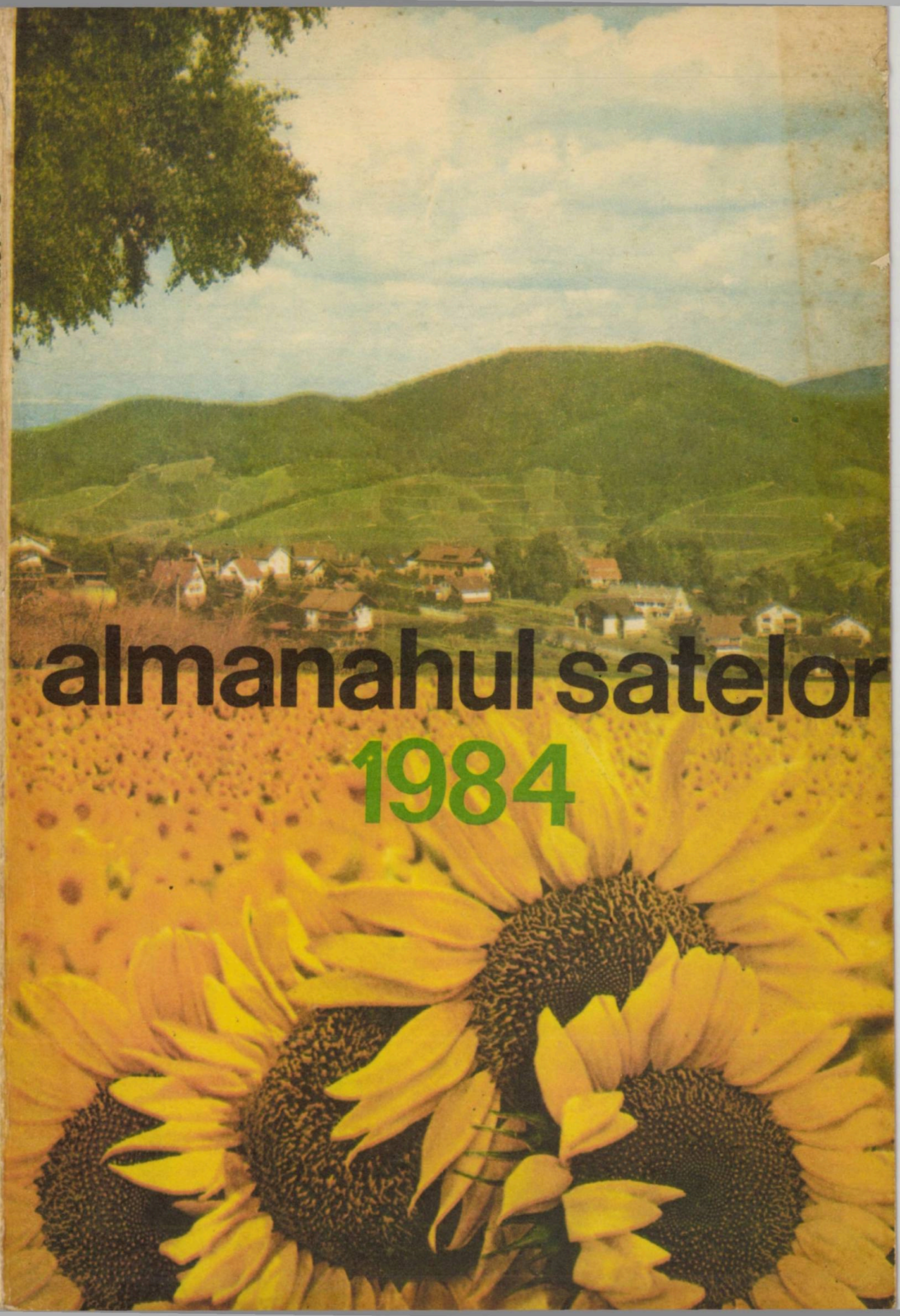

almanahul satelor

1984

● Lei 18 ● ALMANAHUL SATELOR ● Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ ●

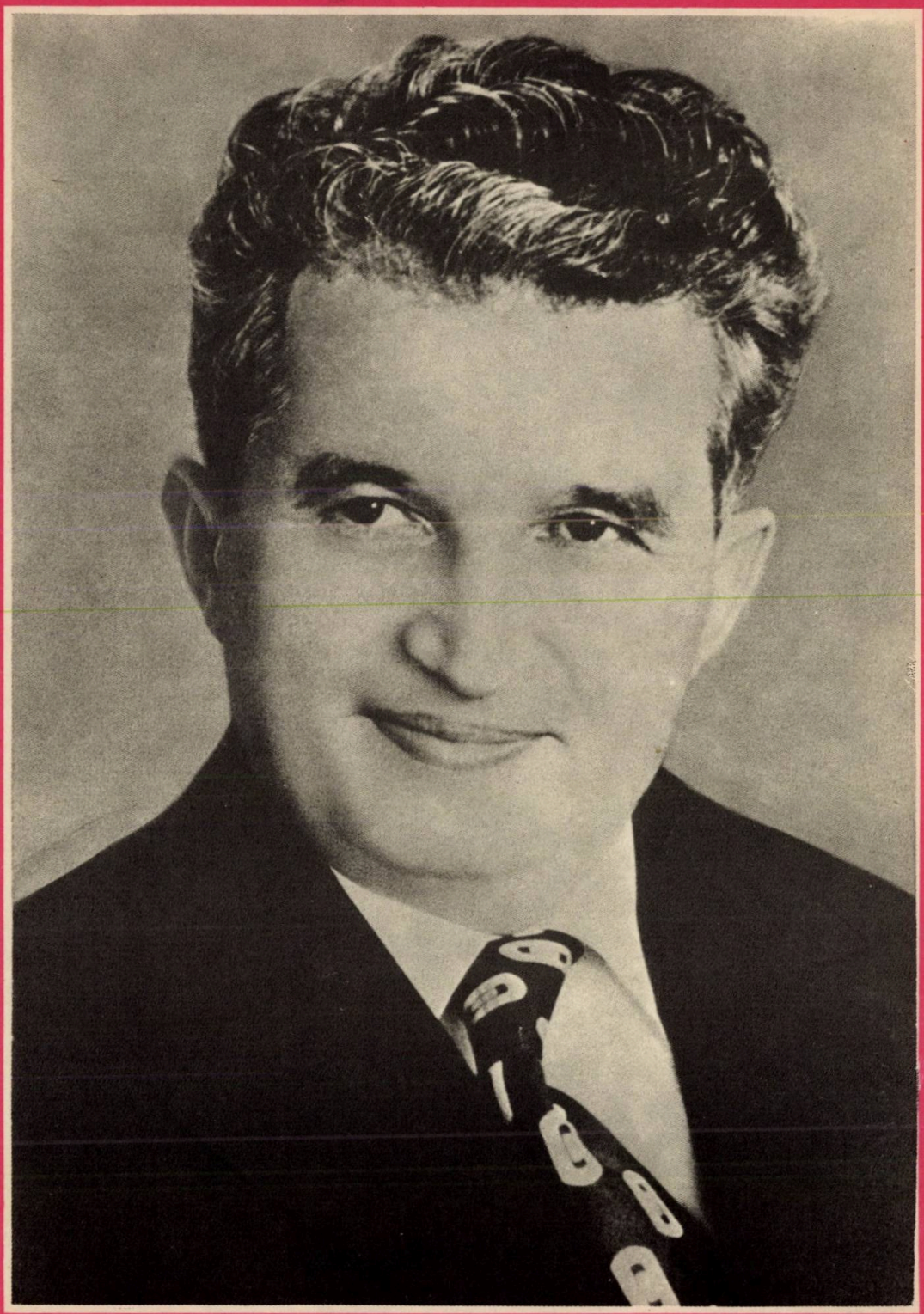

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

La mulți ani cu sănătate!

1984

IANUARIE						
L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

FEBRUARIE						
L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23		
V	3	10	17	24		
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

MARTIE						
L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

APRILIE						
L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

MAI						
L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

IUNIE						
L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24		

IULIE						
L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

AUGUST						
L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

SEPTEMBRIE						
L		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

OCTOMBRIE						
L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

NOIEMBRIE						
L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24		
D	4	11	18	25		

DECEMBRIE						
L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

DIN SUMAR

	pag.
PREȘEDINTELE – A ZECEA PRIMĂVARĂ	4
PĂMÎNTUL – AVUȚIA NAȚIONALĂ CEA MAI DE PREȚ	6
ANIVERSĂRI 1984	13
PIINEA, ALT NUME AL PĂCII	26
SATUL LA ACADEMIA ROMÂNĂ	31
AO-TEA-ROA	33
MICROFABULE	42
I SE MAI SPUNE STEAUA BUCOVINEI	44
„BOMBA VERDE"	57
SECTELE RELIGIOASE – O PLAGĂ A SOCIETĂȚII MODERNE	59
ÎN CĂUTAREA FIINȚELOR GÎNDITOARE DIN UNIVERS	63
PROCESUL BIVOLARILOR	72
AGRICULTURA PESTE 50 DE ANI	79
AURUL SAU VIRTUȚILE UNUI (METAL) NOBIL	98
JURISTUL NOSTRU LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ	110
CIUPERCI NUCLEARE PE PLANETA CERES	116
CALEIDOSCOP SPORTIV	124
VALUTA FORTE A BĂRĂGANULUI	149
PENTRU TIMPUL DUMNEAVOASTRĂ LIBER	170
AGROPANORAMIC	176

PREȘEDINTELE — a zecea primăvară

Ziua de 28 martie a anului 1974 va rămîne încrustată de-a pururi în glorioasa istorie a patriei. Atunci, în acea zi de primăvară plină de soare, prin votul unanim al reprezentanților națiunii în forul suprem al puterii de stat **a fost ales întîiul președinte al Republicii Socialiste România.**

Prin acest act solemn, întregul popor român și-a exprimat ferm hotărîrea de a-l avea ca președinte al țării pe cel mai iubit fiu al său, pe secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** omul de al cărui nume sînt legate izbînzile repurtate în cel mai fertil timp al istoriei noastre — epoca deschisă de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Unanima opțiune a națiunii avea drept temei deosebitele calități ale tovarășului Nicolae Ceaușescu dovedite în greaua perioadă de temerară luptă revoluționară împotriva asupririi burghezo-moșierești, în funcțiile de mare răspundere îndeplinite în cei aproape 30 de ani care trecuseră de la eliberarea țării, dar mai ales în cei nouă ani de cînd i se încredințase conducerea partidului în calitate de secretar general.

Momentul culminant al solemnității învestiturii l-a constituit jurămîntul președintelui, pe cît de emoționant, pe atît de înălțător prin angajamentul de a sluji cu credință patria, de a-i apăra independența, suveranitatea și integritatea, de a se dărui total nobilei cauze a bunăstării și fericirii poporului, a edificării socialismului și comunismului pe pămîntul românesc, de a respecta și apăra Constituția și legile statului, de a aplica cu consecvență principiile democrației socialiste, de a promova în întreaga viață a societății normele eticii și echității socialiste, de a milita neabătut pentru prietenia cu toate țările socialiste, pentru colaborarea cu toate națiunile lumii, pentru triumful cauzei păcii.

Semnificația acestui măreț act istoric s-a răsfrînt cu ecouri profunde și binefăcătoare în toate domeniile de activitate. Așa cum inspirat spunea un poet : **„Anii pe care îi măsurăm / De-o vreme încoace / Sînt anii rodniciei / Și ai puterii tale, patrie / Cu un conducător neînfricat / Înaripat de visul comunist".**

Lui, conducătorului strălucit al partidului și statului nostru îi revine rolul hotărîtor în dinamizarea întregii opere de construcție a noii societăți în România. Gîndirea și acțiunea sa revoluționare, pătrunse de o înaltă răspundere pentru destinele poporului român, au deschis o epocă nouă în istoria patriei, au insuflat un spirit înnoitor în toate sectoarele construcției socialiste, au determinat prefaceri revoluționare profunde în întreaga noastră societate. Pe baza orientării sale privind dezvoltarea forțelor de producție și amplasarea lor rațională pe teritoriul țării, ca o condiție esențială a lichidării rapide a înapoierii economice moștenite de la vechiul regim, ne-am creat o industrie puternică și o agricultură în plină dezvoltare, am asigurat progresul armonios al tuturor ramurilor economiei naționale, creșterea venitului național și ridicarea generală a nivelului de viață și de civilizație al poporului.

Pentru ca în viitor agricultura să-și aducă o contribuție mai mare la progresul întregii economii naționale, la creșterea bunăstării poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat conceptul noii revoluții agrare al cărei obiectiv principal îl constituie sporirea puternică a producției agricole și a eficienței economice a acesteia. Elaborînd noul concept, secretarul general al partidului și președintele țării a stabilit, totodată, căile concrete de acțiune, între care un rol esențial îl are politica de investiții pentru modernizarea tehnică și tehnologică a agriculturii, legarea tot mai strînsă a cercetării de nevoile practicii agricole, generalizarea în producție a experienței unităților fruntașe, ridicarea nivelului profesional al tuturor celor ce lucrează în această ramură de bază a economiei naționale.

În contextul preocupării sale asidue pentru realizarea unei agriculturi moderne, de înalt randament, se înscrie și Programul național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combaterea eroziunii solului, Program adoptat în vara anului 1983 de plenara C.C. al P.C.R. și de Marea Adunare Națională. Avîndu-se în vedere importanța și complexitatea acestui program, pentru a cărui materializare se alocă circa 100 miliarde lei, el se va afla pînă în 1990 în centrul activității partidului și guvernului, a întregului popor, și va constitui cea mai mare lucrare realizată în țara noastră.

Lui. conducătorului strălucit al partidului și statului nostru îi datorăm și perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a orga-

În cadrul unei adunări solemne, care a avut loc la 25 ianuarie, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmînată **Medalia omagială,** conferită prin Hotărîrea comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate revoluționară și aniversării zilei de naștere.

nizării și conducerii societății. Din inițiativa și sub directa sa îndrumare a fost creat un sistem organizatoric original, unic în felul său, care asigură participarea nemijlocită a creatorilor de bunuri materiale și spirituale la conducerea treburilor țării. În centrul acestui sistem democratic se situează principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești, care dau posibilitate tuturor oamenilor muncii să-și spună cuvîntul și să participe activ și direct la elaborarea și adoptarea hotărîrilor. Expresia cea mai elocventă a grijii neabătute ca întreaga politică a partidului și statului să fie cu adevărat emanația voinței și intereselor poporului o constituie stilul său comunist de muncă concretizat în vizitele frecvente de lucru în toate județele țării, în consfătuirile periodice cu oamenii muncii și specialiștii din toate domeniile de activitate, care asigură cunoașterea profundă a realităților economico-sociale.

Lui, conducătorului strălucit al partidului și statului nostru îi datorăm clarviziunea, fermitatea și consecvența cu care se acționează pentru întărirea și perfecționarea legalității socialiste, pentru respectarea riguroasă a reglementărilor legale și a normelor de conviețuire socială, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a poporului și înarmarea lui cu concepția materialist-dialectică și istorică despre viață și societate.

Și tot conducătorului partidului și statului nostru îi datorăm, deopotrivă, stima și prețuirea de care se bucură azi România pe plan internațional. Avînd un rol determinant în elaborarea politicii externe, tovarășul Nicolae Ceaușescu desfășoară o activitate neobosită pentru înfăptuirea acestei politici, afirmîndu-se ca **cel mai autorizat exponent al năzuințelor de progres și pace ale poporului român.** Cu excepționala sa capacitate de analiză, secretarul general al partidului a adus o contribuție remarcabilă la descifrarea proceselor și tendințelor noi din viața internațională, la definirea și fundamentarea unor noi principii privind relațiile dintre state. Se bucură astfel de o largă apreciere în lumea de azi conceptele și pozițiile românești privind unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor democratice, progresiste și antiimperialiste, noua ordine economică și politică mondială, înfăptuirea dezarmării, întărirea securității în Europa și în întreaga lume.

Arhitect și constructor de țară nouă și mîndră, arhitect și constructor de pace — acestea sînt temeiurile pentru care întreaga națiune nutrește față de iubitul său președinte, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cele mai calde și alese sentimente de stimă, dragoste și recunoștință, văzînd în prezența sa în fruntea partidului și statului nostru suprema garanție a înaintării neabătute a României spre comunism.

GHEORGHE OPROIU

PĂMÎNTUL — avuția națională cea mai de preț

Dr. ing. ION TEȘU
ministrul agriculturii și industriei alimentare

Este îndeobște cunoscută marea dragoste a românului față de pămînt, legătura sa indisolubilă, de suflet, cu vatra strămoșească pe care s-a constituit ca popor. Pagini dintre cele mai emoționante din literatura națională pun cu strălucire în evidență acest statornic și puternic sentiment. Iată de ce, este meritul incontestabil al Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, de a fi situat pămîntul — ca mijloc de producție — și agricultura — ca ramură de bază a producției materiale — printre **elementele vitale ale activității social-economice,** la a căror deplină valorificare este chemată să-și aducă contribuția întreaga noastră națiune socialistă.

Elaborat din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului — adoptat în vara anului 1983 de Plenara C.C. al P.C.R. și Marea Adunare Națională și care reprezintă un obiectiv național de cea mai mare anvergură — dă încă o dată expresie puterii de analiză profundă și clarviziunii de largă perspectivă ale conducătorului partidului și statului nostru, promotorul consecvent al concepției potrivit căreia **pămîntul reprezintă bunul cel mai de preț al întregului popor,** mijloc de bază și permanent al creșterii producției agricole.

După cum este cunoscut, țara noastră dispune în prezent de numai 0,67 hectare teren agricol și de 0,44 hectare teren arabil pe locuitor. Pe de altă parte, studiile pedologice efectuate arată că avem circa 2 milioane hectare cu soluri acide, la care se adaugă importante suprafețe de terenuri nisipoase ori supuse proceselor de salinizare. De asemenea, specific climatului țării noastre, în principalele zone agricole se manifestă acțiunea negativă a unor factori naturali cum sînt : seceta, excesul de umiditate și eroziunea solului.

Toate acestea ne dau imaginea și temeiul obiectiv ale grijii necontenite pe care trebuie să o manifestăm pentru creșterea suprafețelor agricole și arabile, pentru ridicarea potențialului productiv al pămîntului, prin executarea întregului complex de lucrări de îmbunătățiri funciare și agropedoameliorative.

Așa cum se arată în Program, eforturile făcute de stat, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, pentru irigații, desecări și combaterea eroziunii solului, pentru apărarea împotriva inundațiilor și asigurarea unor însemnate acumulări de apă s-au materializat în lucrări de investiții însumînd peste 61 miliarde lei. Acestea, împreună cu aportul în muncă și financiar al unităților agricole și populației, au asigurat **creșterea de peste 10 ori a suprafeței amenajate pentru irigat** — la sfîrșitul anului 1982, față de 1965 — ritmuri asemănătoare cunoscînd și celelalte lucrări de îmbunătățiri funciare. Suprafața agricolă a crescut în aceeași perioadă cu circa 174 mii hectare, iar cea arabilă cu aproape 54 mii hectare, în condițiile în care — pînă la adoptarea, în 1974, a Legii sistematizării și a Legii fondului funciar — însemnate suprafețe au fost scoase din circuitul agricol pentru amplasarea unor obiective economico-sociale și pentru dezvoltarea localităților urbane.

Pe fondul acestor realizări, trebuie să subliniem faptul că, în decursul anilor, s-au manifestat și o serie de lipsuri și neajunsuri în gospodărirea pămîntului, în proiectarea și executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, dar mai cu seamă în exploatarea acestora, din care cauză în numeroase unități nu s-au realizat sporu-

rile de producție prevăzute. Cei investiți cu răspunderi în această privință nu au luat toate măsurile și nu au acționat cu fermitatea necesară pentru creșterea suprafeței agricole și arabile, pentru prevenirea risipei de teren, pentru ridicarea potențialului productiv al pămîntului, indiferent de categoria lui de folosință.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din iunie 1983 a C.C. al P.C.R., **realizarea sarcinilor cuprinse în Programul național constituie o componentă de bază a înfăptuirii noii revoluții agrare.** Materializarea lui necesită uriașe eforturi materiale și bănești din partea statului, dar și participarea efectivă și entuziastă, prin muncă, a tuturor celor ce muncesc din patria noastră.

Conform prevederilor Programului, pînă în 1985 suprafața agricolă a țării va trebui să ajungă la 15 milioane hectare, iar cea arabilă la 10 milioane hectare. Pornind de la faptul că sursele de atragere în circuitul agricol a noi suprafețe sînt limitate, **ridicarea capacității productive a pămîntului va trebui să constituie direcția principală a activității** complexe pentru realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înalt randament.

La baza acțiunilor ce se întreprind pentru folosirea rațională a pămîntului și pentru ridicarea sistematică a fertilității lui este nevoie să stea **cunoașterea caracteristicilor productive ale fiecărei sole,** pe toată suprafața agricolă a țării, fundamentată pe studii pedologice, agrochimice și de cadastru calitativ. După cum stabilește Programul, întreaga activitate de gospodărire a fondului funciar se va desfășura **într-o concepție unitară,** pe baza sistematizării și organizării teritoriului, a stabilirii numărului și mărimii asolamentelor în toate unitățile agricole. Se vor organiza sole de dimensiuni mai mici, care să asigure folosirea cu randament a mijloacelor mecanice în corelare cu cerințele de exploatare agricolă a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, în scopul creșterii producției și a productivității muncii.

Extinderea irigațiilor la 4 milioane hectare pînă în 1985 și amenajarea a 55—60 la sută din suprafața arabilă pînă în 1989 — reprezentînd, practic, întreaga suprafață irigabilă — ca și sporirea pînă în 1990 a amenajărilor pentru desecări la circa 5 milioane hectare cer cu necesitate **folosirea tuturor forțelor și mijloacelor** la proiectarea și executarea în ritmuri susținute a lucrărilor, întărirea ordinii și disciplinei pe șantiere, ridicarea gradului de utilizare a mijloacelor din dotare, astfel încît să se realizeze ritmic și de o bună calitate lucrările de îmbunătățiri funciare, precum și măsurile agropedoameliorative prevăzute în program. Se are în vedere ca, prin colaborarea specialiștilor din cercetare și învățămînt, din proiectare și producție, să fie stabilite și să se aplice **cele mai eficiente soluții tehnice de execuție,** care să ducă la diminuarea consumurilor de materiale, combustibil și energie, creșterea productivității muncii și reducerea costului investițiilor. Proiectarea și executarea lucrărilor în sistemele de desecări se vor realiza pe bază de soluții tehnice care, în anii secetoși, să permită folosirea acestor amenajări și pentru irigații.

În ceea ce privește acțiunea de combatere a eroziunii solului, domeniu în care Programul prevede, de asemenea, sarcini deosebite, se cuvine să subliniem că au fost organizate perimetre-etalon pe o suprafață de aproape 70 000 hectare, în 34 de județe din zona colinară, pe care a început să se aplice cu rezultate bune experiența dobîndită de Stațiunea de cercetări Perieni-Vaslui. Vor fi luate măsuri de generalizare a acestei experiențe și în celelalte zone cu terenuri afectate de eroziune, astfel încît, prin lucrări în complex, să se asigure prevenirea și combaterea acestui fenomen natural pretutindeni acolo unde găsește condiții de manifestare.

Cadrul nou creat prin organizarea întreprinderilor de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare asigură condiții bune pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin din Programul național fiecărui județ.

Expresie a politicii agrare științifice a partidului nostru, adoptarea Programului național constituie un moment de o însemnătate deosebită pentru asigurarea condițiilor de creștere și valorificare a potențialului productiv al pămîntului, realizarea lui avînd menirea să ducă la obținerea unor producții mari și constante.

Conștienți de răspunderile importante ce le revin, țăranii cooperatori, mecanizatorii, ceilalți lucrători de pe ogoare, toți oamenii muncii din patria noastră vor acționa cu toată energia pentru înfăptuirea întocmai a prevederilor cuprinse în Programul național, astfel ca agricultura să-și aducă contribuția, pe măsura marilor resurse pe care le are, la realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului.

O POLITICĂ ACTIVĂ, CONSACRATĂ PĂCII,

Principiile generoase, de inalt umanism promovate de România socialistă pe plan internațional asigură țării noastre, președintelui său, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, un loc distinct în conștiința lumii contemporane. Respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța constituie temelia solidă și terenul fertil al politicii externe românești, politică mult apreciată pe toate meridianele globului. Promotor neobosit al dialogului la nivel înalt, președintele țării noastre este cunoscut în lume ca un luptător consecvent pentru pace, pentru soluționarea numai prin mijloace pașnice, prin tratative, a tuturor problemelor dintre state, pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru participarea tuturor țărilor, în condiții de egalitate, la rezolvarea treburilor lumii contemporane.

O mărturie elocventă a dialogului susținut desfășurat de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe plan internațional o constituie vizitele în țara noastră efectuate de mai mulți șefi de state din țări de pe toate continentele, precum și vizitele președintelui României socialiste în numeroase țări ale lumii. Începînd din 1965, după cel de-al IX-lea Congres al partidului, pînă la sfîrșitul anului 1982, conducătorul țării noastre a avut 122 de întîlniri cu șefi de state, semnînd 133 de declarații și alte documente de interes comun ; s-a întîlnit, de asemenea, cu 389 șefi de partide, a primit 74 șefi de guverne și 74 șefi de parlamente.

Asemenea întîlniri au continuat și în 1983. Le vom consemna pe cele la nivel înalt efectuate pînă la 1 septembrie, cînd almanahul nostru intră la tipar.

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ne-au vizitat țara :

● Colonelul **Moammer El Geddafi,** conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie al Jamahiriei Arabe Libiene Populare Socialiste, în perioada 21–24 ianuarie.

● Maiestatea sa regele **Hussein Ibn Talal** al Regatului Hașemit al Iordaniei, în zilele de 17–18 februarie.

● Tovarășul **Mitia Ribicici,** președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, între 18–19 aprilie.

● Tovarășul **Hu Yaobang,** secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, în perioada 5–10 mai.

● Prim-ministrul Malayeziei, **Dato Seri dr. Mahathir Mohamad,** în zilele de 16–18 mai.

● Președintele Republicii Arabe Egipt, **Mohamed Hosni Mubarak,** împreună cu doamna **Suzanne Mubarak,** în ziua de 10 iunie.

● Delegația de partid și de stat a R.P. Mongole, condusă de tovarășul **Yumjaaghiin Țedenbal,** secretar general al C.C. al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al R.P. Mongole, în perioada 14–17 iunie.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat vizite oficiale de prietenie în următoarele țări :

● Între 24–26 februarie în R.P. Bulgaria, la invitația tovarășului **Todor Jivkov,** secretar general al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria.

● În Turcia, la invitația președintelui **Kenan Evren,** în perioada 20–23 mai.

● În Etiopia Socialistă, la invitația tovarășului **Mengistu Haile Mariam,** președintele Consiliului Militar Administrativ Provizoriu, președintele Comisiei pentru organizarea Partidului Oamenilor Muncii din Etiopia, comandant suprem al Armatei revoluționare a Etiopiei Socialiste, în zilele de 12–14 iulie.

● În Republica Zimbabwe, la invitația tovarășului **Canaan Sodindo Banana,** președintele Republicii Zimbabwe și a tovarășei **Janet Banana,** a tovarășului **Robert Gabriel Mugabe,** președintele Uniunii Naționale Africane din Zimbabwe, primul ministru al Republicii Zimbabwe și a tovarășei **Sally Mugabe,** între 14–17 iulie.

● În Republica Populară Mozambic, la invitația tovarășului **Samora Moises Machel,** președintele partidului F.R.E.L.I.M.O., președintele Republicii Populare Mozambic, în perioada 18–20 iulie.

● În Republica Zambia, la invitația dr. **Kenneth David Kaunda,** președintele Partidului Unit al Independenței Naționale, președintele Republicii Zambia și a doamnei **Betty Kaunda,** în zilele de 20–22 iulie.

● În Republica Democratică Somalia, la invitația tovarășului **Mohamed Siad Barre,** secretar general al Partidului Socialist Revoluționar Somalez, președintele Republicii Democratice Somalia, în zilele de 22 și 23 iulie.

● Trebuie menționate, de asemenea, participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Praga, în zilele de 4 și 5 ianuarie, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, și participarea la întîlnirea conducătorilor de partid și de stat din unele țări socialiste europene, care a avut loc la Moscova, în ziua de 28 iunie.

PRIETENIEI ŞI COLABORĂRII INTERNAŢIONALE

Tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-a fost înmînată, la 4 februarie, distincţia omagială a Academiei **„Simba"**, Italia, conferită ca o expresie a înaltei preţuiri faţă de prodigioasa activitate internaţională a preşedintelui României socialiste, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate revoluţionară şi a aniversării zilei de naştere.

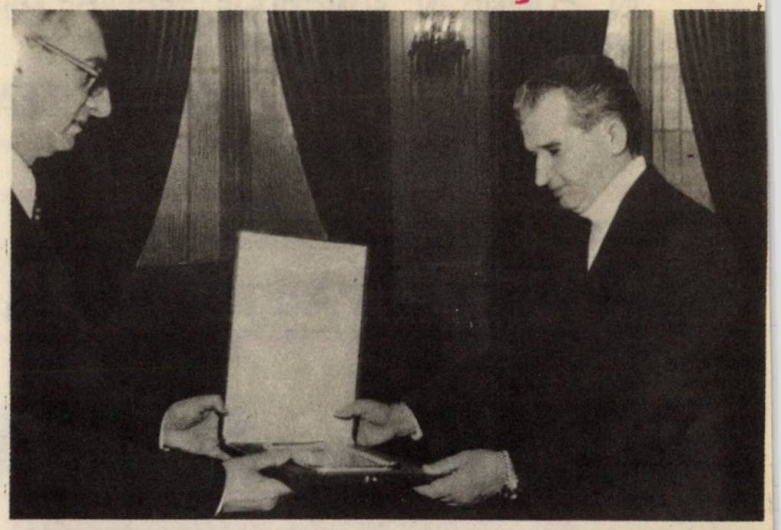

Mărturie a înaltei preţuiri şi consideraţii de care se bucură preşedintele ţării noastre, tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-au fost înmînate, la 11 mai, **„Diploma de Onoare"** şi **„Premiul internaţional al relaţiilor diplomatice"**, pe anul 1982, conferite de Institutul de Relaţii Diplomatice din Bruxelles – Belgia.

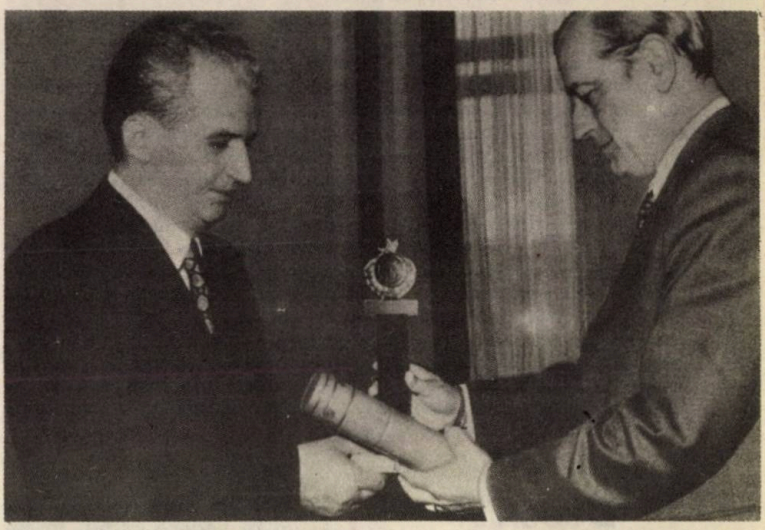

In semn de omagiu pentru activitatea pusă în slujba aspiraţiilor de pace, înţelegere şi cooperare internaţională, tovarăşului Nicolae Ceauşescu i-a fost înmînată, la 24 iunie, din partea Comitetului pentru Unitate Naţională pe întreaga Indie, o **înaltă distincţie** sub forma statuetei de fildeş a lui Shiva – simbol al puterii binelui asupra răului, simbol al înţelepciunii şi clarviziunii, al păcii şi regenerării vieţii.

„...LA CANALUL DUNĂRE—MAREA NEAGRĂ, CARE VA INTRA ÎN CURÎND ÎN FUNCȚIUNE, ZECI DE MII DE TINERI AU DAT DOVADĂ DE EROISM FĂRĂ SEAMĂN"

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, 2—3 august 1983)

DE LA VIS LA REALITATE

CANALUL DUNĂRE — MAREA NEAGRĂ

Una dintre cele mai vechi și mai statornice vocații ale poporului nostru este și rămîne, fără îndoială, vocația de constructor. De la Meșterul Manole pînă la constructorii marilor edificii cu care ne mîndrim astăzi, regăsim, în timp, aceeași patimă, aceeași dorință de a înălța lucruri durabile, care să stea mărturie în timp a trecerii noastre. Nicicînd însă nu s-a construit ca astăzi. Zeci și zeci de orașe înălțate din temelie. Mii și mii de fabrici. De uzine. De așezăminte culturale. Sub ochii noștri capătă consistență reală obiective ce sfidează, adesea, însăși imaginația. Se modifică relieful. Harta țării. Se construiește pe mari întinderi, pe orizontală, pe verticală. Meseria de constructor continuă să genereze legende. Ale prezentului. Ale viitorului. Legende adevărate. Sîntem părtași ai timpului care va rămîne în istorie prin construcții de cea mai mare amploare, de cea mai mare însemnătate : prima centrală nuclearoelectrică, metroul, Canalul Dunăre—Marea Neagră... Poate că acest deceniu așa va și intra în istorie : ca deceniul în care România a construit Canalul Dunăre—Marea Neagră...

Deceniul „Magistralei albastre"

...Canalul Dunăre — Marea Neagră. Drum fără pulbere, tăiat de mîini omenești. I s-a spus „cel de-al patrulea braț al Dunării". I s-a mai spus „Magistrala albastră". Dar cum nu i s-a spus ? Este, fără îndoială, una dintre cele mai gigantice construcții ale noastre din toate timpurile ; mai ales dacă avem în vedere extraordinara mobilizare de forțe umane și de tehnică, — lucrările, pe acest imens șantier, au fost mecanizate aproape sută la sută, — sau dacă avem în vedere ritmul în care s-a construit ; și istoria scrisă și mai ales nescrisă a eroismului cotidian înglobat în fiecare metru cub de rocă dislocată, în fiecare bijuterie metalică, cu destinație precisă, din marea salbă de bijuterii presărate pe firul Canalului...

...Canalul Dunăre — Marea Neagră. Se spune că acest vis ambițios apărea adesea în proiectele anilor 100 ale cuceritorilor romani. „Valul lui Traian" ar putea spune multe... Mult mai tîrziu, Imperiul Otoman plănuia, se pare, un canal dinspre Dunăre spre Mare, prin care să curgă mai lesne către Stambul bogățiile Țărilor Române. Cert este că primele idei privind necesitatea construirii unui astfel de canal datează din perioada 1835-1837. Atunci, o serie de țări occidentale, printre care Austria, argumentau necesitatea și analizau posibilitățile de realizare ale unui astfel de obiectiv. Resursele tehnice ale timpului n-ar fi permis însă realizarea sa, motiv pentru care proiectul a și fost abandonat. Discuțiile aveau să reînceapă, aproape un deceniu mai tîrziu. În 1844, „Gazeta de Transilvania" publica amănunte pe marginea acestora. Totul a rămas, și de astă dată, la stadiul de discuții.

Primul proiect de construcție propriu-zis aparține unui român : savantul Ion Ionescu de la Brad. Publicat în 1850, proiectul este îmbrățișat de numeroase personalități ale vremii, printre care se consemnează numele lui Ion Ghica.

Apoi drumurile „pe uscat" au rezolvat pentru moment problema. În 1855 s-a executat o șosea strategică între Dunăre și Marea Neagră, iar între 1857-1860 — o cale ferată. Timp de o jumătate de veac, peste proiectul „Magistralei albastre" s-a așternut uitarea. Sau părea că s-a așternut. Fiindcă în jurul anilor '20 tema este vehiculată cu și mai multă aprindere. Presa vremii vine cu demonstrații imbatabile privind avantajele economice pe care le presupu-

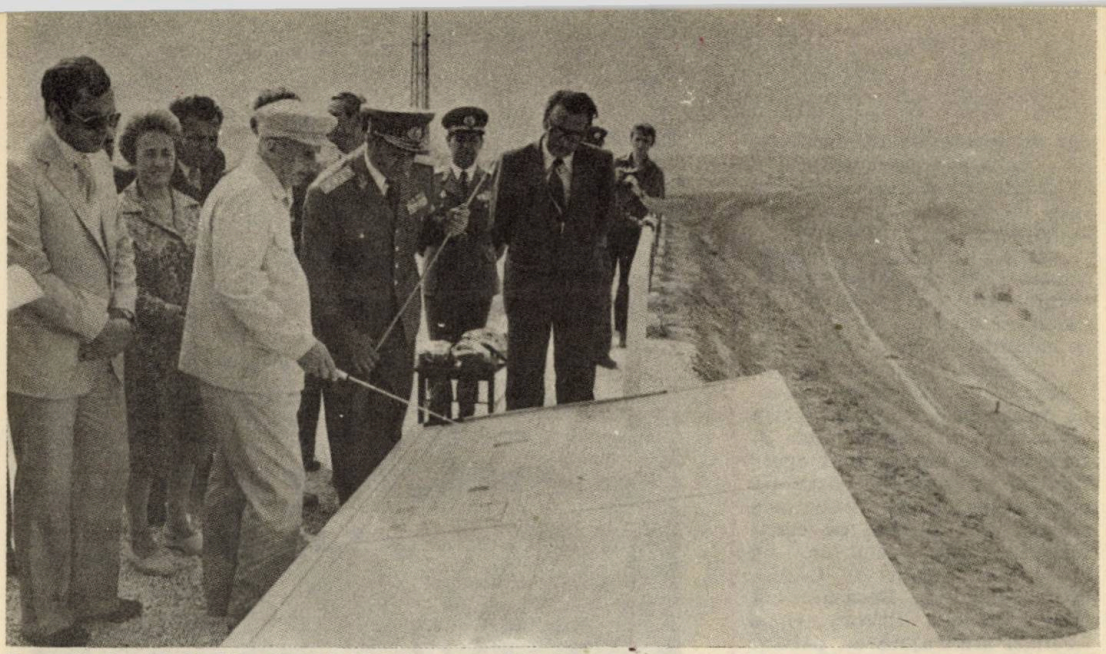

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a urmărit indeaproape, la fața locului, desfășurarea lucrărilor pe marele șantier, dînd constructorilor valoroase indicații și îndrumări

ne realizarea acestui formidabil proiect. În 1927, Jean Stoenescu-Dunăre propune un proiect al canalului Dunăre—Marea Neagră. În această versiune, canalul ar fi avut 61 km lungime, pe traseul Cernavodă — Medgidia — Basarabi — Valul lui Traian — sudul Constanței. Și, din nou, ideea a fost, temporar, abandonată. A revenit însă în actualitate imediat după Eliberare. Amplificarea relațiilor economice internaționale, dezvoltarea economiei naționale, toate acestea justificau cu prisosință necesitatea construirii „Magistralei albastre". Lucrările au și început, în a doua jumătate a anului 1949, pe Valea Carasu, dar, la vremea respectivă, posibilitățile tehnice și financiare ale țării erau cu mult sub cerințele unui asemenea obiectiv. Și iată că, în 1953, lucrările au fost suspendate ; în 1960 se mai continua totuși dragarea fundului canalului de pe Valea Carasu, lucrările executate fiind folosite la sistemul de irigații al Dobrogei...

Toate aceste amănunte, în măsură să demonstreze cît de vechi este visul care acum, sub ochii noștri, devine realitate sînt tot atîtea argumente în măsură să pună în lumină forța și capacitatea constructivă de care dispune astăzi poporul nostru, capabil de asemenea construcții, precum și consecvența, tenacitatea cu care știe să-și urmărească și să-și realizeze visele.

Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 a hotărît construirea „Complexului hidroenergetic și de transport Dunăre — Marea Neagră". Programul partidului și Raportul prezentat de secretarul general al partidului, **tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU**, la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. prevăd dezvoltarea transportului maritim și fluvial, precum și construirea și darea în folosință a Canalului Dunăre — Marea Neagră.

Primele lucrări pe marele șantier sînt consemnate în trimestrul IV al anului 1975. Proiectul general de execuție a fost aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. la data de 9 mai 1978. Acest proiect a fost realizat de Institutul de proiectări pentru transporturi auto, navale și aeriene al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, în colaborare cu alte 34 de institute de proiectare și 42 de centre de cercetare din țară.

Gîndire și acțiune tehnică de excepție

...Canalul Dunăre — Marea Neagră. Are o lungime de 64,2 kilometri, de la Cernavodă, prin Medgidia, Basarabi, Cumpăna, pînă la sud de Constanța, la Agigea. Este racordat la Dunăre prin ecluza de la Cernavodă și la Mare prin cea de la Agigea — două ecluze surori gemene. Ambele sînt prevăzute cu cîte două porturi de așteptare și de dirijare. Dar cum nici surorile gemene nu seamănă perfect, ecluza de la Agigea, deși are aceleași dimensiuni ca și cea de la Cernavodă, totuși diferă de aceasta ; construcția ei a impus rezolvarea unei probleme suplimentare : sistemul de ecluzare trebuie să nu permită apei de mare să se amestece cu apa dulce a canalului, din care o imensă cantitate este, de-acum, folosită la irigații ; pentru a depăși acest impediment, ecluza de la Agigea are în construcția sa galerii suplimentare față de ecluza de la Cernavodă. Ea dispune de un sistem dublu de alimentare ; apa sărată de mare este introdusă pe la radier (albia canalului), iar cea dulce, prin guri proiectate în pereții laterali. Stratul de apă sărată, fiind mai greu, va rămîne la fund și va fi despărțit de cel de apă dulce de deasupra prin injectarea unei pături de bule de gaz.

Pe lîngă cele două ecluze gemene se construiesc două microhidrocentrale cu putere de 4,5 MW fiecare. Energia obținută va acoperi tot necesarul stației electrice a ecluzei. Proiectul mai cuprin-

de, de asemenea, o instalație de evacuare a apei, menită a se folosi în situații deosebite (ploi torențiale), eliminîndu-se astfel pericolul inundațiilor.

...Canalul Dunăre — Marea Neagră. Lățimea fundului canalului este de 70—80 m. Adîncimea apei în canal va fi, în condiții de exploatare, de 7—7,5 metri. Volumul excavațiilor a depășit 300 milioane metri cubi. Se putea înălța un munte cu atîta pămînt și rocă smulse din drumul apei ! Canalul va permite circulația convoaielor de nave în ambele sensuri. Vor circula pe canal inclusiv vase maritime. Se construiesc porturi la Cernavodă, Medgidia, Basarabi și Constanța-Sud, ultimul — pe terenuri amenajate cu pămînt excavat din canal. Sute de hectare de uscat „înflorit" din ape, prin efort omenesc. Pămînt smuls mării în folosul oamenilor. Unsprezece poduri, unul mai frumos decît altul, opere de artă ieșite din mintea și mîinile cele mai inspirate cu putință împodobesc, în lungul lui, Canalul.

Să mai adăugăm că drumul navelor, între Constanța și Cernavodă, se scurtează cu aproape 400 de km. Că noua magistrală de apă a țării este ferită de îngheț. Că mărfurile vor fi transportate în viitor de la Constanța la Cernavodă și invers cu un consum de combustibil de 5—6 ori mai mic decît pînă acum.

Pînă la data cînd scriem aceste rînduri, Canalul Dunăre — Marea Neagră a și primit apa pe o porțiune de aproape 50 de kilometri.

...Canalul Dunăre — Marea Neagră. Vor trece, în sus și-n jos, nave maritime și fluviale, mari păsări plutitoare, etalîndu-și linia elegantă pe toată întinderea lanurilor dobrogene. Drumul lor a fost deschis de cei mai buni constructori, de cei mai buni oameni ai țării, comuniști și viitori comuniști, animați de dorința de a-și înscrie numele la temelia celei mai grandioase construcții a prezentului. Cu efort. Infruntînd vicisitudinile anotimpurilor — fiecare anotimp aspru în felul său. Faptele lor de muncă, ale șantieriștilor, eroismul lor de fiecare zi au fost însuflețite în permanență, asemenea unei torțe vii, de prezența, pe marele șantier, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu ; fiecare amănunt în parte a fost discutat, la fața locului, cu proiectanții, cu constructorii — militari, civili, brigadieri la vîrsta visului înaripat. S-au examinat soluții, s-au dat indicații, s-au luat hotărîri și s-a trecut rapid la îndeplinirea lor. Marea epopee a „Magistralei albastre", vis de secole al poporului nostru, ctitorie a prezentului socialist, se apropie de încheiere. Incă un vis a devenit, sub ochii noștri, realitate, generînd alte visuri. Mulți dintre cei ce l-au împlinit pe acesta se pregătesc să pornească spre noi șantiere. Unii chiar aici, aproape, în Dobrogea. Prin disponibilitatea de forțe pe care „numărătoarea inversă" a creat-o pe șantierul dintre Cernavodă și Agigea, a fost posibil ca, recent, să fie atacate lucrările pe șantierul Canalului Poarta Albă — Midia — Năvodari — **al cincilea braț al Dunării.**

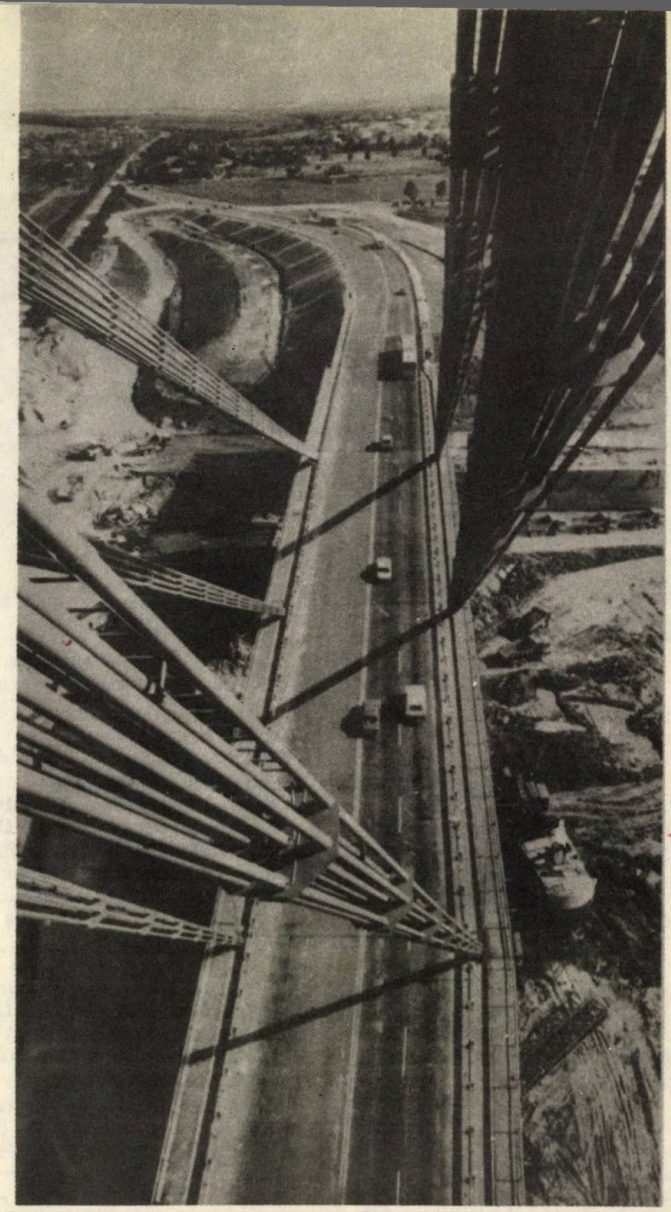

Ultimul din cele 11 poduri care traversează Canalul, cel de la Agigea, este, ca și celelalte, o impresionantă operă inginerească

Documentar de
ANICA FLORESCU

1944 **ANIVERSĂRI** 1984

23 August-

Uriaşa ridicare la luptă a naţiunii române în memorabilul august 1944 a reprezentat actul de voinţă al unui întreg popor hotărît să-şi ia soarta în propriile mîini, să asigure deplina libertate şi independenţă a patriei, să deschidă calea unor profunde transformări revoluţionar - democratice pe care le înfăptuim astăzi pe pămîntul României.

În perspectiva istoriei, actul demnităţii naţionale înfăptuit acum patru decenii uneşte în timp, ca un arc de boltă al istoriei noastre, lupta seculară dusă de poporul român pentru libertate şi dreptate socială, pentru desăvîrşirea unităţii naţionale şi cucerirea

independenţei de stat, cu luptele clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, ale tuturor forţelor de bază ale naţiunii noastre care, sub conducerea Partidului Comunist Român, au deschis României calea marilor realizări socialiste de azi. Toate aceste momente sînt trepte ale edificiului României moderne, care s-au transpus cu întreaga lor încărcătură valorică în actul revoluţiei de eliberare naţională şi socială începută în August 1944. Este o corelaţie organică pe care secretarul general al partidului nostru, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, a dezvăluit-o în toată profunzimea ei, subliniind că : „Actul de la 23 August 1944 n-a căzut din cer, el a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român".

MOMENT DE RĂSCRUCE ÎN ISTORIA POPORULUI NOSTRU

SUB STEAGUL DE LUPTĂ AL PARTIDULUI COMUNIST

Actul revoluționar de la 23 August 1944 și-a avut temeiul în capacitatea politică și organizatorică a Partidului Comunist Român care, pe baza unor documente programatice de inestimabilă valoare teoretică și practică, a reușit să reunească sub steagul său de luptă, pentru înfăptuirea marilor idealuri ale poporului român, toate forțele progresiste ale națiunii noastre.

În condițiile instaurării la cîrma țării a dictaturii militaro-fasciste, ale prezenței trupelor germane în România, problema coalizării tuturor forțelor naționale antifasciste devenise o problemă fundamentală pentru salvarea țării de la catastrofa spre care o împingea politica dictaturii militaro-fasciste, a Germaniei naziste și acoliților ei.

Forța politică fundamentală care s-a situat de la început în fruntea luptei împotriva dictaturii militaro-fasciste, a războiului antisovietic, pentru alungarea hitleriștilor a fost și de această dată Partidul Comunist Român. Dînd glas frămîntărilor și aspirațiilor uriașei majorități a populației țării, Partidul Comunist Român a condus rezistența antihitleristă, lupta de eliberare de sub jugul fascist, dovedindu-se la înălțimea răspunderii sale revoluționare, naționale.

Pregătind răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și militînd consecvent pentru salvarea țării de catastrofa națională de care era amenințată, ca urmare a participării la un război nedorit și urît de popor, Partidul Comunist Român a urmărit cu perseverență coalizarea pe baze largi a tuturor forțelor sociale și politice interesate, dintr-un motiv sau altul, în înfăptuirea unor asemenea acte patriotice. Partidul Comunist Român a fost singurul partid politic din România care a avut în acele împrejurări o orientare clară și a acționat în virtutea ei pe niște direcții de larg interes patriotic, național, popular. Este meritul istoric al P.C.R. de a fi văzut perspectiva eliberării țării de sub jugul fascist în unirea tuturor forțelor naționale care se pronunțau în acest sens, pe baza unei platforme comune.

În documentele elaborate pînă la izbucnirea războiului antisovietic, îndeosebi în platformele Comitetului Central din decembrie 1940 și ianuarie 1941, P.C.R. a demascat caracterul antinațional al aderării guvernului antonescian la pactul tripartit, al înfeudării țării imperialismului german, mobilizînd masele la lupta pentru salvarea intereselor naționale ale țării. În circulara C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941, în Platforma-program din 6 septembrie 1941 și în alte documente, partidul comunist a elaborat tactica de luptă corespunzătoare noilor condiții în care se afla țara, subliniind, printre altele, următoarele obiective de luptă : **răsturnarea regimului antonescian ; formarea unui guvern al independenței naționale, compus din reprezentanți ai tuturor forțelor patriotice ; ieșirea României din războiul antisovietic și alăturarea ei la coaliția Națiunilor Unite; alungarea trupelor hitleriste din țară și eliberarea părții de nord-vest a României, recucerirea libertăților cetățenești și democratice** etc.

Garanția realizării acestor obiective consta în făurirea unității de acțiune a clasei muncitoare și a unui Front Unic Național antihitlerist al poporului român, la care să participe toate partidele, grupările și cercurile politice antihitleriste. „Partidul Comunist din România — se arată în documentul din 6 septembrie 1941 — propune lupta comună a tuturor partidelor, grupărilor, personalităților politice și tuturor patrioților români pentru realizarea Frontului Unic Național al poporului român contra ocupanților hitleriști și a slugilor lor trădătoare din țară, pentru cucerirea cerințelor din Platformă, care sînt cerințele cele mai arzătoare și comune ale poporului român".

Folosind contradicțiile existente în dispozitivul dictaturii militaro-fasciste și acționînd consecvent pentru aplicarea sarcinilor stabilite prin documentele programatice amintite, Partidul Comunist Român a trecut la aplicarea treptată a unor măsuri menite a contribui la strîngerea laolaltă a tuturor forțelor care, dintr-un motiv sau altul, erau potrivnice dictaturii antonesciene, Germaniei naziste și războiului antisovietic. Aceste măsuri dovedeau o viziune clară asupra sarcinilor imediate și de perspectivă ale luptei pentru eliberarea țării și dezvoltarea ei democratică.

Un prim succes al partidului comunist realizat pe linia închegării unei alianțe politice antihitleriste l-a reprezentat crearea, în vara anului 1943, a Frontului patriotic antihitlerist, care reunea partidul comunist și partide și organizații patriotice ca: Frontul plugarilor, Uniunea patrioților, Uniunea oamenilor muncii maghiari din România (Madosz-ul), Partidul socialist-țărănesc, organizații ale Partidului social-democrat etc. În toamna aceluiași an, Partidul Comunist Român a reușit să stabilească o serie de contacte cu cercurile palatului regal și alte personalități politice și militare.

Un factor care a contribuit la făurirea unei și mai largi coaliții și la întărirea potențialului de luptă al forțelor antidictatoriale și antihitleriste l-a constituit realizarea, în aprilie 1944, a Frontului Unic Muncitoresc între P.C.R. și P.S.D. Prin făurirea Frontului Unic Muncitoresc s-a realizat unitatea de acțiune a clasei muncitoare și s-a întărit capacitatea ei de luptă pentru eliberarea patriei și progres social. Manifestul progra-

matic al F.U.M., dat publicității cu prilejul zilei de 1 Mai 1944, chema toate forțele patriotice, antihitleriste să se unească în **„lupta hotărîtă pentru : Pace imediată. Răsturnarea guvernului Antonescu. Formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste. Izgonirea armatelor hitleriste din țară, sabotarea și distrugerea mașinii de război germane“.**

Călăuzit de ideea atragerii celor mai largi forțe politice care își puteau aduce o anumită contribuție în șuvoiul general al luptei pentru eliberarea României de sub dominația fascistă, partidul comunist a acordat o atenție deosebită intensificării legăturilor sale cu unele partide și formațiuni politice burgheze, în scopul fructificării contradicțiilor existente între interesele cercurilor pe care acestea le reprezentau și politica Germaniei hitleriste, a regimului antonescian. Cu aceste gînduri a fost convocată, la inițiativa Partidului Comunist Român, în noaptea de 13/14 iunie, într-o casă conspirativă a comuniștilor, o consfătuire la care au luat parte reprezentanți ai partidului, ai palatului și armatei. După îndelungi dezbateri, în cadrul consfătuirii au fost acceptate punctul de vedere și planul Partidului Comunist Român de răsturnare prin forță a dictaturii militaro-fasciste, de bizuire a întregii acțiuni insurecționale pe forțele interne în vederea scoaterii țării din războiul hitlerist și întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste.

Împrejurările externe și creșterea puternică a stării de spirit antihitleriste, în toate categoriile populației, realizarea acordului de front unic între P.C.R. și P.S.D., contactele stabilite de partidul comunist cu generali și ofițeri superiori și cu cercurile palatului regal dovedeau caracterul iluzoriu al speranțelor liderilor partidelor burgheze în posibilitatea găsirii unei soluții de ieșire din situația existentă, fără comuniști și fără o participare a maselor ; în rîndurile lor își făcea loc tot mai mult teama de a nu rămîne în afara evenimentelor și în izolare totală, de a nu-și pierde definitiv pozițiile politice și influența în țară, de a nu se compromite chiar în ochii partizanilor lor. Tocmai de aceea liderii național-țărăniști și liberali s-au văzut nevoiți să accepte, la 20 iunie 1944, încheierea unui acord cu Partidul Comunist și Partidul Social-Democrat. Rezultat al politicii de largi alianțe general-democratice, antihitleriste, preconizată de P.C.R., crearea Blocului Național - Democrat (B.N.D.) a reprezentat unirea în lupta antifascistă a celor mai diverse clase și pături sociale, partide și grupări politice, coalizînd în jurul clasei muncitoare — forța de bază a mișcării de rezistență — toate forțele patriotice, masele largi ale oamenilor muncii de la orașe și sate, și, totodată, chiar și unii aliați vremelnici din rîndul claselor dominante.

La baza făuririi acestor alianțe au stat, în esență, obiectivele de luptă stabilite și propuse de P.C.R. Fiind prezent în toate înțelegerile realizate din inițiativa și la insistențele sale, P.C.R. a jucat rolul conducător, dinamizator și catalizator al tuturor forțelor politice capabile să-și aducă într-o măsură mai mare sau mai mică, indiferent de motive și scopuri proprii, contribuția la opera de eliberare națională a țării de sub dominația fascistă.

O importantă hotărîtoare pentru victoria luptei de eliberare națională a poporului român a avut-o atragerea armatei de partea forțelor antihitleriste.

În vara anului 1944, Partidul Comunist Român analizînd întregul complex al condițiilor interne și externe a apreciat că se poate trece la înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială. Factorii principali care indicau această realitate erau : **starea de efervescență a maselor; adîncirea crizei politice a regimului de dictatură militaro-fascistă ; atitudinea profund ostilă a majorității armatei române față de continuarea războiului hitlerist ; înfăptuirea în ansamblu a măsurilor politice și militare de pregătire a insurecției.** Pe plan extern existau condiții favorabile create de succesele militare hotărîtoare ale armatei sovietice, care ducea greul războiului, de acțiunile ofensive ale armatelor coaliției Națiunilor Unite în vestul Europei, după deschiderea celui de-al doilea front în iunie 1944, de amploarea luptei antifasciste a popoarelor Europei, de mișcarea de partizani,

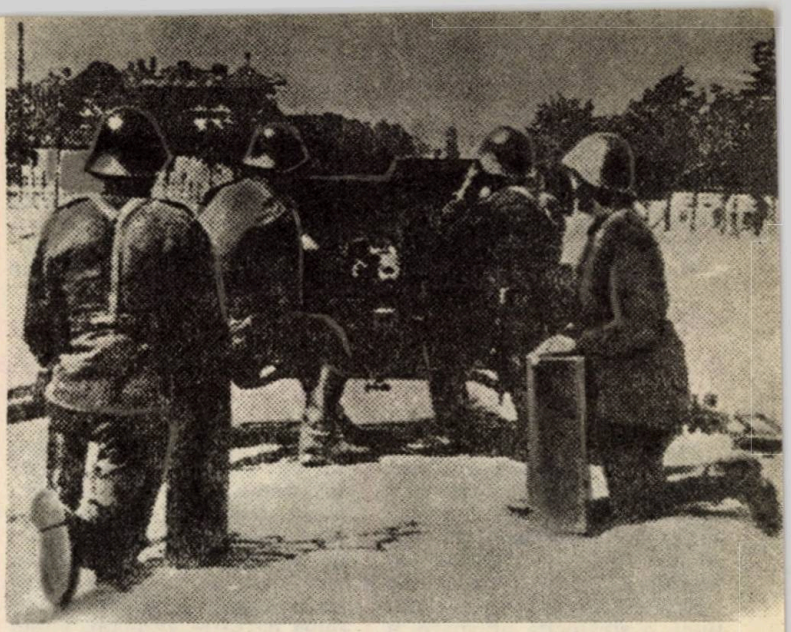

În zilele insurecției : tun în acțiune, la Băneasa

ce dădea puternice lovituri mașinii de război hitleriste, de forțele populare, care au adus o contribuție de mare însemnătate la cauza generală a victoriei în războiul antifascist. Odată cu răsturnarea dictaturii fasciste întreaga armată română a întors armele împotriva Germaniei hitleriste ; o asemenea schimbare a rămas unică în analele celui de-al doilea război mondial. România s-a angajat din prima clipă cu întregul său potențial economic și militar în războiul antihitlerist, aducîndu-și o contribuție substanțială la înfrîngerea Germaniei hitleriste.

LIBER ȘI STĂPÎN ÎN ȚARA SA

Vigoarea și fermitatea cu care întregul popor s-a ridicat la luptă, larga participare a tuturor forțelor patriotice la insurecție demonstrează că August 1944 a reprezentat un energic și determinant act de voință al întregii noastre națiuni, o strălucită afirmare a hotărîrii poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur destinele.

Diversitatea și multitudinea surselor documentare dau posibilitatea să se aprecieze la justa lui valoare actul înfăptuit de poporul român acum 40 de ani. Numeroase documente — acte și declarații oficiale, rapoarte ale unor diplomați sau oameni politici, comunicate, comentarii și informații ale unor agenții de presă, posturi de radio și ziare — vin să ateste însemnătatea internă și externă a actului săvîrșit acum 40 de ani. Astfel, postul de radio Londra făcea cunoscut ascultătorilor săi : **„România a trecut acum în rîndul Națiunilor Unite, care luptă azi pentru civilizație și împotriva stăpînirii Europei de către germani. Fapta României constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului. Situația Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare care va depăși pentru ea proporțiile celei provocate germanilor în punga de la Palaise... Prăbușirea hitleriștilor se apropie cu pași repezi, iar zilele nemților în Balcani pot fi numărate pe degete...“.**

Cîteva zile mai tîrziu, același post de radio, pe baza informațiilor furnizate de locotenent-colonelul britanic Chastelaine care plecase din București în 24 august, transmitea, între altele : **„Acțiunile prevăzute în planul pentru eliberarea țării se desfășoară febril, comandamentele germane și conducătorii regimului de dictatură fiind complet surprinși și în imposibilitate de a acționa. Lovitura de stat se desăvîrșește metodic, minut cu minut, pînă în cele mai mici detalii“.**

Într-un comentariu referitor la ruperea alianței României cu Axa, ziarul „The Evening Star“ scria la 23 august : „Deși nu sînt clare toate detaliile momentului, este sigur că România a înlăturat regimul antonescian, a format un nou guvern, s-a desprins de Hitler și a pus în mișcare evenimente de importanță hotărîtoare în Estul Europei. Actul săvîrșit de România — continuă același ziar — a făcut mai mult decît să deposedeze pe

Trupele române au intrat în Cluj, la 11 octombrie 1944

Populația unei comune de lîngă Tîrgu-Mureș întîmpină cu bucurie trupele române — septembrie 1944

naziști de cele mai importante surse de petrol și trupe, el a zdruncinat întregul front din Balcani și a pus în primejdie forțele germane din Grecia, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia și din sudul Poloniei". **„Acest eveniment** — continuă ziarul — **va grăbi decizia bulgarilor și ungurilor de a termina cu nefericita lor întovărășire cu Berlinul, fapt ce accelerează sosirea zilei cînd Hitler va fi obligat să facă tot drumul înapoi în Germania unde să fie reținut pînă va fi îngenuncheat sau pînă cînd cineva îl va înlătura pentru ca Reichul să poată capitula".**

Tot în ziua de 24 august, ziarul „The New York Times" scria : **„România a deschis prima mare fisură în structura Balcanică a Germaniei și poate încuraja Bulgaria să-i urmeze exemplul. Un astfel de eveniment, desigur, eliberează trupele rusești pentru acțiuni în altă parte"...,** iar „Le Figaro" informa pe cititorii săi, în aceeași zi, că **„unitățile române au intrat deja în Transilvania, în timp ce diviziile române de pe frontul rus au deschis foc împotriva unităților germane. Întregul bastion din Balcani este dezorganizat : România scăpînd de sub dominația germană, calea spre Iugoslavia și Grecia se deschide larg armatelor sovietice".** Pe aceeași linie, postul de radio Londra transmitea în seara zilei de 25 august știrea potrivit căreia **„România n-a capitulat, ci luptă acum mai departe alături de aliați. Noul guvern român a hotărît mobilizarea tuturor forțelor naționale pentru noua luptă împotriva germanilor și alături de aliați. După gestul României retragerea Bulgariei din război este numai o chestiune de timp... Prin intrarea României în luptă alături de aliați, calea Dunării este deschisă. Ruperea alianței cu Germania înseamnă apoi amenințarea diviziilor germane din Grecia".** Două zile mai tîrziu, același post de radio afirmă că : **„Prin ruperea relațiilor cu Germania și prin declanșarea războiului împotriva acestei țări, România a zdrobit zidul Balcanilor ce fusese ridicat acum 5 ani de Hitler".**

Presa din Uniunea Sovietică consemna la loc de frunte importanța evenimentelor din România. Astfel, ziarul „Pravda" scria : **„Importanța ieșirii României din Axă depășește cadrul României. Presa străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german în Balcani... Ar fi greu să se subestimeze importanța acestei lovituri date întregului sistem de dominație german din peninsula Balcanică".**

Cunoscutul om politic S. Stelling-Michaud într-un comentariu făcut la 29 august afirma : **„De la capitularea Italiei în septembrie 1943 Germania n-a mai suferit o lovitură atît de puternică pe plan politic și militar. Pe de o parte, revirimentul României face ca de acum înainte Pactul tripartit să nu mai aibă obiect. Pe de altă parte, întorcînd armele împotriva Reichului și cooperînd cu Armata Roșie împotriva Wehrmachtului, România a deschis o breșă mortală în sistemul defensiv al fortăreței europene... Drumul din sud-est care duce la Budapesta, Praga, Viena este deschis, căci germanii nu mai au în aceste direcții nici o apărare și nu mai pot concentra noi trupe. Este legitim** — încheia comentatorul — **ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție căci România are o contribuție însemnată la grăbirea sfîrșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite".**

Actul de voință al întregului popor român înfăptuit la 23 August 1944 a fost susținut și apărat cu arma în mînă. N-au putut hitleriștii să găsească nici un om politic care să-și ia sarcina de a-i urma în efortul lor de a forma un nou guvern, nici un comandant militar care să-i susțină cu sau fără trupe.

FĂURITORUL PROPRIEI ISTORII

În cei 40 de ani care au trecut de la evenimentul epocal din August 1944, urmînd cu devotament și încredere politica partidului, poporul muncitor a schimbat radical chipul patriei. Condus de partidul comunist, poporul român a parcurs o întreagă epocă istorică — de la orînduirea bazată pe exploatare și asuprire din trecut, la orînduirea nouă, socialistă, în care, liber și stăpîn pe soarta sa, își făurește în mod conștient propria-i istorie ; de la vechea Românie, slab dezvoltată, cu o economie preponderent agrară, dependentă de marile trusturi monopoliste, la România de astăzi, cu o economie dinamică, o industrie și o agricultură în plin proces de dezvoltare, cu un nivel de viață și civilizație materială și spirituală tot mai ridicat.

România, țară care în decursul istoriei sale a luptat continuu pentru progres și civilizație, pentru asigurarea independenței și suveranității naționale, se înalță astăzi între popoarele lumii ca o țară a demnității, a progresului, a libertății și democrației, ilustrînd prin faptele și împlinirile sale forța pe care o dobîndește un popor stăpîn pe destinele sale. Datorită remarcabilelor succese obținute pe plan intern, precum și politicii sale externe principiale și constructive, România se bucură astăzi de un prestigiu în lume fără precedent în întreaga sa istorie. De la România de odinioară, aservită economic și dominată politic de diferitele mari puteri, izolată, puțin cunoscută în lume, s-a ajuns la Republica Socialistă România de astăzi, liberă, independentă și înfloritoare, cu o înaltă autoritate și prieteni pe toate meridianele, respectată și apreciată cu căldură pentru contribuția pe care o aduce la instaurarea unor noi relații între state și a unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru prezența sa deosebit de activă și dinamică, pentru cuvîntul său chibzuit și realist în soluționarea problemelor mondiale în conformitate cu năzuințele popoarelor dornice de pace.

Mărețele realizări obținute în dezvoltarea multilaterală a țării pe calea progresului material și spiritual evidențiază justețea politicii partidului nostru, faptul că cea mai revoluționară clasă, clasa muncitoare, a știut să-și îndeplinească rolul de clasă conducătoare, întărind continuu alianța cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu celelalte categorii sociale.

Partidul Comunist Român, pornind de la unitatea dialectică, indisolubilă care există între sarcinile naționale și cele internaționale ale clasei muncitoare, ale statului socialist, promovează o politică de pace și conlucrare cu toate țările. România dezvoltă relații de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, — de care este legată prin interese, aspirații și țeluri fundamentale comune —, întărește continuu solidaritatea cu tinerele state independente, cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, promovează, pe baza principiilor coexistenței pașnice, raporturi largi de cooperare cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. **„Ceea ce realizăm în România, ceea ce ne propunem pentru viitor** — subliniază secretarul general al partidului nostru — **servește, în primul rînd, poporul nostru, ridicării sale la un nivel tot mai înalt de dezvoltare socialistă, de bunăstare. În același timp, realizările noastre constituie și o contribuție la cauza socialismului, la întărirea sistemului socialist mondial, la creșterea prestigiului socialismului în lume".**

Aplicînd adevărurile universal-valabile la condițiile social-istorice concrete din România, pornind de la cerințele mersului nostru înainte, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a adus o contribuție inestimabilă la fundamentarea și elaborarea a noi teze și concepte cu privire la numeroase probleme ale conducerii țării, ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, care și-au găsit concretizarea în vasta operă teoretică a secretarului general al partidului nostru.

În opera și personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu se proiectează valorile unei tumultuoase istorii milenare a poporului român. De gîndirea sa chibzuită și de activitatea sa clocotitoare se leagă marile realizări, înnoirile fundamentale ce au făcut din ultimele două decenii, începînd de la Congresul al IX-lea al partidului, perioada cea mai fertilă, cea mai bogată și fructuoasă din întreaga istorie a țării.

Oamenii muncii întîmpină aniversarea lui August 1944 sub semnul muncii însuflețite pentru înfăptuirea sarcinilor trasate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, pentru obținerea de noi succese în toate domeniile de activitate, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, făcînd să crească necontenit potențialul economic și patrimoniul spiritual al României socialiste, să se îmbunătățească continuu condițiile de viață ale poporului, să sporească și mai mult contribuția țării noastre la victoria cauzei socialismului, păcii și progresului social.

Cu înțelegerea profundă a marilor sarcini pe care le are de îndeplinit poporul nostru, la sărbătorirea a 40 de ani de la glorioasele evenimente din August 1944, strîns unit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, el își exprimă prin fapte de muncă pătrunse de un înalt patriotism hotărîrea de a acționa cu toată răspunderea pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor economice și sociale înscrise în planul pe acest an și pe întregul cincinal, pentru înălțarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație.

Conf. univ. dr.
MIRCEA MUȘAT

1859

ANIVERSĂRI

1984

UNIREA — actul de voinţă al întregii naţiuni

În conştiinţa istorică a poporului român se reflectă imaginile multor evenimente social-politice săvîrşite de-a lungul existenţei sale milenare. Unele au o semnificaţie cu totul aparte fiindcă în cursul derulării lor au fost exprimate gînduri şi năzuinţe fundamentale ; pentru realizarea lor în fapt au fost date numeroase jertfe.

Pe firul unei asemenea succesiuni de fapte istorice care au jalonat drumul luptei poporului român pentru unitatea sa naţională, cel petrecut în urmă cu 125 de ani se înscrie, fără îndoială, ca unul de primă mărime, întrucît a fost **„actul de voinţă al întregii naţiuni"** prin care nu s-a înlăturat doar un hotar nefiresc marcat de apele puţine ale Milcovului, ci s-au pus temelii trainice pentru edificiul statului naţional modern. Pe harta Europei şi a lumii a apărut o nouă entitate politică distinctă, un stat în ale cărui cadre poporul român avea posibilitatea să-şi afirme mai viguros energiile şi capacitatea de creaţie materială şi spirituală, să se înscrie pe traiectoria unui progres istoric mai accelerat. Secretarul general al partidului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, cu deplin temei apreciază că **„fără unire, fără proclamarea independenţei de stat, însăşi fiinţa naţională şi dezvoltarea poporului român, a naţiunii noastre nu ar fi fost posibile"**.

Unirea din ianuarie 1859, ca operă legitimă şi firească a poporului român, n-a fost doar un epilog al luptei sale seculare, ci a reprezentat în acelaşi timp încununarea unor aspiraţii legic determinate, a unor procese social-istorice obiective între care cel al constituirii ca naţiune era unul fundamental, de o importanţă istorică deosebită.

Această realitate era, la mijlocul veacului trecut, de o evidenţă fără dubii, astfel că oglindirea ei în demersurile politice ale partidei unioniste, iar apoi şi în moţiunea adoptată de adunările ad-hoc din 1857 a trebuit să fie acceptată şi de opinia publică internaţională. În aceste acte se consemna, de pildă, că Unirea Principatelor este **„firească, legitimă şi neapărată pentru că în Moldova şi în Valahia sîntem acelaşi popor omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem acelaşi început, acelaşi nume, aceeaşi limbă, aceeaşi religie, aceeaşi istorie, aceeaşi civilizaţie, aceleaşi legi şi obiceiuri, aceleaşi temeri şi aceleaşi speranţe, aceleaşi trebuinţe de îndestulat, aceleaşi hotare de păzit, aceleaşi dureri în trecut, acelaşi viitor de asigurat şi, în sfîrşit, aceeaşi misie de îndeplinit"**.

În mod concret, adunarea electivă a Moldovei a hotărît să proclame la 5/17 ianuarie 1859 pe colonelul **Al. I. Cuza** ca domn căruia **Mihail Kogălniceanu** într-un discurs încărcat de fiorul nobil al patriotismului i-a declarat : **„noi am voit să arătăm lumii ceea ce toată ţara doreşte : la legi noi, om nou. Fii, dar, omul epocii ; fă ca legea să înlocuiască arbitrarul, fă ca legea să fie tare ; iar tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun şi blînd, fii bun mai ales pentru aceia pentru care mai toţi domnii au fost nepăsători sau răi"**.

Sigur că alegerea lui Cuza ca domn al Moldovei nu însemna încă Unirea. Alegerea sa şi în Ţara Românească se impunea ca idee strategică ; dubla alegere era o acţiune politică abilă, menită a dejuca intenţiile meschine ale marilor puteri sub a căror tutelă colectivă se realiza întreaga desfăşurare a evenimentelor din Ţările Române.

Sub presiunea populară a circa 30 000 de oameni adunaţi pe Dealul Mitropoliei, acolo unde se desfăşurau lucrările Adunării elective a Ţării Româneşti, **„o mare vie, ale cărei valuri abia se puteau mişca şi care ameninţa să năvălească pe uşi şi pe ferestre în Cameră ca să-şi susţie drepturile şi principiul său"**, în noaptea de 24 ianuarie / 5 februarie 1859 Al. I. Cuza a fost ales ca domn şi al Ţării Româneşti. Alegerea a fost susţinută cu unanimitate de voturi şi cu o imensă bucurie populară care a cuprins tot oraşul pentru a se revărsa val după val timp de cîteva zile. Şi la Bucureşti, ca şi la Iaşi, domnul ales, colonelul Al. I. Cuza, a fost considerat, citînd un ziar al timpului, cotidianul „Dîmboviţa", drept **„simbolul naţionalităţii şi al libertăţii"**.

La imensa revărsare de bucurie şi entuziasm patriotic, prilejuită de înfăptuirea Unirii Moldovei cu Ţara Românească, s-au asociat şi românii din teritoriile aflate încă sub

dominație străină. În ce-i privește pe românii din Transilvania, Alexandru Papiu-Ilarian nota, un an mai tîrziu : **„Cînd s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii transilvăneni era poate mai mare decît în principate"** pentru că **„numai de acolo din România își văd scăparea".**

Moment culminant al luptei pentru unitatea și independența națională, Unirea din ianuarie 1859 s-a dovedit a avea o importanță fundamentală pentru întreaga dezvoltare modernă a poporului român. Ea a fost premisa esențială a acțiunilor ce au urmat pentru făurirea cadrului istoric necesar și indispensabil realizării reformelor social-politice care au condus treptat către făurirea statului național modern și apoi la marea epopee a independenței depline din 1877—1878 prin care își găsea împlinirea, deși nu încă în totalitatea ei, marea previziune a lui **Nicolae Bălcescu,** conform căreia libertatea dinăuntru nu poate fi obținută fără libertatea din afară.

Același eveniment a făcut să sporească sensibil doza de optimism a tuturor românilor în efortul lor de a continua lupta atît pe plan social cît și național, să confere alte dimensiuni acțiunilor politice, spirituale ș.a.m.d. menite a pregăti treaptă cu treaptă edificiul unității naționale, depline ; a modelat în așa fel realitatea istorică încît aceasta să exprime prin ea însăși voința și hotărîrea unei națiuni libere, independente și suverane. Este acesta mesajul intim al evenimentului pe care îl aniversăm, un mesaj istoric care-și găsește astăzi un corespondent deplin în imaginea României socialiste, a unei Românii ce și-a dobîndit în mod cu adevărat plenar independența și suveranitatea națională.

Dr. MARIN BADEA

45 de ani de la sărbătorirea în România a zilei de 1 Mai 1939

Memoria istoriei a reținut devotamentul dintotdeauna al poporului român pentru tot ceea ce este înaintat, umanitar și progresist. Aici, la Carpați, la Dunăre și la Marea Neagră, în această inimă de țară dacică, primăverile românești au fost celebrate, ca în puține alte locuri din lume, prin fastul sărbătoresc al muncii. Nu întîmplător, deci, hotărîrea sărbătoririi zilei de 1 Mai, ca zi a muncii și solidarității muncitorești internaționale, adoptată de reprezentanții mișcării muncitorești și socialiste întruniți la Paris în 1889, în prezența lui F. Engels, în cadrul primului Congres al Internaționalei a II-a, a avut un ecou deosebit de puternic în țara noastră.

România a fost printre cele dintîi țări din lume în care a fost sărbătorit, în 1890, primul 1 Mai — Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc. De atunci, an de an, manifestațiile de 1 Mai au dobîndit un caracter muncitoresc tot mai cuprinzător, patriotic și revoluționar.

În succesiunea acestor manifestări, cele desfășurate la București în urmă cu 45 de ani, la 1 Mai 1939, s-au înscris ca

un moment de excepțională importanță prin puterea de ilustrare a rolului clasei muncitoare românești în lupta pentru libertate națională și socială, împotriva politicii agresive și revizioniste a statelor fasciste.

Erau vremurile de grea cumpănă și de aspre încercări ale frămîntatului deceniu al IV-lea al acestui secol. În martie 1939, Germania hitleristă invadase Cehoslovacia. Cu fiecare zi, acțiunile agresive și revanșarde ale hitlerismului și ale acoliților săi se constituiau în cel mai grav pericol din cîte a cunoscut vreodată omenirea, pericol ale cărui proporții catastrofale s-au concretizat în decursul celui de al II-lea război mondial în imense pierderi materiale și în peste 50 000 000 de victime omenești.

...În ziua de 1 Mai 1939 au fost programate în Capitală manifestații ale breslelor, ca o „sărbătoare a muncii naționale", ca un prilej de a demonstra așazisa „unitate de interese" dintre regimul burghez și masele populare. În ciuda dorinței autorităților timpului de a denatura caracterul și semnificația istorică a manifestațiilor consacrate Zilei Muncii, prin încercarea de a le imprima un caracter oficial de organizare în cadrul breslelor, comuniștii, pe baza colaborării strînse cu socialiștii și social-democrații, au reușit să le transforme în puternice acțiuni de protest împotriva regimului de dictatură regală și, cu deosebire, împotriva primejdiei fasciste.

Succesul manifestației de la 1 Mai 1939, caracterul ei politic, de luptă antifascistă, a fost asigurat în mod deosebit de Comisia conspirativă de organizare a partidului comunist în rîndurile căreia au activat revoluționari înflăcărați printre care s-a remarcat tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci în vîrstă de 21 de ani. Un rol de seamă au avut, de asemenea, tinerii comuniști din Capitală care activau în interiorul breslelor, în cercurile culturale ale acestora, printre care s-au numărat tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu) și tinerii revoluționari Eftimie Iliescu, G. Prodan ș.a. „A fost un spectacol unic în analele regimului (dictaturii regale — n.n.), cînd, în plin centrul Capitalei, la cîțiva pași de suveran... s-au strigat lozinci proprii extremei stîngi" (P.C.R.), se aprecia într-un document al vremii.

Cei 1 500 de participanți la primul Congres general al breslelor, desfășurat în dimineața zilei de 1 Mai 1939 în sala „Aro" din Capitală (azi „Patria"), cît și miile de oameni ai muncii bucureșteni, care au luat parte în același timp la întrunirile populare ținute în sălile „Tomis" și „Eintracht" s-au întîlnit în jurul orei 12 în Piața Romană, de unde, încolonați, au pornit pe traseul : Piața Romană — Calea Victoriei — Splaiul Independenței — Bulevardul 1848 — Bulevardul 11 Iunie — Parcul Libertății. **„Calea Victoriei —** se consemna într-un raport al organelor Siguranței — **avea aspectul unui cimp de manifestație revoluționară".** Numeroase lozinci lansate de comuniști în timpul demonstrațiilor erau îndreptate împotriva „Gărzii de Fier" și terorismului acesteia, pentru eliberarea deținuților politici comuniști, antifasciști, pentru pace, împotriva războiului. **„Din piepturile a 20 000 de demonstranți** — consemna „Scînteia", organ de presă al Partidului Comunist Român — **răsună „Jos fascismul !"** La rîndul lor, rapoartele oficiale arătau că s-a strigat : **„Vrem România liberă și independentă !", „La ghilotină cu Hitler și Mussolini !", „Trăiască unitatea muncitorească !", „Trăiască integritatea teritorială a României !", „Trăiască Frontul păcii!"** ș.a.

În încheierea manifestației din Capitală, ca simbol al prețuirii acordate de poporul român eroilor neamului, a fost depusă, într-o atmosferă de puternic entuziasm patriotic, o coroană de flori la Mormîntul Eroului Necunoscut din Parcul Libertății.

Ample manifestații au avut loc în aceeași zi și la Alba-Iulia, Arad, Brăila, Baia Sprie, Bacău, Constanța, Cluj, Cernăuți, Deva, Galați, Oradea, Piatra-Neamț, Satu Mare, Timișoara, Tîrgu-Mureș, Zărnești și în alte locuri. **„1 Mai 1939 —** scria ziarul bucureștean „Timpul" din 3 mai același an — **a arătat odată mai mult că muncitorimea este în toate timpurile și sub orice semn temeiul, paza și substanța națiunii, chezășia prosperității ei în pace și apărătoarea ei atunci cînd Patria o cere".** Peste alte cîteva zile, la 7 mai, gazeta socialistă „Lumea nouă", referindu-se la năzuințele maselor populare din țara noastră, aprecia : **„...ele reînnoiesc de întîi Mai 1939 apelul lor cald la colaborarea și solidaritatea popoarelor democrate și pacifiste, pentru ca prin forța lor superioară să poată instaura în toată lumea un regim de cooperare egalitară, economică și politică, chezășie sigură a păcii generale".**

Evenimentele de la 1 Mai 1939 din România au avut un larg ecou peste hotare — în U.R.S.S., Anglia, Franța etc. Ele s-au bucurat, totodată, de o înaltă apreciere și din partea Congresului internațional pentru democrație, pace și apărarea persoanei umane, desfășurat la Paris, între 12 și 14 mai 1939, în cadrul căruia se arăta că manifestațiile populare din ziua de 1 Mai din România au avut un puternic caracter antifascist și antirăzboinic, **ceea ce este o dovadă că poporul român se raliază la mișcarea antifascistă și că voința sa este de a lupta în mod real împotriva agresorului și fascismului".**

Acum, în anul jubiliar al celei de a XXXX-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă — sărbătorirea celor patru decenii și jumătate de la desfășurarea impresionantelor manifestații populare de la 1 Mai 1939 din România dobîndește semnificații tot mai profunde și mai ample.

„1 Mai 1939 — subliniază tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România — **s-a transformat într-o puternică manifestare împotriva fascismului și războiului, numărindu-se printre puținele manifestări din Europa care au avut loc în condițiile cînd fascismul era în ofensivă, după München. Poporul român, sub conducerea comuniștilor, în alianță cu socia-**

liștii, cu alte forțe democratice, și-a exprimat voința de a face totul pentru a împiedica ascensiunea fascismului, instaurarea dictaturii fasciste în România. A fost o dovadă a maturității clasei muncitoare, a posibilităților de care dispunea atunci poporul nostru, forțele sale revoluționare și progresiste de a organiza cu succes lupta împotriva războiului și fascismului".

Dobîndește una dintre cele mai profunde semnificații faptul că tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat în fruntea evenimentelor din acel istoric 1 Mai din urmă cu 45 de ani și tot dînsul se află astăzi în fruntea partidului și statului nostru.

Atunci, în 1939, miile și miile de demonstranți din România lansau, cum arătam mai înainte, apelul lor la colaborarea și solidaritatea popoarelor, pentru ca prin forța lor superioară să impună pacea generală,

Azi, România, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează neobosit pentru conlucrarea și unitatea de acțiune a tuturor forțelor progresiste din lume, a tuturor popoarelor, pentru înlăturarea gravelor primejdii la adresa păcii, înfăptuirea dezarmării, crearea unui climat de destindere și încredere între state, împotriva uneltirilor războinice ale imperialismului. Salvgardarea drepturilor sacre ale popoarelor, ale oamenilor, între care dreptul la viață, dreptul la pace reprezintă în politica externă a țării noastre unul dintre obiectivele supreme, fundamentale.

Învățămintele istoriei, viața însăși validează faptul că obiectivele fundamentale pentru care poporul român și-a ridicat glasul atunci, la 1 Mai 1939, și azi, la sărbătorirea lui 1 Mai 1984, fac imperios necesară conlucrarea și solidaritatea celor mai largi forțe sociale și politice, ale tuturor popoarelor, în lupta pentru libertate, independență și progres social, pentru apărarea și consolidarea păcii în întreaga lume.

Dr. ION SPALAȚELU

1784 **ANIVERSĂRI** 1984

În slujba libertății și unității poporului

„RĂSCOALA LUI HOREA"

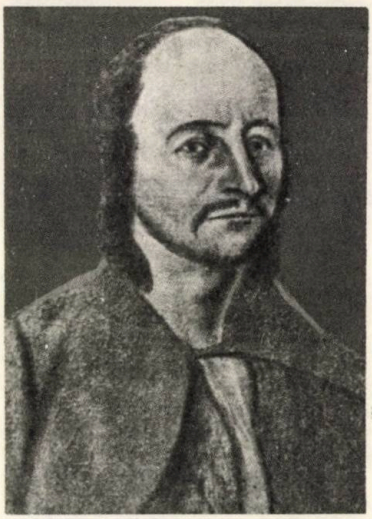

Marea răscoală a iobagilor din Transilvania, izbucnită în 1784, numită adesea în istorie și ca **„Răscoala lui Horea"**, după numele principalului ei conducător, căruia K. Marx îi atribuia gîndul eliberării neamului său, a adîncit criza sistemului social-politic existent în Transilvania.

Desfășurată, în timp, după revoluția americană și înainte de revoluția franceză, răscoala iobagilor din Transilvania a avut, în primul rînd, un profund caracter social, de luptă împotriva asupririi nobilimii. Începută de iobagii români, la ea au participat și iobagi maghiari, ca și mineri germani.

„Răscoala lui Horea" a îmbrăcat și un caracter național, reflectînd procesul de formare a conștiinței naționale a poporului român, manifestată în lupta împotriva asupririi naționale, pentru condiții egale cu celelalte populații din Transilvania la viața economică și politică a statului.

Focarul principal al marii răscoale din 1784 a fost regiunea Munților Apuseni, și îndeosebi a Zlatnei. În urma transformării ținutului în „domeniu al statului" și a dezvoltării minieritului, exploatarea țăranilor a devenit tot mai apăsătoare. Timp de cîteva decenii, au fost răpite treptat drepturile țăranilor, pînă cînd toți au fost transformați în iobagi ai statului. Grelele prestații ce le erau impuse, precum și abuzurile autorităților au generat o înverșunată luptă de împotrivire. În anii 1762, 1769, 1771, 1774 au avut loc mișcări și revolte ale minerilor, pentru a căror reprimare autoritățile au mobilizat forțe militare importante.

Un incident deosebit de grav, prevestitor al marii furtuni care se apropia, s-a produs în 1782 la tîrgul din Cîmpeni, unde conflictul între niște arendași ai cîrciumăritului, străini de loc, și țăranii din satele **Cîmpeni, Bistra, Vidra, Rîu Mare** — care în virtutea obiceiului de pînă atunci țineau cîrciumăritul tîrgului — a dus la o ciocnire violentă a țăranilor iobagi cu reprezentanții autorităților. În acele

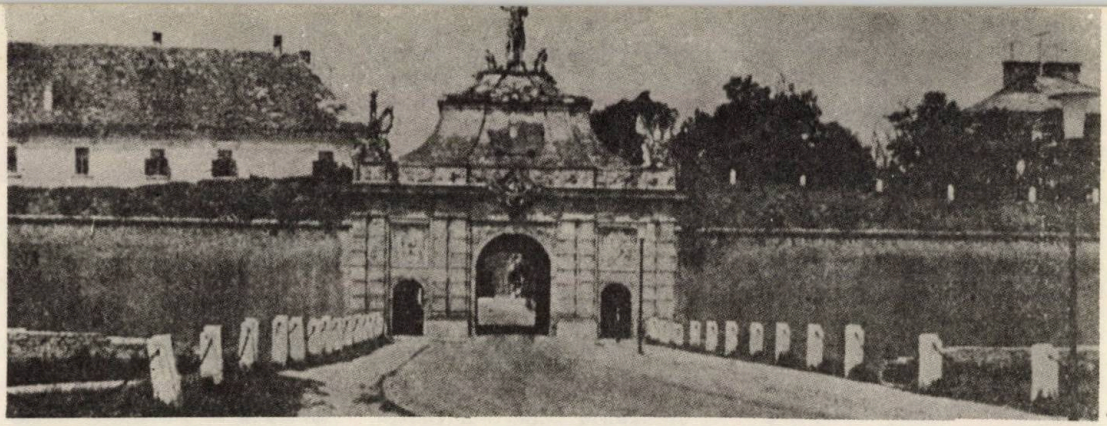

Cetatea de la Alba-Iulia ; aici au fost închiși, în două celule, Horea și Cloșca ; în ziua de 28 februarie 1785, ei au fost duși la locul martiriului — o colină din partea de miazăzi a fortăreței

împrejurări a ieșit la iveală capacitatea de conducător de mase a lui Nicola Ursu zis și Horea, „faimosul agitator", care ani de zile a condus delegații ale iobagilor la Viena pentru a aduce la cunoștința guvernului imperial starea iobăgimii și a protesta împotriva abuzurilor și a fărădelegilor nobilimii.

„Răscoala lui Horea" a început la 31 octombrie 1784 prin marșul miilor de iobagi din Munții Apuseni care, adunați mai întîi la Mesteacăn, s-au îndreptat spre Alba-Iulia să se înscrie la grăniceri, ceea ce însemna o ameliorare a situației lor. În urma incidentului din satul Curechiu, unde au fost uciși reprezentanții autorităților trimiși să le aresteze căpeteniile și să le oprească înaintarea, țăranii au renunțat să mai meargă la Alba-Iulia, hotărînd ca mai întîi să se răfuiască cu nobilii. Printre iobagii din cele mai îndepărtate colțuri ale Transilvaniei se răspîndeau veștile cele mai încurajatoare : Horea vine cu oștile sale să stîrpească pe nobili, să mîntuie pe iobagi de robie. Ei așteptau peste tot cu nerăbdare ivirea răsculaților, ca să se ridice și ei.

În răstimp de numai o săptămînă, răsculații au ocupat **Zarandul, Bradul, Cîmpenii, Roșia, Abrudul,** deci aproape întreaga regiune a Carpaților Apuseni și au început să pătrundă pe **Valea Mureșului și Hunedoara spre Hațeg.** Flăcările răscoalei s-au întins și în comitatul Cluj, unde răsculaților români li s-au alăturat și mulți maghiari; ele tindeau să cuprindă întreaga Transilvanie și o parte a Ungariei.

Prin ultimatumul adresat nobilimii, apărată de zidurile cetății Deva, în numele lui Horea și al răsculaților, se cerea ca **„nobili să nu mai fie... nobilii stăpîni de moșii să-și părăsească o dată pentru totdeauna moșiile. Și ei să plătească dări ca și poporul de rînd. Pămînturile lor să se împartă între poporul de rînd"**

O greșeală a conducerii răscoalei, mai ales a unuia dintre fruntașii ei, Cloșca, a fost acceptarea „armistițiilor" cerute de comandanții armatei. S-a creat, astfel, timp pentru a fi mobilizate unitățile militare în vederea reprimării generale a răscoalei.

După atacul nereușit al răsculaților împotriva cetății Deva, nobilimea a trecut la organizarea pe scară largă a unor mari masacre țărănești. În același timp, trupele imperiale, intervenind în ajutorul nobilimii, au început operații militare împotriva răsculaților. Chiar în aceste condiții grele, țăranii răsculați au mai cîștigat cîteva victorii împotriva trupelor imperiale. Înfrîngerea suferită la Mihăileni (7 decembrie) a însemnat sfîrșitul efortului lor eroic. Retrași în munți, în nădejdea că vor putea lupta în primăvară, conducătorii răsculaților, Horea și cei doi apropiați ai lui, Cloșca și Crișan, cu care forma „treimea revoluționară", au fost prinși, în urma unor trădări, și închiși la Alba-Iulia în celulele porții cetății. Conștient de supliciul care-l așteptă, Crișan s-a spînzurat în închisoare cu nojițele de la opinici. Horea și Cloșca au fost executați la 28 februarie 1785 în chinuri groaznice prin tragerea pe roată. La uciderea lor înfiorătoare au fost aduși să asiste, pe lîngă mulțimea orășenilor din Alba-Iulia, numeroși țărani din peste 400 de sate românești.

Izvoare ale timpului relatează pe larg sălbăticia cu care au fost sfîșiați în roată conducătorii răscoalei. Încă o dată clasa dominantă arăta că înțelege să practice orice metodă pentru a-și păstra nedreptele-i privilegii. Luînd apărarea răsculaților români, revoluționarul francez **J.P. Brissot** spunea : **„Eu sînt cel dintîi care apăr cauza românilor care au fost victimele forței în această răscoală și repet că românii au dreptul să se răscoale atîta vreme cît vor fi sclavi și nenorociți. A-i pedepsi pentru acest drept care-l au, înseamnă a-i pedepsi pentru că sînt oameni".**

Răscoala a avut un larg ecou în întreaga Europă și în mod deosebit în Moldova și Țara Românească, de unde Horea a cerut sprijin, iar răsculații vorbeau de venirea unor efective importante de români din cele două principate în ajutorul lor. Ecoul și solidaritatea între români confirmau conștiința apartenenței la aceeași națiune. Ea a fost expresiv subliniată de contemporani străini, care vedeau în răscoală dorința poporului român de a se elibera și de a renaște în formă românească vechea Dacie. Această năzuință, care făcea din Horea **„rex Daciae"**, cultivată de spiritele luminate, avea să-și găsească mai tîrziu,

1934 ANIVERSĂRI 1984

Înfrățiți împotriva asupririi

în 1848, expresia în declarația fermă **„vrem să ne unim cu țara“.**

Cu toate că lupta de eliberare socială și națională din 1784 a românilor din Transilvania, socotită una din cele mai puternice din întreaga Europă, a fost înfrîntă, ea a dus la desființarea iobăgiei ,a pus la ordinea zilei distrugerea jugului feudal, ca și desființarea asupririi naționale. Conducătorii politici ai românilor din Transilvania vor continua să organizeze mișcarea de emancipare alegînd într-o primă etapă calea legală. **Supplex-ul** din 1791 pentru cucerirea de drepturi egale cu celelalte populații din Transilvania a fost un important act politic al românilor împotriva politicii de dominație, a dat expresie hotărîrii lor de a-și afirma drepturile naționale.

Prin programul ei, răscoala din 1784 a prefigurat sufletul nou în care avea să fie înfăptuită revoluția din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu.

Numele lui Horea — ca și ale altor eroi ai neamului — a fost păstrat cu cinste în amintirea poporului român; el l-a însuflețit și călăuzit în ceasuri grele, în lupta de a fi liber și stăpîn pe rodul muncii sale, de a-și hotărî singur soarta. **„Ne cheamă la luptă sîngele lui Doja, Horea și Tudor Vladimirescu“** — se spunea în Manifestul difuzat de C.C. al P.C.R. în ianuarie 1938. **„Ne cheamă la luptă dragostea de această țară, pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem îngenunchеat și robit“.**

Nume de martir, numele lui Horea semnifică jertfa generatoare a marilor împliniri de azi. Este în această recunoaștere sensul profund al veșnicului omagiu pe care îl datorăm ca unui erou popular.

Alba-Iulia, orașul pătimirii lui și alor săi ,dar și al triumfului visului secular al românilor de a se uni într-o singură țară, a intrat în cartea de aur a neamului ca simbol evocator al sacrificiului suprem în slujba libertății și unității poporului român.

Prof. univ. dr.
ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

În istoria poporului român, țărănimea multe secole a avut un rol principal în lupta pentru libertate și progres. Această trăsătură distinctivă a căpătat valori deosebite odată cu afirmarea în viața social-politică a țării a clasei muncitoare. În lupta împotriva asupririi și exploatării s-a dezvoltat frăția dintre oamenii muncii români și cei din rîndul naționalităților conlocuitoare. În acest context se înscrie și răscoala țăranilor români și maghiari din **Valea Ghimeșului** din anul 1934 care a constituit un moment important în cadrul mișcărilor sociale din deceniul 4 al secolului al XX-lea.

Țăranii români și maghiari din Valea Ghimeșului, supuși exploatării și fiscalității excesive, s-au ridicat la luptă împotriva samavolniciilor jandarmeriei, a abuzurilor consiliilor comunale, pentru acordarea posibilității de a munci în fabricile de cherestea, la parchetele de pădure, pentru stăvilirea speculei, acordarea ajutorului de foamete și a dreptului la lemnele din pădurile comunale.

Nemulțumirea generală a țăranilor din Valea Ghimeșului a fost accentuată în toamna anului 1934 de măsurile luate de autorități pentru încasarea, prin orice metode, a datoriilor fiscale. Încă din primele zile ale lunii octombrie, perceptorii, însoțiți de jandarmi, străbăteau satele ghimeșene, amenințîndu-i pe țărani cu sechestrarea bunurilor și cu amenzi. **„Acum** — scria ziarul „Keleti Újság“ din 20 octombrie 1934 — **după strîngerea recoltei, nelegiuirile lor** (ale agenților fiscului — n.n.) **au devenit și mai cumplite, organele fiscale neținînd seama de faptul că populația nu este în stare să satisfacă în întregime obligațiile sale către fisc“.**

Izbucnirea răscoalei a fost pregătită din punct de vedere organizatoric, programatic, de Partidul Comunist Român, prin Comitetul regional P.C.R. din Cluj, care a stabilit legături directe cu celulele de partid din Ghimeș-Făget. Munca desfășurată de membrii celulelor comuniste în rîndul țăranilor din Valea Ghimeșului a fost desfășurată, în mare parte, prin intermediul organizațiilor locale ale Madosz-ului.

La începutul lunii septembrie 1934, Comitetul regional P.C.R. din Cluj a organizat o consfătuire ilegală la care au participat activiști ai Partidului Comunist Român și ai Madosz-ului, membri ai celulelor comuniste locale, muncitori de la fabricile de cherestea, țărani săraci din comunele Ghimeș-Făget, Lunca de Sus și Lunca de Mijloc. La această consfătuire s-au pus bazele comitetelor de acțiune țărănești, s-a dat o orientare unică activității de pregătire a luptei, prin constituirea Comitetului de acțiune din Valea Ghimeșului, format din 11 membri, între care se aflau: **Nagy Péter, Dumitru Suciu, Ion Biliboc, Bodó Kristóf, Demeter Rozália, Szabó Mária, Kali Mária.** În prima jumătate a lunii octombrie 1934, în toate satele de pe Valea Ghimeșului s-au organizat comitete de acțiune sătești, comunale ale femeilor, ale tinerilor.

La 15 octombrie 1934, mii de țărani români și maghiari din Ghimeș-Făget, Lunca de Sus și Lunca de Mijloc au început de dimineață o manifestație de protest în fața primăriilor. S-au înaintat primarilor memorii de revendicări prin care se cereau: rezolva-

rea în timpul cel mai scurt a problemelor legate de exproprierile agrare, perceperea impozitelor să nu mai fie însoțită de ridicarea bunurilor sechestrate, repararea drumurilor comunale pe cheltuiala întreprinderilor forestiere, ținerea de întruniri săptămînale în cadrul cărora să fie discutate plîngerile și doleanțele țăranilor, anularea amenzilor, ajutorarea cu grîu a celor loviți de foamete, repartizarea cotelor-părți din pădurile comunale.

Țăranii au ocupat primăria comunei Ghimeș-Făget, o parte din organele oficiale se aflau imobilizate în primărie, jandarmii au fost dezarmați. Înfricoșate de evenimentele din Ghimeș-Făget, autoritățile din Lunca de Mijloc și Lunca de Sus au cedat fără prea mare rezistență. Relatînd despre desfășurarea evenimentelor revoluționare, ziarul „Tînărul leninist" scria: **„Țăranii români și unguri din Valea Ghimeșului au pornit la luptă în contra terorii fiscale, pentru reprimirea lucrurilor lor sechestrate de percep-tori (...) Jandarmii veniți pentru potolirea luptei au fost neputincioși față de lupta de masă a țăranilor".**

În seara zilei de 15 octombrie 1934, după sosirea a noi forțe jandarmerești, s-a trecut la arestarea a numeroși țărani, considerați conducători ai răscoalei, la anchetarea a sute de țărani. A doua zi, primăriile, oficiile poștale, gara, pădurile și fabricile de cherestea au fost ocupate de armată. Din cei arestați, 17 țărani, între care: **Nagy Péter, Gheorghe Biliboc, Nagy István, Haynal Péter, Papp Péter, Dumitru Suciu, Sántha Péter-Perdi, Tankó Imre, Motor Kata, Ion Biliboc, Gheorghe Cojocaru, Tánko György, Póra Imre** au fost implicați în procesul judecat la Miercurea-Ciuc în anul 1935.

În timpul judecării procesului, P.C.R., prin Ajutorul Roșu și Madosz, a îndrumat, în perioada octombrie 1934—aprilie 1935, o susținută acțiune în sprijinul țăranilor răsculați arestați, pentru ajutorarea lor morală și materială. Apărarea țăranilor implicați în procesul de la Miercurea-Ciuc a fost asigurată de un grup de avocați democrați, printre care: **Ion Gheorghe Maurer, Petre Grozdea, Törökfalvi István, Radu Olteanu.** În semn de protest, la tribunal s-au trimis nenumărate memorii și scrisori din întreaga țară, cu mii de semnături, prin care se cerea stingerea definitivă a procesului. Dintre cei 25 de martori audiați, numai cîțiva funcționari ai primăriilor au depus pentru acuzare, dar și aceștia cu rezerve.

În memoriul de protest ce purta sute de semnături ale muncitorilor de la fabricile din Cluj, Sibiu, Brașov, Tg. Mureș, Mediaș și Sighișoara se arăta: **„Subsemnații protestăm împotriva punerii sub acuzare a țăranilor din Valea Ghimeșului, pentru aceea că ei au protestat în masă contra sechestrărilor fiscale forțate și nedrepte. Protestăm împotriva punerii lor sub acuzare sub orice formă din această cauză. Cerem ștergerea definitivă a procesului".**

Sub influența amplei mișcări de protest, prin sentința pronunțată de tribunalul din Miercurea-Ciuc la 16 aprilie 1935, trei țărani — Biliboc Gheorghe, Cojocaru Gheorghe și Sántha Péter-Perdi — au fost condamnați la închisoare între 3 și 5 luni, ceilalți fiind achitați.

Răscoala a contribuit la creșterea spiritului combativ al maselor țărănești, a demonstrat că prin lupta condusă de partidul comunist, țărănimea poate să-și apere drepturile, să stăvilească abuzurile autorităților și ale marilor stăpînitori de pămînturi sau de păduri: **„Toți țăranii** — scria ziarul „Tînărul leninist" din ianuarie 1935 — **trebuie să învețe din această luptă. Să-și aleagă comitet țărănesc în fiecare sat și să dea putere acestui comitet, să-i cheme pe toți la demonstrație cînd perceptorii ori bancherii și cămătarii vin să încaseze ratele de conversiune, ori cînd cere stăpînirea moșierilor să le bată avutul cu toba".**

Acțiunea unită a muncitorilor și țăranilor români și maghiari din Valea Ghimeșului a însemnat o semnificativă formă de manifestare a alianței muncitorești-țărănești.

Relevînd semnificația răscoalei din Valea Ghimeșului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** sublinia: **„Răscoala țăranilor români și maghiari din Valea Ghimeșului în 1934 este urmată de un șir de mișcări țărănești în întreaga țară împotriva impozitelor, a execuțiilor silite și a terorii jandarmerești".**

Luptele țărănimii din Valea Ghimeșului au arătat capacitatea partidului comunist de a organiza și conduce, în condițiile grele ale ilegalității, acțiunile revoluționare ale maselor sătești exploatate. Ele s-au desfășurat sub impulsul mișcării muncitorești, al acțiunilor revendicative ale altor categorii sociale asuprite și, totodată, s-au înscris în întreg procesul revoluționar condus de Partidul Comunist Român.

Evocarea a cinci decenii de la răscoala din Valea Ghimeșului, în condițiile luptei unite a întregului popor pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, ale amplului program de dezvoltare și modernizare a agriculturii socialiste conferă noi dimensiuni muncii entuziaste pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Conf. univ. dr.
ION ARDELEANU

PÎINEA, alt nume al păcii

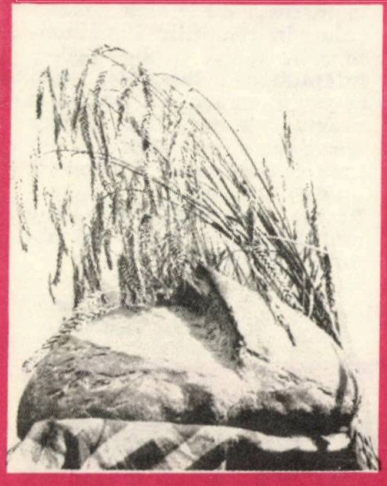

Alocațiile mondiale cu caracter militar s-au ridicat, în 1982, la nivelul fără precedent de 750 miliarde dolari. Raportul anual al Institutului internațional de la Stockholm pentru studierea păcii (S.I.P.R.I.) menționează că numai pentru producția, perfecționarea și procurarea de arme s-au cheltuit 619 miliarde dolari, principala pondere deținînd-o, ca și pînă acum, cele două blocuri militare. În mod alarmant a crescut însă, în acumularea de armament, și ponderea lumii a treia, numai Orientul Mijlociu consumînd pentru arme 53 miliarde dolari. În lipsa unor măsuri energice de înghețare și reducere a bugetelor militare, cheltuielile pentru înarmare ar putea în curînd nu numai să atingă, dar să și depășească serios țărmul celor 800 miliarde dolari, anunțat ca estimație la sesiunea UNCTAD-VI de la Belgrad.

„Bani negri" pentru zile scurte...

Bugetul militar de 750 miliarde dolari pe anul 1982 reprezintă o avere uriașă aruncată pe apa sîmbetei. Ca să numere acești bani, dolar cu dolar, unui om i-ar trebui peste 23 780 de ani ! Socotim numărarea unui dolar într-o secundă, pentru ca operațiunea să fie temeinică, fără greș, spre a nu fi nevoie să fie reluată de la capăt... Pentru a toca această avere, făcătorilor de arme, racheto-bugetivorilor, le-a trebuit un singur an. Și ce au făcut cu această sumă colosală ?

Din Anuarul S.I.P.R.I. rezultă că fondurile au fost investite, în primul rînd, pentru acumularea de armamente. Dar duc lipsă arsenalele militare de arme și muniții ? Toate studiile, rapoartele și calculele autorizate relevă că înarmările au întrecut de multă vreme orice măsură, aventurîndu-se în perimetre catastrofale și la parametri aberanți. Arsenalele dispun, bunăoară, de 50 000 încărcături nucleare, putînd declanșa explozia în lanț a peste două milioane bombe tip Hiroshima, ceea ce ar însemna forța de exterminare a unei mase umane întrecînd de cîteva ori actuala populație a planetei. Savanții avertizează că o singură rachetă nucleară intercontinentală întrece puterea explozivă a tuturor bombelor folosite în al doilea război mondial. Un om de știință american estimează că **„războiul nuclear ar fi precum al doilea război mondial repetat, minut cu minut, o lungă după-amiază de vară"**, de unde rezultă perspectiva nimicirii a 24 miliarde ființe omenești.

Un spor nejustificat cunosc și armele convenționale, ajunse și ele la un înalt grad de perfecționare și deci de distrugere. Continentul cel mai înarmat rămîne Europa, dar nu există „pogoane virgine", poligoanele, bazele și aerodromurile invadînd toate regiunile lumii în asemenea proporții încît niște biete stînci nepopulate sau insulițe de corali devin cunoscute în lumea întreagă tocmai datorită experiențelor clasice și nucleare pe care le suportă. Armele convenționale au stîrnit și alimentat în perioada postbelică aproape 140 de conflicte zise locale, care au antrenat peste 80 de țări și au provocat peste 25 milioane de victime, plus pagube materiale incalculabile.

Cei 750 miliarde dolari militarizați se dovedesc, astfel, bani negri pentru scurtarea zilelor, iar în cazul unui război nuclear — pentru secerarea tuturor zilelor.

„Bani albi" pentru zile lungi...

Poligoanele rămîn suprasaturate de arme, generînd riscuri și primejdii de nedescris. În schimb, pogoanele lumii, îndeosebi în zonele subdezvoltate, resimt nevoia vitală a unor investiții care să le facă productive, surse mănoase de bunăstare și progres. Capătă o binemeritată autoritate ideea că agricultura lumii este chemată să aducă o contribuție fundamentală la strategia mondială a dezvoltării, la eliminarea rămînerii în urmă, la lichidarea marilor discrepanțe economice, întărind, astfel, stabilitatea și echilibrul pe arena internațională. În viziunea țării noastre, a președintelui său, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pacea nu înseamnă doar absența războaielor, ci și crearea unui sistem nou de relații și de condiții interne care să permită folosirea tuturor resurselor naționale în opera de progres și bunăstare, de creștere a nivelului de viață al națiunilor.

Opera nu este simplă și ușoară, iar ea cere, printre altele, considerabile eforturi de finanțare. Fonduri există. Ce s-ar putea întreprinde, așadar, cu cei 750 miliarde dolari lichidați de cursa înarmărilor într-un singur an ?

În formularea răspunsului, ne bizuim pe un cuprinzător studiu elaborat de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) și intitulat **„Agricultura — Orizont 2000"**. Materialul a fost întocmit în lumina concluziilor stabilite de Conferința mondială a F.A.O. privind dezvoltarea rurală și se referă la 90 de țări din lumea a treia. Studiul pledează pentru o creștere anuală a producției agricole de patru la sută între 1981 și 2000, perspectivă care ar asigura rezolvarea principalelor probleme acute cu care este confruntată agricultura din lumea a treia.

Să reproducem, prin urmare, cîteva din obiectivele propuse, precum și costurile lor...

— Punerea în valoare a 100 milioane hectare de pășuni — 15 miliarde dolari

— Scoaterea de sub amenințarea inundațiilor a 100 milioane hectare — 50 miliarde dolari

— Integrarea în circuitul agricol a 100 milioane hectare — 50 miliarde dolari

— Dotarea cu 100 milioane echipamente complexe (fiecare echipament cuprinzînd tractor, plug, discuitor, remorcă — 150 miliarde dolari

— Procurarea a 100 milioane unelte agricole manuale — 15 miliarde dolari

— 100 milioane perechi de animale de muncă — 50 miliarde dolari

— Echipamentele necesare pentru 100 milioane perechi de animale de muncă — 35 miliarde dolari

— Creșterea șeptelului bovin cu 100 milioane capete — 25 miliarde dolari

— Electrificarea unor zone rurale cu un miliard de locuitori 60 miliarde dolari

— Locuințe noi pentru o populație sătească de 240 milioane de oameni — 300 miliarde dolari

TOTAL : 750 miliarde dolari.

Apar, astfel, izbitor de limpezi marile beneficii ale folosirii banilor în scopuri cu adevărat utile, pentru satisfacerea unor nevoi într-adevăr omenești, dacă nu chiar vitale.

Scutierii înarmărilor, confruntați cu asemenea calcule clare ca lumina zilei, spun că imensele bugete militare sînt suportate îndeosebi de țările puternic înarmate, așa încît reducerea lor nu ar aduce avantaje țărilor sărace. Este cu totul fals, întrucît cursa înarmărilor antrenează și lumea a treia, care a cheltuit într-un deceniu aproximativ... 750 miliarde dolari, sumă ce reprezintă fondurile necesare pentru un amplu program de dezvoltare agricolă acoperind douăzeci de ani ! În plus, normal ar fi, după cum a propus țara noastră, ca jumătate din fondurile eliberate prin dezarmare să revină țărilor care operează reducerile, iar cealaltă jumătate să fie repartizată ca asistență pentru dezvoltare țărilor rămase în urmă. Fondurile astfel economisite ar constitui „bani albi" pentru programe de perspectivă, pentru asigurarea zilei de azi și de mîine.

Sînt, acestea, tot atîtea rațiuni pentru care România socialistă susține stoparea alocațiilor militare. **„Înghețarea cheltuielilor militare și trecerea la reducerea lor —** arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — **constituie o necesitate atît pentru diminuarea cursei înarmărilor și a pregătirilor de război, cît și pentru crearea condițiilor necesare depășirii crizei economice mondiale, relansării activității economico-sociale".** În acest spirit, țara noastră a inițiat la O.N.U. cunoscuta rezoluție privind înghețarea și reducerea bugetelor militare. Totodată, România a oferit un nou și strălucit exemplu : după ce a redus trei ani consecutiv alocațiile sale pentru apărare, țara noastră a hotărît să-și limiteze cheltuielile militare pînă în 1985 la nivelul anului 1982.

Este un exemplu demn de urmat de toate țările, pentru fertilizarea surselor de **pace**, ale cărei nume mai sînt **munca, piinea și viața.**

TUDOR VOINA

RARISIME

ZGÎRCENIE DE POMINĂ

Londonezul William Broadhurst, în vîrstă de 65 de ani, a fost împricinat într-un proces de divorţ, după aproape patru decenii de căsnicie. În instanţă s-a dovedit că pretindea 50 pence (un dolar) pe săptămînă soţiei şi celor trei copii pentru curentul electric consumat la televizor. A văruit tavanul unei încăperi, dar a încasat pentru lucrare cinci lire de la nevastă. A refuzat instalarea unei băi, acceptînd doar un duş pentru care cheltuielile au trebuit împărţite între soţie şi copii. Cînd fiica mai mare, măritată, venea în vizită şi făcea un duş, era obligată să achite cinci pence. Şi-a condus nevasta la serviciu o singură dată cu maşina, dar i-a luat bani pe benzină. Judecătorul a considerat că avarul londonez s-a comportat „foarte egoist făcînd soţiei sale o viaţă grea şi tristă" După care a pronunţat divorţul...

BOLID ÎN CARNE ŞI OASE

Poliţia din oraşul britanic Chesterfield a primit o plîngere fără precedent. Un localnic, Les Mulloch, descria accidentul de circulaţie pe care-l suferise în ajun. Întorcîndu-se acasă, seara tîrziu, cu automobilul, Mulloch a zărit un bărbat „alergînd ca un sprinter olimpic". Ţîşnind dintr-o stradă lăturalnică, alergătorul s-a izbit de maşină, pe care a avariat-o, dispărînd apoi în fugă. Pagubele ar fi de 480 dolari !

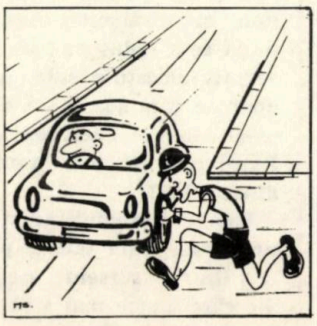

Pesemne, „sprinterul" şi-a agravat oarecum situaţia : după ce n-a acordat prioritate, a mai şi dispărut de la locul accidentului...

SUTANA ...BLONDĂ

Ziarul suedez „Dagens Nyheter" a reprodus un proces-verbal mai puţin obişnuit al poliţiei din Stockholm. Agenţii de circulaţie au oprit o limuzină care depăşise viteza regulamentară. La volan se afla o blondă elegantă, în haină de blană şi cu cizme înalte. Purta cercei mari şi avea unghiile violent vopsite. Duhnea a băutură, iar vocea de soprană a blondei s-a frînt brusc, devenind baritonală ! Poliţiştii au rămas buimaci : sub perucă, sub mantou şi sub machiaj se ascunsese un... pastor, care oficia într-o parohie din sudul Suediei. I-a fost suspendat carnetul auto.

GHICI, CINE VINE DIN CER ?

Soţii Anna şi Ziauddin Khatun din Ryad, capitala Arabiei Saudite, călătoreau cu avionul pe ruta Djeddah-Karachi. Erau însoţiţi de cei doi copii — Samina (10 ani) şi Ahmed (un an). În urma unei defecţiuni la aparatul de zbor, o uşă a avionului s-a deschis, iar cei doi copii au fost aspiraţi, prăbuşindu-se în gol. Durerea părinţilor a fost cumplită, scrie ziarul pakistanez „Iang". Iată, însă, că, după doi ani, copiii sînt găsiţi teferi în Pakistan. Căzuseră pe valuri şi un pescar, care-i văzuse plutind pe mare, i-a salvat. Ziarul menţionează că pescarul va fi înscris pe lista de onoare a ţării sale.

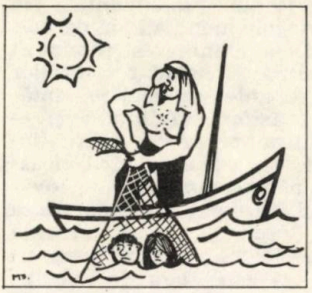

Merită, într-adevăr.

IAGO DIN SAN LORENZO

Satul italian San Lorenzo (o mie cinci sute de suflete) a devenit victima unui intrigant teribil. Cunoscînd înclinaţia spre gelozie a unor localnici, a trimis o sută de scrisori veninoase prin sat ; 16 dintre destinatari au căzut în capcană, ceea ce, potrivit presei, a dus la scene penibile, destrămări de familii şi rupturi de prietenii. Una din femeile învinuite pe nedrept a încercat să se sinucidă, act care a adus afacerea în atenţia autorităţilor.

Nu numai carabinierii, ci şi nevestele din San Lorenzo îl caută pe intrigant...

PEŢIT CU... CĂMILE

Un şeic a fost martor, în deşertul Arabiei, la o scenă care l-a cucerit. Tînăra actriţă americană Brooke Shields (nu

împlinise 18 ani), venită pentru turnarea unui film de aventuri, mîngîia un pui de cămilă. Îndrăgostit foc, şeicul a cerut mîna actriţei, oferind impresarului, ca preţ al logodnei, douăsprezece cămile !

A pus, totuşi, o condiţie : ca să atingă... baremul haremului său, tînăra trebuia să se îngraşe imediat cu minimum zece kilograme.

Pretendentul a rămas mofluz : fata a preferat „baremul" de acasă traiului în deşert...

EXTRATEREŞTRII N-AU CEAS?

Se pare că marţienii, la modă în Statele Unite, nu prea se ţin de cuvînt. Gerald Flach şi prietena sa Laverne Landis spuseseră că le-a venit o veste din Cosmos : cîţiva marţieni le dădeau întîlnire în deşertul îngheţat din statul Minnesota. S-au prezentat la întîlnire. Timp de patru săptămîni, s-au hrănit doar cu vitamine şi apă din lacul vecin. Extratereştrii n-au venit, în schimb a sosit poliţia, alertată de prieteni. Bărbatul era epuizat. Laverne Landis murise de foame şi de frig.

Vinovaţi or fi marţienii ? Poliţia nici măcar nu i-a menţionat în... procesul-verbal.

OTHELLO DIN MESSINA

Un pensionar de 82 de ani, Michele Molina, lua masa la căminul de bătrîni „Villa Serena" din Messina (Sicilia).

Amorezat de o pensionară de peste 70 de ani, Molina a avut impresia că alţi doi septuagenari fac ochi dulci alesei inimii sale. Gelosul octogenar i-a răpus pe loc, cu pistolul, pe presupuşii rivali, după care a tras în bătrîna sa amorează, rănind-o foarte grav.

Că-şi pierduse doagele e limpede ; dar cum de găsise o armă şi muniţii ?

ÎNCURCĂTURI LA UNIVERSIADĂ

La recenta Universiadă de la Edmonton s-a petrecut o încurcătură hazlie. Din sala rezervată presei sportive dispăruse televizorul, care costa 1 000 de dolari. Responsabilul canadian al sălii a declarat că-i fapta unui hoţ, după care a sesizat poliţia. Veniţi la stadion pentru anchetă, poliţiştii au găsit repede aparatul, deplasat în sala rezervată... poliţiştilor însărcinaţi

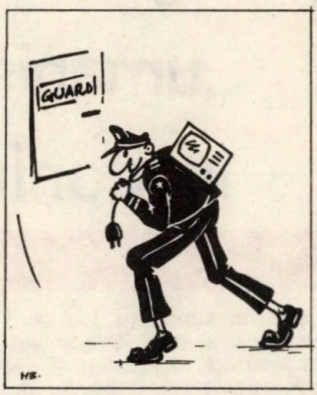

cu ordinea la Universiadă. Neputînd părăsi postul, au ţinut să fie totuşi... pe post spre a urmări pasionanta finală de baschet Canada–Iugoslavia.

„E-n ordine !" — a comentat responsabilul sălii de presă, după ce a recuperat televizorul „împrumutat" de forţele de ordine...

ABSENTIADA : CLASAMENTUL LA ZI

La ultima... Absentiadă primul loc l-au ocupat suedezii, iar ultimul — niponii. Potrivit clasamentului alcătuit de Institutul de economie din Köln, în anul 1981 suedezii au înregistrat 243 de ore pierdute pe salariat, conducînd detaşat. R.F.G. şi Franţa s-au aflat pe la mijlocul clasamentului. În schimb, japonezii n-au pierdut (pentru cazuri de boală, învoiri sau alte absenţe, justificate sau nu) decît 35 de ore pe salariat, ocupînd autoritar ultimul loc.

Numai că la Absentiadă medaliile şi cupa revin... ultimilor clasaţi.

Cu aceasta, încheiem turneul unor întîmplări neobişnuite culese de...

ION JERCAN

Apologia „umanismului capitalist" în confruntare cu realitatea

În ultimul timp, au loc pe plan mondial numeroase dezbateri despre om și umanism. Tot mai mulți apologeți ai capitalismului sînt preocupați cu obstinație de această problematică, încercînd să acrediteze ideea că natura capitalismului de astăzi s-a schimbat și că în aceste condiții, ale unei societăți unde domină „supraabundența" și „supraconsumul", problemele umanismului s-ar pune într-un mod nou. Nici unul dintre aceștia nu vrea să vadă adevărata realitate din societatea capitalistă, unde nimic nu s-a schimbat în structura proprietății, în raporturile dintre clase și dintre oameni. Ba, dimpotrivă, goana după cît mai mult profit a celor ce dețin în mîinile lor bogățiile a agravat situația în societate a producătorului simplu. Așa cum afirma un filozof român, într-o societate a cărei obsesie fundamentală a devenit profitul și unde totul se măsoară, sau, mai exact, se reduce la bani — de la morală pînă la drept, de la politică pînă la știință, de la artă pînă la tehnică — omul a devenit, ca om, o ființă complexată și abandonată lucrurilor, un obiect printre celelalte obiecte.

Se face mult caz de așa-zisa soluționare a contradicției dintre individ și stat prin instituirea unui sistem de drepturi și libertăți ce îi asigură cetățeanului protecția împotriva dominației și a arbitrariului societății, a abuzurilor autorității, considerată ostilă libertății, dar se ignoră cu desăvîrșire existența unor grave anomalii sociale cum ar fi exploatarea omului de către om și inegalitățile de tot felul între cei avuți și cei săraci. Profesorul Georges Burdeau, un savant renumit, susținea că „Solicitînd ajutorul guvernanților, oamenii au renunțat la ceea ce timp de secole a fost ultimul lor refugiu și rezervorul de energii pe care nici un eșec nu a putut să-l sece : libertatea pe care o purtau în ei ca un atribut inalienabil al ființei lor. Și toate resursele, toată această misterioasă putere care ascunde ideea însăși de libertate, ei au consimțit să o cedeze în folosul statului".

Faptul că se insistă numai pe asigurarea protecției individului împotriva autorității statale și se ignoră drepturile economice și sociale — unii considerîndu-le ca niște revendicări din partea indivizilor și nicidecum ca îndatoriri ale statului — nu este deloc întîmplător. Apologeții „umanismului capitalist" urmăresc să ascundă neputința orînduirii, sfîșiată de contradicții, zguduită de crize și lupte sociale, de a garanta drepturile fundamentale ale omului, să abată atenția maselor de la adevăratele obstacole care se ridică în calea emancipării lor. Asemenea încercări nu au șansă de izbîndă, pentru că partidele comuniste, celelalte forțe democratice, masele de oameni ai muncii și-au înscris pe steagurile lor de luptă tocmai aceste obiective — ale eliberării de exploatare și inegalitate. Chiar unii ideologi din țările capitaliste, depășind vechile standarde de gîndire și văzînd clar cerințele evoluției societății, pun în evidență rolul esențial pe care îl au drepturile economico-sociale ale omului. Un gînditor prestigios cum este Knut Frydenlund subliniază că „Astăzi, drepturile omului reprezintă mai mult decît o apărare contra violării arbitrare a drepturilor unui individ. În special, tînăra generație vede în ele mai mult decît un mijloc de apărare. Ea ar voi ca șanse egale să fie date fiecăruia pentru a lua parte activă la viața comunității".

Dispute înverșunate au loc cu privire la condițiile de afirmare a personalității umane. Unii ideologi burghezi, speculînd anumite greșeli și greutăți din țările socialiste, acreditează ideea că aici nu ar exista posibilități de dezvoltare a umanismului, democrației și libertății. Numai capitalismul — spun ei — oferă cu adevărat astfel de condiții. Este ignorată cu premeditare realitatea, se ignoră faptul că adevărata democrație și adevăratul umanism sînt incompatibile cu perpetuarea exploatării omului de către om, cu menținerea gravelor inegalități economice, sociale și politice ce caracterizează orînduirea capitalistă, cu discriminarea națională, socială și rasială. De fapt, nici nu se poate vorbi de o democrație reală, de libertate, de asigurarea drepturilor fundamentale ale omului într-o

societate care nu asigură unor mase de milioane de oameni posibilitatea primordială de a-şi cîştiga existenţa prin muncă, de a participa direct la conducerea diferitelor sectoare de activitate, a societăţii, la luarea hotărîrilor ce privesc propria existenţă. O recunosc chiar unii ideologi progresişti din ţările capitaliste dezvoltate. De exemplu, filozoful american H. Marcuse, la întrebarea pe care şi-o punea „pînă unde admite sistemul nostru afirmarea voinţei maselor", răspunde că „pînă în momentul în care ea nu reprezintă o adevărată ameninţare pentru instituţiile sociale, economice, politice şi culturale existente, dar nu mai mult. Unele schimbări admise sînt cele care nu alterează actualul echilibru de forţe, cu toate nedreptăţile sale, cu toată lipsa sa de egalitate şi libertate".

În ce constă, de fapt, umanismul societăţii capitaliste cînd zeci de milioane de oameni sînt lipsiţi de dreptul la muncă şi, prin aceasta, de posibilitatea de a-şi afirma personalitatea, cînd alte milioane şi milioane de indivizi sînt condamnaţi la sărăcie şi duc o viaţă de mizerie ? Despre ce echitate poate fi vorba în distribuirea venitului naţional, cînd în S.U.A. circa 32 de milioane de oameni sînt afectaţi de sărăcie, cînd în Franţa peste 10 milioane dispun de un venit sub 1 500 franci, ceea ce înseamnă destul de puţin dacă un cetăţean trebuie să plătească 8 300—14 000 franci pentru construirea numai a unui singur metru pătrat de locuinţă într-un cartier popular ?

Oricît s-ar strădui ideologii burghezi să umanizeze capitalismul, să-l înfrumuseţeze, să-i mascheze înfăţişarea sa monstruoasă, rămîn descoperiţi în faţa potenţelor umane ale socialismului, care a suprimat proprietatea privată, a lichidat exploatarea şi a redat cu adevărat omului valoarea sa esenţială, i-a asigurat toate condiţiile pentru dezvoltarea multilaterală, pentru afirmarea personalităţii sale pe toate planurile. Aşa cum spunea tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU : „Concepţia noastră despre democraţie — şi, în acest context, despre drepturile omului — porneşte de la necesitatea asigurării deplinei egalităţi între oameni, a realizării unor relaţii economice şi sociale echitabile, care să permită fiecărui cetăţean să ducă o viaţă demnă, de la accesul liber la învăţămînt, cultură, ştiinţă de la posibilitatea participării directe a oamenilor, fără deosebire de naţionalitate — şi în primul rînd a maselor muncitoare — la conducerea întregii societăţi".**

GH. DIACONU

SATUL LA ACADEMIA ROMÂNĂ

Satul românesc vine din vremuri imemoriale, pe care nu le-a mai păstrat decît unduirea de frumos, aşezată în cuvînt, în ulciorul de lut sau în freamătul cîntecului. Spre acest sat românesc s-au întors minţile cele mai luminate ale acestui pămînt, de la înţelepţii cărturari, la marele Eminescu, apoi la Haşdeu, la Iorga, la Brâncuşi, la Blaga şi la Rebreanu.

În veacul trecut, Eminescu stăruie în a arăta că satul românesc e aşezarea noastră spirituală din începuturi, căci acolo, scria genialul poet, se află **„capitalul nostru biologic şi spiritual".** Nu era o admiraţie de moment, ci o constatare îndreptată asupra permanenţelor. Haşdeu nota şi el, în exegezele sale, că adevărata inspiraţiune nu vine din saloane, ci din **„naiva muză a stînei şi a colibei".** Iar peste cîteva decenii, la începutul acestui veac, prin „fenomenul Iorga" are loc o redescoperire a tezaurului de gînd şi simţire a lumii ţărăneşti, care-l va determina pe marele istoric să spună, într-un moment de entuziasm, că **„satul poate mai mult decît statul".**

Oricum, preocupările pentru satul românesc cunosc o dezvoltare aparte după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Astfel că, în 1919, prin eforturile lui D. Gusti şi V. Pârvan, se pun temeiurile unei ample cercetări a satului românesc. În 1927 se înfiinţează Universitatea Ţărănească de la Ungureni, fondatorul ei fiind regretatul Eugen D. Neculau.

Peste alţi zece ani, în 1937, cel mai original filosof român, Lucian Blaga, va intra în Academia Română cu Discursul de recepţie intitulat : **Elogiul satului românesc.** Arătînd că nu face elogiul unui înaintaş, aşa cum era obiceiul în cel mai înalt for de cultură al ţării, care era Academia Română, Blaga spunea : **„Vă rog să-mi acordaţi totuşi, potrivit obi-**

ceiului statornicit, dreptul nescăzut de a face astăzi, aici, elogiul unei alte nemuritoare prezențe, care n-a ocupat nici un scaun în această nobilă incintă... Vreau să vorbesc despre singura prezență vie, nemuritoare deși așa de terestră, despre unanimul nostru înaintaș fără de nume, despre satul românesc".

Desigur, Blaga n-a făcut un elogiu în sine al satului românesc, țesut doar din cuvinte prețioase. Elogiul lui Blaga despre satul românesc la Academia Română era o profundă analiză de ordin filosofic, prin care punea în lumină întreaga spiritualitate anonimă a colectivității sătești. Punctul său de plecare l-a constituit **„experiența vie"**, adică copilăria și tinerețea trăite la sat, căci, spune Blaga, **„copilăria e de altfel vîrsta sensibilității metafizice prin excelență. Și satul ca zariște integrală are nevoie de această sensibilitate pentru a fi cuprins în ceea ce cu adevărat este"**. Blaga a descoperit filosofia satului românesc pornind de la mit, de la acea întrupare spirituală ce sălășluia de veacuri în rosturile creației sătești. Astfel, că **„satul pentru propria sa conștiință este situat în centrul lumii și se prelungește în mit"**. Evocările pe care le face Blaga țin de o topografie stilistică, de conștiința colectivă, de „categoriile stilistice ale duhului nostru popular", pentru a descoperi autenticitatea. De aceea, el consideră că satul românesc este **„creatorul și păstrătorul culturii populare"**. La distanță de trei ani, în 29 mai 1940, scriitorul Liviu Rebreanu își ținea Discursul de recepție la Academie, cu titlul **Lauda țăranului român.** El spunea: **„Înaintașul cu care îndrăznesc eu să mă înfățișez e sărac și slab... Lauda aceasta totuși nu vrea nici să înalțe, nici să dărime și nici măcar să dovedească nimic ci doar să mărturisească o credință și solidaritatea mea continuă cu inima celor mulți care au avut parte tot de ocări și proboziri și prea arar de vorbe bune"**. Rebreanu, cel care pătrunsese, cu puterile sale de romancier neîntrecut, în psihologia țăranului român, făcea o paralelă între noi și alte popoare, privitor la clasele care s-au contopit cu rosturile națiunii, în decursul veacurilor. La noi această clasă era țărănimea, care a rămas legată de glie, în ciuda urgiilor care s-au abătut asupra ei. **„Ce argument de continuitate poate fi mai plauzibil decît existența aceluiași popor, pe aceleași locuri, după două mii de ani ?"**, spunea Rebreanu.

Ca și Blaga, Rebreanu explorează acel mod de viață spirituală a satului românesc, arătînd că eposul acestuia este bogăția de preț a generațiilor, începînd cu limba, păstrată de poporul satelor cu dragostea de pămîntul pe care trăiește, cu credința și cu legea românească, de la care nu s-a abătut în decursul istoriei. Viața satului i se pare lui Rebreanu un argument al dăinuirii noastre pe aceste locuri, ea fiind o realitate mai puternică decît **„un zapis oarecare sau o stelă funerară"**.

Care erau totuși motivele ce-l determinau pe Rebreanu să aducă astfel de gînduri despre sat și țăran la Academia Română ? El o spune deschis, avînd în vedere situația primejdioasă din jurul anului 1940, legată mai ales de Ardeal. **„Dar cînd se înmulțesc cei ce nu scapă o ocazie fără a ne ponegri începuturile și trecutul, ca să ne poată apoi contesta pămîntul, să nu mi se ia nici mie în nume de rău stăruința. Mă obligă de altfel însuși țăranul român — argumentul viu și cel mai puternic al autohtoniei noastre"**, încheia Rebreanu.

Așadar, satul românesc și țăranul român au intrat în analele Academiei Române ca o mărturie a dăinuirii lor în timp.

VASILE VETIȘANU

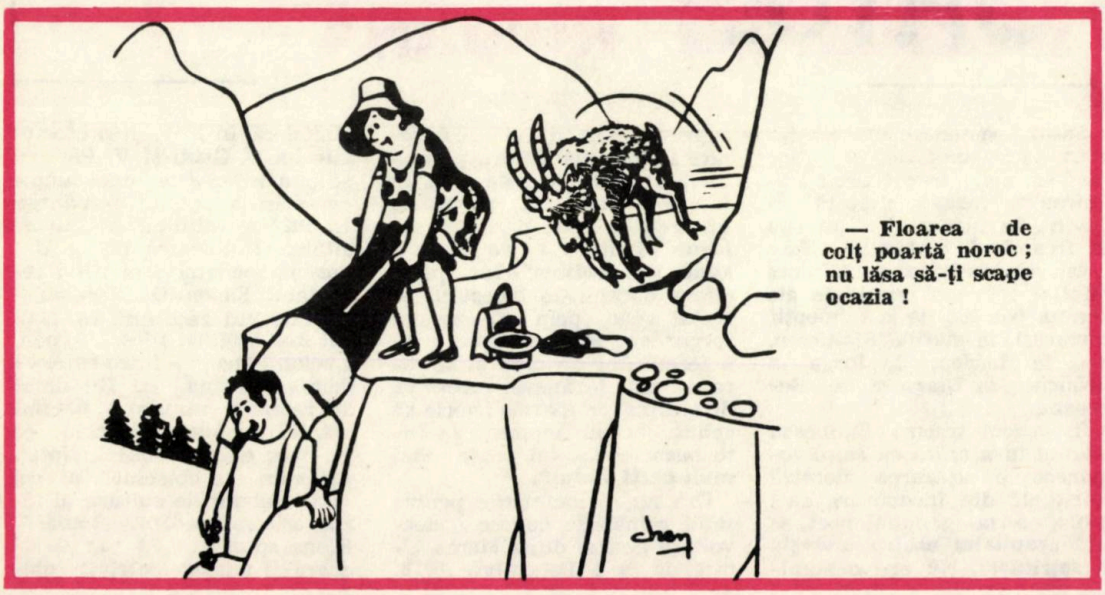

— Floarea de colț poartă noroc ; nu lăsa să-ți scape ocazia !

AO-TEA-ROA

● Pe meridianele globului ● Pe meridianele globului ●

Într-o dimineață devreme, cînd noaptea se retrăsese în lăcașurile sale tainice, iar Hine-titama, Fecioara (regina) Zorilor, începuse să se scalde în apele lui Tangaroa, zeul vieţuitoarelor mării, Maui a ieșit, împreună cu frații săi, la pescuit. S-au avîntat pe întinderile albastre pînă cînd n-au mai văzut pămîntul. Și după ce au prins atîta pește de s-a umplut piroga și apa era gata-gata să dea peste copastie, frații au vrut să se întoarcă la țărm, dar Maui i-a oprit spunîndu-le că acum i-a venit și lui rîndul să-și încerce norocul. A aruncat undița spre adîncurile oceanului și cînd a simțit că struna s-a întins foarte tare, a început să tragă încet, înghinînd o karakia (cînt, legendă). Mult s-au minunat și s-au înspăimîntat frații săi văzînd că din apele învolburate iese la lumina zilei acoperișul unei colibe, apoi coliba întreagă, cu pămînt în jurul ei cît cuprindeai cu ochii. Mai făcuse fratele lor năzdrăvănii, dar aceasta le întrecea pe toate. El însă nu se mira deloc de ciudatele obiecte pe care le pescuise, pentru că nu era un muritor de rînd, ci marele semizeu Maui-tikitiki-a-Taranga, pe care-l venerau numeroase populații din insulele Pacificului. Și i-au dat acestei insule numele Te-Ika-a-Maui, ceea ce înseamnă peștele lui Maui, iar pe cealaltă, care s-a format în același timp, au numit-o Te-Waka-a-Maui, adică piroga lui Maui.

Așa spune una din legendele maorilor că a fost descoperit pămîntul Noii Zeelande, cu cele două insule ale sale – de nord și de sud.

Într-o altă karakia însă, care în esență nu se deosebește de prima, dar este mai aproape de datele istoriei, se povestește că șase ambarcațiuni, conduse de căpetenia Uenuku, au pornit pe urmele străbătute cu paisprezece generații în urmă de pirogile lui Kupe spre insulele binecuvîntate despre care moșii și strămoșii locuitorilor din Hawaiki, însorita insulă polineziană, aflaseră de la moșii și strămoșii lor că sînt pline de roade și de păsări, cum nu s-au mai văzut în alte locuri. Plecaseră de mult de acasă și pămîntul făgăduinței nu se arăta ; în jurul lor, pînă la marginea zării, nu era decît Apa-cea-mare, iar deasupra Rangi, cerul-tată. Nu mai aveau nici apă, nici merinde cînd cîrmaciul unei pirogi a văzut ivindu-se dintre valuri, departe, foarte departe, o insulă care se părea că are țărmurile albe.

– Ao-tea-roa ! a strigat omul, ceea ce înseamnă Norul Alb și Lung. Aici au debarcat maorii pe la începutul mileniului doi al erei noastre – după unele informații – sau în primii ani ai secolului al XIV-lea – după cum atestă unele date istorice. Se pare, însă, că nu ei au fost primii locuitori ai acestor tărîmuri, ci moriorii, o populație care a dispărut în mod misterios. Așadar, maorii și-au durat aici primele kainga (așezări nefortificate) și, mai tîrziu, primele Pa (un fel de redute înconjurate de palisade din bîrne, construite, în majoritatea cazurilor, pe pantele abrupte ale munților).

Primii europeni au pus piciorul pe Ao-tea-roa în prima jumătate a secolului al șaptesprezecelea, veniți cu două corăbii sub comanda vestitului navigator olandez Abel Tasman, dar întîlnirea cu localnicii fiind sîngeroasă, s-au îndepărtat în grabă. A trecut mai bine de un secol pînă cînd un alt navigator celebru, englezul James Cook, a debarcat aici, realizînd o explorare temeinică a Noii Zeelande. Britanicii au început, însă, imigrația în număr apreciabil abia prin anul 1840. De atunci se poate spune că începe și noua istorie a Noii Zeelande.

Dacă Australia este situată la antipod față de punctul în care se conturează țara noastră pe harta globului terestru și dacă în mod obișnuit se spune că această vastă insulă este la capătul pămîntului, atunci cred că nu greșesc afirmînd că „pămîntul primăverii veșnice" – cum și-au numit vechii maori țara – se află dincolo de capătul pămîntului.

De la capătul de nord al Insulei de nord și pînă la capătul de sud al Insulei de sud ale Noii Zeelande sînt aproximativ 1 600 de kilometri. Clima blîndă, cu variații mici de temperatură între anotimpuri, vegetația bogată și valoroasă au creat un adevărat rai

pentru animale ; oile și vacile — averea cea mai consistentă a țării — stau la pășune din ianuarie și pînă în decembrie ; n-au nevoie de adăposturi, n-au nevoie de nutreturi conservate decît în cantități foarte mici, pentru cazuri deosebite. În aceste condiții nu mai pare spectaculos faptul că o populație de circa 3 150 000 de locuitori crește aproape 70 de milioane de ovine și peste 8 milioane de bovine, chiar dacă mai aflăm, în plus, că numai 10,1 la sută din totalul forței de muncă se ocupă cu agricultura. Înțelegem, totodată, mai lesne cum a reușit Noua Zeelandă să se situeze pe primul loc în lume în ceea ce privește exportul de produse lactate și de carne de ovine, pe locul doi (după Australia) în ceea ce privește lîna și pe locul trei în ceea ce privește exportul de carne de bovine. La o asemenea dezvoltare a zootehniei, această țară și-a creat o serie de instituții și întreprinderi specializate, care oferă cele mai potrivite metode de creștere a animalelor și instalații ultramoderne de prelucrare a produselor. Pe aceste structuri a fost mulat, de altfel, și programul vizitei noastre de-a lungul și de-a latul Insulei de nord și Insulei de sud.

De la Wellington, capitala țării, zburăm spre Hamilton deasupra unor munți îmbrăcați în haina verde a pădurilor, iar în dreapta și în stînga se desfășoară la nesfîrșit oceanul — uriașă pînză albastră pe care parcă au căzut din văzduh scame de nori albi. La un moment dat, în apa de culoarea cerului senin apare o pată mare, cenușie ; este mîlul din estuarul unui rîu care, rupînd pămîntul din munți și din șesul îngust, zidește în timpi geologici un nou țărm al Noii Zeelande. Deodată, din această masă de verde vegetal și cenușiu de piatră izbucnește masivul Ruapehu, acoperit cu zăpadă, iar lîngă el, oglinda lacului Taupo și, ceva mai departe, crestele muntelui Tongariro. Sînt nume și locuri legate de istoria și legendele maorilor.

Hamiltonul ne-a primit cu un cer însorit și cu o animație nespecifică locului, declanșată și întreținută de gazetarii sosiți din peste 20 de țări de pe toate continentele pentru a participa la conferința Federației internaționale a ziariștilor pentru problemele agricole. N-am avut timp decît a doua zi să vizitez, în grabă, orașul. M-am trezit în zori (somnul vine și pleacă anapoda, pentru că diferența față de meridianul nostru este de 10 fuse orare), am ieșit în stradă și am făcut cîțiva pași, dar brusc m-am oprit și am avut tendința de a mă refugia în hotel pentru a ieși din cadrul decorului de film western, unde nimerisem din întîmplare ; asemănarea era izbitoare. Aici, ca și în celelalte localități pe care le-am vizitat — atît în Insula de nord, cît și în Insula de sud — am văzut foarte puține imobile cu mai multe etaje ; marea majoritate — cu excepția clădirilor administrative, ale băncilor, marilor întreprinderi comerciale și hotelurilor — au numai parter sau cel mult un etaj, sînt construite din lemn și au arhitectura specifică locuințelor și „saloon-urilor" vechilor căutători de aur din America.

Orașul are aproximativ 90 000 de locuitori, fiind al treilea, ca mărime, din Insula de nord. Este o așezare frumoasă, cu numeroase parcuri și grădini, cu un muzeu unde se găsește o interesantă colecție de obiecte de artă maori și de relicve, dintre care reține în mod deosebit atenția o foarte veche pirogă denumită Te Winika. Bărcile, cu numele lor sonore, sînt pomenite în aproape toate legendele maorilor, pentru că la marea emigrare din insulele Pacificului spre Noua Zeelandă, și chiar mai apoi, ocupanții fiecărei ambarcațiuni — care avea catarge mari, și pînze, și punte — se constituiau într-o colectivitate ce lua numele bărcii cu care veniseră : Takitimu, Te Arava, Tainui, Tokamaru etc. etc.

Am pornit la drum din Hamilton și, după 26 de kilometri, ne-am oprit la Whatawhata. Centrul de cercetări din această așezare a fost amplasat pe un loc accidentat, acoperit cu o vegetație fără valoare, specifică terenurilor umede. De aproape 30 de ani, oamenii de știință de aici pun la dispoziția crescătorilor de ani-

male metode de ameliorare și organizare a pajiștilor naturale în condiții de rentabilitate foarte ridicată. Efectele aportului științei — deosebit de convingătoare pe cîmpurile centrului de cercetări — le-am întîlnit și la cel de al doilea popas, la Rukuhia, unde de la 310 vaci crescute pe o pășune ameliorată prin defrișări, drenaje, fertilizări și suprainsămînțări s-a obținut în 1982 o producție de 37 000 kilograme de materie grasă. Nu, n-am încurcat unitățile de măsură, în Noua Zeelandă, laptele nu se măsoară în litri, ci în cantitatea de grăsime obținută. Metamorfoza acestui produs — care constituie una din marile bogății ale țării gazdă — am urmărit-o la Waitoa, într-o uzină ultramodernă ce face parte dintr-un lanț de unități asemănătoare, a căror proprietară este cea mai mare întreprindere cooperatistă de prelucrare a laptelui din Noua Zeelandă. În anul de producție 1981-1982 cele 17 fabrici și uzine ale cooperativei au produs 96 000 tone de unt, 144 000 tone de lapte-praf, 14 000 tone de cazeină, 22 250 tone de brînză. Aici am aflat că neozeelandezii produc, consumă și exportă brînză numai din lapte de vacă ; brînza de oi, telemeaua noastră, nu este cunoscută.

Am vizitat, în continuare, alte și alte ferme de vaci și de oi care se deosebeau numai prin mărime și aproape insesizabil prin rezultatele de producție. Am fost apoi, în munți, oaspeții unui institut de cercetări forestiere, unde am aflat lucruri deosebit de interesante despre preocupările insistente pentru reîmpădurirea unor întinse zone care au devenit golașe prin defrișări neraționale. Și tot aici am primit o sumă de informații captivante despre flora și fauna acestor insule pierdute în imensitatea Pacificului. Un sfert din suprafața țării este acoperită cu păduri. Regele arborilor este kaori care, în cîteva sute de ani, ajunge la o înălțime de 50 de metri și o circumferință de 15-20 de metri — un gigant. Rimu și tatara sînt alți giganți, care nu-și pierd frunzele nici iarna. Cresc aici ferigi de 15-20 de metri înălțime și kowhai cu inflorescențe galbene și pohutukawa cu flori stacojii. Aproape 75 la sută din flora Noii Zeelande este unică. Dar în grădini se cultivă lalele și trandafiri și rhododendroni și liliac și pansele și begonii care alcătuiesc, pe covorul compact de iarbă tunsă scurt, o adevărată simfonie de culori. Și fauna e minunată, „pămîntul primăverii veșnice" fiind un rai al păsărilor : kiwi — simbol al Noii Zeelande — și marele weka, și kakapo — un fel de papagal —, cea mai mare parte a speciilor de aici fiind, de asemenea, unicate. În schimb, nu există animale răpitoare și nici reptile veninoase.

Am ajuns la Rotorua. Nume exotic, nume de legendă. Aici este unul din leagănele maorilor. Orașul are astăzi 45 000 de locuitori și încă de la intrare am avut aceeași senzație ca la Hamilton și ca în toate celelalte așezări din această țară ; parcă am fi pătruns, din greșeală, în decorul unui film western, cu case construite din lemn, în fața cărora cow-boys își legau caii la stănoage. Totul are un pitoresc aparte, fiecare localitate părînd o stațiune de odihnă. Am avut impresia, în primele zile, că oamenii de aici, obosiți, stresați de vînzoleala vieții unei Europe încărcate de neliniști și de tensiune, au venit în aceste insule îndepărtate într-un prelungit week-end, ca să-și refacă forțele. Dar au rămas aici și s-au așezat pe treabă.

La Rotorua aerul mirosea puternic a sulf de la gheizerele care-și aruncă, ritmic, apa spre înălțimi. În multe părți ale orașului am întîlnit băi termale. În timpul scurt cît am poposit aici, am străbătut orașul de la lacul cu același nume — Rotorua —, care are forma unui cerc desenat de un copil de la grădiniță, și pînă la muzeul satului maori, și din-

colo, în actuala așezare maori. Lîngă satul-muzeu am intrat într-o clădire modernă, a cărei arhitectură contrastează puternic cu tot ceea ce este în jurul ei ; a fost special construită pentru artizanii maori. I-am văzut la lucru pe acești localnici cu pielea arămie și cu o constituție robustă cioplind cu înaltă măiestrie lemnul ; stranii chipuri de oameni și motive florale se conturau sub dalta lor. Și le-am asemuit atunci creațiile cu inestimabilele opere ale talentaților noștri cioplitori în lemn. Împărtășind gîndurile mele cîtorva colegi cu care veneam aici, mi-au spus — mai întîi unul, apoi altul — cuvinte frumoase despre țara noastră, despre realizările poporului român, despre politica externă a României. „Am fost la voi — mi-a spus unul dintre neozeelandezi — și mi-au plăcut Bucureștiul, și Constanța, și Brașovul ; ați construit mult și frumos. Și-n drumul meu cu vaporul spre România am mai descoperit ceva : aveți unii dintre cei mai buni specialiști din lume în transportul animalelor la mari distanțe. Poate să confirme și el" — și mi-a prezentat un gazetar australian, și australianul a confirmat.

NICOLAE SIMIONESCU

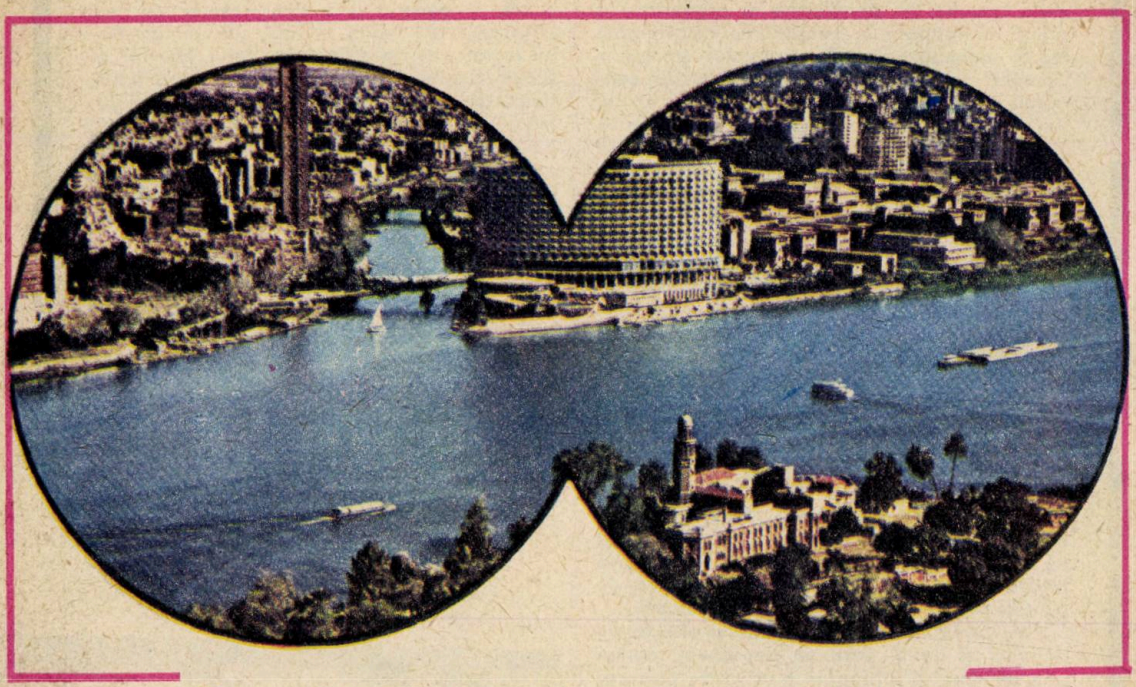

Călătorie prin Delta Nilului

PE MERIDIANELE GLOBULUI

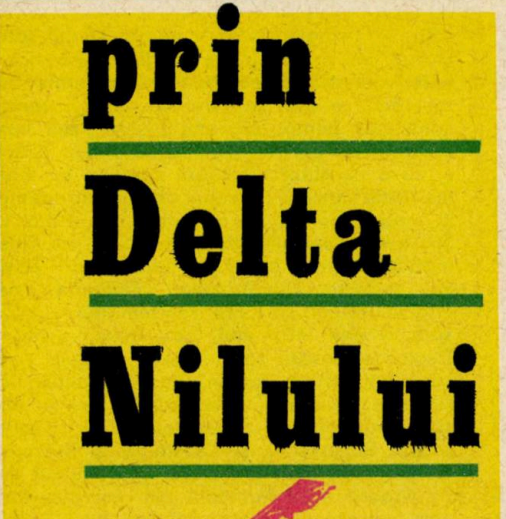

DIMINEAŢA LA CAIRO

Marele oraş, cu o populaţie ajunsă astăzi la zece milioane de oameni, se trezeşte în zumzetul vehiculelor de tot felul ce invadează, din zori, bulevardele spaţioase, cu arhitectură elegantă, modernă ca şi străduţele înguste, cu case modeste.

Prin mijlocul aglomeraţiei de autovehicule se pierd, izolate, trăsuri cu cîte un singur cal, împodobit cu panglici viu colorate şi clopoţei sunători, asini albi purtînd baloturi de marfă şi uneori şi pe stăpînii lor deasupra, sau chiar şi cîte o cămilă cu harnaşament strălucitor păşind imperturbabilă, deloc mirată de ceea ce vede în jurul ei. Dar, asemenea mijloace arhaice de transport, ce dau culoare peisajului, rămîn, tot mai mult, simple relicve nu numai pe arterele din inima capitalei egiptene, ci şi pe drumurile rurale, mai periferice.

Micii negustori, puzderie în cartierele centrale, ca şi în cele mărginaşe, ridică obloanele chiar la răsăritul soarelui, după ce le lăsaseră cu puţin timp mai înainte, la cumpăna nopţii, grăbindu-se acum să-şi etaleze, cu neîntrecută artă, marfa în vitrinele deschise sau pe tarabele din faţă. Cele mai atrăgătoare, prin forme şi colorit, se prezintă prăvălioarele de fructe şi zarzavaturi, cu pirami-

dele, cuburile, paralelipipedele și alte forme geometrice în care sînt clădite portocalele, mandarinele și lămîile, proaspăt culese din livezile situate în apropierea orașului, sau pătlăgelele roșii, vinetele, dovleceii, legăturile de verdețuri, strînse de pe micile ogoare din zona Deltei Nilului, unde, datorită climei propice și fertilității solului, se realizează două și chiar trei recolte pe an, inclusiv la plante cerealiere. Alături, tronează, direct pe trotuare, grămezi de pepeni verzi cu miez roșu, adunați doar cu cîteva ceasuri în urmă de pe cîmp, apariții neașteptate pentru un european, în luna aprilie, cînd pe acasă de abia dacă s-au semănat. De altfel, în această lună, cînd am vizitat Delta Nilului, aici orzul se secera, iar grîul, crescut pînă la pieptul omului, începuse să se îngălbenească și era aproape bun de recoltat.

La răsăritul soarelui, brutăriile, cu cuptor la vedere, scot prima șarjă de lipii fierbinți rotunde, extrem de subțiri, pîinea populară care poate înlocui farfuria atunci cînd se umple cu feliuțe minuscule de carne friptă și ceapă tocată sau cu chifteluțe de zarzavat, fierte în baie de ulei încins ; ruptă în bucăți mici, ținute între degetul mare și arătător poate înlocui furculița, folosindu-se pentru a apuca un boț de pilaf sau hommosul, obișnuita pastă de năut fiert, stropită cu zeamă de lămîie, cu care începe, de regulă, masa la arabi.

Mă aflam pentru a patra oară la Cairo și peisajul colorat al orașului, ca și zgomotul său matinal îmi erau deja familiare. Fereastra camerei de la hotelul „Shepard's", unde locuiam, se deschidea peste panorama cunoscută a Nilului, ce străbate cel mai mare oraș de pe continentul african, de la un capăt la altul, coborînd din sud, dinspre Heluan, orașul industriei și al apelor termale, din vecinătatea capitalei, spre nord, în direcția deltei largi a fluviului, care se deschide în evantai cam la douăzeci de kilometri de Cairo.

Privirea îmi alunecă dincolo de fluviu, peste „El Tahrir" (Eliberarea), unul din cele patru mari poduri din zona centrală a orașului. Dincolo, pe malul stîng, se disting contururile clădirilor de pe insula Gezira, cu parcurile sale luxuriante, terenuri de golf, stadioane, piscine și elegantul cartier Zamalek, unde se află sediile a numeroase ambasade străine. În mijlocul insulei, silueta ciudată a Turnului Cairo sfredelește înaltul cerului. Inaugurat în aprilie 1961, Cairo Tower măsoară 187 metri și este acoperit cu opt milioane de plăci colorate de ceramică, în forma frunzelor de lotus. Funcționalitatea sa, de ordin turistic, se traduce prin existența, la vîrf, a unui restaurant rotitor și a unei terase de observare la care te conduce un lift rapid și de unde se poate desluși, destul de clar, celebrul grup al piramidelor lui Keops, Khefren și Mikerinos, situat în marginea întinderii galbene a deșertului, cu dune de nisip, din sudul orașului, cît și peria verde a fertilei delte a Nilului, înspre nord.

La piramide și dincolo de ele, în deșert, am fost în fiecare din călătoriile anterioare. În deltă, niciodată pînă acum. Astăzi, însă, urmează să traversez întreaga zonă a Deltei Nilului, în drum spre marele port mediteranean Alexandria, sau Iskandariya, cum i se spune în arabă.

De la Cairo la Alexandria se poate ajunge în mai multe feluri : pe calea aerului într-o jumătate de oră de zbor ; cu un tren rapid, care are și compartimente climatizate, în circa trei ore ; cu automobilul, pe una din cele două șosele asfaltate : prin deșert (225 km) sau prin deltă (218 km). Avînd de ales, am optat, se înțelege, pentru ruta prin deltă, celălalt drum, după cum m-am informat, fiind, e adevărat, mult mai puțin aglomerat și, în consecință, mai rapid, dar monoton și, în plus, oarecum incomod, datorită căldurii.

SĂRBĂTOAREA PRIMĂVERII

La Cairo și în împrejurimi, în aprilie este destul de cald, cam ca pe la noi în iulie, mercurul termometrelor depășind, curent, a treizecea gradație Celsius. Dar, aici se consideră a fi încă primăvară. De altfel, chiar cu o zi înainte de a sosi în capitala de pe Nil, întregul Egipt a cinstit ziua lui Sham El Nasim, tradiționala sărbătoare a primăverii. În această zi, considerată sărbătoare națională, nu se lucrează și există o întreagă tradiție legată de desfășurarea ei. Sărbătoarea își are geneza în vremurile antice, basoreliefurile și picturile murale rămase din epoca faraonilor, ca și izvoarele literare indicînd cinstirea anotimpului primăverii cam în aceeași perioadă în care se desfășoară și în zilele noastre. Conform tradiției, egiptenii iau masa, cu prilejul sărbătorii Sham El Nasim, în aer liber, iar în meniul lor figurează, în mod obligatoriu, fessikhsul — un pește sărat și fezandat —, alături de ouă fierte, vopsite în diverse culori, întruchipînd renașterea, trecerea la o nouă viață. Al treilea component nelipsit al prînzului de Sham El Nasim este ceapa, simbol al fecundității, din cele mai vechi timpuri. De altfel, și basoreliefurile reprezentînd sărbătoarea primăverii în Egiptul antic îi înfățișează pe faraoni purtînd, cu acest prilej, coliere de ceapă în jurul gîtului.

Sărbătoarea primăverii, a cărei denumire arabă ar însemna, în traducere literală, „respirarea aerului proaspăt" cade, de obicei, la începutul hamsînului, vîntul fierbinte dinspre

deşert, vîntul celor cincizeci de zile, cum îl indică şi numele. Şi, într-adevăr, chiar în cursul dimineţii am avut prilejul să-l văd ridicînd nori de pulbere nisipoasă şi colorînd orizontul, dincolo de Nil, într-o ceaţă galben-roşiatică. Spre prînz, atmosfera se limpezise, şi cerul însorit, de regulă, în tot timpul anului, îşi recăpătase culoarea obişnuită, de azur.

Am ieşit din Cairo prin cartierul popular Shubrah, urmînd malul drept al Nilului, care se lărgeşte mult după ce părăseşte perimetrul marelui oraş. Periferia nordică a capitalei, cu o extraordinară densitate umană, evidenţiază pregnant contrastul dintre nou şi vechi, dintre modern şi tradiţional. În dreapta aglomeratei artere de scurgere a circulaţiei spre autostrada deltei, un păienjeniş de uliţe strîmte, cu case în formă cubică şi acoperiş plat, din cărămidă nearsă, înnegrită şi roasă de scurgerea timpului, prezintă imaginea persistentă a vechiului oraş. Din loc în loc, la capete de uliţe, se văd case moderne, uneori chiar vile elegante. Prăvălioarele de tot felul, cu marfa expusă în vitrine deschise, sînt extrem de modeste la prima înfăţişare, ceea ce nu exclude ca fiecare să fie împodobită cu firme luminoase, multicolore, cu neon, iar sortimentul de mărfuri moderne puse în vînzare să se dovedească extrem de bogat. Asinul este, aici, regele transportului, numai el reuşind să se strecoare prin strîmtoarea uliţelor arhaice.

La marginea oraşului, coşuri de fabrici şi clădiri masive indică prezenţa unei puternice zone industriale. După ce o depăşim, la stînga se distinge, în zare, zona barajului deltei, locul de unde Nilul se desparte în cele două mari braţe ale sale — Rosetta şi Damietta — purtîndu-i apele spre întîlnirea, la două sute de kilometri mai departe, cu întinderea albastră a Mediteranei. Barajul deltei, la început un simplu dig, construit din pămînt, în prima jumătate a secolului trecut, a fost reconstruit din piatră şi beton cu cîteva decenii în urmă, jucînd un rol determinant în sistemul de irigaţii şi de regularizare a apelor în perioada creşterii lor anuale. În antichitate, Nilul se vărsa în mare prin şapte braţe. Cu trecerea timpului, cinci dintre acestea au fost astupate de mîl, gurile lor formînd acum simple lagune. Au rămas Rosetta şi Damietta, lor adăugîndu-li-se trei mari canale. Din acest sistem principal se răsfiră o multitudine de canale mai mici, care asigură fertilizarea uneia din cele mai populate regiuni de pe glob : Delta Nilului.

DARUL MARELUI FLUVIU

Delta celui mai lung fluviu din lume (6 671 km, din care 1 550 pe teritoriul Egiptului) ocupă o arie de 24 000 kmp. Ea reprezintă două treimi din suprafaţa cultivată a ţării, aici şi pe Valea Nilului fiind concentrată, de altfel, marea majoritate a populaţiei Egiptului. În antichitate, Herodot, părintele istoriei, denumea Egiptul „un dar al Nilului", una din cele mai vechi civilizaţii ale lumii luînd naştere pe aceste meleaguri — cu deşerturi întinse, inospitaliere — tocmai datorită existenţei marelui fluviu.

În drumul său prin Egipt, străbătînd o zonă largă de deşert, Nilul nu primeşte aportul nici unui afluent. În martie, apele sale încep să scadă şi, odată cu căldurile verii, evaporarea creşte vertiginos, putîndu-se presupune că, în acest scurt timp, îi va goli bazinul reducîndu-l la un fir neînsemnat de apă noroioasă. Dar nu se întîmplă niciodată aşa, deoarece în iunie se produce „fenomenul de necrezut" — după cum scriau călătorii antici — al creşterii la dată fixă, în fiecare an, a apelor sale, tocmai atunci cînd, normal, ar trebui să descrească rapid. Fenomenul respectiv, care dă viaţă Văii Nilului pe o distanţă lungă, atît pe parcursul său prin Sudan, cît şi pe întreaga trecere prin Egipt, îşi are explicaţia în topirea, primăvara, a zăpezilor din podişul Etiopiei şi în ploile abundente din regiunea marilor lacuri de unde pornesc, spre a se uni în dreptul capitalei sudaneze, cele două ramuri ale marelui fluviu — Nilul Albastru şi Nilul Alb. Revărsarea acestui surplus de apă determină creşterea debitului, torentul făcîndu-şi apariţia în diverse puncte de pe traseu, la date anuale absolut fixe. La Khartoum ajunge la sfîrşitul lui aprilie şi îi trebuie încă două luni pentru a străbate 3 000 de kilometri, pînă la Cairo. Revărsarea poartă cu ea aluviuni de origină vulcanică, culese în drum, faimosul mîl, care a dat naştere unei fertile agriculturi pe valea fluviului şi în delta sa din cele mai vechi timpuri. Creşterea apei se anunţă prin schimbarea culorii: din albastră-limpede, devine verzuie, din cauza materiilor vegetale pe care le aduce primul val, pentru a se transforma în roşie-arămie, datorită compoziţiei feruginoase a solului străbătut de afluenţii etiopieni ai Nilului Albastru. Încă din epoca faraonică existau, de-a lungul fluviului, instalaţii pentru măsurarea creşterii apelor şi, în capătul sudic al insulei Rodah — azi zonă rezidenţială a capitalei egiptene — poate fi văzut, şi acum, un „Nilometru" rămas din timpuri imemoriale.

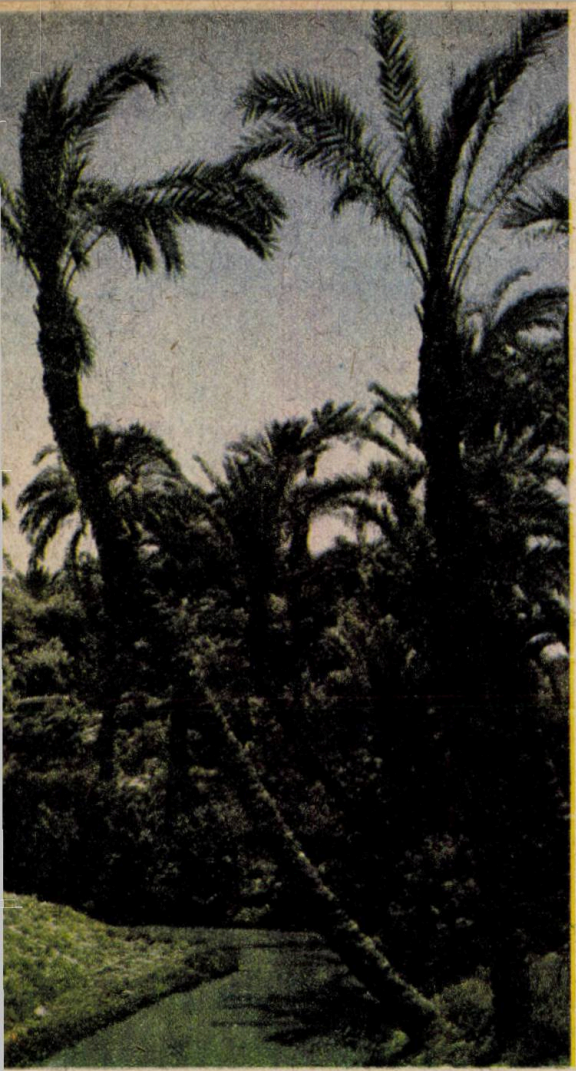

Sosirea apelor mari este pîndită cu înfrigurare, ziua și noaptea, de felahi (țăranii egipteni) pe tot parcursul Nilului. Sînt deschise, atunci, vanele păienjenișului de canale și bazine pentru reținerea prețioasei ape aducătoare de fertilitate, evitîndu-se, totodată, în acest mod, inundații păgubitoare. Mîlul purtat de revărsarea anuală (șapte kilograme de azotați pe metru pătrat) face din Valea Nilului și, îndeosebi, din Deltă, una dintre cele mai roditoare zone agricole de pe glob.

PEISAJ AGRICOL

Șoseaua spre Alexandria înaintează în zona Deltei printr-o aglomerare de așezări rurale extrem de înghesuite una într-alta, pe o distanță de patruzeci de kilometri, pînă la Banha, oraș-reședință administrativă a provinciei Galioubieh și, în același timp, piață regională a fructelor și bumbacului, a uleiului de măsline și a esenței de trandafiri. Aici se întind numeroase livezi de citrice, plantații de viță de vie și, se înțelege, culturi de bumbac și orez — principalele produse agricole ale exportului egiptean. Din loc în loc se zăresc rînduri dese de ceapă și usturoi, tomate și vinete. Culesul mandarinelor și al portocalelor cu miez sîngeriu se află în plin sezon, după cum se poate vedea din grămezile de fructe roșu-aurii oferite la vînzare călătorilor de mulțimea nesfîrșită a negustorilor ambulanți, înșiruiți pe kilometri întregi, cu „prăvăliile" lor constînd dintr-o simplă rogojină, pe care își etalează marfa, la umbra unui curmal sau siccomor.

La Banha, șoseaua traversează apele Damiettei, care are înfățișarea unui rîu mai mare, pentru a parcurge, apoi, un traseu drept, prin mijlocul unghiului făcut de cele două brațe ale Nilului, ce se bifurcă aici în drumul său spre mare. De o parte și de cealaltă a șoselei, holde de grîu, cu spic mare și plin, sînt în preajma recoltării, și, odată cîmpurile eliberate, se va trece imediat la însămînțarea unei a doua culturi. Printre ogoarele cultivate cu cereale se intercalează terenuri semănate cu lucernă, trifoi, cu in și cînepă sau plantații de trestie de zahăr și de bananieri, peisajul fiind întregit de nelipsitele siluete ale curmalilor și de pîlcurile de cactuși uriași, de trei-patru metri înălțime, cu fructele lor aromate, crescute direct pe frunzele — dacă se poate spune așa — late și groase. Agricultura deltei este intensivă, complet irigată, fărîmițată încă în parcele extrem de mici, datorită densității demografice excesive.

Suprafața totală a Egiptului depășește un milion de kilometri pătrați. Dintre aceștia doar 38 000 sînt locuiți, restul fiind deșert saharian lipsit complet de vegetație. Prin urmare, cei 45 de milioane de oameni, cît are Egiptul astăzi, trăiesc pe o porțiune mai mică de patru la sută din suprafața totală, în zonele care sînt propice, totodată, și agriculturii — Valea și Delta Nilului plus cîteva oaze, dintre care cea mai mare este Fayoum, la o sută kilometri sud-vest de Cairo. După revoluția din 1952, cînd reforma agrară a limitat proprietatea, dînd pămînt la numeroase familii ce lucraseră pînă atunci doar pentru alții, autoritățile au întreprins o serie de măsuri privind atît modernizarea agriculturii, cît și extinderea suprafeței cultivate, în dauna deșertului, prin vaste lucrări de îmbunătățiri funciare, mai ales irigații. Totuși, suprafața arabilă nu a crescut cu mult, ținînd seama că, inclusiv prin deltă, anumite lucrări de infrastructură — șosele, căi ferate etc. — s-au efectuat, vrînd-nevrînd, tot pe seama terenurilor agricole.

Agricultura vechiului Egipt și chiar în timpuri mai apropiate reușea să ofere cantitățile necesare alimentării populației care, la începutul secolului trecut, nu depășea două

milioane şi jumătate de oameni, iar, o sută de ani mai tîrziu, de abia se dublase. În condiţiile exploziei demografice din ultimele decenii, cultivarea cu rezultate maxime a fiecărui petic de pămînt a devenit o necesitate stringentă chiar şi în situaţia cînd producţia la hectar în deltă întrece, sensibil, producţiile de vîrf din ţările dezvoltate.

Fauna domestică a Deltei este destul de bogată : într-un loc, o cămilă paşte între o vacă şi un bivol, animal extrem de răspîndit aici ; întîlnim în drum turme de oi şi capre ; pe micile canale plutesc cînduri de gîşte şi raţe albe ; pe acoperişurile plate ale caselor felahilor, hulubăriile, în forma unui con de lut cu multiple găuri, sînt aproape nelipsite, cum de altfel nelipsiţi de pe listele de bucate ale restaurantelor şi birturilor sînt şi porumbeii.

Satele, nu prea mari, au uliţe foarte înguste, iar caselor, îndeosebi din chirpici, strînse una în alta, le lipsesc curţile, pentru că aici orice bucată de pămînt, potenţial roditoare, este folosită în primul rînd pentru culturile agricole. Chiar şi hambarele de cereale, şi ele de formă conică, asemenea căpiţelor de fîn, se găsesc amplasate, ca nişte mameloane, pe acoperişurile plate ale caselor, din acelaşi motiv al economisirii terenului cultivabil. Pe marginea canalelor, copii sau vîrstnici, îmbrăcaţi în obişnuita galabie (halat pînă la glezne), încălţaţi în sandale pe piciorul gol, îşi încearcă norocul cu undiţa, fiind cunoscut faptul că apele deltei sînt pline de peşte.

ÎN DRUM SPRE ALEXANDRIA

După ce am străbătut o sută de kilometri de la plecarea din Cairo ajungem la Tantah, capitala provinciei Garabieh şi cel mai mare oraş al Deltei Nilului cu o populaţie de peste două sute de mii de locuitori. E zi de tîrg şi străzile oraşului, cu înfăţişare modernă, sînt înţesate de îmbrăcămintea pitorească a felahilor veniţi aici din satele vecine. Ne oprim la o ceainărie populară, în aer liber, doar cu un acoperiş improvizat deasupra capului. Aici se poate bea un ceai acrişor şi foarte parfumat, de culoare roşie, preparat din petalele unor flori, băutură specific locală, o ceşcuţă de cafea tare, cu o picătură de lichid pe fund, cum se obişnuieşte în Orient, suc de portocale proaspăt culese şi stoarse în faţa clientului.

De la Tantah ne continuăm drumul spre vest, traversînd, de data aceasta, braţul Rosetta, imediat ce trecem de Kafr el Zaiyet, orăşel agricol, important centru de colectare a bumbacului şi cerealelor. Rosetta nu este mai lată decît Damietta, cele două braţe gemene asemănîndu-se şi prin peisajul înconjurător. Şoseaua rămîne tot atît de animată, ca pe tot parcursul şi, în ciuda faptului că

are patru benzi, depășirea vitezei de 80 de kilometri la oră este strict interzisă, fiind de altfel și respectată nu numai datorită deselor patrule ale poliției întîlnite în cale, dar și aglomerației care, pe anumite porțiuni, de abia îți permite să te miști. De la Cairo la Alexandria și în sens invers există mai multe linii rapide de autobuze cu două-trei opriri pe tot parcursul, dar ele funcționează numai după miezul nopții, cînd torentul de autoturisme începe să se mai domolească.

În paralel cu șoseaua, pe linia ferată spre Alexandria trec în viteză trenuri argintii, multe din ele trase de locomotive fabricate în România, iar prin mijlocul cîmpului înverzit se văd apariții extrem de stranii, pînzele triunghiulare ale felucilor plutind parcă pe pămînt, în realitate străbătînd canalele înguste, dar adînci, ce permit această navigație primară, din moși-strămoși, foarte utilă pentru transportul diverselor produse ale deltei și, în primul rînd, al baloturilor cu bumbac. La șaizeci de kilometri de Alexandria trecem prin orașul Damanhour, cu peste o sută de mii de locuitori, reședința administrativă a provinciei Behera, vechea cetate a zeului Horus, denumită Hermopolis Parva în timpul romanilor. Peisajul viu colorat al deltei ne însoțește în continuare. Aglomerația de pe șosea și unele mici popasuri prin orașele străbătute ne vor face să ajungem la Alexandria după lăsarea întunericului. Ceainăriile și micile prăvălii, ce continuă să mărginească drumul și în afara așezărilor de pe parcurs, și-au aprins firme luminoase împodobite cu becuri roșii, verzi, galbene. În zare începe să se vadă luminița feerică a marelui port mediteranean, cu o populație ajunsă astăzi la aproape patru milioane de locuitori. Trecem pe lîngă lacul Maryut, din spatele orașului, situat la doi metri și jumătate sub nivelul mării, altădată fiind o lagună secată, dar care a fost inundată în 1801 de englezi în timpul asediului armatei lui Napoleon, închisă în Alexandria.

Intrăm în Alexandria prin zona industrială, unde se află și întreprinderi construite în cooperare cu România, dar mai avem un drum bun de parcurs pînă în centrul acestui oraș, care se întinde de-a lungul unei faleze de douăzeci de kilometri, străjuind o mulțime de plaje ce adună, în cursul lunilor de vîrf ale verii — iulie și august —, un milion de vizitatori autohtoni și străini pe zi.

Șoseaua dintre Cairo și Alexandria, prin Delta Nilului, acoperă o distanță infimă din întinderea uriașă a țării, de la frontiera sudaneză la țărmul Mediteranei, dar, de fapt, ea străbate inima Egiptului.

La întoarcerea spre Cairo am traversat din nou delta pe aceeași aglomerată șosea, întregindu-mi imaginile de neuitat ale acestui pămînt binecuvîntat de natură și făcut să rodească prin hărnicia oamenilor de ieri și de azi, pe parcursul a peste cinci milenii încărcate de însemnele unei fabuloase istorii a activității umane.

CRĂCIUN IONESCU

NOVGORODUL
străvechi și tînăr

Pe malurile line ale Volhovului se înfățișează privirilor Novgorodul străvechi și mereu tînăr, durat din piatră albă, cu cupole înălțate în tării și cu construcții noi. Novgorodul a răzbit prin zece secole.

Novgorodenii erau nu numai ostași cutezători, ci și iscusiți meșteșugari, navigatori. De altfel, multă vreme orașul a fost o „fereastră spre Europa" pentru comerțul cu produse din regiunile nordice ale Rusiei. Printre capodoperele arhitecturii ruse vechi și universale se numără kremlinul (cetatea) din Novgorod, cu Catedrala Sf. Sofia. De o neasemuită frumusețe și măreție este biserica datînd din sec. XIII, zugrăvită de celebrul pictor medieval Teofan Grecul, unul dintre colegii lui Andrei Rubliov. În anul 1862, aici a fost dezvelit un alt monument grandios : „Un mileniu de la întemeierea Rusiei".

În timpul războiului, trupele hitleriste au ocupat vremelnic orașul și au distrus multe relicve inestimabile. După război, guvernul a inclus Novgorodul printre cele 15 orașe ruseși străvechi care trebuiau restaurate în primul rînd. Și numai după opt ani, în 1953, el se înfățișa din nou în toată frumusețea lui de început. Novgorodul de azi se caracterizează prin aceea că nu s-a închistat în istoria sa milenară, nu a devenit doar o piesă muzeistică. Vechiul se învecinează aici armonios cu noul, trecutul — cu prezentul și viitorul. Renăscut, orașul de pe Volhov duce o viață clocotind de muncă.

Înainte de toate, Novgorodul este centrul unei mari regiuni, un centru al industriei de prelucrare a lemnului, al industriei alimentare, de aparate de radio, al chimiei și construcțiilor de mașini etc. La Novgorod funcționează un institut pedagogic, unul electrotehnic și unul agronomic, unde învață peste 10 000 de tineri și tinere. Tot aici funcționează o filială a Institutului de istorie al Academiei de Științe a U.R.S.S. și „Expediția arheologică din Novgorod" a Universității de Stat din Moscova. Planul general de dezvoltare a Novgorodului, prevăzut pînă în anul 2 000, ține seama de caracterul particular al orașului. Constructorii caută și găsesc proiecte specifice pentru noile ansambluri de locuințe, care să nu neglijeze, ci, dimpotrivă, să sublinieze „cronica arhitecturală" a Novgorodului, unică în felul ei.

MICROFABULE

de VASILE MIHAI

Veverița

Cînd a ieșit din culcușul în care crescuse, vegheată cu atîta grijă maternă, veverița s-a oprit descumpănită ; o încercau timiditatea, emoțiile. Fireștl pentru cei ce-și încep drumul în viață. Părul i se zburlise, iar lăbuțele tremurînde parcă nu mai ajungeau să ducă spre gură alunele. Buna sa mamă o ajutase cu cea mai caldă dragoste, scutind-o de orice efort, explicîndu-și și explicînd și altora că „acesta este farmecul vîrstei tinere și că trebuie să avem răbdare cu ea, cu veverița, pînă cînd va lua contact cu viața".

Vremea a trecut. Veverița între timp a crescut, dar alunele i le culegea și le spărgea tot mama, cu aceeași grijă și regularitate de ceasornic. „Farmecul vîrstei tinere" continua. Pînă cînd, într-o zi, mica pensionară a deschis ochii. Unde ? Spre pădure. Și prima ei constatare, în „contactul cu viața", a fost că pădurea are copaci, iar copacii crengi. Și așa, la început, din întîmplare, a început să sară din pom în pom și din creangă în creangă. Și s-a obișnuit, singură, fiindcă n-o învățase nimeni.

Toată pădurea era a ei. Uitase că-i rămăseseră departe culcușul și mama ; vag — cînd mai alunecade pe o creangă — își mai amintea cîte ceva...

La orice săritură găsea alune... Multe alune. Vraja pădurii o cuprinsese cu totul. Era fericită...

Au trecut veri și ierni. Cădeau frunzele copacilor și iar înmugureau. Într-o zi, cînd veverița se odihnea într-o poieniță, sub razele calde ale soarelui, un urs bătrîn a vestit-o că vine toamna. Și i-a oferit o alună ca preț al blănii. O singură alună... Numai una...

Pentru prima dată, parcă i-a înghețat sîngele în vine. Primul gînd a fost să fugă. Unde ? A încercat să se cațere pe copaci, pe cei pe care cu ușurință se mai urcase de atîtea și atîtea ori. Dar vîntul de toamnă începuse să bată, puternic, răscolind întreaga pădure. Simțea că puterile o părăsesc. Să ceară ajutor ? Cui ? Dispăruseră toți cei cu care se zbenguise atîtea primăveri și veri, prin poieni și copaci ; dispăruseră și ei odată cu toamna.

S-a gîndit veverița, după atîtea anotimpuri, să se întoarcă spre culcușul din care plecase. Dar... Nu mai deslușea drumul. Se așternuseră peste tot frunzele toamnei.

Cioara

Într-o zi de primăvară, cînd timpul se înnoise, iar pădurea de salcîmi își schimbase veșmîntul, un pui de cioară, încercînd să zboare, a căzut din cuib.

Se spune că acea cădere întîmplătoare i-ar fi hotărît destinul negrului și golașului pui... Cîte nu se spun...

Poate că vietatea mică și neajutorată ar fi trecut în neagra-i neființă, dacă la rădăcina salcîmului nu s-ar fi aflat, în chiar clipa căderii lui, un vulpoi. Și tot nu i-am fi pomenit nemurirea dacă în acea fracțiune de secundă, vulpoiul se hotăra să-l înghită. Dar nu, vulpoiul i-a cruțat viața. Puiul a crescut, s-a făcut cioară, iar cioara...

Umblau așa amîndoi, vulpoiul și cioara, pe coclauri, prin luminișurile pădurii, pe lîngă pîriiașe, peste tot, acolo unde se adunau păsări și animale. Le studiau împreună și plecau mai departe. Vulpoiul știa multe. Cioara, sîrguincioasă, învăța de la el tot ce se putea ști despre tainele și naivitățile pădurii.

Într-o zi, vulpoiul i-a povestit ciorii pățania corbului credul care a scăpat din cioc bucata de caș-caval ; i-a făcut chiar o demonstrație practică, din care cioara a tras concluzii...

Pregătiți temeinic, vulpoiul și cioara s-au înfruntat cu păsări, au înșelat multe, multe animale, mai mici sau mai mari. Trăiau în tihnă o viață dulce și fără griji.

Au trecut săptămîni și luni și pe cerul lor calm, cu efort și străduință sudat, au apărut nori negri, prevestitori de rău. Cioara povestește că, într-o dimineață, cînd ataca un iepuraș plăpînd, vulpoiul a fost prins de lup și sfîrtecat. Așa spune ea...

Cert este că cioara rămăsese singură-singurică să-și ducă greul zilelor. Și-a îndoliat penele. Doar atît. Nu și-a scos, din deznădejde, ochii cu ghearele și nici nu i-a scăpat vreo

lacrimă din ochii tulburi.

Sosise momentul să arate ce poate, ce știe, să-și dovedească sieși că-și poate întrece maestrul.

În luminișul unde se adunaseră căprioare, iepuri, mistreți, fazani și multe, multe trăitoare ale pădurii, s-a arătat, într-una din zile, cioara, cîrîind cît o ținea gușa :

— Cine cumpără o blană de urs ? O blană nou-nouță. Adusă cu mari sacrificii din alte... păduri.

Animalele, unele au plecat, altele, mai curioase, s-au apropiat de cioară. După fire și obicei...

— Cît ceri pe ea ?, a întrebat timid, un fazan.

— Să-mi dai...

A mai lăsat cioara, a mai dat fazanul și tîrgul s-a încheiat ; marfa a fost plătită. Dar cînd să dea blana... Ce să dea ? De unde să o ia ?... Blana nici nu exista.

Ce s-a mai întîmplat după aceea nu mai știm. S-a stabilit însă cu precizie că atunci, acolo, în luminișul din pădure, cioara făcuse afaceri... cu fazani. Și s-a mai stabilit că atunci, în codru, s-au născut... bișnițarii....

În rest... Pădurea rămîne tot frumoasă !

Urzica

Creșteau laolaltă, în aceeași grădină. Spanacul înverzea pe brazdă odată cu venirea primăverii. Și urzica... Ea, însă, urzica, își găsise loc în grădină, întîmplător, alături de brazda îngrijită, plivită și udată, în care se dezvolta spanacul. Să fi fost, oare, acest tratament discriminatoriu pricina supărării lor ? Probabil, din moment ce, într-o zi, spanacul i-a zis, înțepat, urzicii :

— Frunzele tale îmi iau soarele !

Urzica n-a ripostat ; a tăcut. Și-a crescut mai departe... Era doar primăvară...

Din cînd în cînd, însă, ca replică la dojanele suratei de grădină, urzica îi amintea acesteia că nu-i decît... un spanac.

Ar fi durat, poate, discuția. Certîndu-se s-ar fi uscat, umbrindu-se una pe alta.

Într-o zi, o gospodină le-a cules și pus în același coș. Și dialogul s-a încheiat.

De unde să-și cunoască ele, plantele, care crescuseră laolaltă în grădină, valoarea, utilitatea, că amîndouă conțin fierul nobil, sănătos și întăritor ?

Cum putea ști urzica, cea înțepătoare și niciodată plivită și udată, că ea dăruia oamenilor atîta sănătate ?...

FOILETON

Berbecul

Se știrnise vîlva că locuitorul Istrate I. Ion, oier de meserie, a crescut un berbec de la care obține, an de an, 18 kg de lînă. Și, de cînd zvonul a făcut înconjurul județului, la primăria din comună au început să zbîrnie telefoanele : „Raportați-ne operativ rația furajeră a berbecului" ; „Comunicați-ne starea sănătății berbecului" ; „Urmăriți tendințele de hrană și comportamentul lui zilnic".

Notele telefonice se înmulțeau, iar gospodăria lui Istrate I. Ion era asaltată de fel și fel de oameni cu răspunderi în ale agriculturii, care notau, observau și transmiteau zilnic și, uneori, chiar de două ori pe zi, la ce oră mănîncă berbecul, la ce oră bea apă, cînd se culcă, cînd se scoală, și cum se scoală și alte asemenea informații.

Într-o zi, Istrate I. Ion a fost înștiințat că berbecul lui va pleca într-un lung turneu prin județ. Chiar a doua zi, un camion a tras în poarta gospodarului ; berbecul a fost ridicat cu grijă și introdus într-o cușetă nefiresc de elegantă față de pretențiile patrupedului ovin. Și mașina a plecat. Fără Istrate I. Ion. Săptămîni de-a rîndul a tot fost plimbat și admirat (berbecul).

A cîștigat berbecul premiul cel mare pe județ, pentru producția mare de lînă ; un alt premiu care îl consacra drept cel mai greu exemplar din specia pe care cu cinste o reprezenta. Și alte și alte premii : de popularitate, de frumusețe, de finețe a lînii, de... etcetera etcetera...

Urmau felicitări între organizatori, bucurie mare și... mese.

S-a vorbit mult despre berbec. S-au avansat ipoteze despre viitorul lui, în simpozioane, mese rotunde, conferințe. S-au pus chiar și unele întrebări. Dar nimeni dintre cei din prezidii n-a putut să emită o concluzie clară cu privire la berbecul campion, ce uimise un județ întreg cu greutatea, producția de lînă și finețea ei, care depășiseră orice așteptări.

Istrate I. Ion, cel care crescuse berbecul, era departe. În satul din care, într-o zi, o mașină plecînd în fugă, îl acoperise cu un nor mare de praf. Și de uitare...

M. VALENTIN

I se mai spune

STEAUA BUCOVINEI

Nu se poate defini. Un dramatism, o şoaptă, un triumf, un duh din adîncuri şi din înalturi, cît fiinţa, cît nefiinţa, o rostire curată ca lumina plutind pe deasupra Bucovinei din care s-a ivit : Sofia Vicoveanca. Interviul acesta a durat 11 zile, dacă se poate spune. L-am început pe 20 mai, în Suceava, l-am întrerupt din motive de neînlăturat şi l-am încheiat în ziua de 1 iunie, în Bucureşti. **Chiar : ce faceţi în Capitală, Sofia Vicoveanca ?**

— Am fost invitată la un fel de concurs, dar nu-i concurs. A venit un impresar american și a propus Ansamblului U.T.C. un turneu, spre toamnă, în țara lui. Ca soliști, în afară de mine, sînt Maria Ciobanu și Mihai Oprea de la Ansamblul Armatei. Astă-seară este vizionarea, dar eu n-am să știu rezultatul prea repede, pentru că plec imediat la Suceava.

— Deci nu v-a interesat să locuiți în București.

— Datorez prea mult Bucovinei, ca s-o părăsesc. De fapt datorez totul. De fapt mă datorez pe mine. S-ar rupe ceva, imposibil de înnodat *(își pleacă fruntea și privește fix într-un punct. Are ceva de tragediană. Chiar sclipirea arzătoare a ochilor, chiar chipul ușor alungit. Sîntem într-un hol, este o masă mică, rotundă, sînt niște rafturi cu cărți).*

— Ați intrat de mult și definitiv în conștiința publică; ce vă mai doriți ?

— Puneți întrebarea de parcă scopul suprem al unui om ar fi să intre în conștiința publică. Îmi doresc să rămîn eu însămi, să nu abdic de la linia vieții pe care înțeleg să mi-o impun.

— Și cum e această linie ?

— Am să vă spun că două sînt punctele pe care le am tot timpul înainte: să nu înșel încrederea publicului și să rămîn la înălțimea la care trebuie să se afle o mamă.

— Ce face copilul dumneavoastră ?

— Are 12 ani și se visează aviator sau marinar. Tot ca să se ducă. Pentru muzică nu-l văd, deși l-am dat să învețe pianul.

— Un mare virtuoz al naiului — l-am numit pe Gheorghe Zamfir —, întrebat odată care ar fi cei mai mari interpreți de muzică populară români, a răspuns foarte repede și foarte categoric: „Sofia Vicoveanca, pe urmă Sofia Vicoveanca, și pe urmă Sofia Vicoveanca...".

— Păreri personale. Altcineva ar fi zis altceva. Eu am în spate 24 de ani de muzică, și n-am dorit și nu doresc decît să fac tot ce pot, cu întreaga ființă, pentru a da oamenilor măcar un minut de satisfacție. Nu-i ușor. Nu poți să fii pe placul tuturor. Eu nu 'am avut nici șansa de a „țîșni" cum se spune. În meseria noastră, în afară de public mai există o barieră greu de trecut: intrigile de culise, aranjamentele. Cînd eram copilă, Ioana Radu — în plină glorie — se uita la mine și-mi zicea: cu firea asta a ta vei răzbi foarte greu. Și așa a fost.

— Timbrul vocii dv. este cu totul și cu totul particular; de fapt, dv. înșivă sînteți o prezență singulară.

— Unde găsiți asemenea melodii ?

— Prin satele din Bucovina. Plec de regulă cu cadre didactice, ne oprim la cîte o casă pe care o știu ele, intrăm în vorbă cu omul, îl întrebăm despre ale lui și ne poftește înăuntru. În scurt timp ajungem la subiect, și ne cîntă, și eu înregistrez. Chiar mîine trebuie să mă duc la doi bătrîni care m-au chemat...

— De ce v-au chemat ?

— Să-mi „dea" niște cîntece. Acuma au încredere în mine, și trebuie să lucrez cu foarte mare grijă *(nu-mi pot reprima pornirea de a sublinia*

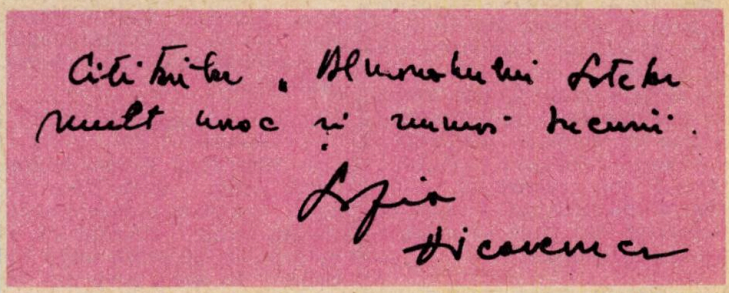

— Cu vocea e o poveste ciudată și pentru mine. Am mai spus-o. Imediat după ce am născut, glasul meu a coborît de parcă s-ar fi surpat ceva. Mi-a fost frică la început. Pe urmă am crezut că-i o stare trecătoare, pe urmă am început să mă obișnuiesc. Am patru discuri făcute înainte de acest fenomen: cînd le ascult, nu-mi vine să cred că sînt eu.

— A explicat cineva schimbarea aceasta ?

— N-am vrut explicații, pentru că nu mi-ar fi folosit. Am sentimentul că-i un glas dat de copilul meu *(cînd vorbește, tonul ei nu seamănă cu tonul cîntăreței: este înalt, este chiar confundabil).* Dacă nu se năștea el, nu eram eu, cea de acum. A trebuit, deci, ca la o asemenea voce să-mi pun de acord repertoriul, linia melodică, dar și vestimentația. Nu mai puteam ieși pe scenă cu rochițele, și codițe, și flori în păr, și cu cîntecele zglobii. Am pus broboadă, traistă, cîteodată opinci. Melodiile trebuiau să fie grave, ca vocea.

o idee, în timp ce Sofia vorbește, chiar cu riscul de a nu o mai auzi un minut: au chemat-o, cică, să-i „dea" niște cîntece, pentru că au încredere în ea. Ei sînt bătrîni și nu voiesc să moară înainte de a transmite, spre moștenire, averea lor de suflet!). De la forma în care găsesc eu melodia și pînă la cea în care o aduc pe scenă, pe disc ori la radio este o distanță uneori foarte lungă. E nevoie de fixare, de introducere sau de scoatere a unei nuanțe, pînă cînd capătă suflul personal. În această fază, de un real folos îmi este soțul care mă ascultă, fără să fie întotdeauna de acord; într-un cuvînt, se poartă ca un prieten. De multe ori trebuiesc modificări în text, unele texte conțin oarecari vulgarități.

— Toată prelucrarea aceasta o faceți acasă ?

— Da. Uneori mi se mai arde și mîncarea pe foc.

— Ce melodii vă iubiți mai mult ?

— O, nu mă întrebați asta. Care mamă ar alege dintre copiii săi pe unul anume ?

— La radio și televiziune sînteți programată suficient ?

— Cred că da. În 1982 am înregistrat 21 de piese, însă nu înțeleg ce se petrece la Casa de discuri „Electrecord". Am două materiale înregistrate de mult, am dat și textele și aștept în zadar să mă anunțe pentru finalizare. Nu mai au nevoie de mine ?, nu se mai caută discurile mele ?

— Cum considerați muzica populară, în ansamblul general al muzicii ?

— Susțin că folclorul este baza marii muzici. Gîndiți-vă numai la Enescu. Iar în folclor, specificul bucovinean are o distincție clară. Cît e de mică țara noastră, dar avem o mulțime de zone individualizate ca tradiție folclorică : Oltenia, Banatul, Oașul... Oașul mă cutremură, vine parcă din adîncuri. E trist că tineretul nu prea se oprește la muzica populară.

— Există cineva care să vă interpreteze melodiile ?

— Mai există, dar imitația e întotdeauna în dezavantajul imitatorului. E o bufonerie. Nu m-ați întrebat, însă, și nici nu v-ar fi venit ideea, despre furtul de melodii. Mi s-a întîmplat de cîteva ori să izbutesc melodia, s-o prezint la un spectacol, iar cutare s-o ia repede și s-o înregistreze la radio pe numele său.

— Aveți vreun idol în materie ?

— Nu. Admir ce este de admirat, pînă la punctul de unde începe drumul meu. Nu-mi place nici o umbră.

— Cu cine lucrați ?

— Cu sătenii Bucovinei, cu formațiile de amatori și cu publicul din sală. Nu mi-am dorit o orchestră. Acum sînt sigură că cu amatorii se lucrează chiar mai bine decît cu profesioniștii ; pun toată pasiunea, pentru că se află înăuntru a ceva nou. Am fost de-a dreptul emoționată de colaborarea cu oțelarii de la Reșița. Trebuie ceva mai multă muncă, pentru că nu cunosc notele, nu au tehnicile stăpînite, dar rezultatul este bun, iar satisfacția imensă. Fără pasiune nu se face nimic.

— Să revenim la Statele Unite. Faceți multe turnee peste hotare ?

— Fac multe turnee în România. Prin Moldova nu cred că sînt prea multe sate unde să nu fi fost, iar ca orașe, n-am ajuns încă în Alexandria, Calafat, Turnu Măgurele... Ba nu : în Turnu Măgurele am fost pe cînd mă chema Sofia Fusa.

— Și Vicoveanca ?

— Vine de la Vicovu de Jos, lîngă Putna, unde mi-s părinții. Vorbeam despre turnee. Mi-am făcut obiceiul ca, o dată pe an, să revin unde am cîntat. În acest scop am un caiet în care scriu data, melodiile și costumația, pentru a reveni altfel. Oamenii nu trebuie plictisiți. În paralel, încerc să duc și pe alte meleaguri cîntecul românesc, atît cît mă țin puterile. Am mai fost în S.U.A. în 1976, cînd și-au sărbătorit bicentenarul, apoi în 1978 ; m-am întîlnit cu românii de acolo și a fost minunat, mă puneau mereu să cînt. Apoi am fost în Suedia, Danemarca, Finlanda, Portugalia, Spania — de 5 ori, Franța — de 4 ori, Italia de 4 ori, Anglia, Grecia, U.R.S.S., Siria, Libia, Congo, Zair, Ghana... Peste tot, muzica noastră populară este ascultată cu plăcere, aplaudată și elogiată.

— Siguranța cu care pășiți pe scenă este de invidiat.

— Mă sugrumă emoțiile pe scenă, dar reușesc. Îmi transpiră palmele. Îmi dau seama că o neglijență sau o greșeală cît de mică poate să dărîme totul.

— În puținul spațiu care a mai rămas : cum colaborați cu cinematografia ?

— Am susținut melodia în unele filme, am apărut sporadic în altele. În „Ochi de urs", făcut după Sadoveanu, mi-au dat rolul Nanei Floarea, personaj foarte dificil și eu nu sînt actriță de profesie, așa că am trăit de-adevăratelea drama copilului „meu" de acolo, și am plîns cutremurată *(vorbește stins. Totuși forța-i lăuntrică străbate în gesturile bruște, în flacăra privirii. Cîteodată amenință cu degetul).*

— Ați mai vrea să colaborați cu filmul ?

— Parcă da. E un alt fel de a mă cunoaște pe mine însămi.

— Ce carte țineți acolo, subbraț ? *(Tresare. Zîmbește cu un fel de vinovăție).*

— Peste cîteva zile mă prezint la examenul de șofer. Am făcut conduceri de noapte, s-au introdus nu prea de mult...

I-am urat succes la vizionarea cu impresarul american, mi-a mulțumit emoționată. Între gravitatea solemnă de pe scenă și candoarea aproape sfioasă de acum, distanța e de nemăsurat. Alt om. Colo artista desăvîrșită, coborînd și urcînd treptele sufletului, dincoace femeia grăbită să nu piardă trenul spre casă și spre copil. Am mai reținut : „nu-mi place de mine" ; „copilul seamănă cu taică-su și sînt fericită" ; „să fac în așa fel încît să rămîn dreaptă în fața conștiinței mele"...

Era luna mai, rotitoare peste miracolul Bucovinei și erau teii izbucnind în orașul București...

TITU CONSTANTIN

PODGORIILE VASLUIENE ÎȘI RECONFIRMĂ FAIMA

Atestată documentar de peste două milenii, descrisă inspirat de bătrînii noștri cărturari și consemnată cu admirație în scrierile călătorilor străini care au străbătut de-a lungul secolelor ținuturile vasluiene, viticultura este, poate, cea mai străveche îndeletnicire a locuitorilor acestor meleaguri. E de ajuns să amintim că Dimitrie Cantemir, în „Descriptio Moldaviae", amintea despre vinul de Huși, pe care-l considera drept „cel mai bun, îndată după cel de Cotnari", pentru a înțelege faima de care s-au bucurat, în vechime, podgoriile de prin partea locului, de unde, după cum arătau vechile hrisoave, se exportau vinuri alese spre Polonia, Rusia și chiar spre Egipt și Orientul Îndepărtat. Distruse de flagelul care a bîntuit la sfîrșitul secolului trecut — filoxera —, plantațiile viticole au reapărut treptat, sub forma a mii și mii de parcele izolate, constituite dintr-o puzderie de soiuri și hibrizi, îndeosebi direct producători.

Refacerea, dezvoltarea accelerată a podgoriilor vasluiene a început în urmă cu aproape două decenii. Inginerul Constantin Neamțu, directorul Trustului horticulturii, împreună cu ing. Paraschiv Cirimbei și ing. Petrache Virnă, directorul și, respectiv, inginerul șef al Întreprinderii județene a viei și vinului, se numără printre realizatorii acestei opere. Ei sînt, așadar, în măsură să povestească totul așa cum s-a petrecut.

În fond, totul a fost conceput sub forma unei triple deschideri. S-a urmărit, înainte de toate, extinderea plantațiilor, constituirea unor puternice masive viticole, care însumează astăzi peste 20 000 ha. Concomitent, s-a trecut la modernizarea plantațiilor existente, creindu-se condiții pentru aplicarea tehnologiilor moderne, de înalt randament. Recoltele de struguri au crescut mai mult decît de la simplu la dublu și, la ora actuală, atît ca suprafață viticolă, cît și ca producție totală, Vasluiul ocupă locul al patrulea în ierarhia județelor țării.

Potențialul podgoriilor a sporit considerabil și printr-o altă orientare și anume promovarea, paralel cu soiurile autohtone, consacrate, a soiurilor noi, perfect adecvate și de înaltă productivitate. Sînt soiuri pentru vinuri albe seci — Fetească albă, Fetească regală, Aligoté și Zghihară. Și sînt altele pentru vinuri roșii, care s-au remarcat în concursurile naționale și internaționale și care întrunesc toate sufragiile consumatorilor din țară și de peste hotare — Cabernet Sauvignon, Merlot Fetească neagră.

O etapă nouă în consolidarea viticulturii județului a reprezentat-o constituirea asociațiilor viticole intercooperatiste sau de stat și cooperatiste. Asemenea asociații organizate la Tutova, Grivița, Deleni, Banca, Șuletea, Rișești, Codăești și Zăpodeni contribuie la aplicarea tehnologiilor moderne de cultură a viței

de vie, la creșterea producției și eficienței economice a podgoriilor.

Mîndria viticultorilor vasluieni o constituie, deopotrivă, și centrele moderne de prelucrare a strugurilor și condiționare a vinurilor, a căror capacitate a crescut de peste 10 ori.

Această operă de amploare, despre care ni s-a vorbit cu modestie, dar cu conștiința deplină a ceea ce s-a realizat, este încă departe de a fi încheiată. Ea se desfășoară cu fermitate, urmînd jaloanele programului județean de dezvoltare a viticulturii în cincinalul 1981—1985. O primă direcție este terminarea modernizării și creșterea în continuare a potențialului productiv, prin restabilirea densității butucilor și ridicarea lor în formă semiînaltă, introducerea alimentării cu apă și construirea de stații centralizate pentru prepararea soluțiilor, executarea unor lucrări de artă. În același timp, se continuă plantările pentru încheierea masivelor în podgoriile cu tradiție — Huși și Colinele Tutovei — și anume în centre viticole consacrate pentru vinuri albe seci și vinuri roșii — Vaslui, Huși, Vutcani, Murgeni, Averești, Tutova și Iana. Ca un corolar, preocupările sînt îndreptate și spre modernizarea tehnologiilor de vinificație, pentru îmbunătățirea calității vinurilor și distilatelor din vin.

Așadar, din oricare direcție ar intra în județul Vaslui, călătorul este întîmpinat de o adevărată salbă de plantații viticole, ce dau o nouă înfățișare colinelor domoale din această zonă a Moldovei. Sînt podgorii care își reconfirmă faima, grație pasiunii, stăruinței oamenilor acestor locuri.

MARIA BOGDAN

Efect al transformării socialiste a agriculturii, al dezvoltării și modernizării acestei ramuri de bază a economiei naționale în anii puterii populare, creșterea continuă a recoltelor a impus cu necesitate și mărirea capacității de lucru a principalelor mijloace mecanice, indeosebi a tractoarelor și combinelor. La indicația conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de a se realiza o combină universală, de mai mare capacitate decît cele existente, care să poată fi utilizată atît la recoltarea cerealelor păioase, cît și a porumbului în știuleți, întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" din București a proiectat și introdus în fabricația de serie combina modulată C-14 U, despre care am cerut relații tovarășului ing. Ion Semenescu, directorul tehnic al prestigioasei unități industriale amintite.

„Spre deosebire de combinele mai vechi, care erau specializate și lucrau o perioadă scurtă, de 25—30 de zile într-un an — ne-a precizat interlocutorul —, C-14 U, prin posibilitatea de a fi transformată în combină universală, poate fi utilizată circa 60 de zile pe an, deci un timp dublu, prin aceasta reducîndu-se la jumătate cota de amortizare a utilajului respectiv. De capacitate medie-mare, combina are o construcție modulată, care permite demontarea în bloc, prin operații simple, a organelor specifice pentru recoltarea cerealelor păioase și înlocuirea lor cu organe specifice recoltării porumbului sub formă de știuleți depănușați. Combina este echipată cu motor tip MAN 798—05 A de fabricație românească, ce dezvoltă o putere de 123 C.P. la turația de 2 300 rotații/minut, asigurînd funcționarea cu consum redus de combustibil și randament ridicat al mașinii în exploatare".

Varianta pentru cereale păioase, cu un debit de 6—7 kg/sec. masă vegetală și pierderi de 1,5—2 la sută, are o productivitate cu 15—20 la sută mai mare decît vechile combine „Gloria C-12".

Hederul are lățimea de lucru de 4,2 m (sau, la cererea beneficiarului, de 5 m); înălțimea de tăiere variază de la 6 cm pînă la un metru, existînd și posibilitatea de a se coborî aparatul de tăiere cu 250 mm sub planul roților de sprijin (la recoltatul pe terenuri cu denivelări). Mecanismul de ridicare a hederului este hidraulic, el fiind prevăzut cu amortizor hidropneumatic. Cuplarea hederului la combină se face prin dispozitive de prindere rapidă.

Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" — București produce și livrează

Rabatorul este de tip cu palete și gheare elastice, cu poziție și regim de lucru reglabile hidraulic prin comenzi date de la bord.

Mașina este echipată cu un dispozitiv de batere de mare capacitate, avînd un diametru de 560 mm, lățimea de 1 350 mm și turația reglabilă, prin comandă de la bord, în limitele 430—1 250 rotații pe minut. Construcția contrabătătorului, fiind de tip reversibil, permite întoarcerea acestuia cu 180°, ceea ce îi dublează durata de utilizare între două recondiționări. Poziția grătarului și regimul de batere se reglează, de asemenea, prin comenzi de la bord.

Dispozitivul de scuturare — îmbunătățit față de variantele anterioare — asigură o mare capacitate de scuturare, avînd o suprafață activă de 5,13 mp și turație reglabilă.

Menținîndu-se caracteristica întregii familii „Gloria", și la noua combină C-14 U se păstrează cele două curățiri, fapt ce-i asigură, pe lîngă o productivitate ridicată și o puritate de peste 98 la sută a boabelor recoltate. Corespunzător debitului de lucru al mașinii, suprafața curățirii I a fost mărită la 3,64 mp, iar a curățirii a doua la 1,10 mp. S-a majorat, de asemenea, debitul ventilatoarelor de la curățirea I și a II-a și s-au îmbunătățit dispozitivele de reglare a debitului și de dirijare a curentului de aer.

Sistemul de colectare a boa-

COMBINA MODULATĂ

UNIVERSALĂ C—14 U

belor s-a îmbunătăţit prin mărirea volumului buncărului la 3 800 dmc., fiind cu circa o tonă mai mare faţă de C-12. Totodată, buncărul a fost echipat cu un sistem rapid de golire, cu debit ridicat, care permite manevrarea — prin comandă hidraulică dată de la bord — a gurii de descărcare în scopul uniformizării materialului deversat în mijlocul de transport.

Varianta pentru porumb se prezintă ca o combină autopropulsată, care execută concomitent detaşarea ştiuleţilor de pe tulpinile de porumb, depănuşarea ştiuleţilor, colectarea lor într-o remorcă trasă de combină şi recuperarea în buncăr a boabelor desprinse de pe ştiuleţi de către depănuşător.

Constructorii se preocupă în continuare de echiparea maşinii cu un tocător de tulpini care, după ce le taie, le fragmentează şi le adună în brazdă între roţile combinei în vederea strîngerii lor ulterioare cu o combină de siloz.

În această variantă, maşina poate recolta la o trecere şase rînduri de plante cultivate la distanţa de 70 cm între ele.

Culegătorul, avînd lăţimea de lucru de 4,2 m, dispus simetric faţă de planul median al maşinii, permite deplasarea cu viteză ridicată în lucru, putînd fi uşor supravegheat şi manevrat de către combiner.

Dispozitivul de detaşare este de tipul cu valţuri şi plăci, iar deplasarea ştiuleţilor spre transportorul melcat se face de un dispozitiv cu lanţuri şi pinteni. Transportorul melcat, prevăzut cu palete de cauciuc la centru, asigură alimentarea uniformă a maşinii pe toată lăţimea de lucru.

Depănuşătorul, montat într-o construcţie bloc, se compune din şase secţii de depănuşare, constînd din cîte două perechi de valţuri. El este alimentat prin intermediul unor elevatoare avînd racleţii prevăzuţi cu palete de cauciuc pentru a se evita vătămarea ştiuleţilor. La capătul posterior al depănuşătorului este prevăzut un elevator care colectează ştiuleţii depănuşaţi şi îi depune (încarcă) în remorca trasă de combină. Pănuşile cad pe sistemul de curăţire al combinei împreună cu boabele desprinse de pe ştiuleţi ; boabele sînt recuperate prin cernere şi colectate în buncăr, iar pănuşile sînt lăsate în brazdă pe sol, de unde împreună cu tulpinile sînt strînse, tocate şi colectate pentru furaje — operaţie care se face după recoltare, utilizînd o combină de siloz sau o maşină de adunat şi căpiţat.

În varianta pentru porumb, combina realizează o capacitate de lucru de circa 40 tone ştiuleţi depănuşaţi într-un schimb de 8 ore, productivitate ce este cu 40—50 la sută mai mare decît a combinei CARP-4. Pierderile totale pe sol sînt de maximum 3 la sută, impurităţile în masa de ştiuleţi de circa 0,5 la sută, iar gradul de depănuşare de minimum 90 la sută.

Pentru trecerea maşinii de la varianta pentru cereale păioase la varianta pentru porumb, în completul de livrare al combinei sînt prevăzute dispozitive şi accesorii care permit montarea şi demontarea rapidă şi păstrarea componentelor de la o campanie la alta în bune condiţii. Operaţia de trecere de la o variantă la alta durează circa 20 ore-om, adică patru oameni fac operaţia respectivă în cinci ore.

O deosebită grijă au acordat constructorii asigurării unor cît mai bune condiţii de lucru combinerilor. În acest scop, maşina este echipată cu o cabină etanşă, un dispozitiv de filtrare a aerului şi altul de încălzire pe timp rece.

Construcţia de ansamblu a cabinei permite o vedere panoramică asupra organelor active şi a întregii maşini.

Comenzile sînt dispuse în poziţie optimă pentru a permite acţionarea lor comodă şi cu efort minim. Scaunul, cu suspensie elastică şi amortizor, asigură confortul necesar atît în timpul lucrului cît şi în timpul deplasării cu viteză maximă pe drum de cîmp sau pe drumuri publice.

Maşina este dotată cu instalaţie de semnalizare-iluminare corespunzătoare circulaţiei pe drumurile publice.

„C-14 U" a devenit, de-acum, o prezenţă consacrată în lanurile unităţilor agricole socialiste din ţara noastră

EMILIAN ALBULESCU

MESAGERII INDUSTRIEI în lumea rurală

Vă înfățișăm experiența Asociației economice intercooperatiste pentru activități industriale și prestări de servicii Holboca – Iași

Primul lucru care ne-a venit în minte, luînd cunoștință de activitatea acestei asociații, al cărei profil este definit din chiar lunga sa titulatură, a fost o remarcă a lui Marin Preda, cu privire la destinul satului românesc. Subliniind că el a surprins această entitate într-o anume ipostază a devenirii sale, și anume în etapa desprinderii de starea patriarhală, scriitorul anticipa că în acest univers vor pătrunde – trebuie să pătrundă – elemente noi care vor fi la fel de încărcate de farmec și de inefabil ca și formele de odinioară, așa zicînd patriarhale. Asociația de care ne ocupăm s-ar putea numi, cu multă dreptate, un fel de stație-pilot, care încearcă să propulseze elementele menite să concureze la definirea fizionomiei contemporane a satului nostru.

Înființată în 1980, prin hotărîrea a nouă cooperative agricole din componența consiliului unic agroindustrial Holboca, de lîngă Iași, asociația și-a propus să pună în valoare forța de muncă, competența meseriașilor din această zonă a țării și care nu sînt ocupați în alte sfere ale producției agricole. O remarcă se impune. Există, la sate, un fond de calificare apt să fie folosit în chip superior. Școlile profesionale, școlile tehnice, alte forme de pregătire au dat, în timp, rezultate.

La Holboca s-a luat inițiativa – o inițiativă cu urmări dintre cele mai fericite – de a se aduna într-un singur mănunchi aceste competențe, pentru a le angaja într-un proces productiv de mare perspectivă.

Un profil complex, multilateral

Împreună cu inginerul mecanic **Vasile Ilegitim,** directorul asociației, care, în pofida tinereții sale, și-a uimit colaboratorii prin competența, siguranța profesională și capacitatea organizatorică, am procedat la ceea ce s-ar putea numi o „secțiune de profil" în activitatea unității.

La sate, se construiește, în zilele noastre, mult și cu diferite destinații. Oamenii își refac, dacă n-au făcut-o pînă acum, casele, ridică adăposturi pentru animale, îndeletnicire relansată în ultimii ani, plantează vii, modernizează cultivarea legumelor. Pentru toate acestea este nevoie de materiale. Materia primă se află la îndemînă. Asociația a înființat la Ciurea un sector menit să o pună în valoare. Se realizează aici circa 7 milioane de cărămizi și peste 300 000 de cahle de teracotă, anual. Și tot la Ciurea funcționează o secție de ceramică artizanală care transformă argila în frumoase ghivece, oale, chiupuri. Simpla enunțare a acestor articole poate sugera o modificare esențială în pretențiile oamenilor. Nu se mai construiește din pămînt, din chirpici. Se folosesc materiale durabile, se construiesc case care dau o nouă înfățișare așezărilor.

Au fost intuite exact și alte interese care animă azi lumea rurală. Ca și alte sectoare ale agriculturii, zootehnia este chemată să ia — și chiar ia — un mare avînt. Susținerea acestui proces intră, de asemenea, în preocupările asociației. A fost constituit un lot special, format din meșteri cu profiluri diverse care execută construcții zootehnice, modernizări în ferme. De altfel, au și fost efectuate asemenea comenzi pentru asociațiile de profil din Bosia, Voinești și Victoria, pentru cooperativele agricole Popricani, Prisăcani, Cotnari, Ipatele, Bivolari. Beneficiarii au fost mai mult decît mulțumiți, ceea ce explică extinderea rapidă a acestei activități, — asociația are, în momentul de față, deschise 84 de puncte de lucru în unitățile agricole ieșene.

În aceeași ordine de preocupări, asociația oferă ea însăși un exemplu privind promovarea zootehniei. Nu fără surpriză am constatat că la sediul unității s-a amenajat o modernă fermă avicolă. Cu sprijinul centralei de resort, au fost introduse pentru creștere găini din rase grele, ouăle obținute fiind destinate producerii puilor pentru carne. Peste un milion de pui de o zi sînt livrați, anual, unităților agricole din jur și chiar gospodăriilor populației.

Urmașii meșterului Blindu

Cîndva, Sadoveanu a scris cu admirație despre ingeniozitatea tehnică a unor oameni

trăitori la sate, de felul meşterului Blîndu, care, doar după o simplă ucenicie, erau în stare să realizeze lucruri admirabile. Astăzi, oricare meşter are nevoie de multe cunoştinţe pentru a face faţă cerinţelor. Îndemînarea, talentul chiar, receptivitatea la frumos şi util s-au transmis, din generaţie în generaţie, ceea ce explică, poate, şi calităţile cu care sînt înzestraţi aceşti oameni de la Holboca, meşteri care au dovedit o adevărată vocaţie pentru tehnică. Tocmai pe aceasta se întemeiază una dintre cele mai interesante secţii înfiinţate aici şi care-şi propune, nici mai mult, nici mai puţin, decît să furnizeze servicii în domeniul electronicii industriale. Secţia este, deocamdată, la început de drum, dar o primă realizare a şi fost finalizată. Şi anume, este vorba despre un dispozitiv pentru economisirea energiei electrice la transformatoarele de sudură, care are şi rolul de a asigura o aşa-zisă **electrosecuritate.** Directorul ne informa că, la cele 60 de transformatoare existente în unitate, economia anuală de energie se ridică la 386 megawaţi-oră, dar că, în fond, cîştigul este şi mai mare avînd în vedere că acest dispozitiv prelungeşte „viaţa" transformatoarelor cu circa 6 luni. Nu este greu de imaginat ce efecte va avea generalizarea acestui dispozitiv.

În ciuda anilor puţini pe care-i numără, asociaţia s-a dovedit în măsură să abordeze şi alte activităţi de mare utilitate şi eficacitate. La Paşcani, meşterii din partea locului au fost grupaţi într-o secţie care realizează prefabricate uşoare din beton : spalieri pentru vie, pomicultură, legumicultură, tuburi din beton, borduri, dale. Siretul pune la dispoziţie din belşug balastul necesar ; amenajările sînt simple, nepretenţioase ; se lucrează intens, realizîndu-se anual peste 500 000 de asemenea produse.

Pe lîngă activităţile care i-au consacrat, ca să spunem aşa, specificul, unitatea investighează posibilităţile existente pentru a-şi extinde preocupările şi în alte domenii. Ea are de pe acum o secţie care realizează confecţii metalice : cuşete pentru viţei, solarii, montaje pentru bucătării furajere, hrănitori pentru animale.

Spiritul de inventivitate este continuu şi se exercită în multiple alte direcţii. De exemplu, într-un stadiu avansat se află o secţie de îmbuteliere a sucurilor naturale. S-a calculat că se pot îmbutelia anual cel puţin 4 milioane de sticle. De pe acum se produc, aici, capace, reciclabile de circa 8 ori.

Ni s-a vorbit şi despre alte intenţii pentru viitorul apropiat, cum ar fi organizarea unui atelier pentru revizii tehnice şi reparaţii curente la parcul auto, aparţinînd unităţilor C.A.P., despre o altă secţie de prelucrări mecanice ce urmează să se realizeze în cooperare cu I.M.A.I.A. Iaşi.

În cadrul asociaţiei de la Holboca lucrează circa 2 000 de oameni. Sînt specialişti care au reuşit să dobîndească o bună reputaţie în branşele lor. Produsele şi serviciile furnizate de ei întrunesc calităţi ireproşabile, unanim apreciate de beneficiari. Directorul, economistul şef, **Mihai Trofin,** ne-au rugat să menţionăm cu deosebire aportul unor lucrători care se disting prin competenţă, perseverenţă, ingeniozitate, prin calitatea muncii lor. Ne îndeplinim o plăcută datorie consemnînd numele maiştrilor **Mihai Iordăchioaie, Neculai Cucu, Dumitru Flaişer,** ale inginerilor **Vladimir Orlovschi, Jean Sănduleanu, Costică Păsat** şi **Victor Romaniuc,** al economistului **Dumitru Sîrbu.**

Dispunînd de asemenea valori, îmbunătăţindu-şi continuu experienţa, apropiindu-şi din mers noul şi introducîndu-l pe circuitele valorificării, asociaţia şi-a constituit o gestiune care ar putea să facă cinste oricărei unităţi cu vechime. În 1982, producţia globală realizată a însumat 77 milioane lei, faţă de 55 milioane cît s-a planificat, iar beneficiile au depăşit substanţial prevederile. Toate sectoarele sînt rentabile, ceea ce permite ca, pe lîngă finanţarea activităţii proprii, să se repartizeze anual cooperativelor agricole asociate venituri de peste 6,5 milioane lei.

Dincolo de acestea şi odată cu acestea, asociaţia de la Holboca ilustrează mai mult decît convingător drumul nou al satului românesc, care incorporează astăzi elemente de un evident modernism. Aşa cum, pe bună dreptate, anticipa Marin Preda, satul devine o entitate mereu mai complexă, în care civilizaţia şi cultura se află la ele acasă. Aceasta ni se pare a fi înţelesul esenţial al înfiinţării şi al dezvoltării atît de rapide a unor asociaţii de tipul celei din Holboca-Iaşi.

MARIA PREDA

CARATELE MUNCII —

Ne maturizăm. Acest adevăr, înainte de a-l reflecta viața, îl ilustrează în modul cel mai convingător faptele. Iar cînd spunem fapte, ne gîndim de obicei la muncă. Nici un act uman nu încorporează în sine atît de mult din personalitatea făcătorului. Iată de ce, am pledat și pledăm de atîtea ori în favoarea muncii bine făcute. André Maurois avea o expresie foarte plastică pentru a caracteriza universul în care se simte prezența lucrului făcut de om cu plăcere și cu pasiune. **„Aici te simți bine"** comenta, scurt, scriitorul francez. O asemenea stare de satisfacție și de plenitudine este cu neputință să nu trăiești atunci cînd intri în cooperativa agricolă de la **Țigănași**, de lîngă **Iași**, atunci cînd îi cunoști pe membrii acestei unități.

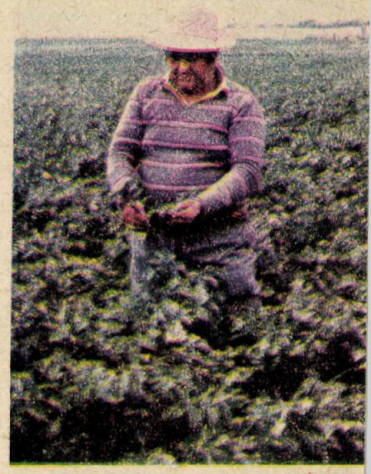

Culoarul cu medalii

Interlocutor ne-a fost chiar președintele cooperativei, inginerul **Petre Dascălu**. Sincer vorbind, încă înainte de a se recomanda, am avut impresia că-l cunoșteam. Nu ne-a fost greu să aflăm că, înainte de a fi agronom, a jucat fotbal în formația „Știința" din Iași. Ne-am amintit că era half sau extremă, că avea prieteni de echipă pe Don, pe Alexandrescu, pe Udor și pe alți sportivi reputați. În genere, despre sportivi și cu deosebire despre fotbaliști merge vorba că intră prea des în conflict cu rigoarea și că preocupările pentru realizarea lor profesională sînt lăsate pe un plan secundar. Petre Dascălu dezminte, prin fiecare detaliu al biografiei sale de inginer, această prezumție.

Atitudinea cu care i-a uimit pe cooperatori atunci cînd, cu 22 de ani urmă, a venit să lucreze la Țigănași, a fost apelul la orgoliul lor. Pe atunci, prin 1961, cooperativa nu izbutea să strîngă mai mult de 1 200 kg grîu la hectar, porumbul dădea în jur de 1 500 kg la hectar, iar producția de lapte nu însuma mai mult de 700 litri anual pe vacă furajată. Dezolante cifre! Pentru a le explica, exista o scuză, ce părea plauzibilă : zona în care este amplasată unitatea este bîntuită de secetă, iar cînd plouă, uită să se mai oprească. Din această dilemă — arșiță sau băltire — sărăturare — nimeni nu arătase cum se poate ieși. În consecință, oamenii ridicau brațele și se declarau învinși.

Rememoram această epocă de început, în timp ce ne îndreptam spre biroul președintelui. Și am observat că, de o parte și de alta a culoarului pe care-l străbăteam, se aflau, așezate cu grijă pe pereți, zeci de diplome, frumos înrămate, brevete pentru decorațiile primite, prin înalte decrete. Cea mai recentă : Ordinul „Meritul Agricol" clasa a III-a a fost conferit cooperativei pentru rezultatele de excepție înregistrate în 1982. **„Sînt dobîndite de oameni și le-am așezat aici ca să se bucure oamenii"** — a comentat inginerul Dascălu.

Dulceața pîinii vine de la bucuria de a lucra cu pasiune

Starea în care se afla cooperativa i-a produs destule nopți albe inginerului Dascălu. Erau, în fond, destule realități cărora trebuia să le găsească soluții. A observat, înainte de toate, că oamenii aveau o idee foarte vagă despre tehnologiile moderne de lucrare a pămîntului, că își alegeau destul de nepotrivit culturile, față de zona de podzoluri și sărături în care este plasată cooperativa, că eroziunea, acest cancer al pămîntului, se întindea tot mai mult. A observat că oamenii nu prea erau obișnuiți să învețe, iar spiritul de disciplină, de inițiativă lăsa de dorit.

Așadar, iernile au fost transformate în „sezoane active" de pregătire profesională, fără a mai vorbi de stăruința cu care, în toate anotimpurile, a continuat calificarea la fiecare loc de muncă. Dar oricît de receptivi s-au dovedit acești vîrstnici elevi, o răsturnare de valori în destinul cooperativei nu era posibilă decît acționînd și pe alte planuri. S-au inițiat, deci, ample acțiuni de combatere a eroziunii solului, arăturile pe curbele de nivel, benzile înierbate și alte mijloace intrînd în practica obișnuită. S-au tăiat canale de desecare, s-a apelat la fertilizări, la amendarea solurilor acide. S-au creat, astfel ,condiții pentru a se încerca și o altă soluție — transformarea terenurilor în loturi semincere. S-a încercat si rezultatele n-au întîrziat. Sub veghea Institutului agronomic din Iași ,a Stațiunii de cercetări agricole de la Podu Iloaiei, la Țigănași a fost creată o puternică bază, a cărei arie se întinde pe mai bine de 1 700 hectare, pentru producerea semințelor de înaltă valoare biologică. Incet-încet, cooperativa a devenit un adevărat cîmp experimental. S-a elaborat pentru fiecare cultură o strategie specială. Orice soi, orice hibrid, înainte de a fi produs „la scară în-

CARATELE OAMENILOR

dustrială" este verificat, timp de mai mulți ani, atît sub raportul productivității, al pretabilității la condițiile zonei, cît și al altor caracteristici de interes economic. Este, într-adevăr, o muncă anevoioasă, care nu promite întotdeauna răsplată, dar fără de care nu se poate. Aflînd acest amănunt, am intuit înțelesul propoziției repetate cu mîndrie la Țigănași : „La noi pîinea este foarte dulce". Dulceața și aroma își au izvorul în bucuria de a munci, poate cel mai de preț dintre darurile cu care este înzestrat omul. Notăm că, la grîu, s-au încercat, în decurs de 15 ani, peste 30 de soiuri, la porumb, mazăre, fasole, soia, cînepă și tomate alte 20 de soiuri și hibrizi.

S-a întîmplat, de altfel, ceea ce era logic să se întîmple : lucrînd asupra cîmpului, oamenii au lucrat, concomitent, asupra lor. Cu darul lui de a plasticiza, președintele ne spunea că din „săpători" ei au devenit specialiști de înaltă clasă, au dobîndit dexteritate pentru lucrările de mare finețe, din toate fazele fluxurilor tehnologice. Ei știu cînd, cum și în ce doze să administreze îngrășămintele, erbicidele, substanțele chimice pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, să efectueze hibridări.

O dublă specializare

Într-o viziune modernă, profilul cooperativei a fost gîndit în mod complex, am spune complementar. Altfel spus, C.A.P. Țigănași nu este doar un rezervor de semințe de înaltă clasă — fie el și foarte puternic —, ci și o sursă de gene, de înaltă valoare, pentru dezvoltarea unui alt sector important al agriculturii — zootehnia. Au fost create, în acest scop, două ferme cu 700 de vaci și 3 000 de vițele pentru reproducție. Aici, activitatea se desfășoară în circuit închis, astfel că vițelele obținute de mame de înaltă valoare zootehnică sînt crescute și verificate cu toată rigoarea, pe baza performanțelor proprii, urmînd a fi livrate, ca juninci gestante, altor unități din județ. Desigur, este important să amintim că producția medie de lapte în ferma de profil a depășit 3 000 litri pe vacă furajată, că natalitatea se ridică la peste 87 la sută.

Cu aceeași sîrguință cu care au deprins limbajul modern al lucrărilor în cîmp, cooperatorii din sectorul zootehnic s-au pregătit pentru a stăpîni fluxul complicat al îngrijirii animalelor. Și, pentru că nu se poate vorbi de o zootehnie eficientă fără o bază furajeră adecvată, tocmai acestui element i se acordă, în primul rînd, atenția. Cele 1 300 ha de pajiști au fost îmbunătățite prin lucrări făcute cu stăruință, astfel că se obțin pînă la 30 tone de masă verde la hectar. Aceasta permite, pe lîngă pășunat, depozitarea a peste 2 500 tone de fîn și 10 000 tone de siloz, anual. Se înțelege, așadar, că aici vorba veche care spune că în zootehnie „cîștigul se află în iesle" își confirmă valoarea. Pentru că, trebuie s-o subliniem, aici la Țigănași toate sectoarele, inclusiv zootehnia, sînt rentabile, își are fiecare aportul la bilanțul general, mai mult decît pozitiv al unității.

Să recapitulăm. Cu mai bine de două decenii în urmă, pe poarta cooperativei intra un fost fotbalist, care-și luase diploma de inginer agronom. Găsea o cooperativă slabă, cu oameni fără ambiții și fără orizont. În pieptul acestui om bătea însă o inimă mare. Spiritul de competiție, pe care și l-a cultivat în atîtea și atîtea întreceri, a fost, se pare, decisiv. A reușit să redeștepte dorința oamenilor de a se afirma, a instituit o ambianță în care suverane sînt ordinea și disciplina, a repus în drepturile ei învățătura. Fără să obosească și fără să se descurajeze, a urmărit pas cu pas cum își face loc o atitudine nouă față de activitatea în cooperativă.

Dacă, în general, în țara noastră se urmărește să se convertească acumulările într-o calitate nouă, se poate spune că Țigănașii ilustrează acest fenomen printr-un exemplu caracteristic. Cooperativa a progresat în aceste două decenii foarte mult. Ea a încheiat anul 1982 cu o valoare a producției globale de 46 milioane lei — cu 13 milioane peste plan —, cu o producție netă de 27,3 milioane lei, cu mari beneficii suplimentare.

Sînt rezultate mai mult decît meritorii. Ordinul „Meritul Agricol" clasa a III-a, care completează panoplia de însemne și diplome, a venit la timp, ca o binemeritată răsplată.

MARIA BOGDAN

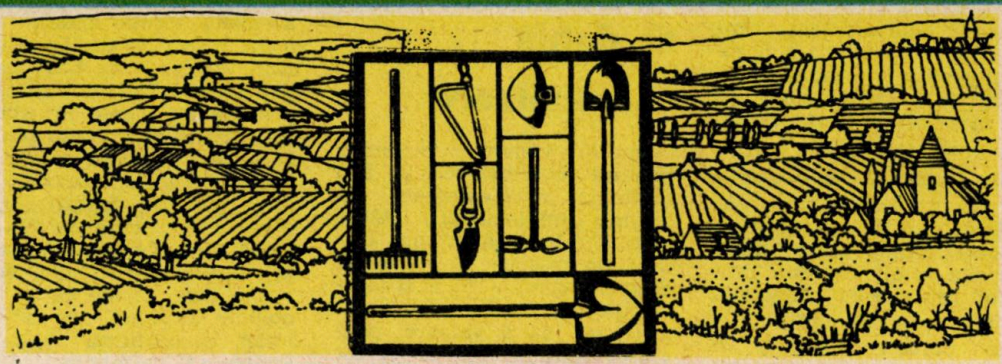

GOSPODARI,

În magazinele cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor găsiți toată gama de utilaje, unelte și scule de uz agricol și gospodăresc destinate lucrărilor solului și semănatului : sape, lopeți, cazmale, greble, săpăligi, furci, pluguri, accesorii de plug. Tot la aceste magazine se vînd unelte pentru lucrările în viticultură și pomicultură (foarfece pentru vie și pomi, bricege de altoit, ferăstraie etc.), articole pentru zootehnie (potcoave pentru cai, foarfece pentru tuns oi etc.).

Vizitați magazinele cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, bine aprovizionate cu aceste mărfuri, de unde aveți posibilitatea să alegeți articolele necesare în gospodăria dumneavoastră.

Magazinul metalo-chimice din Baia de Fier

COOP

ÎN BAZINELE LEGUMICOLE DIN CENTRUL MOLDOVEI

IDEI
INIȚIATIVE
EFICIENȚĂ

Una dintre direcțiile mari în care se profilează rolul și rostul noii revoluții agrare este aceea a folosirii complexe a resurselor de care dispun diferite sectoare, a găsirii de căi, metode și mijloace pentru obținerea unei eficiențe superioare. Legumicultura și pomicultura beneficiază din plin de această orientare și se poate spune că, practic, în ultimii ani, ele și-au revitalizat activitatea înscriind-o pe traiectoria unor rezultate pînă de curînd abia întrevăzute. Se adeverește, o dată în plus, că atunci cînd există un program clar de lucru, o definire riguroasă a obiectivelor, lucrătorii din agricultură știu să se mobilizeze, dovedesc un apreciabil potențial de gîndire și de inițiativă. Prefațăm cu aceste reflecții, constatările pe care le-am făcut în județul Vaslui, județ despre care am mai scris și cu alte prilejuri că traversează o perioadă rodnică, în ceea ce privește integrarea agriculturii în complexul economic, pe o scară amplă și cu realizări spectaculoase.

ECUAȚIA SIMPLĂ A SPIRITULUI GOSPODĂRESC

Bazinul Prutului este desemnat pe hartă și la scara realității printr-o succesiune de amfiteatre, orientate mai toate către nord, de unde vin crivățul, furtunile primăvăratice, ploile repezi de vară. Într-o perioadă mai veche, aici se promovau cu destul succes viticultura și pomicultura, legumicultura fiind practicată pe „oazele" depresionare, de lîngă albia Prutului sau a pîraielor firave ce afluesc spre el. I-a revenit epocii noastre misiunea de a propulsa mai puternic aceste sectoare, de a le conferi o ținută modernă, înalt productivă. Un asemenea țel major și-a propus și urmărește **I.P.I.L.F. Huși**, o unitate fără prea mare vechime, dar care s-a înscris ferm pe o traiectorie ascensională.

Am avut o discuție revelatoare cu directorul său, ing. **Mihai Olaru.** Un bărbat încă tînăr, specialist plin de idei, dinamic, cu spiritul autodepășirii în sînge.

Drumul pe care l-a parcurs, sub conducerea sa, întreprinderea poate fi rezumat în cîteva propoziții. A fost inițial o întreprindere de industrializare, care prelucra materia primă rezultată din unitățile agricole din jur. Se livrau de aici diferite conserve de legume și fructe : dulcețuri, gemuri, sucuri, compoturi, pastă de tomate, fructe deshidratate, cu un cuvînt tot ceea ce este necesar într-o gospodărie în care arta culinară se află la preț.

Cotitura intervenită în profilul acestei întreprinderi s-a produs atunci cînd colectivul său a dat curs indicației de a se dubla activitatea, prin înființarea unui sector de producere a legumelor și fructelor. Pe cele 870 ha afectate acestui scop, au fost create două ferme legumicole — la Huși și Riseşti —, o fermă pomicolă — la Hurduci — și s-a înființat pe 30 ha un zmeuriș. O a patra fermă legumicolă a fost integrată la asociația de profil din Vetrișoaia. Astfel, întreprinderea a ajuns să-și asigure din producție proprie peste 20 la sută din materia primă necesară. Restul se obține, pe bază de contracte, din unitățile agricole din jur. Cu o modestie care-i stă bine, directorul ne-a descifrat o ecuație a spiritului gospodăresc, pe cît de simplă, pe atît de la

îndemîna oricui, şi anume, acest mod de organizare, care asigură surse sigure şi constante de materii prime, evitînd golurile de producţie. Treptat-treptat, unitatea a ajuns să coordoneze, în fapt, întreaga producţie de legume şi fructe din bazinul legumicol aferent, acordînd asistenţă tehnică, sprijin şi îndrumare concrete.

Important este că, asumîndu-şi aceste răspunderi, întreprinderea şi-a menţinut, dezvoltat şi perfecţionat activitatea producătoare. Pentru a satisface gusturile şi preferinţele beneficiarilor, se fac eforturi continui în direcţia diversificării produselor, ajungîndu-se la o gamă sortimentală de circa 100 de produse.

În spiritul noului mecanism economico-financiar, conducerea unităţii a instituit, în toate fermele, în toate secţiile şi locurile de muncă o rigoare am spune desăvîrşită, ceea ce concură la creşterea rentabilităţii, la sporirea beneficiilor. Ni s-a vorbit, în primul rînd, de faptul că fondul de cadre a fost şi rămîne temelia bunului mers al întregii activităţi. Calificarea, policalificarea, încadrarea unor absolvenţi ai liceului de profil din localitate au permis crearea unui colectiv competent, responsabil, plin de iniţiativă. Menţionăm, în acest cadru, pe maiştrii **Florica Moldoveanu** şi **Maria Munteanu,** pe mecanicii **Ion Musteaţă** şi **Mihai Fremţescu,** pe muncitoarele **Elena Romilă** şi **Rodica Silitră,** pe şefii de fermă **Ion Pamfil** şi **Jenica Nedelcu,** pe inginerii **Gheorghe Diaconu** şi **Constantin Radu** şi, nu în ultimul rînd, pe contabilul şef **Vasile Brumă.**

Asemenea oameni au făcut ca unitatea să depăşească faza dibuirilor şi să obţină bilanţuri mai mult decît optimiste. În 1982, spre exemplu, volumul materiei prime a însumat aproape 32 000 tone de legume şi fructe din care 21 000 tone au fost prelucrate iar restul s-a livrat în stare proaspătă.

UN SUPORT AL AUTOAPROVIZIONĂRII TERITORIALE

În acelaşi judeţ, am luat cunoştinţă de activitatea mai mult decît meritorie a **I.L.F. Vaslui,** a cărei arie de activitate cuprinde bazinele de profil ale Negreştiului, Tutovei, Bîrladului şi Vasluiului. Unitatea a fost astfel structurată, încît este în măsură să preia un adevărat conveier de legume şi fructe, din peste 60 de cooperative şi întreprinderi agricole de stat, precum şi din asociaţiile economice de profil ; practic, de pe aproape 2 500 ha cultivate cu legume, 2 800 ha de livezi şi peste 600 ha de vii pentru struguri de masă. În plus, I.L.F. Vaslui n-a pierdut din vedere că hotărîtor poate fi şi exemplul propriu şi şi-a organizat, pe 77 hectare, ferme de cîmp, solarii, precum şi o seră care se întinde pe nu mai puţin de 12 ha. Aici, la complexul de sere de la Bîrlad, sub conducerea competentă a inginerului **Octavian Lefter,** se obţin anual peste 4 milioane fire de răsaduri, precum şi mari cantităţi de legume extratimpurii, care se livrează pe piaţa internă şi la export.

Cu sprijinul acordat de Trustul judeţean al horticulturii, de celelalte organe agricole ale judeţului, unitatea a răspuns mai mult decît mulţumitor răspunderilor ce i-au fost încredinţate. Astfel se explică rezultatele cu care a încheiat anul 1982, cînd a preluat cu peste 3 000 tone mai multe legume şi fructe decît în 1981, sporindu-şi substanţial valoarea producţiei-marfă agricole şi industriale, desfacerea cu amănuntul şi exportul. Un rezultat firesc : de la pierderi, s-a ajuns la importante beneficii.

Directorul, inginerul **Ion Buzoianu,** şi el un om tînăr, energic, cu competenţă şi spirit gospodăresc unanim recunoscute, a ţinut să precizeze că, în depăşirea condiţiei precare pe care a avut-o unitatea la un moment dat, un rol important l-au avut o serie de măsuri întreprinse. Fluxul preluării, depozitării şi desfacerii a funcţionat fără sincope. S-a acordat toată atenţia industrializării, realizîndu-se peste 40 de sortimente de conserve, sucuri, pastă de tomate, marcuri, pulpe, fructe deshidratate, de certă calitate. S-a dat o mare atenţie folosirii ambalajelor. „Am apelat — spunea nu fără umor ing. Buzoianu, la unul dintre cei 3 R, care fac în prezent epocă, şi anume la recirculare". S-au organizat mai bine şi, pe această bază, s-au rentabilizat transporturile. În sectorul industrial, s-au mecanizat unele operaţiuni, s-a trecut la paletizare şi containerizare. Şi, nu în ultimul rînd, s-a manifestat toată grija pentru buna folosire a personalului muncitor şi creşterea calificării acestuia.

Aşa cum menţionam şi în introducere, noua revoluţie agrară îşi impune cadenţa, exigenţele. Ea implică aplicarea ştiinţei, organizare riguroasă, măsuri care se înscriu în conceptul de economicitate. Rezultatele obţinute de I.P.I.L.F. Huşi şi I.L.F. Vaslui, realizările obţinute în legumicultura şi pomicultura judeţului Vaslui rămîn ca o demonstraţie şi un îndemn.

M. BOGDAN

„BOMBA VERDE“

Pădurea tropicală: întrepătrundere, după legi aparent neștiute, de trunchiuri și crengi, înecată în marea vegetației abundente. Liane suple și robuste urcă din pămîntul mustind, străbat tufișurile arborescente și, prin aerul umed și înăbușitor, se încolăcesc pe tulpinile și ramurile copacilor, formînd o țesătură densă, aproape de nepătruns. Cu greu, soarele își strecoară razele prin desiș, stăvilit de bariera vegetației sub care domnește în cea mai mare parte obscuritatea. În această copleșitoare masă verde te sufocă mirosul de putreziciune al frunzișului căzut și al trunchiurilor în descompunere și, din loc în loc, izul pătrunzător al florilor tropicale. În aparentul haos verde, mișună o faună bogată, iar senzația de nepătruns este, ici-colo, risipită de luminișurile tăiate de oglinzile lacurilor sau cursurilor de apă.

Împărăție a arborilor înalți, palmieri, bananieri, bambuși, pădurea tropicală este numai la prima vedere un univers anarhic și de nepătruns. În realitate, vitalitatea ei debordantă urmează reguli bine stabilite, legi eterne și riguros încadrate în echilibrul naturii, al vieții pe Pămînt. Masa verde a pădurilor absoarbe din atmosferă bioxidul de carbon și, prin procesul intim al fotosintezei, elimină oxigenul, fără de care viața nu este posibilă. Este o „tehnologie“ veche de cînd lumea, pe care „învelișul verde al planetei“ o întrebuințează la o scară pe care nici o întreprindere creată de mîna omului nu o poate egala (100 de miliarde tone de carbon extrase anual din atmosferă și trecute din lumea nevie în cea vie).

Desigur, este destinul pădurilor, în general, de a fi „plămînii“ planetei, de a asigura oxigenul necesar existenței vieții pe glob.

Orice modificare brutală a regulilor ce guvernează existența pădurilor are repercusiuni serioase asupra climei, solului, a celor mai diverse domenii ale existenței și activității omului, în final, asupra calității vieții sale. Prin poziție geografică, prin însemnătate, pădurea tropicală ocupă, însă, un loc deosebit și este firesc interesul pentru soarta sa. Cu atît mai mult cu cît există serioase semnale de alarmă în legătură cu destinul pădurii de la tropice — regiune în care trăiesc peste 2/5 din populația globului.

Omul însuși este pe cale să aducă prejudicii ireparabile pădurii, în general, în special pădurii tropicale. Și, prin aceasta, să-și prejudicieze grav propriile interese. Cifre certe și serioase statistici demonstrează efectele dezastruoase ale defrișărilor fără măsură la care a fost supusă pădurea tropicală. Se apreciază, astfel, că la începutul secolului al XIX-lea existau cel puțin 3,5 miliarde hectare de pădure tropicală. La ora actuală, cea mai mare parte a acestor păduri a fost distrusă pe o suprafață de circa două miliarde hectare, care s-au transformat în terenuri neproductive și deșertice. Hectarele rămase (circa 1,5 miliarde) sînt amenințate de exploatările forestiere anarhice și de practicile agriculturii itinerante.

De secole, terenurile agricole au fost asigurate, îndeosebi în aceste zone, prin defrișări, dar, de la o vreme, sub presiunea unei populații tot mai numeroase ritmul desființării pădurilor a crescut în-

grijorător, iar fertilitatea solului a scăzut într-un ritm de asemenea îngrijorător datorită exploatării neraționale. Totodată, exploatările forestiere s-au intensificat considerabil ; pe scară mondială, exporturile de lemn tropical spre țările industrializate s-au triplat în deceniul 1962–1972. Apoi, această exploatare a devenit selectivă, limitîndu-se, în bună parte, la arbori de mare valoare comercială. Esențele de mai mică valoare au cîștigat, astfel, teren, pădurea pierzîndu-și, progresiv, calitatea. Se prevede că, la nivelul actual de exploatare, cea mai mare parte a pădurilor tropicale va dispărea în deceniile imediat următoare, fiind înlocuite de o vegetație fără valoare.

Ignorarea, voită sau nu, a însemnătății deosebite a pădurii tropicale nu mai poate fi tolerată — atrag atenția experții. Datele furnizate de oameni de știință și instituții specializate relevă implicațiile profunde și grave ale tăierii în neștire a pădurilor. 21,5 hectare de pădure pier în fiecare minut ; în fiecare an, sînt defrișate păduri ce reprezintă suprafețele însumate a trei Elveții. Din pămîntul astfel dezgolit, ploile și apoi vînturile, mai ales vînturile, rad ca un cancer și fostele jungle se transformă în deșerturi, seceta cuprinde regiuni tot mai întinse, taifunurile se înmulțesc și inundațiile fac ravagii.

Potrivit specialiștilor, distrugerea pădurilor tropicale se numără printre cauzele inundațiilor catastrofale din India, secetei din Indonezia, scăderii nivelului apelor în Canalul Panama, reducerii producției centralelor hidroenergetice din Filipine sau ruinei fermelor din Haiti. Efecte, așadar, multiple și catastrofale.

Întruniți, nu de mult, în insula indoneziană Bali, cîteva sute de specialiști din întreaga lume au tras, din nou, un serios semnal de alarmă. Miliarde de tone de sol fertil sînt pierdute, anual — au arătat ei — datorită despăduririlor și proastei gestiuni a pămînturilor. Aproximativ 1 000 de specii de animale și circa 25 000 specii de plante — multe dintre ele binecunoscute pentru aportul în alimentație și pentru utilizarea în îngrijirea sănătății — sînt pe cale de dispariție. De pildă, chiar în insula Bali, unde s-a desfășurat întrunirea experților — meleag pe care un participant îl denumea ca „unul din cele mai frumoase și binecuvîntate de natură locuri de pe pămînt" — tigrul și alte animale sînt considerate ca dispărute.

În zonele despădurite crește gradul de poluare a apei și se accelerează procesul de eroziune a solului, schimbările de climă reclamă costisitoare schimbări în tehnologia lucrării pămîntului. În lipsa ploilor obișnuite, arii largi trebuie udate artificial. Sau, după secete puternice, urmează ploi torențiale, ce înecă recoltele.

Este ușor de înțeles ce înseamnă toate acestea pentru viața și așa complicată a milioanelor de dezmoșteniți ai soartei care populează tocmai regiunile sărace ale globului, unde pădurile sînt tăiate masiv. Fiindcă se taie cu precumpănire în sud, în „centura" săracă a lumii, unde aurul verde este devalorizat prin jocul nemilos al actualelor relații economice mondiale. Scăderea producției alimentare în această parte a lumii este, astfel, numai una din numeroasele consecințe ale dispariției vertiginoase a hectarelor de „aur verde".

Desigur, implicațiile pierderilor pe care le reprezintă despăduririle, inclusiv datorită risipei și valorificării ineficiente sau incomplete a acestei prețioase resurse, care este lemnul, sînt deosebit de complexe. „A salva pădurea tropicală nu este un lux, ci o necesitate pentru întreaga lume — sublinia Charles de Haes, director general al «World Wildlife Fund». Din nefericire — argumenta el — răul este un fel de bombă cu efect întîrziat, cunoscut doar de elita științifică". Era menționată, în acest sens, necesitatea ca preocuparea pentru „dezamorsarea bombei verzi" a pădurilor tropicale și oprirea diminuării resurselor forestiere ale planetei să cîștige noi adepți.

LIANA NICHIFOR

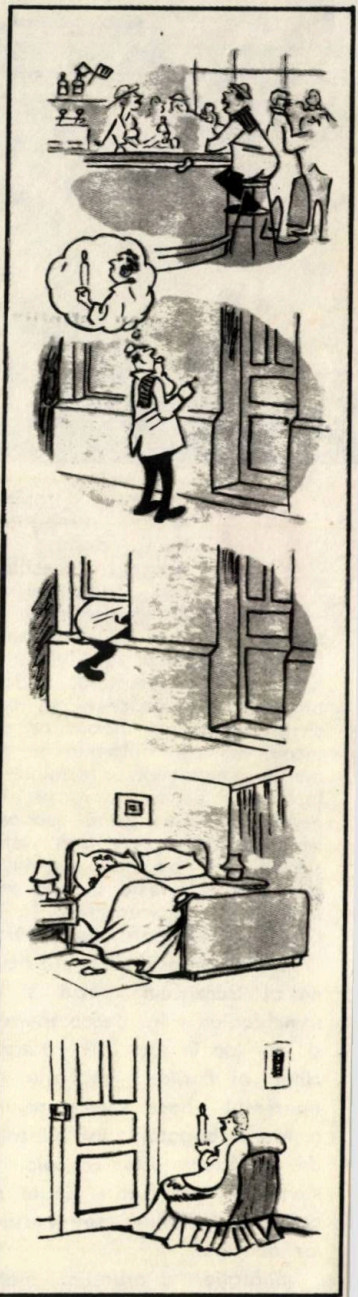

FĂRĂ CUVINTE

Sîntem singuri, în Univers, sau mai există pe undeva fiinţe civilizate, fiinţe care gîndesc? – iată o întrebare care înflăcărează imaginaţia, emoţionează. Dar dincolo de stimularea imaginaţiei şi de emoţie, ea reprezintă o ipoteză ştiinţifică pe care unii, mulţi, o susţin, iar alţii o combat.

Care sînt argumentele, care sînt contraargumentele participanţilor la această dezbatere ce nu ne vom feri s-o numim cosmică?

IPOTEZE

În căutarea fiinţelor gînditoare din univers

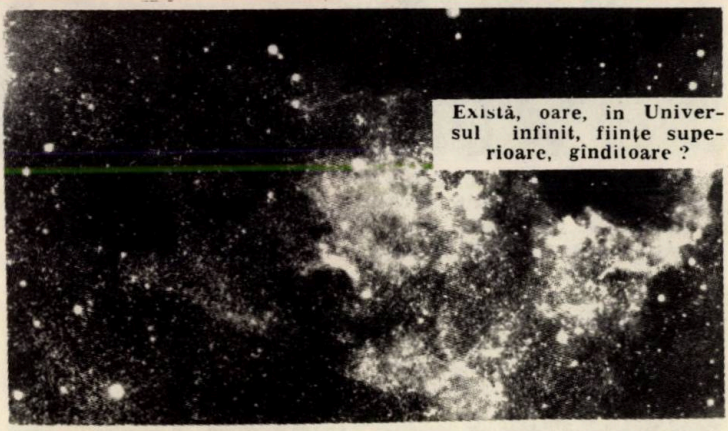

Există, oare, în Universul infinit, fiinţe superioare, gînditoare?

Viaţa, pe Pămînt, e... pămînteană

„Din cele arătate mai sus, nu rezultă nicidecum că Pămîntul este unicul sediu al vieţii (...). Chiar şi în galaxia noastră, care cuprinde aproximativ 150 de miliarde de stele, pot exista sute de mii de planete pe care apariţia şi dezvoltarea vieţii sînt posibile. În Universul nesfîrşit trebuie să existe un număr infinit de planete locuite".

Am citat ultimele rînduri — concluzia — unei cărţi pe care autorii ei, academicianul sovietic A.I. Oparin şi cercetătorul V.G. Fesenkov, au intitulat-o „Viaţa în Univers". Firește, pentru a afla dacă undeva, în Cosmos, există fiinţe superioare, gînditoare e nevoie să se ştie, mai întîi, dacă viaţa a putut să mai apară şi altundeva decît pe Pămînt. Iar mai înainte, cum s-a născut acest fenomen aici, pe planeta noastră.

Aşadar, cum?

În 1924, A.I. Oparin a elaborat o teorie — nu vom stărui asupra ei, deoarece a fost expusă pe larg în lucrarea amintită, apărută şi în românește — teorie care, în bună măsură, a fost verificată prin îndrăznețe experienţe de laborator de americanul Stanley Miller, în 1953. Verificarea a dus la concluzia că **este posibil** ca viaţa să fi apărut pe Pămînt ca încununare a unui proces natural, în condiţiile existente cu patru miliarde de ani în urmă şi nu ca rezultat al unui „import" de pe alte planete.

Totuşi, anumite „cărămizi" din care e constituită materia vie se găsesc şi în spaţiul extraterestru. Cercetarea minuţioasă a cometelor şi a meteoriţilor din sistemul nostru solar, precum şi a norilor de pulberi din întreaga galaxie în care ne aflăm au arătat, încă din anul 1968, existenţa, în spaţiu, a unor molecule de apă, acid cianhidric, aldehidă formică, cianoacetilenă şi altele, în total cîteva zeci de molecule. Dintre acestea, primele patru, amintite mai sus, sînt cele mai importante, deoarece au un rol hotărîtor în sinteza aminoacizilor şi, în general, a materiei vii.

Fără îndoială, căderea unui meteorit, în apropiere de Murchison, în Australia, în 1969, poate fi considerată un eveniment cosmic de mare însemnătate, deşi pentru marele public ea a trecut aproape neobservată. Meteoritul de care e vorba conţinea nu mai puţin de cinci aminoacizi care intră, în mod obişnuit, în structura chimică a celulelor vii de pe Terra! Un anumit indiciu bine cunoscut de specialişti a creat certitudinea că aceste substanţe erau de origine cosmică. De aici, teoria larg acceptată cu privire la caracterul universal al evoluţiei chimice naturale, de la forme simple la forme complexe, la molecule capabile de

metabolism şi de reproducere, într-un cuvînt, la cele dintîi forme ale vieţii.

Particule nucleare vii?

Aşadar, viaţa poate să fi apărut şi în alte puncte ale Universului. Sub ce chip ?

De exemplu, pe temelia chimică a unor compuşi ai siliciului şi nu ai carbonului, aşa ca pe Pămînt, sau chiar pe baza unor procese necunoscute de noi, în condiţii care, pe planeta noastră, ar fi considerate neprielnice vieţii. Dar imaginaţia specialiştilor nu se opreşte aici. Unii văd posibilă existenţa vieţii sub forma unor colonii de insecte care, privite din exterior, s-ar prezenta ca o asociere într-un puternic creier unic. Alţii — sub chipul unor organisme cu potenţial electric, supraconductoare, iar alţii văd cu putinţă apariţia vieţii la nivelul particulelor nucleare de bază.

Din toată această dezbatere, din hăţişul de ipoteze, un lucru pare cert : cunoştinţele oamenilor se mărginesc la **o anume** formă de viaţă, aceea care s-a născut pe Terra. Aceasta — este de părere comentatorul american Henry T. Simmons — reprezintă un puternic îndemn de a lua în considerare problema pe baza datelor pe care le cunoaştem cel mai bine.

Se poate considera că această limită a cunoştinţelor umane — fără îndoială vremelnică — defineşte, prin forţa lucrurilor, aria teoretică de investigaţie. Altfel spus, căutăm o formă de viaţă asemănătoare cu a noastră şi o căutăm acolo unde condiţiile par să-i fie prielnice : temperaturi şi presiuni favorabile, existenţa apei etc.

Civilizaţie = energie

Pornind de la ipoteza că viaţa a mai apărut şi pe alte corpuri cereşti, se pune întrebarea care sînt condiţiile necesare evoluţiei vieţii pînă la formele ei superioare, inteligente. Aceste condiţii se înscriu, mai presus de toate, în timp. O civilizaţie superioară celei pămîntene — căci numai o astfel de civilizaţie şi-ar putea face cunoscută prezenţa în Univers — trebuie să se afle pe o planetă mai veche decît Pămîntul, deci să aibă o vîrstă mai mare de patru miliarde şi jumătate de ani. Astrofizicianul sovietic N.S. Kardaşev a propus chiar o clasificare a unor asemenea civilizaţii, clasificare bazată pe cantitatea de energie pe care sînt capabile s-o producă. Astfel, Pămîntul, cu 6 000 000 de milioane de waţi, ar fi o civilizaţie de tipul I. O civilizaţie de tipul II ar produce o cantitate de energie egală cu cea a unei stele mijlocii, ca Soarele nostru, şi anume, 100 de miliarde de miliarde de waţi, în timp ce tipul III ar corespunde cu un disponibil de energie în waţi exprimat prin cifra 10 urmată de 36 de zerouri, echivalînd cu puterea debitată de o galaxie întreagă.

Un alt om de ştiinţă, astrofizicianul american Carl Sagan, propune o altă clasificare a eventualelor civilizaţii extraterestre, şi anume, după cantitatea de informaţie pe care o deţin. Dar, dincolo de clasificări, Carl Sagan afirmă că, în momentul de faţă, în galaxia noastră ar exista pînă la un milion de civilizaţii cu caracter tehnic.

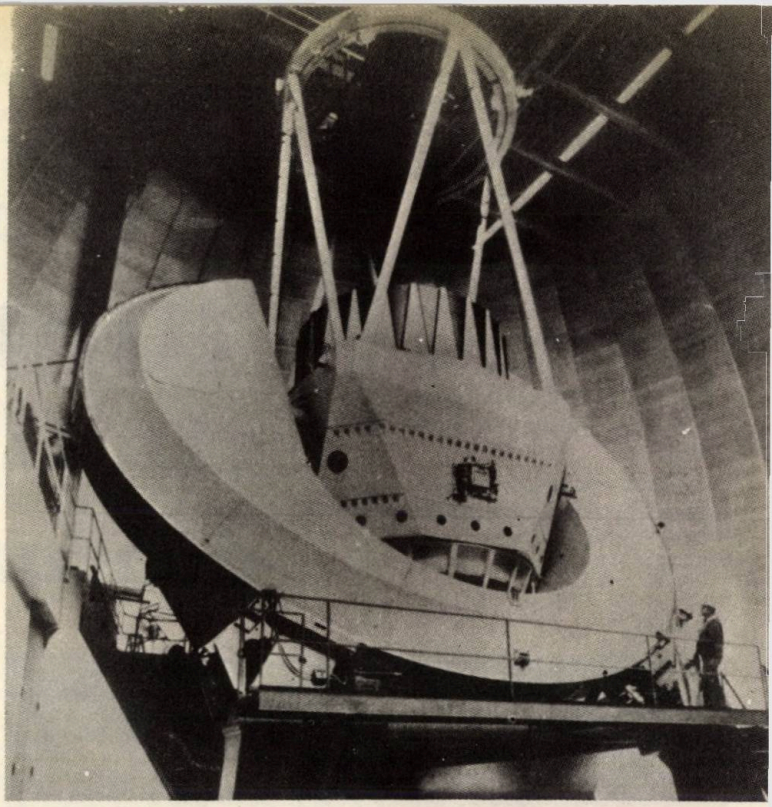

Radiotelescoape uriaşe pindesc zi şi noapte apariţia unui semnal, a celui mai mic semnal inteligibil de la o eventuală civilizaţie extraterestră

Şi dacă nu le pasă de noi?...

Dar, aşa cum e firesc în ştiinţă, nu toţi cercetătorii sînt de acord cu existenţa civilizaţiilor extraterestre. Unul dintre cei care se pronunţă categoric este profesorul de matematică şi fizică teoretică Frank J. Tipler, de la Universitatea Tulane, din New Orleans.

Unul dintre cele două argumente majore ale lui Tipler pornește de la calculele unui alt om de știință, F.D. Drake, care, încă din 1960, a elaborat o formulă pe baza căreia să se calculeze probabilitatea ca, într-un sistem solar dat, să existe o specie inteligentă ce ar căuta să intre în contact cu alte specii inteligente din Univers. Folosind această formulă — nu vom stărui asupra ei —, Tipler a calculat și rezultatul a fost cifra 1. Așadar, în galaxia noastră, care conține peste 100 de miliarde de stele, nu există decît o singură specie inteligentă care să încerce a stabili o legătură cu alte specii. Care să fie, oare, această specie ? Ghici, ciupercă ! Care alta decît specia umană de pe Terra ?

Făcînd abstracție de logică — e mult mai greu să demonstrezi că ceva nu există decît contrariul — li s-ar putea reproșa lui Tipler și altora că au în vedere numai ființe inteligente cu un nivel mai înalt decît al nostru. Dar dacă acestea s-ar afla într-un stadiu inferior, să zicem, la nivelul atins de pămînteni în urmă cu numai 100 de ani ? Tot ființe gînditoare, dar la un nivel al tehnicii care nu le permite decît să gîndească despre alte ființe din Cosmos și nu să acționeze. Și pe planeta noastră oamenii și-au pus problema cu mult, foarte mult înainte de inaugurarea erei cosmice — au ridicat-o și Democrit și Aristotel — dar posibilitatea practică de a căuta un răspuns abia dacă mijește astăzi.

Pe de altă parte, e posibil ca civilizații tehnice să fi existat, iar acum să fi dispărut, tot astfel cum e cu putință — de ce nu ? — să existe și acum și să nu se sinchisească de eventuale replici ale lor în Univers...

Alo, aici Pămîntul! Da — vine răspunsul peste... 1200 de ani

La astfel de probleme și la multe altele încă au încercat să găsească răspunsuri savanții care s-au reunit, în 1971, în R.S.S. Armeană, la un congres — cel dintîi — consacrat comunicării cu inteligența extraterestră. Tema principală a dezbaterilor a fost, bineînțeles, existența unor civilizații în Univers. Deși însăși convocarea congresului a însemnat un început de acceptare a ideii, mulți dintre participanți au ezitat să se alăture ipotezei cercetătorului american Carl Sagan, potrivit căreia Pămîntul, oamenii, departe de a fi un caz unic în Cosmos, reprezintă mai degrabă un caz banal, obișnuit.

Și, întrucît problema nu și-a găsit soluția — era și greu, fără îndoială —, congresiștii au luat în discuție un alt aspect al lucrurilor, mai bine stăpînit de știință, și anume, dacă avem posibilitatea de a intra în legătură cu alte ființe inteligente, în cazul că acestea există. Pornind de la calculele americanului Sebastian von Hoerner, se consideră că între două civilizații posibile din Univers distanța medie este de 6 milioane de milioane de kilometri sau drumul pe care îl parcurge lumina, cu viteza ei știută, în 600 de ani. Cu alte cuvinte, dacă pe Pămînt ar fi detectate semnale radio emise de o societate planetară oarecare, iar noi am răspunde pe dată, ar trebui să treacă șase veacuri pînă cînd mesajul nostru ar ajunge la destinatari. Iar pînă să primim confirmarea recepționării mesajului ar fi nevoie de alte șase secole ! Iată de ce, din punctul nostru de vedere, al pămîntenilor de astăzi, comunicațiile cu o lume necunoscută nu se pot, eventual, stabili decît în sens unic : ori recepționăm noi un semnal emis cu sute de ani în urmă, ori ne vor recepționa pe noi alții, peste tot atîta vreme.

Cine va găsi „sticla" aruncată în oceanul cosmic?

Oricum, radioastronomi din diverse țări stau, 24 de ore din 24, cu „urechile" lor radiotelescopice ciulite, pîndind semnale din Univers. Pînă acum, așteptarea a fost zadarnică. Între altele și pentru că aria de investigație nu atinge nici măcar 100 de ani-lumină și include doar 500 de stele. După părerea optimiștilor, distanța de ascultare ar trebui mult mărită, iar numărul stelelor supravegheate sporit : pînă la 100 000, după Sagan, pînă la 3 milioane, după von Hoerner.

Între timp, oamenii de știință au recurs la o altă soluție, ceva mai... primitivă, care ar putea să pară o glumă, dacă nu ar fi foarte serioasă, și anume, aceea de a arunca, în oceanul cosmic, o „sticlă" purtînd un mesaj de pe Pămînt, mesaj adresat unor eventuali... găsitori. El a fost plasat pe nava spațială americană „Pioneer"-10, lansată la 3 martie 1972 pe o traiectorie ce trece prin apropierea planetei Jupiter, pierzîndu-se apoi în Univers. Mesajul — o placă de aluminiu de 15x22,5 cm, acoperită cu un strat de aur — este formulat în singurul limbaj care ar putea fi comun cu al altor ființe gînditoare : limbajul științei. De aceea, pe placa amintită sînt gravate diverse scheme ale mișcării protonului și electronului unui atom de hidrogen — elementul chimic cel mai abundent în galaxia noastră —, apoi înălțimea navei „Pioneer", Soarele și planetele sistemului nostru solar, traiectoria navei, precum și diverse indicații cu ajutorul cărora se pot calcula locul și anul lansării mesajului. În sfîrșit, pe placă sînt gravate două desene înfățișînd două ființe umane : un bărbat și o femeie, singurele despre care expeditorii cred că vor reprezenta adevărate enigme pentru savanții altei lumi...

Acum, nava spațială se află în drum spre... nicăieri sau spre o epocală întîlnire cu reprezentanții vreunei civilizații extraterestre. Pînă la cea mai apropiată stea ar avea de călătorit vreo 80 de mii de ani. Să așteptăm, deci...

ADRIAN COSTA

Alma Mater a podgoriilor din MOLDOVA

În zilele cînd acest almanah pornește spre cititor, cadrele didactice și elevii liceului agroindustrial din Huși ne pregătim, cu emoție, să sărbătorim 75 de ani de la înființarea instituției noastre, despre a cărei valoare **Nicolae Iorga** spunea, în 1931 : **„În Alma Mater a podgoriilor din Moldova se practică un legat spiritual și profesional cum rareori găsești în altă parte".**

Înființată în 1908, prin hotărîrea Congresului viticultorilor și vinificatorilor din județul Fălciu, școala de viticultură „Dimitrie Cantemir" și-a asumat încă de la început răspunderea împletirii cît mai strînse a învățămîntului cu producția și cercetarea. Prin strădaniile unor entuziaști ca ing. **Gheorghe Gheorghiu,** primul director, ale ilustrilor cercetători **Constantin Hogaș** și **Gheorghe Bălțatu,** școala și-a organizat o fermă didactică experimentală și de producție în care teoria își găsea o temeinică aplicare practică. S-a început extrem de modest, cu doar opt elevi, pentru ca în cîțiva ani numărul acestora să sporească continuu, ca și dotarea cu ceea ce se cerea desfășurării procesului de învățămînt, producție și cercetare. În anii '30, savantul **Gh. Ionescu-Sișești** aprecia școala din Huși ca fiind **„...primul centru de cercetări științifice viti-vinicole din România, transformînd ferma într-o adevărată bază experimentală viti-vinicolă".**

Rog cititorii să-mi îngăduie să menționez cîteva din prioritățile cu care școala noastră se mîndrește. Ea a devenit, în 1927, prima filială pentru Moldova a Institutului de Cercetări Agronomice al României (I.C.A.R.), în cadrul ei fiind înființată o stațiune complexă de cercetări viticole, enologice și de avertizare a manei ; la Huși a fost înființată prima pepinieră viticolă din Moldova și tot aici, în 1909, s-a organizat prima vinotecă națională. În 1924, prof. ing. Constantin Hogaș a „descoperit și botezat" pentru prima dată, Zghihara de Huși și Busuioaca de Bohotin, vinuri devenite celebre.

Dar perioada cea mai înfloritoare și roditoare din viața școlii noastre este cea din anii construcției socialiste, cînd baza materială de învățămînt, producție și cercetare, pe profile și meserii a atins un asemenea nivel de dezvoltare la care înaintașii noștri nici nu se puteau gîndi. Liceul nostru are în prezent 1 653 de elevi, fiind cel mai mare din rețeaua Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Dispunem de cinci construcții pentru studiu, de 17 laboratoare și cabinete, ferma didactică experimentală (avînd plan propriu de cercetări) se întinde pe 15 hectare, iar ferma școlară de producție (cu plan propriu de venituri și cheltuieli), pe aproape 50 de hectare. Sînt dovezi dintre cele mai elocvente ale grijii partidului și statului nostru pentru crearea tuturor condițiilor de dezvoltare la un nivel superior a acestui important sector al agriculturii care este viticultura. Ferma de producție a liceului, plantată și îngrijită de elevi, a dat în 1982 o producție medie de 15 000 kg struguri la hectar, iar sectorul de cercetare are în studiu ori finalizate peste 30 de teme privind soiurile de plante horti-viticole, bolile acestora, raionarea și microraionarea optimă a sortimentelor de soiuri viticole, tehnologia producerii materialului săditor pentru extinderea viilor pe rădăcini proprii etc.

În perioada existenței sale, școala noastră a fost absolvită de peste 5 200 de viticultori-vinificatori, horticultori, mecanizatori și de alte specialități, marea lor majoritate fiind pregătiți în anii noștri. Mulți dintre ei sînt conducători de întreprinderi de profil, cercetători și cadre universitare. Și în continuare sîntem hotărîți să depunem toate eforturile pentru a răspunde prin fapte marilor îndatoriri ce ne-au fost încredințate în dezvoltarea puternică a viticulturii românești.

Dr. ing. AVRAM D. TUDOSIE
director adjunct

AMAZONIA — între utopie și realitate

Imens teritoriu de peste șapte milioane de kilometri pătrați, Amazonia — uriaș bazin fluvial, acoperit de cea mai întinsă pădure tropicală — se află pe patru cincimi din teritoriul Americii Latine. Opt țări își împart acest teritoriu, dar Braziliei îi revine cel mai mult : 63 la sută. Nu puține au fost încercările de a „stăpini infernul verde" brazilian, de a-i valorifica numeroasele bogății printre care : lemn, petrol, minereu de fier, magneziu, bauxită, aur, diamante, uraniu, la toate acestea adăugîndu-se solul fertil. Uneori, a fost vorba doar de aventuri, azi căzute în uitare, alteori însă succese importante s-au înscris în lupta cu jungla. Amazonia braziliană s-a dovedit necruțătoare cu cei ce și-au supraestimat forțele, dar generoasă cu cei care au știut să o cunoască, să înțeleagă regulile existenței sale, folosindu-le.

Evocînd cîteva dintre „aventurile" amazoniene, agenția „France Presse" amintea, de pildă, proiectul „Forlandiei", pe care Henri Ford îl realizase, la mijlocul anilor '20, la sud de orașul Santarem, în ideea de a „inunda" lumea cu cauciuc natural. Azi, doar un vechi „Ford", model „T", ruginit și aproape înghițit de vegetația abundentă, mai amintește de „Forlandia", obligată, în anii imediat următori celui de al doilea război mondial, să dispară, din cauza unei boli a arborilor de cauciuc, ca și a concurenței producției din Asia. Nedescurajat de eșecul lui Ford, un alt magnat american, miliardarul Daniel Ludwig a lansat cel mai mare proiect amazonian : amenajarea a două milioane de hectare pentru silvicultură și cultura orezului. Gigantica plantație de pe fluviul Jari a costat prea mult chiar și pe bogatul său proprietar. Totul a fost vîndut, anul trecut, unui grup de 23 de întreprinderi braziliene.

Pentru brazilieni, valorificarea resurselor amazoniene nu este însă o aventură, ci un serios pariu, în care miza o reprezintă înfrîngerea stării de subdezvoltare. „Amazonia este ultima noastră frontieră și viitorul nostru rezidă, la bine și la rău, în stăpînirea ei" — considera un ziarist brazilian. Riscurile exploatării Amazoniei nu sînt ignorate, după cum din unele evaluări ale șanselor nu lipsesc notele de scepticism. Dar epopeea amazoniană continuă. Faimoasa autostradă „Transamazonia", a cărei construcție a însemnat mulți bani și multe suferințe, a devenit fapt împlinit, realizînd, pentru prima oară, visul Braziliei de a uni, prin căi terestre, vastul său teritoriu. Creșterea vitelor, pescuitul, precum și cultivarea unor plante au fost domenii în care s-au înregistrat succese. În acest sens, un aspect care a stîrnit îngrijorarea economiștilor, ecologiștilor și altor specialiști a fost impactul defrișărilor haotice și abuzive la care se dedau fermierii coloniști în pădurea tropicală pentru degajarea de terenuri agricole. Temerile cele mai serioase au fost exprimate însă față de activitatea societăților multinaționale, care participă, în prezent, la aproape toate sectoarele dezvoltării Amazoniei : agricultură, sectorul forestier, creșterea animalelor, industrie. „Noi știm ceea ce nu trebuie făcut în Amazonia. Dar este, adesea, tocmai ceea ce marile firme fac pe scară largă" — declara un responsabil al F.A.O., reprezentînd organizația în cadrul unui proiect forestier, pus în lucru în comun cu guvernul brazilian.

Reușite s-au obținut în domeniile extracției și prelucrării minereurilor. La Para, în Amazonia orientală, va fi ridicat cel mai mare centru minier și industrial din Brazilia, el urmînd să fie, în același timp, unul din cele mai mari centre din întreaga Americă Latină. (la Para se află cel mai important zăcămînt mondial de fier: rezerve apreciate la 18 miliarde de tone de minereu). Regiunea posedă, de asemenea, magneziu, nichel, etan, aur, plumb, zinc, argint, crom. În apropiere, se înalță un imens baraj, care, cu rezerva sa de 43 miliarde metri cubi de apă, va furniza opt milioane kW începînd din 1988. Două din cele 12 turbine ale sale vor alimenta un complex pentru producerea de alumină și aluminiu. Bauxita va fi furnizată de zăcămintele aflate într-o zonă situată mai la nord ; extracțiile asigură, în prezent, o producție de trei milioane tone anual. Mari societăți exploatează, de asemenea, în această zonă, 140 000 hectare pentru creșterea vitelor, altele sînt interesate de o altă bogăție locală : nuca de Amazonia, „castanha de Para". Anul trecut, o armată de căutători au izbutit să smulgă o cantitate impresionantă de aur și pietre prețioase. La Serra Palada, de pildă, în luna iulie, Lindomer de Sousa, 33 de ani, a găsit o pepită de 7,5 kg.

Dar lista bogățiilor amazoniene este nelimitată, permițînd visului să se îmbine cu realitatea. Cu o singură condiție : să fie luate toate măsurile ca Amazonia să nu devină o „cutie a Pandorei" în loc de a fi un imens cufăr al comorilor.

L. N.

SFATURI PRACTICE

IZOLĂRI ŞI AMENAJĂRI (decorative) ÎN LOCUINŢĂ

La cererea mai multor cititori ai almanahului nostru, editat anul trecut, continuăm să publicăm alte soluţii privind amenajarea locuinţelor.

În oricare încăpere şi chiar pe unii pereţi din exterior (logii, balcoane, verandă etc.) pot fi realizate acoperiri totale sau parţiale cu plăcuţe ceramice (faianţă), fie urmărind un desen uniform (potrivit modelului imprimat pe faianţă), fie realizînd un mozaic cu intenţii artistice. Plăcuţele, de diferite dimensiuni, culori, cu sau fără desene, pot fi procurate de la magazinele cu articole sanitare. Fixarea lor pe perete se face scobind tencuiala pe o adîncime de circa 2 mm şi lipindu-le apoi cu o pastă moale făcută din ipsos şi apă cu un adaos de 300 g aracetin la 1 kg pastă de ipsos. Pentru a realiza un mozaic care reprezintă un desen mai dificil, acesta se schiţează mai întîi pe o coală de hîrtie la dimensiuni identice cu cel care va fi pe perete (1/1). Coala cu desenul se aşază pe duşumea şi i se trasează zonele de diferite culori. Pe acestea se instalează provizoriu toate plăcuţele ceramice, în culorile corespunzătoare, aşa cum vor fi lipite pe perete. După aceasta, desenul se schiţează pe perete (folosind eventual o copie cu indigo a celui dintîi) şi se începe lipirea plăcuţelor, una cîte una, în ordinea în care sînt ridicate de pe copia de jos. După uscare, se spală de resturile pastei cu un tampon textil înmuiat într-o soluţie apoasă de detergent şi se freacă folosind alt tampon uscat şi curat. Dacă peretele este placat cu faianţă monocoloră, pe aceasta se poate desena orice, folosind culori obişnuite de apă (acuarelă, guaşă, tempera) preparate cu puţin aracetin, sau culori de ulei obişnuite în pictură.

VARIANTĂ. Cu scop exclusiv decorativ, pe perete pot fi montate grupaje din cîte 6—12 plăci de faianţă monocoloră, de dimensiuni obişnuite (cu latura de 15 cm) sau mai multe de format mic, care să alcătuiască fondul de expunere a unor obiecte : ceramică, lucrări în lemn sau metal, aplice cu lămpi electrice, ghivece cu flori naturale etc. Cuiele necesare pot fi bătute în spaţiile dintre plăcile de faianţă.

Mai simplu se realizează asemenea montaje (din plăci mai mari) sau mozaicuri (din bucăţele mărunte) folosind, în locul ceramicii, folie de linoleum. Aceasta se vinde fie sub formă de metraj, fie în plăci pătrate cu latura de 33 cm. Pot fi tăiate cu foarfeca, lama sau cuţitul de cizmărie. Avantajul acestui material este că din el se decupează uşor o formă desenată în prealabil, care apoi poate fi lipită în întregime, sau din cîteva secţiuni mari de culori diferite. Lipirea pe perete se face, de asemenea, foarte uşor cu un adeziv plastic (prenandez, lipinol etc.), ca şi pe duşumea. Pentru mai multă siguranţă, bucăţile pot fi fixate suplimentar (provizoriu sau definitiv) cu cîteva cuie de oţel (încadrate eventual în desen). Simplu şi de efect se montează un mozaic „în şah" din plăci cu latura de 33 cm (folosind cuie de oţel) pe cîte un perete din bucătărie (lîngă chiuvetă sau maşina de gătit), verandă, logie, balcon sau în camera copiilor — unde există pericolul ca pereţii să fie „pictaţi" sau zgîriaţi.

O bună izolare fonică (în parte şi termică), dar mai ales un reuşit efect artistic se obţin prin atîrnarea pe pereţi a unor covoare româneşti de mari dimensiuni. Pot fi alese fie piese cu desene geometrice (care sînt mai ieftine), fie cu desene florale. Splendide sînt, de pildă, covoarele olteneşti care pot fi procurate de la magazinele cu articole de artizanat. În mod asemănător se poate proceda cu cergi maramureşene din lînă flauşată. De exemplu, o cergă poate fi expusă în dormitor pe peretele de lîngă pat, iar alta asemănătoare va fi folosită drept cuvertură sau va fi aşternută pe jos ca o mochetă foarte călduroasă, peste parchet sau linoleum, ori deasupra unui covor mai simplu (de iută). Pe pereţii mai mici (unde sînt uşi sau ferestre) pot fi aşezate carpete cu desene asemănătoare.

Pentru a da impresia de profunzime unor încăperi mai mici (de exemplu unui hol sau dormitor) şi pentru a le spori gradul de luminozitate, se folosesc oglinzi. Acestea se procură, de la atelierele care montează geamuri, sub forma unor bucăţi mari, care au de obicei dimensiunile de 160/60 cm. Ele vor fi instalate pe peretele din fund al încăperii. Suprafaţa lor trebuie să acopere cel puţin 70% din cea a peretului respectiv şi să fie aşezate la mijlocul acestuia. Montarea se face pe dibluri de lemn (la colţurile fiecărei bucăţi de oglindă), sau prin aşezarea într-o semi-ramă, adică două bucăţi late de scîndură, prevăzute cu şanţ de alunecare (ca la geamurile unor bufete), fixate în părţile de sus şi jos ale oglinzilor. În spa-

tele lor se așază coli de carton riglat sau mucava, prinse în cuie de tapițerie. Toate sursele de lumină artificială (lustră, aplice, lampadar) se reflectă în oglindă și sporesc astfel luminozitatea încăperii, ceea ce favorizează un consum redus de energie electrică. Pentru a spori efectul decorativ, deasupra oglinzii se poate monta o galerie, pe care se instalează o perdea fină, subțire, din două foi, care acoperă marginile laterale ale oglinzilor. Astfel se dă impresia unei mari ferestre. Desigur, pe lîngă efectele estetice și de luminozitate, oglinda servește și scopurilor ei firești, permițînd ca persoanele să se poată vedea în întregime. Costul unei asemenea amenajări este mai redus decît ar putea părea la început, metrul pătrat de oglindă obișnuită fiind relativ ieftin, iar instalarea se poate face de fiecare.

Pentru decorarea originală a unui perete, cu cheltuieli minime, se poate folosi plasă de sîrmă împletită, cu ochiuri mari, din aceea întrebuințată în mod obișnuit la garduri. Peretele liber (din hol, logie, balcon, bucătărie etc.) se îmbracă în întregime cu o asemenea plasă, fixată numai la capetele laterale (dreapta-stînga) pe cîte o șipcă de lemn (montată pe dibluri introduse în pereți). Înainte de montare, plasa va fi vopsită (cu vopsea duco sau de ulei) într-o singură culoare, sau în două, ca o tablă de șah, ori după propriul gust. Pe această plasă pot fi prinse apoi (cu simple cîrlige de sîrmă, sau șnururi, ace de siguranță etc.) nenumărate obiecte decorative : tablouri, obiecte din ceramică, lemn, sticlă, textile, ghivece cu flori, aplice electrice etc. De pildă, astfel poate fi expusă o colecție de străchini sau de linguri de lemn.

TAVANUL

Pentru a spori gradul de iluminare a unei încăperi, se montează pe tavan, deasupra lustrei, un panou pătrat alcătuit din 2—4 bucăți de oglindă. Fixarea lor se face cu ajutorul unor clame de tablă îndoită în formă de U. Partea dinspre tavan se montează cu șuruburi sau cuie, iar cea din față se îndoaie peste sticla oglinzii. Dacă se urmărește și un scop decorativ, suprafața oglinzilor va fi mărită la aproximativ doi metri pătrați. Astfel se dă impresia unei înălțimi sporite a camerei și se realizează un efect de imagini caleidoscopice.

Tot cu scop decorativ, sau pentru izolalare fonică față de zgomotul de la etajul superior, pe tavan pot fi montate, ca și pe pereți, bucăți de mochetă, linoleum, tapet, materiale textile, plăci lemnoase etc.

Fără cuvinte
Din almanahul ziarului „LIBERTATEA" — R.S.F. Iugoslavia

Scriitori despre scriitori

Mulți dintre scriitorii noștri clasici au scris adesea despre alți meșteri ai condeiului din trecut sau contemporani cu ei cuvinte de caldă admirație, ori simple povestiri despre prieteni și timpul petrecut împreună. În cele ce urmează vă prezentăm cîteva astfel de texte și vă rugăm să identificați, pentru fiecare în parte : cine este cel care a scris și despre cine este vorba.

1. „...mi-i cartea de căpătîi și de cîte ori îl deschid mi se umple sufletul de plăceri rare".

2. „Acei care ca dînsul, în tot cursul unei existențe de luptă au fost însuflețiți numai de nobila simțire a amorului de patrie și care au visat și au lucrat cu neîncetare la reînvierea și mărirea neamului lor, merită să atragă respectul și simpatiile urmașilor".

3. „Eu, de cîte ori aud doina, îmi pare că aud Moldova plîngînd după slava sa cea veche".

4. „Încîntat de trecutul românilor și de marile lui destoinicii, el era scîrbit de prezentul, după părerea lui, urît, admira pe bătrîni și se uita cu însuflețire în viitorul luminos".

5. „Pentru asta întrebuințează nu numai mijloace simple și elegante de exprimare, ci un depozit secular al neamului, zicători de o mare bogăție și de o intensă frumusețe poetică...".

(Răspunsurile corecte, la pag. 207).

Breviar filatelic

CEA MAI VECHE MARCĂ POŞTALĂ DIN LUME

Înaintea apariţiei mărcii poştale adezive, taxele pentru expedierile prin poştă erau percepute fie la prezentarea scrisorii de către expeditor, fie la destinaţie, de către adresant. Sistemul era nu numai greoi, dar şi costisitor, transportul corespondenţei fiind făcut de agenţii, în majoritate particulare. Cel numit azi „părintele mărcii poştale" a fost Sir Rowland Hill (1795—1879), reformatorul poştei britanice, care a avut ideea creării micilor vignete ilustrate, pe care le cunoaştem azi şi care puteau fi cumpărate de la toate ghişeele poştei.

Ideea lui Hill a făcut ca la 6 mai 1840, atît în Marea Britanie, cît şi în Irlanda, să fie puse în vînzare mărcile reprezentînd efigia reginei Victoria şi avînd drept valoare nominală 1 Penny (marca de culoare neagră) şi 2 Pence (marca de culoare albastră). Mărcile au fost tipărite la tipografia scoţiană James Chalmers, după gravuri executate de acesta. Ele nu erau dantelate, iar, la vînzare, funcţionarii poştali le decupau din coală, cu ajutorul foarfecelui.

În 1843 a început folosirea mărcii poştale în Brazilia şi Elveţia (cantoanele Zürich, Genf şi Basel), în 1849 în Belgia, Franţa şi Bavaria.

Prima marcă poştală românească a apărut în 1858 în Moldova, celebrul şi valorosul „Cap de bour".

INVENTATORUL CĂRŢII POŞTALE

Dr. E. Herrmann, profesor de economie la Academia din Viena, preconiza instituirea acestei forme de corespondenţă printr-un articol publicat în „Neue Freie Presse" din 26 iulie 1869. Ideea a fost adoptată de către poşta austriacă şi, în urma unui decret, cartea poştală apare la 1 octombrie 1869 atît în Austria cît şi în Ungaria. Pînă în anul 1880 acest nou mijloc de corespondenţă era adoptat de 88 de ţări.

În ţara noastră, cartea poştală a apărut la 15 iunie 1873 şi a marcat o ieftinire a corespondenţei, taxa fiind de 5 bani, cu 10 bani mai mică decît taxa corespondenţei închise.

RECORDURI NEOBIŞNUITE

Sînt oameni pentru care a face ceva deosebit, a stabili un record năstruşnic este o încercare demnă de atenţie. Numai aşa se explică cum au fost stabilite numeroase recorduri originale, printre care se află şi :

CEL MAI „RĂSUNĂTOR" RECORD

Un cîntăreţ de jaz norvegian, Arid Kristiansen a bătut la tobă fără întrerupere 49 de ore.

ÎNTRECEREA CU UN CALCULATOR

Contabilul bulgar Kiril Mitroşcov a ieşit învingător din întrecerea sa cu un calculator electronic.

El a reuşit să adune şi să scadă într-o secundă numere din patru cifre, să înmulţească şi să împartă numere de patru cifre prin numere de trei cifre.

AVIONUL ŞI BĂRBIERITUL

Un aviator austriac a făcut un pariu că va reuşi să se bărbierească în timp ce pilotează un avion.

Luîndu-şi ustensilele de bărbierit (nu maşină electrică) s-a aşezat în carlinga avionului şi s-a ridicat la o înălţime de 1 000 de metri. Timp de 21 de minute a pilotat avionul cu picioarele, reuşind să se bărbierească, să cîştige pariul şi să stabilească astfel un record.

ALBIA DE AUR A DUNĂRII

Este titlul unei întreceri care se desfăşoară anual în Iugoslavia pentru stabilirea celui care ştie să prepare cea mai bună ciorbă de peşte.

CEA MAI LUNGĂ SCRISOARE DE DRAGOSTE

O tînără din Göteborg (Suedia) a cerut prietenului ei, mai mult în glumă, să-şi dovedească dragostea scriindu-i cea mai lungă scrisoare de dragoste. El i-a îndeplinit dorinţa. Lipind una de alta colile de hîrtie ale epistolei a format un sul lung de 137 de metri. Frazele sentimentale sînt susţinute de citate din poeme vechi sau moderne. Nu se ştie dacă adresanta a citit-o, dar de convins s-a convins că este iubită.

Şi acum, în încheiere, o curiozitate care poate fi luată drept record... colectiv. Conducătoarea unei biblioteci de împrumut din Helsinki a găsit, în decurs de trei luni, în cărţile înapoiate de cititori, următoarele semne de carte uitate de clienţi : o felie de slănină, o lamă de ras, un plasture, 11 cărţi de joc, două rolfilme developate, 23 de scrisori, 5 fotografii, 6 ordine de plată, o bancnotă şi o hotărîre de divorţ — ultima, bineînţeles, între filele unui roman de dragoste.

Fotoni, întuneric şi... flori

Ca şi apa, lumina este esenţială în fenomenul **viaţă.** Fără cuantele de energie (convenabile) din spectrul radiaţiilor electromagnetice n-am avea minunata paletă coloristică oferită de plante. Fotonii luminoşi fac posibil procesul de fotosinteză. Razele sclipitoare amorsează şi ajută realizarea complexului program înscris în codul genetic. Energia luminii absorbite este sursa intensificării mişcării, germinării şi creşterii.

Fotonii din radiaţii sînt direct implicaţi în succesiunea stadiilor pe care plantele le parcurg în dezvoltarea lor, stadii care decurg, întotdeauna, în acelaşi fel. Plantele răspund la durata luminii (fotoperiodism). Dar lumina alternează cu întunericul. Avem zile lungi şi zile scurte. Zilei îi urmează noaptea. Firesc, plantele reacţionează şi la extincţia luminii. Mişcarea din Cosmos le influenţează tot cursul existenţial, iar perioadele de lumină şi respectiv de întuneric le-au impus adaptări. Aşa s-au format, în funcţie de mediu şi de latitudini, plante de zi lungă (mai iubitoare de lumină) şi plante de zi scurtă.

Explozia florală, feerie vegetală fascinantă, depinde, şi ea, de alternanţa lumină-întuneric. Unor plante — soia, orezul, fasolea, cînepa etc. — le trebuie, pentru înflorire şi fructificare, o fotoperioadă scurtă (de 8—12 ore), altora — orzul, grîul, secara, cartoful, sfecla, morcovul — o fotoperioadă de 16—20 de ore. Numeroase alte plante sînt, însă, neutre faţă de durata zilei.

Cine declanşează înflorirea ? Cine influenţează numărul florilor ? S-a demonstrat experimental că perioada de întuneric determină inducerea mugurilor (primordiilor) florali, iar lungimea perioadei de lumină — numărul acestor primordii.

Inducţia fotoperiodică, înflorirea, se realizează după un număr minim de zile lungi sau scurte, respectiv după un număr de cicluri fotoinductive, în funcţie de specie. Acţionînd potrivit principiului „tot sau nimic", planta care a beneficiat de

numărul minim de cicluri fotoinductive va înflori. Recepţionarea stimulului fotoperiodic o realizează frunza. În ea se formează o substanţă căreia cercetătorul sovietic Ceailahian i-a dat numele de hormon florigen, capabil să asigure inducţia florală. Ulterior s-a pus în evidenţă un fitocrom, pigment care absoarbe radiaţiile selectiv (cu maxim de absorbţie în lumină roşie). Înfloririea se pare că este condiţionată de acest fitocrom complex, care îşi modifică structura atît în faza de lumină cît şi în faza de întuneric, permiţînd apariţia unor substanţe necesare diferenţierii celulare.

Utilizînd fotoperiodismul, înflorirea poate fi grăbită sau întîrziată. Cu iluminarea artificială se pot crea condiţii de zi lungă iar prin acoperirea plantelor — condiţii de zi scurtă. Evident, cu avantaje economice. Prin asemenea procedee, horticultorii pot, bunăoară, să obţină în masă flori de crizanteme exact atunci cînd se doreşte, solicitările de vîrf ale pieţei putînd fi astfel satisfăcute. Pentru întîrzierea înfloririi (prelungirea stării de vegetaţie) şi creşterea conţinutului de zahăr în trestia de zahăr s-a practicat iluminarea nocturnă a plantelor (acestea fiind de zi scurtă), cu ajutorul unui far rotativ, din elicopter.

Scoaterea plantelor din starea de repaus şi obligarea lor să înflorească poate fi realizată şi pe alte căi. Ţinuţi 1-2 zile în cutii ermetice, în vapori de eter, rizomii de lăcrămioară dau, după scurt timp, muguri care înfloresc. O ramură de liliac neînflorit scufundată în apă caldă (30-35°C) timp de 9-12 ore dă, în condiţii bune de creştere, o minunată inflorescenţă. Prin dirijarea fotoperiodismului şi utilizarea unor substanţe chimice (auxine, etilen etc.) au fost obţinute, de asemenea, inflorescenţe în care florile femele sînt dominante, rezultatul fiind util în cultura castraveţilor şi a altor specii de plante valoroase.

Pătrunzînd în intimitatea fenomenului fotoperiodic, cercetarea ştiinţifică deschide practicii noi orizonturi.

ST. VASILESCU

În cea de-a doua jumătate a secolului trecut, la marginea Giurgiului, într-o mahala a oraşului, trăiau în condiţii economice grele numeroşi ţărani, care, datorită puţinului pămînt ce-l puteau cultiva, se ocupau şi cu cărăuşia. Efectuînd transporturile cu căruţe trase de bivoli, aceşti ţărani cărăuşi erau cunoscuţi sub numele de „bivolari".

Darea în exploatare la 19 octombrie 1869 a liniei ferate Giurgiu-Bucureşti Filaret — cea dintîi cale ferată din România acelor timpuri — a orientat activitatea bivolarilor spre cărăuşia de grîne de la schela staţiei terminus de cale ferată, situată la marginea oraşului Giurgiu, la debarcaderul din port, pentru încărcarea de cereale în şlepurile ce navigau pe Dunăre.

Marii negustori de grîne, beneficiarii acestor transporturi, erau interesaţi să obţină o „reglementare" a raporturilor lor cu bivolarii, pentru a-şi asigura condiţii cît mai avantajoase de efectuare şi de plată a transporturilor. În 1871 ei s-au adresat Camerei de Comerţ din Giurgiu. Aceasta a elaborat un regulament, avînd şapte articole, prin care se impunea bivolarilor alegerea unui staroste care să trateze „în numele lor" cu angrosiştii de cereale. Totodată, se reglementau condiţiile de efectuare a transporturilor şi preţul lor. Plata starostelui şi a ajutoarelor sale urma să se facă dintr-un fond constituit prin aplicarea unei taxe, suportată de cărăuşi.

Regulamentul a fost aprobat de Ministerul Agriculturii, Comerţului şi Lucrărilor Publice, punerea lui în aplicare fiind tergiversată de autorităţile locale din Giurgiu, datorită opunerii căruţaşilor, pînă în primăvara anului 1873. Atunci, regulamentul a fost afişat pe străzile oraşului şi căruţaşii au fost invitaţi să-şi aleagă starostele. Considerîndu-l vexatoriu şi oneros, căruţaşii au refuzat, cu dîrzenie, să-şi aleagă starostele, cerînd cu insistenţă anularea regulamentului. O manifestare paşnică a căruţaşilor a avut loc duminică 11 martie 1873 la Primăria oraşului Giurgiu, unde li s-a promis dreptate.

Incidentele au început în seara celei de-a doua duminici, 18 martie 1873, cînd circa 100 de căruţaşi, revenind la Primărie, au întîlnit un consilier comunal al cărui fiu, neputînd fi „ales", a fost impus ca staroste. O altercaţie s-a produs între acesta — vădit interesat în aplicarea regulamentului — şi căruţaşi, ceea ce a determinat autorităţile comunale să cheme, în ajutor, trupa de pontonieri. Aceasta a intervenit fără a face uz de arme. Bivolarii s-au apărat cu pietre de caldarîm şi bucăţi de lemne din curtea Primăriei. În timpul nopţii o parte din cei care au participat la incidente au fost arestaţi.

A doua zi, circa 300 de bivolari s-au adunat la sediul poliţiei cerînd eliberarea „comahalagiilor" lor. La refuzul autorităţilor de a-i elibera pe cei închişi, mulţimea a pătruns în arestul poliţiei, eliberînd pe trei dintre arestaţi. Pe la ora 11, au sosit la faţa locului procurorul şi prefectul care au încercat să liniştească spiritele. Cinci bivolari, care au pătruns în cabinetul judecătorului de instrucţie pentru a cere eliberarea arestaţilor, au fost la rîndul lor arestaţi.

La 20 martie 1873, a treia zi a „rebeliunii", circa 400—500 de bivolari s-au adunat de la 7 dimineaţa în piaţa de lîngă gară, înarmaţi cu ciomege şi măciuci, cu intenţia de a reveni

Un proces cu larg ecou în epocă:

la arestul oraşului pentru a obţine eliberarea celor arestaţi. În acest timp, o adevărată „expediţie" — cum o caracteriza ziarul „Telegraphul" din Bucureşti în numărul său din 23 martie 1873 — apare în faţa manifestanţilor. În frunte, o unitate de cavalerie formată din 36 de călăraşi, după care, în trăsură, prefectul judeţului şi procurorul general Iorgulescu de la Curtea de Apel din Bucureşti. Pe scara trăsurii, proaspătul avansat maior de artilerie, Carp, fost comandant al companiei de pontonieri din localitate. „Avem ordin să dăm focuri !" ameninţă maiorul. „Mai bine omorîţi-ne că tot nu mai putem trăi în starea în care ne-au adus dările cele multe !" răspund bivolarii în cor. Procurorul general, lipsit de tact, s-a adresat maiorului, cerîndu-i să-l aresteze pe cel mai „colţos". Pe drept cuvînt, în pledoaria sa de la Curtea cu juri din Turnu Măgurele, unde s-a judecat procesul bivolarilor, a putut exclama Al. Papiu Ilarian, avocat al apărării : „Şi la barbari solii se respectă !". Mulţimea, într-o admirabilă solidaritate, l-a apărat pe cel ameninţat cu arestarea. S-a produs o busculadă şi maiorul Carp scoţînd pistolul a tras, rănindu-l la picior pe feciorul bivolarului Nicolae Roşu.

Scînteia fusese aruncată. Mulţimea indignată de purtarea autorităţilor s-a repezit la cei trei „reprezentanţi". Prefectul a fugit cu trăsura, procurorul general s-a refugiat într-o prăvălie din apropiere, iar maiorul Carp, care continua să tragă în mulţime, a fost lovit cu ciomegele.

PROCESUL BIVOLARILOR

Încurajați de mulțimea care asista la „rebeliune" de pe trotuare și de la ferestrele caselor din jur, bivolarii au ripostat atacurilor cavaleriei. În oraș a fost declarată starea de asediu, fiind operate masive arestări. Din cei 80 de cetățeni arestați inițial, au fost reținuți, pentru instrucția judiciară, 22, dintre care unii nici nu participaseră la acțiune.

Revolta bivolarilor a avut un răsunet extraordinar. Ziarele „Românul" al lui C. A. Rosetti, „Viitorul" lui N. F. Bădescu, „Telegraphul", al cărui director era Dumitru Kristea, „Trompeta Carpaților" al lui Cezar Bolliac, „Ghimpele" lui Teodorescu și altele au consacrat coloane întregi evenimentelor petrecute în acele zile fierbinți la Giurgiu, unele trimițînd chiar reporteri speciali la fața locului.

Dar cel mai vajnic apărător al bivolarilor, cel mai curajos și mai consecvent susținător al cauzei lor a fost Al. Papiu Ilarian. Va publica în ziarul „Românul" din 26—27 martie 1873 articolul-manifest „Către cetățenii bivolari și toți giurgiuvenii", care se încheia cu cuvintele: „Nu disperați, cauza voastră e a noastră a tuturor. Eu mă simt în drept și în datorie să vin să vă apăr".

Anchetarea celor 22 de bivolari arestați începută la sfîrșitul lunii martie 1873 s-a prelungit pînă în septembrie același an, cînd „dosarul" a fost încheiat.

Judecarea procesului a avut loc în fața Curții cu juri din Turnu Măgurele, deși în mod firesc, ținîndu-se seama de locul săvîrșirii faptelor și de domiciliul inculpaților, instanța competentă era Curtea cu juri din Giurgiu. Dar, la cererea procurorului general, Înalta Curte de Casație a strămutat procesul pentru motive de „suspiciune legitimă" în orașul de la confluența Oltului cu Dunărea, unde guvernul spera să-și găsească mai ușor juriați cu opinie favorabilă lui.

Cei 22 de bivolari erau învinuiți de rebeliune și alte „necuviințe" în contra autorităților publice, prin atac și rezistență cu violență în contra funcționarilor administrației însărcinați să aplice legile, ordinele și ordonanțele organelor de stat.

Dezbaterile au început în dimineața zilei de 24 septembrie.

Procurorul general Iorgulescu, același care a luat parte la „expediția" împotriva bivolarilor, în rechizitoriul său a acuzat pe cei 22 de acuzați că, fie direct, fie prin instigare, s-au împotrivit autorităților locale care acționau pentru aplicarea legilor. El a condamnat „reacția" împotriva legilor și manifestările de ostilitate la aplicarea lor de organele statului și a cerut pedepsirea exemplară a inculpaților.

Din partea apărării au luat cuvîntul avocații Al. Iepureanu și Ștefănescu din Giurgiu și Al. Papiu Ilarian, fostul tribun al revoluției din 1848, avocat în București.

Primii doi avocați s-au limitat să arate că inculpații nu pot fi considerați, conform textelor din codul penal invocate de procuror, rebeli, întrucît n-au avut asupra lor arme, iar unii dintre ei nici n-au fost la locul manifestației.

Al. Papiu Ilarian și-a transformat pledoaria într-un adevărat rechizitoriu la adresa guvernului de „mînă forte" al lui Lascăr Catargiu, care a patronat acțiunile abuzive ale autorităților locale împotriva țăranilor bivolari

Prevederile regulamentului aprobat de Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice ce urma să fie aplicat în relațiile dintre angrosiștii de cereale și cărușașii din Giurgiu era de două ori „anticonstituțional". Înființarea de taxe și impozite se putea face, potrivit Constituției din 1866, numai prin lege votată de Parlament, iar instituția „starostiei" impusă prin Regulamentul Organic din 1831 era desființată prin aceeași Constituție. Autoritățile locale, încercînd să forțeze pe cărușașii giurgiuveni să accepte acest regulament, au săvîrșit o nelegiuire și în consecință măsurile lor pentru a determina aplicarea regulamentului, inclusiv arestarea primilor bivolari care se împotriveau acestui act abuziv sînt „în afara legii". Însuși guvernul a fost nevoit să recunoască nelegalitatea regulamentului, dispunînd, chiar în zilele evenimentelor, suspendarea aplicării lui. Era firesc, susținea Al. Papiu Ilarian, ca odată ce însuși guvernul luase o asemenea măsură, să se renunțe la acțiunea represivă împotriva celor care se împotriviseră aplicării regulamentului.

După deliberare, juriații în unanimitate îi achită pe inculpați și cei 22 de bivolari sînt eliberați.

O mare mulțime care a așteptat în fața clădirii Tribunalului pînă seara tîrziu i-a aclamat pe „rebeli", manifestîndu-și astfel solidaritatea cu cei ce înfruntaseră autoritățile abuzive.

Procesul bivolarilor a constituit o victorie a maselor muncitoare asupra ilegalităților și abuzurilor săvîrșite de administrație.

RADU ECONOMU

ZAHĂRUL ŞI... RĂNILE

Zahărul cristalizat poate înlocui antibioticele în tratamentul rănilor, cu rezultate egale sau chiar superioare. La această concluzie s-a ajuns în urma cercetărilor întreprinse de o echipă de chimişti de la Universitatea braziliană din Londrina şi de experţi de la spitalul „Antonio Prudente" — ne informează agenţia E.F.E.

Experienţele au fost făcute pe pacienţi care au suferit arsuri prin iradiere, amputări sau aveau răni necicatrizate. Noul tratament necesită trei şedinţe pe zi, prin administrarea a 30 de grame de zahăr cristalizat.

Zece miliarde

Aceasta este cifra ceştilor de ceai care se beau anual în snak-barurile din Anglia. În 1981, pe piaţa internă britanică s-au vîndut 185 milioane kilograme de ceai negru. Aceasta înseamnă că, zilnic, fiecărui cetăţean britanic în vîrstă de peste 10 ani îi revin, în medie, cam patru ceşti de ceai. Într-un fel, nu e de mirare, doar ceaiul este băutura tradiţională a englezilor, iar aceştia — după cum se ştie — ţin la tradiţii...

O pasăre periculoasă...

...ba chiar poate cea mai periculoasă pasăre din lume este socotită a fi cazuarul. Ea trăieşte în Noua Guinee şi Australia. Cazuarul are un os mare dezvoltat la cap, care-i foloseşte drept armă. O armă deosebit de redutabilă, de vreme ce poate ucide cu ea chiar un om. Cazuarul nu poate zbura, dar picioarele lui puternice îl ajută să alerge cu o viteză de aproximativ 48 km/h.

CURIOZITĂŢI • CURIOZITĂŢI

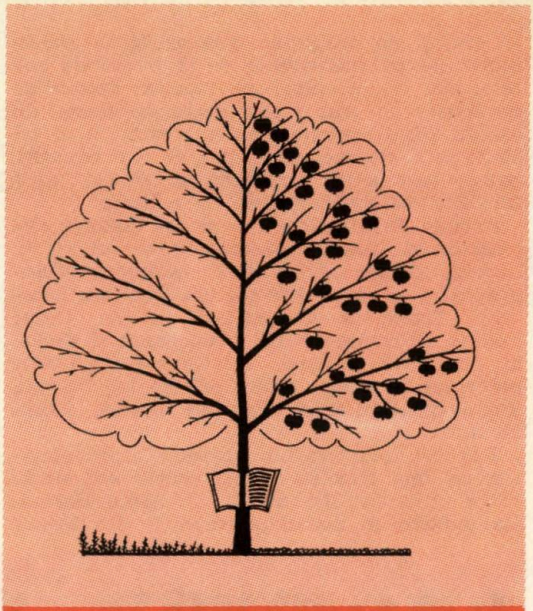

Cine are carte are parte

(Desen de MARCEL COTOROBAI)

Ce „vîrstă" are PORŢELANUL?

După efectuarea unor amănunţite experienţe de laborator, oamenii de ştiinţă chinezi au ajuns la concluzia că porţelanul a fost inventat în China, în urmă cu două mii de ani, în timpul dinastiei Han. Analizele au fost efectuate asupra unor piese din porţelan găsite de curînd în provincia Zhejiang. Specialiştii consideră că o „epocă a protoporţelanului" a existat încă din secolul al XVI-lea î.e.n., dar obiectele lucrate în perioada amintită nu aveau fineţea şi puritatea porţelanului executat în timpul dinastiei Han. Pentru atingerea acestei performanţe, apreciază specialiştii, au fost necesare îmbunătăţiri tehnologice în trei direcţii: selectarea şi rafinarea materiilor prime necesare, perfecţionarea sistemului de ardere prin creşterea temperaturii în cuptoare şi, în fine, utilizarea culorilor.

BANCA DIN BOTANIKA

În această neobişnuită bancă nu sînt depozitate nici lingouri de aur, nici briliante, ci se păstrează valori de alt ordin — seminţe. Datorită lor, mica localitate Botanika, din ţinutul Krasnodar, a devenit bine cunoscută în lumea selecţionerilor. Într-adevăr, în „seifurile" de aici se află banca de gene a Institutului de cultură a plantelor din U.R.S.S. Cele 24 de camere de sticlă ale băncii sînt situate adînc sub pămînt şi despărţite de sol printr-un strat termoizolant. Mai multe aparate de aer condiţionat şi frigidere asigură o umiditate permanentă şi temperatura optimă pentru seminţe.

Începutul colecţiei de seminţe datează din anul 1924, iar iniţiativa îi aparţine savantului Nikolai Vavilov. Azi sînt reprezentate aici 270 000 tipuri de plante cultivate şi rude sălbatice ale acestora. Datorită utilajelor moderne, reînsămînţarea seminţelor — necesară pentru menţinerea puterii de germinaţie — se poate face după 20—25 de ani.

ULTRASUNETELE în lumea vie

Trăim într-un univers sonor. Vibrațiile, undele ne asaltează din toate părțile. Urechea înregistrează armonia acestora, dar și zgomotele uneori asurzitoare. Sînt sunete, infrasunete, ultrasunete sau hipersunete. Primele, cu o frecvență cuprinsă între 16 și 20 000 hertzi, ne sînt favorabile, le percepem, senzația auditivă mijlocind orientarea spațio-temporală.

Ultrasunetele, adică sunetele cu o frecvență mai mare de 20 000 de hertzi, omul nu le mai sesizează. Dar ele există. Vibrația lor exercită asupra urechii o presiune puternică. Dincolo de un anumit prag al intensității acustice apare durerea insuportabilă, încep tulburările, afectarea stării normale a sănătății.

Proprietățile fizice ale ultrasunetelor nu sînt însă exclusiv nocive, destructurante. Energia ultrasonică poate fi cu mare folos utilizată. Presiunea acustică, de pildă, poate modifica pozitiv structura materiei. În comunicările subacvatice, ultrasunetele pot înlocui cu succes undele radio, care sînt atenuate de stratul acvatic. Radiația sonică se poate transforma ușor în căldură. Sub un cîmp ultrasonic, în medii lichide, pot avea loc reacții chimice importante : oxidări, reduceri, polimerizări sau depolimerizări, aspecte de care se ocupă sonochimia.

Remarcabile sînt și efectele biologice ale ultrasunetelor. Deși cercetările întreprinse în acest domeniu n-au mai mult de cîteva decenii, au fost realizate străpungeri importante în necunoscut, la îndemîna practicii punîndu-se soluții noi, eficiente.

Care este impactul ultrasunetelor asupra viului ?

Cîmpul ultrasonic de o anumită intensitate distruge, bunăoară, membrana celulară a unor microorganisme. La o intensitate suficient de mare, virușii, generatorii atîtor boli la plante și animale, pot fi distruși. La intensități mici, ultrasunetele accelerează diviziunea celulară. Sub acțiunea cîmpului ultrasonic se modifică frecvența cardiacă a vieţuitoarelor, intensitățile mari putînd duce la hemoragii. Iradierea cu ultrasunete poate provoca moartea unor insecte sau le poate înlătura. Cu ultrasunete de 20 KHz, la intensitate mică, țînțarii, bunăoară, pot fi mai eficient alungați decît cu cele mai sofisticate sprayuri existente în uz. S-a demonstrat, totodată, că ultrasunetul are o influență negativă asupra celulei nervoase ; ea nu mai conduce influxul nervos și se blochează. În general, în raport de energia și mărimea dozei de iradiere ultrasonică, celulele organismului viu pot fi stimulate sau inhibate.

Medicina, alături de multe domenii tehnice, beneficiază de numeroase aplicații ale ultrasunetelor. Pe baza cunoașterii modului de producere și dirijare a undelor ultrasonore au fost, spre exemplu, elaborate tehnici de diagnostic, care concură cu röntgenografia. Ecogramele pot pune în evidență un corp străin în organism, o tumoare, un hematom. Ecotomograma (care oferă imaginea bidimensională a diverselor organe) este un instrument deosebit de util în mîinile medicului diagnostician. Pe baza ecocardiogramei se pot pune în evidență stenozele, gradul de ateroscleroză. Fizioterapia cu ultrasunete este o tehnică utilizată în combaterea acțiunilor inflamatorii și degenerative ale articulațiilor și coloanei vertebrale, în ameliorarea și stingerea durerilor musculare, în grăbirea sudării oaselor fracturate, în tratarea diverselor maladii cu aerosoli etc.

Dar în agricultură ? Și aici ultrasunetele găsesc numeroase aplicații. Experințe judicioase au demonstrat că, în anumite condiții, iradierea sonoră a semințelor sau tuberculilor determină o creștere a producției la hectar. Dezvoltarea plantelor este influențată de frecvența ultrasunetelor. S-a constatat chiar că fiecărei specii de plante îi corespunde o frecvență optimă a ultrasunetului. Există, așadar, o frecvență „preferată" și un timp optim (durată) de ultrasonare. În mod deosebit este influențată viteza de germinație, dar și ritmul de creștere. În lanuri experimentale s-a constatat că semințele de sfeclă de zahăr, tratate cu ultrasunete, au asigurat o dezvoltare cu 14 la sută a masei rădăcinilor și frunzelor ; la porumb sporul a fost de 30 la sută, la cartofi de 70 la sută, iar la mazăre de 120 la sută.

Promisiunile aplicării ultrasunetelor sînt mari, viitorul apropiat va pune în valoare toate valențele lor, acum imprevizibile.

V. STANCU

SFATURI PRACTICE

LICHIORURI DIN PLANTE

Unele din rețetele de mai jos sînt mai puțin cunoscute, de aceea aprecierea lor depinde, firește, de gustul fiecăruia. Pentru a încerca rețeta aleasă e preferabil să lucrați la început numai cu 1/4 din cantitățile propuse, iar după degustarea produsului obținut veți decide pentru viitor. Toate lichiorurile e recomandabil să fie puse în consum numai după cel puțin 45 zile de la terminarea preparării lor.

Cireșe amare. Într-o damigeană de 3 l se pun : 500 g cireșe, 200 simburi de cireșe sfărîmați și 1 l alcool de 80°—90°. Se astupă bine și se lasă la macerat timp de 10 zile, scuturînd vasul zilnic. Apoi se adaugă un sirop rece pregătit din 1 kg zahăr dizolvat în 500 ml apă. După alte 10 zile (cu agitarea zilnică a damigenei) se strecoară, se filtrează prin tifon cu un strat de vată și se păstrează la învechit în sticle de cîte 500 ml.

Din simburi. Se iau miezurile de la cîte 300 simburi de caise și prune, se strivesc, li se adaugă 100 g miez de nucă pisat și se pun într-o damigeană de 2—3 l împreună cu o lingură de foi de spanac tocat (pentru culoare), 1 l alcool de 90° și 200 ml apă rece. Se lasă 60 zile la macerat, scuturînd zilnic vasul, după care se strecoară și se filtrează. Se adaugă un sirop obținut din 200 g zahăr dizolvat în 150 ml apă rece. Se dă în consum după 60 zile.

Fructe combinate. 1 kg dude sau căpșuni, 250 g zmeură, 250 g coacăze roșii, 250 g afine (bine spălate) se strivesc cu o lingură de lemn într-un vas de faianță sau sticlă și se lasă în repaus o oră la loc rece. (La nevoie, una din ultimele trei componente poate lipsi). Apoi se pun într-un sac din tifon și li se stoarce sucul. Acesta se toarnă într-o mică damigeană, după ce i se adaugă 1 kg zahăr și 2 l alcool de 60°—70°. Se lasă la macerat 30 zile, agitînd vasul zilnic, după care se strecoară, se filtrează și se lasă la învechit.

Anason. Într-o sticlă de 1 l se pun 60 g semințe de anason, cîteva bucățele pisate de scorțișoară, cîteva boabe de coriandru sau 3 cuișoare, 4—5 boabe de piper, coaja rasă de pe 1/2 lămîie și se umple cu alcool de 80°—90°. Se astupă bine și se lasă la macerat timp de 60 zile, agitînd zilnic. Apoi se toarnă conținutul într-o sticlă de 2 l (sau damigeană de 3 l), i se adaugă un sirop obținut din 750 g zahăr și 500 ml apă, și se lasă din nou alte 10 zile, scuturînd zilnic vasul.

Mentă. Într-un vas de sticlă de 2—3 l se pun : 100 g frunze de mentă (izmă bună) tocate și 500 ml alcool de 80°—90°. Se astupă și se lasă la macerat timp de 15 zile, agitînd zilnic. Se prepară apoi sirop din 500 g zahăr și 1 l apă clocotită, în care se adaugă puțină scorțișoară, 3—4 cuișoare și 4—5 boabe de piper. După ce siropul s-a răcit se toarnă în vasul cu esența de mentă. Se astupă și se mai lasă la macerat alte 10 zile, după care se strecoară și se filtrează.

Din ierburi. Într-o sticlă se pun : o lingură tarhon tocat, o lingură frunze de pătlăgele roșii, o linguriță foi de mentă (izmă bună) tocate, o linguriță busuioc tocat și 50 g simburi de mere striviți. Se adaugă 750 ml alcool de 90° și 200 ml apă. Se lasă 30 zile la macerat, după care se strecoară, se filtrează și se adaugă sirop din 200 g zahăr și 200 ml apă.

Din vin negru sau roșu. Într-o damigeană de 2—3 l se pun 1 l vin vechi de cel puțin un an, 250 ml alcool de 90° și 10 nuci verzi. Se lasă la macerat timp de 40 zile, agitînd zilnic recipientul. Apoi se adaugă 250 g zahăr și se lasă alte 15 zile. După aceea se strecoară, se filtrează și în lichidul limpede se pun 50 ml coniac. Se lasă la învechit cel puțin 60 zile.

Vin tonic. 5 gălbenușuri de ou se freacă bine cu 70 g zahăr timp de 30 minute, după care se adaugă treptat 1 l vin vechi și 2 pachete de zahăr vanilat. Se toarnă într-un vas de metal smălțuit și se înfierbîntă la circa 70° (fără să clocotească !) amestecînd într-una timp de zece minute. Poate fi băut cald sau rece, de 2—3 ori pe zi cîte 100 ml.

știați că...

...pe vreme de ger, cocoșii de munte mănîncă ace de brad ? Se pare că, după un asemenea „meniu", păsărilor respective nu le mai pasă de frig. Specialiștii au stabilit că în organismul cocoșilor de munte există un soi de microb vivifiant ; el trăiește datorită frunzelor de conifere, pe care le transformă în proteine, grăsimi și hidrați de carbon.

...în apropiere de țărmurile oceanelor Pacific și Indian trăiește o meduză mai otrăvitoare decît cobra ? Periculoasa celenterată (Chironex fleckeri, sau meduza roșie) are un corp gelatinos, de 10—20 cm diametru, de culoare roșie-brună. Ea dispune de 50 de tentacule mari, de 10—30 cm lungime, dotate cu 750 000 celule minuscule încărcate cu un venin ca al cobrei. Este o substanță foarte toxică, al cărei antidot nu este cunoscut. La o simplă atingere, otrava meduzei ucigașe poate provoca moartea într-un interval de cîteva minute.

...nămolul, ca mijloc curativ, este cunoscut de circa 2 000 de ani ? Cunoscuții învățați ai antichității, Plinius și Dioscoride, în lucrările lor despre medicamente, acordă o importanță aparte nămolului ca mijloc de vindecare a reumatismului.

..pisicile sînt melomane, avînd chiar și preferințe muzicale ? Un grup de cercetători francezi susține că auzul pisicilor este de trei ori mai bun decît al omului, iar cei 27 de receptori auditivi pe care pisica îi posedă sînt capabili să recepționeze și ultrasunetele.

...studiile actuale au stabilit că din 60 tone de biomasă rezultă 6 tone de hidrocarburi, la un preț mult mai mic decît al petrolului brut ?

...lăptuca sălbatică poate fi considerată o busolă vegetală? Atunci cînd este încălzită suficient de Soare, frunzele ei se dispun pe verticală, orientîndu-se cu muchiile pe direcția nord-sud și cu fețele spre est și vest.

MOTOCULTOR

La Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza, județul Bihor, a fost realizat un motocultor, înzestrat cu un motor de 6 C.P., destinat în principal mecanizării lucrărilor agricole. Echipat cu o freză, el poate executa afinarea solului printre rîndurile de plante în cîmp, sere și solarii, parcuri și grădini ; cu o turboforeză înlătură zăpada de pe alei și trotuare ; cu ajutorul unei perii rotative curăță mecanic orice spațiu.

NUCI ALTOIȚI

La Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Vrancea a fost introdusă metoda altoirii nucului în vederea obținerii unor biotipuri valoroase. Altoiți în perioada de iarnă, nucii intră pe rod după 5—6 ani și dau fructe de calitate, adică de format mare, cu coajă subțire și netedă, cu un procent superior de miez față de nucile obișnuite.

INSTALAȚIE DE FILTRARE A APEI PENTRU PĂSĂRI

La solicitarea Institutului de cercetare și producție pentru creșterea păsărilor și animalelor mici Balotești, Institutul de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole București a realizat și experimentat, la Întreprinderea avicolă de stat Crevedia, o instalație pentru filtrarea apei cu care se alimentează adăpătorile de la bateriile pentru întreținerea păsărilor. Ea servește nu numai la corectarea proprietăților fizice ale apei, ci și la filtrarea soluțiilor medicamentoase ce se introduc în rezervorul tampon al adăpostului, precum și la filtrarea suplimentară a apei ce pornește din acest rezervor spre baterii.

BATOZĂ DE PORUMB DEPLASABILĂ

Un grup de ingineri de la Întreprinderea mecanică Topleț, județul Caraș-Severin, format din Gheorghe Despa, Ernst Winkler, Alexandru Magiaru și Francisc Bittenbinder, a realizat o batoză de porumb deplasabilă, de mare capacitate, care asigură încărcarea din mers a boabelor în mijloacele de transport, fără întreruperea procesului de batere, fiind tractată. În scopul măririi productivității și eliminării pierderilor de boabe, batoza folosește un buncăr de capacitate apropiată de cea a mijlocului de transport, un melc de egalizare, care îmbunătățește coeficientul de umplere a buncărului, un transportor cu melc orientabil acționat de un motor folosit pentru descărcarea boabelor în mijlocul de transport.

OAIA DE GHILAD

În colaborare cu cadrele didactice universitare de la Institutul agronomic din Timișoara, specialiștii de la cooperativa agricolă Ghilad, județul Timiș, au realizat o oaie deosebit de prolifică (face trei miei în doi ani) și de productivă (dă în medie peste 10 kg de lînă). Oaia de Ghilad a rezultat din încrucișarea rasei locale „Țigaie" cu berbeci „Merinos", printr-un proces de ameliorare care a durat aproape un deceniu.

„CASEOLACT"

Cercetătorii D. Boerescu și Sonia Sanielevici de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din Cluj-Napoca sînt autorii unui lapte praf hiperproteic (60 la sută proteine) omologat sub numele de „Caseolact". El este destinat copiilor, dar, fiind un bun înlocuitor de polen, poate fi utilizat și în hrănirea stimulentă de toamnă a familiilor de albine.

La Stațiunea de cercetări agricole Livada, județul Satu Mare, recolta de pe loturile experimentale este treierată cu batoze speciale, cîntărită și evidențiată separat în fișe

Popescu: Vasile, pot să dau un telefon urgent din biroul vostru ? La noi nu funcţionează şi am ceva cu ministerul...

Vasile : Nici ăsta nu prea...

Popescu: Alo, Mia, sînt acum la 14579, scumpo, nu mă lăsa, dă-mi repede legătura cu ministerul, da?, alo... alo... s-a întrerupt?!

Vasile: (ia aparatul şi-l clatină spre stînga şi spre dreapta), Gata, i-a revenit tonul.

Popescu: Alo, Mia, ce noroc că mi-ai răspuns imediat, îmi faci legătura cu ministerul? eşti o bomboană, preferi florile, zici?, îmi dai chiar acum, da? alo... alo... drăcia dra... IAR S-A ÎNTRERUPT ? !

Vasile: Nu pricepi odată că ăsta e un telefon cu dichis? Trebuie să-i vorbeşti frumos, dar, mai ales, să ştii cum să-l ţii în mînă şi să-l clatini mereu în timp ce vorbeşti. Uite-aşa, gata, a revenit tonul, acum i-ai prins şpilul?

Popescu: Şpilul? Aa, da, e clar, trebuie clătinat... Alo Mia, gata, i-am prins şpilul, ce spuneai, aa, alo ministerul?, bravo, alo, vă rog, la serviciul plan, inginerul Cristescu, la 278, alo?, tov. Cristescu?, în legătură cu cifrele de la legume da, s-a strecurat o greşeală... nu cădem pe total la semînţe, să le verificăm, ziceţi?, perfect, am centralizatorul la mine (continuînd să clatine telefonul, desface o situaţie-cearşaf pe biroul lui Vasile), alo la tomate necesar 79, asigurat 45, e bine, la morcov 27 cu 16?, nu, eu am 21 cu 16, staţi să corectez, gata, alo, nu mă mai auziţi?, eu vă aud bine... Vai, ce mă fac? (Vasile îi face semn că a uitat să clatine aparatul ; îl clatină, îl bate uşor cu palma, continuînd să vorbească). Alo, acum e ceva mai bine? Încă slab? (sucește aparatul, se înclină împreună cu el, mereu mai jos). Ceva mai bine, da ? (ajunge în poziţia îngenuncheată, clătinînd aparatul cu o mînă şi receptorul cu cealaltă). Acum se-aude bine? Excelent ? Continuăm, da ? (trage situaţia de pe birou, jos, pe podea). Deci, la vinete 36 cu 21, e bine?

Vasile : Ai înnebunit dom'le ? E absurd să stai în genunchi în faţa telefonului.

Popescu: (aprobă mecanic, se ridică). Alo, deci aşaa... cum, iar nu se mai aude?! (către Vasile). Ce te-a apucat, lasă-mă în pace! (cade iar în genunchi, clatină ritmic aparatul şi vorbeşte în continuare ţinînd receptorul deasupra capului). Alo, acum e bine? E perfect? Deci, la castraveţi 42 cu 30, la ridichi 7 cu 4, la pătrunjel 12 cu 7, la usturoi...

EMIL GENESCU

SUNĂTOAREA — IZVOR DE SĂNĂTATE

Sunătoarea, sau pojarniţa **(Hypericum perforatum)**, este o specie perenă cu rizom din care se dezvoltă mai multe tulpini, înalte de 50—80 cm. Frunzele ii sînt opuse, lungi de 2—3,5 cm. Florile, grupate într-un corimb, sînt formate din 5 sepale ascuţite, 5 petale galben-aurii, asimetrice, punctate cu negru pe margine, din multe stamine dispuse în trei fascicule şi dintr-un ovar superior.

Planta înfloreşte în perioada iunie-august. Se găseşte în flora spontană, dar este şi cultivată, pe terenuri fără buruieni. Recoltarea se face între începutul şi toiul înfloritului, prin tăierea plantei la înălţimea de 30 cm de la sol. Uscarea ei trebuie făcută la umbră.

Planta uscată conţine trei feluri de principii active : un ulei volatil (0,1%) în punctele translucide din frunze ; flavonozide (0,5—1%), localizate în petale şi, în epiderma părţilor verzi, şi hipericina (0,2—0,3%), un pigment roşu aflat în punctele negre de la suprafaţa plantei.

Prin gama largă de întrebuinţări din medicina populară şi cea ştiinţifică, sunătoarea poate fi considerată, pe drept cuvînt, un izvor de sănătate. Astfel, în afecţiuni **hepatobiliare** este folosit un ceai preparat prin fierberea, timp de trei minute, a 5 g plantă uscată în 250 ml apă. Se consumă dimineaţa şi seara. Ceaiul este recomandat, de asemenea, în **hiperaciditate** şi **ulcer gastric**, băut în cantităţi mici, căldut, de mai multe ori pe zi.

Un pansament **gastroduodenal** cu efect protector, cicatrizant, antispasmodic este uleiul de pojarniţă. Acesta se obţine astfel : 10 g de plantă uscată se umezesc cu 10 ml alcool şi se păstrează timp de 12 ore într-un vas din sticlă sau material plastic bine astupat. După aceea se adaugă 80 g ulei de floarea-soarelui şi se încălzeşte timp de trei ore pe baia de apă. Amestecul acesta se lasă 5—7 zile în repaus, apoi se stoarce, se filtrează şi se păstrează la loc răcoros. Uleiul, de culoare roşie, obţinut se administrează de mai multe ori pe zi cîte o lingură. Este folosit şi extern în tratamentul diferitelor plăgi şi în cosmetică.

Din sunătoare se obţin şi preparate cu acţiune antibiotică, folosite în unele afecţiuni dermatologice şi în faringite. Pojarniţa este folosită în unele ţări şi la obţinerea de băuturi alcoolice.

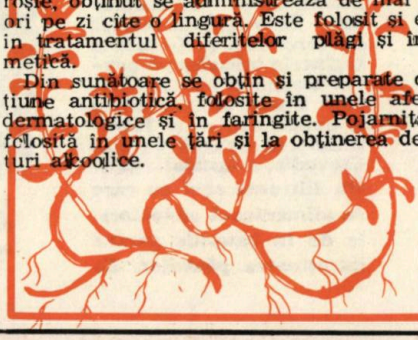

AGRICULTURA
peste 50 de ani

Nu sînt uşor de prevăzut schimbările ce se vor produce în agricultură în cursul unei jumătăţi de secol, deoarece trebuie să se ţină cont de multe elemente încă necunoscute, cu o importanţă considerabilă şi care sînt chemate să modeleze viitorul : schimbările mediului înconjurător, situaţia energiei, nevoile sociale. În orice caz, viitorii 50 de ani vor cunoaşte tehnici cu totul noi, după cum ne informează revista britanică „Spectrum". John Matthews, de la Institutul naţional de mecanică agricolă din Bedfordshire, a întocmit un impresionant tablou al agriculturii anului 2030. Iată cum o vede el :

Pregătirea solului pe terenurile cultivate răspunde unui număr de trei obiective principale : creează o structură permeabilă aerului şi apei ; elimină buruienile care înăbuşă plantele cultivate ; egalizează suficient suprafaţa cîmpului, pentru a permite succesiunea operaţiunilor, de la semănat pînă la recoltat. Pînă în anul 2030, apreciază Matthews, întreaga parcelă va fi acoperită cu un... portic, care va înlocui tractorul şi uneltele sale. Porticul va fi, de fapt, un „pod rulant" ce va traversa o parcelă cultivată şi va avea 15–20 m lungime ; roţile sale se vor deplasa pe un drum compus dintr-un rambleu poros (din pietre sau materii sintetice), care va face parte din reţeaua de drenaj a cîmpului. Ocolurile (unde maşinile întorc la capul cîmpului) vor deveni inutile, deoarece instrumentul purtat pe podul rulant se va putea deplasa lateral, pentru a lucra pe fişia următoare de teren. Va trebui rezervat numai un singur drum de parcelă pentru trecerea vehiculelor. Porticurile avute în vedere în prezent sînt prevăzute pentru împrăştierea îngrăşămintelor şi pulverizarea produselor de tratare. Dar, cînd sistemul conceput de Matthews va deveni realitate, ele vor putea efectua şi lucrarea solului şi recoltarea.

Puterea cerută de portic pentru a lucra asupra unui strat cu o grosime foarte mică, într-un sol nesaturat de roţi, va putea fi de circa 12 la sută din cea necesară tractoarelor. Cu atît mai mult, cu cît soliditatea rambleurilor pe care se va sprijini porticul va permite acestuia să aibă un randament cu mult superior tractoarelor, care risipesc 40–50 la sută din puterea lor pentru a învinge rezistenţa solului la înaintare. Deci, se poate prevedea că, în viitor, va fi nevoie de numai 5–10 la sută din puterea necesară astăzi. Matthews crede că astfel de lucrări vor fi rezervate legumelor şi culturilor speciale.

Pentru cine e obişnuit cu spectacolul unor enorme combine, însoţite de o flotilă de tractoare şi remorci, este dificil să-şi imagineze cum se va face secerişul în secolul următor. Soluţia va consta în recoltarea plantei întregi — metodă care, încercată pînă acum cu titlu experimental, prezintă suficiente avantaje, încît să se poată prevedea generalizarea ei. Pe portic se va monta o masă de tăiat, care va parcurge cîmpul pentru a realiza seceratul. Cerealele secerate vor fi aduse în containere modulare, montate şi acestea pe portic, şi vor fi transferate, mecanic, în vehicule speciale, care le vor evacua. Treieratul şi uscarea vor fi făcute apoi la fermă. E posibil ca treieratul să se execute prin acţiunea ultrasunetelor, în loc să se supună planta unei succesiuni de lovituri, aşa cum se procedează în prezent. Totodată, cerealele ar putea fi uscate cu ajutorul microundelor, procedeu ce provoacă o scădere a umidităţii atît de rapidă încît seminţele pot crăpa, fapt ce constituie o bună pregătire pentru operaţiunile de măcinat.

Este cunoscut faptul că alimentaţia bogată în fibre vegetale are efecte pozitive asupra organismului omenesc, pe care îl apără de anumite boli. Fibrele vegetale nu au nici o valoare energetică, organismul uman neputînd să le digere, dar unele dintre ele sînt foarte folositoare, deoarece ajută la eliminarea surplusului de zaharuri şi grăsimi. Ele se găsesc în cantităţi mari în fructe, legume, tărîţe şi, mai ales, în pîinea neagră. O astfel de alimentaţie este recomandabilă mai cu seamă persoanelor care suferă de diabet sau boli ale stomacului şi intestinelor.

Fibrele vegetale micşorează cantitatea de grăsimi din organism şi, în acest fel, pot preveni apariţia unor afecţiuni ale vaselor sanguine şi, într-o oarecare măsură, a infarctului cardiac.

Fibrele vegetale, alimentaţia şi sănătatea

Pînă în prezent, oamenii de ştiinţă nu au acordat o atenţie suficientă unei astfel de alimentaţii, deoarece s-a considerat că fibrele vegetale nu au aport caloric. În ultimul timp însă s-a constatat că apariţia diabetului şi a infarctului depinde în mare măsură de cantitatea insuficientă de fibre vegetale din alimentaţia zilnică. Cu cît în organism se introduc cantităţi mai mari de astfel de fibre, cu atît organismul devine mai rezistent la bolile amintite.

Toate aceste boli sînt mai frecvente în ţările cu o alimentaţie prea bogată în proteine şi zaharuri şi săracă în fibre vegetale. Se recomandă un consum zilnic de 20—60 grame de fibre vegetale. Trebuie să amintim că, dintre fructe şi legume, ţelina, castraveţii, spanacul şi alunele turceşti conţin cele mai mari cantităţi de fibre vegetale. De asemenea, trebuie spus că atît fructele, cît şi legumele trebuie consumate mai mult în stare proaspătă şi aproape la fiecare masă.

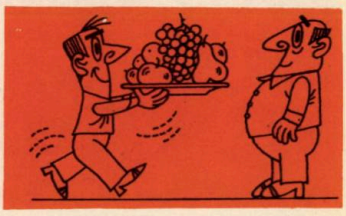

ANTARCTICA — *un nou „ELDORADO“* ?

„Ce tărîm îngrozitor!“ — nota, în jurnalul său, căpitanul Robert Scott, la scurt timp după ce aflase că, în cursa contracronometru declanşată spre Polul Sud, fusese întrecut de norvegianul Roald Amundsen. Cîteva săptămîni mai tîrziu, Scott şi oamenii săi piereau de frig, foame, epuizare. O nouă lume se oferea însă îndrăzneţilor : întinderile înghe-ţate antarctice.

Aparent, Scott avea dreptate. Acoperit în întregime de gheaţă, „continentul alb“ se înfăţişează ca prea puţin ospitalier. Este cel mai rece continent ; temperatura medie este de —50°, —60°C, pe aceste meleaguri înregistrîndu-se recordul mondial al frigului: —94°C. Vîntul bate cu putere, cu viteze pînă la 300 km/h. Şase luni din an totul este cufundat în întunericul lungii nopţi polare. Şi totuşi Antarctica nu a încetat să-şi exercite mirajul asupra exploratorilor care, s-a dovedit în timp, aveau motive întemeiate a fi interesaţi de universul fascinant din împărăţia gheţurilor veşnice.

Cu deosebire după primul război mondial, Antarctica devine ţinta cercetărilor ştiinţifice, tinzînd să se transforme în cel mai amplu laborator din lume. În cadrul bazelor ştiinţifice constituite, savanţi din diverse ţări întreprind interesante cercetări asupra climei (Antarctica oferind excelente condiţii pentru previziunile meteorologice), asupra apelor şi banchizei polare, ca şi studii de geologie. An de an se fac noi şi importante descoperiri asupra faunei şi florei adaptate condiţiilor de aici. S-au găsit, de asemenea, bogăţii ale subsolului : petrol şi gaze, cărbune, fier, cupru, nichel, zinc, uraniu.

Este tot mai mult înţeleasă însemnătatea reală a imensei întinderi de gheaţă, cu grosimea de pînă la 3 000 m. Concluzia cercetătorilor se dovedeşte extrem de interesantă : 90 la sută din rezervele de apă dulce ale planetei se află în Antarctica. Şi fiindcă experţii prevăd o brutală scădere, în deceniile următoare, a actualelor surse de apă dulce, importanţa masei de gheaţă antarctice este evidentă.

La fel de însemnate se relevă a fi bogăţiile oceanului. Se consideră, astfel, că el adăposteşte cea mai mare rezervă mondială de proteine. Intens populate, apele australe găzduiesc şi un mic crevete, numit de către norvegieni krill. Au fost, deja, recoltate circa 70 de milioane tone şi se apreciază că alte 150 milioane ar putea fi pescuite, fără daune asupra mediului acvatic, adică o cantitate capabilă să asigure, după prelucrare, hrana unui miliard de oameni. Apoi, cînd pe glob se constată un grav dezechilibru în repartiţia hranei, sute de milioane de persoane fiind condamnate la foame, krill-ul — apreciază oamenii de ştiinţă — ar putea fi o soluţie la malnutriţie şi foame. Zăcămintele metalifere : aur şi metale strategice, ca şi nodulii polimetalici de pe fundul oceanului — care ar constitui o rezervă superioară tuturor celor cunoscute pînă acum — sînt alte resurse ale „continentului alb“.

Rezultatele cercetărilor ştiinţifice au lăsat de mult în umbră impresiile nefavorabile despre ţinuturile antarctice — cum era cea exprimată de Robert Scott. Bogăţiile descoperite sau pe cale de a fi dezvăluite sînt miza unei noi „curse spre Polul Sud“, în plină desfăşurare acum, în preajma celui de-al treilea mileniu.

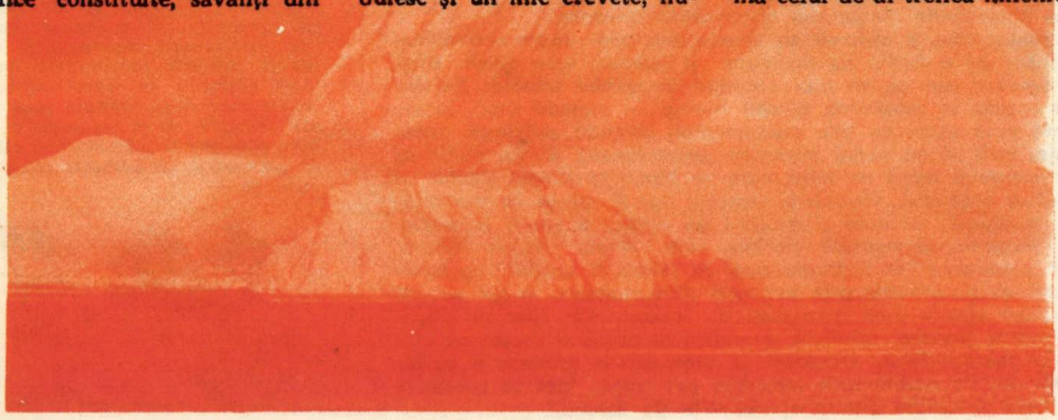

Iscodind cu inteligență

A PUS APA LA LUCRU. Cu pricepere în ale mecanicii și folosind elemente de tehnică țărănească, cetățeanul Ion Florea din Plopșor, județul Maramureș — un sat izolat aparținînd comunei Ieud — a construit și pus în funcțiune o moară, o piuă, o vîltoare pentru spălatul țesăturilor, un circular, o mașină universală de tîmplărie și un generator de curent, care alimentează 12 becuri și diverse aparate casnice — toate acționate de forța apei leudișorului, un pîriu ce trece pe lîngă casa gospodarului. Ingenios a rezolvat și problema alimentării cu apă care, ferită de îngheț, poate fi utilizată și în timpul iernii.

IDEEA I-A VENIT CITIND ZIARE. Preocupat de multă vreme de rezolvarea, într-un fel, a problemei combustibilului în gospodăria personală, țăranul Ilie Răcuci din Palazu Mare, județul Constanța, a citit, într-o bună zi, în presă, despre instalația de biogaz a inginerului constructor de nave Petre Buleci. Solicitînd sprijinul acestuia, gospodarul din Palazu Mare a reușit să-și construiască instalația, să scape astfel de grija procurării buteliei de aragaz pentru bucătărie și a combustibilului pentru încălzirea locuinței și a serei de legume. Exemplul său este urmat de tot mai mulți consăteni.

RECUPERATOR DE CĂLDURĂ. Membrii catedrei de instalații a Institutului politehnic din Cluj-Napoca sînt autorii unei instalații cu plăci, cu ajutorul căreia se poate recupera căldura din agenții termici și din fluidele cu temperaturi joase, indiferent de natura lor. Funcționînd cu randament mare cînd este vorba de gaze calde, ea poate fi folosită cu succes și în adăposturile pentru animale, unde recuperează căldura biologică și contribuie la menținerea unui mediu ambiant corespunzător, firește pe timp de iarnă.

„RUSTIC" NU E CHIAR RUSTICĂ. Spre deosebire de toate mașinile de gătit care utilizează combustibili solizi (lemne, cărbuni, coceni etc.), cele fabricate de Întreprinderea „Flacăra" din Ploiești, județul Prahova, au, datorită ingeniozității lucrătorilor unității, o calitate deosebită : recuperează căldura, care se pierdea pe coș, folosind-o pentru încălzirea apei într-un recipient, de unde este trimisă printr-o conductă direct la chiuvetă. Pentru cei care doresc să-și realizeze încălzire centrală în apartament, cu o cheltuială minimă, mașina de gătit „Rustic" poate furniza agentul termic și pentru cîteva calorifere de cameră.

GHEAȚĂ SOLARĂ. Specialiștii întreprinderii de utilaj tehnologic din Bistrița, județul Bistrița-Năsăud, au conceput o instalație pentru fabricarea gheții cu ajutorul energiei solare. Folosind un sistem de conversie, care funcționează cu soluție de amoniac-apă, instalația produce circa 150 kg gheață pe zi.

CU ÎNDEMÎNARE DE ARTIZAN. De profesie ceasornicar, Virgil Sîrbu din Gugești, județul Vrancea, și-a meșterit, cu îndemînarea caracteristică profesiei, o ingenioasă instalație eoliană pentru producerea curentului electric, precum și un captator solar, cu bazin de o mie de litri. A realizat și o instalație de încălzire și vehiculare a apei în casă, avînd ca sursă de producere a agentului termic cele două instalații amintite : solară și eoliană.

PENTRU GOSPODĂRII IZOLATE. Specialiștii de la „Electromotor"-Timișoara au realizat un nou tip de microhidroagregat destinat producerii curentului electric pentru gospodăriile izolate. Amplasate pe cursuri mici de apă, aceste microhidroagregate, ușor de montat pentru a funcționa la puterea proiectată, de 2,5 kW, au nevoie de un debit de numai 0,15 mc de apă pe secundă și o cădere de aproximativ 5 metri.

MICROHIDROCENTRALĂ PLUTITOARE. Tehnicianul Cornel Sabeni, în colaborare cu specialiștii Casei de știință și tehnică pentru tineret din Brașov, a realizat din materiale recuperabile, în comuna Racoș, o microhidrocentrală plutitoare cu o putere instalată de 20 kW. Ancorarea și plutirea pe riul Olt îi asigură un debit sporit de apă, precum și o eficiență sporită prin eliminarea amenajărilor de pe mal.

APE GEOTERMALE ÎN BĂRĂGAN. Foraje de adîncime au condus la descoperirea în Cîmpia Bărăganului și în Cîmpia Brăilei a unor ape geotermale. La Piua Petrii din județul Ialomița, straturile de apă caldă se află între 554 și 812 m adîncime, au un debit de 8 litri/sec. și o temperatură de 40°C. Și mai valoros este izvorul de la Însurăței, județul Brăila : are un debit de 16 l/sec., o temperatură de 60°C și se află situat la adîncimea de 924—1 070 m ; în plus, are și un grad redus de mineralizare. Aflate în păstrare, apele geotermale pot fi oricînd utilizate de unitățile agricole și de industria alimentară din zonă.

CU TÎLC

- Morile neferecate macină vorbe stricate.
- Cînd prostul dă de dulceaţă, şi-o întinde şi pe faţă.
- Risipitorul face avere, cînd o face musca miere.
- Cum pierzi vremea fără rost, stînd de vorbă cu un prost ? !
- Zeama lungă nu se-nghite nici cu linguri aurite.
- Nimeni nu-ţi bagă-n oală, cînd te duci cu traista goală.
- Nu avea ureche bună şi totuşi cînta... în strună.

Bucate gustoase din verdeţuri şi legume

Simplu de pregătit, aceste bucate gustoase corespund unei alimentaţii raţionale. Proporţiile sînt stabilite pentru patru persoane.

Borş cu lobodă sau măcriş. 700 g lobodă spălată şi curăţată se freacă cu puţină sare spre a-i îndepărta o parte din mirosul caracteristic. Se pun la fiert 1 l borş şi 1 l apă, împreună cu un morcov şi o ceapă uscată (sau 4—5 cepe verzi) tocate mărunt. Cînd legumele sînt aproape fierte, se adaugă loboda tocată, mărar şi pătrunjel verde, piper şi sare după gust. Borşul se serveşte dres cu ou. **Variantă :** se fierb legumele în apă împreună cu 2 linguri de orez sau arpacaş, se adaugă loboda sau măcrişul şi un pumn de prune sau corcoduşe verzi pentru acrit. Se lasă a mai da un clocot, apoi se completează cu mărar verde tocat, sare şi piper. Se drege cu smîntînă sau cu puţin unt.

Tot astfel se prepară borş din ştir roşu sau alb.

Borş de curpeni sau chitici de pădure. Sînt numite astfel vîrfurile trunchiurilor de hamei sălbatic, ce apar primăvara. Mugurii aceştia pot fi folosiţi la prepararea borşului, ca mai sus. Se poate folosi numai zeama în care au fiert cu legume, iar mugurii pot fi mîncaţi separat cu mujdei de usturoi şi mămăligă.

Mîncărică de ştevie. 800 g ştevie curăţată se opăresc cu apă clocotită. Separat se prăjesc în 100 ml ulei două cepe tăiate mărunt şi se adaugă o lingură de bulion, după care se toarnă peste ştevie. Se umple cu 500 ml apă şi se dă la fiert. Către sfîrşit, se cerne deasupra o lingură de griş sau făină albă, sare şi piper (eventual puţină boia de ardei), mărar şi pătrunjel verde tocate. Poate fi acrită cu aguridă sau (la masă) cu zeamă de lămîie. **Variantă :** în loc de făină sau griş poate fi adăugat puţin orez fiert separat.

Sarmale de orez cu foi de ştevie. Opt linguri de orez se prăjesc în 100 ml ulei împreună cu două cepe tocate. Se adaugă o lingură de bulion, mărar şi pătrunjel verde tocate, piper şi sare. Cu această compoziţie se fac sarmale înfăşurate în foi de ştevie puţin opărite. Se aşază în cratiţă cu un sos făcut din ceapă prăjită, puţin bulion şi o lingură de făină. Vasul se umple cu borş sau apă.

Sfeclă roşie cu mujdei. Se coc în cuptor două sfecle mijlocii. Se curăţă de coajă şi se taie în felii subţiri, care se pun în mujdei de usturoi (pregătit cu apă rece). Se adaugă o lingură de ulei şi o lingurită de oţet.

Mîncare de ţelină. Trei ţeline mijlocii, curăţate, se fierb în apă cu sare. Apoi se taie în felii şi peste ele se adaugă un sos pregătit din două cepe prăjite în 100 ml ulei, o lingură de bulion, o linguriţă oţet, sare şi piper. Pe deasupra se presară o tocătură fină din frunze tinere de ţelină şi mărar. Se serveşte rece. La fiecare porţie poate fi adăugată o jumătate de ou fiert, tare.

Cartofi copţi, cu unt. Opt cartofi se dau pe răzătoarea mare sau se taie pai cu cuţitul. Se tăvălesc prin ulei, se presară cu sare şi se pun la copt într-o cratiţă, în cuptor sau în spuză. După coacere, calzi încă, se amestecă bine cu unt sau smîntînă şi puţină tocătură de mărar verde.

Cartofi fierţi, cu unt. 8 cartofi curăţaţi se taie în bucăţi potrivite, se pun la fiert în apă cu sare (atît cît să-i depăşească puţin). După care se scurg şi se amestecă bine cu 100 g unt sau margarină, o lingură de ulei sau smîntînă şi puţin mărar tocat. Se servesc numai calzi.

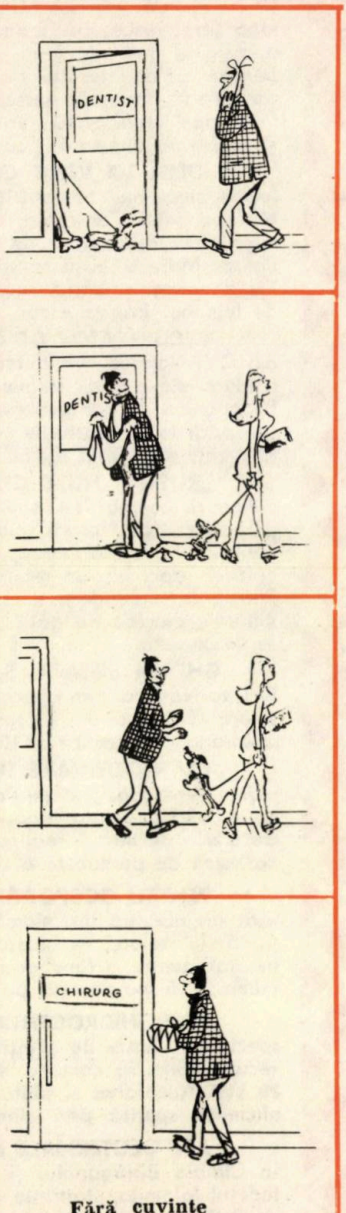

Fără cuvinte

În zootehnie

Reducerea consumurilor de combustibili și energie se poate face încă din faza de proiectare a construcțiilor

Preocupați de reducerea consumurilor de combustibili și energie — problemă de interes național —, cercetătorii și proiectanții au propus, în ultimul timp, unele soluții ingenioase, de perspectivă, despre care ne-a vorbit ing. Florin Munteanu, **din Direcția de investiții a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Le redăm succint :**

● Frin proiecte, la fermele de vaci pentru lapte s-a renunțat la centrala termică, urmînd să se utilizeze numai căldura biologică. În acest scop, se preconizează unele îmbunătățiri tehnologice. Astfel, dacă în trecut vițelul se lua imediat după ce se năștea și se ducea în profilactoriu, care era încălzit, acum el stă lîngă vacă circa 10—15 zile pe așternut permanent, în cușetă. Între 20 de zile și 9 luni, tineretul bovin se va crește în boxe colective, pe așternut ; înainte, el se păstra pînă la 4 luni în creșe, pe grătare, unde spațiul era încălzit. Deci, prin noua tehnologie se economisesc materiale de construcție pentru ridicarea unor noi spații de cazare și, pe de altă parte, se îmbunătățește microclimatul prin degajarea de căldură biologică de către viței mai mari, noxele fiind îndepărtate prin ventilația naturală. Vițelele de la 9 luni la 26 luni sînt cazate în grajd pe așternut permanent cu furajarea la padoc în loc să stea în grajduri, pe pardoseală din grătare ; în felul acesta se asigură un confort sporit pe perioada friguroasă a anului și, în același timp, economii de materiale de construcții. Cît privește vacile, ele vor fi cazate în cușete individuale, cu așternut.

● Proiectanții au prevăzut ca grupul de muls să fie atașat la cîte două grajduri, prin aceasta reducîndu-se culoarele de circulație și eliminîndu-se încălzirea în sala instalației, care va primi căldura biologică din grajduri. Asigurarea apei calde, din luna mai pînă în octombrie, se va face cu instalații solare cu circulație în termosifon.

● La fermele de porci, proiectanții au avut în vedere reducerea consumului de combustibili clasici (cărbune sau petrol) prin utilizarea biogazului în centralele termice. În plus, la maternități s-a redus suprafața de grătare la boxe și s-a introdus pardoseală caldă (din plăci care au înglobate în ele rezistențe electrice) pentru spațiul de odihnă a purceilor. Prin aceasta s-a eliminat încălzirea locală, cu eleveze.

● O importantă sursă de economisire a energiei electrice în complexele de porci o constituie aplicarea sistemului de folosire a apelor uzate pentru fertilizarea terenurilor agricole. După cum se știe, înainte, pentru deversarea acestora în emisari (rîuri, de regulă) era necesară așa-zisa treaptă biologică, ce utiliza energie electrică pentru aerarea apelor uzate. În noul sistem, această treaptă este eliminată, apele decantate fiind deversate, printr-un sistem de irigații cu conducte îngropate sau prin brazde, pe terenurile unde se află culturi agricole.

● Pentru păsări se realizează și ferme cu funcții mixte. Ele pot produce pui de carne, tineret din rase ușoare pentru găini ouătoare sau ouă pentru reproducție. Scopul este ca, în funcție de necesitățile de autoaprovizionare ale județului, ferma să producă material pentru gospodăriile populației. Asemenea hale nu au încălzire centrală, ci numai locală cu eleveze și, bineînțeles, așternut, alcătuit din paie, rumeguș sau coji de floarea-soarelui.

Asemenea măsuri preconizate de proiectanți au și început să se aplice la noile construcții.

EMILIAN ALBULESCU

SĂRBĂTORI ŞI OBICEIURI

Publicăm în aceste pagini, la sugestia unor cititori, un grupaj selectiv al sărbătorilor ţărăneşti laice, al obiceiurilor populare de ieri şi de azi de pe aceste plaiuri româneşti. Obiceiurile şi sărbătorile populare prezintă un multiplu interes şi aceasta nu numai din perspectivă etnografică şi folcloric-culturală. Obiceiurile populare constituie o componentă de bază a specificului cultural naţional, a spiritualităţii româneşti „partea cea mai interesantă a istoriei noastre", cum o caracteriza Bălcescu.

Conservînd cele mai străvechi mituri, avînd originea atestată în simbioza etnică şi culturală daco-romană, aceste obiceiuri au constituit unul din argumentele de frunte ale cronicarilor şi ale celorlalţi patrioţi români în demonstrarea unităţii culturale a tuturor românilor şi a continuităţii poporului român pe pămîntul său de baştină. Biserica s-a opus dintotdeauna sărbătorilor laice care au avut mereu mai multă priză la popor decît ritualurile sacrosancte, fapt explicabil prin deosebirile fundamentale dintre unele şi altele. În timp ce dogmele religioase vor să-l facă pe om indiferent la cele „lumeşti, trecătoare", obiceiurile populare sînt profund ancorate în realitate, exprimînd căutări la arzătoarele probleme cu care este confruntat : aratul şi semănatul, coptul grînelor, secerişul, naşterea, moartea...

ŢĂRĂNEŞTI LAICE

TÎNJAUA DE PE MARA (Primul la arat) este un străvechi obicei de obîrşie daco-romană desfăşurat în primăvara trecută în satele Hoteni, Şugatag şi Hărniceşti de pe văile Marei şi Cosăului. Sfatul bătrînilor alege pe primul ieşit la arat, cel mai vrednic om, fruntaş la livrările de produse către stat. Primul ieşit la arat este dus cu mare pompă de tot satul la apa Marei unde unul din bătrîni, în semn de aleasă preţuire şi cinstire, îi spală faţa ca **„Să se spele de toate cele rele / Să crească / Şi să înflorească / Să fie iute ca apa de munte".** Cei opt tineri care l-au urmat în alai, cîte doi ducînd o tînja, îl laudă pe sărbătorit cu cele mai simţite şi mai alese cuvinte : **„Jugurile le-am gătat / Doi cu doi ne-am adunat / Să cinstim cu-adevărat / Cel mai harnic om din sat / Şi întîiul la arat".** Sărbătoritul îi invită pe bătrîni şi pe tinerii de la tînjală la el acasă unde-i omeneşte cu palincă, pită caldă şi slană. În Hoteni şi alte sate megieşe, sute de oameni se îndreaptă spre lunca „Dărasca" unde petrec în cîntec şi joc pînă ce se lasă întunericul.

SĂRBĂTORI POPULARE PE PLAIURILE BUZOIENE : Pe urme de baladă, pe urmele baladei lui Gheorghelaş. în prima duminică din iunie, la Gura Teghii, lîngă vîrful Penteleu ; **Festivalul Slănicului,** sărbătoare folclorică de veche tradiţie, are loc în ultima duminică din luna iunie pe un platou situat la 800 m înălţime, într-o frumoasă pădure de brazi, la Plaiul Nucului, lîngă comuna Lopătari, bucurîndu-se de participarea a numeroase formaţii folclorice de pe Valea Slănicului : **Tezaur de cîntec şi joc românesc,** festival în comuna Merei, între 15—30 august ; **Cu cîntecul şi dansul pe plaiuri bisocene** are loc în comuna Bisoca în prima sau a doua duminică din august, la serbarea populară fiind prezenţi şi ţărani din comunele limitrofe — Săruleşti, Vlaicu Vodă şi Jitia, din Vrancea.

CÎTEVA OBICEIURI ŢĂRĂNEŞTI DE VARĂ : „lăzărelul", obicei în satele dunărene cînd la înverzirea cîmpului, copile încă neduse la horă merg din casă-n casă urînd gospodarilor ploaie şi roade îmbelşugate ; **Rătezarea ştiubeilor,** sărbătoare moldovenească. După ce curtea şi casa sînt pregătite ca de sărbătoare, prisăcarul afumă stupii pentru a goni albinele şi retează fagurii ; **Festivalul recoltei,** în pădurea Pustnicu, sectorul agricol Ilfov ; **Tîrgul cireşelor,** în prima duminică a lunii iulie, la Brîncoveneşti, pe Valea Mureşului ; prilejuieşte o mare sărbătoare a portului popular, a cîntului şi jocului, reunind mii de ţărani din Lueni, Săcalul de Pădure, Voivodeni şi Deleni ; **Sărbătoarea culesului cireşelor,** la mijlocul lunii iunie, în comuna Cireşoaia, judeţul Bistriţa-Năsăud ; **Sărbătoarea teilor,** la 25 iunie, în comuna Greci-Strehaia, judeţul Mehedinţi, unde se află o întinsă pădure de tei de o frumuseţe inegalabilă. Aici se reunesc, într-un mare festival folcloric, artiştii amatori din Brejniţa, Grovăneşti şi Stîngăceaua ; **Legatul porumbului,**

obicei în Cîndeștii Vechi, județul Botoșani, constînd în legarea a două sau mai multe tulpini de porumb la ultima prașilă de către prășitori rostind în cor : **„Legați am fost, / legați sîntem / legați să fim !“ ; Sărbătoarea culesului căpșunilor**, la Livada-Satu Mare ; **Sîmbra oilor**, mare serbare populară la Huta-Certeze, județul Maramureș, nedeie-tîrg de amploare care reunește zeci de mii de țărani veniți din mai multe județe ; are loc, tradițional, în ziua cînd deținătorii de oi oșeni din partea locului se asociază și alcătuiesc, sub conducerea unor ciobani, stîna pentru „văratul“ — pășunatul oilor la munte.

SEMĂNATUL. Continuare a Cerealiilor romane dedicate lui Ceres, protectoarea agriculturii, **semănatul** se întîlnește și astăzi pe o arie destul de răspîndită, după cum arată una din hărțile **„Obiceiuri“** ale Atlasului etnografic al României, în curs de elaborare. În dimineața noului an, cu straițele pe șolduri, copii între 7 și 12 ani, cărora în Oltenia și Transilvania li se mai spune și pițărăi (colindători), intră în gospodăriile oamenilor și le seamănă curțile și odăile cu semințe de grîu, de porumb, de orz, de ovăz, de orez ori secară. Așa cum povestește istoricul latin Du Cange că făceau la vremea lor copiii Romei, pentru a aduce belșugul și fertilitatea în casele oamenilor, acești colindători mai au obiceiul de a atinge cu bețe ori nuiele stîlpii porților, ușorii ușilor de la grajdurile cu vite, grinda casei și scormonesc în tăciunii din vatră, rostind pentru gospodar urarea semănatului care la Silvașu de Jos, județul Hunedoara, începe așa : **„Pe margine de pămînt / Mere badea semănînd / Și din gură cuvîntînd : / Să te faci grîule faci / Pîn la coarnele de vaci / Fă-te grîule la noi / Pîn la coarnele de boi / Să fie grîul bogat / Și recoltă peste sat“...**

ARMINDENI, sărbătoare a primăverii, a muncii. Țăranii, așa cum au apucat din moși-strămoși își pun în fața caselor armindeni — tulpini sau crengi — avînd în vîrf frunze. Armindenul a dat numele sărbătorii care prilejuiește pretutindeni mari petreceri la iarbă verde. În unele sate, feciorii pun armindeni în fața caselor fetelor pe care le vor lua în căsătorie. În Banat, se înfig armindeni și în porțile paurilor (țăranilor) vrednici. Cu armindenii se aprinde după tradiție cuptorul în care se coace pîinea frămîntată din făina celui dintîi grîu secerat.

SĂRBĂTOAREA LILIACULUI are loc la Ponoare, județul Mehedinți, în prima duminică după înflorirea liliacului, continuare a Floraliilor romane. Petrecerea miilor de țărani mehedinteni și a turiștilor veniți din întreaga țară are loc în pădurea de liliac ce se întinde pe nu mai puțin de 20 de hectare și ocrotită ca monument al naturii. Pe estradele înălțate în inima pădurii de liliac se produc pînă noaptea tîrziu zeci de formații artistice, tarafuri, orchestre, coruri.

FELEAGA se sărbătorește în satele bihorene Lunca, Pietroasa, Gurani și altele. Feleaga este un ștergar, lucrat de fetele de măritat, pe timpul iernii, la războiul de țesut. Vara se încing în toate aceste sate petreceri cîmpenești. Se joacă hora feleagăi în care se prind la început numai fetele de măritat în mînă cu cîte o feleagă țesută pentru viitorul soț. Fiecare fată se mîndrește cu feleaga sa pe care o flutură în văzul flăcăilor strînși roată în jurul horei. Fetele fluturîndu-și feleagele îi îmbie cu strigături pe flăcăi : **„Placă și-ți alege, care ție-ți place“.** La în-

vitația fetelor, fiecare flăcău apucă feleaga fetei care-i place. Gestul echivalează cu o cerere în căsătorie, martori fiind părinții amîndurora și satul întreg. Dacă fata e de acord cu cererea în căsătorie, tinerii se înfășoară în feleagă și pecetluiesc înțelegerea printr-un sărut. Apoi, perechea, împreună cu părinții, hotărăsc cînd va avea loc nunta cea adevărată.

DRĂGAICA se serbează de Sînziene, la 24 iunie. Dimitrie Cantemir a consemnat-o ca avînd începutul în Moldova, în veacul VII. Este, de asemenea, atestată în Muntenia și în Transilvania (1 640). Preluînd vechi rituri daco-romane, drăgaica este un obicei popular al coacerii holdelor. În timpul cînd începeau să se coacă semănăturile, toate fetele din mai multe sate megieșe se adunau și o alegeau pe cea mai frumoasă drăgaică dintre ele. Fiecare ar fi dorit să i se facă această mare cinste ce ar fi înălțat-o mult în ochii tuturor flăcăilor. Drăgaica este apoi gătită de celelalte fete, de „suratele" ei, cum își spun, cu o cunună de spice și cu multe basmale colorate, punîndu-i în mînă cheile de la jitnițe (hambare, pătule). Fetele cu drăgaica în frunte merg în lanuri, implorînd natura să dea recolte bogate, cu spicul cît vrabia. Lîngă lan se încinge o horă mare a fetelor care-i strigă în răstimpuri drăgaicei : **„Hai, drăgaică, să sărim / Să sărim, să răsărim / Că știi iarna ce pățim / Cu mălai din rișnicioară / Cu pește din undicioară".** După joc, drăgaica se întoarce de la cîmp, cutreierînd toate satele de unde sînt venite fetele ce au ales-o ca mai frumoasă dintre ele. Pretutindeni, oamenii o întîmpină cu voie bună.

TRAIAN DUMITRESCU

CUNUNA. Dintre numeroasele obiceiuri legate de muncile agricole face parte și cel numit „Cununa", „Buzduganul" sau „Crucea", care marchează sfîrșitul secerișului. Dăinuie din vechime, în forme diverse de manifestare (vechii greci sărbătoreau încheierea recoltatului aducînd ofrande zeiței Demetra, protectoarea semănăturilor, romanii oferind zeiței Ceres o coroană din spicele cele mai frumoase).

Obiceiul Cununii s-a păstrat pînă în zilele noastre, mai ales în Transilvania. El constă într-o ceremonie care se poate desfășura în două moduri : în gospodăria individuală (fiecare țăran, după ce termina de secerat, făcea o cunună din spice de grîu, o uda și îndeplinea împreună cu membrii familiei un ritual de proporții reduse); în cadrul colectivității (se organizau clăci la gospodarii cei mai harnici, iar la terminarea lucrului, la sărbătoarea Cununii participau toți secerătorii, conferindu-i un fast deosebit).

În Năsăud, ceremonialul Cununii decurge astfel : la sfîrșitul secerișului, femeile mai pricepute aleg un stog din cele mai frumoase spice de grîu și împletesc o cunună asemănătoare cu pieptănătura care se face fetei pentru ceremonia nupțială. Se formează apoi un alai din fete și femei care însoțesc spre sat pe tînăra căreia îi revine cinstea de a purta cununa (aceasta trebuind să fie castă, altfel în anul următor grîul se face „neghinos și cu tăciune"). Pe tot parcursul drumului, femeile intonează cîntecul ceremonial al cununii, totul avînd o solemnitate deosebită. Cînd alaiul intră în sat, la răspîntii, cununa este udată din abundență cu apă de feciorii care așteaptă cu donițele pline. La casa gazdei care a organizat clacă, după ce este înconjurată de trei ori masa special amenajată întocmai ca la nuntă, are loc „tarostea" sau „descîntecul cununii",; o femeie povestește pățaniile petrecute de la hoidă pînă aci, împletite cu întîmplări împrumutate din basm. Spre sfîrșit se adresează cuvinte de laudă gazdei care s-a învrednicit să împlinească această sărbătoare și i se cer daruri pentru osteneala secerătorilor, iar apoi se cere ceremonios unui tînăr (care trebuie să îndeplinească anumite condiții) să ia cununa de pe capul fetei. Acesta sărută fata, ia cununa și o pune pe masă. Urmează ospățul cununii la care participă numai secerătorii. Înainte, mîncărurile ce se serveau cu acest prilej erau specifice — nu lipsea grîul fiert în lapte. În ultima vreme se oferă : zeamă de tosmagi (tăiței), găluște cu curechi și rais (orez), slănină, pită, ginars.

Sărbătoarea se încheie cu petrecerea celor tineri, iar cununa este așezată de gazdă la loc de cinste, în grinda casei, pînă toamna cînd este îmblătită, urmînd ca primăvara boabele să fie amestecate simbolic cu cele ce vor fi însămînțate.

TÎRGUL DE FETE DE PE MUNTELE GĂINA

Despre originea acestui tîrg foarte vechi există diverse păreri. Teofil Frâncu presupune că inițial avea loc atunci cînd păstorii din munte făceau o „feștanie" turmelor, prilej cu care se ospătau și se veseleau. Treptat „feștania" a dispărut, dar obiceiul de a petrece a rămas și a ajuns cu timpul să fie „o petrecere generală a moților și a crișenilor".

După altă versiune, tîrgul care are loc în prima duminică din luna iunie se ține în amintirea înfrîngerii unor mongoli năvălitori — mențiune care apare și la etnograful german Reissenberger. Mai aproape de adevăr, Tache Papahagi, etnograf, afirmă: „logica faptelor ca și a considerațiunilor etno-geografice ne determină să socotim geneza lui (a tîrgului) ca fiind anterioară oricăror începuturi de civilizație rudimentară sau așezămînt de stat, ba chiar ca aparținînd epocii de formațiune a poporului român". Apariția și vechimea acestui tîrg sînt produsul unor condiții sociale, într-un mediu geografic care

şi-a spus hotărîtor cuvîntul. Muntele Găina uneşte Valea Arieşului cu ţinutul crişenilor. Se ştie că îndeletnicirea moţilor de pe Arieş a fost aceea de prelucrători ai lemnului în timp ce crişenii erau meşteri în olărit şi producători de fructe. Ţinînd seama de faptul că drumurile spre centrele mai importante (Turda, Alba-Iulia), unde moţii şi crişenii ar fi putut să-şi vîndă produsele cu ajutorul cărora îşi cîştigau existenţa, erau lungi şi grele, tîrgul de pe muntele Găina a apărut ca o necesitate de ordin practic, economic. Denumirea de „Tîrg de fete" a generat multe discuţii. Majoritatea cercetătorilor combat modul greşit în care a fost ea înţeleasă de către străini „că aici s-ar vinde fete". Florea Bobu Florescu afirma : „Un tîrg, ca cel din Găina, prin excelenţă ţărănesc şi loc de întîlnire a oamenilor din regiuni diferite sub multe aspecte, era firesc să prilejuiască legături între tineri pentru toată viaţa". O explicaţie a căsătoriilor încheiate la acest tîrg ar fi şi frumuseţea deosebită a moaţelor, ceea ce nu înseamnă, firesc, că ele erau vîndute.

O descriere amănunţită a modului în care s-a desfăşurat tîrgul în anul 1937 ne-a lăsat-o Florea Bobu Florescu. El distinge două feluri de manifestări : economice şi spirituale. Participanţii au fost extrem de numeroşi — din şaptezeci de comune. Ei s-au adunat în cursul dimineţii. Pe la ora 10 a început vînzarea şi cumpărarea mărfurilor, acestea fiind obiecte de lemn, foarte frumos lucrate, obiecte de pămînt, oale, cojoace, fructe, băuturi (femeile cumpărau „ruzole" — băutură slab alcoolizată, considerată elixir al dragostei) ; existau şi bazare cu mărunţişuri.

Această primă parte, cu caracter economic, încheiată, a început jocul, petrecerea. Ceteraşii „ziceau" dansatorilor care, dacă erau crişeni, „jucau pe loc" ; moţii dansau ţarina.

Iată cîteva din strigăturile culese atunci :

Crişeanul către moţ :

„Ţine moţ de hasta straiţă
Să mă hîţ (joc) cu hasta moaţă;
Pînă mă hîţai cu moaţa
Să dusă moţul cu straiţa!"

Moţul răspunde :

„Măi crişene lapte-n teoc
Adă fata să ţi-o joc ;
De nu ţi-oi juca-o bire
Intre smerii în ea şi în tire !"

TÎRGUL SĂRUTATULUI, DIN HĂLMAGIU

O descriere amplă a acestei pitoreşti datini, aşa cum se desfăşura ea la sfîrşitul secolului al XIX-lea, ne-au lăsat-o Teofil Frîncu şi George Candrea, în volumul „Românii din Munţii Apuseni". Mai este cunoscută sub numele de „bîlciul sărutatului", „tîrgul de sărutat" sau „tîrgul nevestelor". Are loc în Hălmagiu, primăvara. La tîrg vin, din toate satele din jur, tinerele neveste, proaspăt căsătorite. (Se menţionează că n-au voie să participe văduvele recăsătorite). Ele nu umblă niciodată singure prin tîrg, sînt însoţite de soacre sau se adună cîte două, trei. Îmbrăcate de sărbătoare, cu cununile de mirese pe cap, poartă cîte un ulcior „frumos împestriţat şi umplut cu vinars". Cînd întîlnesc un bărbat, fie rudă, fie cunoscut, îl sărută, iar acesta le „cinsteşte", oferindu-le simbolic o mică sumă de bani. Cu străinii, tinerele sînt mai rezervate, de teamă să nu fie refuzate, aceasta constituind cea mai mare ocară. După ce primesc „cinstea", ele mulţumesc tratîndu-i pe cei sărutaţi cu vinars. A nu bea înseamnă a jigni nevasta şi pe ai săi. A fi sărutat de o nevastă la tîrgul din Hălmagiu înseamnă a fi considerat „om de frunte şi de omenie" căci cei „ticăloşi" sînt ocoliţi. Totul se petrece în cea mai deplină ordine şi moralitate.

Despre originea acestui tîrg foarte vechi (participanţii întrebaţi răspundeau : „Aşa am pomenit!", „Aşa e datina

noastră!"), autorii dau cîteva versiuni. Una susține că locuitorii din zonă fiind păstori, cînd plecau primăvara cu oile la munte, soțiile lor îi petreceau pînă la Hălmagiu, unde își luau rămas bun. Alta pretinde că această datină ar fi apărut în timpul invaziei turcilor, cînd ar fi fost răpite o mulțime de femei, dintre care unele au reușit să scape. Întorcîndu-se acasă la Hălmagiu, femeile, cînd se întîlneau cu cunoscuți îi sărutau de bucurie, iar aceștia le cinsteau cu vreun dar pentru vitejia lor.

C. MARIAN

URȘII, obicei din comuna Ciclova Română, județul Caraș-Severin

Se practică la sfîrșitul lunii februarie și începutul lunii martie în săptămîna „Fășancului" și se desfășoară în zilele de luni, marți și sîmbătă.

Tinerii între 18—38 ani se echipează în mod deosebit pentru acest obicei. Pe cap poartă traiste țesute în casă, îmbracă cojoace din piele de oaie întorse cu blana în afară, se încing cu brîie, lanțe sau streanguri goase pe care se înșiră 5—7 clopote mari și răsunătoare. În picioare poartă opinci din cauciuc și ciorapi groși de lînă peste care se leagă piei de iepure sau miel, pînă sub genunchi. Echipele sînt formate din 4, 7, 9 „urși", conduși de ursar — un coechipier mai solid care, pe lîngă costumația tradițională, poartă o boată sau măciucă și un obiect metalic (de regulă găleată veche) pe care îl lovește cu măciuca pentru a îndemna urșii.

Echipele pornesc pe la ora 14 și străbat în fugă satul, scoțînd gemete specifice urșilor. În locuri mai largi se opresc și fac „Roata", cu ursarul la mijloc, urșii rotindu-se în jurul lui.

Este un obicei care s-a păstrat din strămoși, preluat statornic de cei tineri. Sătenii văd în urși puterea bărbăției, curajul, sfidarea răului, cel ce a fost urs fiind socotit de-acum bărbat. Desfășurarea obiceiului prevestește plecarea iernii și venirea triumfală a primăverii. El se încheie seara cînd urșii se demască și începe jocul — brîul, hora bărbătească — în acompaniamentul unuia sau doi muzicanți.

CONSTANTIN MISIRIANȚU

DRUMUL LUI TIMUR LENK

Un grup de turiști a descoperit întîmplător drumul lui Timur Lenk, marele han al mongolilor, drum care ducea din Samarkand spre reședința sa principală — Shahrisbaz. După cum atestă sursele istorice, dreptul de a folosi drumul îl aveau numai militarii și caravanele guvernamentale.

Este interesant faptul că interdicția a rămas în vigoare și după moartea marelui Timur, dar ea a fost menținută nu de forța autorităților, ci de legendele cum că drumul ar fi folosit de... stafiile paznicilor lui Timur. De aceea, timp de cinci secole, călătorii au preferat potecile de munte ; în zilele noastre, ei preferă șoselele asfaltate și căile ferate.

Descoperind urmele drumului, turiștii le-au urmat și au ajuns la trecătoarea Ghissar din Munții Pamir. În apropiere, ei au dat și de urmele unei clădiri, care s-a dovedit a fi un palat al lui Timur Lenk.

SOARELE — o sursă inepuizabilă de energie

Deşi considerată de mulţi ca un domeniu de activitate relativ de curînd abordat, o analiză mai atentă ne relevă că energia solară a fost folosită de om încă din primele stadii ale evoluţiei sale, debutul în această direcţie fiind marcat de momentul descoperirii şi utilizării focului. De fapt, nu există decît două forme de energie „pur terestră" : nucleară şi gêotermică, toate celelalte fiind transformări mai mult sau mai puţin directe ale energiei solare.

Cu toate că pe Pămînt ajunge o fracţiune infimă din energia generată de Soare, solul planetei noastre primeşte în medie 120 000 de miliarde de kW, ceea ce, în decursul unui an, este echivalent cu de 10 000 de ori consumul mondial de energie primară, în aceeaşi perioadă. Aceasta înseamnă că o suprafaţă de teren de forma unui pătrat cu latura de 100 de km aflată în mod constant în bătaia soarelui la zenit acumulează suficientă energie pentru satisfacerea nevoilor întregii omeniri ; dacă vom lua în considerare condiţiile climaterice reale (succesiune noapte-zi etc.), vom obţine acelaşi rezultat de la o suprafaţă de 35 000 kmp situată, de exemplu, undeva în Sahara, a cărei suprafaţă este de aproximativ 10 milioane de kmp.

Din păcate, în actualul stadiu de dezvoltare tehnică este practic imposibil să captăm toată energia de pe suprafeţe de ordinul miilor de kmp. Randamentele de conversie sînt de asemenea foarte slabe, dar faptul că energia solară este, spre deosebire de resursele clasice, inepuizabilă justifică întru totul atenţia deosebită ce i se acordă.

CÎTEVA PROBLEME DE CAPTAJ

Captajul termic este o modalitate naturală atît de răspîndită încît avem tendinţa să o uităm. Sub efectul radiaţiei solare orice corp se încălzeşte, după cum ne arată experienţa cotidiană şi... multimilenară a planetei noastre care, deşi evoluează în frigul veşnic al spaţiului cosmic, se menţine la o temperatură de 15° pînă la 20°C. Putem deci exploata această proprietate, încălzind, de exemplu, un fluid (lichid sau gaz) pe care să-l folosim pentru a transporta energia la destinaţie (pentru încălzire), sau pentru a acţiona o maşină oarecare — pompă, generator electric etc. Problema care apare este că un corp încălzit radiază la rîndul său astfel că, în final, temperatura sa se stabilizează într-un punct în care cîştigul egalează pierderile, ceea ce, în majoritatea cazurilor, ne împiedică să obţinem temperaturile necesare unei folosiri eficiente. Trebuie deci sau să mărim cîştigul, sau să reducem pierderile. În primul caz, „potenţialul luminos" este mărit cu ajutorul unui sistem de oglinzi parabolice sau plane ce focalizează imaginea soarelui într-un singur punct unde se găseşte un încălzitor parcurs de un fluid care, adus la o temperatură înaltă, este utilizat, de exemplu, pentru a învîrti o turbină. Există mai multe formule posibile depinzînd de modul de focalizare (oglinzile pot urmări sau nu Soarele în drumul său) dar, în principiu, performanţele sînt asemănătoare. În cel de al doilea caz, pentru reducerea pierderilor prin radiaţie, se utilizează „efectul de seră", care constă în acoperirea captatorului cu un material transparent la radiaţia solară, dar opac la radiaţia emisă de corp (sticlă, polietilenă etc.). Pe acest principiu funcţionează serele şi captatorii aşa-numiţi „plani" care, utilizaţi pentru încălzire, ating randamente de 40—60%.

Captajul fotovoltaic utilizează fotocelule pentru a transforma radiaţia solară. Este o

soluție foarte fiabilă și puțin poluantă, dar, din nenorocire, cu randamente foarte slabe (5—10 la sută), ceea ce face ca prețul unui kW pe această cale să fie încă destul de ridicat. În locuri izolate însă această modalitate de conversie se vădește a fi, pentru puteri mici, cea mai avantajoasă cale de obținere a energiei electrice și există speranța ca, odată cu dezvoltarea tehnologică, costurile să scadă suficient de mult încît exploatarea să devină rentabilă la nivel industrial.

Captajul biologic sau fotosinteza se desfășoară în frunză, după schema binecunoscută: planta absoarbe radiația solară pentru a transforma bioxidul de carbon și apa în zaharuri, eliberînd oxigenul și fixînd azotul și fosforul necesare dezvoltării. Omul poate recupera această energie prin combustie directă (ceea ce ne conduce la poetica idee că orice foc este o părticică din Soare), sau printr-un proces de fermentație rezultînd în alcool sau metan. Progresele făcute în această direcție sînt importante, existînd țări ca, de exemplu, Brazilia, în care o parte semnificativă a autoturismelor funcționează pe baza unui amestec de benzină și metanol. România se situează în avangarda acestor preocupări, avînd rezultate notabile în folosirea biogazului atît la alimentarea motoarelor cu ardere internă, cît și pentru nevoi casnice.

În funcție de lungimea de undă folosită, captajul chimic se împarte în fotochimic, cînd se utilizează radiația luminoasă și termochimic, dacă apelăm la radiația termică. Prima direcție este încă embrionară, fiind interesantă mai ales din punctul de vedere al economiilor de energie tradițională pe care le poate aduce în unele procese industriale.

În direcția termochimică, cercetările sînt mult mai avansate, iar rezultatele obținute pînă în prezent sînt foarte promițătoare. Într-o primă fază, în instalații analoage heliocentralelor termoelectrice se obține hidrogenul conform reacției cunoscute :

$$H_2O \longrightarrow H_2 + 1/2\ O_2$$

Pe această bază se poate desfășura apoi o reacție de sinteză care să ducă la obținerea de hidrocarburi pornind de la cărbune. Procesul prezentat este interesant cel puțin din trei puncte de vedere : în primul rînd, datorită faptului că, în linii mari, toate etapele menționate au fost realizate la scară industrială ; în al doilea rînd, pentru că fracțiunile obținute pot înlocui petrolul atît pentru fabricarea produselor de sinteză (mase plastice), cît și din punct de vedere energetic și, în sfîrșit, pentru că toate instalațiile necesare (motoare, arzătoare, instalații de stocare etc.) există deja. De fapt, modalitatea de obținere a „petrolului artificial" este cunoscută dinaintea celui de al doilea război mondial, dar ceea ce este nou constă în folosirea energiei solare căci, în mod evident, nu poate fi interesantă o tehnologie care produce hidrocarburi consumînd energia obținută din petrol natural.

● CÎTE CEVA DESPRE STOCARE

Contrar unei opinii foarte răspîndite, problemele de stocare nu se referă numai la energia solară. Centralele nucleare funcționează în regim permanent, ceea ce necesită obligatoriu un stocaj pentru a răspunde variațiilor de consum. Termocentralele și hidrocentralele, mai „suple", pot într-o oarecare măsură să funcționeze doar la cerere, deoarece transportul practic instantaneu al electricității le-o permite. În aceste condiții însă trebuie să folosim instalații supradimensionate în raport cu consumul mediu, ceea ce duce la creșterea investițiilor. În ceea ce privește energia solară, problema se complică mai mult, avînd în vedere că sursa însăși este intermitentă : vîrful de producție nu coincide cu vîrful de consum, ba chiar putem spune că sînt în opoziție, ceea ce impune cu necesitate în acest caz un stocaj.

Dacă transformatoarele helioenergetice se prezintă sub formă de alcool, metanol sau hidrocarburi, soluțiile sînt, în general, cunoscute și deja utilizate. O noutate în acest domeniu o reprezintă hidrogenul, care poate fi stocat sub formă gazoasă în cavități naturale sau artificiale, comprimat sau sub formă lichidă. Dificultățile tehnologice sînt importante — să amintim că oțelul devine fragil sub acțiunea hidrogenului, care de altfel este și extrem de inflamabil —, dar ele sînt contracarate de avantaje notabile. Am văzut deja că acest gaz se poate obține relativ ușor cu ajutorul Soarelui, în plus nu este poluant (combustia sa are ca rezultat apa) și ceea ce merită luat în considerație — motoarele actuale pot funcționa cu hidrogen, cu modificări minime. Toate acestea au făcut ca numeroși experți să considere că secolul XXI va fi al hidrogenului, după cum XX a fost al petrolului.

Să continuăm însă prezentarea modalităților de stocare a energiei obținute cu ajutorul centralelor solare. O altă soluție o reprezintă apa, preconizîndu-se ca o astfel de centrală

să aibă două bazine : unul la suprafață și unul la adîncime ; în orele de consum redus, supraproducția este folosită pentru aducerea apei în bazinul de suprafață, iar în orele de vîrf, ansamblul funcționează ca o hidrocentrală obișnuită. Același principiu se folosește în stocajul inerțial unde energia excedentară la un moment dat este utilizată pentru a pune în rotație rapidă un volant greu. La scară mare, procedeul se lovește de dificultăți tehnologice legate de rezistența mecanică, dar se speră ca noile materiale obținute din fibre lungi să permită un stocaj eficace pe intervale de timp de pînă la 24 ore.

Am lăsat la sfîrșit o formă de stocaj foarte simplă și dealtfel foarte răspîndită — căldura. La ora actuală, modalitatea de folosire este cea întîlnită la o banală sobă de cărămizi : un obiect este încălzit la o anumită temperatură, pentru ca apoi, pe măsură ce se răcește, să ne restituie, treptat, energia înmagazinată. Procedeul devine însă complicat la scară industrială, datorită variațiilor mari de temperatură necesare unui stocaj eficient, așa că tehnologiile actuale fac apel la căldura pe care un corp o poate primi sau ceda la schimbarea stării de agregare, fără ca aceasta să ducă la schimbarea temperaturii corpului. Cercetările au arătat că sînt numeroase săruri care la trecerea din faza lichidă în faza solidă sînt capabile să elibereze cantități importante de energie înmagazinate în timpul vîrfului de producție.

ENERGIE SOLARĂ SAU NU?

Iată că a venit momentul să facem un bilanț și, în urma acestui tur de orizont foarte succint, să încercăm să răspundem la întrebarea — energie solară sau nu?

Este evident că, pe termen lung, epuizarea resurselor energetice clasice nu ne lasă decît posibilitatea de alegere între Soare și atom, dezvoltările tehnologice ulterioare urmînd să impună o soluție sau alta. Pe termen mai scurt însă resursele tradiționale vor rămîne încă considerabile (în special cărbunele), dar exploatarea din ce în ce mai dificilă va duce la costuri tot mai mari, ceea ce va face foarte probabil ca energia solară să devină competitivă ca preț și să nu uităm că, din fericire, Soarele este al tuturor. În aceste condiții, este clar că pentru realizarea independenței energetice a țării noastre — acest obiectiv strategic de importanță deosebită pus în fața națiunii de Programul partidului — nu putem neglija această resursă. Cercetătorii și tehnicienii români sînt pregătiți să pună în slujba acestui țel întreaga lor creativitate și putere de muncă, astfel încît începuturile bune ale acestui moment să se concretizeze în instalații rentabile și eficiente.

LUCIAN TEODORESCU

— Nu poți avea încredere în el, vrea să învețé toate fetele metoda de salvare „gură la gură".

UMOR

Profesorul : – Care lichid nu îngheață ?
Elevul : — Apa fiartă, tovarășe profesor.

★

Copilul: — Tăticule, de ce poartă chirurgii mănuși?
Tatăl : Ca să nu li se găsească amprentele.

★

Mama : — Ce ați făcut cît timp am lipsit?
Un copil : — Eu am spălat vasele...
Al doilea copil : — Eu le-am șters...
Al treilea: — Eu am strîns cioburile și le-am aruncat la gunoi.

★

În tramvai s-au urcat trei femei în vîrstă și s-au oprit lîngă scaunul ocupat de un bărbat. Acesta se ridică:
— Ofer locul celei mai în vîrstă.
Femeile s-au uitat una la alta și au rămas în picioare...

★

Profesorul: — Vasilescule, ți-am pus o întrebare.
Elevul : — Da!
Profesorul : — Întrebarea mea te încurcă?
Elevul : – Nu mă încurcă întrebarea, ci răspunsul.

★

Milițianul : De ce circulați cu un autoturism atît de murdar? Nu se poate citi numărul de înmatriculare.
Șoferul : – Nici nu e nevoie. Îl știu pe dinafară.

★

Taximetristul: — Vă speriați că merg prea repede? Ați spus că vă grăbiți să ajungeți la Spitalul de urgență.
Pasagerul: — Da, însă nu vreau să rămîn acolo...

★

Președintele : — Ce vîrstă aveți?
Inculpata : — Las la aprecierea tribunalului.

Lichide magnetice și cristale lichide

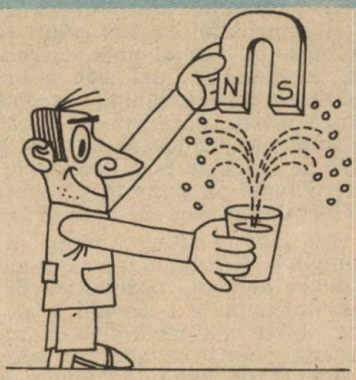

Toată lumea cunoaște că numai unele substanțe solide au proprietăți magnetice. Despre lichide se știe că n-au asemenea caracteristici. Dar cercetătorii au realizat așa-numitele lichide magnetice. Este vorba de o suspensie coloidală de particule magnetice foarte fine care, datorită tocmai micimii lor, nu se depun și nu se aglomerează. Apa, glicerina, fluorocarburile, siliconii, hidrocarburile sînt lichide magnetice. Ele au această proprietate doar în prezența unui cîmp magnetic.

Lichidele magnetice dau loc la fenomene senzaționale. Sub acțiunea unui cîmp magnetic, o cantitate de lichid magnetic poate fi suspendată în spațiu ; într-un lichid magnetic, un magnet permanent poate fi menținut în stare de levitație (suspendare stabilă) ; în funcție de intensitatea cîmpului magnetic, corpurile par să aibă greutăți specifice variabile ; lichidul magnetic curge și conduce fluxul magnetic ; lichidul magnetic poate fi rotit de către un cîmp magnetic rotitor etc.

La ce ar fi de folos asemenea fenomene neobișnuite ?

Aplicațiile pot fi numeroase. Iată cîteva deja experimentate.

● În mediul cosmic, imponderabilitatea poate determina mișcări neprevăzute ale carburantului la rachete. Pentru controlul mișcării lichidului de propulsie s-a realizat un propulsant magnetizabil (heptan cu acid oleic și pulbere de magnetită). Un magnet atrage combustibilul magnetic împingîndu-l pe conductă spre camera de aprindere, buna funcționare fiind asigurată.

● Lichidul magnetic s-a dovedit foarte eficient în tratamentul anevrismelor craniene fără intervenție chirurgicală. Aceste umflături (săculețe cu sînge) de pe arteră, care se pot rupe, pot fi eliminate prin injectarea directă în anevrism a unui lichid magnetic acceptat de organism. Sub un cîmp magnetic (cu magneți mici plasați în jurul anevrismului) se realizează, în timp, cicatrizarea țesutului.

● Tratamentul anticancer poate beneficia de o nouă soluție. Lichidul magnetic este injectat în sînge și condus cu un magnet (cîmp magnetic) la tumoare. Zona este iradiată cu un fascicul laser. Lichidul magnetic va absorbi suficientă radiație distrugînd cancerul.

Alte utilizări remarcabile ale fluidelor magnetice : colectarea produselor petroliere deversate în mări și oceane ; imprimarea cu ajutorul unor cerneluri feromagnetice ; realizarea de dispozitive de vizualizare, de lagăre lubrifiate cu un lichid magnetic, de etanșări cu lichide magnetice etc. etc.

Ce sînt însă **cristalele lichide?** Ele reprezintă o nouă cucerire a fizicii moderne. S-a constatat că anumite substanțe organice au faze intermediare între solidă și lichidă și au structuri asemănătoare cristalelor solide.

Există cristale lichide nematice (cu structura ca firele), cristale lichide colesterice (cu structură proprie esterilor de colesterol) și smectice (cu structură stratificată ca la soluțiile de săpun). Ele se pot obține prin încălzirea cristalelor solide și de aceea se mai numesc și cristale termotrope. Există, totodată, cristale lichide care se obțin mai ușor prin schimbarea concentrației și care poartă numele de cristale lichide liotrope, precum și structuri asociate (grupări în care o moleculă are o parte hidrofilă și o parte hidrofobă).

Principala caracteristică a acestor structuri este că moleculele lor sînt mai ordonate decît în lichidele propriu-zise. Acestea pot fi orientate într-un anume fel, după o anume direcție, potrivit unei anume simetrii. Sub influențe externe (temperatură, cîmpuri electrice, magnetice sau acustice etc.) structurile moleculare își modifică modul de ordonare, absorb și emit selectiv lumina.

Aceste efecte și altele sînt de mare folos. Aplicațiile sînt numeroase. Cristalele lichide colesterice au fost, spre exemplu, utilizate în termografia pielii pentru diagnoză. Sub influența temperaturii din zona cercetată, cristalele lichide își modifică ordonarea și culoarea, dînd indicații prețioase asupra locului unde se află o tumoare sau un proces inflamator, permițînd luarea, din vreme, a măsurilor corespunzătoare. Artritele pot fi ușor detectate cu un dispozitiv cu cristale lichide. La fel pot fi repede și comod depistate fracturile, herniile de disc, țesuturile distruse, afectate etc.

O largă aplicare găsesc cristalele lichide nematice în numeroase domenii. Locul afișajului cu diode luminiscente sau plasmă este luat astăzi de afișajul cu cristale lichide, colorat. Au fost, de asemenea, create noi dispozitive pentru holografie cu microunde. Cu cristale lichide se pot face testări aerodinamice, evidențieri ale defectelor în circuitele electronice imprimate, testarea nedistructivă a laminatelor și a scuturilor de protecție utilizate în industria aviatică, detecția contaminării atmosferei. Tot cu ele se pot realiza cartografieri termice aerospațiale, radiografii termice ale solului etc.

Aplicațiile cristalelor lichide sînt numeroase. Iar perspectivele ce se deschid prin intensificarea cercetărilor fizice, chimice, biologice și medicale sînt deosebit de promițătoare.

V. STĂNCULESCU

Un sfat
în apărarea recoltei

CUM COMBATEM REZISTENȚA CÎȘTIGATĂ DE AGENȚII PATOGENI

Chemoterapia (folosirea mijloacelor chimice pentru combatere) este un principal mijloc prin care reușim, astăzi, să micșorăm pierderile provocate de bolile și dăunătorii agricoli. Utilizăm, în acest scop, un sortiment mereu diversificat de pesticide, îndeosebi fungicide. Ne confruntăm însă cu rezistența cîștigată de unii agenți patogeni față de substanțele chimice folosite.

Formele rezistente de agenți patogeni fungici față de substanțele chimice active cu acțiune de suprafață, cît și cu acțiune sistemică sînt în creștere. Acest fapt a impus renunțarea la utilizarea unor fungicide, la înlocuirea lor cu alte produse. Chimiștii și biochimiștii fac eforturi pentru găsirea altor substanțe antifungice mai eficiente. Pînă atunci — arată dr. Alexandri Al. Alexandru în broșura **„Chemoterapia și combaterea bolilor la plante"** — trebuie să acționăm în direcția prevenirii apariției și combaterii populațiilor rezistente la fungicide. O metodă constă în **alternarea tratamentelor cu substanțe pe baze chimice diferite și moduri de acțiune diferite,** pentru a se întrerupe sau întîrzia selecția formelor rezistente. O altă cale, mai economică, este **folosirea de amestecuri de produse cu baze chimice și mod de acțiune diferite, dar care au efecte sinergice.** Combinațiile utilizabile sînt numeroase. Pentru prevenirea rezistenței la Cercospora beticola, Sclerotinia sclerotiorum sau Fusarium sp., de exemplu, se pot folosi următoarele amestecuri de fungicide : benomil + mancozeb, metil tiofanat + mancozeb, benomil + maneb, metil tiofanat + maneb, carbendozim + maneb, benomil + captan, carbendozim + tiuram și altele.

Ori de cîte ori se constată apariția unei populații rezistente trebuie să se suspende folosirea fungicidelor depășite, combaterea realizîndu-se cu alte substanțe. Sub nici o formă nu se recomandă mărirea dozei la fungicidul față de care s-a produs rezistența. Nu este eficace ! În plus se mărește gradul de poluare.

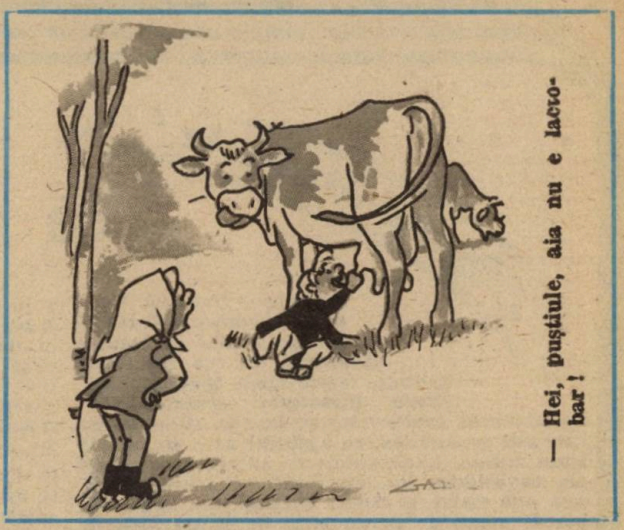

— Hei, puștule, aia nu e lactobar !

In general, viul pretinde oxigen, o temperatură de 25—35° C, o presiune de 1—1,5 atmosfere, o anumită aciditate, multă apă și... substanțe hrănitoare. Dar viața există și spre extreme. De unde pînă unde ? Iată cîteva exemple, care pun în evidență marea capacitate de adaptare a organismelor vii.

VIAȚA LA EXTREME

● Supuse unor experiențe în laborator, unele specii de muște au supraviețuit la o temperatură de minus 270 de grade !

● Profesorul Jacques Picard a descoperit microorganisme la o adîncime (în ocean) de 11 kilometri, unde presiunea pe centimetrul pătrat este de peste o tonă !

● În fiordurile Labradorului trăiesc o serie de pești care rezistă la temperatura de 1,7° C, punctul de înghețare a sîngelui lor fiind de 0,08° C.

● În Antarctica s-a descoperit un lac cu o importantă concentrație de clorură de var, care nu îngheață decît la — 48° C ; în el s-au găsit bacterii și mucegaiuri ce se dezvoltă normal.

● Unele organisme unicelulare (alge și ciuperci inferioare) se dezvoltă normal la o temperatură de 55—60° C. Recent s-au pus în evidență microorganisme care trăiesc și peste punctul de fierbere a apei !

● Microbiologi unguri au descoperit, acum cîțiva ani, o serie de microorganisme în apa iradiată a unui reactor atomic.

● Lichenii și mușchii supuși unor experimente cu radiații radioactive nu au avut de suferit nimic la o doză de 200 000 de razi * în timp ce pinul alb și-a încetat procesul de creștere la 1—2 razi, iar la 20—30 razi a pierit.

● Sporii se mențin intacți în condiții de maximă uscăciune, rezistă în vid sau la temperaturi de congelare de pînă la — 270° C. Spori care au stat în condiții de anabioză, în cristale de sare, timp de peste 180 de milioane de ani au „înviat" cînd au fost puși în condiții normale.

● Planta Haberlea rhodopensis (endemică balcanică) rezistă la uscăciune pînă la 3 ani ; cea mai ușoară umezire o readuce la viață.

*) *rad = unitate de măsură a radiației*

Pregătiți-vă cămara!

CONSERVE de casă din legume

Procedee generale. Conservele, pentru a fi reușite, se fac numai cu legume sănătoase, de cea mai bună calitate, foarte atent spălate și curățate (indeosebi rădăcinoasele). Îmbutelierea conservelor se face în sticle cu gît larg sau în borcane, cu ajutorul unei linguri de lemn curate. Recipientele se umplu cam pe 3/4 din capacitatea lor, după care se toarnă (după caz) apă fiartă și răcită, bulion, oțet. Legumele vor fi acoperite cu un strat de lichid înalt de 2—3 degete. După turnarea lichidului, vasul se lovește ușor cu palma pînă cînd din conținut nu mai apar la suprafață bule de aer. Înainte de a închide recipientele, marginile gurii sticlelor și borcanelor umplute se șterg cu o cîrpă muiată în apă clocotită. Închiderea se face prin acoperirea cu două straturi de celofan nou, curat, lipit cu albuș de ou uns pe marginea gurii sticlei sau borcanului. Celofanul se leagă cu sfoară rotită de cîteva ori în jurul gîtului vasului, după care borcanele se așază într-un cazan, pe un grătar de scîndurele, despărțite între ele cu paie, cîrpe, ziare. Cazanul se umple cu apă caldă pînă aproape de marginea celofanului și se pune la foc domol. În timpul fierberii pentru sterilizare se înlocuiește apa care scade cu altă apă caldă.

Aperitiv asortat. 12 vinete, 12 ardei grași, 20 gogoșari, 1 kg ceapă curățată, 5 kg roșii, 3 căpățini de usturoi, sare, piper și muștar boabe, foi de dafin. Vinetele, ardeii și gogoșarii se coc, apoi se curăță. Ceapa tăiată se prăjește puțin în ulei. Usturoiul se curăță. Apoi se trece totul printr-o mașină de tocat smălțuită în interior. Se adaugă bulion gros de roșii și toate condimentele (inclusiv sarea). Se fierbe amestecînd pînă ce devine o pastă. Se așază în borcane cu capacitatea de pînă la 500 ml. Se acoperă și se sterilizează prin fierbere cite 35—40 minute în două zile consecutive.

Aperitiv din vinete și gogoșari. 10 vinete, 25 gogoșari, 2 căpățini de usturoi, frunze de țelină, bulion gros de tomate. Vinetele tăiate în felii rotunde se sărează, se lasă la scurs timp de o oră, apoi se prăjesc în ulei pe ambele părți. Gogoșarii (fără semințe) se taie în felii rotunde și se introduc în oțet clocotit (luat de la foc) timp de 15 minute, apoi se scot și se scurg bine. Frunzele de țelină se tratează ca și gogoșarii, dar numai timp de 5 minute, apoi se toacă mărunt. Usturoiul curățat se taie în felii subțiri. În borcane se așază un rînd de vinete, se presară cu țelină și usturoi, se adaugă un rînd de gogoșari, alternînd astfel pînă se umple vasul pe 3/4. Se acoperă cu bulion gros în care s-au adăugat sare, puțin zahăr, piper și enibahar pisate. Borcanele astupate se fierb în apă cite 20 de minute în două zile.

Legume pentru ciorbă. Se aleg legume după dorință și se opăresc, după care se așază în borcane în straturi alternative și se acoperă cu apă fierbinte, fiartă cu sare 2—3%. Se sterilizează în prima zi 45 minute și a doua zi 20 minute.

Vinete pentru salată de iarnă. Vinete fragede se coc, se scurg și se curăță **fără a se muia mina în apă.** Apoi se desfac în fișii și se pun în borcane, care se bat bine în palmă spre a elimina aerul. Se adaugă un strat subțire de sare, apoi se toarnă ulei de floarea-soarelui care să depășească nivelul vinetelor cu 1 cm. Se sterilizează timp de 90 minute (în total), în două zile, borcanele de 500 ml sau 120 minute cele de 1 litru.

Roșii în apă. Se spală, se zvîntă și se înțeapă de cîteva ori cu o scobitoare. Se așază în borcane foarte curate și se acoperă cu apă fiartă cu 1% sare. Se sterilizează în două zile consecutive în total 50 minute pentru borcane de 500 ml și 75 minute pentru cele de un litru.

Conopidă. Se desface în buchete, se înlătură cotoarele și se ține în apă cu puțină sare timp de 30 minute. Apoi se fierbe în aburi (în sac de tifon) timp de 10 minute, se răcește și se așază în borcane cu vîrful în sus. Deasupra se umple cu apa în care a fost fiartă. Nu se adaugă sare căci conopida se înroșește. Se sterilizează în două zile în total 60 minute pentru borcane de 500 ml sau 75 minute pentru cele de 1 litru.

Fasole verde în bulion. Fasole grasă sau fideluță, curățată, se fierbe cinci minute în apă cu 1/2 linguriță de sare la litru. Apoi se strecoară și se așază în borcane. Se acoperă cu bulion de roșii subțire, proaspăt pregătit și călduț. Se sterilizează în două zile 30 minute de fiecare dată.

Pentru a rezista bine, borcanele cu conserve se păstrează într-o pivniță aerisită, foarte curată, afumată în prealabil cu pucioasă și lipsită de șoareci sau gîndaci, ori într-o cămară foarte curată și aerisită.

Robotul ca agricultor

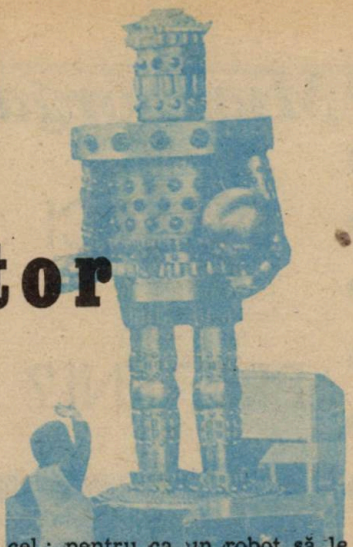

Roboții au descins din literatura științifico-fantastică și s-au încadrat direct în muncă. Ce-i drept, cu acest prilej ei și-au pierdut aspectul antropomorfic cu care-i înzestrase imaginația scriitorilor, reducîndu-și „fizicul" la ceea ce este esențial pentru activitatea ce trebuie s-o îndeplinească. De pildă, robotul sovietic „Lunohod", care a explorat suprafața Lunii, arată ca un fel de „cutie" pe roți, iar „Tim", robotul francez ce a cercetat adîncurile mării, era un fel de sferă plutitoare. La fel, roboții care lucrează în uzine seamănă cu un fel de... „mînă" pe postament sau pe rotile.

O recentă statistică internațională arată că există în lume circa 22 000 de roboți — 14 000 în Japonia, 5 000 în S.U.A., restul în alte țări. Practic, toți acești „muncitori cibernetici" sînt plasați în industrie, foarte puțini sînt utilizați în cosmonautică, în explorarea oceanelor, dar nici unul în agricultură. Deocamdată. Pentru că specialiștii în robototehnică au purces la elaborarea unor automate electronice destinate muncilor pe ogoare, în grădini și livezi sau în zootehnie. Întîrzierea se datorează dificultăților impuse de specificul muncilor agricole. Să ne gîndim numai la faptul că ceilalți roboți au de-a face cu piese metalice, din lemn sau cu pietre; cei meniți agriculturii vor manipula materie vie — plante și animale. De aici, o serie de probleme foarte complexe ce trebuie rezolvate. Un singur exemplu: un om nu trebuie să fie nici prea învățat, nici prea mintos ca să-și dea seama care este capul și care sînt picioarele unui purcel; pentru ca un robot să le recunoască, trebuie să i se creeze senzori și dispozitive sofisticate, care să țină seama de fiziologia animalului, de comportările lui, ba chiar și de viteza cu care își... mișcă piciorul. Așa se și explică de ce roboții industriali nu pot fi utilizați — chiar cu unele adaptări — în muncile agricole.

Dar e nevoie de roboți în agricultură? Răspunsul este hotărît afirmativ. În toată lumea se resimte tot mai acut lipsa forței de muncă în acest sector de activitate. Mecanizarea introdusă pe scară largă nu rezolvă nici în prezent toate problemele, iar pe viitor cu atît mai puțin. De pildă, chiar și astăzi tractorul ar putea să lucreze mult mai repede decît e pus s-o facă, dar aceasta ar dăuna calității lucrărilor făcute. Există, de asemenea, diverse tehnologii care ar fi eficiente, dar nu corespund normelor sanitare de igienă și nici regulilor de protecție a muncii. Roboții însă nu se „simt rău" la viteze mari, nu se intoxică în mediu nociv, lucrează 24 de ore pe zi fără să obosească, nu au nevoie de concedii și nici de locuințe, și, în plus, au o forță mult mai mare ca a omului și ceea ce au de făcut o fac fără greș, fără să uite nici cel mai mic detaliu...

Așa acționează robotul autonom MAR-1, realizat de specialiștii sovietici pentru a lucra în fermele de porci. El arată ca un fel de... „samovar", foarte complicat, care se deplasează pe un fel de roți sau — o altă variantă — pe șenile. Dotat cu două brațe ce au opt grade de libertate, cu un con ce se rotește în jurul axului vertical, cu tot felul de senzori și cu „mușchi" hidraulici, MAR-1 poate ridica într-o „mînă" 75 de kg, „degetele" lui sesizează o presiune între 0,0294 și 112,7 g, o temperatură între 0,4 și 180°C, precum și o umiditate între 3 și 99 la sută. În interior, are operatori automați în care sînt înscrise informații privind „geografia" încăperii în care acționează, totul fiind conectat la „creierul" robotului — un computer aflat în altă parte. MAR-1 „știe" unde se găsesc diversele unelte (de pildă, furtunul cu care să spele podeaua), cum să le folosească, iar cînd nu mai are nevoie de ele, le pune la locul lor. În timp ce îndeplinește diverse operații, el controlează permanent starea mediului înconjurător, respectiv — umiditatea, compoziția aerului, temperatura acestuia, dar și a fiecărui animal în parte, iar cînd „simte" el că e cazul, pune în funcțiune sistemul de ventilație sau pe cel de încălzire. Tot robotul se ocupă de operațiile de dezinfecție, iar un senzor cu ultrasunete aflat pe unul din brațe îi permite să determine grosimea stratului de grăsime de sub pielea porcului. Întreaga activitate este supravegheată doar de un om, ce stă mai mult lîngă calculatorul căruia MAR-1 îi transmite permanent toate informațiile. Dacă un braț, un senzor sau oricare altă piesă iese din funcțiune, el singur semnalizează acest fapt, indicînd și locul defecțiunii.

După MAR-1, care a trecut cu bine probele, specialiștii pregătesc un robot-mulgător (care știe nu numai să mulgă, dar să și maseze ugerul vacii și să-l ungă cu vaselină, dacă e nevoie), un „lucrător cibernetic" pentru sere (care e dotat cu bra-

ţe telescopice şi înlocuieşte zece oameni), un altul foarte ingenios, pentru îngrijirea livezilor (care face toate operaţiile, de la îndepărtarea crengilor uscate şi stropit, pînă la culesul fructelor, recunoscîndu-le pe cele coapte de cele încă crude). De asemenea, în U.R.S.S., în S.U.A. şi în alte ţări se studiază un tip de robot mult mai complex, care să lucreze în cîmp. In principiu, acesta va arăta ca un şasiu lung de cîteva zeci de metri, ce se va deplasa pe roţi sau pe şenile şi va fi prevăzut cu numeroase braţe. În conformitate cu necesităţile tehnologice, ele vor îndeplini fiecare o altă lucrare, sau toate vor face aceeaşi operaţie. Destinat cu precădere muncilor din grădinile de zarzavat, robotul acesta (care va fi capabil să deosebească planta utilă de buruiană) va îndeplini cele

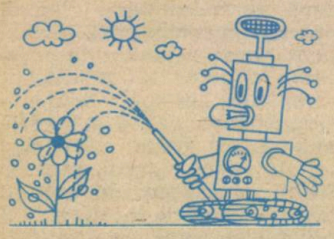

mai diverse lucrări, de la semănat sau implantat răsaduri, pînă la culesul recoltei, sortarea şi încărcarea produselor în mijloace de transport.

Ţinînd seama de costul lor (deocamdată) ridicat, este oare economic să se utilizeze roboţi în agricultură? Fără îndoială că da, cu condiţia să nu fie puşi să îndeplinească munci ce pot fi executate cu mijloace tehnice mai simple. Şi încă ceva: în agricultură — ca şi în industrie — roboţii impun un anumit ritm de muncă, aduc o înaltă rigurozitate în producţie, ceea ce face necesară organizarea mai bună a tuturor activităţilor şi o disciplină foarte strictă, pentru că numai astfel pot fi eficienţi în sensul creşterii atît a productivităţii muncii, cît şi a calităţii producţiei.

L. DANIELESCU

Microorganismele — INAMICI sau PRIETENI?

Toată lumea are o profundă repulsie faţă de microbi. Vedem în ei, adeseori, doar nenorocirea şi, din această cauză, credem că singura măsură bună este să-i stîrpim sau cel puţin să-i facem inofensivi. Istoria medicinii consemnează epidemii groaznice de ciumă, care în secolul al XIV-lea a ucis nu mai puţin de jumătate din populaţia Europei. În faţa leprei, boală contagioasă, s-au instituit, de milenii, de pe vremea faraonului Menhotep I sau a regelui babilonian Hamurabi, aspre măsuri de carantină. Alături de alte fiinţe generatoare de viroze sau tumori, bacteriile au asaltat necontenit organismele macroscopice. Streptococii, stafilococii, pneumococii, microorganismele care dau toxiinfecţii alimentare, holera, malaria, bacilii tuberculozei etc. etc. au fost clasaţi ca inamici efectivi sau potenţiali. Rînd pe rînd, însă, pe măsura progresului ştiinţific, aceşti „războinici" care, în unele perioade, erau socotiţi de neînvins au fost, prin diferite metode, eradicaţi sau distruşi în mod controlat.

Dar nu toţi microbii ne sînt inamici. Mulţi, foarte mulţi ne sînt extrem de folositori. De n-ar fi microbii n-ar avea loc procesele de nitrificare şi denitrificare din sol, nu s-ar putea vorbi de potenţialul productiv al pămînturilor cultivate. De n-ar fi microorganismele (Lacto bacterium) n-am avea laptele prins, iaurtul, brînzeturile fermentate. Drojdiile ne procură alcoolurile extrase din fructele fermentate. Vinurile alese, oţetul, enzimele (proteaze, lipaze, amilaze etc.) sînt produse a căror obţinere implică microorganismele. Majoritatea antibioticelor, precum şi o serie de vitamine (în special din grupul B) sînt obţinute cu ajutorul acestor minuscule organisme. Le regăsim şi la epurarea apelor, şi la extragerea ţiţeiului din sondele „epuizate", şi în acţiunile de biodegradare a detergenţilor sau a altor substanţe pesticide. S-a demonstrat, totodată, că microorganismele pot fi utilizate şi pentru generarea industrială a hidrogenului din apă, cu ajutorul energiei luminii.

Dar era microbiologiei industriale abia începe. Noi tehnologii, ale căror unelte de lucru sînt microorganismele, intră în uzul curent sau sînt gata să iasă pe poarta laboratoarelor spre marea producţie. Genetica a permis pătrunderea în universul cromozomial şi manipularea genomului, a informaţiei genetice. S-au dezvoltat biologia moleculară şi ingineria genetică.

Oamenii de ştiinţă realizează azi ceea ce cu puţin timp în urmă părea de domeniul imposibilului, al fantasticului. Sinteza artificială a genelor, manipulările genetice permit obţinerea unor rezultate spectaculoase, a unei eficienţe nebănuite. Galactozemia, boală provocată de lipsa unei enzime (galactozidaza), bunăoară, este posibil de corectat pe calea unui transfer de gene, cu ajutorul unor bacterii (E. coli). A fost realizat, de asemenea, transferul genelor care determină sinteza ovalbuminei (proteină din ou de găină), sinteza insulinei (hormon uman), a somatostatinei (hormon de creştere), a interferonului (substanţă cu proprietăţi nutritive şi anticancerigene). Terapia genică se află în plin avînt.

Pentru agricultură sînt puse la lucru bacteriile fixatoare de azot. Mai mult, s-a reuşit transferul genelor care fixează azotul atmosferic la microorganisme care n-au această capacitate. Se vor putea realiza astfel simbioze artificiale nu numai pentru leguminoase ci şi pentru cereale. Geneticienii fac acum eforturi pentru includerea acestor gene în cromozomul celulelor vegetale, astfel încît plantele să-şi procure singure azotul necesar.

Paleta cercetărilor este largă, iar succesele se anunţă unul după altul. Apar noi şi noi transferuri reuşite de gene utile la culturi

microbiene, se sintetizează gene artificiale. Se obțin noi și noi enzime și alte substanțe (inclusiv aminoacizi) cu proprietăți specifice. Nu de mult, bunăoară, s-a anunțat că, prin utilizarea unei enzime obținute în acest mod, este posibil să se transforme amidonul din cartof în zahăr. Se preconizează ,totodată, obținerea zahărului din paie sau celuloza din lemn, cu ajutorul bacteriilor manipulate genetic. Cercetătorii afirmă că se pot obține bacterii modificate, capabile să realizeze orice sinteză organică, cu consumuri energetice minime, ieftin și fără poluare. Dovada au făcut-o și specialiștii japonezi, care au obținut o cultură microbiană manipulată genetic, în stare să producă, la un cost extrem de mic... mătase naturală.

Prin știință, omul va reuși nu numai să se apere de microbi, să-i distrugă, ci și să-i pună la lucru în favoarea sa. Microbiologia, ingineria genetică se dovedesc, pe zi ce trece, mijloace dintre cele mai eficiente de învingere a bolilor, foametei, crizei energetice și poluării, de ridicare pe o treaptă superioară a calității vieții umane.

ST. VASILE

ELECTRONICA LA DOMICILIU

DACĂ P. L. 500 S-A „ARS"

Cu toate că televizoarele cu circuite integrate se răspîndesc tot mai mult sînt încă mulți cei care, din motive sentimentale sau... financiare, nu doresc încă să renunțe la vechiul lor receptor TV, fiind confruntați, din cînd în cînd, cu neplăcuta situația a „arderii" unei lămpi. Soluția cea mai simplă este, evident, înlocuirea acesteia cu una identică, dar ce ne facem cînd, din diferite motive, nu găsim imediat tubul electronic necesar ? În cele ce urmează vă propunem cîteva adaptări simple care, cu puțină atenție și îndemînare, ne permit să repunem în funcțiune „prietenul" neînsuflețit.

Tubul PL 500 (celebra „lampă de imagine" din limbajul nespecialiștilor) poate fi înlocuit în două moduri : cu PL 36 sau cu tubul de producție sovietică 6 π36 C.

Pentru înlocuirea cu PL 36 ne vom procura un soclu „octal" de picioruțe căruia vom lipi bucăți de conductor masiv izolat, cu diametrul de 1,5—2 mm și lungimea de maximum 30 mm. Capetele nelipite le vom cositori și apoi, cu ajutorul unei pensete, le vom introduce în găurile vechiului soclu, după cum urmează :

Soclul PL 36	PL 500
Terminal 1	3
2	4
3	liber
4	6 sau 7
5	1 sau 2
6	liber
7	5
8	8

Operațiunea se încheie cu lipirea unui fir între picioruțele 3 și 8 ale soclului lămpii PL 500 (pe cablajul imprimat) și conectarea anodului. După această înlocuire, vom avea grijă să ferim televizorul de șocuri mecanice, avînd în vedere că echilibrul montajului este destul de fragil.

Tubul 6 π 36 C se montează în felul următor :

— se întrerupe, cu ajutorul unui vîrf ascuțit (prin zgîriere), circuitul care vine la picioruțele 4 și 5 ale soclului ;

— cele două bucăți de conductor ce vin dinspre restul schemei se unesc printr-o rezistență de 100 Ω/16 W, procurată din comerț ;

— la picioruțele lămpii se conectează înfășurarea de 5 V a unui transformator de sonerie al cărui primar se leagă la 220 V după butonul de pornire al televizorului (pentru a nu rămîne cu tensiune aplicată cînd nu funcționează aparatul).

Introducerea lămpii în soclu și conectarea anodului încheie operațiunea după care putem porni receptorul.

ȘTIAȚI CĂ...

...floarea-soarelui are aceeași denumire în toate limbile globului ? Ea a fost adusă din Mexic de către spanioli. La început a fost semănată în grădina botanică din Madrid, ca plantă ornamentală. În secolul al XVIII-lea s-a încercat folosirea semințelor ca înlocuitor de cafea.

...într-o lucrare chinezească scrisă în urmă cu 4 200 de ani la Shen Nung se dau indicații asupra culturii cînepei și modului de folosire a acestei plante la confecționarea pînzeturilor ?

...leul furnicilor este denumirea unei mici insecte care sapă gropițe în nisip, unde se ascunde și își așteaptă prada? Furnicile cînd trec pe lîngă aceste gropițe se dezechilibrează, cad și sînt devorate.

...în secolele XVI și XVII, produsele brutăriilor bistrițene erau vestite în Ardeal, Moldova și Țara Românească? Adeseori, aceste produse de panificație făceau parte din darurile care se ofereau domnitorilor moldoveni și munteni.

...dintr-un singur gram de wolfram se poate confecționa un fir de sîrmă lung de 500 m ? Rezistența wolframului este de 400 de kg pe milimetru pătrat.

...pentru razele gamma, produse de izotopul radioactiv al cobaltului, un zid gros de o jumătate de metru nu constituie un obstacol ? Razele pătrund fără nici o dificultate.

AURUL sau virtuțile

Aurul nu este nici cel mai scump, nici cel mai rar metal. În vreme ce se extrag, anual, pe glob, 1 500 t de aur, se scot 110 t de platină și numai 6 t de iridiu. Cu toate astea, aurul a avut și are un destin incomparabil cu al altor elemente. Adulat și totodată urît de regi și de cerșetori, de poeți și de alchimiști, acest metal rupt parcă din Soare a trezit întotdeauna și peste tot acea „auri sacra fames" („execrabilă foame de aur"), de care vorbea marele poet latin Vergiliu. Și aceasta pentru că, în decursul istoriei, aurul a căpătat un rol aparte în relațiile din societatea umană : el a devenit echivalentul valorii tuturor bunurilor materiale. Cu alte cuvinte, acest metal (într-o anumită măsură, și argintul) a căpătat rolul banilor – acea marfă deosebită **care, în procesul dezvoltării istorice și a schimbului de mărfuri s-a desprins de celelalte mărfuri, îndeplinind funcția de** echivalent general. **Monedele sînt cunoscute încă de pe vremea lui Cresus, regele statului Lidia (560–546 î.e.n.), care le garanta cu însuși sceptrul său. Probabil că de atunci s-a intuit faptul că banii, pentru a-și îndeplini funcțiile specifice (măsură a valorii, mijloc de circulație, de plată, de tezaurizare etc.) trebuie să aibă o acoperire în aur. Desigur, funcțiile acestea deosebit de complexe și tot ce derivă din ele au constituit și constituie obiectivul a vaste studii economice și, mai ales, financiare. În rîndurile de față nu ne vom opri însă la aceste aspecte, ci la acele însușiri deosebite ale aurului, datorită cărora oamenii, din timpuri străvechi, l-au propulsat spontan – și nu prin acorduri economice sau alte înțelegeri – spre ceea ce este astăzi.**

CA ASTRUL PE CERUL ALBASTRU

Corp simplu, deci element, aurul ocupă în sistemul periodic alcătuit de Mendeleev căsuța 79. Cifra respectivă ne indică numărul lui atomic, arătînd cîți protoni se află în nucleul acestui element. Tot de acolo aflăm că greutatea lui atomică (raportul între masa atomului său și a 16-a parte din masa atomului de oxigen) este 196,967. Greutatea specifică a aurului (adică raportul dintre greutatea și volumul său) este 19,3 — fapt care, vom vedea mai jos, are o mare importanță. Încălzit la 1 064°C, el se topește, iar la 2 600°C fierbe, emițînd vapori de culoare violetă. Dar toate aceste date nu explică încă acea valoare materială și afectivă conferită aurului, faptul că el se bucură printre celelalte metale de o situație aparte.

Este incontestabil că, datorită culorii lui ce rivalizează cu cea a astrului ce strălucește pe albastrul cerului, aurul este cel mai frumos dintre metale. Veți spune : există destule metale — și încă incomparabil mai ieftine — care îi imită perfect culoarea. E adevărat, dar acelea nu sînt metale pure, ci aliaje, iar alte însușiri ale aurului sînt de nereprodus. Spre exemplu, unele aliaje ale cuprului cu zincul au aceeași culoare caldă, galben-strălucitoare, dar, pe lîngă faptul că își pierd repede strălucirea, nu au aceeași greutate la un volum egal : un litru de cupru cîntărește 8,9 kg, pe cînd cel de aur — 19,3 kg. Acest din urmă număr (care e și al greutății lui specifice) indică densitatea aurului. Doar șase metale sînt apropiate de el pe scala densității : patru deasupra lui (osmiu — 22,5 ; iridiu — 22,4 ; platina 21,5 ; reniu — 21) și două alături de el sau mai jos (tungsten — tot 19,3 și uraniu — 19). Sînt metale rare, foarte scumpe, extrem de dure și greu de prelucrat. De aceea, falsificarea aurului este o operație grea și adesea prea costisitoare pentru a fi „rentabilă". O altă însușire importantă a metalului galben este marea lui conductibilitate electrică și termică. Într-adevăr, pe scala metalelor bune conducătoare de electricitate și căldură, aurul ocupă locul al treilea, după argint și cupru. De remarcat și faptul că el poate fi fragmentat, apoi retopit, fără să-și piardă valoarea. Mai mult, prin fragmentare, își păstrează valoarea, în raport, firește, cu noua greutate.

Dacă în privința proprietăților amintite pînă aici aurul ocupă unul din locurile principale, dar nu primul, în ce privește maleabilitatea și, cu deosebire, ductibilitatea (adică însușirea unui metal de a fi modelat și, respectiv, de a fi prelucrat sub formă de fire sau foi foarte subțiri) el nu are rival. Astfel, dintr-un gram de aur — care ar avea forma unui cub cu muchea de 3,7 mm — se poate trage un fir lung de 3 km și cu un diametru de o zecime de micron (a zecea mie parte dintr-un mm). De asemenea, din același cubuleț, bătut cu un fel de mai de lemn, se poate obține o foaie pătrată cu latura de 80 cm și cu o grosime de 1/12 500 mm. Comparată cu grosimea unei foițe de țigară, cea de aur ar fi într-un raport similar celui dintre grosimea aceleiași foițe și cea a unei scînduri. Fiind atît de subțire, metalul devine translucid, lăsînd să se străvadă o lumină verzuie.

Calitatea care l-a plasat însă în vîrful piramidei metalelor nobile este extraordinara lui rezistență la coroziune și, în general, la acțiunea distructivă a aproape tuturor agenților chimici. De fapt, aurul — care e considerat „metal nobil" tocmai pentru că e inert din punct de vedere chimic (adică nu intră în reacție cu

unui (metal) nobil

nici un alt element sau amestec) — nu poate fi atacat şi dizolvat de cît de aşa-numita „apă regală“ (75% acid clorhidric şi 25% acid azotic), dar acest „cocteil“ se prepară în laborator ; în natură nu se găseşte. Aşa se explică faptul că aurul rezistă oricît, practic, în orice condiţii. Dacă argintul este oxidat chiar şi de aerul marin, bijuteriile de aur găsite pe o galeră spaniolă scufundată acum 250 de ani erau la fel de strălucitoare ca în ziua cînd au ieşit din mîna giuvaergiului care le-a creat. Piesele tezaurului descoperit la Pietroasa („Cloşca cu puii de aur“) au stat îngropate vreo 15 secole, dar şi astăzi sînt tot atît de frumoase ca în momentul cînd au fost ascunse. Nenumărate exemple de acest fel confirmă de milenii această însuşire unică a aurului, care, între altele, îl face apt pentru funcţia de tezaurizare, căci nu se oxidează deloc, nu se corodează în nici un fel, deci nu-şi pierde nici greutatea, nici aspectul atît de atrăgător. Abia în ultima vreme ştiinţa a putut explica această nemaiîntîlnită rezistenţă. Este vorba de faptul că în clasificarea electrochimică a elementelor, aurul posedă potenţialul cel mai ridicat : 1,38 V(aici, prin „potenţial“ se înţelege, de fapt, diferenţa de potenţial dintre un metal şi soluţia uneia dintre sărurile sale, în care ionii pozitivi au fost activaţi). E drept, nu de mult au fost descoperite microorganisme ce trăiesc pe pepite şi care au darul de a dizolva aurul. Dar aici ar intra în discuţie un alt proces — cel biologic — şi după cum se vede, în faţa forţei vieţii nu rezistă nimic...

DRUMUL AURULUI SPRE INDUSTRIE ABIA A ÎNCEPUT

Spuneam mai sus că aurul nu e cel mai rar metal. Se găseşte, practic peste tot, în scoarţa terestră fiind în proporţie de 1 la 100 de milioane, ceea ce este totuşi foarte puţin. Cît aur există pe lume ? Datorită calităţilor sale, acest metal nu dispare (nu se „consumă“, nu se dizolvă, nu se evaporă), deci putem considera că întreaga cantitate de aur extrasă în cei cca 6 000 de ani de cînd oamenii l-au descoperit există şi acum (cu toate că o parte din aceste comori se mai află încă ascunse în pămînt). Deşi datele de pînă la începutul sec. XIX sînt destul de aproximative, se poate con-

sidera că, în decursul istoriei sale, omenirea a extras doar aproximativ 90 000—100 000 tone de aur. Adunată la un loc, această cantitate ar umple un cub cu muchea de 17 m sau o sală de cinema de dimensiuni medii. În prezent, se extrag între 1 400—1 700 t pe an. Încă din a doua jumătate a sec. XIX s-a descoperit că şi apa mărilor conţine aur. Cît ? E greu de spus. Se pare că raportul ar fi între 1 şi 10 miligrame la o tonă. În 1902, savantul suedez Svante Arrhenius a calculat că în Oceanul mondial ar exista cca 8 miliarde t de acest metal preţios, cantitate care, după unii, ar fi cam exagerată.

Unde merge aurul extras ? De pildă, în perioada 1968—1976, pe piaţa ţărilor capitaliste au intrat 1 320 t de metal nobil. Din ele, 1 014 t (77%) au luat drumul industriei, mai ales al celei de bijuterii (791 t), electronice (93 t) şi al dentisticii (67 t). Restul de 306 t a fost tezaurizat.

Din datele de mai sus se vede şi la ce este utilizat metalul galben. Aproape trei sferturi din ce se produce este prelucrat în industria bijuteriilor şi aceasta pentru că aurul se modelează foarte uşor. În stare nativă, el este extrem de maleabil, încît se poate prelucra aproape la rece. Obiectele realizate din aur pur s-ar toci însă foarte repede. De aceea, el este folosit în aliaje, în care intră în diferite proporţii. Caratele arată cîte părţi din 24 sînt aur (de pildă, aurul de 18 carate are 18 părţi aur şi 6 părţi aliaje). Calităţile excepţionale (mai ales rezistenţa la coroziune, dublată de conductibilitatea înaltă, ca şi ductibilitatea) au făcut ca aurul să fie mult solicitat în industrie : în construcţiile de nave cosmice (izolant împotriva coroziunii), în electronică (contacte foarte fine), în industria chimică (fiind inert din punct de vedere chimic, constituie o pavăză împotriva acizilor corozivi), în tehnica fotografică (sporeşte de patru ori sensibilitatea emulsiei) etc., ba chiar şi în medicină, unde e folosit nu numai la protezele dentare, ci şi ca medicament împotriva unor boli ca tuberculoza, artrita reumatică ş.a. Dar drumul aurului spre industrie abia a început. După opinia specialiştilor, tocmai pe acest teritoriu aurul îşi va dezvălui din plin virtuţile sale nobile.

DINU LASCU

● „DOMINO"

Cu ce număr completați căsuța liberă de pe ultima piesă a acestui „domino" neobișnuit ?

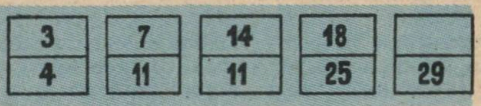

● CUMPĂRÎND MĂRCI

Rică și Sică, doi buni prieteni și pasionați filateliști, s-au dus într-o zi să-și cumpere cîteva mărci. Rică și-a ales o serie pe care a dat de trei ori mai mult decît l-au costat pe Sică mărcile cumpărate. După cîteva zile, iarăși s-au dus la magazinul „Filatelia". Rică a cumpărat o nouă serie pentru care a plătit exact cît a dat și pe prima. Pe Sică însă noua serie l-a costat cu 5 lei mai mult decît cea achiziționată anterior, sumă ce reprezintă jumătate din prețul plătit de Rică pe o serie. Cît a cheltuit fiecare, în total, pe mărcile cumpărate ?

● ÎN GRĂDINĂ

În exercițiul de mai jos, atît literele, cît și spațiile libere trebuie înlocuite cu cifre, astfel încît să se poată efectua înmulțirea (atenție : acolo unde se repetă o literă, se repetă și cifra înlocuită de ea).

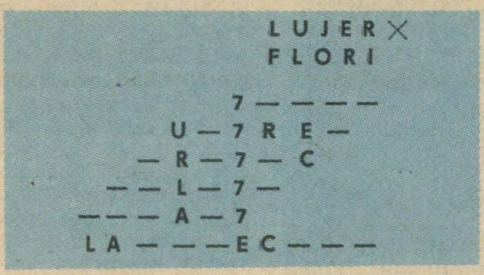

● EXPONATE ARHEOLOGICE

Un muzeu județean de istorie și-a îmbogățit colecția cu cîteva obiecte scoase la iveală de arheologi : un coif, un colier, o cupă și o spadă — toate de o inestimabilă valoare. Cînd să le expună, muzeografii s-au gîndit să consemneze pe tăblițele explicative numele arheologilor care le-au descoperit. Ei știau că un obiect a fost găsit de Comănescu, altul — de Lupașcu, celelalte două de Stănescu și, respectiv, Teodorescu. Dar cui îi aparținea descoperirea unuia sau altuia dintre obiecte, nu știau. Au telefonat la institutul din București unde lucrau cei patru, dar aceștia erau plecați la un congres peste hotare. Tot acolo se afla și directorul respectivului muzeu, la care se găseau documentele cu toate informațiile necesare. Atunci, muzeografii au încercat să reconstituie din memorie datele ce le lipseau. Iată ce au spus ei :

1. **Comănescu nu a descoperit spada ;**
2. **Spada a fost găsită de Lupașcu ;**
3. **Dimpotrivă, Lupașcu a descoperit coiful ;**
4. **Teodorescu nu este cel ce a găsit cupa ;**
5. **Stănescu nu a descoperit coiful ;**
6. **Normal, pentru că Stănescu este cel ce a găsit colierul.**

Cînd s-a întors directorul și a verificat aceste supoziții cu datele ce le deținea, a constatat că numai una corespundea realității. Puteți arăta ce obiect a descoperit fiecare din cei patru arheologi ?

● CINE S-A ÎNȘELAT ?

Trei prieteni s-au dus la un magazin să cumpere un cadou pentru al patrulea amic, care se însura. Obiectul respectiv costa 250 de lei. Fiecare a dat cîte 100 de lei și au primit rest 50 de lei. Atunci, cei trei au luat înapoi cîte 10 lei și de 20 de lei au cumpărat, special pentru mireasă, o carte cu rețete culinare. Pe drum, unul dintre tineri socoti în gînd și apoi spuse :

— Unul dintre noi a fost tras pe sfoară !

— Cum așa ?

— Păi am dat fiecare cîte 100 de lei din care am primit înapoi cîte 10 lei ?

— Exact.

— Deci, am cheltuit cîte 90 de lei și 3 ori 90 fac 270.

— Desigur.

— Și cu 20 de lei dați pe carte, fac 290 de lei.

— Așa e.

— Unde sînt cei 10 lei care lipsesc ?

Într-adevăr, unde au dispărut acei bani ? Poate îi ajutați dv. să afle.

● AL PATRULEA CAREU

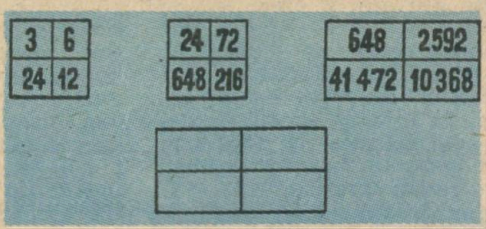

Urmînd o anumită logică (pe care, firește, urmează să o descoperiți), completați al patrulea careu.

DAN LAZARESCU

(Răspunsurile corecte, la pag. 206)

CONVERTORUL TERMO-SOLAR „ARCTIC"

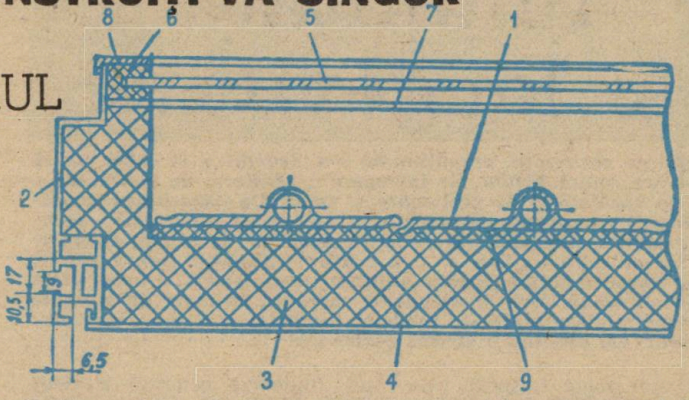

Capacitate energetică — 1 Gcal/an, echivalentă cu cea produsă de 160 kg combustibil convențional ; temperatura maximă a plăcii colectoare — 120 grade C ; capacitatea de încălzire a apei — 100 litri pe zi, cu o creștere între 25—45 grade C peste temperatura inițială a apei (potabilă simplă sau tratată cu antigel). Principalele elemente ale convertorului termosolar sînt indicate în schemă și anume : 1) placă absorbantă (aluminiu extrudat) ; 2) tablă de aluminiu extrudat anodizat ; 3) izolație poliuretanică ; 4) tablă aluminiu ; 5) geam transparent securizat, de 4 mm ; 6) garnitură etanșare ; 7) folie poliesterică ; 8) ramă fereastră ; 9) țesătură de sticlă.

Greutatea convertorului este de 50 kg, iar suprafața de captare de 1,7 mp. Dimensiunile de gabarit sînt : 1 000 mm x 2 000 mm.

Realizat la întreprinderea de frigidere Găești, din profile de aluminiu extrudat, captatorul termosolar este un registru de nouă canale, diametrul fiecăruia dintre ele fiind de 10 mm. Izolația termică a convertorului se obține, în față, prin geamul securizat de 4 mm și o folie poliesterică de 0,2 mm, iar în spate printr-o țesătură de fibre de sticlă și un strat de 35 mm de spumă poliuretanică rigidă. Stratul absorbant este constituit dintr-o vopsea specială avînd proprietatea de a reține cît mai mult din căldura razelor solare, pe care o transmite apei ce circulă prin canalele de plăci absorbante.

Inclinarea recomandabilă a convertorului termosolar, față de un plan orizontal, diferă în funcție de anotimp. Vara, 26 grade, iar iarna, 60 grade. O înclinație valabilă pentru întregul an este cea de 45 de grade. În gospodăriile populației, furtunul de racord adecvat este cel pentru presiuni de lucru mici, fără inserție, confecționat din keltan, care se poate procura de la C.A.T.C. Pitești. La întreprinderi și complexe, pentru presiuni mai mari, se utilizează furtunul petrolier cu inserție.

Instalație de biogaz

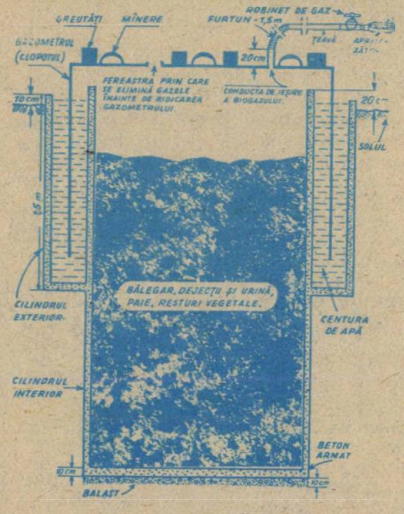

Realizator : CONSTANTIN STANCIU, Cetate-Dolj. Se sapă o groapă cu diametrul de 2 m și adîncimea de 3,5 m. Pe fundul ei se pune un strat de 10 cm balast, bine bătătorit. Peste acest strat se toarnă un altul tot de 10 cm de beton cu armătură metalică. Întreaga groapă se căptușește apoi cu un strat de beton armat de 10 cm. Cilindrul de beton armat rezultat iese deasupra gropii 20 cm. Acest cilindru interior este dublat, la o jumătate de metru, de un cilindru exterior, tot îngropat, executat identic, avînd însă o înălțime de numai 1,5 m și deasupra gropii 10 cm. La 1,5 m în sol, cilindrii sînt uniți formînd un U. Cilindrii sînt bine tencuiți, finisați cu ciment și vopsiți cu amestec păstos de bitum, motorină și benzină în cantități egale, ceea ce le conferă etanșeitate și durabilitate. Gazometrul cu un volum 1/2 din volumul cilindrului interior se confecționează din tablă groasă de 2—3 mm, introducîndu-se cu gura în jos, în spațiul plin cu apă dintre cei doi cilindri. Gazometrul are deasupra greutăți de 35 kg pentru ca sub presiunea biogazului să se ridice perfect vertical. El are și un orificiu de 1,2 țoli, de vidare a gazelor cînd se schimbă încărcătura. Orificiul se acoperă etanș cu o plăcuță de fier prinsă în patru șuruburi. Conducta de ieșire a biogazului, lungă de 20 cm, este montată în partea superioară a gazometrului, fiind de 1,2 țoli. Pe o lungime de 1,5 m continuă un furtun cu același diametru, după care din nou conducta, mergînd la arzător în linie dreaptă. Arzătorul are o deschidere mai mare decît cel de aragaz.

Imunitate și longevitate

Intărirea rezistenței organismului s-a dovedit a fi calea sigură de apărare contra bolilor, de învingere a acestora, de menținere a stării de sănătate și de prelungire a vieții. De capacitatea imunitară depind necontractarea unor boli infecțioase, suprimarea agenților patogeni, păstrarea integrității împotriva agresiunii microbilor ; dar nu numai a lor, ci și a oricărei substanțe neacceptabile. Acestor corpuri străine, numite antigene, organismele le opun altele numite anticorpi, care le anihilează acțiunea. Alături de reacțiile imunitare celulare (datorate celulelor limfoide) au loc reacții umorale, între ele existînd o strînsă cooperare.

Dar cum poate fi sporit răspunsul imun? Încă din vechime (de pe vremea lui Tucidide) s-a observat că persoanele care se îmbolnăviseră de ciumă nu mai contractau ulterior boala. În luptă cu microbii, organismul a căpătat, în mod natural, o imunitate activă. Mai tîrziu, cînd variola făcea ravagii, s-a văzut, de asemenea, că unii indivizi au supraviețuit și nu s-au mai îmbolnăvit. S-a constatat apoi că transferul de cruste pe pielea zgîriată sau a lichidului din pustulele de variolă îi fereau de pericol pe cei ce nu fuseseră prinși de boală. Așa s-a descoperit vaccinarea. Primul care a pus la punct o tehnică a vaccinării a fost medicul englez Eduard Jener, împotriva virusului variolic. Mai tîrziu, Louis Pasteur a elaborat metoda atenuării artificiale a virulenței germenilor care provoacă rabia (turbarea), antraxul (cărbunele) și holera. Tehnica vaccinării antirabice stabilită de el a fost perfecționată de savanții români Babeș și Pușcariu. De atunci, numărul vaccinurilor realizate a fost tot mai mare. Haffkin a preparat un vaccin antiholeric; Behring a asigurat imunizarea antidifterică. Calmette și Guerin au realizat vaccinarea antituberculoasă; Salk a elaborat vaccinul antipoliomielitic inactivat iar Weller a obținut un vaccin viu atenuat pentru rubeolă; s-au preparat, de asemenea, vaccinuri antigripale, antimeningococice, de prevenire a hepatitei B etc. Imunizările au devenit astăzi metode de rutină, curente.

În timp s-a conturat și dezvoltat continuu imunologia. Pentru mărirea capacității de apărare, de rezistență a organismului uman s-au preparat imunoglobulinele și alte substanțe macromoleculare proteice, capabile să neutralizeze antigenele. Dar tehnicile „clasice" de obținere a lor s-au dovedit destul de greoaie, sofisticate, scumpe. Ingineria genetică a venit acum în ajutor. Cu tehnicile sale în plină dezvoltare se poate obține o mare varietate de anticorpi. Hibridarea celulară a făcut posibilă obținerea unor clone (descendență celulară dintr-o singură celulă) capabile să sintetizeze anticorpi specifici. Prin diviziune, această clonă celulară numită „hibridoma" se înmulțește, „in vitro", indefinit, fapt care deschide perspectiva obținerii pe scară largă a unor anticorpi monoclonali, posibil de dirijat împotriva unui anumit tip de antigene. Deja s-a reușit, pe calea transferului de gene, să se obțină, de la o singură bacterie de E. Coli, pînă la 10 000 de molecule de interferon, substanță cu mari perspective în combaterea unor maladii virale și tumorale. Remarcabil este faptul că anticorpii monoclonali pot fi utilizați și pentru combaterea unor boli parazitare, între care și paludismul.

Prin inginerie genetică, cercetătorii francezi au realizat un nou vaccin contra hepatitei. În laboratoare se pregătește vaccinul împotriva herpesului. Alții au în vedere elaborarea unor noi mijloace pentru combaterea bolilor alergice. Tot pe baza producerii de anticorpi, care se pot fixa pe celule-țintă, se speră să se obțină, curînd, noi arme eficiente în bătălia anticancer.

Calea imunizării, măririi rezistenței organismelor umane în fața oricăror agresiuni (a antigenelor) conduce la noi izbînzi în apărarea sănătății. Pentru profilaxie se deschid noi perspective iar pentru om se măresc enorm șansele de longevitate.

V. STĂNESCU

CU UNDIȚA

Orizontal: 1) Somn. 2) Pălămidă de baltă — Unealtă de pescuit. 3) Moluscă comestibilă pescuită în mările calde și temperate — Popescu Constantin. 4) Bluză folclorică — Făcut în mod intenționat. 5) Fluviu în S.U.A. — Răpitoare acvatică (pl.). 6) Preferă apele curgătoare mai învolburate. 7) ...de mare — Lin fără coadă! — Coca Ionescu. 8) Băț cu ace — Posedă. 9) Adverb care arată cît de mare este peștele prins — Supă ardelenească. 10) Plasă — Pe spinarea bibanului.

Vertical: 1) Zahăr prezentat în cristale mărunte — Omul nostru cu undița. 2) Furcă cu mai multe brațe ascuțite cu care se prinde pește — Musculița somnului! 3) Din cînd în cînd — Prins... de somn. 4) Plasă pentru doi pescari (pl.) — Vizită scurtă (pl.). 5) Unele lîngă altele. 6) Element de compunere cu semnul „deasupra", „pe" — Val. 7) Pui de pește — Udrea Teodoru. 8) Notă muzicală — În compoziția maionezei — Mediu de viață (pl.). 9) Gelatină gustoasă însoțind mai ales rasolul de pește alb — Pește de apă dulce foarte răspîndit. 10) Anemonă-de-mare.

Dicționar: PEA, EPI.

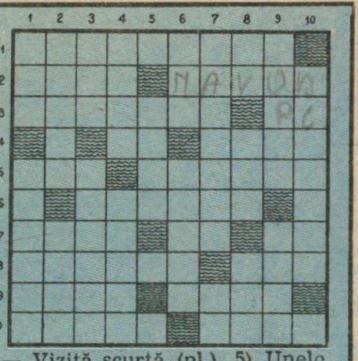

Garniturile de cauciuc întărite devin elastice dacă sînt introduse într-un amestec de amoniac şi apă, în părţi egale.

Tacîmurile şi obiectele de argint se curăţă bine prin frecare cu o pastă obţinută din cretă pisată şi spirt denaturat.

Arsuri. Adesea gospodinele suferă arsuri. Se recomandă a se aplica pe piele un strat subţire de miere, care înlătură pe loc durerea şi grăbeşte vindecarea.

Mirosul de alimente al mîinilor gospodinei dispare în urma frecării cu o bucată de cartof crud sau cu oţet de 9°.

Dopurile de plută vechi şi uscate se pot refolosi. Ele se introduc în apă clocotită din care se scot după 24 de ore. Se spală cu o soluţie acidă (15 părţi apă şi o parte acid clorhidric) şi se limpezesc în apă curată şi multă.

Zarzavatul veşted se improspătează dacă este ţinut o oră în apă rece, în care am introdus o lingurită de oţet.

Halatele şi prosoapele pluşate, după spălare, se introduc în apă rece şi puţin sărată, de unde se scot după 5-6 ore ; se pun la uscat, fără a se stoarce şi nici nu se calcă.

Mirosul de varză nu se răspîndeşte în încăpere dacă pe capacul oalei în care fierbe varza, punem un tifon imbibat cu oţet.

De ce sînt atît de rezistenţi gîndacii

Aceste mici insecte comune au supravieţuit dinozaurilor, erelor glaciare... şi în prezent gospodinele se luptă cu ei folosind mijloacele chimiei moderne, dar fără să reuşească a-i stîrpi. Care este motivul acestei rezistenţe extraordinare şi a acestei omogenităţi (nu au evoluat, nu şi-au schimbat forma) a gîndacilor ? Frank Carpenter, profesor la Universitatea Harvard din S.U.A. — aflăm din „L'Europeo" — a studiat profund această problemă a gîndacilor şi a ajuns la concluzii surprinzătoare: aceste insecte supravieţuiesc deoarece se pot aclimatiza în orice parte a lumii, pot rămîne fără hrană timp de trei luni şi fără apă timp de o lună.

În numeroase ţări se cheltuiesc anual sume considerabile pentru dezinsecţii, dar efectele sînt foarte modeste. De ce oare ? În primul rînd gîndacii sînt extrem de prolifici : o pereche din specia comună „Blatella germanica" poate aduce pe lume anual 400 000 de pui. Apoi, sînt deosebit de prudenţi. Înainte de a mînca orice aliment, gîndacul îl „gustă" cu un fel de fire gustative care se află pe pulpele maxilarelor şi care-i permit să evite otrăvurile. În antene are organe tactile, olfactive etc. care, împreună cu alte fire aflate pe abdomen, îl avertizează în legătură cu pericolele iminente. La cea mai mică alarmă, el reacţionează cu o viteză uluitoare, ascunzîndu-se în cîteva fracţiuni de secundă. Gîndacul fiind purtător de viermi paraziţi, de febră tifoidă, de salmonellă, de lepră, oamenii de ştiinţă depun eforturi pentru a-l distruge ; s-a recurs pînă acum la produse chimice cum este acidul boric, care îi atacă direct carapacea şi îi determină moartea prin deshidratare (gîndacii sînt alcătuiţi din apă în proporţie de 75 la sută). Se mai încearcă noi metode. Sînt deosebit de promiţători feromonii sintetici, adică apelurile sexuale care atrag şi îl năucesc pe mascul, îndepărtîndu-l de partenera sa. Numărul insectelor ar urma astfel să se reducă în mod sensibil.

Celule de rezervă

Plantele sînt capabile să lupte singure împotriva bolilor, acest lucru fiind „prevăzut" în ereditatea lor. Concluzia aparţine oamenilor de ştiinţă de la Institutul de fiziologie a plantelor din Ucraina, care au depistat mecanismul „autotratării" la porumb, mazăre şi floarea-soarelui.

În cursul experienţelor efectuate de specialişti s-a stabilit că nu toate celulele plantelor care se pot înmulţi participă la diviziunea naturală. O parte din ele par să stea în rezervă şi încep să acţioneze numai în caz de necesitate. Se poate presupune că exact asemenea procese au loc şi la grîul de toamnă în iernile foarte reci ; ca şi la varză, de data aceasta în perioadele de secetă puternică. Cercetările întreprinse în această direcţie sînt menite să permită specialiştilor crearea unor soiuri de plante rezistente la condiţii climatice nefavorabile.

— Nu-l pierde din ochi, nu ştie să înoate !

REȚETE DE DIVERSE CHITURI

Aceste amestecuri servesc pentru astuparea fisurilor și găurilor din tencuieli (înainte de zugrăvire) sau din lemn (dușumele, mobilă) înainte de vopsire.

CHITURI PENTRU PEREȚI TENCUIȚI

Chit simplu: ipsos 250 g, lapte de var sau apă 250 ml. Ipsosul se pune într-o cutie metalică (ambalaj rămas de la conserve) și i se adaugă lichidul cîte puțin, amestecînd fără întrerupere. Cînd se obține o masă omogenă trebuie folosită imediat fiindcă se întărește în circa 15 minute. Se aplică pe pereți cu ajutorul unui spaclu. Pentru ca priza să fie bună, locul se umezește cu apă. După uscare parțială, lipitura chituită se finisează cu o pensulă muiată în apă. Dacă pasta chitului începe să se întărească în cutie i se adaugă puțină apă și se amestecă.

Chit cu aracetin: ipsos 100 g, aracetin 30 g, apă 80 ml. Peste ipsos se adaugă mai întîi apa, apoi aracetinul și se amestecă pentru omogenizare. Se procedează ca mai sus. Chitul acesta este mai rezistent.

Chit rapid: ipsos 50 g, soluție de gelatină 8% 25 ml. În pulberea de ipsos se amestecă repede soluția de gelatină și se folosește imediat, deoarece se întărește în 2—3 minute.

Chit pentru zugrăveli de calitate superioară: praf de cretă 500 g, ipsos 250 g, humă 40 g, aracetin 100 g, săpun de rufe 8 g, piatră acră 3 g, ulei de in fiert 3 g, apă 125 ml. Se dizolvă piatra acră (alaun) în jumătate din cantitatea de apă și, separat, săpunul în restul apei. În soluția de săpun se adaugă pe rînd și amestecînd continuu: uleiul de in, soluția de alaun, aracetinul, creta și ipsosul.

Chit pentru tencuieli ce vor fi vopsite cu vopsea de ulei: praf de cretă 250 g, humă 250 g, ulei de in fiert 250 ml, clei 25 g, apă 250 ml, alaun 6 g. Peste alaunul dizolvat în apă fierbinte se adaugă uleiul de in și se lasă la răcit. Apoi soluția se completează cu restul substanțelor puse pe rînd și amestecînd continuu.

CHITURI PENTRU LEMN

Pentru astuparea crăpăturilor din dușumele de scîndură sau parchet: ceară 70 g, rășină mărunțită 40 g, alb de zinc 60 g, ocru 15 g, seu de oaie 40 g, fenol 10 g. Pe baia de apă se topesc împreună ceara, rășina și seul, după care se ia de la foc și în amestecul cald se adaugă restul componentelor amestecînd pînă la deplina omogenizare. Crăpăturile se astupă cu chitul acesta cald. După 5—6 ore se răzuiește suprafața dușumelei pe deasupra locurilor chituite.

Chit simplu: praf de cretă 100 g, humă 100 g, aracetin 30 g, fenol 3 g. Se amestecă bine componentele solide cu fenolul, apoi se adaugă treptat și amestecînd apa și aracetinul. Cu pasta omogenă se astupă repede crăpăturile fiindcă amestecul se întărește în 15 minute.

Chit pentru mobilă: praf de var stins 50 g, tărîțe 100 g, ulei de in fiert 125 g, fenol 5 g. Tărîțele se amestecă omogen cu varul, apoi se adaugă, treptat și amestecînd, uleiul și fenolul. Pasta poate fi colorată cu un pigment (1—2 g) ales în nuanța mobilei.

Chit pentru geamuri: praf de cretă 100 g, argilă (pulbere) 200 g, ulei de in fiert 45 g. În amestecul omogen de cretă și argilă se adaugă uleiul de in amestecînd pînă la obținerea unei paste omogene. Poate fi păstrată cîteva zile într-o pungă din material plastic bine închisă.

Chit pentru geamuri cu rame metalice: miniu de plumb 100 g, talc 100 g, praf de cretă 50 g, ulei de in fiert 50 g. În pulberile bine amestecate se adaugă uleiul de in, treptat și amestecînd, pentru formarea unei paste omogene.

ȘTIAȚI CĂ...

...una din cele mai mari și mai valoroase colecții de fluturi din lume se află la Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa" din București? Colecția Caradja cuprinde 125 000 de exemplare de fluturi.

...sticla trasă în fibre extrem de subțiri devine flexibilă ca bumbacul și mai rezistentă ca oțelul? O frînghie de sticlă formată din 12 000 de fibre este de 5 ori mai rezistentă decît cea de cînepă. În plus, țesăturile din sticlă nu ard, nu se decolorează și se spală ușor.

...marele dicționar al limbii chineze, tipărit la Khang-hai în anul 1700, cuprinde 44 449 semne diferite? Sistemul hieroglific egiptean avea doar 500 de semne.

...primul tunel din lume l-au construit babilonienii acum 8 000 de ani, pe sub fluviul Eufrat? Menirea tunelului era de a face legătura între cele două palate ale reginei Semiramida. Tunelul avea o lungime de 1 000 m și lățimea de 4 m.

...numărul speciilor de animale, păsări și insecte care trăiesc pe glob depășește 1,5 milioane? Cam trei sferturi sînt insecte.

FABULE

ULIUL CARE NECHEAZĂ

de ESOP

Avînd, odinioară, un glas mai ascuțit,
Se socotea un uliu profund nedreptățit.
Dar auzind o dată un nechezat de cal,
Voi ca să-l imite pe mîndrul Ducipal,
Și începu să urle cînd tare, cînd încet,
Cînd ziua și cînd noaptea. Da-l paște un regret,
Că fără să învețe temeinic, a rămas,
Tot nechezînd într-una, și fără propriul glas.

Din fabulă reiese, că cei ce nu au minte,
Invidioșii care, contrare firii lor,
Vor însușiri mărețe și-un trai cît mai ușor,
Le pierd și pe acelea avute înainte.

CATRENE

Cred că-i un lucru foarte oportun,
Ca milă să n-aștepți de la dușmani.
Să nu ceri sfaturi de la un nebun,
Și de la un avar să nu ceri bani.

Harnicul mereu muncește,
Că-i la toate iscusit.
Leneșul se odihnește,
Și visează c-a muncit.

Voința să-ți aducă pașii,
Să nu te-nclini cum bate vîntul,
Că șovăielnicii și lașii,
N-au cucerit nicicînd pămîntul.

Prin muncă să-ți cîștigi ce-ți
trebuiește,
Să duci un trai modest, de om cinstit.
E vai de-acela care se gîndește,
Că leneșul e-un mare fericit !

T. GURGUI

PISICA ȘI CLOPOȚELUL

de LOPE DE VEGA

La un consiliu, neamul șoricesc,
Spre a scăpa de groaznica pisică,
A discutat, așa cum e firesc,
Cu multă pasiune, fără frică.
S-au disputat opinii și idei,
Și s-au făcut propuneri foarte multe,
Iar toți guzganii, ca de-obicei,
Prea răbdători au stat să le asculte.
Cînd s-a propus de către-un șoricel,
Să i se lege marelui dușman,
De gît, discret, un fleac de clopoțel,
(Deci, un semnal de-alarmă năzdrăvan)
Aplaudă prelung întregul for,
Găsind formula asta genială.
Dar un guzgan bătrîn, prevăzător,
A ripostat cu multă chibzuială :
— Ideea-i bună. N-am nimic de zis.
Cînd vine mița, clopoțelul sună...
Dar, aș dori să știu în mod precis,
Și cine îndrăznește să i-l pună ? !

Traduceri de GABRIEL TEODORESCU

UNIC *în lume* sau în Europa

Dăruită de natură cu mari bogății și neasemuite frumuseți, patria noastră este depozitara unor inestimabile comori, fie ale pămîntului, fie realizate, de-a lungul veacurilor, prin talentul și munca unor fii ai săi, tezaure care nu mai pot fi întîlnite nicăieri undeva în lume.

Din marea lor varietate, desprindem aici doar cîteva elemente, cu gîndul mărturisit a trezi interes pentru o mai amplă cunoaștere a acestora fie din lectura unor scrieri specialitate, fie — mai ales — prin întîlnirea directă cu ele, mergînd la fața locului în muzee, procedeu care, desigur, va fi pentru fiecare un prilej de fericită îmbogățire cunoștințelor și de trăire a unor rare clipe de emoție și mîndrie patriotică.

Pe primul loc se cuvine să fie așezat un obiect-document de excepțională însemnătate pentru istoria poporului nostru : vasul de cult dacic, descoperit la Sarmizegetusa, cu ștampilele **„Decebalus per Scorilo"** („Decebal, fiul lui Scorilo"), mărturie scrisă din chiar epoca acelui viteaz și înțelept rege.

În parcul din apropierea stadionului de la Mangalia, într-un tumul, se găsește „mormîntul cu papirus" al unui „proxenas" (reprezentant la Callatis al unei cetăți străine), unde a fost descoperit un papirus **unic în Europa** ca vechime (sec. IV î.e.n.). Sarcofagul se află în centrul unui ring de piatră cu diametrul de 15 m. În sarcofag a fost găsit un schelet de bărbat, fișii de pînză albă care-i înfășau mîinile și picioarele, sandale din piele cu talpa dublată din lemn și o coroană de bronz aurit, asemănătoare cu cea aflată pe capacul mormîntului. Papirusul — lung de 30 cm — e scris cu cerneală brună, în caractere grecești dispuse simetric, și a fost descifrat parțial.

În muzeul mănăstirii Putna, printre documente și obiecte ce alcătuiesc un adevărat tezaur material și spiritual se află și cîteva broderii lucrate în fir de aur și cu perle (epitafe, văluri de tîmplă, dvere, epitrahile etc.) de cea mai mare valoare artistică, fără egal, realizate în perioada domniei lui Ștefan cel Mare, mărturii pilduitoare pentru măiestria și originalitatea execuției.

La Brad (jud. Hunedoara) poate fi vizitat un muzeu unic ca profil în Europa: muzeul aurului, care înfățișează o interesantă retrospectivă a mineritului pe meleagurile Transilvaniei, mergînd pînă în antichitate. Sînt expuse unelte, echipament, conducte de ceramică, vagonete, cópii după lingouri de aur turnate de romani, eșantioane înfățișînd formele obișnuite sub care se prezintă metalul galben în natură ș.a.

Printre marile rarități ale naturii țării noastre se situează, neîndoielnic, interesanta rezervație ce o constituie pădurea Letea (700 ha) din Delta Dunării. Ea cuprinde o vegetație luxuriantă care sugerează specificul pădurilor tropicale, alături de hasmacuri (benzi) cu condiții precare de vegetație, unde arborii au dimensiuni tot mai mici. Printre specii de stejar de luncă, stejar [illegible] măriu, plop alb, plop negru, frasin de l[illegible] păr, tei alb, ulm ș.a. crește frasinul de **(Fraxinus pallisae)** descoperit aici ca s[illegible] **nouă pentru flora globului terestru,** înrudit aproape cu frasinul caucazian.

Gama floristică deosebit de variată a m[illegible] gurilor românești cuprinde și o adevărată moară de gingășie și frumusețe în făptura ței plante pe care savanții o numesc **Dia callizonus,** iar poporul îi spune, simplu, ga Pietrii Craiului. Această plantă **nu poate [illegible] tîlnită în alt loc de pe Terra,** în afară de tile și padinile crestei Pietrei Craiului. Prin piere vegetează și salcia pitică (Salix herba care este ultimul reprezentant al vege lemnoase pe piscuri și, în același timp, **cea mică plantă lemnoasă de pe glob.**

În apropierea băilor 1 Mai, de lîngă Or[illegible] în apa lacurilor formate din cîteva izvoare male și în special în lacul principal — C Mare —, cu o suprafață de 600 m² (tempe 30—31°C în tot cursul anului) crește **Nympheea lotus termalis,** nufărul de tip subtropical, o re- licvă din era terțiară. Planta este **unică pe co[illegible] tinentul european,** are frunzele aproape rotunde, cu un diametru de circa 500 mm și o floare albgălbuie, care se deschide după apusul soarelui și rămîne astfel pînă dimineața spre orele 10. După 5—7 zile, floarea se cufundă în apă, dînd naștere unui fruct rotund și alungit, cu aproximativ 1 200—1 500 semințe minuscule. În lac se găsește și melcul pitic **Melanopsis pareiyessi,** ultimul din această specie filogenetică, ce trăiește și azi ca relict împreună cu nufărul termal.

În sfîrșit, se cuvine să menționăm și un **unicat mondial** din domeniul medicinei străvechi, reîntorcîndu-ne totodată la epoca dacică din care am pornit în acest periplu printre comorile patriei. Cu prilejul descoperirilor de la Galații Bistriței (jud. Bistrița-Năsăud) a fost găsită o interesantă unealtă chirurgicală — un mic ferăstrău din fier cu care se făceau trepanații (operații craniene) în perioada dacică din secolele III-II î.e.n., **singura de acest fel cunoscută pe plan mondial.**

PREMIERE ALE CULTURII ROMÂNEȘTI ÎN OPERA LUI GHEORGHE ASACHI

Strălucit cărturar, Gheorghe Asachi (1788—1869) a fost un mare animator al culturii românești din epoca sa — prima jumătate a secolului al XIX-lea, cînd s-a șlefuit piatra scumpă a „naței române".

În tinerețe și-a însușit o vastă și temeinică zestre de cunoștințe. Astfel, în 1804 dobîndește titlul de doctor în filozofie la Universitatea din Varșovia și, tot acolo, primește o diplomă de inginer și arhitect. În 1805 urmează la Viena studii de astronomie, matematică și pictură. În aprilie 1808 pleacă la Roma pentru studii și primul drum îl face la Columna lui Traian. Pasiunea sa pentru istoria românilor va fi constantă. Întors în țară, Asachi participă cu entuziasm și dăruire la deschiderea de noi drumuri spre un viitor mai luminos, fiind unul din întemeietorii Academiei Mihăilene și ctitor al primei gazete românești din Moldova „Albina românească" — sora „Curierului românesc", tipărit de Ion Heliade Rădulescu în Țara Românească. „Albina românească" și tipografia „Albinei" au reprezentat multă vreme coloana vertebrală a edificiului publicistic din Moldova timpului. Între numeroase suplimente și periodice din domenii diverse, a publicat și „Spicuitorul moldo-român", „jurnal științific, literar și industrial" (1841). De asemenea „Arhiva Albinei" (1845—1847) cu indicația „pentru arheologie română și industrie". A participat intens la activitatea de culturalizare a tineretului întemeiind instituții artistice, scriind și desenînd. Cînd s-au organizat primele spectacole în limba română, el a scris piese de teatru și a tradus libretе de operă („Norma", de Bellini, în 1838).

George Călinescu îl apreciază ca pe „o figură literară stranie și nu îndeajuns de bine înțeleasă pînă azi". El este primul sonetist român, care, în ciuda unor stîngăcii, realizează o poezie rafinată, cu reflexe de interiorizare :

Cît ți-s dator, o stea mult priincioasă
Că-n primăvara vieții mele
Tu m-ai ferit de strîmbe căi și rele,
Și m-ai condus pe calea virtuoasă.

Asachi izbutește cîteodată versuri cu armonioase acorduri, cu o vibrație ce anticipează eufonia creației eminesciene :

Că-s toate aice trainice
Anul ne-arată chiar,
Stelile apuindu-se
Din nou în ceri răsar
. . . . . .
Deșerte-s măgulirile
Ce trec preste pămînt,
Ca o săgeată repede
Pe aripe de vînt !

Sau o altă strofă remarcabilă, vestind miracolul încă depărtat al celui mai mare poet român :

Și mie lin luceafărul
Din ceri va să-mi străluce,
Cînd dulce-a fi d-o patimă
Aminte a-și aduce !

Ca și Alecsandri, a versificat balade și legende culese din popor, urmărind să alcătuiască o mitologie literară română. Cea mai de seamă se referă la Ceahlău și la Dochia, fiica lui Decebal, pietrificată în vîrful muntelui, lîngă oile sale. A scris și fabule, una dintre ele „Broasca și boul" (figurînd multă vreme în cărțile de școală) începea cu versurile : *„Broasca mică cît un ou / A văzut păscînd un bou..."*

Povestirile și nuvelele lui cu temă istorică sînt, poate, azi mai greu de citit din cauza stilului greoi, totuși el este cel dintîi care a făcut din Dragoș Vodă, Bogdan Voievod, Ștefan cel Mare și Petru Rareș eroi literari.

Iată, succint, cîteva date memorabile în dezvoltarea culturii românești, legate de numele și activitatea lui Gheorghe Asachi :

● în 1812, a înființat o clasă de inginerie și hotărnicie în limba română pe lîngă Școala domnească (de limbă greacă) de la Iași ; iar de la aceasta, a ajuns la punerea temeliilor întregului învățămînt din Moldova ;

● în 1814, ține primul curs de matematică teoretică și aplicație practică, de geodezie și arhitectură, în limba română. Tot atunci se întocmesc și manualele necesare pentru aceste discipline ;

● în 1820, reorganizează Seminarul lui Veniamin Costachi, aducînd profesori pe ardelenii Vasile Pop, Ion Costea, Vasile Bob Fabian și Ion Manfi, iar în 1821 participă la înființarea Școlii de la Trei Ierarhi ;

● în 1836, organizează la Iași Conservatorul filarmonic și dramatic. Programul acestuia prevedea învățarea muzicii vocale și a declamației în limba română ;

● Asachi trebuie inclus și printre întemeietorii picturii moderne românești. El a pus bazele învățămîntului artistic și ale Pinacotecii din Iași ; Deși nu a fost un mare pictor, a posedat serioase cunoștințe de desen și a dovedit pricepere în știința coloritului și a clarobscurului. În 1829, înființează Institutul tipografic „Albina" de la Iași. Aici se va multiplica un număr de litografii cu teme istorice, create de el și însoțite de ample comentarii. Prima gravură datează de la 1833 și este intitulată „Mama lui Ștefan cel Mare împiedică pe fiul său de a intra în cetatea Neamțului". La cabinetul de stampe al Bibliotecii Academiei Republicii se află un număr însemnat de studii și desene aparținînd lui Gh. Asachi, iar la Muzeul de artă din Iași se găsesc portrete, compoziții ale sale ;

● datorită strădaniilor sale, la 16 iunie 1835 se inaugurează Academia Mihăileană, primul institut românesc de învățămînt superior din Moldova ;

● în 1840 publică lucrarea „Dochia și Traian dupre zicerile populare ale românilor cu itinerarul muntelui Pionul", care poate fi considerată ca cel dintîi ghid turistic românesc ;

● s-a preocupat și de activitatea economică, înființînd, în 1841, la Piatra Neamț, o fabrică de hîrtie ;

● a încurajat activ dezvoltarea științelor naturale, participînd în 1831 la fondarea Societății de medici și naturaliști din Iași.

CU VREDNICIE ȘI ISCUSINȚĂ

La Muzeul tehnic din București, ca și în sala mașinilor de forță a „Muzeului german al capodoperelor științei și tehnicii" din München, se află expusă cîte o mică moară țărănească românească ce trezește un deosebit interes. La București este chiar fosta piuă de apă din cătunul Strîmba, comuna Ciuperceni — Gorj, iar la München se află o copie a acestei instalații lucrată din lemn cioplit. Ceea ce stîrnește uimirea, interesul și admirația este dispozitivul esențial de acționare a morii: **roata cu făcaie** — un butuc în care sînt fixate de jur împrejur palete scobite (ca un fel de căuș) peste care cade apa din scoc, de la o înălțime de 1—3 m. Deși construit în întregime din lemn, dispozitivul acesta dezvoltă vreo 10 cai putere. Era folosit la acționarea morilor de cereale, a ferăstraielor circulare și a gaterelor, a unor instalații miniere pentru fărîmarea minereurilor (șteampuri) etc. Interesant este mai ales faptul că această simplă și eficientă „roată cu făcaie" este socotită a fi precursoarea modernei „turbine Pelton" utilizată azi la hidrocentrale, cu care seamănă uimitor.

Altă realizare remarcabilă în acest domeniu este roata de moară folosită la Gura Secuiului, pe Bîsca Mică. E construită tot dintr-un butuc gros, dispus orizontal, pe care sînt fixate — radial — palete de lemn drepte. Moara folosește o cădere de apă de 14 m, care vine pe un jgheab orizontal și coboară printr-o conductă, tot de lemn, sub presiune, avînd un orificiu pe unde este ejectată asupra paletelor.

Încă din vremea lui Ștefan cel Mare (după cum e consemnat într-un document semnat chiar de vestitul domn) țăranii foloseau **steaza**, o instalație sătească simplă pentru finisarea unor țesături de casă. Steaza consta dintr-un ciubăr pe fundul căruia se așterneau crengi de măceș (cu spini, care să ajute țesătura să devină mițoasă), deasupra cărora se așezau țesăturile casnice și se lăsa să acționeze asupra lor apa căzînd de la 2—3 m înălțime, pe doaga ciubărului. Instalația aceasta (cunoscută și sub numele de vîltoare sau ultoare) făcea ca țesăturile să se îndesească, să se scămoșeze și astfel să devină mai călduroase și mai moi.

Dispozitive și unelte variate și ingenioase au construit sau au perfecționat țăranii români și pentru trebuințele industriei casnice. Unul dintre acestea este **cricul de fus**, compus dintr-un scăuieș cu roată, mecanism iscusit care sporește productivitatea muncii. Războiul de țesut este și el o realizare tehnică populară colectivă, ce a fost îmbunătățit de-a lungul generațiilor, piesă cu piesă, pînă cînd a devenit o instalație capabilă să favorizeze realizarea de țesături deosebit de variate, de la cele fine din borangic, pînă la stofe pentru haine și covoare de o mare finețe și cu o desăvîrșită frumusețe artistică, atît de apreciate și căutate azi în numeroase țări ale lumii.

Deosebit de simple, dar eficiente, au fost și **strujnițele**, adică strungurile de lemn realizate de meșterii satelor. Ele erau acționate fie cu un călcător (pedală), fie cu mîna — printr-o manivelă sau cu ajutorul unui fel de arcuș care imprima piesei aflate în lucru o mișcare de „du-te-vino". La aceste strunguri se lucra îndeosebi butucul roții, dar și alte obiecte.

Lemnul și ingeniozitatea tehnică a țăranilor români au asigurat familiilor sătești marea majoritate a obiectelor necesare traiului, începînd cu casa și terminînd, poate, cu lingura. Țăranul român s-a dovedit a fi, de-a lungul secolelor, nu numai un vrednic producător de cereale și crescător de animale, dar, totodată, un meșter capabil să măiestrească toate uneltele, instalațiile și obiectele de trebuință în gospodărie.

Car lucrat în întregime din lemn, vechi de peste 400 de ani. Se află la muzeul din Cîmpulung Moldovenesc (Suceava)

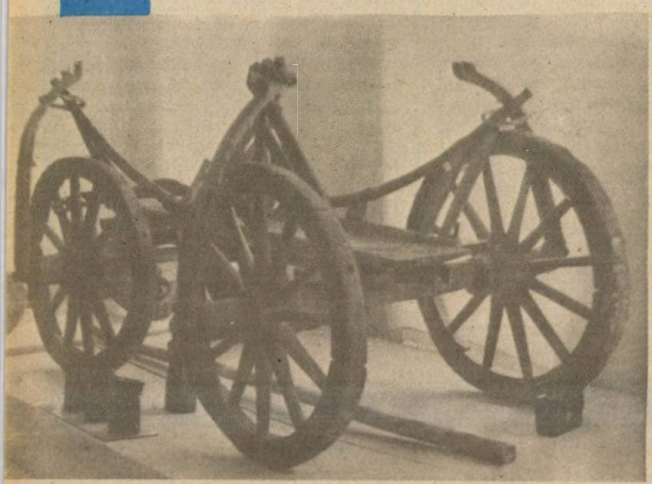

Băuturi răcoritoare cu lapte

Un litru de lapte de vacă conține : 35—45 g grăsimi, 47—52 g lactoză, substanțe azotate (cazeină 27—30 g, albumină 2,5—3,5 g, globulină 1—1,5 g, acizi aminați și substanțe azotate neproteice 1—1,5 g), săruri minerale 7,5—8,5 g. Laptele este și o sursă completă de vitamine, fiind, de asemenea, un factor neîntrecut de creștere a organismului omului. El este, deci, foarte indicat în alimentația copiilor și adolescenților. Nutrițional, 500 ml lapte echivalează cu 100 g carne.

Recomandarea generală pentru toate băuturile cu lapte propuse aici este de a le pregăti cu alimente proaspăt scoase din frigider. Paharele în care le serviți vor fi, de asemenea, reci și, eventual, glasate în jurul marginii cu puțin zahăr pudră (gura paharului umezită se introduce într-un strat subțire de zahăr pudră).

PROPORȚIILE INDICATE MAI JOS SÎNT PENTRU O PERSOANĂ

Cu sirop de fructe. 130 ml lapte rece se bate (cu furculița) cu 40 ml sirop de cireșe sau vișine. Se toarnă în pahar și se adaugă 1/4 felie de lămîie sau portocală. Dacă-l preparați cu sirop de căpșuni, mure sau coacăze, în loc de lămîie folosiți 3—4 stafide.

Cu sirop și înghețată. Amestecul preparat ca mai sus (cît mai rece) se toarnă în paharul unde ați pus mai înainte 50 g înghețată de fructe. Amestecați cu linguriță și serviți.

Cu suc de fructe. Mai întîi obțineți (prin zdrobire și presare) 30 ml suc proaspăt de cireșe sau vișine, ori caise, piersici, zmeură, afine, mure etc. Acesta se amestecă bine cu 130 ml lapte și 50 g înghețată de fructe sau două linguriță de zahăr vanilat. La fel se prepară și cu suc de portocale, adăugînd coajă rasă (un vîrf de cuțit) și 1/4 felie de portocală.

Cu gem. Într-un pahar se pun 30 g dintr-un gem de fragi, căpșuni, zmeură sau vișine, ori două linguriță de dulceață, 50 g înghețată de fructe sau vanilie și 130 ml lapte. Se amestecă bine cu linguriță.

Cu fructe. Se strivesc două linguri de afine sau coacăze, fragi, căpșuni, zmeură (curățate și bine spălate), se adaugă o linguriță de zahăr, foarte puțină sare și se freacă. Se toarnă apoi 130 ml lapte și se bate cu furculița pînă la obținerea unui amestec uniform, care se servește la pahar, adăugînd, eventual, o linguriță de frișcă.

Cu cafea. Se face o cafea mai concentrată, neîndulcită și se lasă la răcit. Din aceasta se iau 50 ml (fără zaț) care se amestecă omogen cu 20 g zahăr, 50 g înghețată de cacao sau vanilie și 100 ml lapte. În loc de cafea poate fi folosită o linguriță de nescafé sau două linguriță de Inka, ori Vitakawa dizolvate în 25 ml apă.

Cu ciocolată. Topiți 40 g ciocolată (sau 3 linguriță de cacao) și 20 g zahăr vanilat în 130 ml lapte cald. Lăsați să se răcească bine (la frigider) apoi turnați în pahar peste 50 g înghețată și amestecați cu linguriță. Deasupra puteți adăuga frișcă.

Cu ou și portocală. Frecați un gălbenuș de ou cu 20 g zahăr. Adăugați 50 g înghețată de vanilie, 30 ml suc sau sirop de portocală, 80 ml lapte și 20—25 ml sifon. Amestecați bine. Deasupra puneți frișcă și presărați puțină coajă rasă de portocală.

Cu portocală și lămîie. Amestecați bine 50 ml suc sau sirop de portocală cu 15 ml zeamă de lămîie, 100 ml lapte, 50 g înghețată de fructe, 15 g zahăr. Turnați 20—25 ml sifon și amestecați din nou. Serviți cu o jumătate felie de lămîie.

Cu lichior. Amestecați 130 ml lapte cu 50 ml lichior de fructe și 20—30 g zahăr. Serviți cu frișcă deasupra.

Cu frișcă. Amestecați 80 ml lapte cu 50 ml sirop de fructe și o linguriță de zahăr vanilat. Turnați în pahar și adăugați deasupra 80 g frișcă peste care presărați cacao sau puțină coajă rasă de lămîie.

JURISTUL NOSTRU

LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Continuăm să publicăm și în această ediție a almanahului îndrumări cu caracter juridic. Răspundem astfel marelui număr de scrisori ce ne-au fost adresate de cititorii edițiilor precedente. Întrucît în spațiul afectat în almanah problematicii juridice nu putem publica răspunsuri la toate întrebările cititorilor, o parte din aceste răspunsuri au văzut sau vor vedea lumina tiparului în gazeta editoare — AGRICULTURA SOCIALISTĂ, pe care vă propunem să o consultați cu regularitate.

MĂRIMEA LOCULUI DE CASĂ

Stabilirea prin statutul cooperativei agricole a mărimii locului de casă, în suprafață de pînă la cel mult 250 mp, s-a făcut în temeiul Legii nr. 58/1974, privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale.

În art. 17 din legea amintită se prevede că în localitățile rurale loturile de teren necesare pentru construirea de locuințe și anexe gospodărești vor fi în suprafață de 200—250 mp, avînd, de regulă, un front la stradă de maximum 12 m.

Pentru localitățile urbane, legea nu face o astfel de precizare, dar prin art. 8, alin. 2, trimite la Legea nr. 5/1973. Această lege nu stabilește suprafața de teren necesară construirii unei locuințe, ci face doar o trimitere, prin art. 62, la schițele de sistematizare. Delimitarea este făcută prin anexa nr. 4 la H.C.M. nr. 880/1973, dată în aplicarea legii sus-amintite, unde, după ce consacră necesitatea suprafeței de pînă la 100 mp pentru un apartament din clădiri cu parter și cu un etaj, menționează că pentru apartamente separate, izolate, se pot atribui parcele în conformitate cu prevederile detaliului de sistematizare sau, după caz, ale studiului de amplasare, în care se au în vedere : densitatea la hectar, gradul de ocupare a terenului, regimul de aliniere, normele P.C.I., sanitare etc., reguli care sînt obligatorii și pentru locurile de casă atribuite de către cooperativele agricole de producție.

PREȚUL TERENULUI PENTRU CASĂ ȘI MODUL DE PLATĂ

În recomandările Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție nr. 202/1980, se prevede că la stabilirea prețului terenului trebuie să fie avute în vedere instrucțiunile Ministerului de Finanțe nr. 1558 din 21 decembrie 1964, privind stabilirea baremului pentru evaluarea terenurilor în vederea aplicării taxelor de timbru la autentificarea actelor de transmisiuni imobiliare.

Potrivit recomandărilor amintite, plata locului de casă se poate face integral, la data semnării actului de atribuire sau în cel mult 12 rate lunare. Cînd plata se face în rate lunare, beneficiarul va plăti cel puțin 30% din preț la data semnării actului, iar pentru sumele ce se plătesc în rate se percepe o dobîndă de 3% pe an.

Sumele încasate din darea cu plată a terenului se înregistrează la contul în care se evidențiază „fondul de dezvoltare" și se pot folosi numai pentru investiții.

SANCȚIONAREA NECONSTRUIRII LOCUINȚEI

Este obligatorie menționarea în contract a termenului înăuntrul căruia beneficiarul locului de casă are obligația să construiască locuința, ca și a faptului că nerespectarea termenului, care poate fi de cel mult 2 ani, atrage rezilierea de drept a actului, fără obligația de restituire a sumei de bani primite pentru teren de către cooperativă.

Sancționarea persoanei în cauză cu rezilierea actului de dare cu plată a terenului se declanșează printr-o cerere la Notariatul de Stat care a transcris (intabulat) actul. Acesta are obligația să constate, în baza cererii cooperativei și a probelor administrate în acest sens, rezilierea actului respectiv în baza căreia cooperativa intră din nou în posesia terenului, întrucît, în urma rezilierii, a redobîndit dreptul de proprietate asupra acestui teren.

RĂSPUNDEREA FAȚĂ DE COOPERATIVA AGRICOLĂ PENTRU PAGUBELE CAUZATE

Pornindu-se de la faptul că în actualul stadiu al dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, în cooperativa agricolă de producție în care lucrările se execută prin munca comună a membrilor acesteia, a unor persoane încadrate în cooperativă în condițiile prevăzute de lege, precum și a mecanizatorilor din stațiunea pentru mecanizarea agriculturii și a specialiștilor retribuiți de stat, organizați în subunități de producție — ferme, brigăzi și sectoare — și în formații de lucru — echipe — care, potrivit art. 4 din Decretul nr. 4/1982, încheie angajamente comune de lucru, luînd producțiile în acord global de la cooperativă, pentru realizarea cărora activează împreună, este normal și necesar ca și răspunderea materială să capete o nouă reglementare, corespunzătoare acestor relații de producție.

În baza acestor elemente de ordin obiectiv ca și a faptului că disciplina muncii, stabilită prin statut, regulamentul de ordine interioară ca și prin hotărîrile organelor de conducere, este unică și obligatorie pentru toate persoanele care formează colectivul de muncă, independent de statutul lor juridic, întreaga reglementare a răspunderii materiale, prevăzută în art. 14 din statut, este dată în sensul că cooperatorii, mecanizatorii, specialiștii și ceilalți oameni ai muncii care lucrează în cooperativa agricolă de producție răspund în mod direct și nemijlocit față de aceasta, pentru pagubele cauzate prin încălcarea cu vinovăție a prevederilor statutare sau a hotărîrilor organelor de conducere a cooperativei, inclusiv pentru deținerea nelegală a unor terenuri proprietate obștească, ca și pentru primirea unor sume de bani, bunuri ori servicii necuvenite.

ORGANELE COMPETENTE A OBLIGA LA PLATA DESPĂGUBIRILOR

Îmbunătățirile aduse în 1983 statutului C.A.P. au pus capăt unor situații cînd, chiar în cazul unor fapte comune cauzatoare de prejudicii, competența de obligare la despăgubiri aparținea mai multor organe, în funcție de statutul juridic al fiecărei persoane chemate la răspundere.

În prezent, în art. 14, alin. 8 din statut se prevede că obligarea cooperatorilor, specialiștilor agricoli și a celorlalți oameni ai muncii care lucrează în cooperativa agricolă de producție la plata despăgubirilor și la restituirea sumelor, contravaloarea bunurilor și serviciilor necuvenite se face de către consiliul de conducere, iar a membrilor consiliului de conducere și cei ai comisiei de revizie, pentru pagubele aduse cooperativei agricole de producție în aceste calități, de către adunarea generală a cooperatorilor care le-a dat mandatele respective de consilieri și membri ai comisiilor de revizie.

Competența adunării generale de a obliga la plata despăgubirilor nu trebuie înțeleasă în mod restrictiv, pentru că aceasta fiind, așa cum se prevede în art. 29 din statut, organul suprem de conducere, cu competență generală, poate obliga la plata despăgubirii pe oricare dintre persoanele prevăzute în competența consiliului de conducere.

Instituirea prin statut a acestor competențe pentru organele de conducere ale cooperativei golește de obiect prevederile art. 20, lit. d din Legea nr. 4/1970, prin care direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a fost prevăzută cu dreptul de a emite decizii de imputare în sarcina specialiștilor agricoli din cooperativele agricole de producție, la cererea consiliilor de conducere ale acestora. Cum, în prezent, organele de conducere ale cooperativelor nu mai sînt nevoite să solicite direcției agricole să emită decizii de imputare în sarcina specialiștilor, prevederile legii amintite au devenit caduce, nemaiavînd aplicabilitate.

PROCEDURA LUĂRII LA CUNOȘTINȚĂ DESPRE PRODUCEREA PAGUBEI

Ținînd seama de condițiile specifice în care se desfășoară controlul în C.A.P., ca și de modul de constituire și de funcționare a organelor de conducere ale acestora, în art. 14, alin. 9 din statut s-a prevăzut că luarea la cunoștință de către organul de conducere în drept să dispună obligarea la despăgubiri se face la prima întrunire a acestuia în plen, după înregistrarea actului constatator de

prejudicii. Această dată marchează curgerea termenului de 60 de zile înăuntrul căruia se poate dispune obligarea la despăgubiri. Din această reglementare se impun a fi explicate două aspecte, şi anume :

— curgerea termenului de 60 de zile de la prima întrunire în plen a organului de conducere competent să oblige la plata despăgubirilor are loc independent de faptul dacă acesta a luat sau nu la cunoştinţă, în prima întrunire ce a avut loc după înregistrarea actului constatator de prejudicii. Culpa organului respectiv sau a unor persoane din consiliul cooperativei de a nu-şi fi îndeplinit obligaţia statutară de luare la cunoştinţă la prima întrunire nu poate avea repercusiuni de ordin negativ cu privire la curgerea termenului pentru persoanele chemate la răspundere ;

— neluarea la cunoştinţă, la prima întrunire, nu sancţionează organul de conducere al cooperativei cu decăderea din acest drept; el poate face acest lucru şi într-o altă întrunire în plen, în cadrul celor 60 de zile care curg însă de la prima întrunire ce a avut loc după înregistrarea actului constatator de prejudicii.

DREPTUL DE CONTROL AL UNIUNII JUDEŢENE A C.A.P.

Date fiind rolul şi poziţia pe care le au uniunile, ca organizaţii reprezentative ale cooperativelor cu dreptul şi obligaţia prevăzute în art. 1 din statutul lor, de a acţiona pe linia respectării prevederilor statutare şi a celorlalte legi cu privire la unităţile agricole cooperatiste, prin art. 14 din statutul cooperativei, uniunile au fost învestite cu dreptul de a cenzura, în cadrul raporturilor interne, activitatea de apărare a proprietăţii obşteşti pe calea răspunderii materiale.

Această competenţă a uniunilor se materializează prin două categorii de activităţi, prevăzute în mod expres în statut, şi anume:

a) Biroul executiv al consiliului uniunii judeţene are dreptul şi obligaţia de a obliga la plata despăgubirilor pe membrii consiliului de conducere vinovaţi de pierderea termenului de 60 de zile înăuntrul căruia adunarea generală sau, după caz, consiliul de conducere puteau chema la răspundere persoanele vinovate de cauzarea prejudiciului. Acest organ va trebui să dovedească atît vinovăţia celor chemaţi la răspundere, cît şi a persoanelor pentru care s-a pierdut termenul de 60 de zile pentru că numai în cazul acestora statutul sancţionează fapta de pierderea termenului.

b) Biroul executiv al consiliului uniunii are obligaţia de a verifica hotărîrile adunării generale cu privire la răspunderea materială, avînd, în acelaşi timp, dreptul de a suspenda sau înlocui cu hotărîri proprii pe cele adoptate cu nesocotirea prevederilor statutare ori a normelor legale în vigoare.

Suspendarea aplicării unei hotărîri fiind o măsură tranzitorie, se impune a fi luată doar atunci cînd sînt necesare anumite cercetări, fără de care nu se poate da o pronunţare în cunoştinţă de cauză.

Dreptul biroului executiv al uniunii judeţene de a înlocui hotărîrile adunării generale cu hotărîri proprii este prevăzut în mod expres şi limitativ în statut numai pentru hotărîrile care privesc răspunderea materială.

Biroul executiv al consiliului uniunii judeţene poate lua la cunoştinţă despre pierderea termenului de 60 de zile de către organele de conducere ale cooperativei, ca şi de hotărîrile adunării generale adoptate cu nesocotirea prevederilor statutare ori a normelor legale pe orice cale, în cadrul termenului general de prescripţie, de 3 ani, care curge de la data producerii faptelor respective. După luarea la cunoştinţă, data marcată prin înregistrarea sesizării la uniune, biroul executiv are obligaţia ca, în termen de 60 de zile, să analizeze, să verifice şi să hotărască obligarea la plata despăgubirilor a persoanelor vinovate de pierderea termenului de 60 de zile sau să suspende ori să înlocuiască hotărîrea adunării generale, după caz. Suspendarea fiind o măsură tranzitorie, nu va putea depăşi termenul de 60 de zile înăuntrul căruia se impun a fi luate şi măsurile definitive.

În baza hotărîrii biroului executiv al uniunii judeţene, de obligare la plata despăgubirilor a unor persoane din cooperativă, consiliul de conducere al acesteia este obligat, în baza art. 46 din statutul C.A.P., a emite decizie de imputare, pe care o comunică persoanei în cauză, sub semnătura preşedintelui cooperativei, sau a altei persoane din consiliul de conducere care îi ţine locul, după caz.

CONŢINUTUL ŞI FORMA ACTULUI DE OBLIGARE LA DESPĂGUBIRI

Organele de conducere colectivă, fiind organe colegiale, lucrează în plen, luînd măsuri prin hotărîri ce se consemnează în procesul-verbal de şedinţă. Obligarea la plata despăgubirilor îmbracă această formă statutară, indiferent de faptul dacă persoana obligată este cooperator, încadrată cu contract de muncă sau dacă are alt statut juridic.

Cum hotărîrea organului de conducere, adoptată în condiţiile menţionate mai sus, nu conţine toate elementele unei decizii de imputare, s-a convenit ca actul prin care se comunică hotărîrea organului de conducere persoanei obligate la plata despăgubirii să îmbrace forma unei decizii de imputare. Aşa deci, în cazul cooperativei agricole de producţie, decizia de imputare reprezintă un act procedural care se dă pentru aducerea la îndeplinire a hotărîrii organului de conducere,

sarcină care, potrivit art. 39 din statut, se realizează sub semnătura președintelui cooperativei, iar în lipsa acestuia, a persoanei care îi ține locul.

Cum actul de obligație la despăgubiri este hotărîrea organului de conducere și nu decizia de imputație, în eventualele litigii pe această temă este necesar ca organele de jurisdicție să aibă în vedere data adoptării hotărîrii și nu pe cea a emiterii deciziei de imputare, dată în baza hotărîrii respective.

SPOR DE PREȚ PENTRU ANIMALE LIVRATE LA FONDUL DE STAT

În vederea stimulării creșterii în greutate a animalelor și în perioda de iarnă, în Decretul nr. 95/1983, prin care a fost modificat art. 12 din Decretul nr. 395/1981, se prevede că producătorii agricoli — I.A.S., C.A.P. și individuali — primesc, în afară de prețuri de producție, de contractare și achiziție pentru animalele livrate în perioada 1 decembrie — 30 aprilie, la greutăți de peste 400 kg viu, un spor de preț de 0,50 lei/kg.

PRIME PENTRU PRODUCĂTORII INDIVIDUALI

Același decret a stabilit pentru producătorii individuali următoarele prime :

a) — o primă de 400 lei pentru fiecare viței obținut în gospodăria personală și îngrijit pe o perioadă de cel puțin 6 luni, contractat la fondul de stat, menținut pentru reproducție sau, după caz, pentru muncă ;

b) — pentru fiecare viței obținut în gospodăria personală de la o juninca, se acordă o primă de 100 lei, cu condiția de a-l îngriji pe o perioadă de cel puțin 6 luni.

Cele două categorii de prime se acordă de la bugetul de stat, cu excepția viteilor contractați la fondul de stat, pentru care prima de 400 lei se acordă de către unitățile care contractează viteii respectivi.

PRIME PENTRU UNITĂȚILE AGRICOLE SOCIALISTE

Unitățile agricole socialiste beneficiază de următoarele categorii de prime :

a) — **o primă de 400 lei** pentru fiecare viței obținut și îngrijit pe o perioadă de cel puțin 6 luni. Această primă se acordă unităților agricole socialiste care au realizat 85 la sută din indicii de natalitate planificați pe județ.

Din prima de 400 lei, unitățile agricole socialiste acordă :

— 100 lei îngrijitorului care a îngrijit viteiul pînă la vîrsta de 6 luni ;

— cîte 5 lei operatorului de însămînțări artificiale, șefului de fermă și medicului veterinar sau, după caz, tehnicianului veterinar al fermei. În cazul în care asistența sanitar-veterinară este asigurată de medicul de circumscripție, acesta primește 5 lei pentru fiecare viței, fără ca suma totală să depășească suma cuvenită unui medic veterinar de fermă ;

— cîte 10 lei pentru fiecare viței se depun la direcția generală agricolă pentru constituirea unui fond de premiere a personalului de specialitate din oficiile și centrele de reproducție și selecție a animalelor și din rețeaua sanitar-veterinară.

Din conținutul art. 12 al Decretului nr. 395/1981, modificat prin Decretul nr. 95/1983, rezultă, nu expres, ci implicit, că prima menționată mai sus, ca și prelevările din aceasta se acordă după ce viteiul a împlinit 6 luni, cu excepția sumei de 5 lei cuvenită operatorului de însămînțări artificiale, care se acordă după fătare, dacă viteiul este sănătos.

b) — **o primă de cîte 100 lei** pentru fiecare viței obținut în plus, peste indicii de natalitate planificați pe județ, și îngrijit pe o perioadă de cel puțin 6 luni.

Din prima de 100 lei, unitățile agricole socialiste acordă :

— 20 lei îngrijitorului care a îngrijit viteiul pînă la vîrsta de 6 luni ;

— cîte 5 lei operatorului de însămînțări artificiale, șefului de fermă și medicului veterinar sau tehnicianului veterinar al fermei ori, după caz, medicului veterinar de circumscripție, cînd asistența sanitar-veterinară a fost acordată de acesta, fără ca suma totală să depășească suma cuvenită unui medic veterinar de fermă;

c) — **o primă de cîte 100 lei** pentru fiecare viței sănătos obținut de la juninci. Din această primă de 100 lei, unitatea agricolă socialistă acordă 50 lei persoanei care a îngrijit juninca cu cel puțin 6 luni înainte de prima montă.

CAZURILE ÎN CARE POT FI TĂIATE ANIMALE DE CĂTRE PRODUCĂTORII INDIVIDUALI

Potrivit art. 3 din Decretul nr. 94/1983, tăierea bovinelor și cabalinelor proprietatea persoanelor fizice este interzisă.

În mod excepțional, decretul prevede că bovinele și cabalinele proprietatea persoanelor fizice pot fi tăiate, în afara abatoarelor, numai în cazul unor boli infecțioase, pe baza

aprobării date, pentru fiecare caz în parte, de către medicul veterinar inspector de stat.

Pentru alte boli grave, incurabile sau accidente care pun în pericol viața animalelor, tăierea bovinelor și cabalinelor aparținînd persoanelor fizice se poate face numai în abatoare și centre de tăiere, cu aprobarea medicului veterinar al acestora și avizul medicului veterinar inspector de stat.

Prin excepție de la această regulă, în decret se prevede că în situațiile în care bovinele și cabalinele se află în locuri izolate, la distanțe mari de localități și nu pot fi transportate la centre de tăiere sau abatoare, tăierea se poate face la locul unde se găsesc, numai dacă, datorită unor îmbolnăviri grave sau accidente care le pun în pericol viața, tăierea nu poate fi amînată. Aceste cazuri vor fi aduse, de îndată, la cunoștința medicului veterinar al celei mai apropiate circumscripții, care este obligat să se deplaseze fără întîrziere la fața locului, pentru a stabili cauzele care au determinat tăierea și dacă aceasta s-a făcut în condiții legale.

REGULI DE VÎNZARE A UNOR PRODUSE AGRICOLE

Potrivit art. 1 din Decretul nr. 96/1983, membrii cooperativelor agricole de producție și producătorii agricoli individuali pot să vîndă, în condițiile legii, produsele proprii, cu excepția cărnii tăiate și a preparatelor din carne, în piețe, tîrguri, oboare sau în alte locuri de desfacere anume stabilite, precum și direct din gospodăriile proprii. Vînzarea de animale și păsări vii în piețe, tîrguri sau oboare se poate face numai în spații special amenajate, cu respectarea prevederilor legale și a normelor igienico-sanitare.

Vînzarea și schimbul produselor agricole sînt permise membrilor cooperativelor agricole de producție și producătorilor agricoli individuali numai pe baza certificatului de producător agricol.

La art. 2 din decretul menționat se prevede că cumpărarea în scop de revînzare a produselor agroalimentare de către persoanele fizice este interzisă, în condițiile prevăzute de lege.

Respectarea prețurilor maximale de mercurial este obligatorie, atît în piețe cît și în cazul în care producătorii desfac produsele direct din gospodăria proprie.

Vînzarea produselor agroalimentare cu depășirea prețurilor maximale de mercurial, precum și cumpărarea în scop de revînzare a acestor produse constituie infracțiune de speculă și se pedepsește, potrivit art. 295 din Codul penal, cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

IGIENIZAREA PĂDURII. AVANTAJE PENTRU EXECUTANȚI

Potrivit art. 6 din Decretul Consiliului de Stat nr. 97/1983, privind unele măsuri pentru intensificarea acțiunii de igienizare și curățire a pădurilor, unitățile agricole cooperatiste, populația sătească și din localitățile urbane stabilite de consiliile populare județene și al Municipiului București, care efectuează lucrări de igienizare și curățire a pădurilor și de scoatere a materialului lemnos cu mijloace proprii, primesc gratuit 50 la sută din cantitățile de crăci colectate și integral cioatele, materialul lemnos subțire provenit din tăieri de igienizare — curățire în păduri tinere, situate în locuri greu accesibile, precum și uscăturile, vreascurile, lemnul putregăios și zoburile de deal și munte.

Unitățile cooperatiste și cetățenii care participă la acțiunile de igienizare și curățire a pădurilor sînt obligați să predea buștenii care îndeplinesc condițiile de calitate și dimensionare pentru a fi transformați în furnir, unităților forestiere de exploatare și transport sau celor de prelucrare a lemnului.

Predarea buștenilor se face la drumurile accesibile mijloacelor de transport, cu plata corespunzătoare a prestației.

BUNURILE COMUNE ALE SOȚILOR

Bunurile comune ale soților, prevăzute de art. 30 din Codul familiei, constituie o proprietate în devălmășie, soții neavînd de la început stabilit dreptul asupra unor anumite bunuri sau asupra unei anumite cote din aceste bunuri.

Numai cu ocazia împărțelii se stabilește cota fiecărui soț în ansamblu, pentru totalitatea bunurilor comune, și nu pentru fiecare bun în parte sau pe categorii de bunuri — mobile și imobile — în funcție de aportul pe care l-a avut fiecare la dobîndirea bunurilor respective. (În acest mod s-a pronunțat și Tribunalul Suprem prin decizia nr. 161/1981).

PARTAJUL BUNURILOR COMUNE ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI

Potrivit art. 36, alin. 2 din Codul familiei, pentru motive temeinice, bunurile comune, în întregime sau numai în parte, se pot împărți prin hotărîre judecătorească în timpul căsătoriei.

În ce privește motivele temeinice, ele sînt împrejurări de fapt, care, prin natura lor, conduc la necesitatea împărțirii bunurilor comu-

ne în timpul căsătoriei în întregime sau numai în parte. Simpla despărțire în fapt a soților, neînsoțită de alte împrejurări de fapt, cum ar fi pericolul degradării, risipirii bunurilor comune sau nevoia imperioasă a reclamantului de a folosi unele din acele bunuri nu constituie motiv temeinic de împărțire a bunurilor comune în timpul căsătoriei. (În acest mod s-a pronunțat și Tribunalul Suprem prin decizia civilă nr. 2 081/1981).

SITUAȚIILE ÎN CARE BUNURILE PROPRII POT DEVENI BUNURI COMUNE

În principiu, îmbunătățirile sau reparațiile ce se fac de către un soț la un imobil care este proprietatea exclusivă a celuilalt soț nu duc la schimbarea naturii juridice a bunului ca să-l transforme din bun propriu în bun comun. Un asemenea bun, cu toate îmbunătățirile sau reparațiile ce i-au fost făcute, nu poate fi considerat bun dobîndit în timpul căsătoriei și deci nu intră sub incidența art. 30 din Codul familiei.

Ceea ce constituie bun comun al soților este numai sporul de valoare pe care l-a dobîndit bunul propriu, ca urmare a îmbunătățirilor sau reparațiilor efectuate în timpul căsătoriei.

Dacă însă îmbunătățirile sau reparațiile efectuate în timpul căsătoriei asupra imobilului proprietatea exclusivă a unuia dintre soți au transformat bunul în așa măsură încît, în fapt, el a devenit un bun nou, în acest caz, bunul fiind cu totul deosebit de cel inițial, trebuie considerat ca dobîndit în timpul căsătoriei și deci devine bun comun, în sensul art. 30 din Codul familiei. (În acest sens s-a pronunțat și Tribunalul Suprem, prin Decizia nr. 1277/1981).

PREZUMȚIA DE PATERNITATE

Potrivit prevederilor art. 53, alin. 1 din Codul familiei, copilul născut în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei, iar în conformitate cu dispozițiile art. 56 și 59 din același cod, paternitatea copilului din afara căsătoriei se stabilește prin hotărîre judecătorească.

Deci, față de dispozițiile legale menționate, atît timp cît paternitatea copilului nu este tăgăduită de soțul mamei, în condițiile prevăzute de Codul familiei, operează prezumția legală, potrivit căreia copilul are ca tată pe soțul mamei de la data nașterii. (Așa s-a pronunțat și Tribunalul Suprem, prin Decizia nr. 1 045/1981.

AUREL ȘTIRBU

consilier juridic principal, șeful Oficiului juridic al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

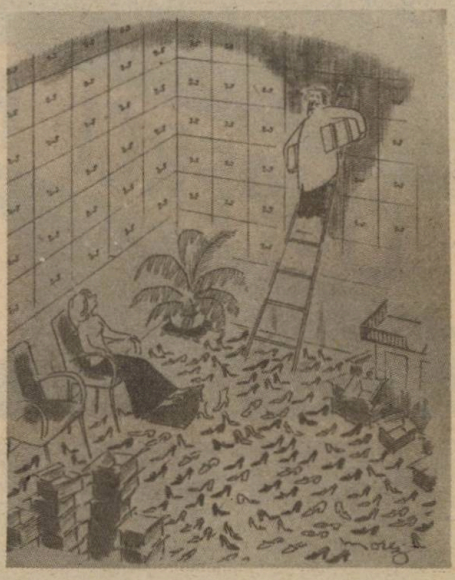

Fără cuvinte

— Acum, cînd transplanturile cardiace au devenit ceva obișnuit, ar trebui să vă îngrijiți să i se grefeze o altă inimă fiicei dumneavoastră.

CIUPERCI NUCLEARE PE PLANETA CERES

Am ajuns pe cosmodromul Mauna Lu (Firul Ierbii) din Ceres cu trei ceasuri peste ora stabilită şi aş fi putut întîrzia încă o zi şi o noapte, dacă nu m-aş fi îndurat să cer sprijinul gazdelor.

Ceresienii se oferiseră, de fapt, să mă însoţească, de cum pătrunsesem cu nava mea siderală Sakoura (Floare de cireş) în suburbiile planetei lor. Zborul, întunecat şi lung, decursese pînă atunci normal şi mă gîndisem că nu avea rost să-i deranjez din moment ce mă puteam descurca fără bătaie de cap. Numai că mă înşelasem...

Intrasem cu bine în spaţiul planetei Ceres şi, în afara supravegherii aparatelor de bord, marea mea preocupare era să-mi potolesc emoţia de-a fi aproape de capătul misiunii. Acceptasem de bună voie şi nesilit de nimeni sarcină de a efectua o expediţie pe această planetă nouă, deci nu tocmai cunoscută, despre care oameni de prestigiu vorbeau cu entuziasm. Alţii se îndoiau nu numai de realizările ei neobişnuite, ci de însăşi existenţa planetei Ceres. Pe scurt, primisem misiunea de a debarca pe noile tărîmuri, a lua legătură cu localnicii, dacă ar fi existat, şi a descrie cu obiectivitate şi precizie, pe cît posibil fără interpretări şi comentarii, tot ceea ce aş fi reuşit să observ. Trec peste sumedenia de amănunte tehnice şi peste marile greutăţi ale zborului, care ar necesita explicaţii după explicaţii, mărginindu-mă să mărturisesc că nava siderală Sakoura a mers în chip desăvîrşit.

Apropiindu-mă de Ceres, am încetinit zborul şi am lansat semnalele de recunoaştere în codul sideral. Aşteptînd răspunsul, mi-am aruncat privirile prin hublourile care începuseră parcă să se îmbujoreze. Cădea seara şi cerul se dizolva într-un lac de aramă, ale cărui ape se revărsau peste spaţiile înalte, de credeam că, împreună cu soarele, asfinţea planeta întreagă. Hublourile se-acoperiseră şi ele cu lumina ruginie, care mi se părea tot atît de adunată şi de groasă, că aş fi zis că înotăm, nu planăm. Tocmai în timpul acestei ceremonii a apusului de soare, am primit semnal de pe Ceres. Surprizele se ţineau lanţ, iar bucuria îmi tăia răsuflarea. Mi s-a comunicat, mai întîi, că eram bine venit. Vorbea un ceresian, de meserie tot pilot astral, Urbe Plugaro, care se exprima cursiv într-o limbă asemănătoare vorbirilor terestre, din motive ce se vor lămuri pe parcursul povestirii. Mi-a indicat coridorul optim pentru acerizare, după care mi-a propus să-mi vină în întîmpinare. Am mulţumit din inimă, asigurîndu-l că, la termenul stabilit, orele 18.00 T.N.T.*, voi fi la Mauna Lu.

Din acea clipă, au început să curgă încurcăturile, dar, din ambiţie şi de ruşine, nu am apelat la serviciile lui Urbe Plugaro decît la urmă.

---

*) Fusul orar zero, pe Ceres, comparabil cu G.M.T.

„POIANA GHICITOARELOR"

Captivat de asfințit și, apoi, de discuția cu gazdele, nu-mi dădusem seama că mă aflam întovărășit de doi pești. Aveau cam un metru fiecare și semănau cu crapul. Nu mă puteam dumiri ce căutau peștii în spațiul aerian și cum de zburau la fel de rapid ca o navă astrală. Dădeau din coadă și din aripioare, iar, la un moment dat, am avut impresia că surîd, ca și cum mi-ar fi tras o păcăleală. Vă mărturisesc sincer că, atunci, am crezut că sînt prada unor halucinații, îndeosebi din pricina oboselii și emoțiilor. Impresia mi-a fost întărită de apariția unui cocoș de munte, cu penaj negru-ruginiu, cu aripile întinse, nemișcate și cu ciocul în vînt. Nici n-am avut vreme să mă mir, întrucît am observat în apropiere trei stupi de albine în mărime naturală și un snop de grîu. Un cartof și un ciorchine de struguri s-au izbit de Sakoura și chiar atunci mi-am dat seama că arătările pidosnice puteau să-mi facă zob nava și să mă lase-n aer. O creangă de flori albe de măr mi-a mai redat din liniște, dar cînd am văzut o capră cafenie cu coarne în formă de umbrele, m-am dat bătut și am apăsat pe clapa de apel.

Am avut noroc. Vreau să spun că nu m-am făcut de rîs cu spaima mea teribilă. Prevăzător, Urbe Plugaro pornise de mult în întîmpinarea Sakourei. Cînd l-am chemat, se afla doar la două mii de kilometri depărtare, așa încît în șapte minute ne-am întîlnit. Zbura cu o navă argintie, un fluture cu aripi nemișcate. Am ocolit cu băgare de seamă un pui de brad și un iepure, după care am tras Sakoura lîngă nava de argint.

— **Brazda**, îmi spuse cu voioșie Urbe, salutîndu-mă în limba lui, **montana.**

— Sînt prietenul dumneavoastră, l-am asigurat eu și, după primele schimburi de cuvinte frumoase cerute de împrejurare, am convenit să amarăm navele și el să se mute în Sakoura. Țînuse ca pe cosmodromul Mauna Lu, eu, oaspetele, să apar în prim plan.

Urbe Plugaro a luat loc lîngă mine, în dreapta, pe un scaun improvizat, fiindcă nava nu era prevăzută pentru două persoane. Mi s-a părut tînăr, aproape copilandru, cu ochii lui albaștri, mari, umezi de bucurie. Avea părul galben de spic și un surîs prietenos îi lumina chipul ars de soare. L-am observat în grabă, mai mult cu coada ochiului, fiindcă arătările nu dispăruseră și, chiar după amarare, cînd manevrele deveniseră mai grele, a trebuit să evit un stog de fîn.

Urbe mi-a dat lămuririle cerute și, astfel, am aflat că pătrunsesem în „Poiana Ghicitoarelor".

— Așa i-au spus străbunii noștri, adaugă Urbe Plugaro. I-au zis așa în glumă, dar gluma a rămas. Este spațiul rezervat sateliților sătești. Cred că sînt treisprezece mii și ceva. În fiecare săptămînă, cutare comună mai lansează un satelit pentru aflarea vremii, cunoașterea curenților, a rosturilor de ploi ori de secetă. Și le-a mai dat prin cap să-i construiască pe specific, adică după chipul și asemănarea branșei...

— Deci, stogul de fîn care ne-a tăiat calea...

— Da, este un satelit lansat de ciobanii din Peralta, ca să știe din timp ce-i așteaptă la cosit... Crapii par vii, dar au oasele și solzii din **neptunen**, un material de rocă, tare ca titanul, pregătit chiar de pescari.

Liniștit de-acum, puteam observa în voie și „arătările" mai mari, plasate aproape de sol și aflate pe traseul nostru. „Pogonul pleșuv" avea chiar dimensiunile unei jumătăți de hectar și era o platformă orbitală pe care lucrau meteorologi, agronomi și țărani. Studiau condițiile atmosferice și comunicau datele din oră în oră către toată suflarea satelor. Existau cam nouăzeci de „pogoane pleșuve", denumite astfel fiindcă nu se cultiva nimic în perimetrul lor. Asemenea platforme orbitale serveau întreaga planetă. Mai aveau „Ciubărul fără capac", un imens satelit pluvial construit în forma unui castel de apă, descoperit. Ceva mai mic era „Bordeiul de pază", o stație orbitală cu misiunea de a dibui resturile toxice din atmosferă pentru a preveni „ploile acide" care făceau ravagii în veacul trecut. În depărtare, mi-a spus Urbe Plugaro, lucrau sateliții industriali, denumiți de popor „anexele soarelui".

Odată cu noi coborîse și noaptea, dar farurile navelor, rupte parcă din aștri, ne ajutau să ne descurcăm după pofta inimii. Cosmodromul apăruse încă de departe ca o explozie de lumină și nu am avut probleme deosebite pentru o acerizare ca la carte.

FERMIERII CER SILOZURI „PRESSING"

Pista era de „iarbă topită", o masă compactă de marmură vegetală. Mă țineam greu pe picioare, după un zbor atît de îndelungat și incomod, dar cîteva exerciții ușoare au fost de ajuns spre a-mi reveni complet. Mă așteptau trei ceresieni, printre care mai marele satului, funcție care la ei se cheamă **thunar**, adică „prag". Satul purta numele cosmodromului, Mauna Lu, iar **thunarul** s-a prezentat Oliv Argona. Ceilalți doi erau fermieri locali. Cel mai în vîrstă, Scai Miruna, era și directorul cosmodromului, iar Flor Catuna lucra ca agronom, specialist în culturile lacustre.

Cer îngăduința de a nu insista asupra solemnității de la cosmodrom, dealtfel foarte simplă, și nici asupra atmosferei primirii, mai mult decît prietenească. Țin, totuși, să pomenesc, fie și în treacăt, de aerogara locală, durată din lemn alb, cu balcoane și acoperiș din conifere, clădirea închipuind un brad. Peronul, coridoarele și sălile erau împodobite cu covoare, toate din iarbă aspră, tăiată scurt, ca peria. În spatele clădirii se întindea o livadă acoperită de întuneric, dar cu aleile albe, de piatră. Mi-au propus să înnoptez acolo și am acceptat cu plăcere. Cum „Pogonul pleșuv"

anunțase cer senin pînă-n zori, am primit invitația de a dormi într-un hamac, după obiceiul țăranilor din Mauna Lu. Vreau să adaug că ei își zic **tholuenis**, adică ogoreni.

Thunarul mi-a urat un somn fără vise, iar eu mi-am permis o glumă amabilă :

— Funcția dumneavoastră, va să zică **pragul** de sus, desigur, nu cel de jos...

— Așa s-ar cădea, numai că, deocamdată, ne chinuim cu **pragul** de jos. Rămînem la „firul ierbii"....

Am rîs toți, și această voie bună am simțit-o mereu printre ogorenii din Mauna Lu. Rămas singur, m-am instalat în hamac, pe un așternut comod, făcut din ramuri de artemiu, un arbore înrudit cu cornul. Salteaua era din „iarbă submarină", moale ca lîna și cultivată de pescari sub ape ca trufanda pentru bancurile de peștișori de coral numiți „torpile". Pătura era țesută din „fibre lacustre", o iarbă mătăsoasă adaptată la „cozile" lacurilor de acumulare. De creanga pomului sub care pusesem căpătîiul, ogorenii atîrnaseră un felinar din ceară întărită cu pulbere de ametist. Felinarul capta lumina lunii, dar avea și alte funcții: telefon, casetofon și radio. Așa încît, după cîteva melodii satirice transmise pe adresa unor ogoreni, am putut asculta un buletin de știri, care nu putea să nu mă intrige. Le redau așa cum le-am auzit: „Fermierii din Montana cer ca silozurile Pressing să fie amenajate fără întîrziere". „Șenila și turela au năpădit din nou plaiurile alpine din Thebona. Guvernatorul local a decretat stare de oportunitate, solicitînd sprijinul Forței de intervenție rapidă". „Federația satelor înfrățite a respins printr-o declarație publică afirmațiile guvernului din Bolvana, ca fiind neîntemeiate". „Sondele balistice intercontinentale funcționează defectuos, iar primele experiențe ale turbo-rachetelor cu rază medie de acțiune au dat greș". „Autoritățile din Albinia au interzis, pentru a treia oară în această lună, Bomba cu nitrogen". „Ciuperca nucleară de gradul trei rămîne prevăzută pentru marți la orele 13,30 T.N.T. Operațiunea se va desfășura tot în deșertul Plevada, ca și săptămîna trecută. Ministerul Agriculturii din Montana a întreprins toate măsurile de precauție. Se recomandă, totuși, prudența necesară, îndeosebi pentru copii și tineret".

Știrile, vă închipuiți, au reușit să mă tulbure din nou, contrazicînd într-un mod neașteptat imaginea atît de luminoasă pe care abia o căpătasem despre Ceres. Am adormit greu și tîrziu, dar am dormit bușteau.

PORT-OVIN NUCLEAR DIN CLASA „TRIDENT"

M-a trezit lumina soarelui, care luase în primire întreaga livadă. Pomii, soiuri necunoscute pentru mine, păreau așezați anapoda, iar terenul era năpădit de iarbă. Doar poteca dovedea mîna omului. Mă pregăteam să aprind felinarul spre a-mi chema gazdele la telefon, dar m-a oprit o voce de femeie :

— Sînt Lorena Parmas. Vă însoțesc.

La cîțiva pași, pe alee, mă aștepta o fată de vreo douăzeci și ceva de ani, înaltă și zveltă, cu un veșmînt tabac strîns pe corp ca un sari indian. Ochii, de un verde intens, de pădure, mi s-au părut veseli și blînzi, dar ogoreana ținea în mîna dreaptă un pistol de calibru greu. Mă uitam, să spun sincer, mai atent la țeava argintie a revolverului, decît la pletele șatene și la brațele de bronz ale fetei.

— Sînt ostaticul dumneavoastră — i-am zis, fără să-i întind mîna. N-o să dau bir cu fugiții, așa că puteți pune pistolul în raniță mea.

Aveam cu mine un rucsac și i l-am întins tinerei în tabac, dar merita să-i vedeți ochii holbați de mirare. Nu pricepuse o iotă din vorbele mele și încurcătura Lorenei Parmas îi umezi ochii cînd am adăugat, cu oarecare răutate, că ar fi putut, pentru mai multă siguranță, să-mi pună mîinile în cătușe.

— Aveți suficiente gloanțe? Nu era mai potrivit să mă întîmpinați cu o mitralieră sau cu un tun ?

Fata nu răspundea, iar eu îi luasem tăcerea drept regret pentru apariția ei „teroristă". Ne-am îndreptat spre poarta livezii, dar, numai după cîțiva metri, fata cu privirile de plai ridică pistolul și trase o rafală în coroana unui pom stufos, cu frunze măslinii și crengi albe, lungi. Așteptă o clipă. Apoi, zise :

— Cred că le-am nimerit. Pistolul meu atomic nu dă greș. Cartușele-s neutronice. Merg la sigur. Neutronii nu dau greș nici la moară. O să-ncerc, astăzi, noul obuz cu neutroni și dinamita cu laser.

venise rîndul meu să rămîn cu gura căscată. Își dădu seama :

— Nu vreți să ne vizitați moara cu neutroni ? Putem ajunge acolo folosind noul afet...

Lac de sudoare, am lăsat totul baltă, adică în voia soartei. I-am mulțumit, desigur, mai ales după ce mi-a oferit pistolul să ochesc și eu cu izotopi „nesuferitele de insecte **trotiles** care devoraseră frunzele tinere".

La ieșirea din grădină ne aștepta Urbe Plugaro, tulburat, după cum ne-a mărturisit, de eșecul noului port-ovin, lansat la apă doar în dimineața aceea la șantierele navale din Ciobunawa.

— Port-ovin sau port-avion ?

Întrebarea mea îl descumpăni. I-am explicat-o, dar tinerii ogoreni ori erau puși pe farse, ori erau ageamii sadea. Nedorind să forțez lucrurile, nu am insistat, lăsîndu-le să curgă în voia lor.

— Luăm afetul ?

Nici nu observasem că dinspre cosmodrom venea încet, ca o roabă, o platformă de lemn, lată cam de un metru, dar lungă cît două camioane. Era autopropulsată și constituia mijlocul lor de transport în comun. Afetul era gol, toți ogorenii fiind pe cîmp, dar își făcea, totuși, cursa obișnuită. Mergea încet, așa încît ne-am așezat pe o margine, toți trei, îndreptîndu-ne spre satul Mauna Lu.

Șoseaua era pietruită cu dale portocalii, ca să se vadă bine și oricînd. Mi s-a părut destul

de îngustă, iar ogoarele veneau pînă-n drum. Cultivau orez și lanurile dădeau în pîrg. Tocmai ne oprisem spre a încerca din vedere un spic, cînd apăru din senin un avion, parcă pe furiș, ca un cîine, făcu o piruetă în picaj, ca săritorii de la trambulină, după care lansă un șir de bombe pe un loc anume, cum aveam să aflu mai încolo. Se înălță în văzduh ca o ciocîrlie și dispăru la fel de silențios cum apăruse.

— Li se spune „Phantom" (adică „Năluca"), explică Lorena Parmes, și aparțin satului nostru. Avem, însă, doar trei în dotare

— Și ce bombe a lansat „Năluca" în mijlocul orezăriei ?

— Bombe ? Așa le ziceți dv. ? Noi le spunem containere. Le-a aruncat în locul special amenajat, pentru a fi umplute cu spicele de sămînță.

— Și cu port-ovinul cum e?

Întrebasem, fiindcă nu mai aveam răbdare.

— Sînt niște vase mamut cu propulsie nucleară pentru transhumanțe intercontinentale, mi-a răspuns Urbe. Ciobanii din nord își încarcă turmele în port-ovine și le duc toamna spre pășunile grase din savane. Primăvara le aduc înapoi.

— Și ce anume a eșuat astăzi ?

— Noul port-ovin din clasa „Trident", care dispune, adică, de trei nivele. Întrucît călătoria durează mult și ciobanii se cam plictisesc, proiectantul s-a gîndit să instaleze pe navă și o vizuină de urs. Pentru o familie. Vă-nchipuiți că emoțiile sînt tari și distracția generală cînd ursii se-ndreaptă spre turma pasageră, dar oile s-au speriat așa de tare, că s-a iscat o harababură nemaipomenită. S-a renunțat la vizuină. Deci și la urși ! Păcat !

Am profitat de împrejurare spre a lămuri și buletinul de știri ascultat la felinar cu o seară înainte, mai ales că o anume bănuială mi se strecurase în suflet după eșecul nemeritat al port-ovinului cu propulsie nucleară din clasa „Trident".

ISPRAVA „BOMBEI CU NITROGEN"

Lorena Parmas și Urbe Plugaro, care mă încadraseră pe afet, mi-au spus că silozurile de cereale construite de uzina „Pressing", din Fulmyna, aveau aer condiționat și antene cu focoase multiple pentru supravegherea grăunțelor. La atingerea unui prag minim de riscuri pentru grîne, se declanșează automat alarma de gradul întîi. Țăranii din Montana se arătaseră mulțumiți, așa că au cerut amplasarea neîntîrziată a noilor silozuri și înlocuirea celor vechi, denumite „Triton", după orașul firmei constructoare.

Cît despre starea de oportunitate din Thebona, ea fusese decretată de guvernatorul insulei întrucît teribilele buruieni alpine șenila și turela răsăriseră, fără pricină, precum ciupercile după ploaie. Țăranii theboni au solicitat, pînă una-alta, ajutorul Forței de intervenție rapidă, unitate ecologică internațională profilată pe asistența agrotehnică în cazuri urgente. Forța de intervenție, cunoscută pe Ceres mai ales sub numele ei popular „Căștile ierbicide", ținea direct de Organizația Națiunilor Egale.

Lorena și Urbe vorbeau rar, ca să pot înțelege bine, mai ales că eu îi bombardam cu întrebări suplimentare, asupra cărora nu mă opresc acum.

— Aveți, deci, o federație a satelor înfrățite ?

— Da, există și așa ceva. Anul viitor, o să-și serbeze centenarul, dar la vîrsta asta putea să aibă un bilanț mai rotund...

În ce privește sondele balistice intercontinentale, ele erau menite să asigure schimbul rapid de scrisori și de colete ușoare. Dar rampele de lansare, ca și rachetodromurile de acerizare fuseseră construite doar în zone urbane. Experimentarea lor la sate nu dăduse roadele așteptate, nu puține defecțiuni fiind constatate îndeosebi pe vreme ploioasă, cînd sondele se rătăceau prin păduri. Ba, zicea Urbe, una a nimerit chiar într-un stog de fîn, speriind doi viței. S-a încercat amplasarea de turbo-rachete cu rază medie de acțiune, pentru o precizie mai bună, dar primele rezultate stîrneau zîmbete, întrucît o turbo-rachetă, care avea dimensiunea unei sticle de lapte, s-a înțepenit în aer și a rămas așa nemișcată și caraghioasă șapte ceasuri pline, pînă a fost recuperată de Forța de intervenție rapidă.

„Bomba cu nitrogen" a provocat pe Ceres un adevărat scandal și autoritățile din Albinia nu au ezitat s-o interzică pe teritoriul lor național, după ce fusese suprimată și-n alte țări. Dacă am înțeles bine, era vorba de o piesă de teatru a cărei acțiune s-ar petrece într-o lume imaginară. Autorul dramei, Flor Vitalis, închipuise un teritoriu pe care s-ar fi experimentat niște bombe. Lorena Parmas îmi prezenta piesa în acești termeni :

— Vitalis e un scrîntit. Socotește, cu închipuirea lui înfierbîntată, că niște minți serioase pot născoci o pulbere explozibilă din azot, în stare să ucidă pe loc lupii care atacă stînele. Nu știu dacă mă înțelegeți...

— Vă rog continuați, înțeleg destul de bine — am răspuns eu.

— Adică, un om de știință, Plutonius, fiu de cioban, vrea să vină în sprijinul tatălui său care era pe cale de a-și pierde turma din pricina lupilor. Scormonește prin laborator și găsește că nitrogenul, otrăvit cu alte substanțe, poate veni de hac fiarelor din pădure. Personajul pune azotul intoxicat într-o butelcuță de carton presat și, cînd vine lupul — pac ! — i-o aruncă în cap. Butelca face explozie și ucide lupul.

— Și de ce credeți că autorul piesei ar fi scrîntit ?

— Fiindcă scrie despre ceva imposibil și de neînchipuit. Păi, dacă, să zicem, ciobanul nu ar folosi butelcuța cu nitrogen numai împotriva lupilor, ci ar trînti-o în capul altui cioban ?

— Și credeți că „bomba cu nitrogen" este ceva imposibil și de neînchipuit ?

— Imposibil și de neînchipuit. Așa ceva nu există decît în mintea unui dramaturg lipsit de cel puțin o doagă.

— Bine, bine, dar ciuperca nucleară din Plevada, despre care s-a anunțat la radio aseară, nu întrece butelcuța cu nitrogen ?

Ambii ceresieni au amuțit la întrebarea mea neașteptată.

EXPLOZIE NUCLEARĂ ÎN DEȘERTUL PLEVADA

Ne-am continuat călătoria cu afetul pînă la marginea satului, pierdut într-un pîlc de arbori care semănau cu sălciile. Am coborît de pe platformă la îndemul lui Urbe Plugaro care, observînd niște paie de orez la marginea drumului, a început să le adune și să le vîre în servietă. Am vrut, mai mult din nevoia de mișcare, să pătrund într-un lan de floarea-soarelui : ceresienii s-au arătat bucuroși să mă însoțească, dar, spre uluirea mea, atît Lorena cît și Urbe s-au descălțat, pășind pe țărîna ogorului cu tălpile goale. Fără să înțeleg atunci noima gestului, le-am urmat exemplul și, desculți, am făcut o plimbare prin plantație. Am aflat, mai tîrziu, că țăranii de acolo nu pătrund încălțați pe un teren cultivat, „pur și simplu din obișnuință", după spusele Lorenei Parmas.

Regret și acum că nu am vizitat moara cu neutroni unde lucra, la secția „triere finală", tînăra mea gazdă din Mauna Lu. Mi-a povestit, însă, Lorena că procesul de triere era încredințat unei „explozii de neutroni" care distrugea orice impurități, lăsînd să curgă intacte și curate boabele. De aici și denumirea populară a morii — „explozia curată".

După alte cîteva surprize la Mauna Lu, asupra cărora spațiul nu-mi permite să mă opresc, am ajuns la marginea deșertului Plevada, situat la peste trei sute de kilometri de Mauna Lu, distanță pe care am parcurs-o în patru minute, cu ajutorul unei „ghiulele de flanc", cum sînt cunoscute la ceresieni avioanele rapide cu propulsie atomică. Numele lor oficial este însă „Commando Pact", ceea ce înseamnă „Lăcusta potcovită", sens ironic, desigur, a cărui explicație nu am aflat-o.

„Ghiuleaua de flanc", navă cu treisprezece locuri, autopilotată, adică teleghidată, a decolat vertical și, după un zbor în „arc de curcubeu", cum zicea Urbe, a acerizat lîngă cabana Rastel Thun (Ochiul Boului), așezată la capătul sudic al pustiului. La peron, am fost întîmpinați de Scai Miruna, directorul cosmodromului, care la Plevada plasa bilete de intrare pentru explozia de la prînz.

După spusele sale, Plevada este un deșert mărunt, de aproximativ treizeci și trei de pogoane, devenit pentru a doua oară poligon nuclear, prima oară anul trecut, cînd „ciuperca n-a mers". Urma să fie declanșată o nouă explozie nucleară experimentală.

— Doriți să asistați în primele rînduri, ori preferați un loc mai ferit ?

În loc de răspuns, l-am privit, nu fără uimire, pe Urbe, dar ogoreanul a dat din umeri.

— Nu în primele rînduri, ci în primul, am zis, gîndind să le fac în necaz. Cît mai în față cu putință.

— Ne scuzați, spuse Scai, dar acolo vor fi copiii, poate și cîteva fete sub optsprezece ani. Adulții și tinerii ocupă locuri după șirul al treilea.

Am acceptat fără chef, dar mă socoteam și fără scăpare. Scai îmi atrase atenția cu un surîs care mi se părea cam neavenit :

— Vă aduc îndată un trenci și ochelari de protecție. Să-mi spuneți dacă doriți glugă sau umbrelă. În ce privește mîinile, cred că le puteți vîrî în buzunare. Sau preferați mănuși ?

Scai mă călca pe nervi, vă spun sincer, dar, vă dați seama, nu mă puteam încumeta să-l iau la rost.

— Mă voi echipa la fel ca dumneavoastră — i-am zis, apăsînd fiecare cuvînt.

— Știți, eu nu iau parte la explozia de astăzi. Sînt sătul de atîtea ciuperci. Am „cules" deja șapte pînă acum.

Nici n-a terminat bine, că pe poligon au năvălit copiii. Îmbrăcați în costume de protecție anti-atomică, arătau ca niște roboți albi.

Un tunet a marcat începutul. Un tunet nu tocmai puternic, urmat de un jet de lumină liliachie, după care, din inima poligonului, a țîșnit o coloană albă, masivă și violentă. Columna propulsată de explozie s-a ridicat drept în văzduh, ca o uriașă flacără albă, apoi s-a răsfrînt, parcă sub apăsarea boltei albastre, prefăcîndu-se într-o ciupercă de proporții astrale. M-am ghemuit în costumul anti-atomic, așteptînd, cu răsuflarea tăiată, căderea radioactivă și, dacă n-aș fi auzit un copil lîngă mine chiuind de bucurie, aș fi blestemat clipa cînd primisem să vin pe deșertul Plevada. Am simțit primele căderi pe gluga mea de protecție, apoi pe trenci. Urbe deschisese umbrela, toată lumea se mișca în toate părțile și tocmai cînd îmi înfipsesem mîinile adînc în buzunare, mi-am dat seama că... ploua cu găleata !

— Ce se întîmplă aici, stimate Urbe ?

— Cade ciuperca ! Într-o săptămînă o să fie ca o lămîie stoarsă. Putem pleca, dacă doriți. Frumoasă e doar explozia ciupercii. Restul e moft.

Ciuperca lor se dovedise a fi, deci, un imens burete îmbibat cu apă, o „mare de nori", cum spusese copilul de lîngă mine, pusă de ogoreni să adape solul la nevoie. Am ținut să-i întreb pe Scai Miruna și Urbe Plugaro de cînd nu cunosc ceresienii armele și războaiele, dacă le-au cunoscut vreodată, și prin ce mecanisme pun ei atomul să plouă și să ningă, să macine grînele și să păzească livezile, dar bătrînul țăran din Mauna Lu se întreținea cordial cu savanții care conduceau operațiunea „mării de nori", iar mai tînărul său consătean se mărgini să surîdă, spunîndu-mi că „așa s-a pomenit de cînd lumea".

ION CÂRJE

HĂRNICIE ȘI PRICEPERE

Dintr-un plan anual de livrări de 357 tone de carne, numai în primul semestru 1983 Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea tineretului taurin Remetea Mare – Timiș a livrat 300 de tone, prelimininându-se astfel pînă la finele anului o substanțială depășire. La baza acestor rezultate stă în primul rînd depășirea sporului

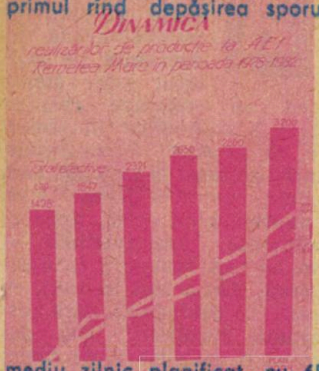

mediu zilnic planificat, cu 65 g pe animal, realizare care la rîndul său – așa cum ne-a precizat directorul complexului, medicul veterinar Tiberiu Arăzan – se datorește bunei furajări, modernizării fluxului tehnologic, respectării riguroase a programului de grajd, grijii deosebite față de animale, față de starea lor de igienă și sănătate.

Ozi întreagă petrecută în complex mi-a relevat că opinia directorului asociației este pe deplin întemeiată. Din dialogul purtat cu specialiștii, îngrijitorii și mecanizatorii complexului, se poate afirma cu deplină convingere că, aici, tăurașii au asigurate tot anul furaje mai mult decît suficiente, prin depășirea constantă a producțiilor pe cele 635 hectare ale asociației, cultivate cu orz furajer, lolium multiflorum, trifoi, lucernă, porumb siloz și borceag. Amestecul de furaje este întotdeauna de cea mai bună calitate, fiind pregătit la cele trei mori cu ciocănele ale unității. Animalele fiind lotizate, li se administrează hrană în funcție de greutatea corporală.

Modernizarea fluxului tehnologic a vizat în principal introducerea în toate adăposturile a adăpătorilor cu nivel de apă constant, practice și economice, și a instalației pentru evacuarea mecanizată a dejecțiilor. În acest mod, un îngrijitor se poate ocupa în condiții optime de un număr mare de tăurași — 800.

Elisabeta Bucaci și **Mato Anton** sînt printre cei mai buni îngrijitori și realizează lunar, lucrînd în acord global, o retribuție de aproape 3 000 lei pe lună, fiecare.

La cinci dimineața, toți specialiștii din unitate sînt pe linia grajdurilor ca să controleze cum se desfășoară programul în complex. Respectarea strictă a acestui program a devenit lege pentru întregul colectiv, pentru medicii veterinari **Ana Munteanu**, epizootolog și **Mirel Iancu**, șef de fermă, pentru îngrijitori, pentru mecanizatori, fruntași dintre aceștia fiind **Nicolae Stoica, Viorel Bădău** și **Constantin Sauciuc.**

Totul decurge ordonat, ca la carte, așa cum și trebuie : transportul și administrarea furajelor și a brichetelor minerale ; acțiunile sanitar-veterinare ; cîntărirea, lotizarea și repartizarea pe boxe, după greutate ; curățirea boxelor și aleilor de serviciu ; evacuarea dejecțiilor ; depistarea, izolarea și tratarea viteilor bolnavi. „O dată pe săptămînă — ne informează contabila șefă **Georgeta Covăcescu**, care ține o evidență strictă a costurilor, se face curățenie generală. Această curățenie, microclimatul corespunzător, vaccinările preventive, acțiunile sistematice de dezinsecție, dezinfecție și deratizare a adăposturilor au făcut ca în întreg semestrul să nu se producă nici un caz de mortalitate. Totodată, în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, în primul semestru 1983 numărul îmbolnăvirilor a scăzut cu circa 25 la sută.

TRAIAN DUMITRESCU

Spor la muncă,

Reputatul gazetar Ilie Purcaru a publicat în Almanahul Flacăra — 1983 un reportaj intitulat : „La revedere, Marin Nedea !“, în care scria despre ieşirea la pensie de virstă a binecunoscutului preşedinte-director de la Puranii Teleormanului. Ei bine, se vede că reporterul şi-a întîlnit eroul într-o zi rea, necăjit pentru cine ştie ce lucru prost făcut sau nefăcut, de vreme ce şi-a anunţat o asemenea intenţie. Dar tovarăşul Nedea n-a ieşit la pensie, el se dăruieşte în continuare, cu aceeaşi pasiune, muncii încredinţate — de preşedinte al cooperativei agricole şi de director al staţiunii pentru mecanizarea agriculturii sau, mai cerect spus, muncii de agricultor.

De ce nu s-a pensionat ? Motivele generale ţin de faptul că... n-are motive — el îmbină pasiunea pentru munca de agricultor cu o vigoare fizică de invidiat, aşa „subţire“ cum este şi, s-ar putea spune, virsta nu l-a marcat deloc. Apoi, avea şi un motiv particular, pe care îl explică astfel : „În luna mai, cînd am împlinit virsta de pensionare, îmi era clar că natura şi-a pus în gînd să ne joace feste ; după o iarnă săracă în zăpadă, a venit primăvara fără ploi şi seceta se prelungea, se prelungea. Va fi greu — mi-am zis, las-că nici în alţi ani n-a fost uşor, dar 1983 parcă-şi pusese în gînd să-i depăşească. Or, tocmai la acest mai greu să plec ? Aşa ceva nu era cu putinţă, nu puteam pleca în ruptul capului — aveam un plan pe care îl făcusem împreună cu oamenii Puranilor şi cu ei trebuia să rămîn, ca să-l şi înfăptuim“.

Este bine cunoscută cooperativa agricolă din Purani, unitate, ca şi preşedintele său, Erou al Muncii Socialiste. Este bine cunoscută şi staţiunea de mecanizare a agriculturii, distinsă cu Ordinul Meritul Agricol clasa I. Sînt unităţi ai căror oameni îşi fac exemplar datoria, dovedind în modul cel mai convingător că numai hărnicia, ordinea, disciplina înseamnă producţii mari şi bunăstare.

Exemple ? Iată cîteva. Anul trecut, cooperativa a realizat, în sectorul vegetal, la hectar : 4 900 kg orz, 4 450 kg grîu, 2 840 kg floarea-soarelui, 9 200 kg porumb-boabe. La toate culturile, planul a fost astfel, depăşit.

Aceasta a dat posibilitate unităţii să-şi îndeplinească exemplar îndatorirea patriotică de a vinde statului, prin contracte, numai cereale 10 103 tone, cu 1 400 tone peste plan, şi să-şi răsplătească pe măsură oamenii : valoarea unei norme de categoria întîi a fost de 80 de lei.

La Purani se cresc vite, peste 1 000, din care mai mult de jumătate vaci, cu 3 000 şi peste 3 000 litri lapte, producţie medie, se cresc oi peste 2 500, se cresc păsări, peste 60 000.

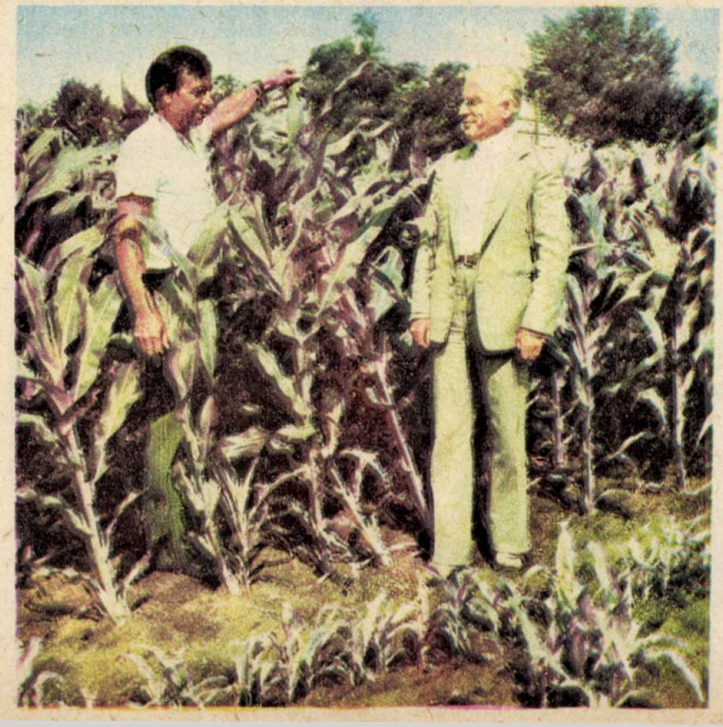

Am fost de mai multe ori în localitate şi ceea ce impresionează cu deosebire pe vizitator este starea aceea de angajare responsabilă a oamenilor în treburile ce le sînt încredinţate, pentru ca totul să iasă aşa cum trebuie, cum şi-o doresc. Apar şi momente de criză, apar evenimente imprevizibile — cum se mai întîmplă în agricultură. Aşa a fost în 1983, cu seceta lui prelungită care primejduia recoltele. S-a declanşat o mobilizare de front. Constructori şi contabili, mecanizatori şi zootehnişti, oameni cu rosturi diferite de ale celor de la vegetal, şi-au rînduit cît au putut de repede treburile ce nu puteau fi amînate şi au intrat în formaţiile de udători. Zi şi noapte, noapte şi zi, cele aproape 80 de aripi de ploaie au fost mutate din parcelă în parcelă, aspersoarele au aruncat peste pămîntul însetat apa binefăcătoare.

Dar, firesţe, nu asemenea evenimente-limită îţi întăresc impresia responsabilităţii cu care imensa majoritate a oamenilor din Purani îşi fac datoria, ele parcă apar doar ca un examen neobişnuit. Am zis imensa majoritate, deci nu toţi. Nedea împarte oamenii cu care lucrează în trei categorii : harnici, de toată isprava, apoi, puţini, care vor să trăiască bine, dar vin la lucru cînd vor, şi alţii, cîţiva, care (îl citez) : „lasă impresia că s-au născut cu dreptul de a avea maşină mică, televizor, dormitor, maşină de spălat, fabrică pusă la dispoziţie, numai pentru a trăi din învîrteli“.

Este imposibil să-i notăm pe toţi cei din prima categorie, care merită din plin elogiul nostru. Iată, totuşi, cîţiva.

Marin Nedea!

Doi pui de căprioară s-au aciuat în incinta fermei de păsări. Unul din ei n-a vrut să pozeze

Președintele-director amintește pe **Voicu Poștaliu**, lucrător la maternitatea de vaci și zice : „Știi ce mi-a spus o dată nea Voicu ?“ „Mie n-are voie să-mi moară nici un vițel !“ Auzi N-ARE VOIE ! Și chiar nu-i moare, fiindcă îi îngrijește ca pe niște copii“. Și ca el sînt mulți în zootehnie. **Stan Pisică, Marin Bică, Ion Călin, Ioana Dinu, Alexandra Gîrniță, Victor Rădulescu.**

Să vă facem cunoștință cu alți cîțiva — surprinși în fotografia de mai jos. Primul din stînga este **Petre Rădulescu**, unul din cei mai buni șefi de secție de mecanizare ai Teleormanului, pe care te poți bizui fără nici o grijă ; alături, **Petra Bratu**, șefa fermei II, care fermă este de ani de zile neîntrecută în ce privește nivelul producțiilor. O confirmare de ultimă oră : în concursul „Cel mai bun șef de fermă“, Petra Bratu a ocupat locul II pe țară la cultura porumbului, pentru producția din 1982 : 11 400 kg boabe la hectar, de pe 260 ha. Lîngă Patița, cum o alintă satul, este **Florin Pisică**, șef de fermă la legumicultură, omul care a întîmpinat cu pîine și sare pe tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, atunci cînd conducătorul partidului și statului a vizitat Puranii. O asemenea sarcină de onoare nu putea fi încredințată decît unui fruntaș, nu-i așa ? În sfîrșit, al patrulea — **Constantin Popa**, șeful fermei avicole, cel care este mereu în căutare de adaptări și modificări pentru mai multă lumină și mai bună aerisire în halele de păsări, pentru consum cît mai redus de energie electrică.

Cu acești oameni, cu alții ca ei, cooperativa agricolă din Purani se ambiționează, și reușește, să fie an de an în fruntea unităților agricole din Teleorman și chiar din țară.

La o adunare generală de bilanț, după ce a vorbit despre rezultatele de producție, lăudînd și criticînd, după cum se cuvenea, Marin Nedea a încheiat astfel : **„Cuvintele sînt prea sărace ca să vă mulțumesc celor mulți, atît cît merități. Sărut mîinile harnicelor noastre cooperatoare, sărut obrajii bătuți de vînt și ploi ai mecanizatorilor și cooperatorilor noștri“.**

La care nu mai e nimic de adăugat.

TEOHARIE OPREA

CALEIDOSCOP SPORTIV

Din domeniul visului

În ziua de 4 iunie 1983, Anișoara Cușmir a sărit, la înălțime, 2,15 m, a alergat 100 m plat în 9"9/10 și a cîștigat proba de săritură în lungime bărbați cu 8,96 m. Toate aceste performanțe — recorduri mondiale din domeniul visului — n-au fost realizate efectiv, ele reprezentînd transformarea, după tabela finlandeză (un sistem de echivalare a rezultatelor atletice) a fantasticului record mondial de 7,43 m, obținut de săritoarea în lungime a mileniului III. Record care, pe o altă tabelă, cea a heptatlonului nici nu e prezent, performanța oprindu-se la 7,40 m. Previziunile pentru anul 2000 anunțate de către un computer al specialiștilor sovietici se opresc și ele la 7,40 m. Ca și Nadia la Montreal, Anișoara Cușmir învinge tehnicile cele mai sofisticate, demonstrînd că sportul, cu toate aspectele științifice avînd importanța lor, rămîne o artă, în care talentul și starea de grație au ultimul cuvînt.

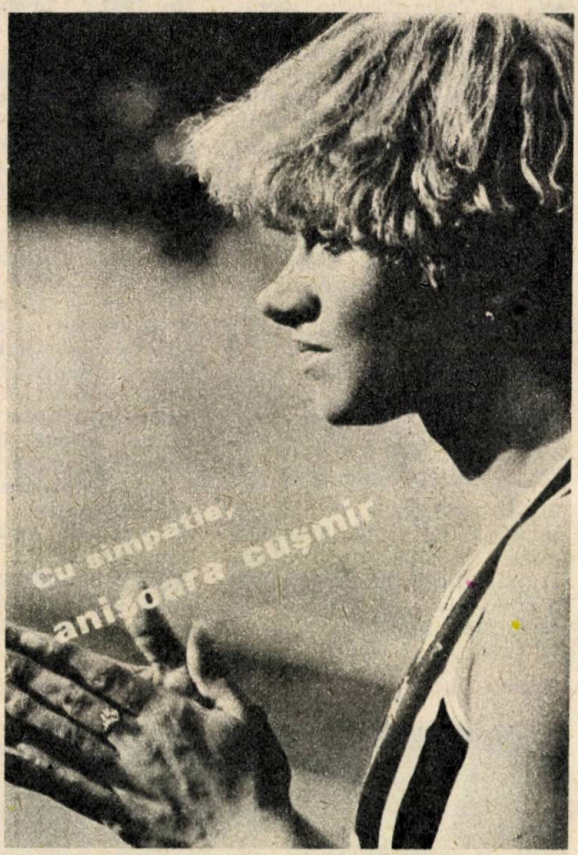

■ La sfîrșitul veacului trecut, în drum spre Klondike (punctul terminus al „goanei după aur") optimiștii căutători ai prețiosului metal se opreau, pentru aprovizionare, la Fort Edmonton. După un secol, tot în căutarea aurului au pornit cei aproape 4 000 de sportivi studenți din 73 de țări, printre care 63 din România, participanți la Jocurile Mondiale Universitare de vară. Dintre sportivii noștri șase au reușit să se înapoieze pe malul Dîmboviței cu medalii confecționate din invidiatul metal galben : **Anișoara Cușmir** (săritura în lungime), **Florența Crăciunescu** (aruncarea discului), **Maria Radu** (3 000 m), **Liliana Bălan** (gimnastică, sol), **Levente Molnar** (gimnastică, inele) și **Elisabeta Guzganu** (floretă). Delegația română la cea de-a 12-a ediție a Universiadei de vară a obținut, însă, și alte trofee — 12 medalii de argint și 9 de bronz, clasîndu-se pe un remarcabil loc 4 în clasamentul pe națiuni. Iată că Vestul canadian, acum regiune petroliferă, a constituit pentru reprezentanții sportivilor din România un adevărat „Klondike", recolta lor fiind una dintre cele mai bune la această mare competiție polisportivă internațională.

■ Una dintre știrile cele mai comentate în anul 1983 a fost decizia tenismanului suedez Björn Borg de a se retrage din ac-

tivitatea competițională, pentru care, declara campionul suedez, nu mai avea forța morală să continue. Jucător de tenis cu un palmares unic — șase victorii la Roland Garros (record), cinci trofee consecutive la Wimbledon (record), de două ori cîștigător al „Turneului campionilor", o dată al „Cupei Davis" (1975), învingător în alte sute de turnee —, Björn Borg a ajuns dintr-o întîmplare la sportul care i-a adus gloria. Născut la 6 iunie 1956 (ziua sărbătorii naționale a Suediei), în orășelul Sodertalje, din apropiere de Stockholm, Björn Borg a început practicarea sportului, ca orice copil suedez, cu hocheiul pe gheață. În 1965, însă, tatăl său a cîștigat o competiție regională de ping-pong, primind drept premiu o rachetă de tenis de cîmp, pe care i-a făcut-o cadou unicului său fiu. După 7 ani, la 15 ani, Björn debuta, victorios, în reprezentativa țării sale, într-un meci de „Cupă Davis", împotriva Noii Zeelande.

■ Premiul presei scrise occidentale pe anul 1983 pentru un film de televiziune cu tematică sportivă a fost obținut de o peliculă belgiană, avîndu-l ca erou pe Willy Mercier, un polisportiv puțin obișnuit. Mercier practică nu mai puțin de 15 discipline, foarte diferite unele de altele, între care parașutism, alpinism, judo, călărie, schi nautic, patinaj, planșă cu pînze, cros, înot, schi, gimnastică. Membrii juriului au fost impresionați de acuratețea tehnică dovedită de concurent în sporturi atît de puțin apropiate, și asta la 42 de ani. Tată a patru copii, Willy Mercier a realizat aceste performanțe sportive ieșite din comun fiind orb din naștere ! „Cel mai prost mă simt cînd stau tolănit în fotoliu", a declarat Mercier reporterului televiziunii belgiene, adăugînd : „Se spune că nevăzătorii au celelalte simțuri mai dezvoltate, dar nu cred că este un lucru exact. Nu se dezvoltă mai mult, ci noi învățăm să ne folosim mai bine de ele".

■ O interesantă experiență a fost realizată de medicul sportiv din Viena Ludwig Prokap, care a adresat pentru 100 de înotători de performanță invitația de a încerca, cu titlu de experiment, un nou tip de pilule întăritoare fabricate de el dintr-o misterioasă plantă sud-americană. Această pilulă, miracol, a spus Prokap, le va mări rapid nivelul performanțelor. În scurt timp după începerea „tratamentului", 72 la sută dintre sportivii care au acceptat pilulele au înregistrat rezultate net superioare celor de pînă atunci. Curînd după aceea, profesorul vienez a declarat că medicamentul respectiv conține doar lapte și zahăr. „Am vrut doar să verific, a spus Prokap, cît de mare este puterea de sugestie".

■ Alex Ferguson, intransigentul antrenor al echipei de fotbal Aberdeen, și-a mai

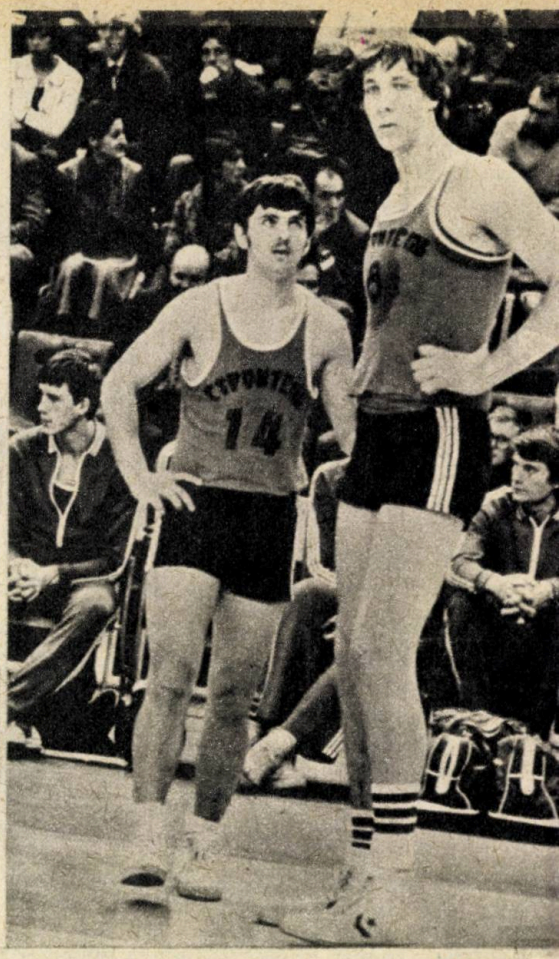

„Piticul" din stînga fotografiei are „modesta" înălțime de 1,97 m ! Coechipierul său, de la echipa sovietică de baschet Stroitel Kiev, este cel mai înalt jucător din lume, la această oră : Aleksandr Sizonenko măsoară 2,37 m.

adăugat o faptă menită să-i mărească legenda care a făcut din el cel mai dur tehnician european al momentului. După ce a stîrnit opinii contradictorii, amendîndu-și jucătorii în urma... unei victorii cu 6—0 în campionat, pentru nerespectarea sarcinilor tactice (!), Ferguson a lansat din nou un atac împotriva elevilor săi, caracterizîndu-i în termeni aspri după finala (cîștigată !) a „Cupei Scoției" în fața echipei Glasgow Rangers, performanță realizată la o săptămînă de la succesul în „Cupa Cupelor". Ca un veritabil scoțian, Ferguson este zgîrcit și cu laudele...

■ Fostul căpitan al reprezentativei de fotbal a Braziliei, Carlos Alberto Torres — care a purtat banderola de onoare la ultimul titlu al brazilienilor, din 1970 — a făcut o serie de declarații puțin măgulitoare la adresa lui Pele, vechiul său coleg de echipă — la F.C. Santos, în națională și la Cosmos New York. Absența lui Pele de la jubileul lui Carlos Alberto l-a determinat pe acesta din urmă să spună : „Pele este un ingrat. Pretextul cu filmările la Los Angeles în ziua meciului meu de adio este străveziu. Pele a fost la jubileul lui Beckenbauer și va fi la cel al lui Breitner".

Încă o probă la dosarul din care imaginea lui Pele seamănă mai mult cu Harpagon, decît cu copilul din Bauru, devenit „regele fotbalului".

■ Noua mascotă a sportivilor olimpici belgieni este Till Ulenspiegel, cunoscutul personaj al poveștilor din Țările de Jos, îmbrăcat în ținută sportivă. Alegerea a fost făcută de către Comitetul național olimpic belgian, după un concurs public, la care au luat parte mulți desenatori celebri. Numele cîștigătorului este însă complet necunoscut amatorilor de artă, Roel Vermeesch fiind un puști în vîrstă de numai 9 ani.

■ Abia refăcut după o accidentare la glezna piciorului de bătaie, săritorul în înălțime american Jerome Carter a revenit în concursuri, dar cu un echipament împrumutat, inclusiv pantofii, mai mici decît măsura de care avea nevoie. Carter a sărit totuși, la acest nou debut, 2,19 m, performanță ce nu i-a adus și o pereche de pantofi de atletism, fiind nevoit să-și cumpere ghete de fotbal, mai ieftine, cu care a reușit 2,24 m. Ultima performanță (2,31 m), realizată tot cu încălțăminte împrumutată, a determinat nu mai puțin de 5 firme de echipament sportiv să-i ofere serviciile...

■ Fostul campion mondial de box la toate categoriile, Ken Norton, va fi prezent la Olimpiada de vară din 1984, de la Los Angeles, în calitate de furnizor oficial al... port-cheilor Jocurilor Olimpice.

■ După 133 de ani de funcționare, hipodromul din orașul american Pimlico (din apropiere de Baltimore) a găzduit prima întrecere cîștigată de o femeie-jocheu, Lisa Ruth, care a condus la victorie calul „Batna", cotat (se spune că datorită jocheului...) cu 33—1. Printre puținii pariori inspirați care au mizat pe „Batna" s-a aflat și logodnicul Lisei Ruth.

■ Nevoit să abandoneze activitatea competițională, datorită unei accidentări grave la genunchi, Mark Stahl, un fotbalist nord-american de la formația „Hurricane" din Houston, a dat în judecată firma care a fabricat gazonul sintetic al stadionului

În imagine, dr. Primo Nebiolo, președintele Federației Internaționale a Sportului Universitar, președintele Federației Internaționale de atletism, vicepreședinte al Comitetului Olimpic Național Italian, președintele federației italiene de atletism, adăugîndu-și un nou titlu pe cartea de vizită. Cu prilejul unei vizite la Edmonton, gazda Universiadei de vară din 1983, Primo Nebiolo a devenit șef, onorific, al unui trib de pieii roșii din provincia Alberta, primind și un nume tribal. Pentru indigenii canadieni, Primo Nebiolo este „Castorul neobosit".

„Silver Dome" din Pontiac, vinovată, se arată în acțiunea judiciară, de accidentare. Mark Stahl și-a prins crampoanele în gazon, o răsucire bruscă a piciorului ducînd la rănirea care l-a determinat să abandoneze sportul.

■ George Dixon, un înfocat suporter al formației scoțiene Aberdeen, aflat în orășelul Karratha, din nord-vestul Australiei, și-a jertfit pe altarul pasiunii sale pentru echipa favorită mare parte din economiile strînse cu trudă. Gestul său capătă o semnificație aparte, dacă ne gîndim că este vorba de un scoțian, îndeobște erou al anecdotelor cu zgîrciți ; constatînd cu stupoare că i s-a defectat radioul și aflîndu-se în mare criză de timp, Dixon a telefonat mamei sale, la Aberdeen, în Marea Britanie, rugînd-o să pună receptorul la radio, pentru a asculta finala „Cupei Cupelor" de la Göteborg, dintre Aberdeen și Real Madrid. Dixon a rezistat eroic și la prelungiri — o nenorocire nu vine niciodată singură — și numai victoria scoțienilor i-a mai îndulcit necazul pagubei.

■ Întrebat de ziariști ce părere are despre titlul de golgheter al campionatului italian de fotbal, francezul Michel Platini de la Juventus, a dat o probă de veritabil umor galic : „În Franța, cel mai bun marcator este întotdeauna un străin. Iată că am venit în Italia pentru a confirma și aici regula".

■ Primii doi pugiliști aflați pe lista W.B.A. la categoria grea, portoricanul Osvaldo Ocasio — deținătorul centurii — și americanul Randy Stephens (șalangerul) provin din familii numeroase. Ocasio are 20 de frați și două surori, iar șalangerul său 6 frați și două surori.

Deznădejdea personificată : Clemence, portarul reprezentativei de fotbal a Angliei, a primit un gol parabil.

■ Geloși pe englezi, care dețin cvasioficial paternitatea fotbalului, italienii revendică pentru ei crearea sportului-rege, străvechiul calcio, cu primul său regulament redactat la Florența, după care

a jucat și Michelangelo în Piața Signoriei. În Italia nu se joacă fotbal, ci calcio (de la „calceus", o încălțăminte specială pe care pretorienii lui Traian o foloseau în jocul cu o minge mică numită „paganica"), iar golgheterul este „capocannoniere". Neologismele încetățenite peste tot în lume n-au pătruns și în peninsulă, titlul de campioană numindu-se aici „scudeto". Italienii mai au o invenție competițională, așa-numitul „spareggio" — meciul de baraj dintre ocupantele primelor două locuri la sfîrșitul campionatului, în caz de egalitate de puncte, neținîndu-se seama de golaveraj.

■ Printre cele mai năstrușnice propuneri primite de municipalitatea din Roma pentru sărbătorirea titlului de campioană de fotbal a Italiei obținut de A.S. Roma a fost aceea de a lega în jurul celebrului Coliseu din centrul „Cetății eterne" (500 m circumferință) o imensă panglică, în culorile roșu-galben, ale clubului învingător.

Loc de serbări populare și arenă pentru luptele cu gladiatori în antichitate, adăpostind în secolul al XVI-lea ateliere meșteșugărești, apoi, în veacul trecut, cimitir al orașului, Coliseul roman a devenit, iată, în secolul XX simbolul pasiunii pentru fotbal a locuitorilor capitalei italiene.

CHIBIȚII: cele cinci categorii

Ziaristul polonez Andrzej Zaorski, de la „Sport" Katowice, a făcut o împărțire, bazată pe criterii ferme, a chibiților, la noi cunoscuți mai ales sub numele de microbiști. După o etimologie pe cît de doctă, pe atît de hazoasă, Zaorski intră în subiect. Iată clasificarea făcută de el :

PATRIOTUL LOCAL. Îl interesează doar meciurile în care joacă „ai noștri". Nu este vorba neapărat de meciuri internaționale ; chibițul respectiv poate fi suporter al unui club sau al unui sportiv. Desigur, „ai noștri" sînt mai buni, joacă „mai curat", nu simulează niciodată accidentări, spre deosebire de adversari, care sînt o „bandă de brute". Suporterii de acest gen sînt văzuți mai ales la meciurile de fotbal. Cînd „ai noștri" trimit mingea la portar, este vorba de o acțiune tactică ; cînd același lucru este făcut de adversari, stadionul este acoperit de fluierături. Arbitrul este „o cizmă", sau nu, în funcție de cui acordă lovitura liberă.

Cîndva, un huligan a aruncat în arbitru cu o sticlă, dar a nimerit un spectator. Cei din jurul victimei l-au scuzat pe agresor, spunînd că a avut „intenții bune".

SUPORTERUL BEȚIVAN. Sportul este pentru el încă o ocazie să se „afume", fie pentru victorie, fie pentru înfringere. Fiecare gol trebuie udat ; dacă nu se înscrie, trebuie să bea cîteva picături pentru a stimula ploaia de goluri.

SUPORTERUL AMATOR. Acesta, în general, nu se pricepe la sport (e vorba, mai ales, de femei), dar îi place societatea. Deseori îl auzi punînd întrebări de genul : „Care sînt ai noștri ?", „Cît e scorul ?" sau făcînd afirmații : „Am impresia că jucătorul ăsta este bătrîn, aud de multă vreme de el". La antipod se află...

SUPORTERUL ERUDIT. Este cel ce are la degetul mic toate datele și rezultatele. Îți spune pe dinafară componența echipei norvegiene la meciul de hochei pe iarbă cu Guatemala sau îți recită pe nerăsuflate timpii realizați de Badenski în lupta cu americanul Larabee. Avem de a face totuși cu un tip mai puțin periculos.

SUPORTERUL SFĂTUITOR. Pe acesta îl auzim urlînd la meciurile de box : „Dă-i la pateu ! Omoară-l!"

Grupaj de LUCIAN OPREA

Finala concursului național sătesc de atletism dotat cu Cupa Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

În zilele de 30 și 31 iulie 1983, la Timișoara, pe stadionul clubului C.F.R., a avut loc finala Concursului național sătesc de atletism dotat cu „**Cupa U.N.C.A.P.**", concurs desfășurat în cadrul competiției sportive naționale **„Daciada"**. Au participat reprezentanți ai satelor din toate județele țării.

Locul I a fost cîștigat de : **Ilie Robu**, reprezentant al județului **Timiș**, la lungime băieți ;

Georgeta Mușat, reprezentantă a județului **Neamț**, la greutate, fete ;

Ileana Coman (Timiș) la 800 m plat, fete ;

Elena Tilea (Suceava) la lungime, fete ;

Mihaela Tănase (Timiș) la 100 m plat, fete ;

Octavian Tătar (Arad), greutate, băieți ;

Constantin Stoia (Timiș), 100 m plat, băieți.

În sfîrșit, proba de 1 500 m plat, băieți a fost cîștigată de **Constantin Stoia (Timiș)**.

Pe județe, primele trei locuri au revenit : **Timiș** (329 puncte) ; **Dolj** (277) ; **Sectorul agricol Ilfov** (247).

Pentru rezultatele deosebite obținute în această mare întrecere sportivă, **„Cupa U.N.C.A.P."** a fost decernată echipei reprezentative a județului **Timiș**. Trofeul a fost înmînat cîștigătorilor de către tovarășul **Béla Cseresnyés**, vicepreședinte al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție.

NICOLAE BUICA

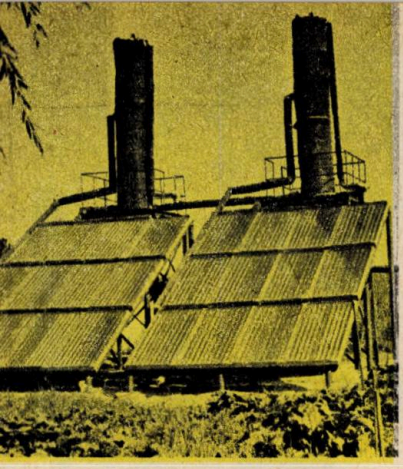

Întreprinderea de aparataje și accesorii — Alexandria produce și livrează

INSTALAȚIA SOLARĂ CU CIRCULAȚIE ÎN TERMOSIFON IST-12

La indicația conducerii de partid și de stat de a se găsi și pune în valoare și alte surse de combustibili și energie decît cele clasice, în domeniul utilizării energiei solare au apărut mai multe sisteme și tipuri de instalații, care au fost experimentate în stații-pilot și în condiții de exploatare în producție. Dintre acestea, agricultura a optat, în vederea extinderii în unitățile de stat și cooperatiste, pentru instalația solară cu circulație în termosifon, IST-12. Pentru a o putea prezenta cititorilor noștri, ne-am adresat tovarășului ing. I. Sălăjan, directorul Întreprinderii de aparataje și accesorii — Alexandria, județul Teleorman, unitate ce realizează produsul respectiv.

„Înainte de a descrie instalația — ne-a relatat interlocutorul — este bine să amintim că ea este rodul gîndirii creatoare și al colaborării multor specialiști din diverse domenii, partea teoretică aparținînd Institutului de cercetări și proiectări de aparataje, instalații și utilaje pentru construcții — București iar cea practică — întreprinderii noastre".

Independentă față de orice altă sursă, instalația IST-12 asigură, numai cu ajutorul energiei solare, prepararea apei calde atît pentru obiectivele agrozootehnice, cît și pentru băi publice sătești, cabane și moteluri, dușuri în stațiuni balneoclimaterice, precum și pentru furnizarea apei calde menajere la micile grupări de locuințe.

Produsul este realizat sub forma unui modul de bază compus dintr-un schelet metalic încastrat în fundații, 12 captatori solari, un schimbător de căldură cu acumulator de 1 200 litri de apă, elementele de racordare, circuitul de impămîntare și de protecție împotriva descărcărilor electrice, termoizolațiile schimbătorului de căldură și ale conductelor. În instalație se montează de regulă captatori solari realizați în sistem registru, care prin pierderea de presiune favorizează circulația în termosifon.

Într-o zi mediu însorită, un modul de bază poate furniza 1 200 litri de apă încălzită la 54°C sau 1 500 litri la 45°C sau 1 600 litri la 42°C sau 1 750 litri la 40°C.

Pentru acoperirea unei game largi de consumuri de apă caldă, modulele de bază se pot cupla cîte trei, cinci sau opt, formînd instalații cu capacități de stocare a 3 600, 6 000 și, respectiv, 9 600 litri, în funcție de necesități putîndu-se realiza și alte combinații.

În cazul instalațiilor fixe, cum este IST-12, maximum de radiație solară captată se obține atunci cînd suprafața de captare este orientată spre sud, admițîndu-se abateri de ±5°. Pe întregul semicerc nu se admit obstacole vizibile din partea cea mai de jos a suprafeței de captare sub un unghi mai mare de 30° față de planul orizontal al locului. Obligatorii sînt, de asemenea, asigurarea unei poziții orizontale a instalației, precum și amplasarea ei în imediata apropiere a locului de consum. Alimentarea cu apă a instalației se face de la rețea sau de la un rezervor de înălțime, presiunea trebuind să fie de minimum 1,5 atm (15 m coloană de apă).

Iată și modul de funcționare. La apariția soarelui, apa rece introdusă în captatoarele solare începe să se încălzească și, prin micșorarea densității, începe să circule prin colectoare și prin conducta ascendentă spre partea superioară a acumulatorului. Locul apei încălzite ce se ridică este luat de apa rece din partea de jos a acumulatorului, care prin distribuitoare pătrunde în captatoarele solare. Procesul de încălzire fără consum continuă pînă cînd apa din acumulator atinge o temperatură limită la care pierderile de căldură spre mediul exterior acoperă aportul de căldură de la radiația solară pînă cînd aceasta dispare.

Exploatarea corectă a instalației se rezumă la manevrarea corespunzătoare a celor doi robineți care pun în legătură cu punctul de consum fie priza mediană a serpentinei (la consumul de seară) fie priza superioară (la consumul de dimineață), robinetele fiind marcate cu etichete.

Buna funcționare a instalației presupune întreținerea suprafeței vitrate prin curățirea acesteia, de două ori pe lună, cu ajutorul unei perii și unui furtun cu apă, precum și revopsirea scheletului metalic o dată la cinci ani.

În condiții de montaj și exploatare corecte, întreprinderea constructoare asigură intervenții în garanție timp de 12 luni de funcționare, dar nu mai mult de 18 luni de la livrare. După expirarea acestei perioade, întreprinderea asigură la comandă intervenții prin compartimentul „Service".

Unitatea constructoare — cu sediul în orașul Alexandria, strada Dunării nr. 372, județul Teleorman — asigură la cerere livrarea ca piese de schimb a geamului pentru captatoarele solare. La captatoarele cu focalizare se asigură și folia reflectorizantă. În vederea executării reparațiilor se asigură izolații prefabricate și captatoarele solare.

EMILIAN ALBULESCU

La C.A.P. Topolovățu-Mare — Timiș

20 TONE PORUMB ȘTIULEȚI DE PE FIECARE DIN O MIE DE HECTARE

La 1 iunie 1983, cooperatorii din Topolovățu-Mare-Timiș au avut marea cinste de a primi vizita tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și a tovarășei **Elena Ceaușescu.** Înalții oaspeți au felicitat călduros gazdele pentru rezultatele economice remarcabile dobîndite în ultimii ani. Avînd un profil mixt, de cultivare a cerealelor și creștere a animalelor, cooperativa a realizat în 1982 o producție globală agricolă de aproape 60 milioane lei, precum și un beneficiu de peste patru ori mai mare decît cel planificat. Cîștigul cooperatorilor s-a ridicat la aproape 80 de lei la norma de categoria întîi, marea majoritate a cooperatorilor realizînd între 200 și 300 norme.

În cooperativă se cresc peste 5 100 tăurași, aproape 600 vițele, peste 3 500 oi și mioare, precum și păsări, urmînd a se crea și o fermă de vaci cu lapte. Rezultatele obținute de cooperatorii din Topolovățu Mare constituie o dovadă de netăgăduit a marilor posibilități pe care le oferă agricultura noastră socialistă.

La marea adunare populară din municipiul Timișoara, prilejuită de vizita de lucru a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** împreună cu tovarășa **Elena Ceaușescu,** luînd cuvîntul, ing. Ioan Josu, președintele de 22 de ani al cooperativei, a reafirmat hotărîrea cooperatorilor de a obține în 1983 peste 20 tone porumb-știuleți la hectar, subliniind că, după cum arată cultura, angajamentul va fi cu siguranță îndeplinit.

Porumbul constituie, la Topolovățu Mare, cartea de vizită a unității. De mai bine de un deceniu, producția de porumb-boabe la hectar n-a fost niciodată mai mică de un vagon. Producțiile medii ridicate de porumb-boabe și marile cantități livrate an de an peste plan au adus cooperativei de trei ori titlul de unitate **Erou al Muncii Socialiste,** trei **Medalii de Aur Secera și Ciocanul,** două **Ordinul Muncii** clasa I, trei **Meritul Agricol** clasa I.

Experiența Topolovățului Mare ca și a altor unități fruntașe în obținerea unor producții ridicate și constante de porumb pe teren neirigat, și nu din cel mai bun, se cere extinsă, generalizată în întreaga țară. De altfel, în ultima vreme, unitatea este mereu vizitată de specialiști din agricultură care-i pun președintelui ing. **Ioan Josu** această întrebare: „Ce faceți pentru a obține în cultură intensivă 20 de tone porumb-știuleți la hectar ?". O asemenea întrebare i-au pus-o și scriitorii care au fost oaspeții unității la 15 aprilie 1983 — **D. R. Popescu,** președintele Uniunii Scriitorilor, **Laurențiu Fulga,** vicepreședinte, **Paul Everac, Traian Iancu, Anghel Dumbrăveanu, Mihai Ungheanu, Nicolae Ciobanu, Constantin Crișan, Toma George Maiorescu, Doina Uricaru.**

Am înregistrat dialogul pe această temă purtat de scriitori cu președintele și cu ceilalți specialiști ai unității, cu țărani cooperatori din Topolovățu Mare și voi încerca să redau aici, desigur în rezumat, cîteva din „secretele" localnicilor la această cultură.

Să începem cu asolamentul. Se asigură o permanentă rotație a culturilor. În nici un an porumbul nu urmează după porumb. Din cele peste o mie de hectare 792 sînt semănate după grîu (la care în 1983 s-au obținut 6 tone la hectar), 110 hectare după orz și 188 hectare după soia, cultură la care, de un deceniu, cu 3 tone la hectar, cooperativa deține, de asemenea, un loc de frunte pe țară. Majoritatea solurilor fiind acide, înainte de arătură, pe întreaga suprafață se aplică, în doze diferențiate, amendamente calcaroase. Arătura la porumb se face foarte adîncă — de cel puțin 35—37 cm. Ea se execută întotdeauna imediat după eliberarea terenului de premergătoare. Din patru în patru ani, pentru ruperea hardpanului (bătătura pămîntului) se execută și o lucrare adîncă cu scormonitorul, evitîndu-se astfel băltirile. Anual, prin rotație, tot pentru evitarea băltirilor, pe o parte din suprafață se execută și lucrări de scarificare, la fel de utile ca și canalele de desecări, ce mărginesc tarlalele. Se efectuează și nivelarea terenului, cu niște nivelatoare originale, lungi de 7 metri, confecționate din șină de cale ferată scoasă din uz.

Pămîntul primește cantitățile necesare de îngrășăminte organice și chimice. Existența unui puternic sector zootehnic asigură mari cantități de gunoi de grajd. În ce privește fertilizarea cu îngrășăminte organice se mai realizează cu bune rezultate, pe unele suprafețe, tîrlirea cu cele 3 500 ovine ale unității și cu alte cîteva sute ale sătenilor. Îngrășămintele chimice, administrate diferențiat pe baza cartării agrochimice întocmite de Laboratorul de agrochimie din Timișoara, sînt, în medie : azot 175 kg, fosfor 56 kg și potasiu 46 kg, substanță activă la hectar. În ceea ce privește erbicidarea, din 1982 a intervenit o noutate. S-a lucrat cu 6 kg de Lasso în amestec cu 1,5 kg Pitezin, totul în 300 l de apă la hectar. Au mai fost folosite și cîte 3,5 kg de Gesaprin 80, la hectar. A fost o erbicidare foarte reușită, eliminîndu-se total prășitul culturii ce se efectua înainte cu mare consum de motorină. După semănat

nu s-a mai intrat în cultura de porumb decît la cîrnit și depănușat, lucrări prezentate adesea în edițiile anterioare ale almanahului nostru și care scurtează cu două săptămîni perioada de vegetație a hibrizilor tardivi, singurii folosiți în zona de șes — HS 400 și în cea de deal — HS 400 Pioneer.

O altă noutate a anului 1982, repetată desigur și în 1983, o constituie însămînțarea întregii suprafețe cu porumb la numai 50 cm între rînduri (între brăzdare), față de 70 cm, cît măsura în anii anteriori. Aceasta s-a putut face deoarece nemaiintrîndu-se cu tractorul la prășit, n-a mai trebuit să se respecte distanța dintre roțile tractorului care tractează prășitoarea. Se asigură astfel minimum 70 000 boabe la hectar, însămînțate uniform. Cooperatorii de aici țin foarte mult la uniformizarea adîncimii de încorporare a seminței în sol. Prin aceasta toate plantele ajung concomitent în stadiul de polenizare și astfel se produce fecundarea în condiții optime ; mai tîrziu și știuleții prezintă o mare uniformitate, atît ca mărime, cît și ca stadiu de coacere.

Cînd se face semănatul ? Iată o întrebare la care ți se răspunde întotdeauna exact, cu datele științei : după ce temperatura solului, la adîncimea de însămînțare, controlată cu termometrul, se menține timp de 5—6 zile în jurul a 8 grade C.

Prin cîrnit și depănușat, într-un interval de numai două săptămîni, de cînd bobul intră în faza de lapte-ceară, porumbul ajunge la o umiditate de 22—25 la sută, putîndu-se intra masiv la recoltat, ceea ce, de regulă, se petrece pe la 10 octombrie și adesea chiar mai devreme. Predat cu o asemenea umiditate, redusă aproape la jumătate față de media pe județ, porumbul Topolovățului Mare nu mai trebuie uscat artificial în bazele de recepție cu mare consum de motorină și energie electrică.

Acestea ar fi cîteva din „secretele" cooperatorilor din Topolovățu Mare, „secrete" la îndemîna oricui.

TRAIAN DINU

O podgorie cu renume

VALEA CĂLUGĂREASCĂ

După documentele vremii, viţa de vie a constituit una dintre mîndriile şi frumuseţile pămîntului românesc de la geto-daci încoace. În cartea sa „Getica", Vasile Pîrvan scria despre îndeletnicirea vechilor daco-romani : „... în tot acest timp, viticultura era principala ocupaţie, devenind fundamentul însuşi al existenţei lor în regiunile carpatice". Numai că, pînă prin secolul trecut, viile se întemeiau nu pe baza criteriului de calitate a produsului, ci pe condiţiile ecologice care permiteau coacerea lemnului de viţă. De aceea, aria de răspîndire a viilor era mult mai largă decît astăzi, cînd s-a restrîns în zonele cu potenţial productiv ridicat şi unde strugurii capătă însuşiri calitative superioare.

Într-o asemenea zonă, mai precis în partea de curbură a Subcarpaţilor Meridionali, se află şi podgoria Valea Călugărească — Prahova. Viile de aici sînt amplasate pe coline domoale şi însorite, la altitudini cuprinse între 120—400 m, pe un sol brun-roşcat de pădure, bogat în carbonat de calciu. Condiţiile de climă sînt şi ele deosebit de favorabile culturii viţei de vie : media anuală a valorilor termice este de 3-500°C, iar a precipitaţiilor se apropie de 600 mm.

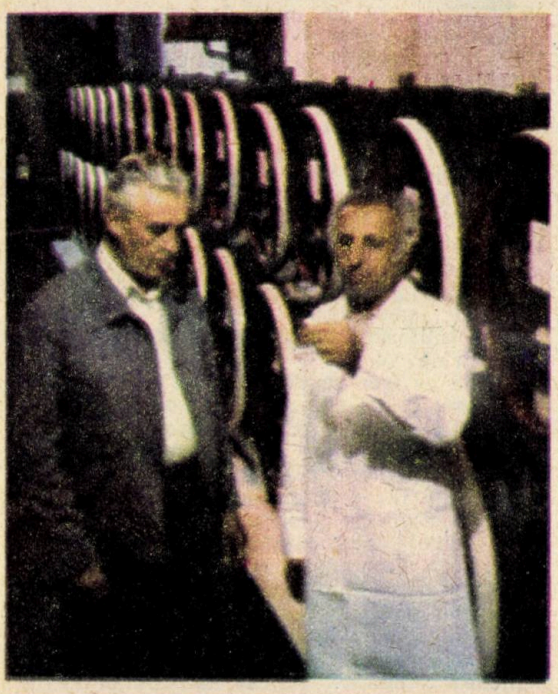

Ing. Marian Sorohan, directorul comercial al întreprinderii, împreună cu ing. Nicolae Dumitru, şeful complexului de vinificaţie, analizează o nouă probă de vin

Podgoria Valea Călugărească este reprezentată, în principal, de întreprinderea agricolă de stat, care deţine ponderea plantaţiilor viticole. Înfiinţată în 1949, unitatea s-a extins an de an. „Concepută ca un complex de măsuri care să asigure creşterea continuă a potenţialului productiv al viilor şi a eficienţei exploatării lor — ne-a spus ing. **Emil Ionescu**, directorul întreprinderii — acţiunea de modernizare a vechilor plantaţii şi de înfiinţare a celor noi a presupus efectuarea unor importante lucrări pentru sistematizarea şi amenajarea acestei zone colinare, pentru combaterea eroziunii solului. Aplicînd pe scară largă rezultatele experimentărilor întreprinse de Institutul de cercetări pentru viticultură şi vinificaţie din localitate, am reuşit să transformăm vechile plantaţii — adevărate mozaicuri, cu tot felul de soiuri de viţă de vie — în plantaţii moderne, echilibrate, cu soiuri raionate, avînd o structură corespunzătoare cerinţelor actuale. Astfel, soiurile pentru vinuri roşii reprezintă 45 la sută din suprafaţa plantată, cele pentru vinuri albe — 40 la sută, iar soiurile de struguri pentru masă — 15 la sută. Saltul cel mai spectaculos s-a realizat cu soiurile pentru vinuri roşii, soiuri care ocupă în prezent o suprafaţă aproape dublă faţă de situaţia existentă cu un deceniu în urmă. Materialul săditor necesar atît pentru noile plantări, cît şi pentru completarea golurilor în vii, îl producem în şcoala de viţe de la ferma Bucov".

Discutînd despre recolta din anul 1982 aflăm că de pe cele 1 415 hectare cu vie pe rod s-au obţinut, în medie, 7 350 kg de struguri la hectar. Unele ferme — cele din Dea-

Ing. Gheorghe Voicu, directorul tehnic al întreprinderii, împreună cu ing. Aurelian Chiricioiu, şeful fermei nr. 11 — Dealul Viilor, verifică modul de aplicare a tratamentelor fitosanitare

lui Viilor şi Pleaşa — au realizat peste 10 000 kg de struguri la hectar. Succesul acestora se datoreşte aplicării exemplare a măsurilor tehnologice şi în special a tăierilor în uscat, a fertilizărilor şi tratamentelor fitosanitare. În programul întreprinderii sînt prevăzute acţiuni concrete pentru completarea tuturor golurilor, în vie, generalizarea conducerii butucului pe cordon bilateral, mecanizarea integrală a lucrărilor în verde prin dublarea sîrmelor pe toată suprafaţa plantată şi introducerea în fiecare fermă a cîte unui dispozitiv de tăiere. În ultimul timp a fost introdus şi sistemul de susţinere a vîţelor cu sîrmă ondulată, procedeu deosebit de practic şi avantajos. De altfel, toate acestea vor avea ca efect economic reducerea cheltuielilor de producţie şi rentabilizarea tuturor fermelor viticole.

În ceea ce priveşte strugurii de masă, producţia acestora a depăşit 11 000 kg la hectar. Cultivînd soiurile Perla de Csaba, Regina viilor, Chasselas doré, Muscat de Hamburg, Italia, Afuz-Ali, Coarnă şi altele, întreprinderea livrează struguri pentru consum începînd din a doua jumătate a lunii iulie şi pînă la sfîrşitul lui octombrie. Aşadar — cum spunea Pasteur — vinul se bea şi sub formă de struguri, fructul cu valoarea alimentară cea mai completă, avînd şi multiple însuşiri dietetice.

Întreaga producţie de struguri pentru vin se prelucrează în complexul de vinificaţie al întreprinderii, care dispune de linii moderne şi utilaj de înaltă tehnicitate. Aici se efectuează vinificarea primară, fermentarea, cupajarea şi asamblarea vinurilor în partizi, învechirea, îmbutelierea, după care urmează transportul. Întreprinderea mai dispune de două centre de vinificaţie — la Seciu şi la Valea Mieilor — care ajută complexul, mai ales în campanii, la prelucrarea strugurilor şi depozitarea vinurilor.

Prin ce se caracterizează vinurile de aici? Ştiam dintr-o revistă de specialitate că după supe şi borşuri se recomandă vinuri albe tari, cum ar fi cele de Valea Călugărească. Şeful complexului de vinificaţie, ing. **Nicolae Dumitru**, ne confirmă faptul, precizînd că gama de vinuri albe de consum curent şi de bună calitate este formată din soiurile Fetească albă, Pinot gris, Sauvignon şi altele. Dar întreprinderea şi-a cîştigat renume îndeosebi prin vinurile roşii, care au fost mult apreciate la o serie de concursuri naţionale şi internaţionale, fiind medaliate cu aur şi argint. Dintre acestea se detaşează Cabernetul sauvignon (la concursul din 1982 de la Liubliana a fost distins cu Marea medalie de aur şi Diploma de onoare), Merlotul şi Fetească neagră. Sînt vinuri de un rubiniu închis, cu fructozitate naturală, buchet subtil, personalitate fermă, echilibrate şi deosebit de catifelate. Cantităţi însemnate din aceste vinuri se exportă, fiind bine cotate pe piaţa mondială.

I.A.S. Valea Călugărească îşi încheie activitatea an de an cu importante beneficii. În 1982, de exemplu — aşa cum ne-a precizat contabilul-şef al întreprinderii, **Alexandru Toma** — acest indicator economic de bază a fost înregistrat cu peste 20 milioane lei. În mod firesc, cresc şi veniturile lucrătorilor întreprinderii. De asemenea, ei se bucură de condiţii de muncă şi viaţă tot mai bune. În ultimii ani au fost construite apartamente pentru familişti, cămine pentru nefamilişti, o grădiniţă modernă, iar fiecare fermă dispune de grupuri sociale, amenajate cu spaţii corespunzătoare de cazare şi masă. O constantă a preocupării lucrătorilor acestei întreprinderi este de a munci fără preget, cu pasiune şi competenţă profesională, pentru a întări renumele podgoriei lor atît în ţară, cît şi peste hotare.

VASILE CIAUŞU

RODNICELE NISIPURI ZBURĂTOARE

Există în lunca Dunării, mai precis în stînga Jiului, o suprafață de 80 000 de hectare supranumită zona nisipurilor zburătoare. În acest perimetru, cu ani în urmă, vegetația era în mare suferință și aceasta deoarece caracteristica solului (nisip vînturat dintr-un loc într-altul), ca și condițiile climatice foarte vitrege ar fi descurajat pe oricare cultivator fie el localnic modest, fie specialist. Iată cîteva elemente edificatoare care ne scutesc de comentarii: căldura în timpul verii se ridică pe aici pînă la 60°C la soare; iarna temperatura coboară pînă la minus 30°C; precipitații prin aceste locuri nu prea sînt (450 mm, în medie pe an), iar în lunile de vară ploile sînt inexistente; vîntul predominant este austrul sau sărăcilă, cum i se mai spune din bătrîni, vînt care bate în special primăvara, cu o viteză de peste 120 kilometri pe oră, avînd de regulă o durată neîntreruptă de la una pînă la șapte zile. Pagubele sînt importante căci plantele răsărite sînt pur și simplu smulse de puterea vîntului care, în același timp, antrenează nisipurile, acoperind culturile, evaporînd apa și așa puțină.

Și totuși... Și totuși, în această zonă aridă a început cu ani în urmă o acțiune temerară îndreptată spre diminuarea și chiar lichidarea calamităților generate de condițiile pedoclimatice nefavorabile.

În cadrul sistemului de irigații Sadova — Corabia sînt incluse și terenurile, mii de hectare, ale **Întreprinderii agricole de stat Sadova, județul Dolj.** Inginerul **Ion Dobrescu,** directorul unității, ne-a mărturisit că pe aici nu creștea grîul. Se cultiva ceva porumb care dădea o producție extrem de mică. De mai bine de 30 de ani, el, împreună cu un colectiv de oameni îndrăzneți și harnici, se luptă cu condițiile speciale pe care le-au găsit. A fost o luptă într-adevăr extraordinară. S-au înființat plantații de vie, de pomi fructiferi. La adăpostul perdelelor de protecție s-a ajuns, cu greu dar s-a ajuns, la fixarea nisipurilor pe mari întinderi.

Pe aceste terenuri unde nu se producea cine știe ce, acum se obțin la hectar circa 4 000 kg grîu, 10 000 kg porumb, 2 000 kg soia, 12 000 kg struguri și tot pe atîtea fructe (mere, piersici, caise), 12 000 kg cartofi timpurii. Dar la Sadova se cresc și multe animale. Astfel, în trei ferme sînt 15 000 de ovine, iar ferma apicolă cuprinde nu mai puțin de 3 000 de colonii de albine.

Ceea ce merită a fi consemnat în mod deosebit este tocmai faptul că, pe parcursul anilor, la întreprinderea agricolă de stat Sadova s-au înregistrat de regulă rezultate deosebite în producție, ca urmare a activității rodnice a unui harnic și priceput colectiv de muncă format din mecanizatori, muncitori, specialiști ce n-au precupețit eforturile pentru a valorifica aceste pămînturi. Sigur, sistemul de irigații constituie un ajutor neprețuit, dar nu suficient. Mecanizarea lucrărilor agricole este o altă condiție a succesului. Printre cei mai destoinici

Pentru unii, nisipul înseamnă plajă sau deșert. La Sadova s-a dovedit că nisipurile zburătoare pot deveni terenuri fertile dacă omul intervine cu dăruire, cu pasiune pentru a-și demonstra probitatea profesională. Imaginea de mai jos este un argument

lucrători ai întreprinderii se află tractoriștii **Marcel Cojocaru, Gheorghe Bucur, Vasile Pădeanu** și **Gheorghe Gaicu.** În sectorul viticol s-au remarcat printre mulți alții **Nicolae Cojocaru** și **Dumitru Voinea,** iar de la livadă este recunoscută activitatea fructuoasă a lui **Ion Toiă.** Și pentru că am amintit de vie și pomi, din rîndul cadrelor tehnice care s-au luptat pentru fixarea nisipurilor trebuie reținute numele șefului de fermă **Marin Mecea** și al inginerului **Ionel Ilie.** La rîndul său, **Nicolae Bucur** se numără printre renumiții crescători de oi de la Sadova, iar **Petre Ionescu** și **Păun Tudor** sînt pasionații apicultori ai unității.

Activitatea rodnică desfășurată în zona nisipurilor s-a soldat, la I.A.S. Sadova, cu rezultate concludente : pe primii doi ani ai actualului cincinal valoarea producției globale a totalizat aproape 200 000 000 lei. iar volumul beneficiilor a fost de cîteva milioane lei.

La I.A.S. Sadova, lupta cu natura nu s-a terminat, urmărindu-se ca zona nisipurilor zburătoare să devină o zonă a producțiilor tot mai ridicate. Pentru aceasta se acționează energic pe linia extinderii perdelelor de protecție a culturilor și pentru fixarea nisipurilor. Un capitol aparte îl constituie fertilizarea corespunzătoare a solului cu îngrășăminte naturale și chimice. Aplicarea cu strictețe a normelor de udare și de cîte ori este nevoie la grîu, porumb, soia, ca și în livezi și în plantația de vie va diminua efectele secetei și va asigura producții sporite de la un an la altul. Și nu în ultimul rînd, la Sadova se merge pe aplicarea la toate culturile a tehnologiilor moderne cele mai adecvate pentru această zonă agricolă.

NICOLAE BUICĂ

Legumicultorii din Tomnatic-Timiș sînt cunoscuți în întreaga țară. Pentru producțiile mari legumicole din sere și din cîmp, cooperativa agricolă a primit de două ori titlul de **Erou al Muncii Socialiste** și **Medalia de Aur Secera și Ciocanul** și de cinci ori **Ordinul Muncii**, clasa I. A primit, de asemenea, numeroase premii pentru calitate și export.

Toate acestea se cunosc bine. De aceea ne-am propus să reliefăm aici o preocupare a acestor oameni pricepuți despre care s-a scris mai puțin, dar este la fel de importantă.

La intrarea în sera cu garoafe te întîmpină scris cu litere mari următorul îndemn: „**Producții mari, cu consumuri mici de combustibil**".

PRODUCȚII MARI CU CONSUMURI MICI

Despre modul cum este respectat acest îndemn și despre rezultatele dobîndite în cele două ferme legumicole ale unității — sere și cîmp — ne-au vorbit Hans Kiefer, *președintele unității,* Gheorghe Salon, *inginerul-șef și soția acestuia, inginera horticolă* Corina Salon, *șefa fermei sere. Cea mai mare economie se realizează prin încălzirea a șapte hectare de seră cu ape geotermale, în loc de combustibil lichid. Apele geotermale sînt captate de la mare adîncime prin trei sonde, ajungînd la suprafață cu o temperatură de 83 grade C și cu un debit de 120 litri pe secundă. Într-un an, se economisesc, pe această cale, 8 000 tone combustibil lichid. Și celelalte 7,5 hectare vor fi în curînd trecute de pe consumul de combustibil lichid, mult mai greu de procurat și incomparabil mai scump, pe folosirea apei termale. Au și fost forate încă șase sonde.*

Pentru a folosi mai mult această apă termală, s-a luat hotărîrea amenajării unui heleșteu cu pește, a unei creșcătorii de rațe cît și a construirii unui pavilion balnear, precum și extinderii termoficării în cît mai multe locuințe.

Acestea sînt problemele mari — ne spunea președintele Hans Kiefer. *Ele nu ne fac însă să uităm și pe cele mici, de utilizare pe toate căile a căldurii din sere. Spațiul este folosit intensiv, pe orizontală — cu culturi intercalate și succesive, reducîndu-se la minimum aleile de trecere, iar pe verticală — cu culturi suspendate, mai ales verdețuri, în lădițe, legate de conducte, de scheletul metalic al serelor, de sîrme întinse pretutindeni.*

Apa freatică, fiind la mică adîncime, a fost pusă și ea la treabă într-un mod ingenios. Pe mai bine de două sute de hectare cultivate cu legume de cîmp, cooperatorii au înfipt niște originale „țevi-sulițe", meșterite de ei în ateliere. Prin aceste țevi, apa țîșnește la suprafață ca din adevărate fîntîni arteziene, fiind apoi împinsă pe brazde, cu ajutorul a 28 pompe tip Tomnatic, realizate, după cum arată și denumirea, tot în unitate — în cadrul micii industrii. Avantajele folosirii acestor pompe sînt multiple — au costat puțin, fiind realizate din materiale recuperate, au funcționare simplă și, ceea ce este cel mai important, funcționează cu consum minim de motorină. Cei care în timpul iernii au construit pompele, din primăvară și pînă vara tîrziu le-au pus să funcționeze zi și noapte. Pentru felul cum au realizat udările, pentru producțiile legumicole mari obținute, pentru felul cum au biruit efectele secetei din 1983, Gheorghe Goina, Iosif Stufle și toți ceilalți mecanici-udători merită toate felicitările.

TRAIAN DUMITRESCU

De aproape o jumătate de mileniu de cînd este cunoscut, controversatul tutun a acumulat o bogată și interesantă istorie. Originară din arhipelagul Antilelor (America Centrală), această plantă anuală din familia solanaceelor este cunoscută în Europa din 1519. În țara noastră, primele atestări ale deprinderii fumatului apar spre sfîrșitul secolului al XVI-lea. De exemplu, în ruinele cetății Suceava, printre numeroasele piese arheologice s-au găsit și lulele de lut galben. În Transilvania, primele informații scrise despre tutun arată că în 1576 voievodul ținutului a primit în dar de la Constantinopol o pipă și tutun. Iar într-un alt document, datat 1621, se menționează că edilii Mediașului au găsit de cuviință să interzică fumatul și să aplice amenzi celor care încălcau dispoziția. Cert este că în a doua jumătate a secolului al XVII-lea tutunul și comerțul cu acest produs erau răspîndite în toată Transilvania.

Pe parcursul anilor, atît soiurile cultivate, cît și procedeele de industrializare au evoluat considerabil. În afara produselor destinate fumatului, în prezent tutunul se folosește în industria chimico-farmaceutică, la prepararea vitaminei PP și a unor insecticide pe bază de nicotină. Specialiștii susțin că, în perspectiva apropiată, se va depăși acest stadiu, tutunul constituind și o prețioasă sursă de proteină.

După această prezentare, consemnăm, în continuare, unele preocupări și reușite în domeniul producerii și industrializării tutunului în țara noastră.

TUTUNUL — o cultură rentabilă

— Cît tutun producem și ce avantaje prezintă această plantă pentru cooperativele agricole cultivatoare ? Ne răspunde ing. VIRGIL IOAN ANGHEL, director tehnic în Centrala producției și industrializării tutunului.

— Deși cultura tutunului nu ocupă suprafețe prea mari, s-a avut în vedere să se asigure o producție anuală de peste 40 000 tone, din soiuri diferite, de calitate superioară. În condițiile de contractare prevăzute de normativele în vigoare, această plantă tehnică se dovedește deosebit de avantajoasă pentru cooperativele agricole cultivatoare. Datele de care dispunem atestă că, în raport de soiurile și suprafețele cultivate, unitățile agricole își asigură venituri de 30 000—50 000 lei la hectarul de tutun. Acestea provin atît din prețurile de contractare, pe soiuri și clase, cît și din sporul de 20 la sută, din prețul de bază, calculat la întreaga valoare a producției livrate. De asemenea, prin măsurile stimulative stabilite prin lege, în decembrie 1981, se mai acordă o primă medie de producție de 700 lei la tona de tutun, ceea ce reprezintă un plus de 4 la sută față de prețul de contractare. Pe lîngă aceste beneficii, cooperativele agricole cultivatoare primesc din partea întreprinderilor contractante, în mod gratuit, sămînța necesară producerii răsadului, documentații tehnologice și asistență tehnică de specialitate, și, contra cost, diferite unelte și materiale pentru producerea răsadului și uscarea frunzelor, precum și insecticidele necesare combaterii bolilor și dăunătorilor.

— Ce alte avantaje mai oferă această cultură ?

— În primul rînd, tutunul constituie o foarte bună premergătoare pentru cerealele păioase de toamnă. Totodată, eliberînd terenul în cursul lunii septembrie, se pot executa în timp optim arături adînci. Apoi, soiurile Djebel și Molovata valorifică în condiții mult mai economice anumite terenuri mai puțin fertile, după cum la soiurile de tip Virginia se obțin producții mai bune pe solurile nisipoase. Și în privința utilizării rationale a forței de muncă, tutunul oferă mari avantaje, deoarece dă de lucru cooperatorilor, inclusiv membrilor familiilor acestora (copii și bătrîni), și în lunile februarie — martie și octombrie — decembrie, perioade cînd muncile din cîmp sînt mai restrînse. Dar cel mai mare avantaj, apreciat de toți cooperatorii, îl constituie modul de organizare și retribuire a muncii în acord global. Plata se face cu tarif pe tona de produs și reprezintă circa 65 la sută din valoarea producției realizate.

— După evidențierea tuturor acestor aspecte, propun să ne oprim și asupra unităților mari producătoare și cu tradiție în cultivarea tutunului.

— De acord. Vă rog să consemnați, la loc de frunte, cooperativele agricole din **Ghimpați**, județul Giurgiu și **Mîrșani**, județul Dolj care de ani cultivă peste 300 ha și realizează venituri anuale de circa 10 milioane lei, numai de pe urma acestei plante, destinată consumului intern și exportului. Dar, ar fi nedrept să ne oprim numai la aceste exemple. C.A.P. **Gh. Doja**, din județul Ialomița, din producția de tutun realizată pe 70 ha a încasat 3,3 milioane lei, din care 686 155 lei au reprezentat sporul și prime de producție. Sau C.A.P. **Gratia**, județul Teleorman : pentru 212 tone de tutun a primit 4,5 milioane lei, ceea ce înseamnă aproape 50 000 lei la fiecare hectar cultivat. Printre unitățile care realizează venituri substanțiale se mai înscriu C.A.P. **Ciorăști** și **Mihălțeni** — Vrancea, **Brazi** și **Valea Măcrișului** — Ialomița, **Pulești, Boldu, Cochirleanca** și **Padina** — Buzău, **Mihalț** și **Ciumbrud** — Alba, **Drăgușeni** și **Certești** — Galați.

Din cele arătate rezultă că în acele unități în care se aplică riguros tehnologia culturii și se obțin producții mari și de calitate superioară se realizează venituri importante, atît pentru cooperativă, cît și pentru cooperatori.

Uscarea tutunului Virginia la căldură artificială

— În afara metodelor clasice de uscare a frunzelor de tutun pe cale naturală, în ultimul deceniu s-a trecut cu succes la uscarea tutunului tip Virginia la căldură artificială — precizează ing. GHEORGHE MANOLE, director tehnic în Centrala producției și industrializării tutunului.

— De ce?

— Pentru că această tehnologie pune și mai bine în valoare calitățile superioare ale tutunului Virginia, solicitat la un număr mare de sortimente de țigarete fine și la export. În acest scop, s-au construit uscătorii moderne, de tip industrial, în care se prelucrează anual, în fază primară, peste 10 la sută din producția de tutun. Asemenea capacități au fost implantate chiar în zonele de producere a tutunului de acest tip, pe solurile nisipoase din județele Dolj, Olt, Mureș, Alba, Satu Mare și Bihor.

— Ce se obține prin acest procedeu ?

— Pe lîngă îmbunătățirea substanțială a calității produsului, se realizează și o scurtare a perioadei de uscare, de la 20—30 de zile, la maximum 6 zile. În acest fel, numai într-o singură campanie, spațiile amenajate sînt folosite de 14—15 ori, față de numai 1—2 ori cît se folosesc cele existente în cooperativele agricole.

— În ce constă această tehnologie ?

— Procedeul constă în dirijarea îngălbenirii (dospirea) frunzelor și în uscarea limbului și a nervurii principale a foilor în funcție de proveniența materialului și scopul pentru care se prepară.

Întregul proces tehnologic se desfășoară în mai multe faze succesive care se realizează prin modificarea condițiilor de mediu din cameră (temperatura aerului și umiditatea relativă), reprezentate grafic prin diagrame prestabilite. Faza de îngălbenire sau dospirea frunzelor se realizează la temperaturi cuprinse între 32 și 38°C, în raport de solurile pe care a fost produs tutunul, de gradul de fertilitate a acestora, precum și de stadiul de maturitate, de coacere a foilor. În această fază, umiditatea relativă a aerului din camera de uscare este menținută la 85—90 la sută pentru foile coapte și de 90—95 la sută pentru cele mai verzi și cu un conținut mai mare de apă. Fixarea culorii galbene începe atunci cînd, în medie, două-treimi din limbul foliar s-a îngălbenit. Pentru aceasta, eliminarea apei din foi se face repede, prin ridicarea temperaturii cu 1—1,5°C pe oră, pînă se ajunge la 43°C, temperatură care se menține pînă la generalizarea culorii pe întreaga suprafață a foii. După aceasta, temperatura se ridică la 50°C, iar umiditatea se scade sub 50 la sută. Uscarea limbului foliar începe imediat după îngălbenirea foilor, atunci cînd temperatura trebuie ridicată cu 1—2°C pe oră, de la 50 la 60°C, iar umiditatea scăzută — pînă la 40 la sută.

Și în privința uscării nervurii principale sînt prevederi clare : aceasta se obține prin ridicarea temperaturii pînă la 72°C și prin scăderea umidității relative sub 35 la sută. O dată cu realizarea acestei faze se produce și o caramelizare parțială a zaharurilor, care dau tutunului caracteristici calitative deosebit de apreciate.

— De exemplu.

— În timpul procesului de uscare la căldură artificială a tutunului Virginia au loc o serie de transformări fizico-chimice ; datorită dirijării parametrilor de temperatură și umiditate se ajunge la o reducere a substanțelor nocive și la o mărire a procentului componentelor care dau gusturi și arome plăcute.

— Ce s-a întreprins pentru reducerea consumului de combustibil ?

— Reducerea permanentă a consumurilor de combustibil și energie pe tona de tutun uscat constituie una dintre preocupările constante ale conducerii centralei noastre și a întregului corp de specialiști. Pe baza unui program detaliat s-au inițiat o serie de priorități printre care trecerea tuturor uscătoriilor de tip industrial pe combustibili solizi inferiori și folosirea surselor de energie neconvențională. O altă serie de măsuri tehnico-organizatorice prevede etanșeizarea ușilor la camerele de uscare ; recuperarea aerului cald rezultat din procesul tehnologic și altele. Prin aceste procedee se estimează realizarea unei economii de combustibil de circa 10 la sută la tona de tutun uscat. Pentru obținerea unor cantități sporite de tutun Virginia uscat la căldură artificială, care să fie valorificat în producerea țigaretelor superioare și la export, urmărim respectarea cu strictețe a tehnologiilor de cultură și de dirijare corectă a procesului de uscare, precum și a celorlalte măsuri tehnico-organizatorice stabilite de centrală.

Un conținut redus de nicotină

De mai mulți ani, relația dintre fumatul în exces și sănătatea oamenilor este o temă în plină dispută. Ce s-a făcut, la noi, pentru obținerea unor soiuri de tutun și sortimente de țigarete cu un procent minim de nicotină ?

Un răspuns competent, fundamentat științific am căutat să aflăm de la specialiștii Stațiunii centrale de cercetări pentru cultura și industrializarea tutunului (S.C.C.C.I.T.). **Dr. biolog Minodora Pătrașcu,** cercetător principal în genetica și ameliorarea acestei plante tehnice, și **ing. Eugen Ioan,** directorul stațiunii, ne-au înfățișat, pe larg, preocupările colectivului de muncă din care fac parte în vederea creării unor soiuri noi de tutun sau ameliorarea celor existente, rezistente la secetă, boli și dăunători, cu însușiri superioare de gust și aromă și un procent mai redus de nocivitate. Pe baza unui program de cercetare, în laboratoare și pe cîmpurile experimentale, ultimii 5—6 ani au fost consacrați tocmai înfăptuirii acestor obiective de mare însemnătate pentru sănătatea oamenilor și economia națională.

În această etapă în care s-a urmărit eliminarea componentelor dăunătoare (gudroane, alcaloizi, oxid de carbon etc.) au fost elaborate tehnologii de cultură și de tratare a tutunului în procesul de prelucrare, inclusiv în cel de confecționare a țigaretelor pentru obținerea unor produse cu un conținut relativ scăzut de nicotină (în jur de 1 la sută), cu combustibilitate îmbunătățită și cu filtre cu capacitate sporită de reținere a substanțelor nocive.

Printre soiurile nou create și omologate, un loc de frunte binemeritat îl ocupă tutunul **Burley-163,** cu foi mari și țesuturi fine, culoare uniformă și fără pete de mană, ardere bună și un conținut redus de nicotină (1,5 la sută). Datorită acestor însușiri este mult solicitat la export.

Tot atît de apreciate sînt soiurile de mare consum **Bărăgan 102 și 132,** foarte productive, cu frunze mari, rezistente la secetă, mană și unele viroze, cu țesuturi elastice și colorație uniformă. Pentru calitățile fumative îmbunătățite sînt de asemenea cenute de partenerii de peste hotare.

O realizare meritorie o constituie utilizarea metodelor moderne de creare și ameliorare a unor soiuri de tutun. De exemplu, prin folosirea în mod curent a androgenezei — metodă de inginerie genetică — se obțin linii izogenice, pure genetic, într-un timp mult mai scurt în comparație cu metodele clasice, aplicate pînă nu de mult. În acest fel, au fost obținute soiurile **Virginia-496 și 1173,** tolerante la secetă și temperaturi scăzute, rezistente la virusuri și tolerante la mana tutunului și la virusul Y al cartofului, foarte productive și cu calități industriale bune, cu gust și arome ce dau satisfacție și, ceea ce este mai important, cu un conținut redus de nicotină, în jur de 1 la sută.

În sfîrșit, printre soiurile de curînd create și omologate se numără **Molovata-178,** de asemenea cu însușiri calitative superioare. În privința soiurilor americane de tip Virginia (Speight și Cocker), aflate în cultură, se depun în continuare eforturi pentru aclimatizarea și ameliorarea lor.

În perspectivă, colectivul stațiunii își propune ca, paralel cu cercetările aplicative, să studieze căile de transformare a culturii tutunului și într-o sursă de proteină. Literatura de specialitate atestă că după un hectar de tutun se pot obține 3—4 tone de proteină în timp ce, după aceeași unitate de suprafață, de la lucernă rezultă 2—2,4 tone, iar de la soia 0.8—0,9 tone.

Dar pînă atunci, specialiștii de la S.C.C.C.I.T. și-au propus să încheie, peste plan, noi contracte de cercetare, să predea în avans forurilor în drept noi soiuri de tutun, să elaboreze și să difuzeze în rețea 5 tehnologii îmbunătățite pentru cultură și 2 pentru industrializare, să asigure permanent asistența tehnică de specialitate unităților producătoare, iar pentru înlăturarea importului să predea peste plan alte sortimente de arome pentru țigarete.

Aprecieri deosebite în țară și peste hotare

La începutul discuției, ing. PAUL NICHITA — director general al Centralei producției și industrializării tutunului — ne spune: **Aș vrea să reținatenția cititorilor „Almanahului satelor" cu cîteva preocupări curente și de perspectivă ale personalului muncitor și de concepție din centrală și din rețeaua fabricilor de țigarete, întreprinderilor de cultură și fermentare, centrelor, depozitelor și uscătoriilor, cîmpurilor experimentale și ale stațiunii de cercetare.**

Referindu-mă la calitatea produselor fabricilor de țigarete din București, Timișoara, Iași, Rm. Sărat, Sf. Gheorghe și Tg. Jiu, consider că fumătorii din țara noastră apreciază marele număr de sortimente de tip superior și de mare consum, lansat pe piață în ultimii ani. Ne străduim să-i oferim consumatorului țigareta care-i place și care-i convine.

Dar acest efort nu poate fi estimat la justa lui valoare dacă se pierde din vedere munca depusă de membrii cooperativelor agricole cultivatoare de tutun și de cellalți lucrători din unitățile care asigură prelucrarea pe faze tehnologice a întregii cantități de materie primă necesară confecționării țigaretelor.

După cum au relatat și colaboratorii mei, se observă că ceea ce ne preocupă acum și în anii viitori se poate concretiza în următoarele direcții: creșterea producțiilor medii la hectar, îmbunătățirea calității tutunului și reducerea volumului de muncă și a cheltuielilor de producție.

— Propun să le detaliați pe rînd.

— În privința sporirii producțiilor medii, urmărim extinderea în continuare, în cultură, a unor soiuri mai valoroase, create sau ameliorate de cercetătorii noștri. În acest scop, am definitivat zonarea soiurilor pe tipuri de tutun: oriental și semioriental — Virginia și Burley — cu conținut scăzut de nicotină și de mare consum.

Printre celelalte măsuri se înscriu: cultivarea unor suprafețe cît mai mari în sistem irigat, asigurarea densității economice pentru fiecare soi, pornind de la condițiile pedoclimatice oferite de zonele de cultură, efectuarea la timp și la un nivel corespunzător a lucrărilor de întreținere, în special prășitul mecanic și manual, fertilizarea fazială, politul, cîrnitul și copilitul, udarea repetată și cu norme de apă necesare momentului, precum și prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor, începînd din răsadnițe și pînă în cultură. De fapt, aceste importante lucrări, conjugate cu aplicarea consecventă a sistemelor de uscare — adecvate fiecărui soi — contribuie, în esență, la îmbunătățirea substanțială a calității tutunului.

Pentru reducerea volumului de muncă și, implicit, a cheltuielilor de producție, acordăm o mare atenție extinderii mecanizării lucrărilor, începînd cu producerea materialului săditor și continuînd cu plantarea, copilitul chimic și înșiratul sau legatul foilor, în vederea uscării lor. Tot prin mecanizare, vrem să extindem cultura tutunului tip Virginia în masă compactă.

— În privința exportului de tutun românesc, ce ne puteți spune?

— Special am căutat să abordăm problemele exportului în finalul discuției. Tutun produc multe țări și concurența e mare. De obicei, cei ce importă preferă materie primă pentru a-și fabrica singuri, după rețete proprii, sortimentele de țigarete cu care s-au obișnuit cumpărătorii lor.

Din fericire, tutunul românesc are căutare și avem parteneri constanți și de multă vreme. Exportăm tutun în Uniunea Sovietică și Cehoslovacia, dar și mai departe, în Franța, R.F.G., Elveția, Suedia, Egipt, Uruguay și S.U.A. În fiecare an vindem peste hotare circa 20 la sută din producția de tutun prelucrat, în special din soiurile **Burley, Ghimpați** (tutun specific românesc), **Bărăgan** și **Banat.** Atunci cînd producțiile sînt bune, oferim anumite cantități și din soiurile **Virginia** și **Molovata.** Planul la export se îndeplinește cu regularitate și, de multe ori, nu dispunem de atîta materie primă cîtă ni se cere. Acesta este și raționamentul pentru care aplicăm cu perseverență măsurile menite să sporească producțiile medii și să ridice calitatea tutunului.

Grupaj realizat de AL. ȘTEFĂNESCU

ELEGANȚĂ, CALITATE, FANTEZIE

Iată numai citeva din atributele confecțiilor pentru femei și bărbați, prezente în tot cursul anului în magazinele și raioanele de specialitate ale

COMERȚULUI DE STAT

Fiecare anotimp, fiecare sezon, cu moda și linia sa

Nu întîrziați, alegeți chiar acum modelele dorite!

Pentru înfrumusețarea locuinței dv.

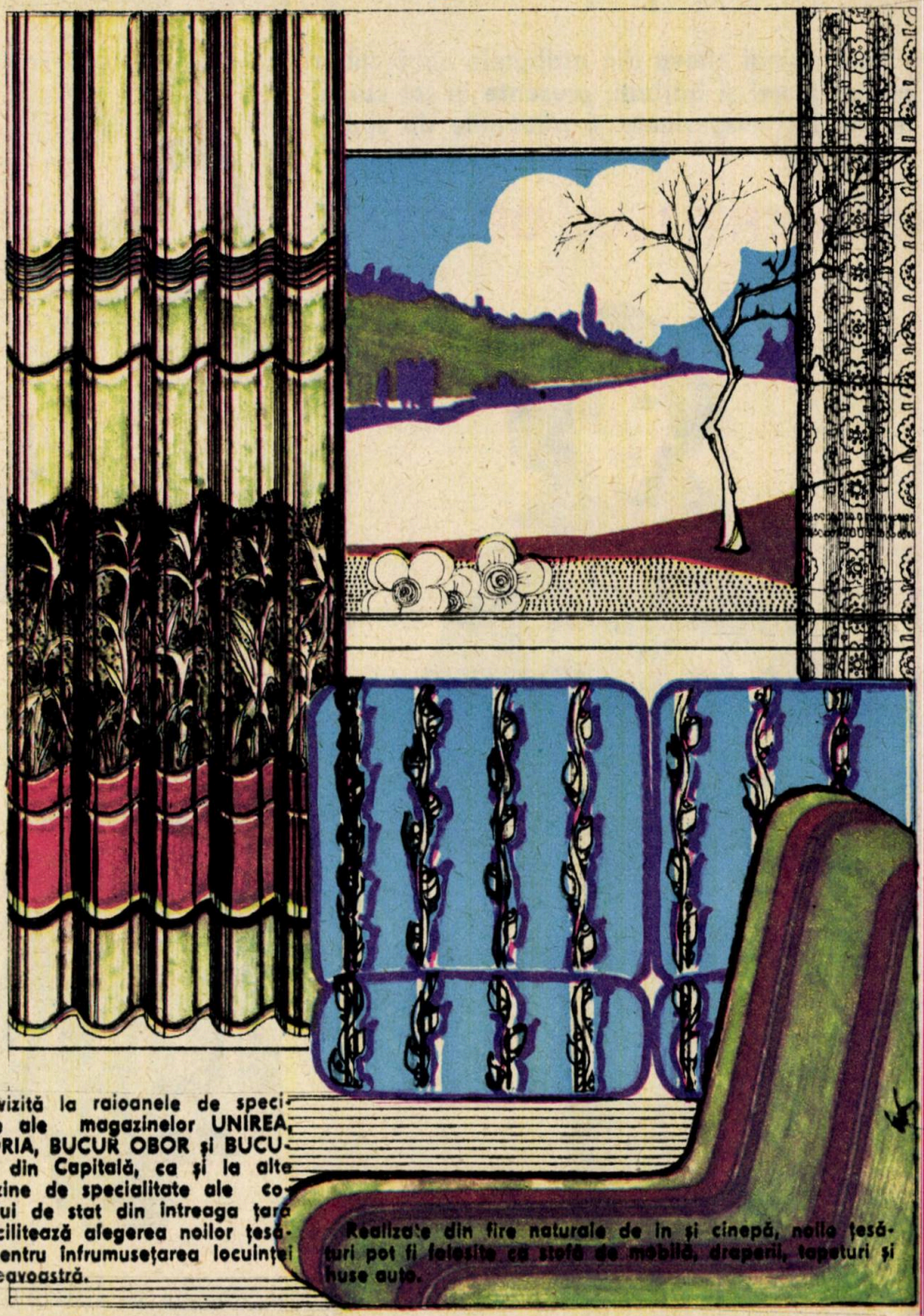

O vizită la raioanele de specialitate ale magazinelor UNIREA, VICTORIA, BUCUR OBOR și BUCUREȘTI din Capitală, ca și la alte magazine de specialitate ale comerțului de stat din întreaga țară vă facilitează alegerea noilor țesături pentru înfrumusețarea locuinței dumneavoastră.

Realizate din fire naturale de in și cînepă, noile țesături pot fi folosite ca stofă de mobilă, draperii, tapițerii și huse auto.

Paleta coloristică, varietatea desenelor, cu elemente florale sau uni, rezistența, întreținerea ușoară sînt numai cîteva din atributele noilor țesături !

TRICOTAJE

elegante, durabile, moderne, realizate într-o gamă coloristică şi de modele diversificată, pe gustul oricui

TRICOTAJE

pentru femei şi bărbaţi de toate vîrstele găsiţi în permanenţă în magazinele şi raioanele comerţului de stat

Completaţi-vă chiar azi garderoba cu asemenea articole întotdeauna necesare !

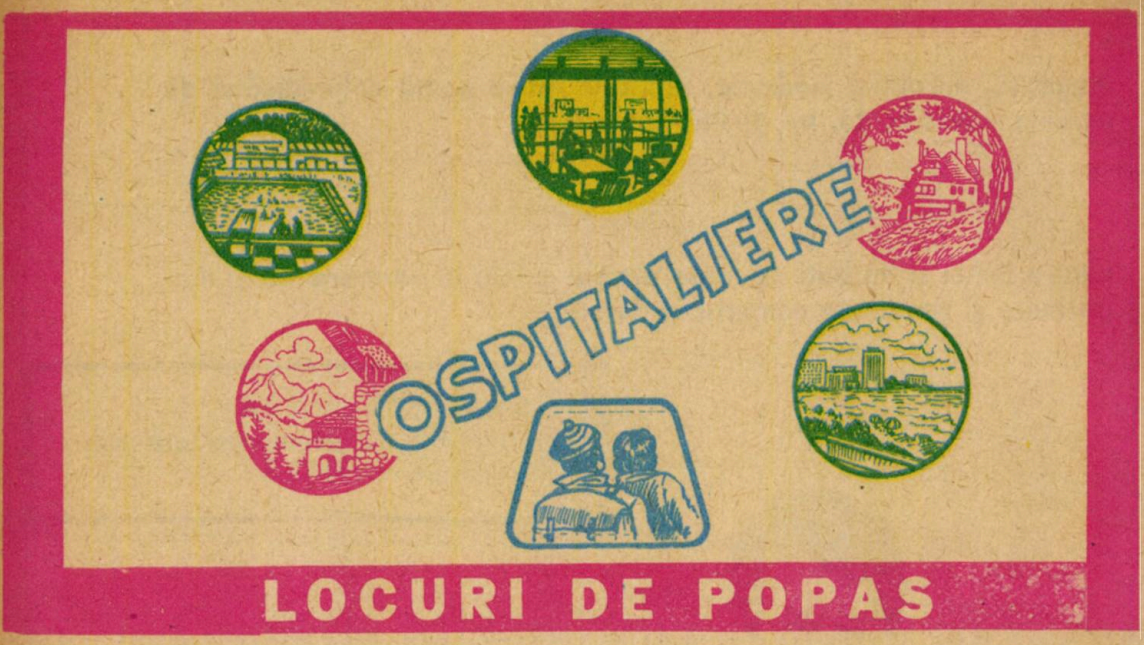

LOCURI DE POPAS

În toată țara, în cele mai pitorești zone, amatorii de drumeții au posibilitatea să poposească la numeroase hanuri, hoteluri și cabane, unde beneficiază de condiții bune de cazare și masă.

Hotelul Miorița din localitatea Fetești, cu 108 locuri de cazare în camere cu încălzire centrală. Unitatea are restaurant. Telefon : 911/62651.

Hanul Monteoru din stațiunea Sărata-Monteoru, pe șoseaua Ploiești – Buzău (DN 1 B, km 59 lateral) la 20 km de Buzău. Unitatea dispune de 70 camere cu 140 locuri. Masa se poate servi la restaurantul unității.

Hotel Central din orașul Balș are 100 locuri de cazare în camere cu încălzire centrală și un restaurant. Telefon : 944/50449.

Hanul Izvoru Mureșului în renumita stațiune cu același nume, pe șoseaua națională Brașov – Toplița (DN 12, km 113). Cazarea se face în 48 camere cu încălzire centrală, iar masa se poate servi la restaurantul unității.

Hanul Ilișești situat la marginea localității Ilișești, pe drumul național Suceava – Bistrița – Dej, în apropierea comunei Ciprian Porumbescu. Hanul are 94 locuri de cazare în camere confortabile și un restaurant.

În fotografie : **Hotel Central din Balș – județul Olt**

RECOOP

FOILETON

CAZANUL DE ŢUICĂ

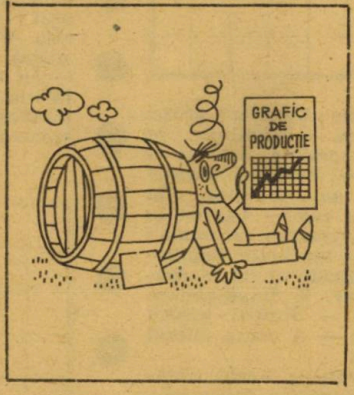

Într-o dimineaţă, contabilul-şef al ceapeului intră valvîrtej în biroul preşedintelui :

— Stăm prost cu activităţile industriale, nea Vasile, noi n-avem de niciunile !

Preocupat intens de tot felul de chestii, printre care o nuntă şi două şedinţe programate în ziua aceea, preşedintele răspunse cam alături :

— Zău ? Păi... propune dumneata ceva...

— Un cazan de ţuică ! — izbucni triumfător contabilul-şef. O instalaţie modernă şi eficientă, iată ce ne trebuie ! Să fim în rînd cu lumea ! Avem ceva fonduri, am găsit şi specialistul de la oraş, e o rudă de-a mea mai de departe, dar băiat serios ! ce ziceţi ?

— Bună idee ! Vecinii noştri au de mult activităţi de-astea industriale şi sînt bine văzuţi, oftă invidios preşedintele. Noi de ce să nu fim ?

Adunaţi de urgenţă, membrii consiliului de conducere aprobară cu entuziasm cazanul, cu excepţia a doi, Veta a lui Tudor şi Maria Cristea, veterinara fermei, cărora însă nu li se luă în rău votul, fiindcă, se gîndi fiecare, „aşa sînt femeile..."

Trecu timpul şi noua, dar deosebit de utila instalaţie pentru fabricarea ţuicii ajunse aproape de momentul inaugural. Totul frumos, totul proaspăt, specialistul Rîpă Gheorghe se dovedi destul de descurcăreţ, îndeosebi atunci cînd fondurile repartizate se epuizaseră, dar cazanul nu era gata. „Ce vă trebuie două saivane acum ? — sugerase el discret, ici şi colo, la urechea conducerii — lăsaţi unul pentru la anu, că la ordinea zilei sînt activităţile industriale !". „Ceva" fonduri se luară şi de la grădiniţă, a cărei construcţie fu amînată pentru „la primăvară, cînd om avea bani mai mulţi din vînzarea ţuicii". Responsabilul cazanului fu beştelit rău din cauza asta de femeile satului... Dar cine mai ţine cont de asemenea fleacuri, cînd vîntul îţi aduce în nări un miros de prăştină de te trăzneşte în mijlocul uliţii ?!

Inaugurarea a fost un triumf. Preşedintele, contabilul-şef, mai mulţi membri ai consiliului de conducere, cîţiva invitaţi, toţi adunaţi în păr, ingurgitară îndelung preţiosul produs finit, unii făcînd observaţii judicioase, alţii lăudîndu-i calităţile şi felicitîndu-se reciproc. Animaţia nu se potoli nici în ziua următoare şi ţinu aşa încă multe zile, pentru că, după expresia preferată a preşedintelui, „oricînd îţi poţi face drum pe la noul obiectiv industrial al cooperativei, CARE ACUM PRODUCE DIN PLIN". Se înmulţiră chiolhanurile, „onomasticele", vizitele celor „cu treburi pe la cazan"...

Deosebit de relevant pentru situaţia nou creată este articolul scris de contabilul-şef, special pentru cazanul de ţuică, la o lună după inaugurare. Aflăm că „foarte însemnata unitate economică are zilnic cîteva zeci de clienţi, iar responsabilul Rîpă Gheorghe îşi face munca AŞA CUM SCRIE LA CARTE ! El se ocupă în continuare de lărgirea şi diversificarea acestui gen de unitate" — şi autorul ne arată cum se realizează acest important obiectiv — „anume, prin instalarea unor paturi pentru clienţii care au nevoie de un scurt repaus". În articol, am omis să spunem, autorul menţionează — desigur, fără nici o legătură cu restul — ca ajutor voluntar al harnicului responsabil pe „tînăra Viky", adusă de acesta de la oraş. Mai departe se continuă în ritm avîntat şi poetic : „Munca responsabilului se solicită la maximum, ca şi a ajutorului său voluntar, în aşa fel încît clienţii veniţi la cazanul de ţuică să fie pe deplin mulţumiţi"

...Iată şi referatul comisiei de revizie care, la o săptămînă după publicarea articolului la gazeta de perete, s-a deplasat la acest important obiectiv economic. Din păcate, materialul nu are expresii poetice, aşa că vom cita în întregime numai ultima parte, cea cu concluziile, care sînt însă tot atît de relevante : „...indisciplină financiară şi de plan... însemnată deturnare de fonduri... încadrarea ca responsabil-gestionar a unui recidivist care a dispărut, împreună cu concubina lui... lipsă în gestiune de 67 000 lei... preşedintele, contabilul şef şi membrii cutare şi cutare ai consiliului de conducere nu pot justifica 422 litri de ţuică, cantitate pe care au consumat-o sau pentru care au emis bonuri... se impută numiţilor... cerem închiderea cazanului... propunem convocarea adunării generale..." Urmează semnăturile : preşedintele comisiei de revizie — Elena Timofte, membri — Anica Stan, Gherghina Horod, Florica Jurcă, Raluca Panait.

Întîmplător, trecînd pe-acolo, am aflat că doi membri ai comisiei de revizie, Ion Pătru şi Dumitru Ilie, au lipsit atunci, pe motiv de boală.

EMIL GENESCU

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

DE PRIN CĂRȚI

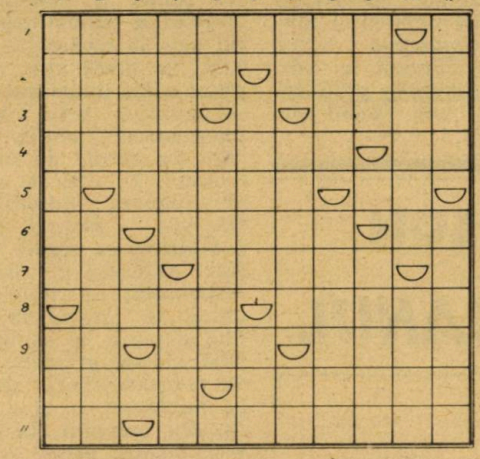

Orizontal : 1. Cel ce a fost numit „Ceahlăul prozei românești". 2. Nume exotic de fată — Mulțime, în limbaj de cronică. 3. Cuvînt la despărțire, prezent în titlul unei cărți de Hemingway — Personaj guraliv din fabule. 4. Primăvăratici, care au... înaintat în vîrstă — Carte. 5. Pregătite pentru rod — Capitol în istorie. 6. Cete ! — Patrupede cu... tragere de inimă ! — Orgoliul avarului 7. Personaj al lui Liviu Rebreanu — Autocritica editorului. 8. Adjectivul lui Harpagon — Unul care știe să scarmene. 9. După-amiaza astronomilor — Făclie fără fum — Simbol pentru breasla poeților. 10. Munți stîncoși — A căuta miezul lucrurilor. 11. Sodiu — Bine evaluat.

Vertical : 1. Prozator transilvănean — Vechi cîntăreț din nai 2. Operă celebră — Anotimp favorabil... elegiilor. 3. Instrument muzical oriental — Direcție, pe hartă. 4. Giuvaerul săracului — Tiriș-grăpiș. 5. Deschidere... spre viitor ! — Vase vechi, dăinuind în zicală. 6. Meșter arhaic al piinii — Proiect, de realizat iarna. 7. Romanul de anticipație al calendarului — Localitate bănățeană — Exclamație sau conjuncție. 8. Caiere în înalturi, în vorbirea poeților — Caracter de literă tipografică. 9. A exprima cuiva dorința de bine — Arbori cu umbră deasă. 10. Fără cap și fără coadă — Corabie legendară. 11. Dau de băut — „Partitura" palmipedelor din bătătură.

D. ADRIAN

Vorbe... potrivite

Orizontal : 1. Tîlcurile cuvintelor 2. Ici și colo, prin... mărar! — Legumă de... tachinat olteni ! 3. Limbaj inconfundabil. 4. Umblă cu momeli ! — Solzi de lut. 5. Sînt veșnic în război! — Simpli parteneri în comerțul cu brînza ! 6. Împărat de pomină — E în marș spre Islaz ! 7. Traistă ardelenească. 8. Visul petiționarului — Unește anotimpurile — Țară din Orientul Mijlociu. 9. Cuprinde cuvinte de omagiu — Trăsură din povești —10. Bidiviu, devenit... automobil ! — Măsoară locul.

Vertical : 1. Mod de vorbire... piperat. — Performanță arhitectonică. 2. Povestit — Localitate în zona Sibiului. 3. Furculiță... mitologică. — Culmea-culmilor 4. Silaba gîștei — Prezentă și la... Erasmus ! 5. Reprezintă mulți bani (pl.) — Vorbește cum gîndește (fem.) 6. În stare să se facă praf ! — Nelipsit în anagrame ! 7. A curăța — Loc de tranzacții 8. Tulbură liniștea, în Bucegi ! 9. Jumătate de rață. — În aval, apă, în amonte, pește ! — În fabulă dialoghează cu acul. 10. Vechi case țărănești — Unul care trebuie să mai crească.

A. DAMIAN

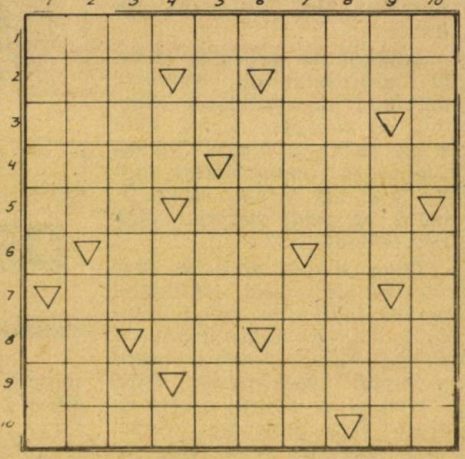

CUGETĂRI

E-nălțător să iți alegi un țel și apoi, trecînd prin foc, să ajungi la el.

H. IBSEN

Nu e greu să găsești adevărul. E greu să ai dorința de a-l găsi.

N. IORGA

Viața e lungă dacă știi s-o folosești.

SENECA

Adevărul și frumusețea nu pier. Ele fac parte din esența vieții omenești, a întregii firi.

A. P. CEHOV

Viața omului numai atunci e prețioasă cînd urmărește un ideal.

L. REBREANU

Toți oamenii vor să trăiască cît lumea, nimeni însă nu vrea să fie bătrîn.

SWIFT

Omul lipsit de educație nu știe să se servească de libertatea sa.

IMMANUEL KANT

Puțin înzestrat e elevul care nu-și întrece maestrul.

LEONARDO DA VINCI

Drumul micii industrii la A.E.I. Vitomirești-Olt

De la „Radical" — la plăci mozaicate și saltele termoizolante

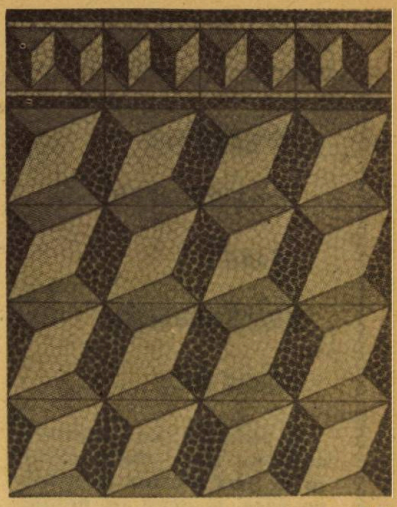

În ediția de-acum opt ani a „Almanahului satelor" semnalam că la **Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial din Vitomirești-Olt,** aflată la începuturile activității sale, grație spiritului de inițiativă și inventivitate al colectivului de muncă de aici, al directorului unității, subinginerul **Nicolae Șerban,** se declanșase o amplă acțiune de valorificare a unor resurse de materii prime din zonă, nefolosite încă pînă atunci. Era vorba, în principal, de șlam, un reziduu industrial provenit din procesul de fabricație a sodei, și de tuful dacitic, zăcămînt de origine vulcanică, alcătuit în depozite, existent în cantități incomensurabile în imediata vecinătate a localității. Începutul s-a făcut prin realizarea, pe baza resurselor amintite, a produsului denumit RADICAL, un praf de curățat cu calități superioare, cu mare putere detersivă, avînd însușirea de a dizolva atît grăsimile cît și sărurile de oxid de fier, ceea ce îl face apt să fie întrebuințat nu numai pentru curățirea obiectelor de uz casnic ci și a pieselor de mașini și tractoare, puternic ancrasate și ruginite.

Ce a urmat Radicalului? O largă și variată gamă de produse, îndeosebi materiale de construcție menite să le înlocuiască pe cele clasice, mari consumatoare de energie. Asociația dispune astăzi de cinci secții, fiecare specializată pe anumite tipuri de produse. La Vitomirești, bunăoară, alături de RADICAL se fabrică simeringuri și garnituri din cauciuc, necesare pentru tractoare și mașini agricole. La Trepteni, sat aparținător comunei, se produc, pe baza materiilor prime amintite mai sus, spalieri pentru vița de vie, dale mozaicate cu minunate desene artizanale (stația „Republicii" a metroului bucureștean a fost placată cu dale fabricate de asociația de la Vitomirești), navete pentru transportul sticlelor de lapte și box-paleți. Secția de la Dobroteasa, profilată și ea pe producerea materialelor de construcție, realizează, în plus, înlocuitori de cărămidă, folosind ca materie primă tuful vulcanic și cenușa de termocentrală, precum și saltele termoizolante din paie. De remarcat că acest din urmă produs înlocuiește vata de sticlă — un material energointensiv și în general deficitar — saltelele din paie devenind, în urma tratamentelor la care sînt supuse, ignifuge și imputrescibile. Utilizate, deocamdată, la termoizolația unor adăposturi de animale, la C.A.P. Scornicești și la A.E.I.C.I.P. Verguleasa, ele au dat rezultate foarte bune. La rîndul ei, secția de la Gănea-sa este specializată în producerea vopselelor pe bază de ulei, a diluantului antigel și uleiului de in fiert, iar cea de la Obîrșia în confecționarea unor obiecte din lemn, destinate cu precădere exportului (mobilier mărunt, capace de lăzi pentru transportul citricelor, torcători etc). Asociația se ocupă, de asemenea, de prelucrarea fructelor, producînd în special magiunuri, iar în curînd va trece la realizarea unor sucuri și a altor produse pe bază de flori de salcîm și miere de albine (salcovit și melovit).

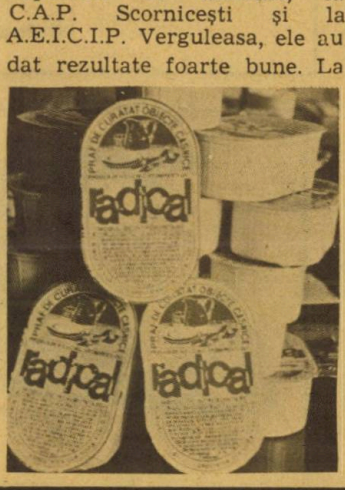

Ce a însemnat și înseamnă dezvoltarea micii industrii la Vitomirești e lesne de dedus. Pe lîngă valorificarea superioară a unor resurse de materii prime locale, aceasta asigură utilizarea mai bună, pe întreg parcursul anului, a forței de muncă din zonă. În prezent, în atelierele asociației lucrează circa 700 de oameni, în marea lor majoritate membri ai cooperativelor agricole asociate. Din punct de vedere economic, se cuvine subliniat că, din 1975, valoarea producției globale a unității s-a triplat, ajungînd în 1982 la 78 milioane de lei. Beneficiile anuale se cifrează la multe milioane de lei, din care o bună parte revine cooperativelor agricole asociate. Sînt rezultate care, fără îndoială, atestă hărnicia și priceperea colectivului de muncă, continua lui aspirație spre noi performanțe, spre autodepășire.

P. VOICULESCU

Putem economisi gaze naturale dacă...

● verificăm ca întreaga instalație (conducte și sobe) să nu aibă pierderi (scăpări) de gaze. În acest fel evităm și posibilitatea producerii unor grave accidente cauzate de explozii;

● verificăm ca diametrul duzelor arzătoarelor să fie adecvat tipului de combustibil folosit (de pildă, duzele sobelor construite pentru consum de gaze din conducte nu sînt bune la utilizarea gazelor lichefiate din butelii de aragaz și viceversa);

● la încălzirea unor vase cu fund mic folosim numai ochiuri mici, cele mari consumînd, evident, mai mult gaz;

● aprindem flacăra gazului numai după ce am așezat vasul pe plită și-l stingem înainte de a-l ridica, evitînd astfel consumul în gol chiar și în intervale de timp foarte scurte;

● reglăm din butoane ca debitul gazului să fie redus după ce conținutul vaselor a început să fiarbă;

● avem grijă să nu încălzim mai multă apă decît cantitatea care ne este necesară;

● supraveghem ca flacăra să nu depășească marginea fundului vasului pe care-l încălzește;

● reglăm debitul de gaz astfel încît flacăra să aibă o culoare albăstruie, nu galbenă;

● folosim oale de fierbere sub presiune, care reduc timpul de gătit la mai mult de jumătate și fierb mai bine alimentele.

● în timpul fierberii în vase obișnuite, acestea sînt acoperite cu un capac, micșorînd evaporarea.

■ Cine nu-ți mai e prieten, nu ți-a fost niciodată.

■ Nu lăuda vîntul pînă nu ți-a vînturat secara.

■ Doi prieteni pot sta împreună și în urechea acului.

■ Greierele care și-a părăsit neamul se face lăcustă.

■ Poarta cetății poți s-o închizi, dar nu și gura lumii.

■ Nu toți care latră sînt ciini, nici toți care vorbesc — oameni.

■ Bărbierul învață să radă pe obrazul orfanului.

■ Nu iese crocodilul din fluviu să soarbă roua.

■ Povara-i ușoară cînd o duc alții.

■ Inimă nu-i față de masă, s-o așterni dinaintea oricui.

DIN ÎNȚELEPCIUNEA POPOARELOR

■ Nu rupe firul prieteniei, că dacă-l legi iarăși rămîne nod.

■ Mai bine să fii o mînă de praf sub talpa neamului tău decît diamant în inelul asupritorului.

■ Omul bine crescut învață buna cuviință de la cel ce n-o are.

■ Soarele strălucește și în noroi și nu se murdărește.

■ Mai bine cu ochelari decît cu ochii altuia.

■ Oala păzită nu dă niciodată în foc.

■ Cine jignește un oaspete se scuipă pe sine în obraz.

■ Dacă înșeli o dată un prieten te înșeli pe tine pe toată viața.

■ Cine șade în casă de sticlă să nu arunce cu pietre în casele altora.

■ Cîntecul bun n-are nevoie de vorbe multe.

■ Zgîrcitul e un cerșetor bogat.

■ Nu este hoț mai mare decît cartea proastă.

■ Pacea dă hrană, războiul o înfulecă.

Culese de MIHAI MATEICIUC

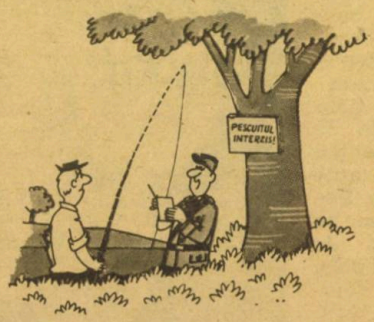

— Dacă ați fi venit ieri, eram bolnav. Dacă veneați mîine, eram în concediu...

VALUTA FORTE A BĂRĂGANULUI

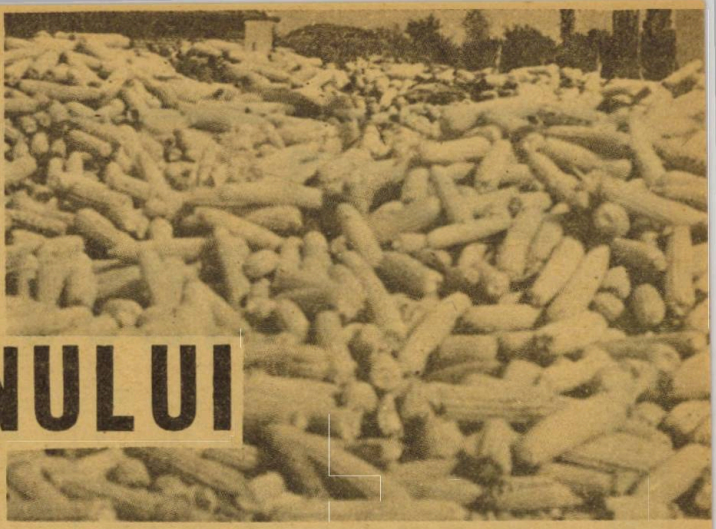

Bărăganul a avut o permanentă și autentică vocație cerealieră. Spicul grîului este aici greu ca vrabia, iar porumbul, în care toamna nu se vede călărețul pe cal, găsește, pe aceste locuri, sevă suficientă pentru a da rod bogat. Dar nicicînd în trecut, nici chiar în trecutul apropiat, humusul pămîntului bărăgănean n-a fost mai bine valorificat ca în ultimii ani. Maiștrii recoltelor superioare, cunoscîndu-l în detaliu, îndrăgindu-l ca pe ceva viu, i-au sporit înzecit, prin mecanizare și chimizare, potențialul productiv.

Să ne oprim la I.A.S. Balaciu, județul Ialomița. Peste 5 000 de hectare din zona Bărăganului aparțin acestei unități, cea mai mare parte din ele fiind cultivată îndeosebi cu cereale — grîu, orz și porumb. Solul mănos n-a beneficiat aici de irigare dar, fiind bine lucrat, a produs și produce din ce în ce mai mult. Randamentele sînt în continuă ascensiune. Dacă în 1980 grîul a dat doar 3 826 kg în medie pe hectar, în 1982 combinerii au adunat 4 810 kg. La orz, în aceiași ani, s-au obținut 3 358 kg și, respectiv, 5 111 kg pe hectar. Porumbul a bătut însă recordul : de la 7 007 kg s-a ajuns la 8 675 kg boabe. Unitatea a fost astfel în măsură să livreze suplimentar, la fondul de stat, mari cantități de cereale.

— Aceasta este valuta forte a Bărăganului, spunea inginerul **Vadim Rusu,** directorul întreprinderii, distins cu Ordinul Meritul Agricol clasa a II-a.

Performanțele nu sînt întîmplătoare. Ele rezultă din hărnicie, din pasiunea pentru agricultură, din cunoaștere. **Valentin Drăgan,** inginer, **Gheorghe Bocioacă,** mecanic, **Dumitru Turea,** tehnician, ca să nu citîm decît cîțiva dintre zecile de lucrători pe a căror carte de muncă figurează ca loc de activitate doar I.A.S. Balaciu, lucrează pămîntul riguros după regulile științei. Iar cheltuielile de producție sînt sistematic reduse. În 1982, de pildă, tona de boabe s-a obținut la un preț de cost micșorat cu 215 lei la grîu, cu 210 lei la orz și cu 499 lei la porumb, față de plan. Livrînd produse peste prevederi, în bună parte material semincer, de calitate recunoscută, toate fermele înregistrează venituri mari. Ferma numărul 2 a obținut, anul trecut, un beneficiu de 8,4 milioane lei, ferma nr. 3 a realizat 7 milioane lei, iar ferma nr. 6 peste 5 milioane lei. La toate culturile principale, eficiența economică este în creștere. Aceasta a făcut ca rata rentabilității pe întreprindere să sporească de la 8,8 la sută în 1980, la 19,6 la sută în 1981 și respectiv la 24,7 la sută în 1982.

Hărnicia, competența, dorința de autodepășire sînt caracteristice și activității celor ce lucrează în sectorul zootehnic. Toate resursele vegetale sînt transformate în valori superioare. Bine îngrijite, vacile au dat, în 1982, o producție medie de 3 091 litri lapte, estimația pentru 1983 fiind de 3 400 litri. Laptele este un produs rentabil. La complexul de berbecuți s-a preliminat încheierea anului 1983 cu un beneficiu important. În sfîrșit, la ferma de ovine de reproducție, crescătorii acționează cu deosebită răspundere pentru realizarea și depășirea producțiilor planificate.

Aspirația spre eficacitate se deslușește nu numai din modul exemplar în care înțeleg oamenii — mecanizatorii, crescătorii, specialiștii agricoli — să-și îndeplinească obligațiile profesionale, ci și din ritmul în care sporește producția netă. În 1982, aceasta a fost, pe întreprindere, de peste două ori mai mare decît în 1980, iar beneficiul de 4,5 ori mai mare decît s-a prevăzut.

— Ordinul Muncii clasa I, care a fost conferit unității noastre — spunea contabilul șef **Toma Nițu** — ne obligă să acționăm cu și mai multă energie pentru a dezvolta succesele obținute. Pe baza creșterii în continuare a producțiilor și reducerii costurilor, îmbunătățirii calității și valorificării superioare a produselor, sporirii beneficiului tindem să ne asigurăm, în scurt timp, resursele necesare pentru desfășurarea activității — așa cum ne cere conducerea de partid și de stat — pe baza autofinanțării.

Acesta este obiectivul viitorului imediat, pentru îndeplinirea căruia toți lucrătorii din I.A.S. Balaciu, în deplin consens, muncesc cu dăruire și pricepere.

V. STANCU

Adrese și date utile

TÎRGURI TRADIȚIONALE

ALBA : Chemarea narciselor, de la Negrileasa la Bucium-Poieni, mai
Tîrgul de fete de pe muntele Găina, 17 iulie
Tîrg-expoziție cu animale de rasă, 25 august, la Teiuș ; 8 septembrie la Sălciua ; 25—27 septembrie la Alba Iulia ; 26 septembrie la Abrud ; 24 octombrie la Săsciori

ARAD : Tîrgul sărutului, 5 martie, la Hălmagiu
Pomul de mai, la Fîntînele și Frumușani
Nedeia moților, iunie, la Vîrfurile
Tîrgul olarilor, 5 iunie, la Tîrnăvița
Nedeia de la Țăcășele, 19 iunie, la Avram Iancu
Vara pe cîmpie, 24 iulie, la Curtici
Tîrgul codrenilor, 31 iulie, la Vășoaia
Praznic de pită nouă, 7 august, la Pecica
Ziua crescătorilor de animale, 4 septembrie, la Hălmăgel
Serbare cîmpenească, 11 septembrie, la Căsoaia
Toamna pe cîmpie, 11 septembrie, la Dorobanți
La cules de vie, 2 octombrie, la Ghioroc

ARGEȘ : Tîrgul de la Pitești, 6—27 iunie
Tîrgul de la Cîmpulung, 1—28 iulie
Tîrgul de la Bogați, 5—7 august

BACĂU : Sărbătoarea salcîmului, iunie, la Hanul Măgura
Serbările Uzului, 22—23 august, la Hanul Poiana Uzului
Serbările forestierului, 16 septembrie, la Hanul Poiana Uzului

BIHOR : Tîrgul de la Aleșd, 14 aprilie
Tîrgul de la Borod, 6 iunie
Tîrgul de la Bratca, 9 iulie
Tîrgul de la Tileagd, 5 august
Tîrgul de la Marghita, 7 octombrie

BISTRIȚA-NĂSĂUD : Tîrgul de vite, 18 mai, Lechința
Tîrgul de vite, 25 iunie și 3 noiembrie, Teaca
Tîrgul de vite, 25 septembrie, Monor

BOTOȘANI : Serbările pădurii, 8 septembrie, la Vorona

BRAȘOV : Tîrgul coroniței (serbare săsească), iunie, la Codlea
Tîrgul feciorilor, iulie, prima duminică, la Săcele

BRĂILA : Cîntare omului și holdelor bogate, iulie, după terminarea secerișului, la Însurăței, Movila Miresii, Brăila
Tîrgul anual de la Făurei, 5—6 iunie
Tîrgul anual de la Viziru, 29 iunie
Tîrgul anual de la Dudești, 15 august
Tîrgul anual de la Cuza Vodă, comuna Salcia Tudor, 8—9 septembrie

BUZĂU : Serbările verii pe dealul Istrița, 2 mai, la Breaza
Tîrgul Drăgaica, 12—24 iunie, la Buzău
„Pe urme de baladă", în prima duminică din iunie, la Gura Teghii
Sărbătoarea grîului, în prima duminică din august, în pădurea Sinaia, la Podgoria
Sărbătoarea Măgurei, 10 septembrie, la încheierea taberei de sculptură

CARAȘ-SEVERIN : Alaiul primăverii, aprilie, la Reșița
Măsuratul oilor, mai, la Băuțar
Jocuri cu măști, martie, la Moldova Veche

CĂLĂRAȘI : Tîrgul de iarnă, 15 ianuarie, la Călărași
Bîlci, 15—31 august, la Oltenița
Bîlci, 20 august—10 septembrie, la Călărași

CLUJ : Comemorarea lui Avram Iancu, 3 iulie, Fîntînele
Comemorarea răscoalei de la Bobîlna, 14 august
Serbarea Pintea Viteazul, 7 septembrie, la Gogoșoaia-Chiuești

CONSTANȚA : Ziua Marinei, 7 august, Constanța și Mangalia

COVASNA : Cîntec la Micfalău, festival de muzică populară, 8 mai
Nedeia mocănească, 12 iunie, la Covasna
Nufărul, 14 august, la Reci
Ciobănașul, 11 septembrie, la Întorsura Buzăului

DÎMBOVIȚA : Bîlciul de la Pucioasa, 27 iulie—6 august
Bîlciul de la Titu, 14 septembrie—26 octombrie
Tîrgul de la Cornățelu, 7—8 septembrie
Bîlciul de la Hulubești, 6—15 august
Tîrgul de la Potlogi, 15 iulie

DOLJ : Sărbătoarea salcîmului, 17 mai, la Celaru și 24 mai, la Apele Vii, Desa și Poiana Mare
Sărbătoarea bujorului, 24 mai, la Pleniță
Sărbătoarea teiului, 7 iunie, la Cleanov-Carpen
Petrecerea tineretului în pădurea Zăval, 9 august

GALAȚI : Floarea salcîmului, în mai, la Hanul Conachi
Floarea bujorului, în mai, la Băneasa — pădurea Roșcani
Serbarea teiului, în iunie, în pădurea din Buciumeni

GIURGIU : Sărbătoarea bujorului, la sfîrșitul lunii mai, la Comana
Sărbătoarea spicelor bogate, la sfîrșitul lunii iulie, la Florești-Stoenești

GORJ : Sărbătoarea lui Tudor, 8 mai, la Padeș
Ziua oierilor, 22 mai, la Novaci
Nucet, 29 iunie, la Peștișani
Drăgaica, 22—24 iunie, la Crasna

HARGHITA : Festivalul narciselor, în mai, la Vlăhița
Primăvara harghiteană, Miercurea Ciuc, mai
Sărbătoarea cireșelor, mai, la Șiclod-Atid
Festivalul folcloric „Szejke", iunie, Odorheiu Secuiesc
Tîrg de ceramică, august, la Corund

HUNEDOARA : „Căluțelul transilvănean", 16 ianuarie, la Deva
Cîntecul adîncului, 20 martie, la Petroșani
Nedeia vulcăneană, 6—12 iunie, la Vulcan

IALOMIȚA : Tîrgul anual de la Slobozia, 28 septembrie—12 octombrie
Tîrgul anual de la Fetești, 1—15 octombrie
Tîrgul anual de la Țăndărei, 10—15 septembrie
Tîrgul anual de la Ciochina, 8—10 septembrie

IAȘI : Bîlciul de la Tîrgu Frumos, 1—20 iulie
Bîlciul de la Dagîța, 13 august
Bîlciul de la Lespezi, 20 iulie

MARAMUREȘ : Tînjaua, mai, la Ocna Șugatag și Hoteni
Tîrgul purceilor, 2 iunie, la Ardusat
Hora la Prislop, august
Tîrgul cepelor, la Asuaju de Sus, 14 septembrie
Tîrgul castanelor, 12 octombrie, la Vișeu de Sus și la 18 octombrie, la Baia Mare
Tîrgul recoltei, 29 octombrie, la Ariniș

MEHEDINȚI : Sărbătoarea liliacului, 12 mai la Ponoarele
Sărbătoarea salcîmului, 18 mai, la Hinova
Sărbătoarea teiului, 24 iunie, la Strehaia
Sărbătoarea cîmpenească, 12 august, la peștera Topolniței-Cireșu

MUREȘ : Tîrgul bujorilor, 1 mai, la Zau de Cîmpie
Tîrgul fetelor, 29 mai, la Gurghiu
Tîrgul cireșelor, 3 iulie, la Brîncovenești
Tîrgul pepenilor, 29 august, la Sărmașu
28 august, la Sînpaul
Tîrgul peștelui, 29 august, la Zau de Cîmpie

NEAMȚ : Ziua Războienilor, 31 iulie, la Războieni
Ziua muntelui, 14 august, la Durău
Ziua forestierilor, 4 septembrie, la Tazlău

OLT : Tîrgul săptămînal de la Slatina, joia
Tîrgul săptămînal de la Caracal, lunea
Tîrgul săptămînal de la Corabia, vinerea

PRAHOVA : Tîrg permanent la Ploiești, în Hale
Tîrg permanent la Vălenii de Munte

SATU MARE : Sîmbra oilor, mai, la Huta Certeze
Serbarea căpșunului, iunie, la Livada
Tîrgul codrenesc, august, la Oțeloaia-Homoroade

SĂLAJ : Tîrgul de la Zalău, prima vineri a fiecărei luni
Tîrgul de la Jibou, prima miercuri a fiecărei luni
Tîrgul de la Hida, pe data de 1 a fiecărei luni

SIBIU : Serbarea lolelor, 6 februarie, la Agnita
Serbarea ciobănească, august, la Jina
Serbarea „Junii din Săliște", 25 decembrie, la Săliște

SUCEAVA : Bîlciul de la Suceava, 24 iunie
Bîlciul de la Fălticeni, 20 iulie

TELEORMAN : Tîrgul de la Alexandria, 15—20 iunie
Tîrgul de la Turnu Măgurele, 15—30 august
Tîrgul de la Roșiorii de Vede, 1—8 septembrie
Tîrgul de la Orbeasca, 15—16 august
Tîrgul de la Ciolănești, 14 septembrie
Tîrgul de la Tătărăștii de Sus, 20 iulie
Tîrgul de la Piatra, 29 martie

TIMIȘ : Cîntec, dans și port bănățean, 3 iulie, la Valea lui Liman-Tomești

TULCEA : Tîrg permanent la Tulcea
Tîrg permanent la Babadag

VASLUI : Movila lui Burcel, iulie
Tîrgul olarilor, din doi în doi ani, odată cu Festivalul „Constantin Tănase"
Toamna culturală hușeană, octombrie, la Huși
Podul Înalt — amintirea lui Ștefan cel Mare, august

VÎLCEA : Fagurele de aur, tîrg apicol, 22 mai, la Tomșani
Cocoșul de Horezu, tîrg de ceramică, 3—5 iunie, la Horezu
Culesul viilor, 16 octombrie, la Tetoiu
Toamna merelor, 23 octombrie, la Ionești
Brîul de aur, 8 septembrie, la Bărbătești

VRANCEA : Festivalul folcloric vrîncean, 1 Mai și 23 August, la Crîngul Petrești, și în iulie, la Paltin, Soveja și Jitia
Bîlciul de la Focșani, 15 septembrie — 15 octombrie
Bîlciul de la Năruja, 29 iunie

BUCUREȘTI : Tîrgul de toamnă al Moșilor, la halele Obor, septembrie—octombrie

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI (T.I.B.), AUGUST, PAVILIONUL EXPOZIȚIONAL DIN PIAȚA SCÎNTEII

Piețe permanente — cu numărul de locuri pentru producătorii individuali : H (în hale închise), P (sub pergole), D (descoperite) **Sectorul 1 : Ilie Pintilie** (Atelierului 3) H=20, P=860 ; **Amzei** (Cristian Tell 6) H=120, P=200 ; **Dorobanți** (Aviator Beller 3) H=50, P=118; **Mureș (Chibrit)** P=150, D=9; **7 Noiembrie** (Bd. 1 Mai 140) P=53, D=28 ; **1 Mai** (Bd. 1 Mai 60) P=180 ; **16 Februarie** (Șaradei 2) H=92, P=500 ; **Pajura** (Pajurei 2) H=16, P=30

Sectorul 2 : Obor (Cîmpul lui Moș 5) H=170, P=830, D=300; **Pantelimon** (Pantelimon 2) P=107, D=10; **Galați** (Galați 2) P=141, D=14; **Floreasca** (Arghireș 7) P=51, D=12; **Tunari** (Mihai Eminescu 106) P=45

Sectorul 3 : Unirii (Halelor 4) H=50, P=326, D=629 ; **Traian** (Calea Călărașilor 120) H=18, P=270 ; **Titan I** (Leontin Sălăjan 121) H=125, P=221 ; **Titan II** (Barajul Dunării 5) H=100, P=220 ; **Ion Șulea** (Liviu Rebreanu 2) D=64 ; **Moșilor** (Moșilor 46) P=187 ; **Vitan** (Dudești 117) ; **Mărășești** (Intrarea Pitagora 5) D=43 ; **23 August** (Nicolae Roșu 7) P=97 ; **Cățelu** (Cățelu 6) D=9

Sectorul 4 : Progresul (Giurgiului 107) H=200, P=280 ; **Sudului** (Nițu Vasile 1) H=151, P=311, D=10 ; **Berceni Sud** (Străduinței 11) H=121, P=264 ; **Reșița** (Reșița 2) P=209

Sectorul 5 : Rahova (Calea Alexandriei 3—5) H=86, P=136, D=72 ; **Ferentari** (Ferentari 2) H=78, P=70, D=134 ; **Coșbuc** (George Coșbuc 124) P=199, D=60 ; Dr. **Victor Babeș** (Dr. Staicovici 2) P=47, D=20 ; **13 Septembrie** (Antiaeriană 6) P=212, D=48

Sectorul 6 : Alexandru Moghioroș (Drumul Taberei 40) H=100, P=250, D=200; **Militari 1** (Veteranilor 1) P=240 ; **Militari 2** (Bd. Păcii 40) H=270 ; **Crîngași** (Crîngași 87) P=160 ; **Orizont** (Drumul Taberei 1) H=50, D=21 ; **Valea Ialomiței** (Valea Ialomiței 1) H=70, P=68 ; **Giulești** (Giulești 254) P=80 ; **Valea Lungă** (Valea Lungă 1) P=40

În toate piețele se pun la dispoziția producătorilor cîntare și greutăți. In cîteva piețe sînt amenajate și dormitoare pentru aceștia : **Amzei** (46 locuri), **Dorobanți** (31 locuri), **Obor** (40 locuri), **Traian** (21 locuri), **Titan 1** (26 locuri), **Titan 2** (17 locuri), **Progresul** (32 locuri), **Rahova** (19 locuri), **Alexandru Moghioroș** (35 locuri).

CEL MAI, CEA MAI...

● **Animalul care trăiește cel mai mult este broasca țestoasă terestră (Testudo sumeri). Recordul a fost stabilit de un exemplar mascul adus de Cavalerul de Fresnes din Insulele Seychelles în Insula Maurițius, în 1766. După ce a orbit în 1908 a fost ucis accidental în 1918, deci după 152 de ani.**

● **Cel mai lung animal în viață este un vierme (Lineus longissimus) care trăiește în zonele de litoral ale Mării Nordului. În 1864 a fost descoperit un specimen care măsura 54 de metri în lungime.**

● **Salamandra neagră din Munții Alpi are o perioadă de gestație care poate atinge 38 de luni, la o altitudine superioară celei de 1 400 m. La o altitudine inferioară, gestația durează între 24 și 26 de luni. La mamifere, cea mai îndelungată gestație o are elefantul asiatic (Elephas maximus) — între 609 și 760 de zile, deci de două ori și jumătate cît a omului.**

● **Temperatura internă cea mai ridicată a unui mamifer este a caprei domestice (Capra hircus) care măsoară, în medie, 39,9° C, cu variații normale între 38,7° C și 40,7° C.**

● **Cea mai mare pasăre în viață este struțul din Africa de Nord (Struthia camelus camelus). Acesta măsoară 2,75 metri în înălțime și cîntărește 165,500 kg. Un ou de struț are 20 de centimetri lungime, 15 cm în diametru și cîntărește de la 1,650 la 1,780 kg, un singur asemenea ou echivalînd cu două duzini de ouă de găină. Pentru a fierbe un ou de struț este nevoie de 40 de minute. Deși coaja sa are doar 1,5 mm grosime suportă, totuși, o greutate de 125 de kg fără să se spargă.**

● **Campionul păsărilor vorbitoare este un papagal cenușiu din Africa (Psittacus erythacus) pe numele său Prudele. El a obținut premiul pentru „cel mai bun papagal vorbitor" 12 ani consecutiv (1965—1976). Prudele, care posedă un vocabular de aproape 1 000 de cuvinte, a fost descoperit într-un cuib, în Uganda, în 1958. „S-a retras" din activitate neînvins, în 1977.**

● **Arborele cel mai bătrîn din lume este un pin numit „Mathusalem", care se află la 3 050 m altitudine, în California. Are în mod sigur 4 600 de ani.**

● **În localitatea Saint-Paulin din Canada a fost recoltat un morcov care avea o lungime de 1,07 metri. O varză cu o circumferință de 2,70 metri a fost recoltată în Franța. O portocală de 2,500 kg a fost culeasă în Africa de Sud. Fructul avea mărimea unui cap de om. O ciupercă uriașă din familia „Lycoperdon gigantea" măsurînd 1,50 metri în diametru și 45,5 metri înălțime a fost descoperită în localitatea Mellor din Marea Britanie.**

ABC FOTOGRAFIC

Activitatea fotoamatorilor începători este adesea stînjenită de o seamă de eşecuri în utilizarea aparatului de fotografiat. Dintre greşelile mai frecvente ale celor lipsiţi de experienţă enumerăm cîteva pe care, evitîndu-le, fotoamatorii pot elimina cauzele multor rebuturi în fotografie.

APARAT MIŞCAT. Expunerea prea lungă, dintr-o poziţie instabilă, avînd ca rezultat o imagine mişcată, inutilizabilă. Folosiţi un trepied sau un alt sprijin pentru expuneri mai lungi; operaţi cu o expunere adecvată cînd lucraţi cu aparatul din mînă, nu respiraţi în clipa declanşării.

GREŞITĂ PUNERE LA PUNCT A APARATULUI. Determinarea eronată a distanţei dintre obiectiv şi subiect are drept efect neclaritatea imaginii. Utilizaţi un telemetru pentru măsurarea distanţei sau, în lipsă, măsuraţi cu mai multă atenţie distanţa. Cu vremea, ochiul se va forma şi aprecierea se va putea face cu aproximaţii neglijabile.

ÎNCADRARE DEFECTUOASĂ. Mai ales micile aparate, cu vizare la ochi, duc pe începători în greşeala de a „tăia" detalii importante din imaginea dorită. Nu utilizaţi întregul cîmp al vizorului, lăsaţi puţin spaţiu liber deasupra şi dedesubtul subiectului vizat.

EXPUNERE INCORECTĂ. După caz, timpul de poză a fost scurtat sau prelungit, dincolo de optim, avînd ca rezultat clişee subexpuse (albe, fără detalii) sau supraexpuse (înnegrite, aproape opace, fără tonuri intermediare). Dacă nu dispuneţi de un exponometru, cercetaţi mai atent instrucţiunile din prospectul filmului utilizat şi, la nevoie, realizaţi aceeaşi imagine în două sau trei variante ale expunerii, cu plus sau minus o gradaţie a diafragmei.

LINII PE PELICULĂ. Linii transparente pe toată lungimea filmului de 35 mm, avînd drept cauză funcţionarea defectuoasă sau starea necorespunzătoare a cilindrilor transportori. Curăţaţi bine aparatul în interior, verificaţi funcţionarea sistemului de transport al peliculei pe cilindrii zimţaţi.

IMAGINE CONTRE-JOUR, VOALATĂ. Cînd soarele intră frontal în aparat, imaginea se voalează, detaliile lipsesc, imaginea este integral sau parţial inutilizabilă. La fotografiile contre-jour şi, în general, nu doar la acestea, e bine să ataşaţi un parasolar pe obiectiv, care împiedică pătrunderea în aparat a razelor de lumină ce cad perpendicular.

„PERSEVERENŢĂ"

Mereu de unchiu-i „se-ngrijeşte",
Chiar la spital l-a vizitat,
Să ştie dacă... mai trăieşte
Şi ce avere i-a lăsat.

ION ARION

— Cred că n-ai să opreşti să o iei ; pe mama n-ai luat-o spunîndu-i că maşina e prea încărcată.

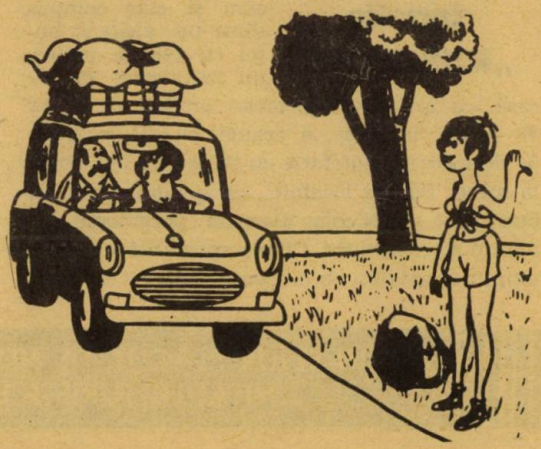

NU UITAȚI SĂ POPOSIȚI LA UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERAȚIEI

Hanul „LOTRIȘOR“ Situată într-o zonă pitorească, la confluența Lotrișorului cu Oltul, unitatea dispune de un elegant restaurant cu terasă, cu 110 locuri la mese, braserie cu 40 de locuri și cazare în camere confortabile de 2, 4 și 6 paturi. Încălzire centrală. Specialitatea casei : tochitură „a la Lotrișor“. Bucătarul șef Gherghița Moraru oferă zilnic celor ce poposesc aici delicioasele sărmăluțe cu mămăliguță și afumătură. Se fac găzduiri și pe durate mai lungi. Distracție și agrement : jocuri de rummy, table, șah, șubah, popice, excursii la cascada Lotrișorului, la mănăstirile Turnu și Cozia.

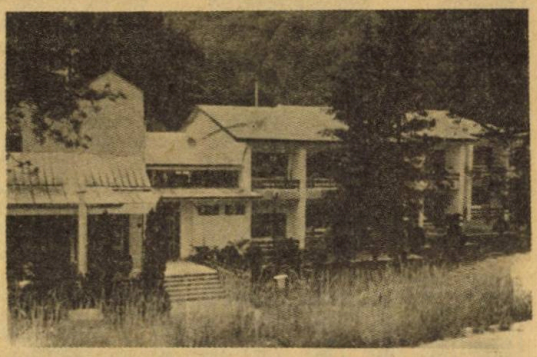

Hanul „TOPOLOGU“ Unitate turistică reprezentativă cu emblema „COOP“. Se află în frumoasa vale a rîului cu același nume, pe drumul E 15 a, la 17 km de orașul Rîmnicu Vîlcea și la 3 km de muzeul „Nicolae Bălcescu“. Trei saloane decorate diferit, cu o capacitate de 130 locuri la mese, 2 terase, braserie, camere confortabile cu încălzire centrală, 38 căsuțe, spații de campare — iată în mare zestrea ce stă la dispoziția vizitatorilor. Între specialitățile gastronomice de atracție, pregătite zilnic de bucătarul șef, Maria Ivănoiu — cîrnăciori oltenești hițuiți și tochitură á la Topologu.

Complexul turistic „RUSIDAVA“ Se găsește în centrul orașului Drăgășani și este compus dintr-un elegant hotel cu 148 de paturi, un restaurant cu terasă, cu 256 locuri la mese, un bar de zi cu 63 locuri la mese, o cramă în stil local cu 64 de locuri, o cofetărie cu terasă cu 160 locuri la mese. Pentru localnici, ca și pentru turiști, bucătarul șef Nicolae Parpală pregătește zilnic un meniu variat. Cîteva specialități : varză umplută, escalop cu ciuperci, antricot umplut.

UN SEJUR PLĂCUT, DE NEUITAT VĂ OFERĂ, AȘADAR, UNITĂȚILE TURISTICE VÎLCENE „COOP“

Pe loturile în folosință

CE SE POATE CÎȘTIGA CULTIVÎND PLANTE MEDICINALE

Binecunoscute pentru virtuțile lor terapeutice sau pentru substanțele lor utile, plantele medicinale din flora cultivată constituie o sursă importantă de materii prime și, în același timp, de venituri pentru producători.

Iată cîteva dintre cele mai solicitate plante medicinale și avantajele economice ce decurg pentru cei care realizează cultura acestora pe loturile în folosință sau pe suprafețe restrînse din incinta gospodărească.

MENTA. (Mentha piperita). Plantă ierboasă, cu miros plăcut și gust răcoritor, bogată în ulei volatil. Este mult utilizată în industria medico-farmaceutică și la prepararea unor ceaiuri medicinale. Are acțiune antidiareică și anticolitică.

Cultura mentei dă bune rezultate pe solurile afinate, permeabile, aluvionare, turboase. Zonele propice sînt în special Cîmpia Banatului, depresiunea Brașovului și zona Prahova-Buzău.

Înmulțirea se realizează prin stoloni plantați toamna, în luna octombrie sau primăvara devreme. Plantarea se face pe rînduri deschise cu rarița, la distanța de 70 cm între ele și la adîncimea de 10—12 cm. Prășită de 2—3 ori în timpul vegetației, menta poate asigura o producție de 4 000—5 000 kg la hectar. Momentul recoltării este atunci cînd 50—75 la sută din plante au înflorit.

Cultivînd 10 ari cu mentă, un producător poate obține ușor o recoltă de 500 kg, prin valorificarea căreia (în stare proaspătă) poate încasa, de la unitățile Plafar, peste 1 000 lei (în funcție de conținutul de ulei).

BUSUIOCUL (Ocimum basilicum). Plantă aromatică, cultivată pentru prețiosul ei ulei volatil. Este folosită în industria alimentară și cosmetică. Cultura dă bune rezultate în special în sudul țării, pe soluri fertile și permeabile.

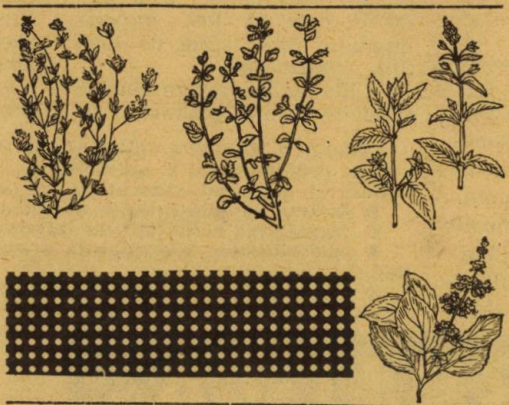

Busuiocul se poate semăna direct în cîmp primăvara, cînd temperatura medie zilnică este de 15° C sau poate fi cultivat prin răsad. Pentru semănatul direct în cîmp, la hectar se utilizează 4—6 kg sămînță, distanța între rînduri fiind de 50 cm, la adîncimea de 1,5—2 cm. Se prășește de cîte ori este necesar.

Recoltarea se execută manual, cu secera, la începutul deschiderii florilor pe inflorescența principală.

Din aceeași cultură se pot obține două recolte pe an, producția fiind de 2 000—2 500 kg de iarbă uscată pe hectar. Cultivînd 10 ari cu busuioc se pot obține 250 kg de iarbă de busuioc. Cum un kilogram se valorifică (în stare uscată) cu 8 lei, rezultă că se pot încasa peste 2 000 lei.

MAGHIRANUL (Majorana hortensis). Specie aromatică, anuală, în frunzele căreia se află circa 1 la sută ulei volatil. Planta este întrebuințată drept condiment în industria alimentară, cît și pentru extracția de ulei volatil pentru industria parfumurilor.

Zonele de favorabilitate sînt în sudul țării și vestul Cîmpiei Române. Pretinde soluri fertile și permeabile. Cultura se poate realiza prin semănat direct în cîmp, în rînduri distanțate la 50 cm. Cele mai bune rezultate se obțin folosind răsaduri, 2—3 fire la cuib, la distanța de 50 cm pe rînd.

Recoltarea se face cu secera, la începutul înfloritului. La hectar se poate obține o cantitate de 1 500—2 000 kg plante uscate. Un kilogram de maghiran uscat se valorifică cu 14 lei.

CIMBRUL DE CULTURĂ (Thymus vulgaris). Este tot o plantă aromatică, cu un conținut (în părțile aeriene) de 0,5—2 la sută ulei volatil, foarte căutat în industria parfumurilor și în cea farmaceutică.

Se cultivă pe soluri fertile, permeabile, zonele mai favorabile fiind sudul și vestul țării.

Înmulțirea se face prin semințe, prin semănat direct în cîmp sau prin răsad produs în răsadnițe semicalde sau reci. Plantatul răsadului are loc la sfîrșitul lunii iunie, iar răsadul obținut mai tîrziu se plantează în septembrie — octombrie, 2—3 fire la cuib, la distanța 50/20 cm.

Recoltarea se face cu secera, la deschiderea primelor flori. Începînd din anul al doilea de cultură se pot obține (la 2—3 recoltări pe an) o producție de 2 000—2 500 kg plante uscate la hectar. Un kilogram de cimbru uscat se valorifică cu 8 lei.

Subliniem faptul că producțiile și veniturile realizabile la culturile menționate pot fi dublate, dacă ele vor fi irigate sau udate cu mijloace locale.

Pentru obținerea semințelor necesare, care se dau gratuit contractanților, precum și pentru alte detalii tehnice, cultivatorii se pot adresa întreprinderilor „Plafar".

CENTRUL INFORMAȚIONAL ȘI DE CALCUL al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, unitate specializată pentru proiectarea, introducerea și exploatarea sistemelor de prelucrare a datelor, vă poate sprijini prin :

- **proiectarea de sisteme și aplicații de prelucrare a datelor ;**
- **asistență tehnică în introducerea și utilizarea sistemelor și aplicațiilor proiectate ;**
- **asistență tehnică în preluarea, adaptarea și utilizarea aplicațiilor și programelor existente, experimentate, verificate și utilizate în alte unități similare.**

Prelucrarea datelor poate fi realizată cu o gamă largă de echipamente de calcul și pregătire a datelor, de producție internă : mașini de facturat și contabilizat, echipamente de transpunere a datelor pe suport tehnic, în vederea prelucrării (cartele, benzi perforate, casete și discuri magnetice etc.), mini și microcalculatoare electronice, terminale de transmitere și recepție a datelor de la distanță, calculatoare electronice de mare capacitate, din familia FELIX-C.

Sistemele și aplicațiile de prelucrare a datelor realizate pînă în prezent sau în curs de realizare se adresează întreprinderilor agricole de stat, cooperativelor agricole de producție, stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, stațiunilor de cercetare și producție, asociațiilor intercooperatiste, consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, întreprinderilor avicole de stat, întreprinderilor județene de legume-fructe, întreprinderilor de producere și industrializare a legumelor și fructelor, întreprinderilor de sere, complexelor zootehnice, întreprinderilor pentru exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare etc.

Utilizarea sistemelor și aplicațiilor generalizabile reprezintă soluția cea mai avantajoasă pentru alte unități beneficiare deoarece asigură :

— scurtarea timpului de proiectare ;

— performanțe tehnico-funcționale ridicate ;

— costuri reduse de proiectare și utilizare.

Dintre sistemele și aplicațiile de prelucrare a datelor (aplicații informatice) generalizabile, care au fost experimentate într-o serie de unități, menționăm :

— Elaborarea variantelor de fundamentare a planurilor anuale pentru producția vegetală, cu luarea în considerare a tehnologiilor agricole, pe culturi.

— Calculul necesarului de resurse (mașini, tractoare, combustibil, forță de muncă etc.).

— Determinarea necesarului de îngrășăminte chimice și organice în funcție de culturi, de compoziția agro-chimică a solului etc.

— Amplasarea optimă a producției agricole în teritoriu.

— Programarea și urmărirea operativă a producției în fermele de taurine (inclusiv în regim conversațional cu calculatorul).

— Optimizarea rețetelor furajere pentru animale și păsări.

— Selecția și reproducția la animale și păsări.

— Evidența gestionar-contabilă a stocurilor și mișcărilor de materii, materiale, precum și a fondurilor fixe.

— Calculul necesarului de aprovizionat, evidența derulării contractelor.

— Urmărirea costurilor de producție etc.

CENTRUL INFORMAȚIONAL ȘI DE CALCUL AL M.A.I.A. — unitate coordonatoare a activității de informatică în ramurile agriculturii și industriei alimentare, vă poate asigura îndrumarea în :

- **dotarea cu echipamente de calcul și de pregătire a datelor ;**
- **organizarea activității de informatică în unitatea dv. ;**
- **perfecționarea profesională a cadrelor în domeniul informaticii ;**
- **colaborarea cu centrele teritoriale de calcul electronic și unitățile de informatică ale M.A.I.A.**

Pentru lămuriri suplimentare, legate de introducerea și utilizarea sistemelor informatice în agricultură, unitățile interesate se pot adresa Centrului informațional și de calcul al M.A.I.A. (C.I.C.–M.A.I.A.), cu sediul în București, sector 1, Bd. Expoziției nr. 1, telefon 18 13 24 sau 17 38 80.

în sprijinul agriculturii

La C.A.P. Chiscani

CONSĂTENI — ȚĂRANI ȘI MUNCITORI, DEOPOTRIVĂ HARNICI

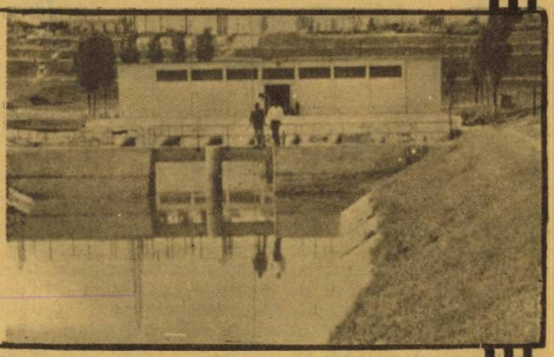

Cooperativa agricolă de producție din Chiscani — comună suburbană a Brăilei — se află an de an printre unitățile cu cele mai bogate recolte din județ și chiar din țară. Darea de seamă pe cel de al doilea an al actualului cincinal consemnează aici recolte medii la hectar de peste 4 000 kg grîu și orz, 2 325 kg floarea-soarelui, 40 150 kg sfeclă de zahăr și 11 500 kg porumb-boabe, în condițiile în care numai un sfert din suprafața arabilă a cooperativei este cuprinsă în sistemul de irigații. Depășirea prevederilor planului — cu 540 kg la fiecare hectar cultivat cu grîu, cu aproape 3 000 kg boabe la fiecare hectar cu porumb și cu 11 500 kg la sfecla de zahăr — a permis cooperatorilor din Chiscani să livreze suplimentar la fondul de stat mii de kilograme de produse, sporind pe această cale veniturile cooperatorilor și propria lor bunăstare.

Averea obștească a unității trece de 22 milioane lei, cu o creștere medie de două milioane pe an. Disponibilitățile sale bănești la bancă sînt de peste 12 milioane, de aproape două ori mai mari decît în 1980, permițîndu-i să nu mai apeleze la nici un fel de credite de la stat. Cooperativa nu apelează nici la întreprinderile specializate de transporturi, miile de tone de produse, furaje, îngrășăminte sau materiale necesare procesului de producție fiind transportate numai cu mijloace proprii — atelaje, autocamioane și remorci. Am putea, desigur, adînci analiza numeroaselor căi prin care cooperativa din marginea Brăilei izbutește să se gospodărească exemplar în toate domeniile de activitate. **Mitu Ștefan**, președinte, este de părere că, mai presus de orice analiză economico-financiară, trebuie avuți în vedere oamenii, care, prin munca lor, au făcut posibile toate înfăptuirile.

La Chiscani, ca și în alte localități din imediata apropiere a orașului, numărul țăranilor cooperatori s-a micșorat odată cu formarea puternicei platforme industriale a Brăilei. Mulți dintre foștii țărani, mai cu seamă tinerii, s-au îndreptat spre meserii noi, devenind operatori chimiști la combinatul de celuloză și hîrtie, energeticieni și constructori de nave. Ei nu au părăsit însă satul, nu au uitat că ogorul ne hrănește pe toți. Astfel, în campaniile agricole, alături de **Radu Costică, Dobre Mocanu, Chiru Stroie, Bogdan Donu, Vasile Pospai, Speranța Milea** și ceilalți lucrători permanenți ai cooperativei participă, îndeosebi la prășit și recoltare, muncitorii din unitățile industriale, precum **Anghel Stan, Ione Crețu, Gheorghe Sîrbu, Ion Manole, Dumitru Dascălu**. Din cele 575 angajamente de muncă în acord global încheiate de cooperativă în sectorul vegetal, mai mult de 300 sînt contractate cu oameni ai muncii din unități neagricole. La ieșirea din schimb și chiar în zilele de sărbătoare sau de concediu, fiecare își găsește timp pentru săpatul porumbului, sfeclei de zahăr și al celorlalte culturi prășitoare angajate în acord global. Folosul este reciproc. Cooperativa execută la timp și bine fiecare lucrare, iar oamenii beneficiază de toate avantajele acordate prin legea retribuirii muncii, obținînd importante venituri în bani și în natură. „Asemenea venituri, arată **Ileana Gheorghe**, contabila-șefă a cooperativei, sînt deosebit de stimulative. Numai din depășirea producțiilor planificate la cultura porumbului, spre exemplu, oamenii au beneficiat de cantități suplimentare de 1 000—1 200 kg porumb-boabe".

„Nu ne-am abătut de la prevederile legii retribuirii, dar nici nu ne-am temut că oamenii vor cîștiga prea mult pentru munca lor" afirmă, pe bună dreptate, președintele cooperativei. Argumente concludente în acest sens sînt oferite de sporirea continuă a numărului de animale din comună, atestată de recensămintele anuale, ca și creșterea cantităților de lapte, carne, lînă și ouă contractate și achiziționate la fondul de stat. Aceste rezultate plasează comuna Chiscani printre fruntașe în întrecerea socialistă dintre așezările rurale de pe întreg cuprinsul țării.

ION CERNEA

13 milioane de pui în 1982, 43 milioane în 1983, 60 milioane în 1984

Sînt mai mult de două decenii de cînd s-au organizat, în cadrul cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, primele nuclee ale activității de incubație la păsări. An de an a sporit numărul incubatoarelor și al puilor de o zi livrați populației. În 1981, bunăoară, s-au realizat și difuzat 10 milioane de pui de o zi și de 20—30 de zile, iar în anul următor peste 13 milioane. De data aceasta sporul de la un an la altul este de 30 de milioane de pui, de aproape patru ori mai mult decît în 1982. Cifrele de plan, deși considerabil sporite, n-au surprins pe nimeni. Cel puțin două motive întemeiate au stat la baza stabilirii noilor prevederi : cerințele pentru pui de o zi în continuă creștere și experiența bogată a unităților în această importantă activitate. Dintre măsurile mai recente care au dus și duc la dezvoltarea activității de incubație reținem : înființarea de noi stații ; instalarea în primele luni ale anului 1983 a încă 665 de incubatoare ; desfășurarea procesului de producție non-stop ; aprovizionarea, la vreme, cu numărul de ouă necesar ; asigurarea desfacerii puilor în tot timpul anului ; scurtarea timpului de la descărcarea la încărcarea din nou a incubatoarelor, la maximum 24 de ore cîștigîndu-se astfel în fiecare an cel puțin o nouă serie de pui ; crearea de condiții mai bune pentru creșterea rentabilității. Un fapt meritoriu : producția a început odată cu primele zile ale anului și va continua pînă în decembrie, în așa fel încît cifra de 43 de milioane de pui să poată fi integral realizată. Asta va însemna nu numai mai mulți pui pentru populație, dar și mai multe păsări la achiziții, un volum mai mare de carne pentru fondul de stat.

În mai multe județe sînt create condiții ca puii să poată fi crescuți pînă la 10, 20 sau 30 de zile, după care pericolul de mortalitați este considerabil redus. Am văzut o stație de incubație model la Vaslui. Conducerea uniunii județene a acționat hotărît pentru eliminarea timpilor morți din activitatea stației, pentru difuzarea puilor în toate lunile anului, pentru sporirea procentului de ecloziune (asigurînd ouă de bună calitate și un microclimat corespunzător în aparate), fapt ce a făcut ca pînă la începutul lunii iulie să se realizeze peste 600 000 de pui, tot atît cîți s-au obținut în întreg anul 1982. O situație asemănătoare am întîlnit și la UJECOOP Călărași de unde s-au vîndut populației peste 500 000 de pui. Au beneficiat de un număr mare de pui de o zi și gospodăriile populației din județele Constanța — peste 800 000 de pui, Arad — aproape 500 000, Argeș, de asemenea, Vîlcea — circa 450 000 etc. Pe sistem, mai mult de 12 milioane de pui au ajuns la beneficiari, tot atît cîți s-au livrat în tot anul precedent. Și ritmul este în continuă creștere.

Asta nu înseamnă că s-a făcut totul foarte bine, că rezultatele sînt pretutindeni pe măsura cerințelor. Din păcate, unele incubatoare își întrerup activitatea cînd nu te aștepți, iar furnizorii nu au piese de schimb mai bune decît cele care s-au defectat ; pe alocuri s-a întîrziat darea în funcțiune a unor stații : în alte părți procesul de ecloziune nu se ridică la parametrii planificați ; nu peste tot stațiile sînt folosite la întreaga capacitate. Avem însă garanția că aceste neajunsuri vor fi grabnic înlăturate și că activitatea de incubație se va consolida și dezvolta în toate județele (pentru ca puii să nu mai fie transportați la distanțe mari în zilele fierbinți de vară). Din cei 43 000 000 de pui planificați pentru 1983, cel puțin 20 la sută vor ajunge pe piață, la greutatea de peste 1 kg fiecare, conform contractelor încheiate cu producătorii.

Cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și-a propus pentru 1984 sporirea numărului de pui de o zi la peste 60 de milioane.

AURAȘ ALBU

Stațiile de incubație ale cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor au activitate non-stop. Ele vor da anual, pentru gospodăriile populației, zeci de milioane de pui de o zi. O parte dintre aceștia sînt crescuți, pînă la 20—30 de zile, în spații special amenajate.

IEPURII DE CASĂ ASIGURĂ CARNE PENTRU CONSUMUL FAMILIAL, DAR ŞI VENITURI SUPLIMENTARE ÎN GOSPODĂRIE

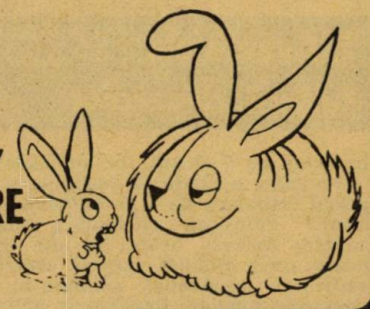

Este bine cunoscut că prin creşterea raţională a iepurilor de casă, gospodarii realizează însemnate venituri, carne, totdeauna proaspătă, pentru consumul familial, blănite din care se confecţionează căciuli, haine etc. Şi experienţa a dovedit că este simplu de organizat o microcrescătorie. Din materialele existente în gospodărie se pot construi cuşti pentru adăpostirea iepurilor de casă cu care se porneşte în această plăcută şi rentabilă activitate. De asemenea, cantităţi însemnate de produse vegetale, care altfel se irosesc, pot fi strînse pentru a fi folosite în alimentaţia urechiaţilor. Aceste nutreţuri ca şi resturile de la bucătărie sînt repede transformate într-o carne gustoasă şi cu deosebite calităţi nutritive. Valorificarea produselor prin cooperativele de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, la preţuri avantajoase, fie prin încheiere de contracte, fie direct la achiziţii, asigură crescătorilor venituri importante în tot timpul anului, cunoscut fiind faptul că iepurii se înmulţesc foarte repede.

Cooperaţia de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, organizaţie economică de masă, prezentă în toate localităţile rurale, precum şi în unele oraşe şi centre muncitoreşti, a iniţiat şi continuă să organizeze o seamă de acţiuni pentru sprijinirea dezvoltării creşterii iepurilor de casă atît în unităţi proprii, dar mai ales în gospodăriile populaţiei. În acest scop s-a adus material de prăsilă selecţionat din Danemarca, R.P. Ungară, cum ar fi : „Neozeelandezul-alb», „California" şi „Albastru vienez". Miile de exemplare obţinute din înmulţirea mătcii importate au fost difuzate crescătorilor şi crescătoriilor din întreaga ţară. Dealtfel, sporul la achiziţii, înregistrat în acest an, bunăoară, este evident. În multe judeţe unde a existat şi tradiţie şi unde şi sprijinul cooperativelor a fost mai substanţial s-au cumpărat însemnate cantităţi de carne de iepure. Pe un loc fruntaş în această acţiune se află judeţul Harghita de unde s-au achiziţionat, în primele patru luni ale anului 1983, aproape 14 tone carne de iepure, cu mult mai mult faţă de perioada corespunzătoare din 1982. Aici s-a aplicat şi o metodă care a stîrnit interes în creşterea iepurilor. Iată despre ce este vorba : se cooperează cu şcolile, cu organizaţiile de pionieri şi în unele locuri direct cu elevii. La cooperativele comunale Zetea, Avrămeşti, fiecare elev a primit cîte una sau două iepuroaice şi un avans de 100 lei pentru un exemplar. S-au încheiat şi convenţii în care s-a prevăzut ca fiecare pionier care a primit material de înmulţire să valorifice, prin cooperativă, anual, cel puţin 20 kg carne de iepure pentru fiecare reproducător. Matca se distribuie gratuit şi rămîne în evidenţa cooperativei. Anul trecut, folosindu-se această metodă, s-au achiziţionat 10 tone carne de iepure.

Un alt fapt pozitiv : consolidarea şi extinderea activităţii de creştere a iepurilor de casă în modulе proprii de unde se difuzează reproducători pentru gospodăriile populaţiei. Există un program pentru ca în 1983 să se ajungă la 47 000 iepuri-matcă şi la 770 000 de produşi. Pînă în mai erau în crescătorii aproape 30 000 de iepuri-matcă. Şi-au realizat prevederile pentru întregul an, în numai 4 luni, UJECOOP-urile Argeş, Braşov ,Dolj, Iaşi şi Vaslui. De la crescătoriile cooperaţiei, gospodăriile populaţiei au primit, în numai 5 luni, aproape 10 000 de iepuri de prăsilă.

Sînt toate condiţiile ca această activitate, de creştere a iepurilor de casă, să se extindă în toate gospodăriile populaţiei. Producătorii primesc iepuri-matcă, asistenţă tehnică, avansuri băneşti, credite de producţie, iar contra cost cuşti confecţionate în unităţi specializate, ori material pentru realizarea de adăposturi, furaje. Preţurile sînt avantajoase : iepurii de calitatea I – 19 lei/kg, cei de calitatea a II-a – 17,50 lei/kg.

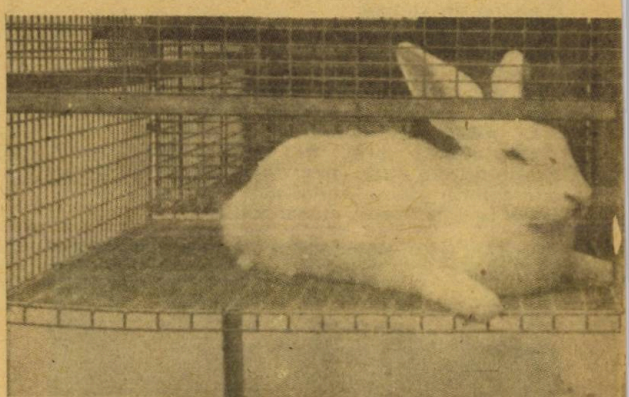

Alte resurse care sporesc veniturile populației

I. Avantajele culturii ciupercilor

În urmă cu 2—3 ani, în unitățile cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor s-a luat inițiativa de a se organiza ciupercării. Scopul ? Folosirea eficientă a unor spații (cu deosebire beciuri, hrube, pivnițe etc.) și producerea unui aliment care să contribuie la diversificarea producției culinare în unitățile de alimentație publică. Rezultatele obținute au determinat organizatorii să extindă această activitate, iar pe conducătorii altor unități să o preia și să o dezvolte. Așa s-a ajuns ca în aproape toate județele să existe ciupercării ale cooperației.

Experiența dobîndită în obținerea materialului de înmulțire, eficiența pe mp de teren au fost argumentele care au stat la baza îndemnului : „Nici o gospodărie fără ciupercărie !"

Valorificarea ciupercilor este asigurată, în toate localitățile, prin cooperativele comunale și orășenești care și-au asumat sarcina de a contracta și achiziționa, de la domiciliul producătorilor, orice cantitate li se oferă. Contractele se pot încheia pe durata de un an sau pe termen lung. Cooperativele asigură producătorilor, contra cost, tot ceea ce este necesar pentru amenajarea spațiului și organizarea culturii (compost, miceliu, materiale de construcție, pesticide specifice etc.). Miceliul se poate procura de la COMPRODCOOP — București, I.P.A. — Focșani și UJECOOP-urile Brăila, Mureș și Neamț, unități care s-au specializat în obținerea acestui material. În unele locuri se produce și compost micelizat (UJECOOP — Brăila), ușurîndu-se în acest fel munca gospodarilor. Producătorii sînt sprijiniți de către cooperative și în alegerea spațiului de cultură, în găsirea celor mai eficiente soluții de amenajare, acordîndu-li-se și asistența tehnică necesară.

Prețurile sînt stabilite prin Decretul nr. 394/1981 astfel :

		Preț de contractare — lei		
	U/M.	Extra	I	II
Ciuperci de cultură (toată perioada)	kg.	20	17	14

Prețurile de achiziții sînt mai mici cu 10 la sută decît prețurile de contractare. Deci, calea cea mai avantajoasă rămîne CONTRACTAREA.

În „Ghidul cultivatorului de ciuperci" — lucrare editată prin RECOOP și care poate fi procurată din toate magazinele cooperativelor — cultivatorii găsesc cunoștințele de bază privitoare la organizarea ciupercăriilor.

II. În orice gospodărie se poate crește viermi de mătase

Straiele de mătase, maramele de borangic, de culoarea spicelor de grîu copt, erau bine cunoscute pe toate meleagurile țării. Într-o vreme, moda a introdus o nouă țesătură, a firelor de relon, silon, de materiale plastice de tot felul ; s-a uitat parcă de borangic. Dar astăzi, pe tot globul, cerințele de fire de mătase naturală sînt tot mai mari, iar țara noastră are condiții deosebit de prielnice pentru o astfel de producție.

Anul 1982 poate fi socotit un start bun pentru producția de borangic. Unități ale cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor au organizat, în toate județele, creșterea viermilor de mătase, cu rezultate bune. S-a realizat o cantitate dublă față de plan. Programul CENTROCOOP prevede, pentru 1983, o producție de 350 tone de gogoși de mătase, din care 260 de tone de la gospodăriile populației, iar pentru 1984 de 450 tone.

Pentru gospodinele care doresc să crească viermi de mătase, cooperativele comunale și orășenești asigură și pun la dispoziție, în vederea plantării, puieți de dud și tot materialul necesar desfășurării procesului de producție, cum ar fi sămînță, hîrtie specială, dezinfectante (toate acestea se distribuie gratuit). De asemenea, cooperativele vînd gospodarilor, la preț cu amănuntul, cherestea pentru confecționarea paturilor. Contravaloarea acesteia poate constitui avans la contractul încheiat. Prețurile de contractare sînt avantajoase : 100 lei pentru un kg de gogoși de calitatea I și 75 lei de calitatea a II-a. În plus, cooperativele au obligația de a asigura, contra cost, la cererea contractanților, cîte 0,250 kg fire de bumbac țărănesc pentru fiecare kg de gogoși predat ; de a plăti producătorilor, în cazul în care aceștia duc gogoșile la centrele de recepție, contravaloarea transportului, la tarifele în vigoare, corespunzătoare mijloacelor de transport folosite.

AURAȘ ALBU

La „COOP" Petrești-Dîmbovița

NOI CONTRIBUȚII LA EDIFICIUL BUNĂSTĂRII

Prin hărnicia și priceperea cu care au știut să sporească rodnicia pămînturilor odinioară slab productive (podzoluri și alte soluri cu fertilitate naturală scăzută), locuitorii comunei Petrești nu numai că au consolidat puterea economică a cooperativei agricole din localitate, dar ei înșiși, adică fiecare gospodar și fiecare familie în parte, și-au îmbunătățit, pe această bază, permanent traiul. Vorbesc despre acest adevăr numărul mare de case noi și modernizate, cele peste 400 de autoturisme pe care le dețin cetățenii, precum și inventarele gospodărești, compuse din tot mai multe aparate de uz casnic cu folosință îndelungată, aparate electronice, instalații electrice pentru grădinărit și alte asemenea însemne ale vieții moderne. „Așa stînd lucrurile — subliniază Ilie Vasile, președintele cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor — au crescut exigențele oamenilor și față de noi, cei care ne desfășurăm activitatea sub emblema „COOP". Nu întîmplător, în afara unei mai bune aprovizionări cu cele mai felurite mărfuri solicitate de cumpărători, o altă preocupare importantă a fost și continuă să fie pentru noi extinderea și diversificarea sectoarelor de producție și prestări servicii către populație. Această activitate o desfășurăm în 30 de secții și ateliere unde prestăm servicii în 24 de profile, valoarea lucrărilor ridicîndu-se anual la peste 14 milioane de lei, cu 8 milioane de lei mai mult decît obțineam în 1980".

Cu ce se prezintă „COOP" Petrești în fața beneficiarilor săi? Iată cîteva din activitățile mai importante — motive de mîndrie pentru harnicul colectiv de lucrători din cadrul sectorului de producție și prestări de servicii.

● Croitoria, recent înființată, grupează zece meșteri, în frunte cu Maria Vasile, șeful secției, a căror măiestrie transformă importante cantități de materiale recuperabile în cele mai felurite confecții pentru bărbați, femei și copii;

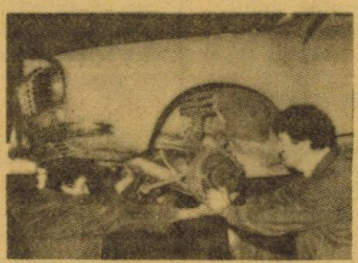

● din mîinile îndemînatice ale Mariei Păun și ale celor cinci ajutoare, toate cu munca la domiciliu, iese lenjerie brodată, fiecare garnitură constituind un unicat, produse intens solicitate atît pe plan local cît și în celelalte așezări din județ; seturi de pat, fețe de pernă, fețe de masă etc.;

● secția de tricotaje, un alt nucleu al meșteșugarilor cu munca la domiciliu. Ei transformă materialele refolosibile, preluate de la industria republicană, într-o gamă variată de produse lucrate cu gust și multă finețe; pulovere pentru copii și femei, compleuri etc., toate într-o gamă coloristică diversă;

● atelierul de marochinărie oferă celor 18 lucrători, conduși de Aurelia Gheorghe, posibilitatea să confecționeze o paletă largă de obiecte din piele și înlocuitori: genți, sacoșe, palmare, curele etc.;

● în afara atelierelor de reparat radio și televizoare, a celor cinci cizmării, a legătoriei de cărți, a secției de cărăușie și a altor unități, un loc important în activitatea de prestări servicii îl deține și autoservice-ul, în cadrul căruia tehnicianul Ion Constantinescu și, deocamdată, cele 14 ajutoare ale sale — meseriași tineri dar foarte pricepuți — execută reparații ireproșabile, pentru mai toate tipurile de autoturisme. În curînd se va inaugura noul local al atelierului de reparații auto, o investiție de circa cinci milioane de lei, cu un spațiu mare și o dotare tehnică modernă, unde se vor executa simultan reparații, testări, verificări și reglări, pentru un număr sporit de mașini. Situat chiar lîngă autostrada București — Pitești, la km. 70, noul atelier va răspunde și solicitărilor automobiliștilor aflați în trafic pe această magistrală rutieră. De asemenea, nu peste multă vreme, urmează să intre în funcțiune o curățătorie chimică, o secție pentru recondiționarea obiectelor de folosință îndelungată și un atelier unde se vor executa împletituri din răchită.

Așadar, la Petrești, confirmînd renumele de buni gospodari, lucrătorii „COOP" au ridicat în 1983 cu o treaptă mai sus edificiul bunăstării cetățenilor, dezvoltînd, între altele, sectorul de producție și prestări servicii. Acesta a permis accesul oamenilor la servicii specifice vieții moderne, aproape ca la oraș, și a oferit, totodată, locuri mai multe de muncă cu caracter neagricol, chiar în sat.

A. SURUGIU

sfîrșit fericit

— Secvențe ale unei partide de șah prin corespondență —

Bună ziua, tovarășe Bondarenko,
e2—e4

La revedere, **Krumins.**

Bună ziua, tovarășe Krumins,
e7—e5

Salutări, **Bondarenko**

Bună, tovarășe Bondarenko,
Bun început. Profit de ocazie să vă urez un An nou fericit. Cele mai bune urări !
Ca4—c5

Krumins

Bună, tovarășe Krumins,
Vă mulțumesc pentru urări. Vă urez, la rîndul meu, un an fericit și vă felicit pentru această poziție nouă, care mi s-a părut destul de tare.
c7—c5

Bondarenko

Bună, tovarășă Bondarenko,
Ieri am descoperit cu emoție fotografia dumneavoastră în ziar. Judecînd după maniera în care ați mutat calul, vă credeam un bărbat cu multă experiență, nu o adolescentă cu codițe.
a2—a4

Aleksandr Krumins

Bună, tovarășe Krumins,
Ținînd seama de eleganța debutului de partidă, credeam că sînteți femeie. Ca să fim la egalitate acum, trimiteți-mi și dumneavoastră fotografia : vreau să-mi văd adversarul.

Oxana Bondarenko

Bună, Oxana,
Îți trimit o fotografie de familie. În partea stîngă sînt eu, la mijloc — mama, jucătoare de șah cu categoria I, la dreapta — tata, maistru la o uzină. Iată întreaga familie. Poza a fost făcută în ziua în care am înaintat cu nebunul la c4.
Cu sentimentele cele mai alese !

Sașa

P.S. Era să uit : rocada mare.

Sașa

Bună Sașa,
Mărturisesc, am fost surprinsă în mod plăcut să te văd în orașul meu pentru a efectua chiar dumneata mutarea următoare. Pentru a păstra etica jocului, va trebui să accepți un răspuns asemănător. Plec joi la 15,43 cu rapidul. Voi ajunge vineri seara, dacă n-avem întîrziere

Oxana

Dragă Oxana,
Sînt de-a dreptul fericit că ai îndrăgit orașul meu natal, și că mama și tata te-au plăcut. În ce mă privește, ultimul tău atac îmi place. Ofensiva-surpriză pe care eu am dezvoltat-o din ianuarie în martie nu a dat pînă în prezent rezultate. De aceea cred că, acum, la mijlocul partidei, tu ai inițiativa. S-ar putea să fie așa pînă la sfîrșit ? Îmi dai emoții.
Tc3—c5

Sașa

Dragă Sașa,
Am impresia că te subestimezi.
Ra7—a8

Oxana

TELEGRAMĂ
Îți propun remiză, inima și mîna mea.

Sașa

De acord,

Oxana

LEV LAINER
(după Panorama Olympique — Moscova)

Traducere de LUCIAN OPREA

EPIGRAME

UNUI COLEG

Sînt defecte omenești...
Amîndoi greșim, vezi bine,
Tu de rău cînd mă vorbești,
Eu cînd te vorbesc de bine.

CALOMNIATORUL

Te atacă furios,
Să te coboare mai jos,
Se răzbună într-un fel,
Că nu poate urca el.

ȘTEFAN BĂLĂCI

ARAHIDE ÎN SUDUL OLTENIEI

Leguminoasă specifică zonelor calde, arahidele (alunele de pămînt) se cultivă în lume pe circa 19 milioane de hectare anual. În Europa, această cultură se practică numai în jurul Mării Mediterane. Ca urmare, aproape toate țările europene, între care și România, sînt importatoare de arahide.

În dorința de a face economii valutare prin folosirea mai bună a condițiilor locale, un colectiv de cadre didactice și studenți, condus de prof. dr. doc. *Liviu POP*, de la Facultatea de agricultură a Universității din Craiova, a cercetat posibilitatea cultivării arahidelor pe terenurile nisipoase din sudul Olteniei, unde în aer și în sol se realizează temperaturi ridicate pe o perioadă lungă de timp și unde apa necesară plantelor se poate asigura prin irigații.

Cercetările s-au desfășurat în două direcții : una privind realizarea de soiuri productive cu o perioadă de vegetație scurtă și alta privind elaborarea unei tehnologii specifice, adaptate noului areal de cultură.

În ce privește prima direcție de lucru, s-a reușit să se obțină, prin procese de selecție și prin producerea de mutații artificiale cu ajutorul radiațiilor de tip gamma, linii adaptate condițiilor pedoclimatice din zona de nisipuri a Olteniei, productive și, în același timp, de calitate superioară, cum sînt : Tîmburești-54, Tîmburești-227, Tîmburești-242 și Tîmburești-273.

În privința tehnologiei de cultivare, s-au stabilit condițiile pe care trebuie să le îndeplinească terenul destinat arahidelor, modul de lucrare a solului, condițiile de fertilizare și semănat, perioada de însămînțare, distanța între rînduri și numărul de semințe pe unitatea de suprafață, erbicidele și dozele indicate pentru combaterea buruienilor, lucrările de îngrijire, inclusiv combaterea dăunătorilor și modul în care trebuie să se efectueze recoltarea.

Rezultatele cercetării se aplică cu succes în producție, în fiecare an la Stațiunea didactică experimentală a Universității din Craiova arahidele cultivîndu-se pe zece hectare. Așa cum ne-a informat dr. ing. *Stancu VOICU*, directorul tehnic al stațiunii, producția de arahide — care se ridică la peste 2 000 kg/ha și se livrează cu 17 lei kilogramul — aduce stațiunii un venit anual de 340 000 lei. Arahidele fiind deosebit de rentabile ar putea fi cultivate și în unitățile de producție, care dispun de astfel de condiții.

EMILIAN ALBULESCU

MOȘ GERILĂ

ȘI...

...UN ȘOFER

– Moșule cu suflet mare,
Scuză întrebarea mea :
N-ai prin sac, din întîmplare,
Și-un garaj de „Dacia" ?

...UN REVIZOR CONTABIL

– Ce tot mă iei cu „La mulți ani" ?
Mai bine spune-ncetișor
De unde ai atîția bani
Să dai cadouri tuturor ?

...UN MERCEOLOG

– Aduci mereu lucruri de soi
În sac, pe gustul tuturor.
Dar spune-mi, nene, între noi,
pe cine ai achizitor ?

...UN MAGAZINER

– Eu cadoul, natural,
Îl iau fără șovăire,
Numai cu proces-verbal
De predare și primire !

V. D. POPA

PROCEDEE PENTRU DISTRUGEREA INSECTELOR DĂUNĂTOARE

CONTRA MUȘTELOR

Hirtie adezivă. Topiți pe baia de apă, într-o cutie de tablă, 5 g colofoniu (saciz) amestecate cu 5 g ulei de in fiert, după care adăugați 3 g miere și amestecați pînă obțineți o pastă omogenă. Cu o pensulă, aplicați acest amestec cald pe ambele fețe ale unor fișii de hîrtie pergament sau de calc. Cu ajutorul unor piuneze și bucăți de ață, expuneți hîrtiile adezive în încăperile unde sînt muște. Le puteți pune la ferestre sau atîrna sub lampa din centrul camerei.

Pulbere toxică. Amestecați omogen 10 g hexacloran **(toxic !)**, talc pulbere 100 g și zahăr pudră 10 g. Presărați acest amestec în locurile din exteriorul locuinței unde se adună muște (gunoi, cotețe, grajduri) și unde se presupune că acestea își depun ouăle. Efectul amestecului durează trei zile.

CONTRA GÎNDACILOR

Pulbere toxică. Amestecați cît mai omogen 10 g acid boric, 10 g făină de grîu și 10 g zahăr pudră. Presărați amestecul în locurile frecventate de gîndaci.

Soluție toxică. Preparați o soluție din 5 g borax, 5 g zahăr și 25 ml apă caldă. Muiați în ea bucățele de pîine de mărimea unei pătrățele de zahăr și așezați-le umede în locurile unde vin gîndacii. Păstrați restul soluției într-o sticluță și cu ea reîmprospătați bucățelele care se usucă.

CONTRA PLOȘNIȚELOR

Pentru o stîrpire totală veți astupa căile de acces ale insectelor în locuință, iar preparatul toxic folosit îl veți aplica de trei ori la interval de cinci zile, spre a distruge și insectele tinere care ies între timp din ouă.

Insecticid pentru aplicare locală. Faceți o soluție omogenă din: 100 ml formol, 100 ml acid fenic și 100 ml spirt tehnic. Aplicați-l cu ajutorul unei pensule, ori prin turnare în crăpături și îmbinări ale scîndurilor, cutele tapițeriei etc. Nu se pulverizează !

Alt insecticid. Amestecați bine (prin scuturare) 100 ml terebentină, 25 ml spirt tehnic și 50 ml petrol lampant. Dizolvați apoi în amestec 10 g naftalină și folosiți soluția ca mai sus.

Altă rețetă. Turnați într-o sticlă : 50 ml acid fenic, 50 ml terebentină, 50 ml petrol lampant și 25 ml spirt tehnic. Agitați puternic recipientul pînă la deplina omogenizare a amestecului și folosiți-l ca mai sus.

CONTRA PURICILOR

Insecticid pentru pulverizat. Într-o sticlă puneți 125 g frunze de pelin verde tocate cît mai mărunt și 250 ml spirt tehnic. Astupați bine sticla și lăsați totul la macerat timp de șapte zile, agitînd zilnic conținutul. Apoi filtrați prin tifon dublu (storcînd bine frunzele). Adăugați în soluție 125 ml apă și agitați pentru omogenizare. Insecticidul îl veți pulveriza cu o pompă. Atenție! culoarea verde a clorofilei lasă pete.

Alt insecticid. Într-o sticlă puneți 10 g pulbere fină de piper negru, 15 g camfor și 250 ml spirt tehnic. Lăsați la macerat cinci zile, agitînd zilnic, apoi filtrați lichidul și folosiți-l prin pulverizare. Nu lasă pete.

CONTRA FURNICILOR

Obstacole din vegetație. În locurile invadate de furnici puneți coji de lămîie (stoarsă) acoperite cu drojdie de cafea, ori opăriți lemnăria dușumelelor, dulapurilor etc. cu fiertură concentrată din frunze de pătrunjel.

Momeală toxică. Frecați bine 5 g drojdie de bere cu 3 g acid boric și 15 g zahăr, după care adăugați treptat și amestecînd 200 ml apă. În acest amestec muiați bucățele de pîine, pe care le așezați în locurile unde circulă furnicile.

C. VODĂ

URME ÎN PAȘII VORBEI

- Tinerețea începe urcușul cu elan, iar bătrînețea coborîșul cu înțelepciune.
- Pentru splendoarea trandafirilor, iertăm spinii.
- Apropie-te de adevăr și depărtează-te de minciună.
- Ca să nu fie singură, stă în fața oglinzii.
- Deșteptul are întotdeauna minte să-și recunoască prostia.
- Să ajungi la simplitate e un lucru foarte complicat.
- Prin prașilă își menține sapa strălucirea.
- Trebuie să știi cînd să vorbești, dar mai ales cînd să taci.
- Pe unde mișună furnicile nu rămîn fărîmituri.
- Oare dacă s-ar vinde minte, cîți proști ar cumpăra-o?

ION MARINESCU

DISPOZITIV MANUAL DE RIDICAT ŞI TRANSPORTAT APĂ

Figura alăturată înfăţişează ansamblul şi detaliile de construcţie ale unui interesant, simplu şi eficient dispozitiv pentru ridicat şi transportat apă din rezervoare naturale : puţ, lac, rîu... După cum se observă, energia folosită este cea musculară.

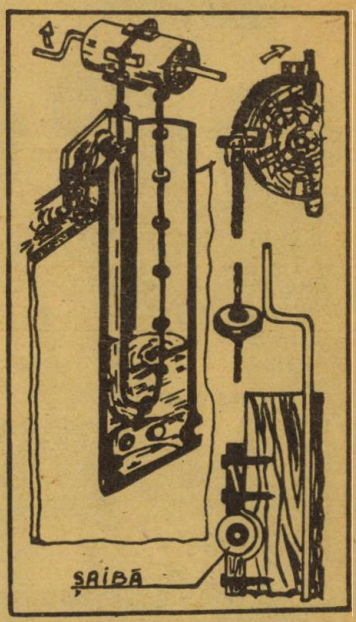

Materialele necesare : ţeavă din material plastic cu diametrul de 60–100 mm ; cablu (gută) din material plastic groasă de 3–4 mm ; discuri (decupate cu o preducea) din cauciucul uzat al unei camere de autocamion sau tractor, ori din folie rigidă de material plastic, sau secţiuni (felii) tăiate dintr-o tulpină sau creangă de arbore, groase de 10–12 mm ; cîte două şaibe de cauciuc gros de 2–3 mm, pentru fiecare disc folosit ; un butuc cilindric de lemn, gros de 120–200 mm, pentru troliu ; o vergea sau ţeavă metalică (eventual fier-beton) cu profil rotund sau pătrat, pentru manivela troliului ; cîteva şipci de lemn de brad cu secţiunea pătrată, pentru spiţele troliului ; cuie ; prenandez ; 3 şipci de scîndură, pentru realizarea jgheabului de curgere.

Prelucrare şi montare. Îndoiţi capătul de jos al ţevii (la flacără), astfel încît prin el să poată trece lesne discurile. Introduceţi pe cablu discurile şi şaibele respective, pe care le fixaţi prin lipire cu prenandez (din abundenţă). Aceste rondele vor avea diametrul mai mic cu 8–10 mm decît cel al ţevii din material plastic. Lăsaţi să se usuce lipiturile, timp de 24 ore. În acest timp, lucraţi troliul, aşa cum vedeţi în detaliul din dreapta al desenului şi instalaţi-l pe un suport (alcătuit din două şine sau ţevi metalice, ori din două crengi groase de arbore). Instalaţi şi jgheabul (înclinat) pentru scurgerea apei. Capătul acestuia îl lucraţi din trei scînduri de brad (ca în desen), apoi deversaţi apa într-o conductă din tuburi de material plastic. Introduceţi ţeava instalaţiei în sursa de apă şi fixaţi-o în poziţie verticală cu ajutorul unor coliere de tablă inoxidabilă (în prealabil, însă, treceţi prin ea unul din capetele cablului cu discuri). Faceţi, în mod provizoriu, un nod la capetele cablului şi probaţi instalaţia, făcînd ajustările necesare (dacă e cazul). Cînd (în urma probelor) aţi determinat lungimea corectă a cablului, înnodaţi-i definitiv capetele şi consolidaţi nodul prin lipirea firelor cu prenandez. Lăsaţi să se usuce şi lipitura aceasta, după care puteţi pune instalaţia în funcţiune.

Eficienţa instalaţiei este evidentă : fie pentru udarea unor grădini de legume şi zarzavaturi sau a unei livezi de dimensiuni mici, fie pentru adăpat vite, păsări etc.

DIN LUMEA CELOR CARE NU CUVÎNTĂ

■ **Este cunoscut faptul că animalele sînt înzestrate cu o memorie prodigioasă. Îmbolnăvindu-se, după ce a stat zece ani într-o mină, un cal a fost scos la suprafaţă, la lumină. După ce a privit cîteva minute împrejur, ca şi cum s-ar fi străduit să-şi adune amintirile, calul s-a îndreptat cu precizie spre grajdul unde trăise înainte de a fi fost coborît în mină.**

■ **Albinele şi păianjenii sînt cei mai buni meteorologi, prevăzînd schimbarea vremii cu cîteva zile înaintea barometrelor şi celorlalte aparate create de om.**

■ **Acum vreo 70 de ani, autorităţilor dintr-un cartier londonez li s-a părut ciudat felul de viaţă al unui cetăţean care trăia în belşug fără să aibă vreo ocupaţie. S-a descoperit pînă la urmă că el trăia de pe urma ciinelui său pe care îl dresase să fure. Acesta colinda băncile şi se întorcea aproape în fiecare zi cu o monedă de aur în gură.**

■ **O rîndunică femelă a fost atacată şi omorîtă de vrăbii. Întorcîndu-se la cuib, bărbăţuşul a fugărit vrăbiile vrăjmaşe, a adunat puii căzuţi, i-a hrănit singur, iar toamna a plecat cu ei spre sud. În primăvara următoare s-a reîntors la vechiul cuib, trăind singur, izolat complet de celelalte rîndunele.**

■ **Cu mulţi ani în urmă, la grădina zoologică din Dresda s-a îmbolnăvit grav o maimuţă antropoidă numită Mafuka. Aceasta purta directorului grădinii o dragoste extraordinară. Aflîndu-se lîngă patul ei de suferinţă, Mafuka s-a ridicat cu greu, l-a luat de gît, l-a privit îndelung, l-a sărutat de trei ori, apoi a murit.**

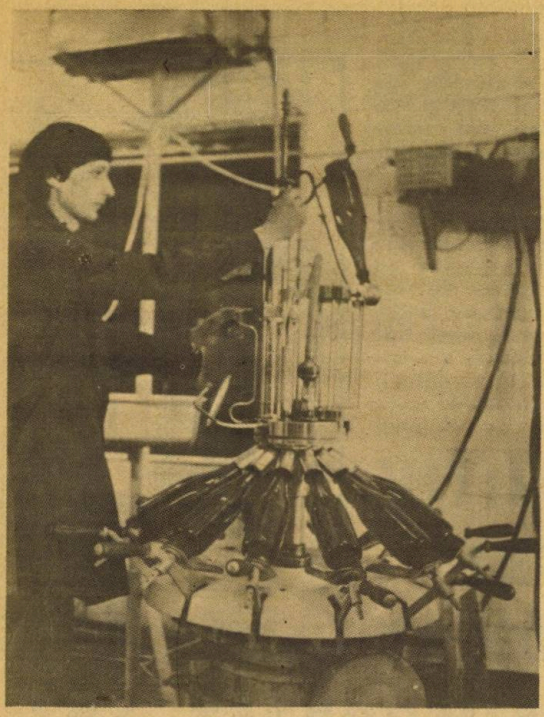

TRECUT ŞI VITICOL

Într-o amplă lucrare monografică apărută cu un an în urmă în Editura „Sport-Turism", intitulată **„Panciu – zile de cronică"**, printre ai cărei autori se numără dr. ing. **Ion Puşcă** şi ing. **Vasile Popa,** ambii specialişti de renume ai întreprinderii agricole de stat din această nu mai puţin vestită localitate vrînceană, găsim o bogăţie

Totuşi, primele menţiuni scrise referitoare la viile aflate în localităţile care alcătuiesc podgoria Panciu — întinsă azi pe mai bine de 9 000 de hectare — apar abia către sfîrşitul secolului al XVI-lea. Prin uricul din 1589, bunăoară, Petru Şchiopul îi întărea lui Bucium, mare vornic al Ţării de Jos, stăpînire „pe viile de la Cruce (sat aparţinător Panciului, n.n.) ce au fost domneşti". De asemenea, în 29 mai 1646, Matei Voievod, domnul Ţării Româneşti, cumpără — aşa cum se menţionează într-un înscris — trei pogoane de vie, cu 20 de galbeni, de la Ion Nenciu din Străoane.

O dovadă vie, de-a dreptul impresionantă, privind trecutul viticol al Panciului o constituie însă hruba de la Valea Cerbului, despre care tradiţia populară glăsuieşte că aparţine epocii lui Ştefan cel Mare (documentar, ea este atestată într-un act datînd din 19 august 1700). Poposim în imensitatea ei (un culoar central din care se ramifică 39 de galerii laterale, totalizînd aproape 2 000 de metri) şi ne simţim sufletul copleşit de emoţie. Ing. Vasile Popa, directorul tehnic al I.A.S., ne îndeamnă să mai notăm o dată, devenită şi ea istorică : 18 aprilie 1968. Este ziua în care aici, în bătrîna hrubă domnească, s-a semnat actul de naştere a şampaniei de Panciu. De atunci, de la primul tiraj experimental, au trecut 15 ani, timp în care I.A.S. Panciu a devenit cea mai mare unitate agricolă de stat producătoare de şampanie.

Nu departe de seculara hrubă, ca o replică modernă a prezentului, se înalţă silueta zveltă a combinatului vinicol al întreprinderii, menit să asigure prelucrarea, după cele mai noi tehnologii, a strugurilor proveniţi de pe cele mai bine de 1 800 de hectare de vie. Plantaţiile, după cum aveam să aflăm şi să vedem, au fost în întregime refăcute şi modernizate Începută în anul 1950, acţiunea de înlocuire a viilor vechi, îmbătrînite şi cu un potenţial productiv scăzut, s-a încheiat în 1982, creîndu-se condiţii optime pentru mecanizarea lucrărilor, pen-

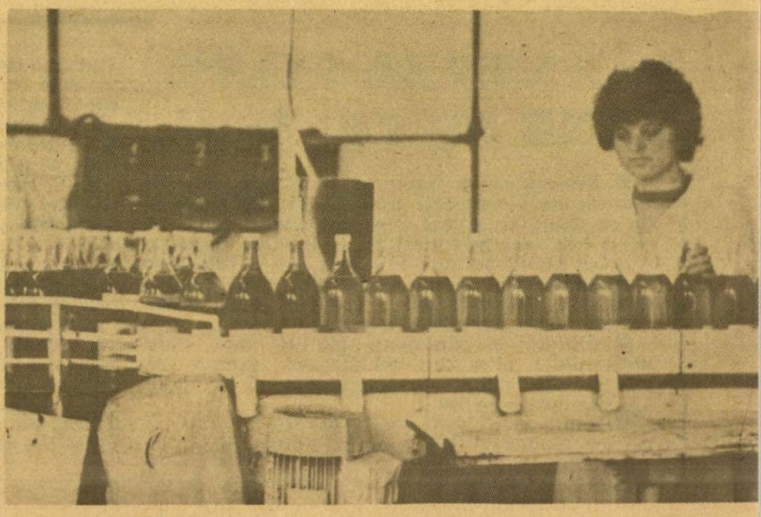

PREZENT LA PANCIU

de date care vorbesc nu numai despre îndelungata viețuire umană pe aceste binecuvîntate meleaguri — cele mai vechi dovezi datînd din paleolitic — ci și despre vechimea îndeletnicirii de viticultor. Anumite relicve descoperite în zonă dovedesc că, încă de pe vremea lui Burebista, cultura viței de vie se afla aici la loc de cinste.

tru aplicarea celor mai avansate metode de exploatare a culturii și, în final, pentru obținerea unor recolte mari. Semnificativ este faptul că, în cincinalul trecut, producția medie de struguri a fost de un vagon la hectar. De asemenea, în 1981 s-au obținut 10 500 kg de struguri la hectar, iar în 1982, an de vîrf, recolta medie s-a cifrat la 15 300 kg, cu un record de 18 000 kg la hectar realizat de ferma nr. 11 Clipicești, condusă de ing. **Nicolae Sava.** Aceasta permite întreprinderii să realizeze anual 1 000 de vagoane de vin. Preponderente sînt la Panciu vinurile curente, produse în partizi mari, ușoare, plăcute la gust, care își mențin prospețimea și calitățile gustative. Principalele soiuri — Fetească albă, Fetească regală, Riesling italian și Băbească neagră — se pretează excelent la șampanizare. Pentru a se obține un vin materie-primă apt pentru șampanizare, strugurii sînt recoltați atunci cînd ating o concentrație de zahăr de 170—180 g/l, adică în momentul așa-zisei maturități tehnologice, și cînd este asigurată aciditatea naturală corespunzătoare (minimum 5 g/l). Se are în vedere ca vinul să nu provină de la același soi și dintr-un singur loc. Pentru producerea șampaniei albe — din tipurile natur, sec, demisec, demidulce și dulce — se folosesc ca materie-primă vinuri din soiurile Fetească albă, Fetească regală și Riesling italian, intrînd în cupaj în proporție de 10—50 la sută fiecare. Iar pentru delicioasa șampanie roze, de tip demisec, se utilizează soiul Băbească neagră, vinificarea făcîndu-se în roșu, printr-o fermentare scurtă, de 3—4 zile, pe boștină, în vederea evitării concentrației de substanțe taninoase. Fermentarea șampaniei, care durează 3—4 luni, are loc în sticle, așezate în hrubă, la o temperatură care nu depășește 14° C. Anual, deocamdată, întreprinderea produce 600 000 de sticle de șampanie, cu o desfacere asigurată atît pe piața internă cît și la export.

Sînt rezultate de marcă, ale unui colectiv de muncă dintr-o unitate viticolă de marcă

P. VOICULESCU

I.A.S. STĂNCUȚA

Cea mai mare orezărie a țării

Închipuiți-vă, stimați cititori, un teren de 5 810 ha, neted ca-n palmă, împărțit ca o tablă de șah în parcele și străbătut de-a lungul și de-a latul de o rețea de canale și drumuri ce depășesc 1 200 km.

Așa arată cea mai mare orezărie a țării, ce aparține de I.A.S.-Stăncuța, județul Brăila și care, în fiecare an, trimite pieței 19—20 mii tone de orez. Pentru producții de peste 4 000 kg la ha, această renumită unitate a fost distinsă cu „Ordinul Meritul Agricol" clasa I.

Deoarece există un program prioritar al acestei culturi, iar la I.A.S.-Stăncuța se cunoaște și se stăpînește în amănunțime tehnologia orezului, am solicitat directorului întreprinderii, ing. Viorel Ionescu, **cîteva aprecieri cu privire la extinderea orezăriilor în țara noastră și la obținerea unor recolte superioare. Iată răspunsurile primite :**

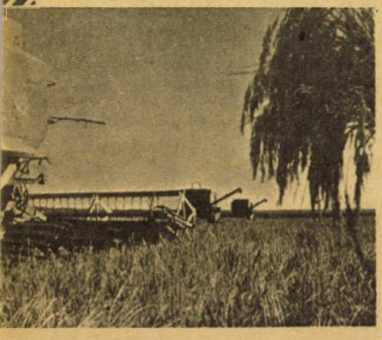

— Cu prilejul vizitei de lucru făcute de secretarul general al partidului în toamna anului 1982 în județul Călărași, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a trasat lucrătorilor ogoarelor sarcina să sporească producția de orez a țării, atît pe baza extinderii amenajărilor, cît și prin obținerea unor recolte constante, de 4 000—5 000 kg orez la ha. Tot cu acel prilej, s-a stabilit obligația Departamentului agriculturii de stat, respectiv a trusturilor I.A.S. din județele cultivatoare să coordoneze și să îndrume activitatea acestui sector, în așa fel încît în viitorii 3—4 ani să putem acoperi din propria noastră producție întreaga cantitate de orez necesară consumului populației.

Condițiile pedoclimatice de care se bucură județele din lunca Dunării oferă posibilități certe pentru a satisface această cerință prioritară, iar sarcina trasată de conducerea partidului este pe deplin realizabilă.

— Participați de 25 de ani la asemenea „campanii ale orezului". După părerea dv. ce trebuie făcut pentru ca programul să devină faptă ?

— În primul rînd, se impune ca noile orezării să fie organizate pe criterii moderne, în bazine mari de 4 000—5 000 ha, în care să se poată efectua o rotație rațională a culturilor și o specializare a unităților. Mă refer la necesitatea ca 2/3 din această suprafață să fie rezervată orezului iar 1/3 florii-soarelui și păioaselor, nicidecum porumbului pentru că părăsește terenul tîrziu și împiedică însămînțarea culturilor de toamnă, în timp optim. Insist, de asemenea, ca noile amenajări să fie concepute în parcele cu suprafețe mărite.

— Așa-i la dv. ? Ce avantaje prezintă ?

— La noi, la Stăncuța, am amenajat unele parcele mari de 7—8 și chiar de 12 ha și toate lucrările le-am executat după proiecte și cu forțe proprii. Prin astfel de parcele am obținut o creștere cu 5 la sută a suprafeței arabile, o sporire cu 20 la sută a randamentului mașinilor, o reducere tot cu 20 la sută a consumului de carburanți și o dublare a productivității muncii orezarilor.

— Ce alte urgențe implică realizarea integrală a programului?

— Să le luăm pe rînd.! În privința utilajelor este nevoie de o sistemă de mașini adecvată cu care să putem executa arături de toamnă pe suprafețe cu exces de umiditate, după care să asigurăm o nivelare perfectă a terenului. Mai trebuie utilaje pentru efectuarea fertilizării și erbicidării culturii în timpul vegetației în apă, după care se cere și modernizarea utilajelor de recoltat prin construirea unui echipament adaptat la combina C14. Să nu se dea uitării nici dotarea orezăriilor cu screpere, autogredere și celelalte mijloace mecanice pentru decolmatarea și întreținerea canalelor, vanetelor, stăvilarelor și pereelor, precum și refacerea capitală a nivelării, o dată pe un ciclu de rotație.

— Cît orez produceți în 1983 ?

— Am cultivat o suprafață de 5 250 ha, cu o producție planificată de 4 200 kg orez la ha. Înseamnă că producem 22 000 tone și livrăm la fondul de stat circa 20 000 tone de orez. Restul îl constituie sămînța. În condițiile în care prețul de contractare a sporit simțitor, iar la producții de peste 3 500 kg/ha se acordă premii substanțiale, avem perspectiva să depășim beneficiile planificate. De aici și concluzia că orezul — produs de primă necesitate și de mare valoare alimentară — poate și trebuie să devină în cîțiva ani o cultură de mare eficiență economică.

AL. ȘTEFANESCU

PĂMÎNT

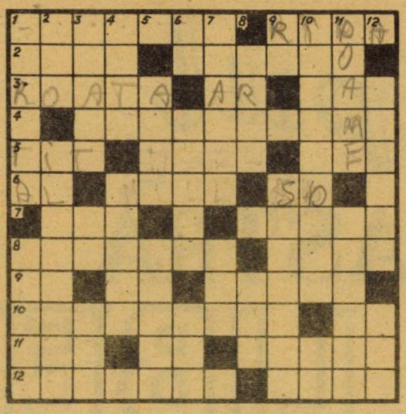

ORIZONTAL : 1) Așteaptă semănătorile — Surpătură de pămînt. 2) Poet român, autorul volumului „Ne cheamă pămîntul" — Coamă de pămînt care împreunează două piscuri (pl. ; var.). 3) Unealtă a olarului — Măsură agrară — Un fel de daltă pentru dulgheri. 4) Distanța unghiulară a unui punct de pe globul pămîntesc raportată la ecuator. 5) Rîu în Franța — Plantă otrăvitoare cu întrebuințări în medicină — Delta acestui mare fluviu are cel mai roditor pămînt. 6) Alexandru Lăpușneanu — Atitudine slugarnică — Sorin Dumitrescu. 7) Limbă de pămînt care înaintează în apă — Cît... pămîntul. 8) Insulă în Mediterana — Produs chimic servind la fabricarea unor îngrășăminte. 9) Din Laos ! — Negație — Pămîntiu la față. 10) De pe acest pămînt (pl. ; fam.) — Udrea Ciobanu. 11) A lucra pămîntul — Întrebare — Fișie de pămînt amenajată pentru o anumită circulație (pl.). 12) Perioadă geologică — Înconjoară pămîntul.

VERTICAL : 1) Care se referă la proprietatea funciară (fem.) — Pămînt curățat de buruieni. 2) Divinitate tahitiană, zeu al păcii și agriculturii (mit.) — Vase de pămînt 3). Încet — Ustensilă casnică — Fructifer. 4) Părinte — Arbuști. 5) Insulă de corali — Regiune inundabilă, cu pămînt umed sau mlăștinos (pl.). 6) O rocă pe jumătate ! — Gloduri de pămînt (reg.) — Fasole (olt.). 7) Locul din măruntaiele pămîntului de unde sînt scoși cărbunii — „Taie" pămîntul făcîndu-și drum spre limanuri (pl.). 8) Orbită a lumii sau a pămîntului (inv.) — Tip de scut minier. 9) Ultimele pămînturi — Coceni de porumb (reg.). 10) Pămînt vast (pl.) — Tăcere. 11) Roadele dulci ale holdelor — Posturi de apărare înconjurate de șanțuri. 12) Pămînturi nearate — Spațiu nesfîrșit.

Dicționar : TIT, RUE, ROO, TEA, ANP.

TOT PE DRUM

ORIZONTAL : 1) Hai... — ...la drum ! 2) Drum alb — Rămas pe drumuri (od.). 3) Pușì pe drumuri — 356 sportivi ! 4) Lumesc — Folosit și la tracțiune. 5) Lipsit de apă — Patria marelui călător mitic Ulise. 6) Drum întortocheat — În centru la Măcin ! — Sosit în cele din urmă ! 7) Campioni — Siglă pentru „Institutul de studii și prospecțiuni" — Însemnări... de călătorie. 8) Ultimele drumuri ! — Mare campion la fugă — Căutați-le în cort ! 9) Mesagera zeilor — Sînt — Din loc în loc (fem.). 10) Doi piepteni ! — Noțiune cu sensul de drum, cale, care ocupa un loc de seamă în filozofia antică chineză — Nestatornic. 11) Ajungeri din urmă. 12) Simbolul mitologic al celui care vede departe — Munți despăduriți.

VERTICAL: 1) Întocmai (inv.) — Drum în viață. 2) Călătorește din inima Africii pînă la Mediterana — La capătul drumului. 3) Călători — Paul Georgescu. 4) Legați de apartenența la un popor — Dunărea, drumul fără pulbere al geto-dacilor. 5) Drum spre alte meleaguri — Hăis! 6) Zăpadă — Pe drumuri ascunse. 7) Posesiv — Plecarea unui astru după orizont — Dumitru Popa. 8) Umblă de colo pînă colo — Protectoarea agriculturii la vechii slavi. 9) Din mers ! — Pe-aci ți-e drumul (pl.). 10) A răbda (olt.) — Adîncime fără fund. 11) Tot pe drum, pe drum, pe drum (pl.). 12) Care „merge" într-un singur sens.

Dicționar : **MIR, TAO, IPAC, LEL, FOMA.**

V. IORDACHE

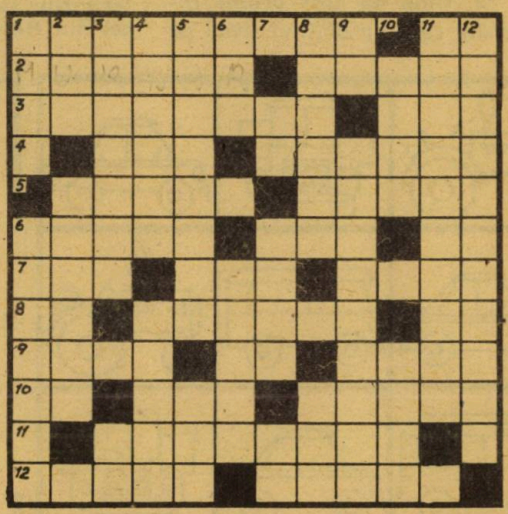

Pentru timpul DUMNEAVOASTRĂ LIBER

***

După ce ați verificat răspunsurile date de dumneavoastră cu cele corecte (pag. 206), acordați-vă cîte 1 punct pentru cele exact formulate la întrebările cu numerele 1, 5 și 8 ; cîte 2 puncte celor de la numerele 3, 6 și 7 ; cîte 3 puncte la cele cu numerele 2, 4 și 9. Deci în total puteți realiza maximum 18 puncte, dar dacă reușiți cel puțin 10 puncte, puteți considera că aveți bune cunoștințe în domeniul științei și tehnicii românești.

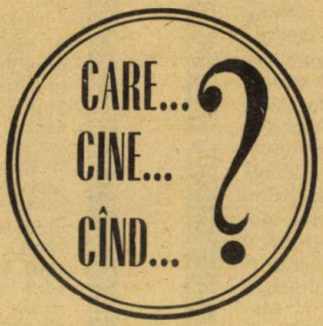

1. **Care** a fost primul oraș din lume iluminat cu petrol lampant ; în ce an ?

2. **Cine** au fost primii români care au obținut titlul de doctor în matematică (în anii 1872 și 1873) ?

3. **Cînd** a luat ființă primul observator astronomic de pe teritoriul țării noastre ? Dar cel din București ?

4. **Care** element chimic (un metaloid din grupa a VI-a a sistemului periodic) a fost descoperit în România (în secolul al XIX-lea) ?

5. **Cine** este autorul primului tratat de endocrinologie din lume ?

6. **Cînd** și unde au fost construite primele silozuri de beton armat din lume ?

7. **Care** este numele constructorului primului hidroavion românesc ?

8. **Cine** este inventatorul avionului cu reacție (fără elice) ?

9. **Cînd** (și de către cine) a fost construit primul avion bimotor din lume ?

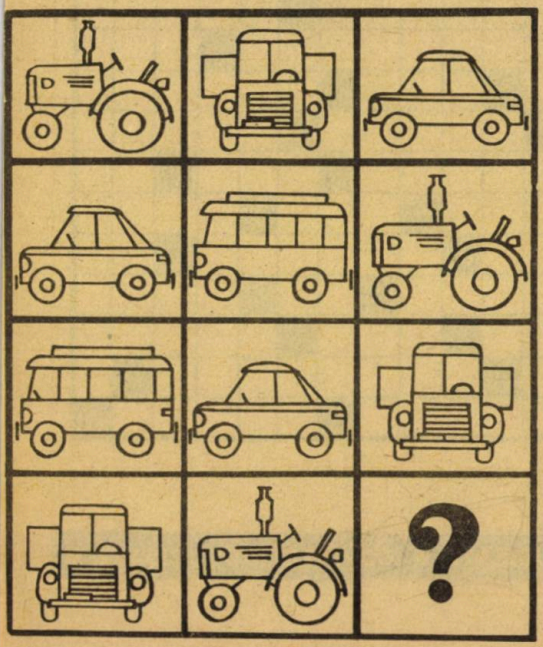

OBSERVAȚIE ȘI LOGICĂ

CARE DESEN ?

Priviți cele 11 desene din figura alăturată, timp de 30 de secunde, după care spuneți : ce desen (care tip de vehicul) urmează în mod logic în cel de-al 12-lea spațiu (marcat cu semnul întrebării) și explicați de ce ?

EXPRESII și LOCUȚIUNI

Cunoașteți înțelesul expresiilor și locuțiunilor românești de mai jos? Din cele trei răspunsuri notate în dreptul fiecăreia, subliniați-l pe cel corect.

1. „Adună alb în căpistere“
   a) îmbătrînește
   b) face economii
   c) e cuprins de dor

2. „A intrat bălaia (sau alba) în sat“
   a) a venit iarna
   b) a venit primăvara
   c) s-au ivit zorile

3. „A fi a cincea roată la căruță“
   a) a fi folositor
   b) a fi de prisos
   c) a constitui o rezervă

4. „A fi ciuciulete“
   a) ud pînă la piele
   b) mic de statură
   c) prost

5. „Vorbe de clacă“
   a) cu rost ; bune
   b) cuvinte de îndemn
   c) vorbe fără rost; flecăreală

6. „Doina știe, doina cîntă“
   a) spune mereu aceleași lucruri
   b) cîntă frumos
   c) spune numai adevărul

7. „A avea gură de cîrpă“
   a) a fi flecar
   b) a fi tăcut; morocănos
   c) a fi bîlbîit

8. „De iznoavă“
   a) niciodată
   b) de rău
   c) din nou; de la capăt

9. „A rămîne cu gura căscată“
   a) supărat
   b) uimit
   c) prost

10. „A tăia (la) piroane“
    a) a muri de frig
    b) a spune minciuni
    c) a glumi indecent

11. „Fără preget“
    a) fără răgaz; neîntrerupt
    b) fără folos
    c) fără milă

12. „Ca prisnelul“
    a) supărat tare
    b) leneș
    c) foarte iute; vioi ;

Dacă ați dat cel puțin zece răspunsuri corecte înseamnă că înțelegeți bine exprimarea metaforică, cu sclipiri de spirit și înțelepciune, obișnuită în graiul de zi cu zi al poporului nostru. Multe dintre aceste expresii și locuțiuni pot fi întîlnite, de asemenea, în scrierile clasicilor literaturii române, printre care: C. Negruzzi, Ion Creangă, V. Alecsandri, P. Ispirescu, M. Sadoveanu.

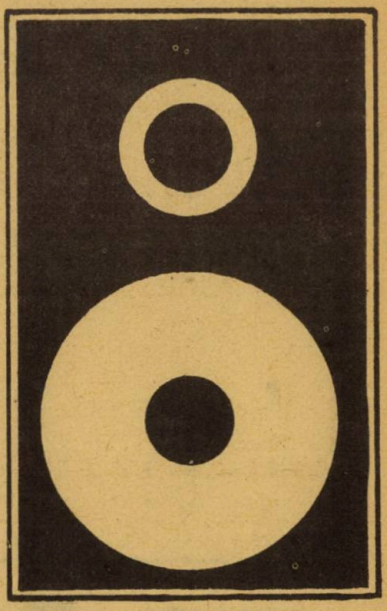

OBSERVAȚIE ȘI LOGICĂ

CARE CERC?

Fără să folosiți vreun instrument de măsură, ci doar privind, timp de 30 de secunde, desenul alăturat, spuneți : care din cele două cercuri negre este mai mare ?

4×4 DEFINIȚII

A . . . B . . .
. . . .
. . . .
. . . .

P . . . R . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Completați punctele libere potrivit definițiilor următoare :

A, 1 = gust, 2 = fructe, 3 =... plastică, 4 = ceea ce există ;

B, 1 = scaldă, 2 = pronume demonstrativ, 3 = în ziua precedentă, 4 = grecesc ;

P, 1 = fruct, 2 = maur, 3 = cadră, 4 = calculator ;

R, 1 = julitură, 2 = arbore, 3 = fructe, 4 = atîrn.

„GHICIȚI" 3 CĂRȚI

Acest joc-truc poate fi practicat cu deplin succes folosind orice pachet cu 32 cărți de joc, grupate în serii de cîte patru (adică patru cartonașe cu cifra 1, patru cu 2... sau patru valeți, patruași etc.). Jocul decurge astfel :

Mai întîi dați să fie alese din întregul pachet patru cărți (pe care, desigur, nu le vedeți) de către patru persoane. Acești jucători își păstrează cărțile scoase din pachet pînă cînd le veți solicita. După aceea lucrați în continuare numai cu cărțile întoarse pe dos. Procedați astfel :

- cereți una din cărțile alese. Așezați-o cu spatele în sus și puneți peste ea alte șapte cărți, numărate la întîmplare din pachetul pe care-l aveți în mînă, tot cu versoul în sus ;
- solicitați cea de a doua carte aleasă, așezați-o, cu fața în jos, peste primele opt cărți și numărați deasupra ei alte șapte cărți din pachet ;
- procedați întocmai cu cea de a treia și apoi cu a patra carte aleasă de jucători ;
- cînd ați recompletat pachetul celor 32 cărți de joc, dați-l cuiva să-l taie în mod obișnuit.

Este clar pentru toată lumea că acum nu știți care sînt cărțile alese, nici unde se află ele în pachet, după ce acesta a fost tăiat. Continuați jocul astfel :

- întoarceți pachetul pe față și așezați în rînd, cu fața în sus, primele opt cărți ;
- continuați să puneți deasupra acestora alte opt cărți, care urmează firesc în pachet și tot astfel pînă cînd le terminați pe toate 32. Ați etalat astfel opt pachete a patru cărți fiecare ;
- întrebați-i pe cei patru jucători : „Își vede cineva cartea aleasă ?" Și după ce v-o arată (fiindcă *trebuie* să-și vadă cartea unul din ei) ridicați tot acel pachet : sub cartea arătată se află și celelalte trei cărți alese.

Sînteți perspicace ?

Răspundeți la fiecare din întrebările de mai jos, fără grabă, dar nu reflectați asupra unui răspuns mai mult de un minut. Firește, puteți adresa întrebările și persoanelor din jur, ori organizați chiar un concurs de perspicacitate.

1. Cîte măsline ați putea mînca dimineața, pe nemîncate ?

2. De cîte ori puteți scade 10 din 75 ?

3. Cît face o jumătate împărțită la o jumătate ?

4. Dacă trei cîini prind trei iepuri în trei minute, în cît timp 30 de cîini vor prinde 30 de iepuri ?

5. Știind că prețul unui plic ilustrat este de 5 lei, al unui plic obișnuit de 1 leu și al unui plic mic de 5 bani, puteți cumpăra 100 de plicuri de toate felurile, astfel încît să plătiți pe ele exact 100 lei ?

6. Cel ce-o face nu spune; cel ce-o cunoaște n-o ia ; cel ce-o ia nu o cunoaște. Despre ce-i vorba ?

7. Puteți numi cele șapte zile ale săptămînii în care vă aflați fără a le pronunța numele ?

8. Unchiul Ion este fratele tatălui meu. Vasile este fratele unchiului meu, dar el nu este și unchiul meu. Cine este el?

9. Aveți un calendar cu foi care se rup în fiecare zi și care acum arată ziua de 1 aprilie ; cîte file trebuie să rupeți pentru ca el să arate data de 31 ?

10. Vreți să cîntăriți un kilogram de griș. Aveți la dispoziție : un sac cu griș, un cîntar-balanță cu două platane și o singură greutate marcată de 2 kg. Puteți face cîntărirea?

OBIECTE SĂTEȘTI TRADIȚIONALE

Cunoașteți sensul corect al denumirii unor unelte și obiecte folosite în mod tradițional în satele țării noastre? (Unele din ele sînt întîlnite adesea în scrieri literare clasice românești). Pentru a vă verifica cunoștințele în acest domeniu, subliniați explicația pe care o considerați corectă — din cele trei variante ce vă sînt propuse.

1. Baltag

a) măciucă groasă din lemn de nuc
b) topor mic, ușor, cu coadă lungă
c) baionetă lungă

2. Bardă

a) secure cu tăiș lat și coadă scurtă
b) ambarcațiune de dimensiuni mici
c) instrument muzical de percuție

3. Bărbință

a) șervețel de pînză
b) stup sălbatic
c) vas făcut din doage de lemn în care se păstrează brînzeturi.

4. Blidar

a) strachină lucrată din lemn de plop sau tei
b) vas asemănător cu o doniță
c) dulap cu polițe, fără uși, în care se păstrează vase.

5. Botfor

a) cizmă cu turetci tari și încrețite
b) pantof de mătase pentru femei
c) papuc lucrat din blană

6. Buhai

a) cuțit cu lamă lată pentru tăiat nuiele
b) vas de lut pentru păstrat lapte
c) instrument muzical

7. Canea

a) cep de lemn sau metal, cu robinet de scurgere
b) unealtă de metal folosită la zidărie
c) lampă primitivă

8. Carmac

a) car închis, cu patru roți
b) haină bărbătească, scurtă, de blană
c) unealtă pentru pescuit

9. Ceatlău

a) lemn cu care se răsucește funia trecută peste o sarcină spre a o strînge
b) căldare mică de tuci
c) dop de lemn pentru astupat gura unui butoi

Greșeli... neîntîmplătoare

În tabelul alăturat sînt trecute numele a zece poeți, prozatori și critici literari contemporani, numele localităților unde s-au născut aceștia și titlul uneia din scrierile lor. Numai că — NU din întîmplare — pe unele rînduri ale tabelului sînt trecute date greșite. De pildă, la nr. 1, Ion Brad nu s-a născut la Siliștea-Gumești și nu este autorul lucrării „Aducătorului, mulțumiri". Încercați să... faceți ordine, scriind în dreptul numelui fiecărui autor litera care indică localitatea și cifra romană, referitoare la titlul scrierii, în mod corect. Astfel, pentru exemplul poetului Ion Brad, ar trebui să notați: 1 d III. Încercați să restabiliți adevărul și în cazul celorlalți nouă scriitori.

NUMELE scriitorului	locul nașterii	titlul scrierii
1. Brad Ion	a. Siliștea-Gumești (Teleorman)	I. Aducătorului, mulțumiri
2. Preda Marin	b. Bulzești (Dolj)	II. Norii
3. Sîntimbreanu Mircea	c. Băița (Hunedoara)	III. Zăpezile de acasă
4. Sorescu Marin	d. Pănade (Alba)	IV. Moartea unui artist
5. Lovinescu Horia	e. Fălticeni	V. Intrusul
6. Blandiana Ana	f. Timișoara	VI. A treia taină
7. Utan Tiberiu	g. București	VII. Lecturi infidele
8. Buzea Constanța	h. Rîmnicu Vîlcea	VIII. Goana după vînt
9. Manolescu Nicolae	i. Văleni (Maramureș)	IX. Limanul orei
10. Băieșu Ion	j. Aldeni (Buzău)	X. Chițimia

(Răspunsurile corecte la grupajul „Pentru timpul dumneavoastră liber" — autor CLAUDIU VODĂ — sînt publicate în pag. 206—207)

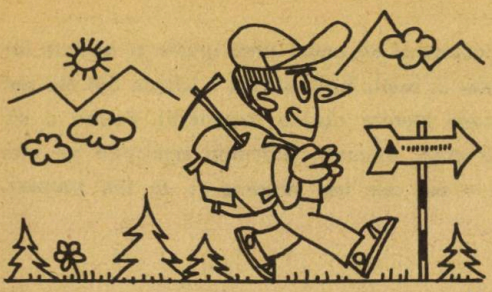

TURISTICĂ

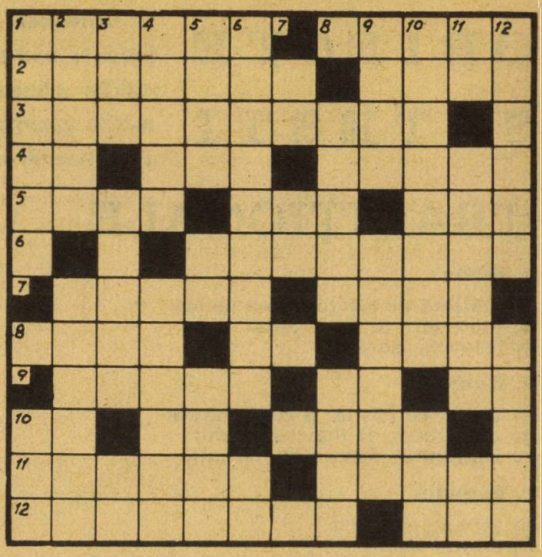

ORIZONTAL : 1) Sport practicat de la tinerețe pîn-la bătrînețe — Turismul, de pildă. 2) Valea..., han turistic lîngă Pitești — Județ în partea central-vestică a țării, importantă zonă turistică. 3) Vestită peșteră în județul Alba (aflată mai sus de Cîmpeni, în Apuseni). 4) La intrarea în Năvodari ! — Agenția spaniolă de presă — Stațiune balneoclimaterică situată pe malul drept al Crișului Negru. 5) „Merge" cu motocicleta — Țintă — Lac în Canada. 6) Soi românesc de viță de vie din care sînt produse vestitele vinuri cu același nume. 7) Oprire pentru odihnă în timpul unei excursii — Nu doar unii. 8) Poet și prozator român (1902—1981), autorul volumului „Călătorie cu funicularul" — Cornel Udrea — Vine de la Lilica ! 9) Munți în Moldova, cu un important obiectiv turistic și anume „Pietrele Doamnei" — La intrarea în Pitești ! — Armăsar dobrogean. 10) Începe vilegiatura ! — Căi ferate — ...Sărat, stațiune lîngă Brăila. 11) A trage în piept — Covor fermecat, atracție pentru excursioniști. 12) Cățărător — Bine bronzat la soare.

VERTICAL : 1) Popas turistic pe Valea Oltului, situat la punctul de întîlnire a masivului Harghita cu Munții Bodoc — Prepoziție care indică o rută, un itinerar. 2) Escaladat — Masiv muntos în Carpații Meridionali, cu importante obiective turistice, ca de pildă vîrful Straja. 3) Republica Sud-Africană — Fără ton (fem.) — La intrarea în Harghita ! 4) Poet contemporan (n. 1911), autorul volumului „Carpații sînt tineri" — Automobil tras la odihnă. 5) Costum de baie — În vîrf, pe Făgăraș ! — A cunoaște. 6) Dramaturg român (1903—1970) care ne-a lăsat, printre altele, piesele „Sinaia la domiciliu" și „La iarbă verde" — Inimă de fată ! 7) Zeița-viteza — Letea 23 ! 8) Are o constituție fizică robustă — Titlu de noblețe în Anglia și Franța. 9) Prepeleac (pl.) — Exclamație exprimînd o părere de rău sau o mustrare blîndă. 10) Vestită stațiune balneoclimaterică vîlceană — Exclamație de bucurie. 11) Radu Boureanu — Popas turistic în apropiere de Vatra Dornei — La intrarea în Brașov ! 12) Colonie pentru turiști — Titan osîndit de Zeus să sprijine veșnic bolta cerească pe umeri (mit.).

DICȚIONAR : EPA, EAR, PAIR.

V. IORDACHE

****

Floarea-soarelui și păpădia

Spunea păpădia unui scai
Slab și uscat ca un pai :
– Floarea asta mă uimește...
E fenomenal cum crește!
S-a întins cît o păleață
Prea se crede că-i isteață
Parc-ar fi rudă cu plopul
Iar de cînd și-a pus și clopul,
Pe cuvînt... îmi stă în gît !
Cum o fi crescut atît ?

Spinul scoase un suspin
Și-aruncă o vorbă-n plin :
– Te credeam mai pricepută...
N-ai aflat ? E-ntreținută !

– Pe mine mă lasă rece...
Știu eu boala ei... Se trece !

Dacă ajunge bătrînă,
Îi cad dinții în țărînă.
Cît o vezi de „cultivată".
Va muri ... decapitată.
Bine că sîntem pe-aproape.
Ca să aibă cin-s-o-ngroape.

Cînd se bucurau mai tare
A trecut o prășitoare
Și scurt, ca o ghilotină,
Le-a tăiat din rădăcină

MORALA :

Cînd știi că te-așteaptă sapa
Nu săpa altuia groapa.

ȘTEFAN BALACI

Cerințele continue ale economiei de energie electrică pot fi satisfăcute în toate locuințele nu prin restringerea incomodă a intensității iluminatului electric, ci prin măsuri menite să ducă la sporirea funcționalității acestuia. De pildă, în loc de a folosi o lustră de tavan cu 4—6 becuri a cîte 60 W, se pot instala veioze, lampadare mobile și aplice, care au numai 1—2 becuri de 25—40 W, ori — mai bine — tuburi fluorescente de 15—20 W, ce dau o lumină sporită cu un consum mult redus de electricitate.

În cele ce urmează ne vom referi mai ales la unele modificări ce pot fi aduse în bucătărie și camera de baie a locuinței cu scopul obținerii unei mai bune iluminări locale, economice și cu calități estetice.

AMENAJĂRI ECONOMIC-FUNCȚIONALE ȘI ESTETICE ÎN BUCĂTĂRIE ȘI BAIE

1 Iluminatul electric din bucătărie este bine să fie coborît din tavan (unde se află din construcția clădirii) pînă la înălțimea de aproximativ 700 mm (măsurați de la blatul mesei), fie printr-o lampă așezată deasupra mesei de lucru, dotată cu un singur bec cu incandescență de 40 W (montat într-un abajur metalic semisferic, vopsit pe partea interioară cu bronz de aluminiu), fie prin două tuburi fluorescente de cîte 20 W, așezate unul pe perete, în dreptul mesei, iar al doilea în apropierea mașinii de gătit. Fiecare tub va avea întrerupător separat (pe fir), astfel încît să poată fi folosit independent, după nevoie.

2 Lumina zilei, mai ales în timpul verii, trebuie atenuată, dacă soarele bate direct în fereastră. Pentru aceasta este recomandabil să atașați (cu două cîrlige) pe rama ferestrei un cadru lucrat din șipcă subțire de lemn pe care fixați hîrtie de calc sau hîrtie albă de ambalaj, ori o bucată de tifon (metraj). Astfel lumina va fi difuzată plăcut, uniform și neobositor în toată încăperea, reducînd totodată temperatura aerului, deoarece culoarea albă a panoului respinge razele calorice.

3 Pentru luminarea camerei de baie soluția optimă constă în a monta două tuburi fluorescente de cîte 20 W, în poziție verticală, în dreapta și în stînga oglinzii. Instalarea lor se face mai în relief (pe un suport de tablă sau material plastic), astfel încît lumina să se reflecte în oglindă. Spre a spori luminozitatea, este bine să montați o oglindă și pe peretele din spate, vizavi de cea aflată deasupra chiuvetei. Veți avea astfel și avantajul de a vă vedea imaginea completă (față-spate) în sistemul celor două oglinzi.

4 Pentru a spori confortul în baie, puteți construi o masă faianțată, care să includă în blatul ei și chiuveta. Suprafața acestei mese o stabiliți singur, avînd grijă ca ea să fie cam de 2—2½ ori cît deschiderea chiuvetei. Fața mesei o tăiați dintr-o placă de pal cu grosimea de 18 mm, în care decupați, apoi, locul de încastrare a chiuvetei. Fața mesei o veți acoperi cu plăcuțe mici de faianță (asortate la culoarea faianței de pe pereți) lipite cu prenandez. În acest scop, ungeți cu adeziv mai întîi suprafața scîndurii (folosind un spaclu sau o bucată de tablă, nu pensulă), apoi spatele fiecărei plăcuțe. Lăsați să se zvînte prenandezul timp de 4—5 minute, după care aplicați cu grijă, în șiruri drepte, toate plăcuțele necesare, inclusiv pe marginea (muchia verticală) din față și laterală a scîndurii. Dacă între plăcuțe rămîn spații libere (rosturi) le veți umple cu un mortar preparat din ciment alb și aracetin. După uscare, urmele de mortar le curățați cu un burete muiat în apă caldă. Masa astfel realizată o fixați în perete cu ajutorul a două console metalice de chiuvetă (și dibluri de lemn) pe care le procurați din magazinele ce vînd articole sanitare.

Desigur că și în bucătărie puteți construi o astfel de masă anexă în jurul chiuvetei, care se va dovedi de mare folos la spălarea și uscarea veselei, tacîmurilor, ca și a legumelor mari (vinete, varză etc.), fructelor etc.

AGRO

COMBINĂ DE RECOLTAT STRUGURI

În U.R.S.S. a fost realizată o combină de recoltat struguri, denumită VK-2. La strugurii albi, combina efectuează simultan operația de transformare a boabelor în must și separarea mustului în două părți : unul care se scurge liber și altul — prin presare. Mustul obținut corespunde cerințelor la conținutul de zahăr, aciditate, fier, cupru etc. sau prezintă foarte mici abateri. Combina este utilizată și la recoltarea soiurilor roșii de struguri, cu transformarea acestora în boască. Fiecare combină aduce anual, față de executarea manuală a operațiilor, mari economii materiale și de forță de muncă.

„AGROSOKE" TRANSFORMĂ DEȘERTUL ÎN SOL FERTIL

Specialiștii britanici au realizat un polimer capabil să rețină apa aidoma unui burete și într-o cantitate ce întrece de 30 de ori propria greutate, căruia i-au dat numele de „Agrosoke". Presărînd deasupra deșertului un amestec compus din acest polimer și îngrășăminte chimice se creează un pat germinativ suficient pentru cultivarea, în primul an, a unui anumit soi de iarbă. Introdusă la maturizare sub brazdă, iarba putrezește, transformîndu-se într-un humus potrivit pentru viitoarele recolte. Și așa, deșertul se transformă, cu timpul, în sol fertil.

Agrotehnicienii determinînd, cu ajutorul unor aparate cu raze în infraroșu, temperatura la care se dezvoltă plantele cultivate într-o fermă științifică — formă organizatorică larg răspîndită în zonele rurale ale R.P. Chineze.

DIN FUMUL DE CĂRBUNE

O echipă de cercetători din S.U.A. și Japonia a patentat recent un proces tehnologic grație căruia substanțe poluante — predominînd oxizii de sulf eliberați în atmosferă de furnalele pe bază de cărbune — pot deveni îngrășăminte chimice. Prin iradierea fumului și adăugarea unei cantități de amoniac se obțin substanțe minerale utile agriculturii, respectiv sulfat de amoniu și azotat de amoniu. Cercetările au arătat că urmele de cenușă care rămîn în îngrășămintele chimice nu sînt dăunătoare pentru culturi, animale sau om.

„ECOTUNEL"

Inventatorul vest-german A. Kükkens obține în serele sale fructe exotice — ananași, banane, papaya — cu consumuri extrem de reduse de combustibil. Cum anume ? El a pornit de la ideea că nu trebuie încălzită întreaga seră ci numai un spațiu limitat din imediata apropiere a plantelor, pe care l-a numit „ecotunel". Straturile așezate pe un postament, izolat pe dedesubt, sînt acoperite cu un capac dintr-un material plastic transparent. În interiorul acestor celule verzi, temperatura necesară se asigură cu numai o zecime din energia consumată pentru încălzirea întregii sere. „Ecotunelul" face posibilă și economisirea substanțială a apei : întrucît plantele evaporează 97% din apa pe care o absorb, în acest sistem închis poate fi recuperată, prin condensare, aproape întreaga cantitate de apă evaporată. Accelerarea creșterii plantelor cu aproape 40% este asigurată prin udarea lor cu apă saturată cu bioxid de carbon.

ȚEVI DIN BAMBUS

În India a fost perfecționat un sistem tradițional de folosire a unor segmente de tulpini de bambus drept țevi de pompare la suprafață a apelor subterane adînci : țevile au lungimea de 60 m și costă de trei ori mai puțin decît cele din oțel, în plus avînd și avantajul de a nu se rupe și a nu rugini. Pentru a-și menține asemenea calități, tulpinile de bambus sînt tăiate verzi, iar în timpul folosirii trebuie să fie permanent umede.

PANORAMIC

ÎNGRĂȘĂMINTE CU EFECT ÎNCETINIT

De vreme ce există medicamente cu efect încetinit — s-au întrebat specialiștii suedezi — de ce n-ar fi și îngrășăminte chimice care să aibă aceeași calitate ? Realizarea unor astfel de substanțe minerale ar permite fertilizarea o dată pentru mai mulți ani, cu efecte deosebite și asupra păstrării structurii naturale a solului, care n-ar mai fi tasat de tractoare în fiecare an. Soluția a fost găsită : microelementele sînt îmbrăcate în învelișuri speciale, care se descompun numai după un anumit timp. Se preconizează producerea, la scară industrială, a unor astfel de îngrășăminte pînă la finele anului 1984.

FRUCTUL CEL MAI BOGAT ÎN VITAMINA C

Botaniștii australieni de la Universitatea din Sidney au găsit o plantă necunoscută pînă acum, ale cărei fructe conțin de 50 de ori mai multă vitamină C decît portocala. Asemănătoare ca aspect exterior și ca gust cu agrișele de la noi, fructele recent descoperite reprezintă cea mai bogată sursă de vitamină C existentă în natură.

PAIE „TRANSFORMATE" ÎN FÎN

Specialiști austrieci au separat unele ciuperci care au proprietatea de a descompune celuloza din paie, făcînd astfel din acestea un furaj pentru vite cu o valoare nutritivă apropiată de cea a fînului. Testele efectuate au arătat că, în anumite condiții de temperatură, ciupercile respective sporesc, în numai cîteva zile, digestibilitatea paielor de la 35 la 54%.

MĂRIREA REZISTENȚEI LA GER A PLANTELOR

După cercetări îndelungate, două cadre didactice de la Universitatea provinciei Saskatchewan din Canada au constatat că rezistența la ger a plantelor este dată de un acid pe care ele îl conțin. Mărind conținutul în acest acid al griului cultivat în laborator, plantele au rezistat la temperaturi de minus 30 de grade ; experiențe se vor face și în condiții de cîmp. Cei doi cercetători sînt însă de pe acum convinși că stropirea plantelor cu acest acid, sintetizat pe cale artificială, ar proteja de înghețul de primăvară și iarnă nu numai cerealele, ci și legumele, fructele și florile.

Incubatoare moderne pentru producerea puietului de nisetru necesar populării bazinelor piscicole din ținutul Krasnodar — U.R.S.S.

CIUPERCA DE HANGZHOU

Specialiștii chinezi au reușit să cultive în laboratorul de microbiologie din orașul Hangzhou o specie extrem de rară de ciupercă comestibilă, cu un bogat conținut nutritiv, care crește de regulă în zone montane greu accesibile. Cultivarea în seră a ciupercii respective se justifică prin deosebitele sale calități terapeutice, fiind utilă într-o serie de maladii ale stomacului. Ea va fi prelucrată industrial pentru a intra în componența unor tablete farmaceutice și a unor ceaiuri medicinale.

DOMESTICIREA ELANZILOR

Cîțiva ani la rînd, Institutul pentru studierea florei și faunei din Tanzania a organizat experiențe menite să stabilească posibilitățile de domesticire a diferitelor specii de animale sălbatice care trăiesc în zona munților Kilimangiaro. Experiențele au demonstrat că, dintre toate mamiferele, cel mai bine se adaptează la condițiile vieții domestice antilopele kanna sau elanzii, cum li se mai spune. Acestea au o serie de avantaje față de vitele cornute mari : rezistă în zone secetoase cu o vegetație săracă, de tufișuri, au nevoie de mai puțină apă, procesul de asimilare a hranei este mai intens decît în cazul vacilor, iar procesul de transformare a furajelor în carne este mai ridicat. Comparativ cu laptele și carnea de vită, cele ale elanzilor conțin mai puțin colesterol.

TRACTOR — AUTOCAMION

La Harkov, în U.R.S.S., s-a testat recent un nou tip de tractor de 800 CP, dotat atît cu roți cît și cu șenile, amplasate în așa fel încît îi permit să meargă în toate cele patru direcții. Pe roți, tractorul se poate deplasa cu viteza unui autocamion. Principalele lui calități constau însă atît în posibilitatea executării, cu ajutorul setului de mașini suspendate, a unei game largi de lucrări, cît și în lățimea mare de lucru. În vederea evitării tasării solului datorită greutății proprii mari, șenilele sînt mai late decît cele obișnuite. Tractorul dispune, de asemenea, de un sistem automat de conducere, care permite menținerea exactă a traseului în timpul executării lucrărilor.

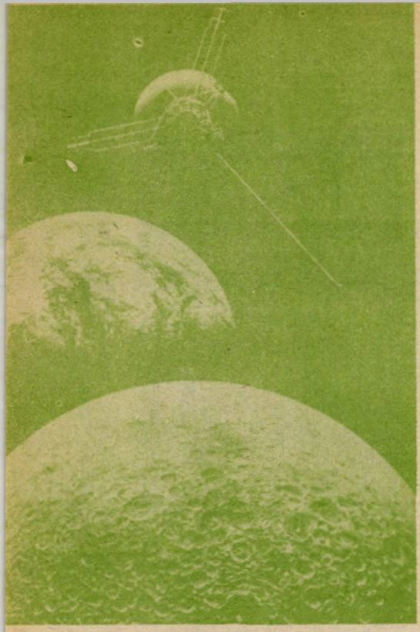

VISUL... SOLAR AL UNUI ASTRONOM

În decembrie 1981, Comitetul francez pentru studierea radiațiilor al Academiei Franceze a decernat primul său premiu, pentru matematici și fizică, lui Antoine Labeyrie. Strălucit cercetător, spirit inventiv, experimentator pasionat, acest astronom foarte cunoscut este un original prin maniera sa de a trăi. Revista „Science et vie" i-a solicitat un lung interviu, din care reproducem cîteva fragmente.

În 1976, astronomul, fugind de cerul poluat, a părăsit observatorul de la Meudon, pentru a-și instala telescoapele pe platoul de la Calern, în transparența atmosferei provensale. Hotărît să lucreze aici mai mulți ani, el a căutat o locuință ; a găsit la poalele platoului, lîngă versantul abrupt al unei îngrămădiri de roci, o casă veche, izolată, convenabilă din mai multe puncte de vedere. Un singur lucru lipsea : electricitatea. Aducerea curentului electric pînă în acest loc ar fi fost foarte costisitoare. Rezolvarea i-a oferit-o... Soarele.

— Veniți să vă arăt instalația mea! a propus Antoine Labeyrie. Să nu vă așteptați la ceva grandios, de tip industrial! Un echipament ca al meu este la îndemîna oricui. Fixați panourile de fotopile, le legați cu două fire de o baterie de acumulatori, apoi de la acumulatori trageți fire în toate direcțiile. O singură recomandare : firele trebuie să fie destul de groase, cam cît firele electrice de automobil, căci totul funcționează cu 12 volți. Pentru moment, din motive financiare, nu am reușit să cumpărăm suficiente fotopile, pentru a acoperi casa, explică astronomul. Ele sînt încă foarte scumpe. Însă, cu ceea ce avem, adică abia o jumătate de metru pătrat, reușim, totuși, să alimentăm următoarea aparatură : 21 becuri de 3—50 wați, un televizor în culori, un magnetoscop, un ordinator, un frigider, în timpul sezonului cald, un proiector de diapozitive, un aparat de mărit pentru fotografii. Mi-am aranjat chiar un mic atelier, unde funcționează, pe baza electricității solare, o mașină de găurit, un strung de mecanică fină, un osciloscop, un ciocan de lipit și o orgă electronică. Bineînțeles, nu funcționează toate în același timp.

De fapt, A. Labeyrie dispune, în medie, de 300 wați pe zi, ceea ce corespunde unui bec de 50 wați arzînd 6 ore. Pentru a înmagazina electricitatea produsă de cele două mici panouri, el a dispus pe o etajeră, la bucătărie, trei baterii mari DELCO 2 000, de 105 amperi-oră fiecare. Ele sînt conectate la un voltmetru ce indică tensiunea la bornele acumulatorilor. Cifra oscilează între 11 și 14 volți.

— Cu aceste baterii, avem o provizie de electricitate suficientă pentru opt zile. Bineînțeles, dacă consumăm mai puțin, acest stoc poate dura mai mult. Deci, nu este vorba de a rămîne fără lumină, sub pretextul că a plouat toată ziua.

Ar trebui să fie încurajată instalarea de fotopile pe casele noi. Există, la noi, circa 100 000 de case, situate în unele sate retrase, care nu sînt conectate la rețeaua electrică națională. Ar trebui ca locuitorii acestor case izolate să fie ajutați să-și instaleze fotopile. Ar costa mai puțin decît instalarea de linii electrice. M-am amuzat făcînd calculul următor : am evaluat suprafața totală a acoperișurilor din Franța și am împărțit-o la numărul de locuitori. În mare, fiecare francez are circa 25 mp de acoperiș. Bineînțeles, pentru a ajunge la această cifră, am luat în calcul și birourile, supermagazinele, gările, școlile, garajele etc. Să socotim deci că, întrucît soarele trimite circa un kilowatt pe metru pătrat, fiecare francez dispune de aproximativ 25 kilowați. Evident, este vorba de un calcul teoretic, în condiții optime, adică cu luminozitate normală de soare și cu o suprafață orientată perpendicular pe raze. Însă, chiar dacă se ține cont de zilele însorite și neînsorite și de randamentul fotopilelor — care este, în prezent, de 15% pentru cele mai bune dintre ele, și care ar putea atinge în curînd 30% — pe scurt, dacă sînt considerate condițiile reale, așezîndu-se pe toate acoperișurile Franței fotopile s-ar produce tot atîta electricitate cît produce rețeaua națională, adică 264 miliarde de kW/oră pe an. Pentru a fi chiar exact, se ajunge la circa 290 miliarde de kW/oră.

— Însă, la prețul lor din prezent — circa 12 000 franci pe metrul pătrat de pile — credeți că propunerea dv. este rezonabilă?

— Bineînțeles că nu! Am calculat și acest lucru : ar costa vreo 16 218 miliarde de franci. Între altele, ar trebui aproape zece ani de timp însorit pentru a compensa electricitatea ce ar servi la fabricarea de fotopile. Însă toate acestea provin din faptul că tehnica actuală de fabricație este complet anacronică.

Remarca este justă : se pot ameliora în mod considerabil metodele de producție. În prezent, pentru a face fotopile se folosesc cristale de siliciu dopate cu fosfor (impuritate donatoare), procedeu care necesită un mare consum de energie, dar se va ajunge, într-o bună zi, să se fabrice pile ieftine din poliacetilenă, un material foarte apropiat de sacii de plastic ce se aruncă — ne-a spus astronomul ; tot atît de ieftine ca și frunzele de arbori, care sînt, într-un fel, fotopile naturale. În acea zi, acoperișurile Franței vor asigura întreaga producție de electricitate de care avem nevoie.

Cînd intrăm în casă, sînt aprinse cele două becuri de la bucătărie. Ele sînt cu iod, ca cele ale autoturismelor, și luminează cu toată puterea lor de... 10 wați. Însă, atenție ! Aceste becuri luminează cu 21—22 lumeni pe watt, în timp ce becurile obișnuite, cu filament, furnizează, la putere slabă, numai 5—6 lumeni pe watt ; așa încît, un bec cu iod de 10 wați are aceeași luminozitate aproape ca un bec cu incandescență de 40 wați.

— Știți, a spus Labeyrie, un bec de 3 wați permite să se citească, stînd în pat ; este nevoie numai să fie apropiat de carte. La Paris, încercam în mod frecvent o anumită oboseală oculară, la fel ca mulți orășeni. Nimic uimitor : un bec conectat la curentul alternativ oscilează de o sută de ori pe secundă, ceea ce duce la deteriorarea retinei. Aici, datorită curentului continuu, noi nu cunoaștem acest inconvenient.

Desigur, acest regim nu este decît o soluție tranzitorie. Asupra acestui punct, astronomul este categoric : Cînd fotopilele vor fi mai puțin scumpe, fapt ce nu va întîrzia, le vom folosi peste tot și vom avea electricitate din belșug.

— Însă, pentru a face toate aceste fotopile, ar trebui uzine uriașe ?

— Nu. Există, în prezent, în Franța vreo cîteva uzine care fabrică saci de plastic pentru gunoi. Suprafața pe care o reprezintă acești saci de plastic aproape corespunde suprafeței tuturor acoperișurilor din Franța. Deci, dacă se fabrică fotopile din plastic, ceea ce mi se pare o soluție verosimilă, nu va fi nevoie de mai multe uzine decît cele existente care produc astăzi sacii din plastic.

— Dacă vă înțeleg bine, fotopilele reprezintă mai mult electricitatea de mîine decît cea de azi.

— Faceți o eroare. Sînt sigur că, dacă s-ar demara în domeniul fotovoltaic, s-ar obține de pe acum rezultate remarcabile pe această linie. Ar fi suficient, de exemplu, să se industrializeze producția de pile cu siliciu amorf, pentru a fi posibil să se doteze un foarte mare număr de case într-un mod, într-adevăr, competitiv. De asemenea, ar putea fi îndemnată industria să fabrice o nouă generație de aparate electro-casnice, mai puțin consumatoare de energie.

— Fotopilele sînt capabile să producă energia necesară mijloacelor de transport?

— Automobilul solar, adică dotat cu baterii ce pot fi reîncărcate cu ajutorul fotopilelor instalate pe acoperișul garajului, a trebuit pînă în prezent să depășească un serios handicap: greutatea bateriilor. Însă, curînd se vor face baterii din plastic, cu mult mai ușoare, și acest gen de vehicul va prezenta un interes mai mare. În domeniul aviației, știu că unii specialiști americani au în vedere ca posibilă realizarea de aparate de linie care să funcționeze pe baza electricității solare. În ce mă privește, îmi pun mari speranțe în micul avion individual cu energie solară ; cred chiar că, peste douăzeci de ani, el va înlocui automobilul".

ȘERPII POT PREVESTI CUTREMURELE

Din cele peste un milion de specii de animale care trăiesc pe glob, numai cîteva zeci sînt înzestrate cu capacitatea de a sesiza iminența producere a unui cutremur de pămînt, iar șarpele figurează pe primul loc al listei, înaintea șoarecelui, ciinelui, pisicii, peștilor și a altora.

Potrivit relatărilor publicației chineze „Beijing Review", în august 1976, cu cîtva timp înainte de seismul care a avut loc în raza județelor Songpan și Pingwu, din provincia Sichuan (sud-vestul Chinei), s-a observat că un mare număr de șerpi ieșeau din găuri și se tîrau, cu toată repeziciunea posibilă, parcă mînați de o forță nevăzută, spre teritoriul județului vecin — Jiangyou. Martorii oculari n-au putut să explice cauzele acestei migrații pripite.

Un caz și mai concludent a apărut în ajunul cutremurului catastrofal produs în provincia chineză Hebei, la 28 iulie 1976, care a atins magnitudinea de 7,8 pe scara Richter, lovind dezastruos orașul Tangshan. Cutremurul s-a declanșat în zorii zilei de 28 iulie, însă în dimineața zilei de 26 iulie, deci cu 48 de ore mai devreme, oamenii rămăseseră uimiți de faptul că pe malul unui heleșteu din localitatea Ning-he, cuprinsă și ea în zona teribilelor mișcări ale scoarței pămîntești, se adunaseră sute și sute de șerpi, destul de agitați.

Printre cei care au acordat atenția cuvenită întîmplărilor de mai sus s-a numărat și un biolog, profesor la Universitatea din Wuhan. Experimentînd, împreună cu alți colegi, comportarea a circa 300 de șerpi, supuși condițiilor care simulau apariția unui cutremur, el a constatat că reptilele „aflau" foarte repede despre fenomenul teluric care avea să se producă.

S-a tras concluzia că șerpii, cu deosebire cei veninoși, trăind sub pămînt și fiind dotați cu o mare capacitate de percepere a schimbărilor de temperatură ale scoarței terestre, simt rapid chiar și cele mai slabe emanații de căldură, care se ridică din interiorul Terrei spre suprafață, străbătînd, evident, și găurile tîrîtoarelor în cauză, ceea ce echivalează cu un semnal de alarmă continuă pînă la producerea seismului.

CONSERVELE DE FETEŞTI

şi faima lor recunoscută

Binecunoscută pentru deosebita calitate a produselor sale, *Întreprinderea de producere şi industrializare a legumelor şi fructelor din Feteşti, judeţul Ialomiţa*, a realizat în 1982 o depăşire în valoare de 19,5 milioane lei a principalului indicator de plan, producţia-marfă vîndută şi încasată. Este un rezultat ce reflectă pe deplin potenţialul acestui harnic colectiv — 1 600 de oameni în ambele sectoare — industrial şi horticol — în care iniţiativele muncitoreşti, larg sprijinite de conducerea întreprinderii, s-au dovedit o forţă „măsurată" în milioane de lei beneficii.

„Ce înseamnă, pentru fiecare la locul său de muncă, aplicarea noului mecanism economic, a principiilor autoconducerii şi autogestiunii muncitoreşti ? — iată punctul nostru de plecare în acest an, prin care am cerut tuturor membrilor colectivului să gîndească, să propună şi să acţioneze potrivit intereselor comune, ne-a spus ing. *Gheorghe Nicolae*, director coordonator al unităţii. Centralizate pe întreprindere, propunerile oamenilor muncii au însumat esenţialul activităţii economice : cantitatea, calitatea şi costurile de producţie. Apoi, transpuse cu hotărîre în practică, aceste idei au condus la realizarea producţiei-marfă cu cheltuieli mai mici decît cele planificate".

În sectorul industrial, condus de ing. *Mircea Breben*, director adjunct, au fost realizate prin autodotare, în cadrul atelierului mecanic, numeroase utilaje şi instalaţii de mare importanţă. unicate în ţară. Cei mai buni meseriaşi, comuniştii *Nicolae Tănase*, *Alexandru Barangă*, *Dumitru Brotan*, *Ştefan Iancu*, *Nicolae Chirea* au construit, după concepţie proprie, într-o rodnică colaborare cu specialişti de la Institutul central de proiectări pentru valorificarea şi industrializarea legumelor şi fructelor — Bucureşti, masa rotativă de dozat, maşina de închis (conserve) cu şase capete, instalaţia de muştar, maşini de spălat, uscat şi uns cutiile. În acest mod, factorul progres tehnic a dus la obţinerea unei supericare productivităţi a muncii, automatizarea şi mecanizarea fluxului tehnologic, reducerea forţei de muncă şi a pierderilor de materii prime şi ambalaje.

„Iniţiativa muncitorească şi întărirea controlului în domeniul gospodăririi bunurilor materiale — ambalaje, piese de schimb, materii prime — s-au dovedit deosebit de eficiente, apreciază *Gheorghe Ţuţuianu*, contabilul şef al întreprinderii. Am să dau un exemplu concludent : din lăzi rupte sau dezmembrate, care în anii trecuţi erau casate şi apoi vîndute cu 320 lei/tona, o echipă de buni tîmplari a reuşit să aducă întreprinderii o economie de peste un milion de lei, recuperînd cea mai mare parte din aceste ambalaje".

După reorganizarea din 1982, cele 14 ferme ale sectorului horticol au obţinut o creştere a producţiei de legume de peste 9 000 tone. Bine închegate, cu un nivel tehnic, organizatoric, economic mult deasupra celorlalte, colectivele fermelor nr. 4 şi nr. 12, conduse de ing. *Constantin Costache* şi, respectiv, ing. *Casandra Chiriţă*, au realizat producţii medii de 42 000 kg la tomate, 8 000 kg la fasole, 11 000 kg la mazăre păstăi. În 1983, fiecare fermă şi-a produs răsadul necesar, cu combustibil biologic, asigurînd timpurietatea producţiei şi deci o eficienţă economică sporită, prin obţinerea unor preţuri mai bune. Pe scară largă a fost aplicată propunerea de a se contracta cu unităţile muncitoreşti din Feteşti, în acord global, suprafaţa de 475 ha cultivate cu legume. „Acţiunea a fost puternic sprijinită de comitetul orăşenesc de partid, ne-a spus ing. *Ion Călin*, director adjunct cu producţia horticolă. Muncitorii de la depoul şi staţia C.F.R., fabrica de tricotaje, cooperativa meşteşugărească, I.S.C.I.P., F.N.C. şi-au împărţit apoi această suprafaţă pînă la persoană ; fiecare răspunde de calitatea executării lucrărilor de plantare, întreţinere şi recoltare, retribuţia fiind în raport de producţia realizată. Considerăm că asigurarea timpurietăţii producţiei şi aplicarea acordului global constituie, de pe acum, certitudini spre realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan".

Toate aceste rezultate se concretizează într-o bogată gamă sortimentală de produse. Întreprinderea produce şi livrează mii de tone de conserve de legume (mazăre, tomate, vinete, ardei, verdeţuri, castraveţi, bame) de toate tipurile, concentraţiile şi recipientele, cu sare sau dietetice, conserve de fructe (compoturi, dulceţuri, gemuri), ulei îmbuteliat, muştar de masă, băuturi răcoritoare. Calitatea acestora — recunoscută de numeroasele controale tehnice ori sanitare şi preţuită de beneficiari din ţară şi de peste hotare — stă în permanenţă în atenţia colectivului.

EMIL GENESCU

MARCATOR PENTRU SEMĂNĂTURI ÎN BRAZDĂ

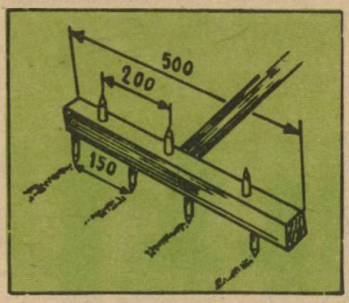

Instrumentul, simplu de construit, pe care-l vedeți în figura alăturată vă este de folos atît pentru a trasa linii echidistante la semănatul pe brazdele din grădina de legume, cît și pentru săparea simultană și uniformă a șanțurilor necesare punerii semințelor.

Materialul de bază al acestei unelte este lemnul : o șipcă lungă de aproximativ 500 mm, avînd secțiunea pătrată cu latura de 50 mm ; cîteva bucăți din crengi uscate de arbore — ascuțite la unul din capete — vor alcătui „dintii" greblei ; o bucată mai lungă de creangă uscată va servi pentru coada greblei.

Introduceți forțat dinții în suport, în găuri date cu un sfredel de mînă sau cu dalta. Eventual ungeți pereții acestor orificii cilindrice cu aracetin pentru a face o legătură mai durabilă.

Observați că unealta poate fi folosită pe ambele fețe, ea putînd trasa astfel șanțuri la distanțe diferite. Grebla aceasta mărește productivitatea muncii la semănatul multor legume și verdețuri : ridichi de lună, salată, spanac, ceapă, usturoi, morcov, pătrunjel etc.

TERMOMETRU CU AER

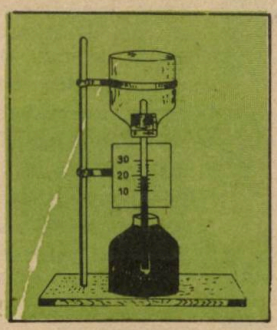

Cele mai folosite termometre, clasificate după natura corpului termometric sînt: cele cu lichid (mercur, alcool, pentan) și cele cu gaz — de obicei aer.

Modelul demonstrativ propus aici este de tipul cu aer.

Materialele necesare : două sticluțe goale (curate) cum sînt cele de cerneală ; un tub de sticlă cu diametrul cît mai mic (1—2 mm), lung de 150—200 mm ; două dopuri de plută sau din cauciuc, perforate după diametrul exterior al tubului de sticlă ; un suport lucrat special din lemn și platbandă de tablă subțire ; o bucată de carton alb ; cîteva șuruburi, apă, cerneală, vopsea pentru finisarea suportului.

Montarea. Luați una din sticluțe, goală, și fixați-i în gură un dop, prin care ați trecut în prealabil un capăt al tubului de sticlă. Ungeți de jur împrejur atît dopul cît și gîtul sticlei cu ceară sau parafină topită (de la o lumînare) pentru a închide ermetic aerul din interiorul recipientului. A doua sticluță o veți umple cu apă colorată cu 2—3 picături de cerneală roșie sau albastră. Răsturnați prima sticlă deasupra celei de a doua și introduceți capătul liber al tubului de sticlă cam 20 mm în apa colorată. Fixați sticlele în această poziție pe un mic suport de lemn și tablă, lucrat din vreme.

Cu ajutorul unei brichete sau lumînări aprinse încălziți sticla răsturnată (cea de sus) pînă ce veți observa că în apa colorată apar două-trei bule de aer. Opriți încălzirea. Apa se va ridica în tub. Nivelul apei nu trebuie să depășească jumătate din înălțimea tubului ; în caz contrar, ridicați puțin sticluța deasupra apei, apoi o fixați din nou în poziția inițială și încălziți mai puțin timp.

Pe rigla din spatele tubului lipiți o bucățică de carton alb, pe care ați trasat mai multe linii paralele cu tuș negru echidistante la 1 mm. Pentru a grada această scară termometrică de carton, țineți cîtva timp instrumentul lîngă un termometru de cameră (nu lîngă unul medical) industrial ; cînd acesta din urmă arată o anumită temperatură, înscrieți valoarea respectivă pe carton în dreptul liniuței unde se află nivelul apei din tub. În acest fel, în două-trei zile veți reuși să gradați corect, prin comparație, tot cartonul-scară. Eventual, operațiunea poate fi grăbită prin plasarea alternativă a ambelor termometre lîngă surse de căldură și de frig artificiale (sobă, calorifer, frigider etc.) și însemnînd mereu pe carton temperatura indicată de termometrul industrial luat ca etalon.

Cei care cunosc efectul căldurii asupra gazelor înțeleg lesne cum va funcționa termometrul : căldura din mediul înconjurător face să se dilate sau să se contracte aerul din sticla goală, și acesta, la rîndul său, ridică sau coboară nivelul coloanei de apă din tub.

CÎND A APĂRUT AGRICULTURA ? Potrivit unor cercetări recente, cele mai vechi urme de activitate agricolă datează de acum 8 000—10 000 de ani în Mesopotamia, 8 000 de ani în Grecia, 7 500 de ani în Valea Nilului etc.

OAMENI care nu au „inventat" încă agricultura

Oricine știe că, în veacul nostru, omul a reușit să pună stăpînire pe energia nucleului atomic, să iasă în spațiul extraterestru și să-și trimită emisarii dincolo de sistemul solar, a descoperit antibioticele, a introdus roboții în tot felul de activități, a început să înlocuiască inima și alte părți ale trupului atunci cînd ele nu mai pot fi de folos. Într-un cuvînt, oamenii s-au ridicat pe o treaptă de civilizație tehnică neatinsă vreodată. Oamenii ? Toți oamenii ? Nu, nici pe departe !

RĂMĂȘIȚE DIN EPOCA DE PIATRĂ

Se vorbește, se scrie mult, foarte mult despre decalajele între țările dezvoltate și cele sărace. Numai articolele publicate în „Almanahul satelor", de-a lungul anilor, ar fi suficiente pentru a închega o imagine cuprinzătoare a subdezvoltării, a luptei împotriva acestui flagel. Problema este, așadar, bine cunoscută, iar cînd e abordată sînt amintite popoare întregi care nu se pot ridica la un trai mai bun pentru că agricultura pe care o practică e înapoiată, ineficientă, pentru că aceste popoare sînt lipsite de mijloace elementare de apărare a sărăcăcioaselor recolte împotriva bolilor și dăunătorilor. Dar cu toată această amplă dezbatere — căci dezbaterea există, măsurile întîrzie — sînt adesea uitate acele populații care acum, în veacul al XX-lea, nu cunosc agricultura. Și oricît ar părea de ciudat, asemenea populații există ca relicte ale epocii de piatră, ale paleoliticului inferior.

ETNOLOGII SÎNT ÎNGRIJORAȚI

Astăzi, pe întregul glob mai trăiesc aproximativ 50 000 de oameni care se hrănesc doar din ceea ce culeg și vînează.

Este interesant de remarcat — și oamenii de știință își pun multe întrebări în acest sens — că vînătorii-culegători au dus întotdeauna o existență paralelă sau, mai bine zis, concomitentă cu restul societății omenești, care a progresat, urcînd din veac în veac noi trepte de civilizație și prosperitate. Cunoașterea lor mai precisă începe din secolul al XVI-lea, după descoperirea Americii și Australiei.

Într-o așezare de pigmei din vestul Africii

Din secolul următor dăinuie cele dintîi estimări demografice globale. Astfel, se știe că, în vremea aceea existau în lume cam trei milioane și jumătate de vînători-culegători, ceea ce reprezenta 1 la sută din populația globului. Astăzi proporția este de numai 0,001 la sută, față de o populație globală care a crescut de peste zece ori.

E un lucru bun sau nu? Etnologii sînt îngrijorați, pentru că, odată cu dispariția populațiilor de vînători-culegători, dispar mărturiile vii ale vieții primitive pe Terra, deci tot atîtea posibilități de studiu și comparație. Grație acestor ființe umane simple, modeste se poate ști cam cum trăiau oamenii cu zeci de mii de ani în urmă, cum gîndeau și, într-o măsură, cum vorbeau. Argumentul, desigur, e demn de luat în seamă. Dar, de aici pînă la a pleda împotriva contactului cu civilizația actuală, susținînd că acest contact degradează, alterează ceva ce ar trebui să se mențină neschimbat, e, fără îndoială, o distanță mare. Avem dreptul să ne întrebăm dacă sociologia, ecologia, tehnica acestor populații nu ar mai putea fi studiate dacă actualii vînători-culegători s-ar apropia de restul semenilor lor. Dar aceasta depășește cadrul pe care ni l-am propus în aceste rînduri. Mai rămîne doar să subliniem — și vom vedea, mai jos, de ce — că așa „primitive" cum sînt, aceste populații pot da multora cîte o mică dar necesară lecție de morală, de etică.

A FUGI SAU A FI EXTERMINAT!

Să revenim însă la istoria acestor oameni lipsiți de istorie. După cum am văzut, trăsătura comună tuturor este aceea că s-au împuținat și că acest proces continuă. De ce?

Ceea ce se știe cu precizie e că după marile descoperiri geografice s-au produs marile descoperiri de... bogății, ceea ce i-a făcut pe europeni ca, spre finele secolului al XVIII-lea, să se năpustească asupra noilor ținuturi, să le colonizeze, să le exploateze. Locul indigenilor l-au luat noii veniți, iar lucrurile nu s-au desfășurat fără violențe, adesea comparabile cu genocidul comis de naziști în veacul nostru foarte civilizat. Astfel, se știe că în 1795, la poalele platoului Drakensberg, în Africa de Sud, 2 000—3 000 de boșimani erau masacrați în fiecare săptămînă, iar ceilalți ori fugeau ori erau închiși în rezervații. În alte locuri, în Tasmania, de pildă, populații întregi au dispărut răpuse de variolă, holeră, gripă — boli aduse de europeni, iar în altele, în cele așezate spre cercul polar de nord, eschimoșii, care și-au asigurat dintotdeauna întregul necesar pentru trai, de la hrană pînă la îmbrăcăminte și obiecte de uz gospodăresc și vînătoresc din natură, au fost foarte greu afectați de industrializarea pescuitului introdusă tot de albi.

Așadar, pretutindeni, localnicii nu au avut de ales decît între a fugi în deșert, în stepa aridă, în pădure, a se sedentariza în condiții de exploatare colonialistă sau a... dispărea. Așa se face că în întreaga lume au rămas abia 50 000 de vînători-culegători.

Cine sînt aceștia?

UIMITORUL COMPORTAMENT AL „SĂLBATICILOR"

Cam 5 000 de boșimani, în deșertul Kalahari (Namibia), cîteva mii de pigmei Mbuti (Zair, Congo și Africa Centrală), vreo 7 000 de aborigeni retrași în deșertul central al Australiei, cîteva mii de semangi, în Malayezia, cîteva zeci de tasaday, în Filipine, 200—300 de penanși, în Borneo, precum și cîteva mici grupuri în Shri-Lanka, Bolivia, Brazilia, Paraguay, Columbia, Țara de Foc. Toți au fost împinși sau nu au mai îndrăznit să iasă din zonele cele mai sărace, cele mai neprielnice, zone în care nici nu putea fi vorba de progres tehnic.

Unii dintre cei care au studiat aceste populații au afirmat că izolarea este cauza înapoierii — fără să se întrebe cine a provocat izolarea! — alții că, de pildă, aborigenii vînători-culegători, deși au toate condițiile, nu practică agricultura pentru că le lipsește... principiul acestei indeletniciri. Știința serioasă, obiectivă, lipsită de prejudecăți rasiste combate aceste explicații, aducîndu-le pe prim plan pe cele de ordin economic și politic.

Examinînd într-un asemenea spirit viața vînătorilor-culegători, diverși cercetători au descoperit elemente de-a dreptul uimitoare în comportamentul acestora. Astfel, deși practică vînătoarea în mod individual, la boșimani, la triburile Sirionos, din Bolivia, la triburile Yanomami, din Venezuela există o tradiție cu putere de lege, potrivit căreia cel care a vînat un animal nu are dreptul să mănînce deloc din el, totul revine colectivității. „Prestigiul de care se bucură un vînător priceput — scrie etnologul francez Nicolas Journet — va face din el, eventual, șeful grupului, dar nu-i va îngădui niciodată să acumuleze și să posede mai multă hrană sau mai multe bunuri, ci, dimpotrivă, îl va obliga să contribuie la satisfacerea nevoilor celorlalți, să distribuie grupului ceea ce a dobîndit".

Această mentalitate care ține de un sistem propriu de valori nu poate fi explicată prin simpla stare de vînători-culegători sau prin nomadismul acestor oameni, ci prin aceea că redistribuirea alimentelor constituie un mijloc de a asigura solidaritatea grupului — conchide autorul citat. Și supraviețuirea grupului, am adăuga noi. Supraviețuire, totuși, incertă, în condițiile actualului secol civilizat.

Întrebarea care se pune este aceea dacă acești oameni nu merită mai mult decît a fi studiați ca piese ale unui — ce-i drept — prețios muzeu viu.

C. DARIAN

Util de știut

CUȘCĂ pentru nutrii

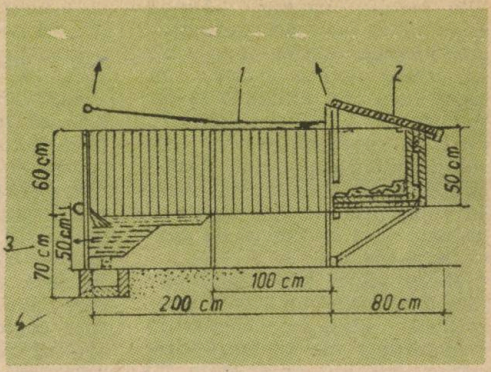

Adăpostul trebuie să asigure condiții similare celor în care nutriile cresc în libertate, adică să aibă un bazin de îmbăiere, un padoc de însorire după baie și un cuib care reprezintă vizuina de adăpostire, odihnă, fătare etc. Componentele unei cuști sînt : cuibul, cușca propriu-zisă și bazinul. Dimensiunile sînt următoarele : **cuibul** Î = 38 cm, l = 50 cm și L = 70 cm; **cușca propriu-zisă** Î = 40 cm, l = 70 cm și L = 100 cm; **bazinul** Î = 10, 20 sau 30 cm, l = 70 cm și L = 40 cm. Cușca cea mai bună, a cărei schemă o prezentăm, este cea individuală, pe un nivel, avînd ca dimensiuni — 100 cm lungime bazinul, 100—200 cm lungime cușca propriu-zisă și 50—80 cm cuibul. Înălțată de la sol circa 40—80 cm, această cușcă este comodă în exploatare și asigură nutriei un spațiu suficient pentru mișcare. Cușca se face fie fixă, dintr-un cadru sudat îmbrăcat în plasă de sîrmă, fie demontabilă, cadrul fiind prins în șuruburi, cu plasa fixată definitiv sau prin intermediul unor rame prinse cu cleme metalice, cu urechi cu șuruburi sau chiar cu ochiuri de sîrmă. Cadrul se realizează din oțel-beton sau din cornier (vinclu). Pentru a rezista la rugină, oțelul pentru cușcă trebuie să fie zincat. Plasa folosită la cușcă este din sîrmă de 2—2,25 mm grosime, cu ochiuri de 1,5 x 1,5 cm la pereții laterali și de 2,5 x 2,5 cm la acoperiș și ușă.

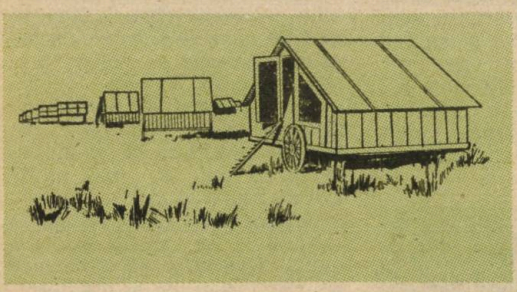

Adăpost mobil pentru păsări

Poate fi deplasat pe roți. În interior, la 15 cm deasupra pardoselii, sînt instalate stinghii pentru dormit, dispuse la 35 cm una de alta. Accesul îngrijitorului se face printr-o ușă așezată în mijlocul fațadei, iar pentru intrarea și ieșirea păsărilor sînt ușițe mici în părțile laterale, care prin deschidere formează un plan înclinat. Cotețul mobil se amplasează la umbra pomilor sau a umbrarelor. Hrănitoarele trebuie să fie ușoare, iar pentru adăpare se pot folosi fie sursele naturale de apă, fie adăpători simple, cu rezervoare (un vas cu apă răsturnat în alt vas).

Sfîrlează care vă apără strugurii de păsări

Sfîrleaza din schemă vă apără strugurii, producînd zgomot pentru a speria păsările. Sub acțiunea vîntului, elicea se rotește, învîrtind și arborele sprijinit pe două lagăre. Pe arbore se fixează un cadru sub formă de cruce, care are articulate la capete patru ciocănele. În timpul rotirii, ciocănelele lovesc o scîndurică fixată sau suspendată de cadru, producînd un zgomot ritmic. Atingerea scîndurii nu blochează mecanismul, deoarece ciocănelele sînt articulate de crucea antrenoare și după lovirea scîndurii rămîn în urmă, printr-o rotire suplimentară. Mecanismul are și posibilitatea rotirii în jurul axei verticale a lemnului pe care este montat, rotire necesară pentru autoorientarea după direcția vîntului și realizată cu ajutorul unor crengi montate pe cadru ,în partea opusă elicei.

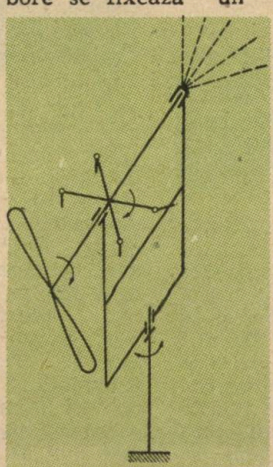

ARBORI vestiţi din ţara noastră

Există, în mod firesc, şi în lumea arborilor exemplare care ies din mulţimea anonimă şi devin „personalităţi" ocrotite de lege, ori primesc titlul de noblețe „monument al naturii" pentru că impresionează prin vîrstă sau dimensiuni şi particularităţi morfologice, ori prin fapte de istorie sau amintiri umane cu care sînt în strînsă legătură. Astfel, în călătoriile noastre prin ţară ne putem întîlni...

...la Borsec — în apropiere de Grota Urşilor — cu molidul „Şapte gemeni", curiozitate unică în ţară, unde dintr-o singură rădăcină se înalţă şapte trunchiuri de molid. În aceeaşi staţiune s-a descoperit, printre plantele fosile din pliocenul superior, un *Betula brogniarti*, strămoş al mesteacănului de astăzi. Apoi, cu prilejul Congresului internaţional de botanică, desfăşurat tot aici în anul 1934, a fost găsit un mesteacăn pitic *Betula humilis*. Această plantă a rămas în depresiune de pe vremea glaciaţiunilor cuaternare care aduceau cu ele o floră de tundră. Mestecănaşul este un arbust indigen, care atinge înălţimea de maximum 2 metri. La noi mai poate fi întîlnit doar în cîteva locuri : Sîncrăieni-Ciuc, Poiana Stampei, lacul Sf. Ana, Coşna ş.a. Acest arbust ajută la cunoaşterea evoluţiei tinoavelor (mlaştinilor oligotrofe) din ţara noastră. Pornind din staţiune pe potecile care urcă spre culmile Făget şi Făgeţel, se trece printr-o pădure de molizi, ulmi, aluni şi fagi de 1—2 m diametru, cunoscuţi ca unii din cei mai bătrîni din ţară.

În curmătura Văii Cerbului din masivul Bucegi, trăieşte o salcie *(Salix herbacea)* care reprezintă cea mai mică plantă lemnoasă cunoscută în lume, ale cărei frunze seamănă cu iarba.

La Băile Herculane, în parcul staţiunii, se găseşte decanul de vîrstă al tuturor arborilor din ţară — *Wellingtonia gigantea* — un conifer în vîrstă de aproximativ o mie de ani, unul din puţinele exemplare din această specie existente în România. Are înălţimea de 31 m şi diametrul la bază de 1,30 m. Acest arbore gigant este originar din California centrală şi Munţii Sierra Nevada din America de Nord, unde atinge înălţimea de 100—150 m, diametrul de circa 10 m şi unde poate trăi pînă la 6 000 de ani.

În parcul palatului baroc, construit de arhitectul vienez Franz Anton Hildebrand, la Oradea, între anii 1762—1770, se găsesc trei exemplare de *Sequoia gigantea* deosebit de frumoase. Parcul însuşi este o realizare de artă peisagistică demnă de admirat.

Dintre arborii indigeni, „moşul bătrînilor" este stejarul lui Coşotei, din apropierea satului Coşoteni, com. Drăgăneşti (jud. Teleorman), în vîrstă de circa 900 ani.

Urmează, ca vechime, doi

plopi : unul vieţuind de aproximativ 800 ani pe izlazul din apropierea satului Plopi, com. Drăcşani (jud. Teleorman) şi altul de 700 ani, numit „Plopul cu tablă", în lunca rîului Burdea. Tot un plop uriaş, în vîrstă de circa 600 — 700 ani, se găseşte la marginea satului Mocod (jud. Bistriţa-Năsăud). Este înalt de 32 m, are circumferinţa de 10,25 m (3,26 m diametru), iar la înălţimea de 6,20 m se desparte în două ramuri principale, groase, fiecare, de peste un metru.

În apropiere de vestitul Han al Ancuţei, în curtea C.A.P. din Tupilaţi, se află alt monument al naturii : un stejar de peste 600 ani, înalt de 30 m, cu o bogată coroană al cărei diametru măsoară circa 20 m. Stejarul acesta a fost deci contemporan cu Petru I (circa 1375—circa 1391), domnul Moldovei care a construit cetăţile Neamţ şi Suceava. Tot în Moldova sînt doi stejari de peste 500 ani în comunele Botoşana şi Cajvana, contemporani cu Ştefan cel Mare.

În Transilvania, lîngă localitatea Rodbav (jud. Braşov), se găseşte o pădure de stejari (rezervaţie cinegetică) în care sînt doi stejari ce se numesc Adam şi Eva, în vîrstă de circa 600 ani. Şi la Blaj, în curtea mitropoliei, se află un stejar a cărui vîrstă este evaluată la 500 ani.

Cel mai bătrîn castan comestibil *(Castanea sativa)* cunoscut pe teritoriul ţării noastre se găseşte pe Dealul Bodoaiei, la nord de localitatea Tăuţii de Sus (jud. Maramureş). Are o înălţime de 25 m, diametrul de 2,65 m şi, anual, rodeşte încă vreo cîteva sute de kilograme de castane. Tot în Maramureş, în parcul pionierilor din Şomcuta Mare, trăieşte cel mai în vîrstă stejar din judeţ, care numără 500 ani, are înălţimea de peste 25 m, circumferinţa trunchiului de 6,58, iar circumferinţa coroanei de circa 70 m.

Alt arbore multisecular, un stejar brumăriu *(Quercus pedunculiflora* var. *atrichoclados)* trăieşte de mai bine de 500 ani în curtea „Bisericii de Sus" — Dioşti (jud. Olt) — la circa 12 km vest de Caracal. Are înălţimea de 24 m şi un diametru de 2 m, iar coroana, bogată în frunziş, are diametrul mediu de 27 m. Doi stejari brumării monumentali se găsesc şi în comuna Cornăţelu (jud. Dîmboviţa).

La Cămîrzana (jud. Satu Mare) poate fi văzut cel mai vîrstnic tei din ţară, care numără peste 400 ani.

În satul Coltău din Maramureş sînt trei chiparoşi *(Cupressus sempervirens)*, dintre care unul este în vîrstă de 300 ani, are 25 m înălţime şi diametrul de 1 m.

La Cîmpulung (jud. Argeş) în curtea monumentului istoric Subeşti se găseşte un nuc *(Juglans regia)* declarat monument al naturii, în vîrstă de peste 200 ani, impresionant prin înălţimea sa de 16 m, diametrul de 1,50 m şi coroana cu lăţimea medie de 22 m.

Tot în vîrstă de 200 ani este şi stejarul de la Borniş, com. Dragomireşti (jud. Neamţ) — aproape de istorica localitate Războieni-Valea Albă. Arborele este înalt de 25 m, diametrul său măsoară 1,40 m, iar diametrul coroanei circa 15 m.

Tisa *(Taxus baccata)*, conifer de climat oceanic, este planta cu cea mai mare longevitate dintre cele autohtone ; poate trăi 2 000—3 000 de ani. Este ocrotit ca relict pe cale de dispariţie. Mai multe exemplare din această specie pot fi întîlnite pe teritoriul judeţului Maramureş, cel mai vîrstnic fiind la Baia Mare (str. Lăcătuş nr. 2); el numără aproximativ 300 ani şi are patru ramuri.

Nouă exemplare de pin strob *(Pinus strobus)*, plantaţi în formă de cerc, sînt în parcul municipiului Baia Mare. Ei au vîrsta de aproximativ 200 ani, înălţimea medie de 33 m, circumferinţa de circa 2,50 m şi prezintă un coronament bogat.

În apropiere de satul Muncel, comuna Baia de Arieş (jud. Alba), pe malul stîng al Arieşului (pe D.N. 75 la km 99) se remarcă un fag monumental *(Fagus silvatica)*, cunoscut sub numele de „Fagul împăratului". Caracteristic este faptul că frunzişul său îl îmbracă pe timpul iernii într-un fel de mantie neobişnuită, de culoarea unui bronz lucitor.

Umor

— Solicit o audienţă cu uşile închise : mi-e ruşine să declar de faţă cu atîta lume la cît se ridică suma pe care am furat-o.

★

— I-am cumpărat fiului meu un foarte bun atlas. Călătoriile formează tineretul.

★

— Din trei în trei ani, divorţez de nevastă-mea, după care ne recăsătorim imediat.
— Dar de ce ?
— Pentru lunile de miere !

★

Un client îi reproşează croitorului său termenul fixat pentru a-i face costumul:
— Şase săptămîni?! se lamentează el. Bine, dar lumea a fost creată în şase zile !
— Ştiu, a ripostat croitorul. Dar n-aţi văzut ce a ieşit ?!

— Data viitoare, cînd voi avea nevoie de săpun de ras, mă voi duce singur să-l cumpăr.

MEDICAMENTELE ŞI VÎRSTA

„Cînd, la vîrsta de 60 de ani, te trezeşti într-o dimineaţă fără nici o durere, sigur eşti mort", spunea cu ironie celebrul chirurg vest-german August Bier (1861—1949), descriind astfel un fenomen des întîlnit la oamenii vîrstnici, adică apariţia mai multor tulburări în acelaşi timp ; se vorbeşte de „multimorbiditate". Se prescriu şi se înghit numeroase medicamente împotriva multor tulburări. Dar în ultimii ani, medicii îşi dau seama de faptul că foarte multe medicamente au un alt efect la persoanele în vîrstă decît la cele tinere.

Totuşi — precizează „Frankfurter Rundschau" — modificările corporale, vîrsta care intervine sînt cunoscute şi foarte vizibile : corpul se „usucă", cantitatea de apă pe care o conţine scade cu 17 la sută între 20 şi 80 de ani, iar masa musculară scade, de asemenea. Corpul stochează grăsimi, şi anume în medie cu 35 la sută mai mult decît în tinereţe, iar cantitatea de sînge care circulă în vase scade cu aproape o zecime.

Este evident că, ţinînd seama de aceste modificări, efectul unui medicament este altul decît la persoanele mai tinere, dispunînd de o circulaţie sanguină bună. Firesc, din punct de vedere calitativ, efectul majorităţii medicamentelor rămîne acelaşi. Dar pot exista deosebiri în ceea ce priveşte durata efectului lor şi a eliminării din organism. Iată cîteva exemple :

Efectul unor calmante şi somnifere creşte, şi ele rămîn mai multă vreme în organism. Consecinţa este că ori apar tulburări ale concentraţiei şi conştiinţei, ori se produce un efect paradoxal : o puternică excitare după luarea unui somnifer.

În cazul unor medicamente efectul este întîrziat, deoarece transportul produsului de către sînge este mai lent. Este ceea ce se întîmplă, de pildă, în cazul produselor ce conţin fier sau calciu. Întrucît suprafaţa de repartiţie este mai mică, trebuie să ne aşteptăm, la doză egală, la o mai puternică concentrare a serului. Este ceea ce se întîmplă, de pildă, în cazul digoxinei şi propranololului, medicamente pentru inimă şi circulaţie. O serie de antibiotice sînt eliminate de două ori mai puţin repede decît la persoanele mai tinere.

La persoanele în vîrstă, apa şi electroliţii pe care-i conţine corpul pot fi influenţaţi de medicamentele pe care le iau, mai ales laxativele. Consumul de aceste produse creşte de la 19 la sută la persoanele în vîrstă cuprinsă între 10 şi 59 de ani, la 30 şi chiar 50 la sută la cele de peste 60 de ani. Unul din motivele care determină pe bătrîni să ia mai multe laxative este faptul că ei cred că constipaţia îi face să fie bolnavi. Or, este tocmai contrariul : datorită unei absorbţii exagerate de laxative, un organism care îmbătrîneşte poate fi „uzat" prin reducerea cantităţii de lichid pe care o conţine corpul.

Dacă ne putem aştepta deja la asemenea complicaţii cînd luăm un singur medicament, este limpede că în cazul absorbirii mai multor medicamente pericolul apariţiei unor efecte secundare şi de interacţiuni devine mai mare. Într-adevăr, persoanele peste 60 de ani trebuie să se aştepte la de trei ori mai multe efecte secundare decît cele mai tinere. Concluzia ce se desprinde este : medicamente da, dar numai cînd este absolută nevoie.

AU AJUNS ROMANII ÎN BRAZILIA ?

O corabie romană s-ar afla în nămolul de pe fundul golfului Guanabara, în Brazilia. Ea ar fi ajuns acolo în secolul II î.e.n. Această informaţie a fost comunicată de către arheologul american Robert F. Marx de la Los Angeles şi se bazează pe descoperirea mai multor amfore romane, precum şi a unor boluri de ceramică pescuite în locul menţionat şi care au fost datate cu metode fizice moderne. Corectitudinea datării nu poate fi pusă la îndoială, întrucît ea a fost efectuată la Smithsonian Institution de la Washington, instituţie care este dotată cu materialul cel mai perfecţionat — precizează revista „Science et vie".

Identificarea olăriei şi a ceramicii a indicat chiar că acestea au fost fabricate în vechea Cartagină, ocupată în vremea aceea de către romani.

La prima vedere, descoperirea pare prea izolată pentru a fi concludentă, şi unii sceptici susţin că obiectele găsite ar fi putut fi transportate de o navă aparţinînd unei epoci posterioare. Totuşi, ea se coroborează direct cu alte probe găsite în ultimele decenii cu privire la prezenţa romană în America de Sud : descoperirea unor monede romane în Venezuela ; descoperirea unei copii romane a unei statui a Venerei în regiunea Vera Cruz ; descoperirea unui cap roman din pămînt ars din sec. III într-un mormînt mexican din secolul XII la Colixtlahuaca (indiciu care este cel mai tulburător).

Oricum, dovada definitivă a debarcării romane în America de Sud ar putea fi furnizată de aducerea la suprafaţă a navei din care provin obiectele descoperite.

Cum se leagă simplu O CARTE

În afară de metoda legării prin coasere (o recomandăm la volumele cu peste 120 pagini) se poate practica procedeul mai simplu al legatului cu adeziv. Acesta este util și rezistent pentru volume cu pînă la 140 pagini, broșate tipografic în caiete a cîte 32 pagini, precum și la cele care au filele simple, detașabile, neîndoite în format de broșură (caiet).

Materialele necesare sînt : hîrtie albă velină ; carton pentru copertă ; hîrtie colorată sau pergamoid pentru fața copertei ; o fîșie de pînză triplu de lată în raport cu grosimea cărții ; aracetin ; ață albă.

Procedați în următoarea ordine a operațiilor de legare : îndepărtați mai întîi coperta tipografică (tipărită) a cărții, separați volumul pe broșurile lui normale (de cîte 32 pagini) și curățați-le bine pe muchiile din partea stîngă (la cotor), fără a îndepărta ațele cu care acestea sînt eventual cusute , dar scoateți clamele de sîrmă ; coaseți fiecare broșură (dacă nu este cusută de mai înainte), introducînd un fir de ață albă din interior spre exterior, după care faceți un nod pe muchia cotorului, lăsînd libere în afară capetele ației cam 3—4 cm ; în cazul cînd cartea este alcătuită din file separate, suprapuneți-le cît mai exact, fixați-le cu ajutorul unei greutăți și dați (cu o sulă subțire, bine ascuțită) trei orificii echidistante în

spațiul alb, la 3—4 mm de margine (cotor). Coaseți apoi toate filele (întregul pachet) cu ață albă groasă, trecută alternativ prin cele trei orificii și faceți un nod solid la capetele ației ; tăiați din hîrtie albă o fîșie de lungimea cărții și de trei ori mai lată decît grosimea volumului. Așezați cartea pe masă, cu cotorul în sus, îndoiți-o (așa cum vedeți în mijlocul primei figuri) și pensulați-i bine toate muchiile cu aracetin. Ungeți cu același adeziv și mijlocul fîșiei de hîrtie pe care o lipiți de-a lungul cotorului (ca în partea din dreapta primei figuri). Observați că atît de o parte cît și de cealaltă rămîne cîte o „aripioară" liberă, nelipită ; tăiați apoi, tot din hîrtie albă, două bucăți ce au exact mărimea unei file. Acestea vor fi paginile de gardă, pe care le lipiți de „aripioarele" libere și — împreună — de marginea din stînga cărții (pe față și la spate). Lăsați volumul timp de două ore să i se usuce lipiturile, după care lipiți bine la cotor o bucată de pînză, așa cum vedeți în partea din dreapta a celei de a doua figuri. Așteptați să se usuce ; între timp lucrați coperta de bază, ca în stînga celei de a treia figuri : pe o nouă fîșie de pînză (C), lipiți cartonul (B) de grosimea cărții și cartoanele (A) care au lungimea și lățimea cu cîte 3 mm mai mari decît fila cărții. Observați că fîșia de pînză este mai lungă decît cartea la capete (C) cu aproximativ 2 cm. Îndoiți spre interior și lipiți aceste capete, ca în dreapta figurii ; îmbrăcați apoi cartonul copertelor cu hîrtie velină colorată sau — mai bine — cu pergamoid sau pînză (prin lipire cu aracetin), după cum observați în desenul următor. Așteptați din nou să se usuce lipiturile , după care luați cartea, ungeți-o pe cotor și pe marginile pînzei cu aracetin și lipiți-o pe copertă, ca în penultima figură ; în sfîrșit, în față și în spate, introduceți — ca în ultimul desen — cîte o coală dublă (îndoită, cu 4 pagini) de hîrtie albă. Fila dinspre coperta (atît în față cît și în spate) o lipiți de cartonul acesteia (pentru a ascunde lipiturile pergamoidului). Fila a doua o lipiți numai pe suprafața îngustă a pînzei îndoită de la cotor, ea constituind contracoperta.

Dacă vreți să păstrați și coperta originală a cărții, o puteți lipi pe această filă a contracopertei.

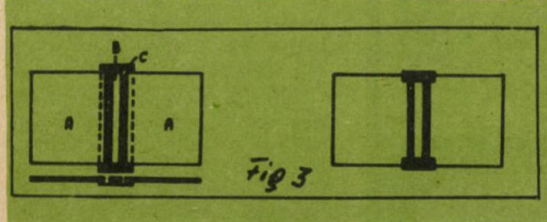

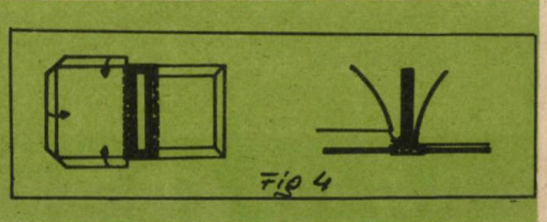

Rețete pentru

CONSERVAREA OUĂLOR

Sînt perioade cînd, în mod firesc, ouăle se găsesc din abundență și — tot astfel — unele cînd găinile ouă mai puțin sau deloc. De aceea este practic a se conserva acest aliment prin procedee valabile pentru un timp mai îndelungat. Unele din aceste procedee sînt descrise mai jos ; indiferent pentru care din ele veți opta, aveți în vedere mai întîi următoarele măsuri preliminare :

● alegeți numai ouă foarte proaspete, cu coaja întreagă, nefisurată ;

● spălați-le cu apă călduță și săpun pînă cînd înlăturați urmele de murdărie de pe coajă ;

● clătiți-le apoi cu o soluție de 1 g hipermanganat de potasiu la un litru de apă și lăsați-le în aer pînă cînd coaja li se usucă bine, după care alegeți metoda de conservare în funcție de timpul cît doriți să le păstrați.

Prin frig. Se țin în frigider (în lăcașurile ce le sînt destinate) la temperatura de circa 4° C, timp de maximum 14 zile.

Prin coagulare superficială. Se introduc timp de 30 secunde în apă fierbinte (80°—90° C). Se usucă și se păstrează în frigider, maximum 21 zile, iar în aer liber, la temperatura camerei, numai 12 zile, învelite în hîrtie.

În rumeguș. Se îmbibă rumeguș cu ulei de parafină medicinal (procurat de la farmacie). Acest amestec se așază în cutii metalice sau din material plastic, într-un strat gros de 5 cm, peste el se pun ouăle, fără a se atinge între ele sau de marginile cutiei. Se acoperă cu alt strat de rumeguș gros de 3 cm. Deasupra acestuia se așază alte ouă, alternînd straturile atît cît permite înălțimea cutiei. Pătura de rumeguș de deasupra va fi groasă de cel puțin 5 cm. Iarna pot fi păstrate astfel în cămară pînă la 60 zile. Între lunile mai — octombrie cel mult 30 zile.

Cu sare de bucătărie. Se dizolvă 50 g sare într-un litru de apă. Ouăle se așază într-un borcan de sticlă și peste ele se toarnă saramura, în așa fel încît nivelul ei să depășească ouăle cu 10 cm și să vină pînă aproape de gura borcanului. Acesta se leagă cu celofan sau folie de material plastic și se păstrează în pivniță sau cămară timp de cel mult 60 zile.

În lapte de var. Se prepară o soluție de „lapte de var" 10 la sută (circa 4 părți var la un volum de apă). Ouăle se introduc într-un borcan sau o oală de ceramică smălțuită și se acoperă cu soluția rece, astfel încît nivelul ei să le depășească cu 10 cm. Borcanul (acoperit cu celofan) se păstrează într-o încăpere neîncălzită timp de cel mult 120 zile. Dacă nivelul soluției scade mai mult de 3 cm se va completa tot cu lapte de var.

Cu pastă de var. Se amestecă foarte bine 100 g pastă de var cu 150 g untură de porc sau vaselină pură. Cu această pastă se ung ouăle, se învelesc în hîrtie și se păstrează la rece și în întuneric cel mult 90 zile.

Cu ulei de parafină. Ouăle, așezate în borcan, se acoperă cu ulei de parafină medicinal, astfel încît stratul de lichid să depășească nivelul ouălor cu 5 cm. Pot fi păstrate astfel, la rece, cel mult 90 zile.

Cu parafină. Se cufundă ouăle în parafină topită, călduță, avînd grijă să nu rămînă părți de coajă neacoperite. Se așteaptă pînă ce stratul de parafină se solidifică în aer. Se învelesc în hîrtie și pot fi păstrate la rece cel mult 40 zile.

— Am pus semnul ca să nu uiți să treci pe la măcelărie, cînd te întorci acasă.

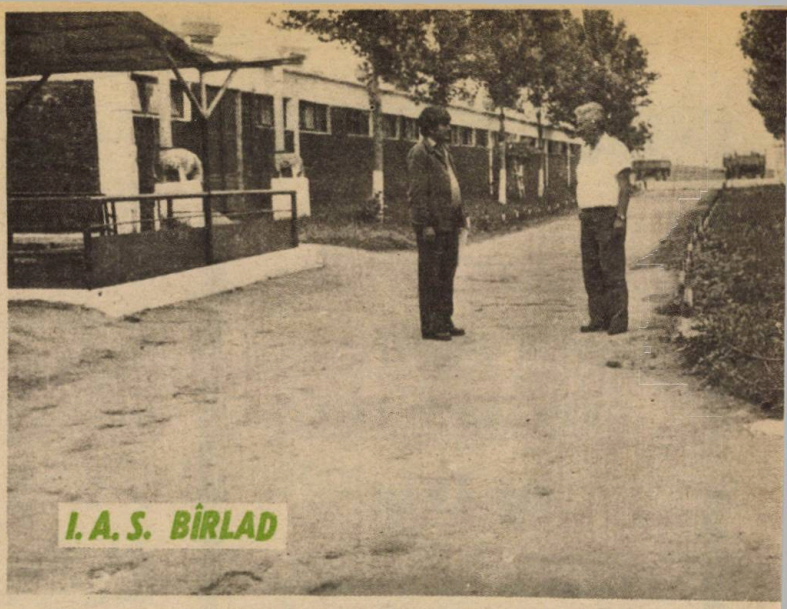

O UNITATE-MODEL CU O ZOOTEHNIE MODEL

În genere, numele municipiului Bîrlad se asociază, în conștiința tuturora, cu marile sale întreprinderi industriale, cum sînt cea de rulmenți și cea de elemente de automatizări, create în anii noștri. Lucru firesc dacă avem în vedere că această localitate, care dintr-un mic tîrg patriarhal s-a transformat într-un puternic centru industrial, ilustrează în modul cel mai convingător roadele politicii partidului de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de dezvoltare accelerată a tuturor zonelor țării.

Harta economică a județului Vaslui consemnează însă aici și o altă unitate, de o mare forță productivă : I.A.S. Bîrlad. O unitate la fel de reprezentativă pentru dezvoltarea unei alte ramuri fundamentale a economiei noastre naționale — agricultura.

Desfășurîndu-și activitatea pe o rază de 70 de km și pe un perimetru învecinat cu județele Vrancea, Galați și Bacău, această întreprindere se numără printre cele mai mari din țară. Directorul ei, inginerul **Gheorghe Aiuresei,** care se află aici de peste două decenii și de al cărui nume se leagă ascensiunea pe drept cuvînt spectaculoasă a unității, ne-a furnizat cîteva date semnificative. Cele 18 ferme, care dispun de aproape 12 000 hectare, sînt profilate spre sectoare agricole esențiale — culturile de cîmp, pomicultura, zootehnia. Obținînd recolte tot mai mari în toate aceste domenii — notăm că valoarea producției globale a depășit, în 1982, 75 milioane lei —, întreprinderea livrează anual peste 10 000 tone de cereale, aproape 2 500 tone de floarea-soarelui, fasole și soia, circa 8 000 tone de fructe, peste 70 000 hl de lapte, 70 tone de lînă și alte produse. Scump la vorbă, directorul unității ne spune totuși : „Și culturile de cîmp și livezile sînt pentru noi importante și toate contribuie la bilanțul economic pozitiv al întreprinderii. Cea mai „fierbinte" este însă zootehnia...".

Despre zootehnie, am aflat amănunte de la inginerul **Paul Tăvălică,** directorul tehnic al unității. În biroul său atrag atenția două grafice care sintetizează, în expresia lapidară a cifrelor, rezultatele ultimilor ani în acest sector. Se pare că datele înscrise aici sînt pentru vizitatori, deoarece directorul tehnic își petrece timpul de muncă în ferme, îndeosebi în cele zootehnice, de care este legat nu numai prin răspunderile pe care le are, dar și prin formația sa de inginer zootehnist. Să notăm și noi producția de lapte obținută pe vacă furajată : 1980 — 3 398 litri, 1981 — 3 430, 1982 — 3 507, 1983 — prevăzut 4 161 litri. Dacă „drumul laptelui" este un urcuș continuu, în ascensiune este și producția medie de lînă : de la 5,7 kg în 1980 s-a ajuns la peste 9 kg în 1983. Pe această bază s-au livrat la fondul de stat, în acești ani, aproape 250 000 hl de lapte și 200 tone de lînă. Vizitînd cele 7 ferme specializate în zootehnie neam convins că au fost create și continuă să se creeze cele mai bune condiții pentru amplificarea acestor rezultate. Efectivele au sporit la peste 4 000 de taurine și 17 000 de ovine. Rod al ameliorării desfășurate pe baza unui riguros program, potențialul productiv al animalelor a sporit considerabil. Preocuparea pentru introducerea tehnologiilor moderne s-a concretizat, în primul rînd, în modernizarea adăposturilor. Ferma de la Bogești, unde se cresc oi din rasa Coriedalle și cea de taurine de la Bădeana au devenit adevărate „perle" ale unității. Acțiunea continuă la celelalte ferme. Cît despre furaje, am notat că finul și silozul se consumă „ca vinul vechi", iar pășunile au fost îmbunătățite, tarlalizate, asigurînd producții mari de iarbă. „În tot ce întreprindem ne bazăm în primul rînd pe oameni" sublinia inginerul Tăvălică. Într-adevăr a fost creat un climat de muncă plin de dăruire, de înaltă răspundere în care specialiști cum sînt inginerii Napoleon Cazan, Dumitru Corbeanu și Mihai Merlan, tehnicienii Ștefan Sava și Constantin Diaconu, ca de altfel toți lucrătorii din acest sector, își dezvăluie calitățile profesionale și morale.

La I.A.S. Bîrlad, zootehnia reprezintă acum peste 50 la sută în valoarea producției agricole, indicator care, în actualul cincinal, va crește la 55—60 la sută. Este o zootehnie model într-o unitate model. O unitate care-și merită pe deplin locul de frunte în economia județului, în agricultura țării.

MARIA BOGDAN

Policromia naturală — UN SPECTACOL AL LUMINII

Multă vreme, oamenii au rămas uimiți în fața policromiei naturii, dar nu i-au deslușit secretul. Treptat, însă, firile iscoditoare au făcut descoperiri importante. Urmărind utilul și frumosul, omul a înțeles că „misterioasa" culoare este dată de pigmenți, cărora le-a descifrat și natura chimică, moleculară. Verdele omniprezent în lumea vegetală e dat de granulele de clorofilă. Roșul aprins al sîngelui este propriu hemoglobinei. Culoarea portocalie, specifică morcovului, e produsă de carotenoide. Pigmenții din substanțele grase sînt cromolipoide. Culoarea cafenie pînă la negru a pielii omului este generată de melanină etc.

Gama pigmenților e bogată, dar numărul acestora se încadrează, pe baza structurii lor chimice, în numai cîteva grupe mari : porfirinele (de genul clorofilei și hemoglobinei), carotenoidele și melaninele. În regnul vegetal, pigmenților porfirinici și carotenoidici li se adaugă flavonele (care dau culorile galben și portocaliu) și antocianii (care sînt răspunzători de culorile roșii, albastre și violet). Combinările de pigmenți, numeroasele reacții biochimice provocate de variațiile mediului dau minunata paletă coloristică pe care o întîlnim, la tot pasul, în natură.

Cine dă, de fapt, culoarea ?

Ochiul, după cum se știe, distinge lumină colorată și corpuri care au proprietatea de a fi colorate. Ambele fenomene depind de ceva comun : de existența luminii. Senzația de lumină colorată se explică prin perceperea, de către ochi, a radiațiilor electromagnetice de lungimile de undă proprii spectrului vizibil.

Dar culoarea obiectelor cine o dă ?

O experiență simplă este edificatoare. O bucată de sticlă verde pusă în calea unui fascicul luminos (înainte ca acesta să intre într-o prismă care descompune lumina) ne va arăta că, undeva, în spectru, nu apare culoarea roșie, care este culoare complementară verdelui ; dacă sticla va fi rosie, vom vedea că nu apare culoarea verde ; dacă sticla va fi albastră, nu vom regăsi radiația galbenă, iar dacă sticla va fi portocalie nu vom observa radiația albastră-verzuie, ci doar o bandă neagră. Rezultă că unele radiații au fost absorbite de sticlă iar altele nu. Această proprietate de a absorbi parțial sau total radiațiile, de a le reflecta sau de a le lăsa să treacă este proprie materiei. Dacă corpul nu absoarbe nici o radiație din spectrul vizibil el este transparent, incolor ; dacă le reflectă total este de culoare albă, iar dacă le absoarbe total este de culoare neagră. Un corp apare colorat în culoarea complementară celei pe care o absoarbe. Frunzele absorb radiațiile roșii și reflectă pe cele verzi-albăstrii. O floare roșie absoarbe radiația verde-albăstrie, dar reflectă radiația roșie.

Ce face, însă, posibilă colorarea unor substanțe incolore pentru ochiul omenesc ? Numai structura chimică a unor substanțe, mai exact existența unor molecule în care atomii sînt uniți prin duble legături electronice, numite și cromofore. Acestea conferă culoarea. Dacă în substanța incoloră se introduce o grupare cromoforă, ea va deveni colorată, ca urmare a absorbției selective a unor radiații și reflectării celor complementare lor.

Pasteluri. Lumină și culoare. Fără lumină, cea de-a doua nu există. Numai lumina face posibilă policromia, minunatul spectacol coloristic al naturii.

V. STANCU

— ÎNCEP SĂ ÎNTREVĂD LEGILE ATRACȚIEI UNIVERSALE

DIN „RECORDURILE“ CLIMEI

Dintotdeauna, clima și-a stabilit propriile ei „recorduri“ — de căldură sau de frig, de umiditate sau uscăciune și așa mai departe. Iată cîteva dintre ele :

● „Polul“ secetei pare să fie în deșertul Atacama, din America de Sud. Aici s-a înregistrat cea mai lungă perioadă de secetă : prima ploaie, după 400 de ani, a căzut în 1971.

● În schimb, „polul“ ploilor este localizat la Cherapunj, în India, unde se înregistrează 26 410 mm de apă pe an. Aceasta corespunde cu întreaga

cantitate de precipitații înregistrată la București într-o jumătate de secol.

● Cea mai joasă temperatură de pe glob a fost măsurată în apropierea Polului Sud (minus 94,5 grade Celsius).

● „Polul“ căldurii se află în localitatea Al-Aziziyah, din Libia, unde mercurul termometrului a urcat, la umbră, la 50 grade Celsius.

● Cea mai stabilă climă există în insula Fernando da Noronha, din Oceanul Atlantic. Aici, temperatura medie anuală este de 25,4 grade Celsius, iar precipitațiile nu sînt prea bogate.

● Cea mai bogată ninsoare a căzut în stațiunea de iarnă Paradise, din Statele Unite. Stratul de zăpadă a fost de aproximativ 8 metri într-un sezon.

ORAȘUL SCULPTURILOR DIN GHEAȚĂ

În timpul verii, orașul Harbin, situat în nordul Chinei, se bucură de reputația unei stațiuni de odihnă. Iarna, însă, această localitate oferă vizitatorilor surpriza parcurgerii unei adevărate expoziții de sculpturi din gheață. Intrînd pe poarta din sud — relatează un reporter în „China Daily“ —, vizitatorii văd mai întîi un fel de arc de triumf din gheață, iluminat în verde. De fiecare parte a porții, două ziduri — firește, tot din gheață —, cu cîte un dragon sculptat pe creasta lor. Mai departe, un grup de cai, sculptați fiecare în alt fel.

În acest adevărat „parc înghețat“ pot fi întîlnite „zîne“, „înțelepți“, „dragoni“ sau alte personaje ale mitologiei chineze. Între două pavilioane separate de o mică vîlcea, poți trece pe un pod din gheață tot atît de rezistent cît unul din piatră. Punctul de atracție al „expoziției“ din 1983 l-a constituit realizarea așa-numitului „Pavilion al Recoltei Bogate“, care amintește de cel existent în Templul Cerului. Este o construcție din gheață de 13 metri înălțime, 24 metri lățime și cîntărind nu mai puțin de 700 tone, un adevărat record în materie.

În total, în acest parc al atracțiilor din gheață se află peste 400 de sculpturi la realizarea cărora au muncit circa 3 000 de oameni.

CRESCĂTORII DE... RÎME

Cei care au avut ideea unei asemenea creșcătorii s-au asociat într-o cooperativă. Rîmele fac totul singure ; nu necesită mînă de lucru, decît exclusiv pentru transportarea a ceea ce ele oferă. Organizatorii cooperativei sînt mulțumiți de „pensionarele“ lor ; rîmele se dovedesc utile. Nu numai că se hrănesc cu pămînt și bălegar, dar ele distrug și toate resturile inutile.

Problema resturilor menajere și a gunoiului, în general, nu este oare o problemă a orașelor mari sau mici ? Ei bine, rîma, cu o extraordinară viteză și voracitate, transformă toate resturile organice în în-

grășămînt. Este un devorator tăcut și prolific, fiind ea însăși un „superingrășămînt“. La Pisa și Capri, la Rovigo și Vercelli — menționează „Corriere della Sera“ — funcționează deja creșcătorii în care se „digeră“ resturile provenite din orașe, producînd un îngrășămînt organic care poate înlocui integral îngrășămintele chimice. În esență, rîma se dovedește a fi un laborator care transformă în îngrășămînt orice substanță organică perisabilă. Dar „exploatarea“ rîmelor se pretează la cele mai diverse utilizări, pe lîngă cele amintite. Uscate și măcinate, conțin două treimi din proteine pure, restul fiind grăsimi și hidrocarburi. Acest conținut nutritiv este foarte asemănător celui al făinii de pește sau al turtelor de soia, al căror rol în hrana animalelor este bine cunoscut.

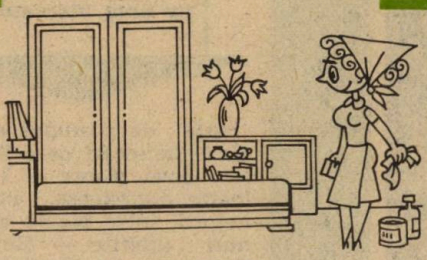

ÎNTREȚINEREA MOBILEI DIN LEMN

Mobila se întreține în funcție de felul în care este lucrată, de exemplu : din lemn lustruit, din lemn dat cu vopsea duco, din lemn placat cu furnir etc.

Mobila din lemn vopsit cu duco sau din lemn melaminat se spală cu apă călduță în care s-a dizolvat puțin detergent sau săpun. După aceea se șterge, se unge ușor cu o cîrpă muiată într-o emulsie de ulei de parafină (o lingură la un pahar cu apă caldă, bine agitată). Se lasă cîteva ore și se lustruiește cu o cîrpă moale, prin mișcări circulare.

Mobila din placaj lustruit ; soluție pentru întreținere : ulei de in fiert 50 g, spirt tehnic 50 ml. Se amestecă (prin agitare într-o sticlă) cele două substanțe și cu soluția obținută se freacă mobila folosind un tampon textil. Dacă mobila are pete, ele se scot, înainte de lustruire, cu ajutorul unei soluții obținute din : terebentină 25 ml, ulei de parafină 25 ml; sau : petrol lampant 25 ml, sare fină 10 g. După o oră se repetă operațiunea, iar a doua zi se dă lustru cu soluția indicată în rețeta de mai jos. Zgîrieturile subțiri dispar de pe suprafața mobilei dacă sînt frecate (în sensul fibrei lemnului) cu un dop de plută nou înmuiat în ulei de in.

Soluție pentru lustruit : spirt tehnic 10 ml, amoniac (soluție 25%) 3 ml, ulei de in 3 g, ceară de albine 75 g, neofalină 400 ml. În ceara (topită pe baia de apă) se adaugă uleiul de in, amoniacul și spirtul, amestecînd. Apoi — ferit de orice flacără ! — se toarnă neofalina și se omogenizează soluția prin agitare energică. În ea se îmbibă tampoane de cîrpă cu care se freacă mobila. Apoi se lustruiește folosind piele de căprioară sau o cîrpă groasă și moale.

Ceară pentru lustruit : ceară de albine 50 g, cerezină 25 g, parchetin 175 ml. Se topesc împreună ceara și cerezina (pe baia de apă sau de nisip), apoi — ferit de foc ! — se adaugă parchetinul. Se amestecă pînă la omogenizare. După răcire se folosește pentru lustruit cu un tampon textil. Ceara rămasă se păstrează în cutii de tablă bine astupate.

Altă rețetă : parafină 25 g, ceară de albine 100 g, cerezină 25 g, ozocherită 25 g, terebentină 100 ml, parchetin (petrosin) 250 ml. Se topesc împreună parafina, ceara și ozocherita (pe baia de apă sau de nisip), se amestecă, apoi se adaugă — ferit de foc ! — terebentina și parchetinul. Se procedează ca mai sus.

Altă rețetă : parafină 130 g, ceară de albine 15 g, parchetin 350 ml, colorant (în nuanța mobilei) 0,5 g. Pe baia de apă se topesc parafina și ceara. Ferit de foc, se adaugă parchetinul (în care s-a dizolavat colorantul), amestecînd continuu. Ceara se păstrează în cutii închise cu capac. Preparatul este indicat și pentru dușumele din lemn sau parchet.

Pentru mobilă nelustruită : ceară de albine 50 g, terebentină 50 ml. Pe baia de apă se topește ceara apoi — ferit de foc ! — se amestecă omogen cu terebentina. Ceara se aplică pe mobila care a fost curățată în prealabil cu o soluție diluată de detergent în apă caldă. Se lustruiește cu o cîrpă de flanel de lînă.

Soluție pentru curățirea mobilei din lemn de nuc lustruit : se amestecă bere 250 ml cu apă călduță 100 ml. Se freacă ușor suprafața exterioară a mobilei cu tampoane de cîrpă înmuiate în această soluție, apoi se lustruiește cu piele de căprioară sau flanel de lînă.

Altă rețetă : se amestecă amoniac (soluție 25%) 20 ml cu apă 500 ml. Se lucrează ca mai sus.

Ceară pentru mobilă din lemn de nuc : ceară de albine 40 g, talc (pudră) 5 g, gumă arabică 3 g, terebentină 15 ml. Pe baia de nisip sau de apă se topește ceara în care se adaugă guma arabică și — ferit de foc ! — terebentina, apoi pudra de talc, amestecînd continuu.

Mobila tapisată : înainte de a fi curățată cu diferite soluții, i se vor face reparații (țese) — dacă sînt necesare — și se va îndepărta praful din părțile textile, folosind aspiratorul sau un bătător. Tapiseria din **folie de material plastic** se curăță prin ștergere cu un burete înmuiat în soluția apoasă a unui detergent fluid sau pastă. Apoi se clătește cu apă călduță în care s-a adăugat puțin oțet. Se usucă folosind o cîrpă din bumbac. Tapiseria din **catifea** se șterge cu un tampon textil înmuiat într-o soluție obținută din : amoniac (soluție 25%) 10 ml, săpun de toaletă (ras) 5 g, apă 250 ml. Nu se umezește prea mult țesătura ; apoi se netezește folosind o cîrpă de bumbac înmuiată în apă curată, dar bine stoarsă.

TRITICALE — aventura unei specii noi

Ce face omul cînd vrea să-şi depăşească propria condiţie, aceea pe care i-a hărăzit-o natura ?

Construieşte maşini zburătoare, cu care se avîntă spre cer, ba chiar în spaţiul extraterestru, coboară în adîncul oceanelor, descoperă noi surse de energie, încearcă să înfrîngă boli ucigătoare sau... creează fiinţe noi, pe care natura nu le-a prevăzut. O asemenea fiinţă este triticale, o plantă al cărei nume arată că e rezultatul unei sinteze — între grîu (Triticum) şi secară (Secale).

O reclamă nu prea binevenită

Este de presupus că cele dintîi încercări de a încrucişa cele două plante — încercări foarte anevoioase, împotriva naturii, între plante din genuri diferite — făcute în Germania, la sfîrşitul veacului trecut, au fost, pur şi simplu, rodul unei curiozităţi ştiinţifice, dealtfel foarte firești. Dar, de bună seamă, pentru că nu a fost mai mult decît atît, a trebuit să mai treacă 50 de ani şi mai bine pînă cînd lucrurile să ia forma unor cercetări ştiinţifice sistematice, stăruitoare, într-un cuvînt pînă cînd triticale să fie luat în serios. Noul obiectiv de cercetare a fost conceput, în primul rînd, în folosul ţărilor slab dezvoltate, pentru ca acestea să beneficieze de o plantă de cultură în care să se regăsească productivitatea şi valoarea nutritivă a grîului, împreună cu robusteţea secarei. Tocmai de aceea, principalele rezultate — şi vom vedea care sînt ele — au fost obţinute îndeosebi după cel de-al doilea război mondial, în perioada în care a început să se pună problema ajutorării ţărilor celor mai sărace. Dealtfel, printre cele mai importante aşezăminte ştiinţifice care se ocupă de triticale se numără Centrul internaţional pentru ameliorarea porumbului şi grîului (CIMMYT), cu sediul în Mexic — locul de unde au pornit multe dintre soiurile „revoluţiei verzi".

Drumul spre afirmare a noii plante nu a fost şi nu este nici acum prea uşor. Desigur, facem abstracţie de dificultăţile inerente oricărei cercetări ştiinţifice şi avem în vedere doar un episod care, deşi nu are prea mare legătură cu ştiinţa, a influenţat în chip negativ soarta acestui nou venit în lumea cerealelor.

Pe la mijlocul anilor '60, în S.U.A. şi în Ungaria au fost obţinute cele dintîi varietăţi de triticale comercializabile. E de la sine înţeles

că, după o muncă de un deceniu și jumătate, cei interesați și-au anunțat rezultatele, dar au făcut-o sub forma unei publicități care s-a dovedit a fi exagerată. Exagerată, de vreme ce, pe lîngă calități, triticale avea și neajunsuri. Acestea au devenit curînd evidente, iar reacția agricultorilor — după cum remarcă un studiu preliminar elaborat de Comisia economică O.N.U. pentru Europa — a fost pe atît de aspră pe cît a fost de zgomotoasă publicitatea. Mai mult chiar, nemulțumirea iscată de două forme de triticale s-a răsfrînt asupra întregii specii. Și așa — subliniază studiul amintit — ceva ce era considerat, pe drept cuvînt, o reușită științifică s-a transformat, din cauza unui anumit triumfalism și a unei deformări în presă, într-un eșec cultural care a dăunat imaginii speciei și seninătății muncii cercetătorilor și amelioratorilor.

În competiție cu cerealele „clasice"

Așadar, lăudat și contestat. Ce „poate", totuși, triticale? De astă dată, fără a-i face o reclamă excesivă și fără a-l calomnia.

Nenumăratele încercări făcute, practic, pe toate continentele, au arătat că diferite forme de triticale au dat, în anumite condiții, producții mai mari și decît grîul și decît secara, și anume între 8 000 și 12 000 de kilograme la hectar. În plus, noua plantă a arătat că dispune de o mare putere de adaptare la soluri acide, nisipoase, nefertile și chiar poluate, că poate crește în zone secetoase sau prea umede, la șes, pe dealuri și chiar la mari altitudini. Boabele ei sînt bogate în aminoacizi esențiali și proteine. Cu făină de triticale se poate face o pîine bună, se pot prepara produse de patiserie. În același timp, planta poate fi folosită ca furaj — sub formă de boabe, masă verde sau siloz — precum și în industria berii și a distilatelor. Toate acestea sînt — trebuie s-o repetăm — rezultate ale unor încercări făcute pe suprafețe mici, ca lucrări strict științifice. Sînt, fără îndoială rezultate surprinzătoare, care i-au împins pe unii să creadă că triticale este o plantă-minune. Dar lucrurile nu stau așa. Cel puțin pentru moment. Formele realizate pînă acum, în diverse țări, au încă neajunsuri: uneori planta suferă de sterilitate parțială, paiul nu e de-ajuns de rezistent, maturarea e întîrziată, rezistența la frig e nesatisfăcătoare. Trebuie spus însă — precizarea aparține cercetătorului Marian Verzea, de la I.C.C.P.T. — Fundulea — că progresele din ultima vreme au dus la atenuarea unora dintre neajunsuri, astfel încît noua specie a devenit competitivă cu alte cereale, deocamdată în zonele marginale de cultură a grîului și orzului.

După părerea doctorului F. Zillinsky, șeful programului triticale, de la Centrul internațional din Mexic — rămîn încă de înlăturat umplerea defectuoasă a boabelor și un procent insuficient de extracție a făinii.

Aceasta nu împiedică însă noua cereală să cucerească teren. După cum s-a subliniat în cadrul unui simpozion care a avut loc, nu demult, în Polonia, în întreaga lume erau cultivate cu triticale, acum trei ani, aproximativ 400 000 de hectare, dintre care jumătate în Uniunea Sovietică, un sfert în Statele Unite și suprafețe de diferite mărimi în zeci de țări de pe toate continentele.

O plantă mediocră... cu un viitor strălucit

Deși a fost destinat cu precădere țărilor în curs de dezvoltare, triticale a cunoscut un acces destul de larg și în țările europene, practic pe întregul continent. Pentru a face un prim bilanț al rezultatelor obținute pînă în 1983, Comisia economică O.N.U. pentru Europa a inițiat o vastă anchetă internațională, pe baza unui chestionar lansat în 24 de țări, între care și România. Sinteza răspunsurilor reprezintă studiul preliminar amintit mai sus, care oglindește destul de fidel diversitatea rezultatelor înregistrate, de la o țară la alta, și, de aici, diversitatea concluziilor.

Trebuie spus că și metodele de lucru au fost diferite. Unele țări au folosit în exclusivitate material biologic furnizat de CIMMYT, altele — cum e cazul țării noastre — s-au servit, în cea mai mare parte, de material propriu, rezultat din hibridări între grîu moale și secară, grîu tare și secară, triticale și grîu etc. În ceea ce privește producțiile obținute nu sînt menționate cifre, ci doar faptul că în unele țări ele au fost inferioare grîului, iar în altele — egale sau superioare,

Pîinea din făină de triticale nu se deosebește, ca aspect, de cea din făină de grîu, dar specialiștii apreciază că pîinea din amestec de făinuri e cea mai reușită.

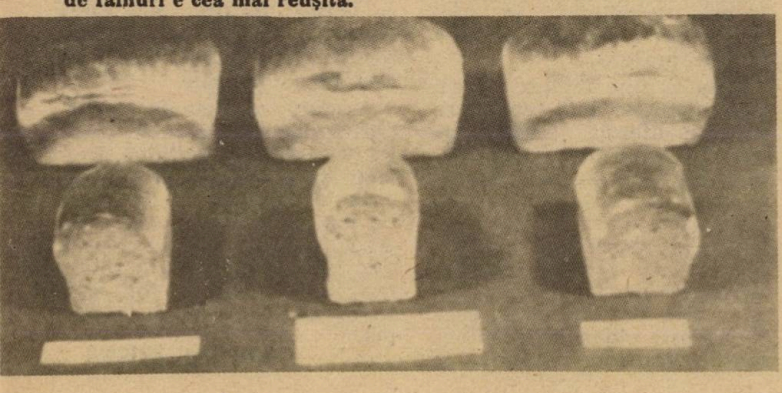

cu unele rezerve în privința stabilității recoltelor.

Majoritatea țărilor care au participat la anchetă au apreciat ca bună sau chiar foarte bună rezistența la cădere, în timp ce rezistența la frig apare, în general, satisfăcătoare, iar pe alocuri slabă, lucru pe care studiul citat îl explică prin încercarea nejustificată de a adapta pur și simplu, la condiții nepotrivite, material primit de la CIMMYT.

Cele mai multe răspunsuri menționează un comportamen bun al plantei la atacul de rugini și oidium și unul mai slab față de Septoria și, mai ales, Fusarium, în iernile cu zăpadă abundentă.

Valoarea nutritivă a boabelor de triticale a fost confirmată de ancheta europeană care constată că proteinele — prin conținut și calitate — sînt superioare celor pe care le conține grîul, de unde rezultate bune în experiențele de nutriție la animalele monogastrice.

Pe un plan mai general, jumătate din răspunsuri consideră că triticale este o cereală mediocră, iar interesul pe care îl prezintă se manifestă în special în domeniul furajer. Cealaltă jumătate îl consideră de mare interes si îi prevede un viitor strălucit.

„Creația națională este de neînlocuit"!

Mai presus de aceste observații și pronosticuri ni s-a părut însă a se situa concluzia studiului. Iat-o. „E greu de acceptat că vom vedea dezvoltîndu-se varietăți de înaltă performanță, în medii foarte diferite, varietăți care să corespundă tuturor condițiilor climatice, pedologice, agronomice, existente în Europa. De aceea, creația națională este de neînlocuit. În același timp, cooperarea internațională, care a îndeplinit un mare rol în apariția noii specii, rămîne extrem de importantă. Intensificîndu-se, ea trebuie să facă posibil ca creația din fiecare țară să-și păstreze originalitatea".

La CIMMYT, pe lîngă cercetările propriu-zise, se desfășoară o intensă activitate de popularizare a noilor creații

În țara noastră, lucrările experimentale de testare și ameliorare la triticale au început cu peste un deceniu în urmă, la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea, Institutul agronomic din Timișoara, Stațiunea de cercetări agricole Turda și altele. În acest răstimp, au fost introduse, pentru studiu și ameliorare, numeroase forme ale noii specii, obținute în alte țări, si au fost create linii noi. Dintre acestea din urmă, cele mai bune rezultate le-a dat linia deocamdată numită convențional TF2. Cultivată pe terenurile a cinci stațiuni de cercetare amplasate pe soluri acide, ea s-a dovedit superioară celor mai bune soiuri de grîu, dezvăluind, în același timp, calitățile unei bune plante furajere.

E de la sine înțeles că nu numai producțiile superioare au atras atenția cercetătorilor, ci și calitățile nutritive și de panificație ale noii plante. Triticale are însușiri nutritive superioare, datorită conținutului în lizină, mai ridicat decît cel al grîului. Aceeași constatare am făcut-o, în experiențele noastre, și în ceea ce privește elementele minerale — fosforul, potasiul și altele — confirmă dr. Elena Oproiu, cercetător principal la Institutul de la Fundulea.

Dar pîinea din făină de triticale ?

Nu, nu pîinea din făină de triticale e cea mai bună, ci din amestec de făinuri — jumătate grîu, jumătate triticale. În felul acesta, pîinea iese și mai bine crescută și mai gustoasă decît din cel mai bun soi de grîu !

Rezultatele obținute pînă acum la triticale, în țara noastră, deschid perspective de introducere a acestei culturi în practica agricolă, îndeosebi pe solurile podzolice — este de părere dr. ing. Nicolae Săulescu, șef de laborator la Fundulea. Afirmația sa se întemeiază nu numai pe ceea ce s-a obținut de la linia TF2, ci și pe însușirile încă mai promițătoare ale altor linii create de cercetătorii noștri. Iată de ce s-a trecut la înmulțirea semințelor, pentru a se obține, în 1983, cele circa 10 000 de tone necesare însămînțării a 40 000—50 000 de hectare cu triticale.

Așadar, o plantă nouă, creată de om. Ca orice creație, ea se cere șlefuită, perfecționată, astfel încît însușirile ei prețioase să fie puse cît mai bine în valoare. De aceea, la noi, ca și în multe alte țări, cercetările continuă, căci aventura noii specii se află, de fapt, la început.

ADRIAN COSTA

HAINE DIN STOFĂ

Sacoul și pantalonii le veți curăța de praf zilnic prin scuturare și periere în lungul țesăturii, cu o perie aspră. Le veți scoate, firește, eventualele pete. Săptămînal, hainele purtate le veți curăța cu o perie muiată într-o soluție de amoniac 5 ml la 250 ml apă rece, după care le veți șterge cu o cîrpă umezită cu puțin oțet. Părțile care au căpătat lustru le veți călca cu fierul peste o cîrpă albă muiată în apă cu puțin oțet. Mai puteți scoate lustrul și prin periere energică cu o soluție concentrată de ceai (chinezesc) sau cu zeama în care ați fiert 500 g fasole albă bob, într-un litru de apă, timp de 20 minute. Pentru ca partea de jos a pantalonilor să nu se zdrențuiască prea repede, veți coase pe dosul stofei doi nasturi plați, astfel încît pantofii să nu se frece de pantaloni. Nu veți coase fermoare, căci acestea zgîrie (freacă și rod) fețele pantofilor. Pantalonii din tergal sau alte fire sintetice îi veți spăla lunar cu o soluție de apă și detergent lichid în care adăugați puțin amoniac. În apa de clătit călduță puneți și puțin oțet pentru a înviora culoarea țesăturii. Atenție! Aceste stofe nu se spală cu neofalină, iar soluțiile de spălare vor avea temperatura cuprinsă între 45°—50°C. Le veți călca numai cu fierul moderat încins și folosind întotdeauna o cîrpă udă cu apă.

ÎMBRĂCĂMINTE DIN LÎNĂ

Țesăturile, tricotajele, împletiturile le veți scutura de praf, le veți scoate eventualele pete, apoi le veți spăla cu o soluție obținută din: 50 g detergent sau săpun lichid, 25 ml amoniac (10%), 15 ml terebentină, 10 litri apă caldă. Altă rețetă — valabilă numai pentru obiecte de culoare albă: 30 g detergent sau fulgi de săpun, 5 g bicarbonat de sodiu, 5 g carbonat de sodiu (sodă de rufe), 10 l apă. Clătirea o veți face cu multă apă în care adăugați puțin oțet. Obiectele colorate le veți spăla direct, fără a le pune mai întîi la muiat. Dacă sînt foarte murdare, le veți ține timp de 3—4 ore într-o soluție de 30 g fulgi de săpun la 8 litri apă (cu temperatura de 40°C) în care puneți 3 ml amoniac.

ÎMBRĂCĂMINTE DIN BLANĂ

Pentru culori deschise: dizolvați în 100 ml apă 40 ml apă oxigenată și adăugați 25 g praf de cretă. Periați blana cu o perie muiată în acest amestec (bine agitat). După uscare, scuturați-o și periați-o din nou cu perie uscată.

Pentru orice culoare: preparați un terci moale din mălai și neofalină (foarte inflamabilă! lucrați numai în aer liber) pe care-l întindeți peste blana, așezată pe masă, cu o perie. Lăsați în repaus 8 ore, apoi scuturați și periați blana cu o perie aspră.

Pentru îndepărtarea petelor de grăsime și transpirație preparați o soluție din 10 ml amoniac, 75 g sare de bucătărie și 500 ml apă; sau: 75 ml amoniac și 50 ml spirt tehnic. Periați blana cu o perie aspră muiată într-una din aceste soluții, apoi ștergeți-o cu o cîrpă uscată.

ÎMBRĂCĂMINTE DIN BUMBAC SAU IN

Soluție pentru spălat: detergent 100 g, 20 ml amoniac, 10 litri apă caldă. Muiați obiectele în prealabil, timp de 3—4 ore, în soluția unui detergent anume (de pildă „Trial"), apoi spălați-le de două ori (folosind de fiecare dată soluție curată), după care clătiți-le în multă apă călduță. La sfîrșit, limpeziți-le cu apă rece în care adăugați oțet. Altă rețetă, pentru culoare albă: rufele muiate le spălați într-o soluție obținută din 300 g borax diluat în 10 litri apă caldă, apoi le clătiți în apă călduță, 10 litri, în care ați dizolvat 20 g sare de bucătărie. Altă rețetă: 100 g detergent (sau săpun lichid 150 g), 20 ml amoniac, 15 g amidon, 10 litri apă fierbinte. Procedați ca mai sus.

Lenjeria de corp sau de pat de culoare albă o veți spăla bine în următoarea soluție: 50 g detergent, 10 g bicarbonat de sodiu, 10 l apă fierbinte. Cu această cantitate puteți spăla 10 kg rufe. Rufele mai murdare le veți spăla cu o soluție din: 200 g săpun de rufe, 5 g sodă de rufe, 5 g fosfat trisodic, 100 g silicat de sodiu, 10 l apă fierbinte. Fierbeți rufele timp de o oră în această soluție, apoi spălați-le cu mîna în soluția de mai sus și clătiți-le bine. Batistele murdare le țineți la muiat 12 ore într-o soluție de 100 g sare de bucătărie la 2 l apă, apoi le spălați în mod obișnuit.

de Rodica OJOG-BRAȘOVEANU

Din primele ceasuri ale dimineții, presimțise că avea să se întîmple ceva neobișnuit. Ziua era toridă. Cerul înalt, sticlos de iunie părea vătuit, un abur dens cobora amenințător deasupra orășelului. În zare, dealurile vineții abia se deslușeau înghițite de pîclă. Copacii, firul ierbii, perdelele prin care aerul se strecura în odăile înăbușite de arșiță încremeniseră ; pieriseră și păsările, și zgomotele tîrgului, iar bătăile ornicului de la primărie răsunau altfel, își deschideau anevoie pîrtie prin văzduhul compact.

Un soare de plumb strivea orașul.

Marina se sculă tîrziu, spre prînz. Cămașa de noapte, năclăită de sudoare, i se lipea de piele ca un scutec ud. Era tînără, încă nu împlinise treizeci de ani, avea un corp subțire și niște ochi mari, încercănați. Expresia permanentă de suferință, vizibilă chiar și atunci cînd femeia se afla în dispoziție excelentă, îi determina pe cei din jur s-o trateze instinctiv cu compasiune și menajamente.

Ducea o viață liniștită, chiar plăcută. Bărbatu-său — contabil la o întreprindere agricolă — o iubea cu devotament, iar graficul celor treizeci de ani de existență era cuminte, monoton, și nu înregistrase accidente nici măcar din cele impuse de praguri biologice. Locuința — o vilă destul de spațioasă, cu o verandă laterală ca un sertar uitat deschis — era cea mai frumoasă din oraș, fetița stătea la bunici, iar pe ea „o ținea bărbatu-său acasă”.

Și, fenomen ciudat, dacă, referindu-se la alte femei neîncadrate, presa orală a tîrgului folosea un ton categoric — amestec de pizmă, dispreț și automulțumire — „eu una știu că muncesc, nu ca altele” —, cînd era vorba de doamna Moraru, cumetrele deveneau brusc înțelegătoare. Îi iertau chiar și faptul că gospodăria i-o conducea o bătrînă pensionară, fostă poștăriță, și nu băgau de seamă că, practic. toată ziua Marina lîncezea...

Ceasurile se tîrau trîndave, nevasta contabilului schimbînd patul cu canapeaua, iar canapeaua cu fotoliul. Citea mult, căsca și făcea poezii cu livezi argintate de lună, cosițe blonde, aromă de chiparoasă și bărbați năpraznici, pirați cu inimi de fecioare.

Într-un capot ușor de batist, aruncă o privire pe fereastră. Îi zvîcneau tîmplele, iar peisajul pustiu, colbuit îi dădea o senzație de durere fizică. Nu recunoștea strada ; acoperișul roșu al primăriei, atît de înviorător de obicei, pălise, părea murdar. Murdari și copacii, murdară și rochia albastră a fetiței lui nea Tomiță, responsabilul de la „Igiena”, care își tîra sandalele pe unde era praful mai gros, stîrnindu-l în adevărați nori.

Marina trecu în camera de zi, cea mai răcoroasă. Prin draperiile groase, de creton, se strecura o lumină cenușie și fierbinte. Își lipi obrazul de vitrină. Sticla i se păru caldă, umedă. În bucătărie, Ța Vasilica — așa i se adresa tot tîrgul fostei poștărițe — trebăluia ca de obicei. Zgomotul oalelor și al tacîmurilor manevrate cu îndemînare era însoțit de un lălăit continuu. Un cîntec deprins demult, în ogrăzile înflorite ale copilăriei...

În biroul lui Moraru sună telefonul. Marina oftă plictisită. Îi era greu să se miște și să intre în odaia de lucru a lui bărbatu-său. În toate odăile... „Îl caută pe Anton... Parcă ăștia n-ar ști că are slujbă, că vine abia la cinci...”.

Bîzîitul telefonului continua încăpățînat, enervant...

Un țipăt înfricoșător despică liniștea încăperilor. Speriată, Ța Vasilica lăsă vasele să-i cadă din mînă și se repezi în casă. Marina zăcea prăbușită pe podea. În odaia de lucru, spînzura țeapăn de cîrligul lămpii trupul lui Anton Moraru.

Rezemat de fereastră, căpitanul Drăgan de la miliția județeană urmărea distrat activitatea echipei operative : fotografii, amprente, benzi adezive, eprubete, aspiratoare de buzunar... Știa scenariul pe dinafară, tot ce ținea de rutină îl plictisea, dar astăzi sentimentul devenea cu mult mai apăsător. După toate aparențele, avea de-a face cu o sinucidere clasică, în urma unei delapidări clasice. Nu lipsea, desigur, nici scrisoarea de explicații a nefericitului, adresată procuraturii. Ar fi vrut să discute cu nevasta lui Moraru, dar femeia, aproape fără cunoștință, fusese transportată în dormitor și era sigur că pentru un număr de ceasuri nu putea fi abordată.

Dintr-o veche obișnuință, Drăgan inventaria obiectele din jur, încercînd să deslușească psihologia lui Moraru. Credea în ceea ce îi plăcea lui să numească „glasul unei încăperi" și era încredințat că cel mai banal interior îl trădează pe locatar, îi este caracteristic. Bineînțeles, nu se aștepta să găsească ceva deosebit de interesant în locuința lui Moraru. Totul dovedea meticulozitate, pedanterie, corectitudine și lipsă de imaginație, și căpitanul își zise că individul oferea fotografia tipică a contabilului. Chiar punîndu-și juvățul de gît, avusese grijă să nu deranjeze ordinea odăii, lustra fusese demontată cu grijă și așezată pe un ziar, lîngă bibliotecă, nodul frînghiei era trainic.

Medicul legist, un bărbat cu mustață bătăioasă, își scoase ochelarii. Sub rezerva concluziilor ce aveau să urmeze autopsiei, își exprima și el părerea că, după toate probabilitățile, Moraru s-a sinucis. Arătă cu bărbia spre scrisoare :

— Ce spune în compunere ?

Înmănușat, atent să nu șteargă eventualele amprente, Drăgan scoase din plicul deschis lateral cu lama o coală de hîrtie împăturită în patru. Reciti conținutul cu glas tare. Nu atît pentru medic, cît pentru el. La prima lectură, unele nuanțe scapă.

— Către domnii de la procuratură : Eu, subsemnatul Moraru Anton, domiciliat în G. strada Călugăreni nr. 15, salariat în funcția de contabil-șef la întreprinderea agricolă Marda, declar că sînt hotărît să-mi pun capăt zilelor și că nimeni nu trebuie suspectat, urmărit ori tras la răspundere pentru moartea mea. Motivul care mă determină să fac acest pas îl constituie sila mea de viață. Sînt ostenit, incapabil să mai trăiesc, nu mă interesează nimic altceva decît veșnica odihnă. Cei care m-au împiedicat pînă acum s-o fac mi-au fost călăi. Sper că de data aceasta voi izbuti. Cu respect... *Urmează data de azi, ora două dimineața, și semnătura.*

Medicul rise din gît :

— Chestia cu respectul mi-a plăcut. Ora este exactă. După rigiditatea cadavrului, moartea a survenit acum zece sau douăsprezece ceasuri. Cum de nu l-a descoperit nevastă-sa mai devreme ?

— Pare cam absentă și în general am înțeles că se scoală pe la prînz.

Medicul trase de nodul cravatei, făcîndu-l mai lejer.

— Al dracului de cald ! Spun drept, nu mi-ar place să dau în primire pe un timp ca ăsta. Te înjură popa, neamurile, mă rog, întreaga asistență îndoliată, coliva se acrește, luminările se lasă în genunchi... În locul individului, aș fi așteptat pînă iese mustul, vreau să zic tulburelul...

— Probabil că pe Moraru meniul de la parastase îl lăsa rece.

Medicul legist își tamponă cu batista tîmplele și fruntea. Privi în jur, de parcă ar fi vrut să verifice dacă n-a uitat ceva, și își puse pălăria ușoară de etamină.

Sub lampa de birou, căpitanul zări colțul unei hîrtii. Era un bon emis de Casa de comenzi „Mercur" : carne, spaghete, detergenți, conserve, două cartușe de țigări BT, măsline, cafea, ciuperci, alune chinezești.

„Interesant...".

Băgă bonul în buzunar și ieși din încăpere.

Ța Vasilica o ținea una și bună. Nu s-a pomenit om mai cumsecade decît don' Moraru. Cam posac, căci de fel nu se afla cuvîntăreț, dar bun pîinea lui Dumnezeu.

— Poți să mă crezi, tovarășu' ! Treizeci și cinci de ani am fost poștaș și mă pricep la lume. În cîte case n-am intrat eu, cîte n-am văzut ! După cum îmi deschidea omul ușa, știam la precizie cu ce natie de creștin am de-a face. Zgîrcitul abia o crapă, cît să vîri mîna, zici că-i e frică să nu-i fugă bulendrele din casă, bătrînii se zăvoresc cu șapte lacăte și pe urmă nu nimeresc cheile, vădana, dacă n-a sărit din șaptezeci, te întîmpină gătită ca de teatru, de-s zori de zi ori miez de noapte...

Căpitanul Drăgan rise amuzat.

— Credeam că te fălești, dar bag de seamă că nu e așa. Ia spune, Ța Vasilico, despre stăpînii ăștia ai dumitale ce părere ei ?

Femeia, uscățivă, osoasă, cu obrajii dogoriți de vîntul, ploile și vipia a treizeci și cinci de ani de slujbă, se oțări :

— Nu mi-s stăpîni și nu li-s slugă.

— Iartă-mă — făcu Drăgan încurcat — vorba vine.

— Is menajeră. Le fac gospodăria pentru că nu rabd să stau cu mîinile în poale și din drag. Pe Marina o știu de mititică. Firavă și neajutorată, doar sufletul ce-i de ea ! Dacă eram mă-sa, n-o măritam în ruptul capului

— De ce ?

— Păi...

Părea încurcată, dar în priviri îi sclipeau lumini jucăușe. Ca să întocmești bordei cu o pereche de nădragi, acolo, trebuie să ții la tăvăleală. Parcă al meu, nu l-ar mai răbda pămîntul, era mai bun ? Toate alea le voia! Și părăluțe, și casă primenită, și borș fierbinte pe plită, iar la ceas de înserare mîn-

druță cu floare la ureche și busuioc în sîn să-l aștepte la portiță.

Căpitanul rîse :

— Și-ai izbutit ?

Poștărița clipi strengărește.

— Cu borșul ce-am mai încurcat-o ! Pe Marina eu aș fi făcut-o profesoară. Zilișoare blînde, vacanță, mărțișoare de la elevi. Dar cînd își vîră dracul coada...

— Cum adică ?

Ța Vasilica își privi mîinile. Erau surprinzător de frumoase, le vedeai foarte bine dezmierdînd corzile unei harpe sau ținînd o floare gingașă ca în gravurile vechi din țara lui Soare Răsare.

— Are lipici la crai, asta e ! Ea, sărăcuța, îi nevinovată miel, habar nu are cu ce-a dăruit-o cerul. Numai ce taie ulița și oaste de hojmălăi rămîn cu ochii zgîiți și inima săgetată, că-i zgîmboi în uniformă de soldat sau Niță tetea care a împlinit deunăzi nouăzeci de ani.

Căpitanul își mîngîie mustața inexistentă.

— Spune-mi, Ța Vasilico, dumneata înnoptezi aici, la familia Moraru ?

— Nici gînd. Am gospodăria mea, la ce s-o lepăd ? Zăbovesc atît cît să spăl blidele după don' Moraru și la șase ceasuri mă urnesc spre casă.

— Practic, cînd l-ai văzut dumneata ultima dată ?

— Aseară, cînd să-l văz ! Gustarea de dimineață i-o pregăteam din ajun. O cafea cu lapte în termos, că de mîncare nu se prea sinchisea.

— Ți s-a părut abătut ? Sau... În sfîrșit, ai observat ceva deosebit în felul lui de-a fi ?

Drăgan oftă imperceptibil. Îl osteneau întrebările de rutină, iar căldura îl năucea. Îi stăruia pe trup ca un animal, îi simțea povara, îl paraliza. Avu impresia că femeia nu l-a înțeles și-și reluă ideea.

— Un om care are de gînd să-și pună capăt zilelor are o anumită înfățișare. Vorbește, se uită, se comportă altfel decît în mod obișnuit.

— N-am băgat de seamă. Doar atît că la tăiței a cerut, în loc de brînză, zahăr. M-am mirat, fiindcă e diabetic. I-am și zis : „Și cu analizele cum rămîne, don' Moraru ?". A șovăit oleacă și a zîmbit : „Ai dreptate Ța Vasilică, uitasem, dă-mi telemeaua !". Atîta tot. Era un om posac. Că se urnea la slujbă, la nuntă ori la parastas, tot mohorît și în silă părea că le face pe toate. Altfel, cumsecade, dar cu gîndul tot la moarte. A mai încercat acum vreo cinci ani să-și ia zilele. A fost la tratament și credeam că i-a trecut...

Drăgan deschise fereastra. Un val de căldură îi tăie răsuflarea.

— Strașnică vipie ! zise poștărița.

Căpitanul dădu din cap, mașinal.

— Da, da... Spune-mi, Ța Vasilică, se înțelegeau bine soții Moraru ? Au avut o căsnicie fericită ?

În zîmbetul femeii, Drăgan desluși o indulgență ușor sarcastică.

— Ești tînăr, tovarășu' căpitan ! Ce-i aia căsnicie fericită ? Cîte din astea ai întîlnit dumneatale ?

— Destule...

— Nu te-ai uitat pe gaura cheii, aia e ! Așa-s făcuți bărbatu' și femeia, să se înfrunte ! Cum se zice pe la noi : în orice căsnicie un bou și o belea. Dar dacă nu se păruiesc și nu se înjură de neamuri, iar pe plită fierbe o oală cu merinde cumsecade, înseamnă că treaba merge.

— Aici mergea ?

Poștărița avu o scurtă ezitare :

— Mergea...

Țiriitul strident al soneriei sfredeli căldura din odaie.

În încăpere pătrunse un bărbat încă tînăr, treizeci și șase sau treizeci și șapte de ani, înalt, bine clădit și care, spre consternarea căpitanului, nu suferea din pricina arșiței. Cămașa cadrilată lua ochii de proaspătă, obrazul bronzat nu lucea de sudoare, mîna pe care i-o strînse Drăgan era perfect uscată.

— Sînt inginerul Dobrin, rudă cu Anton Moraru. Mai precis, văr de-al doilea.

Vorbea repede, concis, pe un ton poruncitor. Tonul omului sigur pe el, obișnuit să comande, care nu întreabă niciodată ce are de făcut.

— Mi s-a comunicat nenorocirea azi-dimineață, la serviciu. Vă spun sincer, sînt consternat.

Căpitanul observă convențional :

— Probabil ați ținut foarte mult la ruda dumneavoastră.

— L-am apreciat enorm.

— Sesizez nuanța.

— Sînt adeptul metodelor directe și al cuvîntului limpede. Pe Anton l-am admirat și atît. Oamenii-statuie nu colecționează sentimente...

— ...ci coroane de flori, constată amar Drăgan. Adevărat, din păcate. Ce anume v-a determinat să-l turnați în bronz ?

— Probitatea, judecata lui și cea mai dreaptă coloană vertebrală pe care am întîlnit-o. Este de-ajuns să vă spun că ori de cîte ori m-am aflat într-o situație cheie, m-am întrebat : ce-ar gîndi Anton ? Cum ar proceda el ?

— Mda... Capacitatea de a-ți admira semenii este o însușire prețioasă. Anton Moraru a mai încercat să se sinucidă. Cum vă explicați această obsesie morbidă ?

Inginerul scoase o țigară și-i bătu capătul de tabacheră.

— Sincer să vă mărturisesc, n-am priceput niciodată. Probabil că eu sînt un imbecil, și, la patruzeci de ani, nu pricep din viață mai mult decît pricepe un copil.

Cîteva clipe domni tăcerea. Dobrin își ciupea bărbia pătrată.

— *Aș vrea să vă fac o mărturisire — spuse el.*

Vorbea cu aceeași siguranță, fără umbră de șovăială, gesticulînd caracteristic : parcă ar fi cîntărit tot timpul ceva în mîna dreaptă.

— *După cum v-am spus, îmi place jocul deschis. Urăsc intrigile, bîrfa peste gard sau la colț de uliță.*

Drăgan își stăpîni surîsul. Intuia exact ce avea să urmeze, dar omul trebuia lăsat să vorbească singur.

— *O iubesc pe Marina Moraru, iar sentimentele mele sînt împărtășite.*

— *Anton Moraru fusese informat despre această situație ?*

— *Da.*

— *Și care era punctul lui de vedere ?*

— *Acela al unui bărbat adevărat, care în anumite momente trebuie să știe să primească lucrurile cu curaj.*

— *Ce ușor este să ai curaj pentru alții... constată Drăgan pe gînduri. Adică vine unul și-mi ia femeia, și eu trebuie să am curaj să nu-l iau la pumni.*

— *Divorțul, bineînțeles. Eu și Marina nutrim o singură dorință : să ne căsătorim cît mai repede.*

— *Minți !*

Tresări amîndoi. În pragul camerei, rezemată de ușor, gata să se prăbușească, stătea Marina Moraru.

Cadavrul fusese ridicat. Acum, la morgă, începuse desigur autopsia și Drăgan se gîndi crispat că stă în fotoliul sinucigașului în vreme ce trupul acela, devenit obiect, este ciopîrțit de bisturiul medicului. Rezultatul avea să-l afle mîine, poate chiar astă-seară. Concluziile expertizei grafologice vor sosi și ele, însă peste două-trei zile. Băieții ăia se pun totdeauna greu de acord...

— *De ce minte ? — întrebă căpitanul Drăgan.*

Marina, așezată acum în celălalt fotoliu, ținea coatele ușor depărtate de trup și mîinile cu degetele încleștate în poală. Stătea țeapănă și, în ciuda ținutei de interior, părea străină în propria ei casă.

— *De ce credeți că minte, doamnă Marina?*

Dobrin îl privi deconcertat :

— *Nu-i primul și nici ultimul caz. În viață există un anume imprevizibil. Nici eu, nici Marina n-am căutat și n-am dorit această dragoste. A fost însă peste puterile noastre să ne înfrîngem. Și, la urma urmelor, decît trei nefericiți, mai bine doi fericiți.*

— *Da... Statisticile s-au inventat ca să ne astîmpere convulsiile conștiinței. Mă rog, nu vreau să dau lecții nimănui.*

— *Anton a apreciat sinceritatea noastră, faptul că nu l-am lăsat să trăiască în minciună.*

— *E într-adevăr o mîngîiere... Și ce era preconizat în perspectivă ?*

Inginerul păru mirat de naivitatea întrebării.

— *Așa s-a obișnuit...*

— *Mitoman ?*

— *Nu.*

— *Atunci ?*

— *S-a deprins ca propriile dorințe să devină fapt împlinit. Nu i s-a întîmplat pînă acum ca ceva ori cineva să i se opună. Este o chestiune de șansă.*

— *Sau poate ghinion — rosti pe gînduri Drăgan. Oameni ca el nu sînt pregătiți pentru viață... V-aș fi recunoscător dacă mi-ați desluși natura relațiilor pe care le întreții cu inginerul Dobrin.*

— *Strict camaraderești.*

— *Deci, nu este vorba despre dragoste...*

Femeia îl întrerupse cu o mișcare bruscă a mîinii.

— Mai mult ! Ne iubim cu patimă.

Drăgan se lăsă pe spătarul fotoliului, privind-o zăpăcit :

— Vreți să fiți mai explicită ? Parcă spuneați că minte...

— Într-un singur sens. Cînd a afirmat că urma să divorțez de Anton. Niciodată n-am avut această intenție, dar el spera că în cele din urmă mă va convinge s-o fac.

— Care este motivul refuzului dumneavoastră ?

— Nu cred că o să mă înțelegeți.

— Mă voi strădui.

Marina Moraru încercă să se ridice.

— Aveți nevoie de ceva ? întrebă Drăgan.

— Aș vrea să deschid geamul. Nu pot respira.

Căpitanul se îndreptă spre fereastră. În odaie pătrunse căldura înăbușită, albastră a înserării. Decorul era încremenit și chiar bătrînul, de peste drum, care stropea gardul îmbrăcat în glicină, părea că nu se mișcă.

— Mi-e teamă de oamenii prea puternici, clăturі de care existența este violentă, accidentată, indiferent unde ai trăi. La Chicago sau într-un cătun uitat de lume și de Dumnezeu. Fiecare zi a lui Dobrin este o aventură. M-aș simți mereu amețită, înspăimîntată...

Căpitanul își prinse în palmă bărbia. Îi căută ochii imenși, strălucitori, arși de febră.

— Hm... Aduce oleacă a literatură. Cam sofisticat, în orice caz.

— Știam că n-o să mă înțelegeți. Așa stau însă lucrurile, mai mult nu pot să vă spun. Adăugă în șoaptă : nu am ce să vă spun.

— În concluzie, ați respins dragostea inginerului Dobrin nu din scrupule față de soțul dumneavoastră, ci pentru că, practic, vă e teamă de viață.

— Da... Ați exprimat foarte bine ceea ce simt. Probabil că mi-e teamă să trăiesc. Dobrin oferă și cere imens. Cu Anton era bine... Călduț, comod, fără surprize... Nu-mi plac surprizele, urăsc emoțiile. Nu știu cum am supraviețuit zilei de azi. Cînd l-am văzut pe Anton... Credeam că se lecuise. O nădăjduiam. De cinci ani n-a mai avut nici o tentativă, părea împăcat cu sine, perfect echilibrat.

— Ce explicații dădea ulterior ? Cum se justifica ?

Femeia suspină.

— N-am insistat. Medicul psihiatru m-a sfătuit de fiecare dată să trec cu cît mai multă naturalețe peste accident.

— Totuși !

— Bărbatul meu a fost un om straniu, ursuz, ermetic. O singură dată — în total a avut trei încercări de sinucidere — mi-a spus că se plictisește, că-i copleșit de sentimentul zadarnicului, că nimic nu-l bucură : soarele, cifrele, eu însămi... Și mie mi-e uneori greu să trăiesc.

Se înghesui între umeri ca înfrigurată și surise cu tristețe. Drăgan o privi lung cîteva clipe. Își umezi buzele, pe care le simțea uscate, arse. Din cauza transpirației erau sărate. Închise clapele de metal ale servietei și se ridică, frecîndu-și țigara între degete.

— Să vă conduc...

— Nu, nu vă osteniți. Încă o întrebare, doamnă : fumați ?

Marina Moraru îl privi surprinsă.

— Nu. Niciodată... Bărbatul meu fuma.

Căpitanul Drăgan părăsi locuința familiei Moraru cu un pas neașteptat de vioi. Bătrînul cu stropitoarea, turtit de căldură, îl urmări din ochi, cuprins de admirație :

„Deh... tinerețe !...".

— Ce vreme, domnule !, se miră medicul legist. Săptămîna trecută ne ucidea căldura și acum zici că sîntem în noiembrie.

Ploaia măruntă, măturată de un vînticel subțire, izbea fereastra biroului. Căpitanul Drăgan închise dosarul și-l trimise spre marginea mesei cu un bobîrnac ușor. Medicul se uită în treacăt la numele scris pe copertă : Anton Moraru.

— Îmbătrînești, amice ! Ți-au trebuit șapte zile ca să rezolvi un caz de sinucidere simplă. Simplă, clasică, vorba aia, exemplu de școală.

Căpitanul Drăgan mușcă amuzat capătul pixului. Un licăr de maliție îi însuflețea privirea.

— N-a fost sinucidere.

Medicul îl cercetă neîncrezător și începu să rîdă.

— Cu alții, dragul meu, asemenea glume !

— Anton Moraru a fost asasinat — rosti calm căpitanul și-și încrucișă picioarele sub masă.

—Baliverne ! I-am făcut personal autopsia.

— Pesemne că nu i-ai făcut-o bine. Nefericitul a fost întîi strangulat, apoi cocoțat în tavan și expus frumușel cu picioarele în aer.

Medicul trase un scaun lîngă birou și își puse ochelarii.

— Vrei să-mi faci portretul ? întrebă Drăgan. Rîse încetișor. Două amănunte mi-au atras de la început atenția. Un bon emis de Casa de comenzi „Mercur" și faptul că răposatul și-a mîncat tăițeii cu brînză.

— Da cu ce dracu voiai ? Cu gaz ?

— Cu zahăr — replică placid Drăgan —, așa cum își manifestase inițial dorința față de menajeră.

— Și ce concluzie extraordinară ai tras tu din chestia asta ?

— Că Moraru nu intenționa să se spînzure. În orice caz, nu în seara respectivă. Primo: unuia care are de gînd să-și pună capăt zilelor nu-i arde de mîncare ; secundo : dacă totuși îi arde, puțin îi mai pasă de regim, de analize și de cît zahăr în sînge — personajul fiind diabetic — va avea la judecata de apoi.

— Hm !, făcu medicul. E și asta ceva.

— E numai o mică parte. Ți-am vorbit despre bonul de la „Mercur". Purta data zilei în care Moraru s-a sinucis. Printre produsele

comandate se aflau și două cartușe de BT. Fiind singurul fumător din casă, părea straniu... Adică ce-l frămînta ? Să-și asigure țigările pentru lumea cealaltă ?

— Încep să înțeleg.

— Faci progrese.

— Mulțumesc, surîse medicul. Cum rămîne însă cu epistola de adio ? Am primit asigurări că aparține în mod neîndoios lui Moraru. Cel puțin așa pretindea unul din experți. Discutam chiar alaltăieri :

— Scrisoarea ne-a derutat pe toți. Constituie o capodoperă a genului, o mostră de plastografie impecabilă. Autorul însă a comis o greșeală...

Căpitanul trase adînc fumul în piept. Urmări cîteva clipe inelele albicioase care se destrămau, cățărîndu-se spre tavan.

— Mă sîciiau grozav nota de la „Mercur" și povestea cu tăițeii, care nu se potriveau cu ideea de sinucidere. Pe de altă parte, scrisoarea întărea această idee. Grafia, amprentele aparțineau lui Moraru. Am avut o mică idee... Am cerut ca plicul să fie supus unei analize minuțioase.

Făcu din nou o pauză. Medicul, sufocat de nerăbdare, se răsti :

— Ci vorbește odată, omule ! Nu mă fierbe!

— N-ai vrea să continuăm mîine ? Am o chestiune urgentă de rezolvat la tribunal.

— Auzi! Spitalul e mai aproape. Zi-i, care-i poanta ?

Drăgan începu să rîdă.

— Saliva cu care fusese udat cleiul de pe marginile plicului nu aparține lui Moraru.

— Dar cui ?!

— Totdeauna ești așa de perspicace ? Evident că asasinului. În asta a constat greșeala. O greșeală aproape firească, dacă te gîndești că ține de o mecanică a gesturilor.

Medicul pocni din degete cu satisfacție.

— Formidabil ! Acum ești atît de drăguț să-mi comunici și cine a semnat toată porcăria asta ?

— N-ai ghicit ? Inginerul Dobrin.

— Ce-a fost în capul lui ?

— Ideea fixă că, rămînînd văduvă și lipsită de resurse materiale, Marina va accepta să urce în barca lui. Mizînd pe faptul că Moraru nu era la prima încercare de sinucidere, dar și pe calitățile sale de mare plastograf, Dobrin și-a închipuit că merge la sigur. Ca să fiu sincer, era cît pe-aci să înghițim cacialmaua... Ce faci, pleci ?!

Medicul, în picioare, duse două degete la tîmplă.

— Salve ! A stat ploaia, mă grăbesc, iar tu nu mai ești interesant.

— Păcat, oftă căpitanul. S-a comis o crimă azi-noapte în pădurea Ciucea. Sînt unele amănunte care te-ar fi interesat.

Medicul se așeză din nou.

— Serios ?! Dă-i drumul !

Drăgan își luă trenciul și puse mîna pe clanță.

— Mîine. A stat ploaia, eu sînt neinteresant, iar tu te grabești...

În lacto-bar, căpitanul Drăgan aștepta să-i vină comanda, bătînd darabana în tăblia măsuței acoperite cu sticlă. Ospătara se apropie zîmbind.

— Am uitat să vă întreb : cum doriți tăițeii, cu zahăr sau cu brînză ?

Căpitanul tresări. Avu un moment de șovăială, apoi spuse repede :

— Cu zahăr.

Curtoazie profesională

de HERSCHEL COZINE

L-am recunoscut pe Matt Samson imediat, deși nu-l întîlnisem niciodată pînă atunci. Intrase în holul cazinoului pe furiș, cu pasul ușor, asemeni unei pisici care-și urmărește prada. Corpul său subțire era încordat ca un arc, gata să reacționeze la cea mai mică amenințare.

Pentru un neinițiat, el era doar un chip comun din mulțime. Eu, însă, l-am mirosit de la o poștă. Făceam parte din aceeași breaslă și, vorba aceea, cine se aseamănă...

El lucrează pentru Jake Barry, șeful celei mai puter-

nice, probabil, „organizații" din sud-est. Barry a reclamat drepturi teritoriale în acea zonă în anii '50 și-și protejase cu succes aceste „drepturi" timp de aproape 30 de ani. Matt Samson era un factor important al acestui succes.

Eu lucrez pentru Fred Messenger, ba chiar sînt cunoscut ca „băiatul lui Messenger". Apelativul nu mă deranjează. Există întotdeauna un respect implicit cînd cineva-mi rostește porecla.

Samson solicitase această întîlnire. Am fost surprins și am stat puțin la îndoială. Este neobișnuit — sau, oricum, nemaiauzit — pentru rivali în afaceri ca noi să ne destăinuim unul altuia, sau oricui altcuiva în legătură cu problemele noastre. Prima mea reacție a fost să declin invitația. Totuși, dacă el o dorește, nu vedeam nici o rațiune să obiectez — își asuma și el un risc la fel de mare ca acel pe care mi-l asumam eu.

I-am făcut semn ridicîndu-mi degetul mic de pe pahar. L-a prins, s-a oprit să-și comande o băutură ospătărițe în mini, apoi mi s-a alăturat în separeu.

Nu ne-am dat mîna. Și-a pus mîinile pe masă, aproape de piept. La fel și eu. Vechile apucături sînt greu de depășit.

— Darby ?

Am dat din cap.

— Am auzit multe despre dumneata, spuse el și-am simțit asta ca pe un compliment.

— Povești, i-am răspuns cu modestie.

A rîs. Era un rîs ușor, plăcut, mult mai potrivit pentru alte subiecte decît cel pe care îl aveam de discutat noi.

— Ca aceea cu Al Carson, la Chicago ? întrebă el.

A fost rîndul meu să rîd. Carson fusese una dintre „lucrările mele" cele mai bune. Ca să ajung la el, am pătruns printr-un sistem de securitate care rivaliza cu paza bijuteriilor coroanei. Și cînd l-am ghicit în labirintul subteran al unui garaj și l-am curățat, era înconjurat de șase tipi din garda lui personală. Pînă ca ei să

Desene de AUREL BUICULESCU

reacționeze, eu eram deja departe.

— De ce-ai vrut să mă întîlnești ? l-am întrebat.

Așteptă pînă cînd ospătărița îi plasă un pahar în față, apoi îi aruncă o hîrtie de cinci pe tavă și-i făcu semn să păstreze restul.

— Se aude că i-ați pus gînd rău lui Doran ! ?

Am confirmat din cap.

— Și credeți că eu sînt pistolarul angajat ?

Samson îmi aruncă o privire dură :

— Ce dracu, doar nu-i nimeni altul în care Messenger să aibă încredere pentru o chestie ca asta.

Luă paharul și trase o dușcă. Punînd paharul exact pe cercul ud pe care-l făcuse pe masă, se lăsă pe spate și-ntinse o mînă pe spătarul scaunului.

— Și ce-ai tu cu chestia asta ? l-am întrebat.

Nu mi-a răspuns direct la întrebare.

— El e mîna dreaptă a lui Barry, știi, nu ? spuse.

Am ridicat din umeri.

— Dacă ar fi să fac eu treaba, n-aș fi acum în Reno. Din cîte știu, Doran e la Miami.

— Trei ore cu avionul, spuse Samson. Nu vorbești unui amator, Darby. Am utilizat schema asta eu însumi. Îți amintești de Nick Ballantine ?

Îmi aminteam. Fusese ucis la New York, pe 16 mai, dimineața. Se declara că Samson era la Los Angeles la data aceea. Dar o planificare exactă a deplasărilor poate crea incredibile alibiuri dacă știi ce vrei.

— Scuză-mă, am murmurat.

Samson se aplecă înainte și-și puse mîinile pe masă :

— Messenger face o mare greșeală.

— Asta e opinia ta, ori a lui Barry ?

— Ce contează ?

— Nu, nu contează. Și nu contează nici ce cred eu. Eu nu pot împiedica împușcăturile.

— Nu-ți cer să faci ceva ce n-aș putea să fac nici eu, spuse Samson. Dumneata ai ordinele dumitale, oricare ar fi ele, și presupun că vei încerca să le îndeplinești. Ai făcut-o întotdeauna.

— Ei, și atunci de ce ești aici ?

Ridică din umeri.

— Curtoazie profesională ! Si privirea sa mi-a spus ce însemna asta. Mai cunoscusem frica și înainte în profesia pe care mi-am ales-o — asta ține de specificul ei —, dar era o teamă constructivă, care reglează acordul fin al reflexelor și iuțește mintea. Asta

mi-a salvat viața, și nu numai o dată. Cu privirea pironită în ochii poruncitori ai lui Samson, am simțit cum mă cuprinde un val de frică. Mă așteptam la un asemenea avertisment, dar nu de maniera asta.

— Ți-ai făcut un obicei din a bea un pahar cu victimele ?

Zîmbi gînditor și clătină din cap.

— Și nici măcar nu sînt sigur că ceea ce fac este corect !

A rezistat îmboldului de a rîde. Întîlnirea lui Samson cu mine, nu conta cît de neobișnuită sau de greșit concepută părea, fusese cu grijă orchestrată. El știa exact ceea ce făcea.

— Dar asta nu este o însărcinare obișnuită, continuă el. Sînt un admirator al dumitale de ani de zile. Am ajuns să am simpatie pentru ținta mea. Dar n-am nici o vină. Simpatia a apărut înainte de a căpăta însărcinarea. Și, oricum, nu pot face mare lucru în legătură cu asta.

Scutură din cap.

Am înțeles ce vroia să spună. Regula numărul unu în profesia noastră este simplă. Nu trebuie să ai, într-un fel sau altul, sentimente pentru victima ta. Ura este în detrimentul acțiunii la fel ca și simpatia, deoarece te face să acționezi angajat emoțional.

— Ei bine, i-am spus, asta e problema ta. Și nu cred că te împiedică să-ți faci meseria. Eu cunosc regulile „jocului".

I-am studiat figura.

— Vorbind despre reguli, i-am spus, Barry încalcă una de bază chiar acum.

Regula despre care vorbeam nu era absolută, dar arareori era încălcată. Pistolarii angajați erau rareori obiect al unor contracte prin care să fie uciși, ei erau considerați o simplă prelungire a armelor pe care le utilizau, și nu indivizi care acționează cu voință proprie. Nu pentru că ei n-ar ajunge să fie uciși, dar asta se întîmplă mai întotdeauna în timpul „sarcinilor" — fie în autoapărare, fie ca pedeapsă dacă treaba n-a fost făcută ca la carte. Sîntem într-un fel de frăție. Nu-i plăcut să ucizi unul dintre ai tăi. Este o situație din care nimeni nu poate cîștiga, o situație ce declanșează răzbunări care pot conduce la adevărate masacre. Publicitatea este nefastă pentru tipii din lumea interlopă. Lor nu le place să iasă la vedere.

Barry încălca un cod nescris al „eticii" noastre, angajînd un ucigaș pentru mine înainte ca eu să fi întreprins ceva care să-l îndreptățească să o facă.

Samson știa ce vroiam să spun.

— Ei,... zise el, este o situație neclară. Cînd ceilalți se pregătesc pentru un vînat atît de important ca Doran, trebuie luate măsuri drastice pentru a-l proteja. Noi nu facem decît să păzim ce-i al nostru.

— Presupun că ai dreptate, i-am răspuns. Dar Doran l-a cam călcat pe bătături pe Messenger.

Am scuturat din cap.

— La dracu, ce mai contează asta acum ? Am primit o sarcină de îndeplinit și tu la fel. Noroc unuia dintre noi ! Îți mulțumesc că m-ai prevenit, i-am spus și m-am ridicat.

El a ridicat o mînă în semn de răspuns și-a toastat cu paharul. Brusc, mi-a părut rău pentru el.

Plecînd de la cazino, am oprit un taxi. Am urcat și-am indicat șoferului să mă ducă la un motel, într-o parte liniștită a orașului, dacă se poate spune că există o asemenea parte în Reno. Eram urmărit, știam asta, și-mi imaginam ce surprinși vor fi prostănacii care mă urmăreau cînd vor constata că nu merg la aeroport. Nu eram sigur unde plănuia Samson să-și execute ordinul, dar parcarea unui aeroport este un loc cît se poate de indicat pentru așa ceva. Probabil că acum el era deja în drum spre acel loc.

Dar cum nu putea fi sigur pe nimic, păstra probabil legătura cu tipii care mă urmăreau. M-am adîncit în pernele automobilului și-am închis ochii.

Messenger știa că ordinul de a-l ucide pe Doran nu poate fi păstrat secret. Erau prea mulți oameni implicați și ajunge o singură indiscreție ca s-arunce în aer întregul plan. Așa că a recurs la un șiretlic.

De îndată ce ordinul va fi fost dat, Barry va acționa pentru a-l proteja pe omul său. Era imposibil să-l apere pe Doran de moarte dacă eu eram cel însărcinat să-l execute. O dovedisem la Chicago. Așa că au decis să mă elimine înainte de a avea vreo șansă s-ajung la Doran. Discuția lui Samson cu mine a fost, de fapt, o încercare de a mă înspăimînta. Îngrijorarea lui era însă adevărată. Nu-i pica bine însărcinarea asta, cum nu mi-ar fi picat nici mie, dacă rolurile ar fi fost inversate. Știam, însă, că nu va ezita.

Am privit în oglinda retrovizoare. O mașină gri, ultimul tip, ne urma discret, la distanță. Coada mea. Mi-am permis un zîmbet. Dacă totul se desfășura potrivit planului, Doran trebuia să fie deja mort.

Messenger decisese să-l trimită pe Ben Jackson în locul meu pentru a-l elimina pe Doran. Cu Samson scos din dispozitiv, el putea să-și facă treaba bine.

Asta era rolul meu. Trebuia să-l țin ocupat pe Samson în timp ce Ben făcea treaba. Am jucat corect. Nu i-am spus nici măcar o singură dată lui Samson că eu sînt cel care se va ocupa de Doran. Dar n-aveam nici o obligație să-i spun că nu sînt. Dacă el a tras concluzii greșite din ceea ce a auzit și a văzut, asta nu era decît greșeala lui.

Frumusețea era că, odată Doran eliminat, în timp ce eu mă aflam la o distanță de o jumătate de continent în momentul loviturii — și încă cu unul dintre oamenii lor siguri ca martor — eram în siguranță. Vor anula contractul pentru uciderea mea.

Mă simțeam din nou bine — pentru mine și pentru Samson în egală măsură.

În românește de
Ligia IVAN

RĂSPUNSURI RĂSPUNSURI

CARE... CINE... CÎND ?

1. Bucureşti, în 1857.
2. Paul Tanco (1872), Ion Bozăceanu (1873) şi Ştefan Hepites (1873).
3. Încă din secolul al XV-lea, la Oradea, întemeiat de Ioan Vitez. La Bucureşti, în 1895, un observator astronomic militar (la Pisc, în sudul oraşului), apoi, în 1908, cel înfiinţat şi condus de Nicolae Coculescu.
4. Telurul.
5. Prof. C. I. Parhon (în colaborare cu M. Golstein) — „Secreţiile interne" (1909).
6. La Brăila (1888) şi Galaţi (1889), de către inginerul român Anghel Saligny.
7. Ing. Radu Stoika, constructorul aparatului numit „Getta" (15 august 1925).
8. Henri Coandă (16 decembrie 1910).
9. În 1911, de către Henri Coandă, care inaugurează astfel calea realizării avioanelor multimotoare.

OBIECTE SĂTEŞTI TRADIŢIONALE

1=b, 2=a, 3=c, 4=c, 5=a, 6=c, 7=a, 8=c, 9=b.

GREŞELI... NEÎNTÎMPLĂTOARE

2. a V ; 3. c I ; 4. b II ; 5. e IV ; 6. f VI ; 7. i VIII ; 8. g IX ; 9 h VII ; 10. j X.

4×4 DEFINIŢII

AMAR, MERE, ARTA, REAL ; BAIE, ACEL, IERI, ELIN ; PARĂ, ARAB, RAMĂ, ABAC ; RANĂ, ALUN, NUCI, ANIN.

OBSERVAŢIE ŞI LOGICĂ

CARE CERC ? Sînt egale (măsuraţi-le cu linia gradată), deşi cel din dreapta pare mai mare datorită unei iluzii optice.

CARE DESEN? Desenele trebuie apreciate după aranjamentul lor pe verticală (deoarece sînt patru tipuri de vehicule încadrate în patru cîmpuri), forme sub care constituie mulţimi. Astfel se vede clar că singurul desen care lipseşte pe ultimul şir (faţă de celelalte două) este autobuzul.

EXPRESII ŞI LOCUŢIUNI

1=b ; 2=c ; 3=b ; 4=a ; 5=c ; 6=a ; 7=a ; 8=c ; 9=b ; 10=b ; 11=a ; 12=c.

SÎNTEŢI PERSPICACE ?

1. Numai una ; după aceea n-aţi mai fi... pe nemîncate.
2. O singură dată ; după aceea se scade din 65.
3. Cîtul împărţirii este 1.
4. Tot în trei minute, fiindcă fiecare cîine va prinde iepurele său.
5. Se cumpără : 19 plicuri ilustrate, care costă 95 lei ; un plic de 1 leu şi 80 de plicuri mici, care costă 4 lei ; total 100 lei.
6. Moneda sau bancnota falsă.
7. Răsalaltăieri, alaltăieri, ieri, azi, mîine, poimîine, răspoimîine.
8. Este tatăl meu.
9. 60, fiindcă trebuie să ajungeţi la data de 31 mai.
10. Veţi cîntări 2 kg, apoi, ridicînd greutatea, veţi repartiza grişul egal pe ambele talere ale balanţei.

SCRIITORI DESPRE SCRIITORI

1. Mihail Sadoveanu despre cronicarul Ion Neculce.
2. Vasile Alecsandri despre Nicolae Bălcescu.
3. Vasile Alecsandri despre... el însuşi.
4. Ioan Slavici despre Mihai Eminescu.
5. Mihail Sadoveanu despre Ion Creangă.

PENTRU „GIMNASTICA MINŢII"

„Domino"

În căsuţa liberă veţi nota 39. Explicaţia : numărul de sus al primei piese plus cel de jos al celei de a doua dă numărul de sus al celei de a treia piese şi aşa mai departe (3+11=14 ; 7+11=18 ; 14+25=39). Un sistem asemănător leagă şi celelalte numere : 4+7=11 ; 11+14=25 ; 11+18=29.

Cumpărînd mărci

Notînd cu R preţul unei serii cumpărate de Rică şi cu S — costul primei serii achiziţionate de Sică, putem formula următorul sistem de ecuaţii :

$$3\,S = R$$

$$S + 5 = \frac{R}{2}$$

Rezolvăm şi obţinem : S=10 şi R=30. Deci, Rică a cheltuit pentru cele două serii

30+30=60 de lei, iar Sică a plătit 10+15=25 de lei.

În grădină

```
          7 2 4 5 3 x
          9 7 6 3 1
          7 2 4 5 3
      2 1 7 3 5 9
    4 3 4 7 1 8
  5 0 7 1 7 1
6 5 2 0 7 7
7 0 7 3 6 5 8 8 4 3
```

Exponate arheologice

Întrucît doar una dintre cele șase afirmații este adevărată (dar nu știm care din ele), vom considera, pe rînd, fiecare propoziție ca exprimînd realitatea și pe celelalte cinci ca eronate. Răspunsul corect este acela care se încadrează total în condiția pusă de problemă : fiecare arheolog a descoperit doar un singur obiect. Pentru a găsi răspunsul, e bine să faceți pentru fiecare caz cîte un tabel în care să treceți, pe orizontală, numele celor patru arheologi, iar pe verticală — cele patru obiecte. Completînd atent tabelele, veți găsi răspunsul : Comănescu a descoperit spada ; Lupașcu a găsit cupa ; Stănescu e cel ce a scos la iveală coiful ; Teodorescu a adus la lumină colierul.

Cine s-a înșelat ?

Nu s-a înșelat nimeni, ci a intervenit o greșeală în calculul făcut de acel tînăr. În realitate, ei au cheltuit 250 de lei pe cadoul propriu-zis, plus 20 de lei pe carte, deci, în total, 270 de lei. Diferența (300—270=30 lei) au împărțit-o între ei.

Al patrulea careu

În primul careu, pornind din stînga sus și urmînd direcția acelor de ceasornic, numerele se dublează. În al doilea careu, în pătrățelul din stînga sus regăsim pe 24, dar aici numerele se înmulțesc cu 3. În următorul careu (care începe și el cu numărul cu care se încheie anteriorul) numerele se înmulțesc cu 4. Ca atare, al patrulea careu va începe, de asemenea, cu numărul maxim din anteriorul (41472), care va fi înmulțit cu 5. Deci, al patrulea careu va fi completat astfel (pornind din stînga sus și urmînd sensul acelor de ceasornic) : 41472, 207360, 1036800, 5184000.

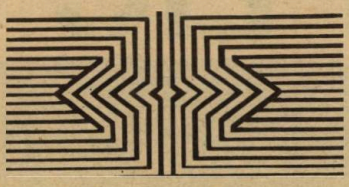

DIN VREMURI

Fii atent cum legi, ca să poți dezlega.

Ce nu e pus bine e ca și aruncat.

Tu poți să întîrzii, dar Timpul nu va întîrzia.

Omul e făcut pentru muncă, așa cum pasărea e făcută pentru zbor.

O zi de trîndăvie obosește ca o noapte de nesomn.

A avea prieteni înseamnă a fi bogat.

Un prieten se găsește greu, dar se pierde ușor.

Viața nu cere omului decît puterea să-i înfrunte greutățile.

FĂRĂ CUVINTE

Caricaturile din prezentul volum sînt reproduse din JOURS DE FRANCES

Coperta I, autor : GH. BUȚU

Fotografiile : AGERPRES ; D. CONSTANTINESCU

Dezlegările careurilor din acest volum vor fi publicate într-unul din numerele gazetei Agricultura socialistă, în luna decembrie 1983

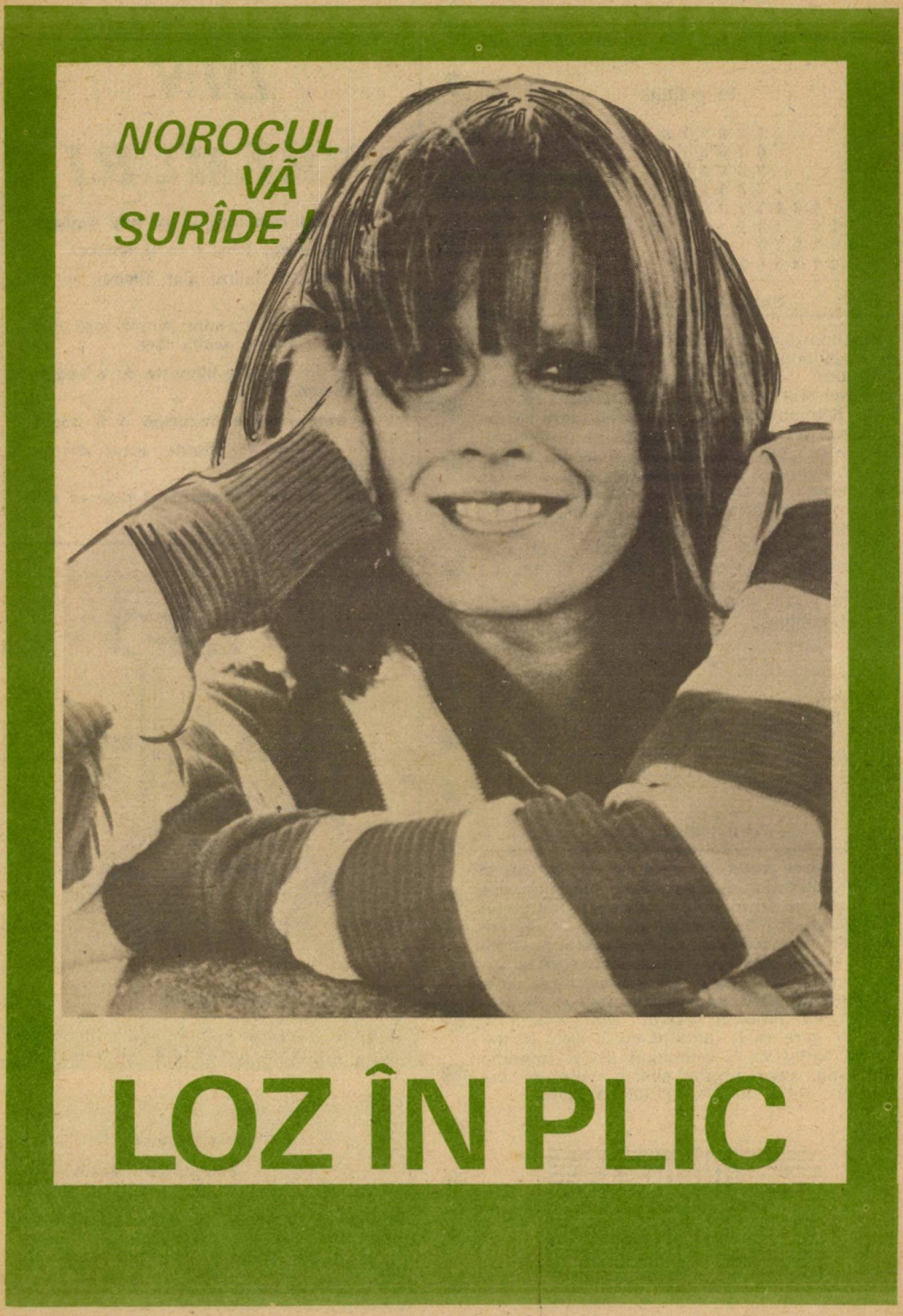
NOROCUL
VĂ
SURÎDE !
LOZ ÎN PLIC

ALMANAHUL SATELOR – 1984
Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTA
Redactor șef : Nicolae SIMIONESCU

Redactorul almanahului : Teoharie OPREA
Prezentarea grafică : Boris ȚITREA
Corectura : Elena VASILESCU

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii» București — România, Comanda 30298

Satul de vacanţă

CONSTANŢA

Amplasat în cartierul „Tomis Nord" din municipiul Constanța, în apropierea plajei de la Mamaia, originalul sat de vacanță al cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor a devenit de mai mulți ani un loc de mare atracție pentru turiștii veniți pe litoral.

În fotografie : Casa vrînceană din Satul de vacanță Constanța.

Alcătuit din 25 de case construite în stilul gospodăriilor țărănești, satul de vacanță prezintă în fiecare casă tot ce caracterizează județul respectiv ca stil arhitectonic, elemente decorative, artizanat și chiar artă culinară. În majoritatea acestor case funcționează mici restaurante unde oaspeții se pot delecta cu gustoase mîncăruri tradiționale.

Unele case, precum și campingul oferă posibilități de cazare. Tot aici s-a organizat și un mare bazar realizat în stil rustic, sugerînd o mare curte țărănească, în interiorul căreia se desfac articole de artizanat, plajă, sport, galanterie etc.

RECOOP